
Ex-Libris.
Emil Hasselblatt.

JONAS LIE

SAMLEDE VÆRKER

SYVENDE BIND

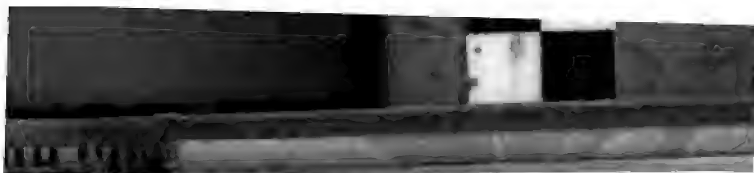
JONAS LIE

SAMLEDE VÆRKER

SYVENDE BIND

KJØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG
FR. BAGGES BOGTRYKKERI
1903

FORTÆLLINGER

OG

SKILDRINGER

Gjennemset og forøget Udgave

af

Fortællinger og Skildringer fra Norge (1872)

og

Otte Fortællinger (1885)

NORDFJORDHESTEN

EN LIDEN FORTÆLLING FRA SKYDSKARJOLEN

INDLEDNING.

De græslændte, bakkede Gaarde i Nordfjord og Fjeldbeiterne der er Hjemstedet for det, man kalder Nordfjordracen.

Altid kjendt for et fortrinligt Dyr har „Fjordingshesten" med Hestehandlerne gaat i Salg saavel til Sjødistrikterne sønden- og nordenfor som over hele Østlandet og langt ind i Sverige. I de sidste Aar, da ogsaa Udlændingen har faat Øie for, hvad der bor i disse smaa, livlige Heste med Ben som Staalfjere, er de solgt baade til Keiser Napoleon og Engelskmændene. Man har endog villet krydse den med de arabiske Bjergheste, hvilke den i meget skal ligne. Som andre indestængte norske Begavelser har ogsaa den endelig faat sprængt Bygdens snævre Mur og naat til et videre europæisk Navn. Den har bogstavelig slidt sig til det paa Landeveien, hvor den er fundet som Perlen i Smudset.

Fjeldvante og lette, saa de aldrig snubler, kan de med Benene under sig som Trommestikker i strygende Fart trave milevis foran Karjolen, Bakke op og Bakke ned, uden at miste Pusten.

Det er disse Heste, der har givet Engelskmændene Smagen for deres Karjolsport i Norge, hvilken de nu prøver at føre over til sit eget Land. Deres egne høibenede Blodsheste skulde kun lidet due i Farten udfor Bakkeknækken. Det er ogsaa disse smaa Heste, som har baaret den værste Del af den svære Skydstyngde paa det vidtstrakte Østlands befærdede Veie. Billige, letholdte med Foder, villige og udholdende over al Maade, er de nemlig som skabt for Ageskydsen.

Men, er det gamle Ord sandt, at Mennesket paa Dommens Dag skal møde hvert Dyr, han har forurettet, — de skal da tale og klage, — saa vil mangen Skydsskaffer og mangen én, der har kjørt med hans Heste, faa en tung Regning at opgjøre med „Fjordingen", hvis Villighed og Raskhed er blevet saa ubarmhjertigt og saa uden Ende misbrugt.

Og dette sker tildels endnu den Dag idag — saa kjærligt det norske Folk ellers er mod sine Husdyr — paa vore Skydsveie, om det end her og der maaske kan være blevet bedre.

Netop hjemkommet fra en Station paa seks à syv Fjerdinger — en Vei, som den altsaa har gaat dobbelt — skal den paa ny i Sælen. En reisende venter utaalmodigt paa Skyds og vil klage i Bogen. Næsten alle Heste er ude, de kostbareste maa spares i Uføret, og saa faar da „Vesle-Svarten", „Vesle-Borken", „Litle-Kviten" eller „Musa", stakkar, saa vaad den er, igjen ivei.

Det er senkvælds og koldt, eller den reisende har plagsommeligt arbeidet sig frem fra Station til Station med Svøben paa den ene næsten ubevægelige Hest efter den anden. Han mærker med Fornøielse, at han her har faat en ren Undtagelse, et udmærket Dyr — og benytter Leiligheden til at faa disse syv Fjerdinger fra sig i Hast. Den lille, magre „Graa" kan ikke tale for sig, dens gode

Raceblod fordrager ikke Svøben, og under nervøse skvætne Tilløb, saa ofte denne blot skimtes af dens forskræmte Øie eller suser truende i Luften, gjør det forjagede Dyr denne Tur kanske endnu hurtigere end den første paa Dagen. I Sneføre, med en halvdrukken Mand i Slæden fra eller til Marked, eller én, der er for sent ude til Jernbanestationen, og nogen saadan er der hver Dag, betragtes de syv Fjerdinger som en Traverbane, hvor det raske lille Dyr ret skal prøves; — styrter det, er det, saa gammel Hesten nu er, dog vanskeligt mere end ti, tolv Daler vovet, om Skylden skulde findes at være hans, som kjørte.

En Dag blir den „sprængt". Saa begynder den af og til at snuble, og efter nogle Aars Tjeneste skal den endelig „skydes til Høsten", fordi for mange reisende klager over, at den falder overende med Karjolen, naar den ikke er stivholdt i Tømmen.

Tiden dertil udsættes og udsættes; — over Høstbløden faar den trække ogsaa denne Gang for at tage af for de andre Heste. Foran den skranglede, i Armene sammensurrede, Skydskarjol vader den under Piskeslag i den bløde, dybe Lerbakke, forsvinder ofte næsten helt under Fadingen, saa Tømmerne hænger som skraa Fiskesnører, hvorefter den skal drages op igjen.

Endelig kommer den Morgen, da Skudet falder — „Vesle-Graaens" lykkeligste Dag, siden den sprang løs og ledig om som Føl oppe i Hestehagen i Nordfjord og fik Kjælenavn af Børnene paa Hjemgaarden.

Man faar haabe paa, at Gud ogsaa har en Opreisning for dette lille, gode, tjenstvillige Dyr, som bare har lidt, bare blev misbrugt i Sælen, aarevis, indtil Døden tilslut barmhjertig tog det i Fang, — at det hinsides vil finde friske, frie Græsgange

og endnu deiligere, sommerblaa Fjelde at beite imellem endog end de hjemme i Nordfjord.

I Nordfjord er der et Fjeld, som heder Bjerkenaaven, og i en af Liderne der ligger, næsten som et Skilderi paa en Væg, den bratlændte Gaard Strømshagen med sine smaa Huse. Elven gaar strømstrid i Juvet nedenfor, og tvertover dette er lagt nogle Tømmerstokke til Bro for Mand og Hest.

Paa den anden Side, lidt paa skraa og lavt ved Elvebredden, ligger Gaarden Evjen, der bærer sit Navn, fordi Elven her hviler sig i en Bugt, hvor der staar en liden smuk Bjerkeskog.

Et Stykke bortenfor Juvbroen laa derover bag en Haug en stor buskbevokset Teig, passende til Rydningsland. Om denne havde der i endel Aar staat en hidsig Proces mellem Gaardene.

Jon Evjen havde i tyve Aar spærret Veien til Teigen med tre Gjerdestokke, der saa nok saa tynde og uskyldige ud; men Retten kjendte det at være Hævdsgjerde, og Enden blev, at Teigen blev fradømt Strømshagen.

Af denne Proces blev Manden paa Strømshagen halvt udarmet. Da han døde, blev Enken siddende igjen med Gaarden og Gjælden samt Sønnen Gjermund, som da var to og tyve Aar.

Det var en undersætsig Gut med mørkt Haar, svære Bryn over de brune Øine og et lidt bredfaldent, men klogt og livligt Ansigt. Han var stoltere, end han vilde lade Folk mærke; og braa og snar til at tage sig tilrette, hvor et godt Ord endnu kunde gjort det.

Folket paa Evjen sad i Velstand.

Den ældste Datter hed Sigrid; hun var lyslet,

høi og overmaade smuk. Dertil var hun ferm i al huslig Gjerning og af et stille Væsen, hvormed der fulgte som en Værdighed; naar hun sagde noget, faldt Ordene altid omframt godt og klogt; hjemme havde hun igrunden Magten i Huset.

Alle sagde, hun saa ud som en rigtig Fuldgaardsjente; heller ikke feilede det paa dem, som bød hende Gaardene, men hun havde et efter et afslaaet alle Tilbud.

Forældrene mente misfornøiede, at, enten vilde hun ikke gifte sig, eller ogsaa havde hun i dette mindre Forstand end i andre Ting. De lod hende dog raade sig, som hun pleiede.

En Søndag, som de ved Kirken havde mødt stiv Nakke af tre af de bedste Gaardmandssønner i Bygden, der havde maattet gjøre Vendereisen, kunde gamle Jon Evjen dog ikke bare sig for at sige, at han ikke skjønte andet end, at hun vragede alle, saa der retnu ikke blev andre igjen til hende end Gjermund Strømshagen, der altid laa og trættede og knapt hang ved Gaarden.

Ved disse Ord blev Sigrid rød i Ansigtet og gik ud. Da hun siden kom ind i Stuen, mærkede de, at hun havde grædt.

Jon forstod, at det kom af, at han havde irettesat hende, og angrede det igrunden, men lod dog Ordene staa.

Med Gjermund Strømshagen havde Sigrid været meget sammen under Opvæksten. De havde legt sammen nede ved Elven og oppe ved Juvbroen; men Forældrene havde været mindre kjendte, da de hørte til forskjelligt Skyldfolk, og Sætrene laa paa modsat Side.

Gaardene laa hinanden heller ikke saa nær, som det ved første Øiekast skulde synes; thi det egentlige Oversætningssted laa et godt Stykke længer nede, hvor Bygdeveien fra Evjesiden gik over

Elven nedefter til Fjorden. Fra Strømshagen førte didned kun en Gangsti eller Ridevei.

Men Børnene havde, som sagt, legt meget sammen. Naar Sigrid, der var tre Aar yngre, saas mellem Bjerkene ved Elvekanten, stod Gjermund gjerne paa den anden Side med Fiskestangen. Fra en Knart, hvorunder Strømmen gik smal, kunde han ved Hjælp af Stangen svinge sig over til den lavere Side og, naar han der havde bygget Damme og Huse for hende, kom han hjem igjen over Broen oppe ved Juvet.

Did pleiede hun gjerne at følge ham, men at gaa over var hende forbudt. Det var farligt, sagde hendes Far, og hun havde heller intet derover at gjøre.

Efterat Processen kom paa, blev imidlertid dette anderledes, men de havde ikke destomindre altid et Øie med hinanden, ogsaa, efterat de var voksne.

Bjerkenaaven var saameget høiere, at Gjermund derfra om Sommeren kunde se helt ind paa Evjesæteren. Han var da selv kun som en Prik oppe i Fjeldet, men hun blev den dog altid va'r.

Gjermund drev paa Skytteri, og det hændte flere Gange, naar han kom den Vei, at de just mødtes i Marken; de talede da meget sammen. Ved Kirken var det derimod, som om de havde mindre godt for at se hinanden, endda de der oftest stod nær nok sammen.

Paa Strømshagen havde de en musegraa Hest, hvoraf Gjermund ikke var lidet stolt.

Den var overmaade velbygget, med bredt Bryst, fine Ben, et ualmindelig vakkert lidet Hoved med store Øine og smaa, livlige Ører.

Det eneste, som en udenbygds Skjønner kunde finde at udsætte, var, at den muligens var lidt bratlændt. Men det holdes i de Egne ikke for Lyde, da man véd, at dette som oftest er de bedste

Heste, og at det kommer af, at de lever i Fjeldlænde.

Den var opdrættet fra Føl paa Gaarden og nu otte Aar gammel.

Det var og blev altid lige nyt, naar Graaen oppe fra Udmarken eller Havnehagen knæggede ved Ledet for Jordet, fordi den vilde ind en Sviptur og se, hvordan det stod til hjemme, og dertil faa en Næve Salt eller anden Ekstra-Forpleining. Den travede da gjerne med Hunden gjøende om sig hen til Stalddøren og stak Hovedet ludende ind i det kjendte mørke Rum, vendte sig derpaa med et pludseligt Kast med Nakken, hvorved den nedfaldne, mørke Hængeman kastedes som et forvildet Haar fra Øinene, og gjorde en Rundar om paa Tunet, idet den snusede paa et og andet, indtil den blev staaende ved Stuedøren.

Der ventede den roligt paa, hvad der skulde komme, og, varede dette for længe, forsvandt dens Krop efterhaanden inde i den lille Forstugang, saa at man tilslut kun saa dens viftende Hale og Bagbenene ude paa Stenhellen, og de, som inde var, maatte jage Graaen ud for at faa Stuedøren op.

Hvordan det saa gik med den øvrige Buskap — og det kunde i Vaarkniben mangengang være trangt nok, eftersom de der som andetsteds i Beitesgaardene gjerne holdt for mange Kreaturer — saa var Graaen altid fed og i godt Huld.

De vidste, skjønt der aldrig blev talt høit om det, at Veslekallen nede i Stalden havde gjort den til sin Yndling. Det var derfor, Graaen altid først saa indaf Stalddøren, hvergang den kom springende løs ind paa Tunet, og i Manen bar den Tusseflette, som er Mærket derpaa.

Den maa ingen løse op, da Hesten ellers blir lige saa mager, som den før har trivets vel.

Graaen havde ogsaa vidst at skaffe sig Kjendskab og gode Venner oppe paa Evjen. Dengang

den var Føl og gik i den bratte Hage paa den anden Side, havde Sigrid fundet paa at kaste Fladbrød over Strømmen til den.

Hvergang den siden saa hende, kom den knæggende ned Bakken og ventede med oprakt Hoved paa, hvad der skulde komme, idet den slap af Munden den sidste friske Græsbus. Den fulgte langs Elven, naar hun gik paa den anden Side.

En Dag havde den forsigtig prøvende gaat Brostykkerne over Juvet og kommet ind paa Gaarden hos dem, hvor da Sigrid og hendes Søskend havde givet den Fladbrød og Salt i Mængde.

Dette Herremaaltid stod for fristende for Graaens Erindring, og, ret som det var, tog den trods Stængslet Turen om igjen.

En Sommereftermiddag, som den stod derinde paa Tunet, var det yngste Barn krøbet hen til Brønden, der var aaben og ugjerdet; det laa alt med Armen udover. Da gik Graaen hen og løftede det med Tænderne efter Skjørtet et godt Stykke afveien.

Efter dette fik den som et Slags Husret der.

Jon Evjen, der ellers ikke likte, at den kom, jog den aldrig tilbage, før den gik af sig selv, og det gjorde den altid, saasnart den havde faat noget. Den holdt ogsaa bestandig nok saa fint Gangstien uden at traakke i Volden eller ellers forgribe sig paa den.

Naar Gjermund fo'r opefter Veien til Kirke eller Bryllup eller nedover til Thinget, red han som oftest passende sagte. Han vidste godt, at Folk saa efter ham og vilde sige, at han var kry af Hesten. Han lod ogsaa, som han ikke ænsede, at der stod saa mange omkring der, hvor han bandt den.

Ved sine Leiligheder havde han dog vist, hvad den duede til. Den havde gjort Turen op fra Landhandleren ved Fjorden paa færre Timer, end der

var Mile, og Kapteinen laante den altid paa Mønstringsdagen nede paa Moen.

Siden der var begyndt at fare Friere til Evjen, var Gjermund imidlertid blevet mere skarptridende og i det hele mere urolig.

I Gjæstebud førte han større Ord, end der passede sig for en Ungdom, drak og spillede Kort i Uvittighed helst med dem, som havde helt anderledes Raad til at tabe end han.

De, han søgte og oftest gik tillivs baade med Mund og Haand, var altid Sønnerne af Bygdens rigeste Folk, helst de, som han tænkte sig kunde have Ærinde ned til Evjen. Ved dette fik han et daarligt Ord paa sig og blev ilde set, ikke mindst af gamle Jon Evjen.

En Dag faldt Juvbroen ned.

Efter en gammel Forretning mellem Gaardene skulde hver af Eierne holde den halvt vedlige. Men, da Gjermund gik over for at omtale Sagen, svarede Jon but, at han ikke havde Brug for Broen, og at han heller ikke kunde indse, at Gjermund havde det. Trængtes der nogen Gang imellem Gaardene, saa havde de nu aabne Bygdeveien; Juvbroen var lagt i gammel Tid, før den blev bygget.

Aarsagen, hvorfor Jon svarede saa, var den, at han nylig havde faat vide, at Folk i Bygden sagde, at det var helt farligt at fare til Evjen for Gjermund Strømshagens Skyld, og at Sigrid nok havde hæftet ham sit Sind, siden hun afviste alle andre. Han havde ogsaa hørt, at han gik paa Skytteri omkring Evjesæteren og var nu lidet blid baade paa ham og Datteren.

Sigrid stod dengang ude paa Tunet ved Brønden med noget Arbeide. Hun hilsede Gjermund, men kom ikke ind i Stuen.

Idet han paa Tilbageveien gik forbi hende, sagde han haardt:

„Nu faar Graaen ikke mere slippe over Juvet, Sigrid — Far din vil bare vide af Bygdeveien."

„Den tør være den korteste alligevel, Gjermund!" ytrede hun sagte.

„Der er saa mange, der farer den nu om Dagene," svarede han bittert, „og jeg har ikke som dem Storgaarde at arve."

„Jeg bier, véd Du," sagde hun endnu sagtere og saa ned.

„Gud velsigne Dig for de Ord, Sigrid. En trænger vel til at høre dem igjen," sagde Gjermund, idet han vendte sig og gik.

De var begge saa blege, og Samtalen — det var for dem et helt Stævnemøde — kunde for deres Skyld oppe i Gaarden kun holdes i Forbigaaende; men han tog op et blomstrende Pengegræs, som hun havde holdt i Haanden.

Gjermund havde altid været saar, fordi Folk sagde, at, ikke rigere end han var, burde han sælge Hesten, den han kunde faa betalt med kanske firti Daler.

Nu brød han sig ikke længer om, hvad de sagde, og var til alles Forundring venlig og medgjørlig i alle Dele. Hans Mening var at sælge Graaen til en god Mand, som han vidste vilde stelle vel med den, saa blev der vel engang Raad til at faa den igjen; thi nu vilde han fare ud som Hestehandler.

Mellem Folket i den Bygd og dem paa den anden Side af Fjeldet var der mangehaande Uvenskab baade om Fjeldbeiter og Skogsret og derfor et gammelt Had. De sloges, hvor de kom sammen paa Markederne, og oppe paa Fjeldet sagdes meget at være hændt, som ikke taalte Øvrighedens Kundskab.

Det var derfor som et helt Særsyn, da den rige Østen Storsæt deroverifra kom ridende til Evjen; hans Ærinde skjønnede alle og tillige, at han var

men derpaa saa bedrøvet, at han sad hele Timer uden at røre sig af Stedet.

Den Dag, den skulde hentes, gik han, ret som det var, hen og strøg Hesten.

Han stod i lange Stunder betænkt med Albuerne over dens Ryg og lagde ikke Mærke til, at Moderen flere Gange kom ud i Stuedøren og saa bekymret hen paa ham; heller ikke saa han, at hun gik pyntet nedover til Evjen.

Der hilsede hun i Stuen med, at hvis „vesle Sigrid" vilde se Graaen, før den skulde fra Gaarden, saa fik hun følge med nu; det var alt over Middagsleite, og det skete vel før Kvældsverd. Det var noget ved den blege Kone i den sorte Hue med det hvide Bind under, som gjorde, at Sigrids Forældre fandt den Anmodning hel naturlig; hun havde altid været barnegod og kjær i Børnene.

Efter et lidet Ophold, hvori den gamle Kone skulde nødes med lidt Bergenskage og Kaffe, fulgte Sigrid hende over barho'det, men søndagsklædt og i hvide Ærmer, der ellers til Kirke gjemmes under den mørke Trøie.

Skyggen begyndte alt at skraane paa Dagen og Eftermiddagssolen at falde rødlig oppe i Bjerkenaaven og glimte i Vinduerne paa Strømshagen, mens de to vandrede opefter Bakken paa den anden Side af Elven, den ene ludende og liden under det store, mørke Hovedklæde, den anden, som gik bagefter, smal og rank, med gule Haarfletninger; men ogsaa hun gik med bøiet Hoved under Tanker, der tyngede paa Sindet.

Da de kom op til Gaarden, kom der en tredie Person. Det var Lensmandskaren. Gjermund havde lagt det bedste Hovedlag paa Hesten og stod alt med Grimen i Haanden ifærd med at overlevere den.

Da han saa Sigrid komme, gik der som et Sæt i ham, og, da han hilsede hende, var han meget

bleg. Moderen bød straks Lensmandskaren ind i Stuen, for at han kunde faa noget at nyde; det mente hun, han kunde trænge til for det slemme Arbeide, han var nødt til at udrette, og det var jo ogsaa sendags.

Og saaledes blev de to staaende alene derude ved Hesten. Sigrid lagde dens Hoved paa sine Skuldre og klappede den paa Halsen. Hun tog frem lidt Salt og Brød, som hun havde med; men Graaen, den humrede, da hun kom, vilde ikke æde; den forstod, at der var galt paafærde.

Imidlertid stod Gjermund taus og saa til med Albuen paa Dyrets Ryg. Endelig sagde han med lav Stemme:

„Det ser ud til, at Graaen og mere end den skal afgaarde idag, Sigrid!"

Da lagde hun sin Haand fast i hans over Graaens Ryg og saa ham grædende ind i Ansigtet, som om hun satte sin Fortrøstning til ham alligevel; — de to jevnhøie Hoveder var, hendes lyse, blussende, hans mørke, blegt.

„Jeg skal prøve paa, Sigrid," fortsatte han, svarende paa hendes Tanke, „men her er nu lidet at begynde med."

„Du faar blive Handelskar, Gjermund, og stelle Dig klogt — slig har mangen brav Mand i Bygden begyndt før Dig."

„Hvor vidste Du, at jeg tænkte paa det?"

„Jeg forstod det, og — Mor din har sagt mig det."

Da Lensmandskaren idetsamme kom ud i Døren, slap de hinandens Hænder, og hun hviskede kun endnu:

„Gud hjælper nok, Gjermund, — og jeg skal vente."

Da Manden tog Bidslet ud af Gjermunds Haand, efterat denne havde givet Dyret det sidste lette Afskedsklap, og førte den modstræbende Graa efter

sig, fulgte de alle tre ned Bakken til Grinden. Der skiltes de.

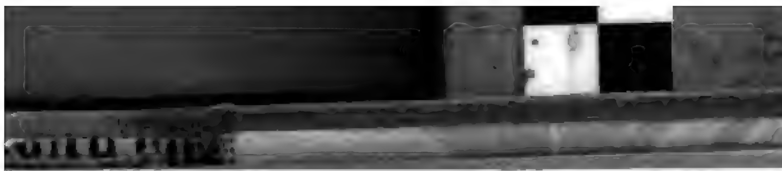
Næste Morgen før Dag drev Gjermund en Ko og en Kvige foran sig nedover Fjordveien. Disse solgte han hos Landhandleren, fyldte Skræppen med Kramvarer og gik saa afsted som Handelskar.

Henved syv Aar efter sad der en Formiddag en Mand inde paa et Skydsskifte ved en af Østlandsveiene; han var kommet sent om Natten i svær Fart fra Markedet ovenfor, der netop var sluttet, og havde overnattet der.

Det var i sidste Vaarsmeltningen, saa Føret var slemt for Skydshestene. Vinduet stod nu i Solheden aabent, og Manden, der var klædt som en af sin Velstand lidt brautende Handelskar med Sølvknapper i Vesten, lod til at sidde meget betænkt. Foran sig paa Bordet havde han Fladbrød, Smør og Ost samt en Skaal Melk, hvoraf han drak, medens en Flaske bayersk Øl endnu stod urørt. Af og til lagde han Haanden under Kinden og saa ud af Vinduet.

Manden, som sad der saa betænkt, var Gjermund. Der var nu hel anderledes voksent Malm i hans Ansigt, og én skulde lede længe i det, før han gjenkjendte den godlynte om end braa og hidsige Gut, der gik oppe paa Strømshagen og bare tænkte paa Kjæresten.

I de to første Aar var det kun gaat kleint for ham, især fordi han havde været godtroende og sat Lid til Folk, som bedrog ham. Men siden led han kun paa sig selv og troede ingen, og da var det gaat bra og mere end det. Fra Kramvarer og Klokkebytning var han kommet op i Hestehandelen, hvor han tilslut havde gjort det stort.

Nu paa Markedet havde han solgt Resten af hele Hestedriften for ifjor og var kommet i Akkord om en Skogspart.

Han havde længst sendt hjem saa mange Penge, at Moderen sad gjældfrit paa Gaarden; men saa tænkte han, det kunde være godt, om han ventede, til han blev den Mand, at han kunde kjøbe de to store Engeslaatter, som laa nærmest til oppe i Bjerkenaaven. Og, da han med sig selv vidste, at han kunde dette, tænkte han paa, hvad Jon Evjen vilde sige, om der paa Strømshagen stod nye Udhuse og en Stuebygning. Disse voksede efterhaanden for hans Forsæt til at blive saa store som Lensmandens oppe ved Kirkevandet med to Lofter.

Han eiede runde tolv hundrede Daler foruden Strømshagen, men pønsede nu paa at vente, til han kunde kjøbe ogsaa Nabogaarden Bjerkestranden med Sætervolde, der var dobbelt saa stor som hans egen, og dette vilde han kanske kunne gjøre efter et Par Aar, om det gik godt med den Skogpart, hvori han nu grundede paa at lægge sine Penge.

Siden Lysten paa Eiendom og Gods engang havde taget ham, tænkte han altid paa Jon Evjen, hvad han vilde sige, og mindre paa Datteren. Det var kun de to, tre første Aar, da alt gik vrangt, at hun ligesom altid var med paa alt det, han stræevede. Siden den Tid havde han set meget og været oppe i mangt og havde nu egentlig af det hele kun gjemt Lysten til at se Jon Evjen, som vandt Processen, bukke sig ved Grinden, naar han engang kom hjem, og, naturligvis, begjærede Datteren hans.

Han var nu haardt i Beraad med sig selv, om han skulde tage Storveien nedover og byde paa Skogen eller fare, som han pleiede; — Skogshandel skulde være vovelig, sagde mange.

Han sad netop med Haanden under Kinden og

tænkte sig Bjerkestranden lagt til Strømshagen, da en lys Hestesnude snusede op i Karmen imod hans Albue og stødte paa den. Han skjød det godlynte Dyr lempeligt tilside, men, da Snuden kom humpende igjen, gav han den halvt i Tanker et Stykke Fladbrød. Det var en liden, overmaade mager, musegraa Hest med tætklippet Man, skidden, som om den havde væltet sig i Sølen, og det siden var størknet, samt med store Brudsaar paa Ryg og Sider efter Sælen. Den hængte paa Hovedet medens den aad, men kom saa igjen op i Karmen.

Der randt Vand af Dyrets Øine, hvilket ogsaa siges undertiden at ske, naar en Hest sælges, og det teede sig underligt kjælent, idet det slog uroligt med den kortklippede Halestump og trykkede sig nær under Væggen.

Gjermund vidste ikke hvorfor, — han var formodentlig i et eget Humør, — men han kom til at tænke paa Graaen den Dag, den blev ført fra Strømshagen. Bjerkenaaven med de graa Torvhuse og Elven under samt den røde Evjegaard nede paa den anden Side steg med ét saa klart frem for hans indre Øie, som han skulde havt et Syn.

Der maatte saa smaat være Løvspræt ogsaa der i Liderne nu; — han saa Moderen med Bundingsstikkerne og Folkene sysle rundt Husene hver med sit; han saa gamle Jon nede paa Evjetunet og en bleg høi Pige, som gik og ingenting sagde, men af og til i hvide Søndagsærmer kom i Besøg over til hans Mor paa Strømshagen og da hver Gang blev staaende paa Tunet en Stund, som den Dag, hun saa efter Graaen, da den gik afgaarde.

Det var nu længe siden, han havde tænkt paa Graaen — han havde eiet mange Heste siden den Tid og været oppe i mangt.

Som han sad i disse Tanker i det solvarme Vindu og gav Dyret det ene Stykke Fladbrød efter det andet, blev det hele saa underlig virkeligt for

ham; det var, som han skulde kjende igjen Hestehovedet med de fine Ører og de blanke Øine, der alt i ét strakte sig op i Vindueskarmen til ham og humrede, og ved Siden af stod saa livagtigt den høie, lyse Pige, der grædende havde lagt Haanden i hans over Graaens Ryg og bedet ham prøve paa, saa skulde hun vente.

Men nu læste han et andet Udtryk i hendes Øie. Han fik i Begyndelsen Lyst til at modsige det med de Beviser, han bar i Lommebogen; men hendes Mine sagde tilbagetrængt stolt, slig som han kjendte hendes Væsen, at hun havde ventet for hans Skyld, ikke paa Lommebogen. Han saa mere og mere angst ud, medens han sad der og maatte have set noget i Virkeligheden, der stadfæstede det; thi med et høit:

„Det er Graaen!" fo'r han saa i et Sæt op af Stolen og ud igjennem Døren hen under Vinduet til den.

Han stod først en Stund stille og saa paa den; tog saa forsigtigt og løftede paa Sæletøiet, hvor der var Saar, undersøgte dens Fødder og dens af Bidslet oprevne Mund og blev ikke træt af at gaa rundt den, idet han gjentog og atter gjentog:

„Ja, det er Graaen, — og slig som de har handlet med Dig!" I Baggrunden skalv en anden Tanke, som han ikke gav Ord. Han strøg harmfuldt det af Toug og Skindværk sammenknudede elendige Sæletøi af og ledede den i fuldt Sindsoprør hen til Trappen, hvor Skydsskafferen, Anders Brunsbjerg, stod og undrede sig ikke saa lidet over ham. Men underveis gik Hestehandleren i Gjermund, og han spurgte:

„Vil I have otte Daler for denne Fillegampen, Brunsbergen? Den duer nok ikke til Skydsen synderligt længer, og jeg kan altid have Husmandsbrug for den Plogaannen over."

„Da kjørte Du fort nok med den inat fra

Markedet, Gjermund, efter hvad Skydsgutten sagde imorges."

Dette gik i Gjermund; han havde havt endel i Hovedet af Markedsturingen og huskede nu, at han havde kjørt ganske urimelig fort i Mørket og tilmed brugt Svøben alvorligt, hvor det skurede i Føret. Han svarede derfor bare:

„Hvad vil Du have for den?"

Brunsbergen begyndte nu at udbrede sig vidtløftigt over alle dens Egenskaber; han havde kjøbt den paa Auktion efter en Prokurator, der var kjendt for at have gode Heste, og den havde bare været tre Aar i Skydsen; heller ikke var den ældre end elleve Aar.

Dette sidste vidste Gjermund helt bedre; thi den var nu femten Aar og vel det. Men han sagde intet til Graaens Forkleinelse; og da Brunsbergen endelig sluttede med, at han ikke solgte den under tyve Daler, tællede Gjermund til den andens Forundring straks upruttet Pengene op paa Bænken foran ham.

Og nu gav Gjermund sig til at vaske, pudse og stelle den i flere Timer, før han endelig reiste med Hesten løs ved Grimen efter sig.

Men Brunsbergen fortalte siden ofte i godt Lag, hvorledes han en Dag havde taget selve Gjermund Strømshagen i Hestehandel; han havde stelt sig meget fult. „Det eneste var," lagde han engang til, som om det kunde være lidt at angre paa — „den gamle Skydshest var ikke sprængt."

I nogle Aar havde Jon Evjen i sit Sind beskjæftiget sig mere med Strømshagen, end han vilde være ved; han besøgte undertiden Enken, og han og hans Hustru talte som tiest med hende ved Kir-

ken. Sigrids Forældre vidste, at hun gik og ventede paa Gjermund; de havde heller ikke i de sidste tre Aar havt noget at indvende mod Giftermaalet; thi Rygtet om, at han var bleven en holden Kar var kommet op til Hjembygden. Kun undrede de sig over, at han ikke kom; de havde allerede bortgiftet den yngre Søster.

Men paa det sidste var Forholdet igjen blevet anderledes, og Enken var et Par Gange kommet over til Evjen, uden at Besøgene blev gjengjældte. Det var Sigrid, som raadede i dette, endda hun selv kom over som før.

Hun gik nu i sit seks og tyvende Aar, var blegere og saa høiere ud, men var derfor ikke mindre vakker; kun var der i den sidste Tid kommet ligesom en større Myndighed ind i hendes stille Væsen, og hun styrede ivrigt med Gaardens Anliggende; — „den skal jo ogsaa blive hendes," sagde gamle Jon.

Da han en Dag fandt, at han havde gjort Gjermund Uret, dengang han nægtede at hjælpe sit til med halve Juvbroen, og nu — seks Aar efter — vilde gjøre det godt igjen ved selv at kjøre frem alle otte Stokke, mente Sigrid, at dette ikke kunde behøves. Jon saa noget længe paa hende, da hun sagde det, med lod det blive, som hun vilde.

En Kvæld mærkedes et usædvanligt Liv oppe i Strømshagen; der maatte være hændt et eller andet. Jon undredes derover for sin Hustru, men til Datteren nævnte de intet. Sigrid havde det den Aften meget travlt, og det lod ikke paa hende, som hun havde mærket noget.

Næste Morgen meget tidlig var Sigrid alene nede ved Elven med noget Vadmel. Solen satte med fuld Magt sit røde Guld i Bjerkenaaven, og om nogle Dage skulde de tilsæters.

Som hun stod der, knæggede det tværtover i Bakken mellem Bjerkebuskene, og ud af deres

Skygge kom — hun tog ikke feil — Graaen, selve Graaen. Den rakte Hovedet ud som i gamle Dage og blev slig staaende.

Hun stod en lang Stund og saa paa den, medens Øinene efterhaanden blindedes af Graad. Endelig udbrød hun: „Jeg tænkte, han havde glemt Dig ogsaa, jeg, Graaen!" Lidt efter tilføiede hun dog med en Røst, hvori al hendes krænkede Stolthed skalv: — „Men ilde har Du havt det, ser jeg, og lidet har de vørret Dig i al den Tid!" Med disse Ord vendte hun sig hastigt og gik. Vadmelet lod hun ligge, hun følte vel, at Gjermund ikke kunde være langt borte. I de staalgraa Øine, der ellers var saa vakkre og gode, lyste det haarde, som Gjermund var ræd for.

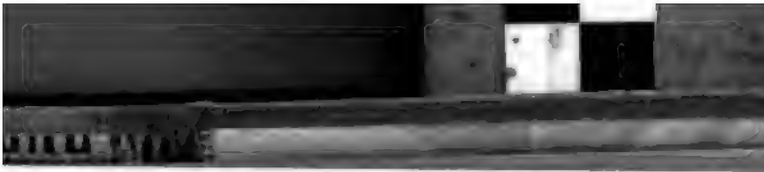
Derhjemme gav hun sig til at stelle som almindeligt.

Gjermund var kommet den foregaaende Kvæld; men hans Mod paa at gaa Sigrid under Øinene var minket endnu stærkere, efterat Moderen havde fortalt ham om, hvordan alt stod til derover.

I Morgenstunden havde han ganske rigtigt siddet lige ovenfor bag Bjerkene og iagttaget, hvordan Sigrid drog Kjendsel paa Graaen, men, da han hørte hendes Ord og saa, hvorledes hun gik, havde han ikke raabt til hende, saaledes som han fra først af havde tænkt. Han syntes rent, at han havde mistet hende.

Ellers var han altid helst sin egen Ærindsvend, men nu grundede han, idet han gik mørk hjemover, paa, om det ikke var bedst, at Moderen gik over først og talte med hende; — og saa fik hun sætte sig op paa Graaen. Folk vilde vel synes, det var kort Vei at tage Hest for, men Sigrid vilde kanske forstaa Meningen bedre.

Saa blev det da ogsaa, skjønt Moderen i Førstningen mente, at han nu kunde være god nok til at gaa Frier selv. Om Penge og sligt maatte hun

endelig ikke nævne, blot sige hende, som sandt var, at han angrede saart, at han havde været saa længe borte, og nu ikke turde gaa til hende.

Da hun red nedefter Bakken paa Graaen, der forøvrigt efter en Maaneds god Fodring og Fliing var i hel bedre Stand, end dengang han tog den op af Skydsveien, sad Sønnen med bankende Hjerte hjemme i Stuen og ventede. Dette Ridt var et helt andet end den Kaksefærd, han saa ofte havde tænkt sig, hvor Jon Evjen skulde staa og hilse ved Grinden, naar han kom for at begjære Datteren.

Da Enken paa Strømshagen kom sagtmodelig ridende opefter Veien paa Graaen, var det klart, at der vilde ske noget; gamle Jon gik ind i Stuen og kastede Trøien paa sig.

Paa Tunet stansede hun ligesaa sagtmodeligt et Stykke fra Døren og bar sig i alle Maader anderledes ad, end de havde ventet af den rige Kakses Moder. I Stuen neiede hun meget, vilde beskedent ikke tage Sæde, og det var i alle Dele, som hun søgte at gjøre sig og sit saa lidet. Slig havde hun aldrig været i sine fattige Dage. Da Sønnens Hjemkomst nævntes, sagde hun sukkende, at det var kun liden Lykke, dersom han altid skulde sidde saa tung om Hjertet derhjemme som nu.

Jon og hans Hustru undredes adskilligt over disse Ord, men Sigrid satte sine Øine forskende paa hende og blev lidt rød. Endelig rykkede hun ud med Sproget, at hun var kommet over for at faa tale lidt med Sigrid.

De to gik da sammen i Andrestuen. Idet Sigrid gik didind, var der næsten ikke Farve i hendes Ansigt, og Minen var kold og stolt. Jon rystede paa Hovedet efter hende og tænkte, at dette saa ud til et Nei igjen. Da de bagefter kom ud sammen, var hun blussende rød og i Graad, men det var let at se, at det ikke var Sorg, og hun

skalv paa Hænderne, saa hun næsten var forfjamset, da hun absolut selv vilde hjælpe Gjermunds Mor op paa Hesten.

Da denne kom hjem, fik Gjermund høre, hvad han vel havde skjønnet, at der havde været alvorligt Brud, men at dette nu var saavidt over, at det nok kunde nytte ham at gaa derhen selv. Hans Mor sagde dette sidste med en egen Mine, som gjorde Gjermund overvættes glad, og han overhængte hende, til hun havde fortalt alt.

Sigrid havde først med stor Kulde sagt, at hun troede, Gjermund nu holdt mere af sine Penge end af hende, — ellers var han ikke blevet saa længe borte uden at lade høre fra sig; hun mente derfor, at det var bedst, det blev, som det nu var, og at det ikke var værdt at tale længer om det, som bare var saart for dem begge. Med disse Ord ledte hun med Haanden efter Dørklinken som for at ende Samtalen. Hun kom heller ikke nærmere, da den anden drog Tørklædet til Øinene og sagde, at dette vilde være en sørgelig Ende paa al deres Ungdoms Strid; men yttrede kort, at man kan stride for saa mange Ting i denne Verden; hun havde bare ment ét, men Gjermund havde nu faat andet for sig.

Da den gamle saa svarede, at Gjermund vilde opgive at være Handelskar og blive Bonde igjen, naar bare hun vilde blive Konen paa Gaarden, og at det ellers vilde blive et tungt Ærinde at føre hjem med Graaen, havde hun pludselig gjemt Hovedet ved hendes Bryst, taget om hende og grædt, saa det næsten ikke vilde tage Ende, men set saa lykkelig ud, da hun igjen slog Øinene op.

— Allerede samme Eftermiddag var Gjermund med sin Mor over paa Evjen og begjærede hende af Forældrene.

De to unge sad sammen paa Bænken i den

skumre Stue og kunde ikke slippe hinandens Hænder.

Men saa maatte Sigrid ud at koge Rømmegrøden. Did kom ogsaa Gjermund, og, da Grøden kom ind, var den svedet, hvad vel neppe var hændt før under Sigrids Haand. Gamle Jon mente leende, at det kom af, at det havde været for hedt derude.

Enken paa Strømshagen gjorde et Par Forsøg paa at bryde op, førend der endelig senkvælds blev Alvor af det.

Nogle Dage efter — de lagede sig da netop til Sæterfærden — blev der Tale om, naar Brylluppet skulde fastsættes. Nu var det Gjermund, som skyndte paa, og Sigrid, der vilde have Udsættelse.

En vakker Søndagsmorgen om Høsten pyntedes Sigrid til Kirken. Brudekronen havde hun paa, og Brudehesten stod bunden for Døren.

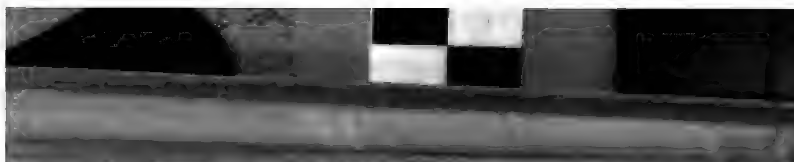
Det var Graaen; den var nu i godt Huld og endda nok saa let paa Foden.

I Kirken var der den Dag samlet ualmindelig mange Folk, der vilde se paa det vakkre, staute Brudepar. Som hun stod der med Kronen paa, var de jevnhøie, men den brede Gjermund saa ud som Manden alligevel.

Brylluppet var sligt, som alle ventede det, naar Sigrid Evjen engang skulde være Bruden. Efter Skikken blev der givet i Skaalen.

Gamle Jon lagde da ned i den Skjødet paa Evjen; — hver af Døttrene havde Arvegaard ivente, og Evjen var Sigrids Odel. De gamle havde opgivet Gaarden og vilde sidde paa Livøre i Andrestuen, som dertil var bygget.

Nu, Gjermund eiede begge Gaardene, mente Jon, spøgende over Ølkanden til Brudeparret, at denne ogsaa havde Pligten til at lægge Juvbroen for begge Sider.

„Juvbroen blev lagt, da de to lagde Hænderne sammen," — svarede Gjermunds Mor; — „men baade han og Graaen fik kjøre langt om i Verden efter Stokkene."

„Ja, det holdt næsten paa at blive for langt," — sagde Jon.

SØNDMØRS-OTTRINGEN

Har der engang levet et Geni, som først har opfundet denne Baad, eller har den skabt sig selv frem lidt efter lidt? Det véd nu ingen, men vel, at dens Bygning har været Gjenstand for hel mange Tanker og Forsøg, samt at denne Baads Historie har et Sambaand med Søndmørs gamle og nu nylig gjenfundne store Fiskebanker udenfor Storeggen.

En af Søndmørs bedste Baadbyggere i Slutningen af forrige Aarhundrede var Per Thordsen Skodje eller, som han ogsaa i Omtale kaldtes, „Per Havgarden", — dette var et Udnavn, hvis Aarsag nedenfor skal berettes. Han boede en Tid i Dragsund, men paa sine senere Dage levede han inde i Volden.

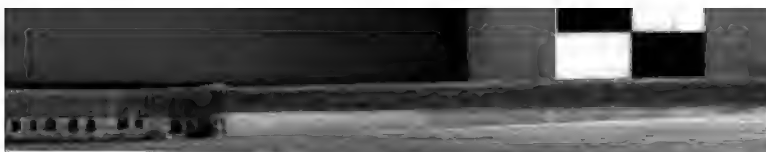
Hans sværtbyggede, magre, af Alderen noget ludende Person var paafaldende ved et Hoved, hvor Haaret sad snehvidt, kort og tæt som Uld, og under de buskede, hvide Øienbryn glippede et Par smaa, blygraa, hvasse Øine næsten som en Fugls. Det var lidt af et Fuglehoved og med Skjæggefiltret ogsaa lidt af en mosgrod Sten; man kom til at tænke paa en Vildfugl paa et Skjær, men under Høgenæsen var der et benhaardt sammenknebet Træk ved Munden som af en næsten itubidt Villie,

og dette sidste gav egentlig hele dette forunderlige Ansigt sin Karakter.

Havde Per Skodje ikke været saa egen og besynderlig stivsindet i et og alt, kunde han have været en Velstandsmand; thi som han, naar han bare vilde, kunde paa den Tid kanske ingen paa hele Søndmøre gjøre en Baad — derom var der nok kun én Mening. Men det var den evige Fristen og Eksperimenteren, som han aldrig kunde lade fare og som gjorde, at Folk ikke rigtig kunde være tryg paa ham. Derfor søgte de til andre, men tog dog gjerne — og dette foregik paa mange fine Vis — hans Mening under Arbeidet. Var en Baad færdig, skulde den først og fremst „synes" frem for Per Skodje. Sagde han: „Hm!" — lagde Messingbrillerne i Vestelommen og gik, var det intet godt Tegn for Baaden; men vel, naar han nikkede og blev staaende en Stund, — for ikke at tale om den Selsynthed, at han rent ud blev hængende ved Synet og gik rundt og atter rundt om den og følte med Haanden og maalte med Vinkelmaalet, som om han aldrig kunde blive træt.

Dette hændte ikke mindre end to Gange med Baade, der var gjort ude ved Havkanten af en Mand paa Hareidlandet, og som var lidt anderledes — Folk sagde mere vaagsomt — byggede i Bordene.

Per Skodje var en dybtænkt Mand, og man havde mange mærkelige Ord efter ham; men desuagtet var det den almindelige Mening, at han under al sin Dygtighed alligevel havde en Skrue løs. Snakket vilde endogsaa vide, at Draugen engang havde „kværvet Synet" paa ham, saa at han i somt saa bedre end andre, men i andet rangt; derfor blev det mest Lykketræf, naar han byggede. Man vidste ogsaa, at han omgikkes en Tanke, der dengang laa hel mystisk for Forestillingen, halvt

i Draugens og Havtaagens Verden, halvt i Sagnets, nemlig den om „Havbroen".

Iblandt Almuen levede endnu et dunkelt Sagn om „Havbroen", eller, som andre kaldte det, „Havgarden" — nogle uhyre vidtløftige og rige Fiskebanker, der skulde ligge etsteds i Havet nordom Storeggen bag alt Landemærke og Med, og hvorpaa Forfædrene i gamle Dage havde drevet et storartet Kveite- og Langefiske. I Sammenligning med disse Fiskebanker skulde Storeggen bare være som et lidet Hjembrug at anse. Havtaagen maatte vel engang i Tiden have lukket dette Sted, Sortedøden lagt Glemsel over det, eller Draugen have forstyrret Medene; — men derude bag Skodden laa Søndmørs Guldalderssagn nu som et Eventyr for Børn; thi „alvorlige Folk" spenderede ikke Krudt paa en Tanke, der laa saa langt ud i Havet.

Per Thordsen Skodje havde engang i sine yngre Dage været Skolelærer ved Siden af Baadbyggeriet, men var kommet fra Bestillingen af den samme Grund, hvorfor Folk ogsaa nu især mente, at han havde en Skrue løs. Det var den Tanke om „Havbroen", som ikke vilde lade ham i Fred, saa at han, for Fortællingen om den, paa Omgangsskolen glemte baade Katekismus og Forklaring. Dette og hans anden egensindige Stridighed mod Præsten gjorde, at han tilslut blev afsat.

Per tog det i hine Dage næsten som et Prædikeembede at tale om denne Sag og paastod til og med, at han selv engang havde været ude paa Havbroen. Som liden Gut havde han været med paa sin Fars Ottring, dengang denne blev sat ud tilhavs, og huskede nu grant, at han derude nordøstlig om Storeggen havde set noget graaligere Vand, som af Grundinger; men da havde ingen tænkt over det.

At disse Banker var som „nedsøkkede", paastod han, var voldt ved, at Søndmøringen ikke længer

havde saa trauste Havbaade, som de, Fædrene fo'r med i gamle Dage; — Folket nutildags vilde have Fisken lige under Stuedøren. Naar Havgarden blev fundet, skulde Søndmør blive saa rigt igjen, at Almuen skulde gaa frakkeklædt, og det skulde ikke længer blive saa vant om Kongens Rigssølv.

Han mødte med Iver alle Indvendinger, ikke mindst den, at det kunde være Kraken, der jo skal kunne dukke op midt i Havet som en uhyre Ø med Braat og Brand om Siderne, men hvor der altid i en vis Dybde gaar Fisk i Mængde.

Da Per tilslut mærkede, at han med al sin Tale blot naaede til at blive udlet, tog han det Raad at tie. Men under dette gjærede Tanken kun desto haardere i ham, og den arbeidede nu i hans Gjerning, Baadbyggeriet. Han vilde finde igjen den gamle Ottring, som duede for mere end Storeggen, og fristede dette paa mangeslags Vis. Flere af dem blev de bedste Baade paa hele Søndmør, men andre gjorde han igjen slig, at de, som eiede dem, var kun daarligt nøide, og derfor blev der, som sagt, i Længden mere vant om Søgningen.

Havde Per Skodje tabt meget ved sit Præk, saa havde han ogsaa just ved dette vundet det, som i hans egne Øine veiede op alting — undtagen maaske Havbroen — og det var hans Hustru Marit.

Hun havde, naar Omgangsskolen holdtes i hendes Fars Stue, som tolvaars Pige siddet og hørt paa hans Fortælling om Havgarden, som var tabt for Søndmør, men kunde findes igjen, naar bare Folket vilde vaage sig ud som i gamle Dage, og hun havde set helt stort paa ham, da han sagde, at han som liden Gut selv havde været derude. Hun troede det altsammen, og det gjorde hende bitterlig ondt, da Forældrene bagefter gjorde Smaanar af det. Hun hørte det samme op igjen af ham

Aaret, før hun gik for Præsten, og syntes da, at det blev til noget endda større.

Det Aar, Per Skodje blev afsat, blev de to trolovede — hun var da atten Aar og han ni og tyve.

Folk syntes, det var et underligt Ægtepar. Hun var liden og spæd og havde aldrig været vakker, kun havde hun, især i sin Ungdom, havt et Par mærkelige Øine; men nu, hun var femti Aar og rynket og medtaget — de havde havt syv Børn — kunde han i Samlag sidde og tale om Marit „og de andre Jenter", som om hun i alle Maader endnu var atten. Det maatte være et af de Punkter, hvor den gamle var „kvært paa Synet", lo man. Og naar Per nu en sjelden Gang kunde have en Raptus med at tale om Havgarden, blev Konen ikke, som venteligt, lei for Folk derved, men sad og nikkede til, som om han talte Evangeliet. I Stuen passede de det at tie med sligt, men bagefter kom Snakket, og man havde Lystighed af dem begge.

Per Skodje havde tre Døttre nogenlunde godt gifte i andre Bygder, og fire Sønner, hvoraf de to yngste endnu levede i Hus med ham, og de to andre sad gifte paa et Par Pladse i Nærheden, — den ældste, der hed Ivar og boede i Mellemaasen, havde selv mange Børn, der i Regelen kravlede om i Stuen hos Bedstemoderen.

Det var vistnok saa, at det ofte var kleint med Fortjenesten for gamle Per, men saa kom der gjerne igjen paa én Gang en hel Del at gjøre, og da hjalp Sønnerne ham; det meste af, hvad der tjentes, gik ogsaa til dem, saa de levede paa en Vis som under ét.

Et Par Aar lagde Sønnerne Mærke til, at den gamle, hvergang han overkom et rigtig særlig udmærket Materialebord eller Emne, kastede det til den ene Side op under Nøstbjelkerne. Der laa nu

tilslut en hel Dynge, og en Dag kom han dragende med Kjølen. Meningen var, som de havde tænkt sig, at han denne Gang vilde bygge Baaden for egen Regning og helt efter sit eget Hoved.

Sønnen Ivar var en liden Mand med tyndt, sort Haar og et Par gløgge, brunagtige Øine; man sagde, at han var den af Sønnerne, der havde arvet det, som duede af Faderen. Han var kvik og skarp i sin Tale, kunde mange Historier, men var, som man udtrykte sig, ,,henfalden til Læsning" og forstod for lidt at passe det, som tjente til at opholde og ernære Familien. Han var ogsaa lidt af en Maler, og Sentenser og Vers af ham stod at læse mangesteds paa Skabe og Kister, men mest i hans eget Hus, som man paa en Maade maatte læse sig igjennem ligefra Indskriften paa Stuedøren. Han troede paa Faderens Tanke om Havbroen og var iblandt Sønnerne den, som den gamle egentlig fortrøstede sig til.

Den nye Baad fik ingen hjælpe til med undtagen Ivar, og de byggede paa den, saa ofte der var Tid for andet Arbeide, hele Aaret — og under Arbeidet kunde gamle Marit tidt staa lange Stunder fortænkt og se til. Der faldt flere Omkostninger for at skaffe al fornøden Seildug og Rig; men det viste sig nu, at den gamle ikke blot itide havde kastet Materialier op paa Nøstloftet, men ogsaa Skillinger ned i Marits Kiste.

Over Jul var Ottringen færdig; den var meget stor med tre Seil. Det særegne ved den var, at Forrummet var større og ledeligere bygget med flere Smaabord end vanligt, og at Langbordene var tyndere, saa de blev ligesom mygere i Sjøen.

Sønnerne, undtagen Ivar, mente, at dette var den vaageligste Bygning, de havde set; men, da Ivar, paa hvis Ord de led mere end paa Faderen, sagde, at alt dette tilsammen bare gav mere

Kraft og gjorde Baaden lettere i Sjøen, gav de sig tiltaals.

Baaden blev prøvet et Par Dage i et Uveir ude paa Fjorden og viste sig, saavidt der kunde dømmes uden for Havsjøen, at være den bedste, der nogensinde var kommet fra Per Skodjes Haand.

Alle Sønnerne var nu rent indtagne i den, og lagede sig til at fare med den ud til Fisket den Vinter med Proviant, Sjøklæder, Linestamper og alt Tilbehør. Den gamle havde endnu intet nævnt, men, da han lod dem vedblive med at ruste sig ud, forstod det sig af sig selv, at dette var Meningen.

En Dag samlede han dem alle fire inde i Stuen, hvor ogsaa Marit sad, og talte der det, som ingen af dem likte undtagen Ivar. Han vilde ikke bare gaa til Storeggen, men med Kompas og Haandlod gjøre flere Døgns Slag ud i Havet nordenom for at finde det, som han hele sin Livstid havde stundet efter, nemlig Grundene om Havbroen. Det fik nu engang briste eller bære med den Sag, og Sønnerne fik sige fra, om de vilde følge ham.

Ivar reiste sig straks og sagde „Ja", men imellem de andre blev der en Stunds Taushed. Endelig mente den ene af dem, der hed Anders, noget veg i Stemmen, at deres Far nu var vel gammel til at friste paa slige udfarendes Leder. Men da svarede Marit mod Sædvane vredt, at de alle fik beraade sig vel, om de vilde lade deres Far reise alene med Fremmedfolk, som han kunde sanke for Penge; hun gik isaafald selv ud med ham.

Og dermed var Sagen afgjort.

Men nu yttrede Per Skodje, at han vilde, at Ivar, der havde mange Børn, skulde blive hjemme. Hermed var Ivar i Begyndelsen ilde tilfreds; men den gamle var ikke til at rokke.

Saa seilede de da ud med Leiefolk forresten.

Meningen var, at der forinden skulde fiskes, saavel ude paa Faldgarden og Bankerne, som paa Storeggen, saa de kunde vælge beleiligt Veir.

De to gamle holdt forud en Andagt sammen i Stuen, og Per havde derunder gjort Bøn om, at det maatte times ham at finde Havgarden paa denne Reise.

Det var den en og tyvende Februar 1786, at han saaledes lagde ud fra sin Gaard Sørvig inde ved Kilsfjorden i Volden med god Seilbør udover.

Hans Hustru stod og saa efter Baaden hele Formiddagen, til det sidste af Seilene kom bort bag Holmen, hvor Fjorden bøier.

Han var ventendes hjem om vel et Par Maaneder.

I den Tid gik Marit og syslede uden at sige videre — kun sad hun ofte i lange Stunder og læste i Postillen netop paa det Sted, hvor den gamle havde læst sidste Gang, og hvor Brillerne, som han havde lagt efter sig, endnu laa. Der var en Tid overvættes stormfuldt Veir.

Da det lakkede mod Hjemkomsten, blev hun igjen meget urolig og kunde næsten ikke være stille noget Sted.

Da kom der en Dag et Par Fremmedfolk fra Udbygderne op i Stuen til Ivar og bragte Bud. Men, som de havde berettet det, saa Sønnen hende staa hvid i Døren — hun havde set dem komme og hørt det altsammen.

Ottringen var for fjorten Dage siden fundet i Sjøen noget østlig for Storeggen, seilet midt over ved Forrummet, der endnu hang ned. Baaden var rimeligvis gaat rundt, men laa nu med lidt af Æsingen og For- og Agterstavn oppe af Vandet, samt med knækket Seiltofte. Forliset maatte være sket længere ude for et Par Dage siden, eftersom Strømmen satte indover, og af Folkene saas kun

Per Skodjes Lig, der fløđ efter Baaden, indviklet i et af Garnene, der havde taget Bugt om en af Rorhagerne.

Hans Lig var sidste Søndag jordet ude ved Skodje Kirke.

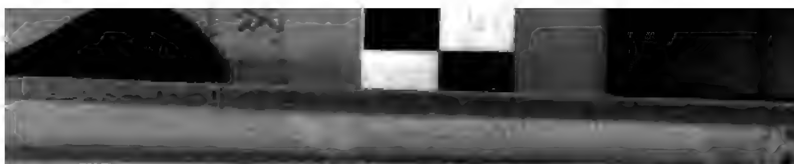
De havde i den haarde Kuling fra Land ikke kunnet bugsere Baaden ind, men, saavidt muligt, reddet det lille, som var igjen, derunder et af Seilene, som de havde skaaret fra, samt et Par Haandlodder, der var fastsurrede om den løse Bagtofte, som de havde med sig.

Baaden havde — tilføiede den fremmede noget efter — øiensynlig ført fuld Ladning af Kveite og Lange; men, da de selv netop i al den Tid havde været ude paa Storeggen, kunde dette ikke være fisket der, og meget tydede paa, at den havde faret paa en anden Led end den vanlige derude i Sjøen.

Ved disse Ord kom der et underligt Skin over den gamle Kones Ansigt. Hun foldede Hænderne over Brystet, og saa ud, som hun takkede for noget, idet hun vendte sig og gik alene hjemover.

Da Ivar, efterat have stedt Fremmedfolket til Hvile, en Halvtimestid efter kom ind i Stuen til Moderen, fandt han hende ligge paa Knæ med Hovedet ned mod Bænken støttet mod de foldede Hænder. Hun græd og takkede Gud, fordi han havde bønhørt hendes Mand og ladet ham se Havbroen, før han lukkede sine Øine, saa hans Sjæl kunde faa Ro.

Den følgende Morgen bragte Ivar Toften med Haandlodsnørerne. Blyet var slitnet af paa dem begge i Enderne; men Ivar viste hende nogle Løkker, der var knyttede til Mærke, og begyndte at favne op i Længden — han havde først gjort det samme for sig selv udenfor. Paa den ene talte han otteti, niti og hundrede og ti Favne til de forskjellige Løkker,

og paa den anden fire Maal mellem et og to hundrede Favne.

Deraf skjønnede de forvist, at den gamle baade havde fundet Bankerne, og at han havde ligget derude og fisket.

Men naar Ivar siden søgte at give denne sin Vished til andre, mødte han altid det samme, som hans Far havde mødt; — det kunde være saa mange andre Ting.

— En Graadag i Regnhøsten, medens Rognebærrene hang røde mellem det gule Løv i Præstegaardsalléen, kom en Kone op paa Studerværelset til Præsten. Konen var Per Skodjes Hustru Marit, og hun kom, sagde hun, for at takke og betale for Jordfæstelsen.

Præsten talte en Stund med hende; han havde godt kjendt hendes Mand og vidste, hvordan han havde havt det. Efterat de igrunden var færdig, blev hun endnu staaende, og han forstod, at hun havde noget paa Hjertet, som hun havde ondt for at rykke ud med. Endelig kom det.

Hun vilde gjerne bede om Lov til istedetfor et almindeligt Trækors paa Graven med malede Bogstaver, at sætte en Kampesten, som Sønnen Ivar havde med sig i Baaden, og hvorpaa han med store Bogstaver havde hugget ind hendes afdøde Mands Navn med et Kors over. Præsten sagde, at hun maatte gjerne det, skjønt det ikke var Skikken.

Da brast hun atter i Graad, — hun havde ikke ventet den Godhed saa let; og Præsten, der misforstod hende, trøstede da som sidste Ord med, at hendes Mand dog havde været vanfør og svag paa Sjælen; hun burde nu helst takke Gud, som tog ham, og ikke sørge over al Maade.

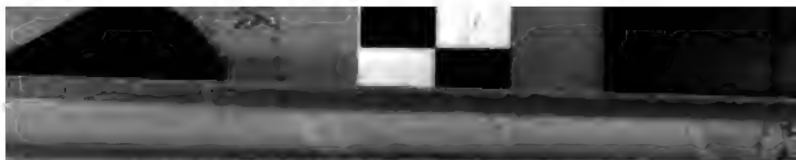
Hun saa en Stund stort forundret paa ham, som om hun ikke rigtig fattede hans Tale, og svarede derpaa sørgmodigt de Ord, som han dengang

ikke forstod, men som han ofte senere maatte huske paa:

„Maa ikke jeg sørge og græde, Præst! — jeg tykkes, jeg kunde græde for hele Søndmør."

• Disse gamle Forestillinger om Banker udenfor i Havet har forlængst vist sig at indeholde Virkelighed. For en Mandsalder siden gjenopdagedes Fiskebanken „Havbroen".

IMPROVISATOREN

Skraas over for det Hus, hvor jeg boede i Rom, laa i Underetagen et lidet Billedhuggeratelier. Kunstneren, en ganske ung Italiener, stod gjerne en lang Stund om Morgenen ude i Døren i sin Arbeidsdragt med Papirkalotten paa. Det var en skarp Hage og en mager Kind under det mørke Haar.

Vort Bekjendtskab som Gjenboere var en Dag gjort, og det varede ikke længe, før jeg opdagede, hvad jeg nok havde anet, at der var mange Idéer paa Stabelen inde i det lille Atelier foruden den „Virginia", som stod under Arbeide i Ler paa Kavaletten.

Han havde næsten hver Dag en ny Tanke fore. Snart var det det længtende Roma i en Kvindes Skikkelse, omgivet af sine Døttre, de italienske Byer, medens Korsika, Nizza, Malta og italiensk Tyrol stod grædende og med Lænker om Haandledene. Snart var det Tiberguden, løftende Historiens Tavler op af sine Bølger, snart det unge Italia, fremstillet som den lykkelige Mor, hvis Vogn blev trukket til Templet af hendes Sønner Cavour og Garibaldi, eller som Frihedsgudinden, — kort, der var hundrede Idéer, og over enhver af dem vidste han at udbrede sig med levende Magt, idet han

gjerne talte sig op i et Slags inspireret Eksaltation.

Jeg maa bekjende, at alt dette Liv, hvoraf det struttede paa den unge Kunstners Værksted, tiltalte mig. Virginia var bestilt. Cicero, som nedtordner Catilina, var bestilt, — den ene af en engelsk Dame, den anden af en Amerikaner, som begge havde villet tage sig af hans Talent og alle havde betalt ham saagodtsom hele den overenskomne Pris i Forskud. De havde været uhyre indtagne af hans Idéer og Udkast.

Om Tiberguden, der laa paa Albuen henne i en Krog i Miniaturskitse, havde en berømt Ven af ham, som han forresten nu havde brudt med, ment storartede Ting. Og sit paatænkte store Arbeide, Roma, som han ikke havde Plads til at udføre i sit nuværende Atelier, tegnede og ridsede han op og forklarede med en Magt i Fremstillingen, saa man næsten troede at se Figurerne for sig i Luften.

Og, naar han saa med et Par prægtigt funklende Øine endte med at spørge, om man troede, det vilde tage sig ud nede paa en af Roms Hovedpladser, havde man en Følelse, som han allerede holdt i Dørklinken til en storartet Fremtid.

At en saadan Mand ikke havde Sans for det økonomiske og altid var i Forlegenhed for Penge var naturligt, og noget af det første, der skede efter vort Bekjendtskab, var da ogsaa, at han laante hundrede Lire af mig. Han var fortiden nødt til at beskatte sine Venner, sagde han; han gjorde det for sine Idéer, ikke for sig selv. Men, var han skuffet af noget, saa var det af Menneskene! Han havde havt Dusintal af Venner, som kaldte sig Kunstnere, — ikke én, som ikke sveg det store, naar det kom til, at der skulde offres en lumpen Skjærv. Nu foretrak han at kjæmpe sig frem alene.

Det blev mig en Vane at se indom Atelieret, naar jeg vendte tilbage fra min daglige Spadsertur paa Monte Pincio.

Jeg kunde forstaa, at han længtes efter mig for slig at kunne faa udtalt, hvad der for Øieblikket laa ham paa Hjertet. Men jeg begyndte ogsaa at begribe, at det desværre var Mængden af Planer, der hindrede ham fra at faa nogen enkelt færdig. Hans Virginia stod ud over Vaaren endnu paa Kavaletten halvfærdig som før, og af sine andre Idéer udførte han som oftest ikke engang Lerskitserne. Hvad han udbredte sig over, forekom mig ogsaa ofte mere som Planer til Digtninger end til Skulpturværker.

Da jeg en Dag uventet traadte ind i Atelieret, saa jeg ham sidde i Hjørnet med Pen, Blæk og Papir foran sig ved et Bord, hvorfra han havde løftet ned nogle Gibsbuster for at faa Plads. Han stak øieblikkelig Papiret op paa Hylden, og det forekom mig, som om jeg den Gang var mindre velkommen.

„Skriver De Poesier?" spøgte jeg og saa til min Forundring, at han blev rød, medens han leende benægtede det. Paa min Yttring om, at Italien i sin nærværende Nytid trængte til Digtere, begyndte han næsten lidenskabeligt:

„Poesien er den hellige Ild, der skal luttre Italien og gjenerhverve os de Landsdele, som endnu sukker i fremmed Vold. Før det sker, slaar ingen Italieners Hjerte roligt, før det, — intet Brodersind mod Frankrige, intet Venskab med Østerrige eller England, hvis forestieri og Guld oversvømmer os, men Stiletten skjult under vor sødeste Tale! ... Cavour var Tungen, Garibaldi Kniven, og Vittorio brugte dem begge! —" endte han, idet han med italiensk Mimik og et eget Smil udførte Meningen.

Min Ven Antonio begyndte nu at interessere mig ikke saa lidt.

En Dag inde paa Kafé Cavour iagttog jeg ham, hvorledes han med en vis forlegen Adfærd nærmede sig et af de runde Borde og tog en illustreret Avis i Haanden. Den Maade, hvorpaa han stod og læste den, var mig paafaldende, og ligeledes, at han skyndsomt lagde den sammen og skjød den hen iblandt de andre Blade, da der kom et Par besøgende ind af Døren.

Den illustrerede Avis var ny. Der stod Nr. 1 paa den, og som saadan var den Gjenstand for Opmærksomhed. En af de indtrædende tog den og begyndte at tale om den. Paa første Side stod Viktor Emanuels Portræt, og paa den anden et Digt til Italia.

Man begyndte at læse det høit og fandt det smukt.

Signor Antonio sad derunder med høi Farve i Ansigtet neddukket i en Avis, som han aabenbart ikke læste i. Han blev siddende ved sit lille runde Bord henne i Hjørnet, og jeg saa, hvorledes hans Sjæl led, hver Gang nogen tog det illustrerede Blad i Haanden, hvorledes han ængsteligt ventede paa Udtalelserne, og, naar Digtet kritiseredes en Smule, snart blev nedslagen, snart trodsig. Det var alt andet end en mild Dom, et Par unge Lapse fældede.

Med Avisen i Haanden gik jeg hen og tiltalte ham:

„Det er et smukt Digt, synes mig, Signore Antonio, glødende Ord."

Han saa halv smigret, halv overrasket paa mig.

„Der staar „A" under som Signatur. — Betyder det ikke Antonio? De kunde med Ære sat Navnet fuldt ud."

Det sagdes paa en Maade, som han følte inde-

holdt en Kompliment, og han var ikke stærkere foran sligt, end unge Poeter pleier at være. I hans Ansigt laa en selvfølende, lidt undselig Erkjendelse.

Han betroede mig nu, at han virkelig befattede sig med Poesien. Han havde følt sin Aand belemret af den Marmorblok, den altid skulde slæbe efter sig, og i Pennen følt den fri Vinge, der kunde føre den overalt, hvor den længtede hen.

„Vil De komme ind til mig imorgen og høre noget oplæst af det, som jeg netop har under Hænde?" spurgte han med en vis Selvfølelse, og jeg forstod, at han, efter først at have gjort mig hin Betroelse, mente at kunne tale i en hel anden Tone om sin Begavelse.

Da jeg den følgende Formiddag kom, stod den stakkels Virginia foroverbøiet paa den indsunkne Jernstiver, som om hun sørgede over, at hendes Herre havde forladt hende. Leret var sprukket af Tørhed og forsømt. Selv sad han henne ved Bordet, skrivende, saa Blækket sprudede om Pennen.

„Vent lidt, forstyr mig ikke!" sagde han, og lidt efter, idet han utaalmodig kastede Pennen: „Det gjælder for mig om at skrive saa rapt, som jeg tænker, — omkap med mig selv; — ellers viger det bort fra mig. Jeg har Brug for Hurtigskrift, — jeg vil lære den Kunst!"

Og nu udviklede han med en virkelig poetisk Slagmagt Æmne efter Æmne:

„Men en Tragedie skal de faa ... Jeg har alt Planen; det skal blive i en Stil, vældig som Kolosseum!" yttrede han og saa mig med Overbevisning ind i Øiet. Han vedblev at udmale Stykket for mig:

„Jeg skal forfærde disse malede, franskpyntede Damer paa Monte Pincio med en Kvinde af deres egen Slægt fra de antike Tider!

Se her," sagde han, „jeg har alt gjort en liden

Skitse af hende i Ler, saaledes som hun staar og siger Farvel til ham, hun elsker; — hun véd, at han maa dø."

Jeg kom til at sukke, og han saa forbauset paa mig. Jeg yttrede lidt mismodig:

„Nu er De henne i Billedhuggerkunsten igjen."

„Ganske rigtigt! Hvad De der siger, er træffende," udbrød han enthusiastisk. „Tragedieskriveren er kun Billedhuggerens Broder, han maa altid kunne se sine Figurer plastiske; de former begge i den samme store Stil. Tragediedigteren lægger kun det til, at han lader sine Statuer tale. Deri ligger netop Hemmeligheden."

Jeg følte, at han aldrig vilde faa det i den samme Friskhed og Fylde ned paa Papiret, og gik fra ham den Aften i en egen Stemning. Det forekom mig, som om jeg havde set ind i en vanfør Sjæl, som var nægtet Evnen til at aabenbare det skjønne, der brændte i den, og derfor maatte fortære sig selv.

Om Natten stod den unge Mands Ansigt for mig i Drømme, blegt og svedperlende af Sjælesmerte.

Det var med Flid, at jeg ikke søgte ham i hele det paafølgende Aar. Jeg var ogsaa i den Tid flyttet hen i Nærheden af Ponte Angelo.

Engang mødte jeg ham dog paa Gaden. Han saa temmelig bleg og forpjusket ud.

Han havde fattet en stor Beslutning, fortalte han, slaat hele Marmorbutiken sammen. Nu søgte han Engagement som Skuespiller for at drive sin store Tragedie til Opførelse. Den var indleveret allerede ifjor; men der maatte gjennembrydes et helt Væv af Rænker ...

Det endte med, at hans Gjæld til mig forøgedes med to Scudi.

Det var nogle Aar efter, at jeg en Eftermiddag spadserede oppe paa Monte Pincio.

Med sine murgraa Tage, Taarne og Kupler laa Staden neden under som et vidt Panorama, i hvilket St. Peter løftede sit mægtige, stemningsfulde Hvælv imod den stille Aftenhimmel. Solen laa i Nedgangen bag dens Spir som en uklar, dunkelrød Skive og illuminerede hele Rader af Vinduer. Hist og her blinkede den frem paa Kampagnaen i Tiberens Bøininger ned over mod Havet. Oppe paa Monte Pincio slikkede den endnu rødligt i de to vældige Rosenhække, der omgiver den sandstrøede Plads, hvor Musiken har sin Tribune.

Under den svale Solnedgang bevægede sig deroppe spadserende af alle Roms Folkeklasser fra den luksuriøst klædte Signora, der tog sin lille Fodvandring fra Vognen, ned til Modelpigen i sin Nationaldragt og Arbeideren, der gik med sin Familie ved Siden og smøgede sin korte Pibe. Mellem dem slentrede alskens Udlændinge, Kunstnere og violet- og rødkappede Kollegie-Elever.

Musikkorpset var gaat, og af den lange Vognrække, som holdt ved Balustraden, medens man modtog de vanlige Visiter paa Vogntrinet, havde alt enkelte begyndt at kjøre bort.

Da blev det almindelige dolce farniente pludselig forstyrret.

En Herre var sprunget op paa den Forhøining, hvor Musikanføreren pleier at staa, og begyndte begeistret at foredrage en Sang for Publikum. Dette var i og for sig noget i Rom usædvanligt og i dette Tilfælde dobbelt opsigtvækkende, fordi Improvisatorerne i det sydlige Italien, Neapel og Palermo, altid er Mænd af selve Folket.

Der skal utrolig lidt til for at vække Opsigt paa en Plads fuld af Lediggjængere, og dette syntes at være en hel Skandale.

I Gang og Løb strømmede man stedse hurtigere

til. Henne i Vognrækken reiste Damer og Herrer sig op for at se, og inden et Øieblik var den runde Tribune omgiven af en tæt Folkestimmel. Over alle Hovederne saas de høie, rødbuskede Hatte af et Par Politikonstabler i hæftig dukkende Bevægelse; de søgte formodentlig at bemægtige sig hans Person eller at faa ham ned fra Forhøiningen.

Det var en stærk, ikke uskjøn Stemme, der lød, og, uagtet gjentagende forhindret, begyndte han ihærdigt igjen.

Det lykkedes mig efterhaanden at bane mig Vei ind til Gelænderet.

Det Syn, jeg havde for Øie, greb mig dybt.

Det var min Ven Antonio, bleg eksalteret, den endnu ungdommelige Skikkelse tydeligen allerede hærjet og ramponeret. Han stod der i graa Frakke, med gule Hansker og en sort Fladhat i den ene Haand, medens han støttede sin Sang med en Mimik og en Person saa nobel i enhver Bevægelse, at en virkelig Skuespiller skulde have misundt ham. Der var naturlig Adel fra Hovedet til Fodsaalen, og, at han havde gjort sit Indtryk, viste sig noksom paa de to Konstabler; thi det var med flaue Miner og som knugede af Forsamlingens Dom, at de fjernede sig.

Nu reciterede han et Digt om Italia, rimeligvis af ham selv: —

Der susede en ny Tid og en ny Historie over Folket. Havet speilede de glade Byer fra Genua til Palermo, fra Messina til Venezia, viste dem deres Skjønhed og deres Fremtid; de laa der ved Bredden som Svaner med Verdenshavet foran, — og de længtede alle ud. Men Italia græder, indtil hun igjen faar Nizza. Hun spørger sine Børn, om da ingen vil sætte over Havet til Korsika? — om hun ikke eier nogen, som vil offre sig for hende!

Pludselig brød han af. Ansigtet fik et blegt, haardt Udtryk, og han sagde:

„Jeg har sultet i to Dage, har Feber; — derfor vender jeg mig til Folket!"

Disse uventede Ord gjorde et stærkt Indtryk.

Medens han ganske rolig gik rundt Balustraden og holdt sin Hat frem, haglede der Penge ned i den fra den fattige Piges og Soldats Kobbersoldi op til Papirsedler. De, der ikke kunde komme til, kastede sine Pengestykker eller Lirer ind paa Sandet til ham.

Da han var kommen rundt, plukkede han med en sand Elegance op, hvad der laa strøet omkring paa Pladsen, og satte derpaa Hatten ned ved sin Fod oppe paa Forhøiningen. Han stemte atter i en Sang, men afbrød den straks igjen, og med en forvildet Mine og hæftige Gebærder begyndte han nu i et utrolig hastigt Sprog at opramse alle sine Ulykker: Han havde skrevet et Drama, som vilde begeistre enhver Italiener; han havde Politiet imod sig, Pressen imod sig, Theaterdirektionen imod sig, alle de reaktionære og Præsterne imod sig.

Under den fortsatte ilsomme Forklaring af sin ulykkelige Skjæbne saa han sig gjentagende om med en sky Mine, som om han frygtede for, at nogen af de nævnte Magter vilde hindre ham i at tale ud.

Stimmelen begyndte at trække sig bort fra den stakkels ulykkelige Fantast.

„Menneskene! ..." udstødte han og saa sig et Øieblik haanligt om, før han skyndte sig bort.

Siden hørte jeg, at Antonio færdedes som Improvisator i Neapel, Palermo og Messina og vakte megen Begeistring hos Folket. I Karnevalstiden dukkede han af og til frem i Rom.

Man ansaa ham som et Slags vanvittigt Geni.

I gjærende Tider er det, som ogsaa Folkets Evner koger over; der opstaar store Mænd og Kræfter. Men der vækkes ogsaa Begavelser, som Begeistringen, Idéens Rus i deres Tid, saa at sige kloroformerer inde i selve Vækstevnen, saa de aldrig faar tage Forhold i det enkelte, aldrig slaar Rod i Virkeligheden, aldrig faar den Kraftens Rygrad, der bærer til det fuldbaarne.

Vi kalder dem karakterløse, — der ligger en ubarmhjertig, ukjærlig Dom i det Ord, — lad os hellere kalde dem Tidens Offre, som betaler dens Tanker med en knust Eksistens!

FANFULLA

(AF MIN VEN MALERENS OPLEVELSER)

For atten Aar siden opholdt jeg mig en Sommer i Perugia. Der er en sand Overflod af Motiver for en Maler, især ved Lago Trasimeno.

Ude paa den Sø vuggede jeg mig mangen deilig Aftenstund, og mit Maleri derfra indbragte mig da ogsaa Stipendium hjemmefra; — nu sidst i Norge, syntes jeg dog, det mere lignede en norsk end en italiensk Sø, og maaske var det ogsaa netop derfor, jeg opnaaede den Paaskjønnelse.

Jeg bode ovenpaa hos Værten i Osteriet „Stella" og husker endnu Regningen. Som logerende „forestieri" var jeg hans eneste Lam af den Slags, og han vilde vist havt tung Samvittighed, om jeg ikke var bleven tilbørlig klippet. Men god Vin havde han, det skal erkjendes, og, sad han i smaa Kaar, kom det visselig tildels af, at han selv var sin egen stadigste Kunde ved Vinfadet. For endel Aar tilbage var han indflyttet fra Rom.

Det var en rødnæset, lidt forborgen-listig udseende Karl, der hele Formiddagen skjældte og smældte paa Børn og Tjenestefolk, men samtidig smidskede paa en krybende Maade for Gjæsterne. Ved Middagstid indtraadte gjerne et Omslag i Humøret, og om Aftenen sad han tilslut nikkende over Glasset og kunde hverken høre eller se.

Hans Hustru var død; men han havde et Par Døttre, og det var tildels for deres Skyld, jeg vedblev at opholde mig der i Huset.

Især var den ældste, der kunde være en sytten Aar og hed Vittoria, en fuldkommen Skjønhed. I det stolte, lidt blege Ansigt straalede et Par vidunderlige Øine, og Hovedet med det rige, skinnende sorte Haar, hvorigjennem Sølvpilen stak, sad saa eiendommelig ædelt paa Halsen. Den ranke, jomfrulige Figur havde en Fylde i Formerne, der gav hendes Væsen noget imponerende. Hun lignede en ung Juno, før Jupiters Øie faldt paa hende. Der var samtidig en pikant Is i denne Skjønhed. Panden var som en Stenjomfrus og Trækkene i det hele forunderlig sikkre og kolde, medens de varme Læber, naar hun smilte, igjen vidnede lige om det modsatte. Hun gik i Regelen alvorlig om og besørgede Opvartningen, og for sin Søster var hun som en Mor.

Det var klart, at Faderen ikke rigtig turde vove sig til mod hende; og mig faldt det ikke ind at gjøre nogen direkte Kur, skjønt Gud skal vide, jeg sværmede tilstrækkeligt og engang endog fik Lov til at male hendes Portræt.

Hænderne var de skjønneste og finest formede, jeg nogensinde har set, og det vil for en gammel Romerboer sige noget. Men Fødderne var, — det maa jeg jo indrømme, — altfor store. Det synes overhovedet, som om Romerinderne fødes til at staa paa Piedestaller; thi de har næsten alle store Fødder og tilmed temmelig raat hugne. I Sammenligning med en virkelig nordisk Skjønhed mangler deres Figur derhos ofte en vis Finhed og Elegance, medens Formerne derimod i en høiere Grad end hos os besidder de store slaaende arkitektoniske Linier, og dette skuffer én som oftest ved første Øiekast. Vittorias ranke Figur var lidt vel stærkbygget.

Deres Kaar var, som sagt, mindre gode; men under Kirkefesterne viste hun sig kostbart pyntet, og der var vistnok kun én Mening om, at hun var den smukkeste Pige i Perugia. Skjønheden har, især i Italien, sin egen priviligerede Adel, og der var som oftest en lidt fri Plads omkring, hvor hun og Søsteren knælede paa Gulvet.

Hun gik altid saa alvorlig, og jeg erfarede, at dette havde sin Grund i, at hun paa en Maade var bleven tvunget til at skulle ægte den rige Veksellerer Bertuccio henne ved Torvet.

Han kom om Søndagene ind i Osteriet og havde da oftest en eller anden Pakke med til Vittoria, den hun imidlertid aldrig aabnede, saalænge han var der. Han sad gjerne med et Glas Vin hos den gamle i det indre Værelse, medens hun rolig opvartede dem og satte frem gode Sager; men noget Kjærtegn kunde jeg aldrig opdage mellem dem. Han ventede nok ganske rolig paa den Dag i Høsten, da de skulde vies.

Det var en lidt tykfalden tilsyneladende godmodig Mand paa henved de firti; men den, som betragtede ham lidt nærmere, vilde maaske have fundet, at der laa ikke liden Kløgt i dette runde, tilsyneladende ubetydelige Ansigt. Han stod særlig paa en god Fod med alle Stedets geistlige, af hvem man sagde, at han skulde være bleven benyttet i deres hemmelige Pengeanliggender; han skulde ogsaa have det meste af sin Formue fra sine Forbindelser med dem.

Ligesom Vittoria udmærkede sig i Kirken ved de store Kirkefester, indtog Vekselleren Bertuccio, som han gik barhovedet og svedende i Solen, en fremragende Plads ude i Processionen, hvor han altid bar en af de store Faner ved Siden af Syndicusen. Præsterne havde da ogsaa været med i Spillet for at faa dette Ægteskab istand og udrettet,

hvad den faderlige Myndighed her neppe havde magtet.

Skraas over for Osteriet boede en Speceri-handler. Hans Søn, Andrea Belmonte, var netop den Sommer indviet til Præst. Det hed, at Faderen en Tid havde havt Sorg af ham; inde i Rom var han blevet mistænkt for at sværme for den nationale Sag og sat paa det sorte Bræt.

Han var en Barndomsven af Vittoria og kom undertiden ind i Osteriet, altid ganske flygtig. Det var en smuk Mand paa et Par og tyve Aar med et forunderlig dulgt lidenskabeligt Udtryk i det magre, smale Ansigt. Uagtet sin Præstedragt gjorde han et lidt verdsligt, dandymæssigt Indtryk.

Da han første Gang kom ind i Osteriet, — han var netop Dagen iforveien kommet hjem fra Rom, — spildte Vittoria Suppen, som hun skulde række mig, udover Dugen. Han saa paafaldende alvorlig ud.

Jeg lagde Mærke til, at Vittoria i den korte Tid, han var inde og talte med hendes Fader, stod aldeles bleg henne ved Cucinaet, og jeg saa dem ikke hilse hinanden.

En Dag, som jeg sad ved mit Staffeli nær det aabne Vindu og stirrede lidt hen i Tanker, faldt en Nellik ned paa Overkanten af Gjenboens for Solstegen halvlukkede Jalousi.

Den blev hængende der et Øieblik, indtil en Haand rask tog den ind.

Jeg fik et Indtryk af, at vedkommende derover ikke ønskede at blive bemærket. Men Nelliken var aabenbart kastet fra Vinduet i mit Soveværelse, hvorfra Vittoria lidt efter gik ud rolig nynnende med endel Linned paa Armen.

Det var en ubetydelig Omstændighed, og jeg tænkte dengang ikke videre over det.

Siden saa jeg ofte Vittoria med en Nellik i

Haaret, — denne Blomst brugtes som et republikansk Tegn; — men hun bar den aldrig nede i Osteriet.

En Nat, jeg laa vaagen, syntes jeg tydelig, jeg hørte Vinduet gaa sagte op ude i Gangen ved Heiseindretningen, hvormed Vandspandet blev trukket op, og siden Skridt, der listede sig henover.

Da jeg tændte Lys og saa efter ud af Døren, stod Vittoria i Natdragt henne ved Vinduet. Det forekom mig ogsaa, som om jeg havde set en rask Bevægelse der, men hun stod saa ganske rolig, kun beskjæftiget med at faa det igjen. Hun smilte lidt mod mig og sagde:

„Jeg hørte Vinduet slaa op og igjen og huskede paa, at jeg havde glemt at lukke det iaftes."

Haaret var opløst, og i det halvdunkle Skjær fra mit Lys saa hun vidunderlig skjøn ud.

Det forekom mig siden oftere om Natten, som jeg hørte netop den samme sagte Lyd af Vinduet, der gik op; men af et eller andet Instinkt brød jeg mig nu ikke om at se efter.

En Nat — det var en tre Ugers Tid, før jeg skulde reise, — opstod der pludselig en stærk Larm henne paa Gangen; jeg hørte Osteriværtens grove Stemme og Tjenestepigens høilydte fine. Forbi min Dør fo'r ilsomme Skridt, som af én, der flygtede, og, da jeg hastig aabnede Døren, hørte jeg, at Touget var i voldsom Bevægelse.

Lidt efter kom Vittoria, Tjenestepigen og Osteriværten farende med Lys; — Vittoria i Spidsen. Hun saa øiensynlig forskrækket og ivrig ud; men hendes Lys sluktes tilfældigvis i Farten, saa de maatte stanse for at faa det tændt, og hun opholdt sig lidt for at fortælle mig, hvad der var passeret.

Osteriværten havde, som han ofte gjorde, efterat Osteriet var lukket, taget sig en liden foreløbig Aftensøvn dernede med Hovedet i Armene imod

Bordskiven: Da han siden gik op i Mørket med sin lille Lampe, var den ovenpaa i Gangen pludselig pustet ud, og Tjenestepigen havde ved en Svovelstikke, som hun i Hasten fik tændt, tydelig set en ung, høi Mandsperson med mørk Frakke svæve forbi.

Der kom aldrig mere Klarhed over denne Sag. Kun hed det sig nede i Osteriet, at man havde set „Fanfulla" i Huset, og senere vilde Tjenestepigen have bemærket ham oftere.

„Fanfulla" er et Slags Gespenst eller Nisse. Han viser sig som en smuk ung Mand, og der er egentlig ingen anden bange for ham end den unge Signoras Duenna eller en besværlig Elsker, hvem han spiller Puds; — undertiden gaar det jo ogsaa lidt ud over Forældrene. Det er kun den gamle Elskovsgud i modernt Antræk. Han er uskadelig og bringer gjerne Lykke og Giftermaal.

Jeg kunde imidlertid ikke lade være Dagen efter at se ud af Vinduet ved Heisetouget. Nedenfor løb Touget lige ved to Smaabalkoner paa Væggen, der stod i en Mandshøide ovenfor hinanden, og ud fra Nabohuset gik der et lavt Tag, hvorfra man med nogen Behændighed nok kunde faa fat i Touget og komme ind paa den ene af dem. Men det hele var en halsbrækkende Affære.

Forunderlig nok var Vandspandet klemt halv fladt. Vittoria bankede det selv ud, da hun saa det, og var meget vred paa Tjenestepigen, fordi hun slap det saa skjødesløst ned fra Høiden.

Jeg er nok saa kjendt i Perugia, var der siden i flere Somre og hilsede da ogsaa undertiden paa Vittoria Bertuccio.

De førte et storartet Hus, og Bertuccio var, hed det sig, aldeles kuet af sin Hustru. Hun var

en af Stedets mest devote Damer, i Spidsen for alle offentlige Arrangements og Sammenskud til Kirker og kirkelige Fester. Præsten, hendes Barndomsven, var hendes Skriftefader, og hun syntes at have fortrængt Manden af Geistlighedens Gunst.

Han saa forknyt, sygelig og alt andet end lykkelig ud de Gange, jeg saa ham sidde i Vognen ved Siden af sin stolte Hustru.

Befolkningen i Perugia stod dengang, — hvad der siden skulde fremkalde en saa forfærdelig Hævn over Byen, — i slet Lys i Rom for sine garibaldiske Sympathier. Præsten Andrea Belmonte blev pludselig indkaldt til Rom i Anledning af en fornyet Mistanke om nationale Forbindelser, og det sagdes at være foranlediget ved Veksellerer Bertuccios Angivelser.

Noget efter hed det, at ogsaa Veksellereren var kommen ilde deran; de geistlige skulde ved hans Hustrus „fromme Bekjendelser" for hendes ny Skriftefader være kommet efter en Række Bedragerier med Hensyn til de Midler, som han hemmelig havde havt under Hænde for dem, uden at de dog turde offentlig paatale det.

Man erindrer fra Aviserne det verdensberygtede, afskylige Blodbad i Perugia Anno 1859. Befolkningen havde kjæmpet mod Pavens Tropper, og Schweitzerne myrdede bagefter som vilde Dyr i Gaderne smaa og store uden Forskjel.

Der var Sikkerhedsvagt om flere Huse, deriblandt ogsaa Bertuccios. Men alligevel skulde det hænde, at han blev skudt inde i sin egen Gang.

Man vilde sige, at Geistligheden da nok ogsaa paa egen Haand holdt sin lille Oprydningsforretning paa Stedet.

I Høsten 1869 blev mit gamle Logis i Trastevere opsagt for mig, og jeg maatte da ud at søge mig et nyt. Jeg er lidt vanskelig paa det, og nødig vilde jeg ud af denne Del af Byen.

Efterat have ledt i syv lange og syv brede, forelskede jeg mig i et Par Værelser i fjerde Etage med Balkon, hvorfra der var vid Udsigt udover Trastevere og Rom, tillige hen imod Peterskirken og et Stykke af Tiberen. De var dyre, og efterat have pruttet med Tjenestepigen, der anviste dem, gik jeg; men kom dog igjen om Eftermiddagen. Den Leilighed følte jeg, at jeg maatte have, og jeg maatte vide det afgjort, om jeg skulde sove rolig om Natten.

Jeg modtoges da af selve Værtinden, en mørkklædt, ægte romersk Matrone, i hvem jeg til min Forbauselse gjenkjendte Vittoria Bertuccio. Hun erindrede ogsaa mig, og Leien blev hastig sluttet.

Hun var nu en Kone paa tre, fire og tredive Aar, stor, lidt massiv fyldig.

De to Værelser havde blendet mig lidt ved deres Udstyr. Der stod i hver sit Hjørne to temmelig gode Statuer af bronceret Gibs paa smagfulde Kolonner; paa Væggene hang Kobberstik i store Rammer; den brede Dør mellem Værelserne var nobelt draperet med et tungt Fløiels Forhæng, og ligesaa bar Sengen, Stolene, Kaminen og Konsolerne et vist rigt Præg. Ved Dagen saa jeg jo lidt efter lidt, at her midt iblandt enkelte virkelig solide Sager paa mange Maader var en mesterlig skjult Armod.

Jeg erfarede, at det var gaat ud med Familien i Perugia efter Bertuccios Død, og at Signora Vittoria kun levede af en liden Pension fra en geistlig Kasse der. Hun havde da taget den Beslutning at flytte ind til Rom, hvor hendes Søster var gift, for ved Hjælp af Resten af sine Møbler at slaa sig igjennem som Padrona for en Leieetage

og havde alt levet saaledes et Par Aar. Hun havde to Døttre, hvoraf den ældste var femten Aar og noget lig Moderen i hendes Ungdom, kun gav hun langtfra det betydelige Indtryk; den anden Datter var flere Aar yngre.

Padrona interesserede mig ikke lidet, og jeg havde der i Huset Anledning til at anstille mange Studier af det romerske Familieliv.

Der kom oftere Præster, og det var forunderligt at se, med hvilken Ængstelighed hun søgte at give Huset et helt igjennem Kirken behageligt Præg. Et Madonnabillede med Lys hang udenfor i Gangen, og deres egne Par Værelser var rundt Væggene overlæssede med Krucifikser samt kolorerede Lithografier af Madonna og flere Martyrer med Papirblomster omkring.

Dette var mig saa meget mere paafaldende, som hendes Døttre ofte, naar vi var alene, talte i en raillerende Tone om „Papa". Den yngste Datter, der var meget munter, velsignede efter ham og morede sig endog engang under de andres Latter med at udklæde en Dukke og messe.

Det var klart, at Familien var fuldkommen fri for religiøse Illusioner og kun hyklede for Pensionens Skyld.

Signora Vittoria yttrede ogsaa engang aabenhjertigt for mig som fremmed noget i den Retning og mente, at Hovedsagen var, at man holdt af sin Familie.

Men, da Paasken kom, og Værelserne skulde sprenges med Vievand, blev ogsaa mine Rum omhyggelig udstyrede med den Slags Billeder. Jeg blev derhos betydet, at Skikken bød at lægge en halv Scudo i den Fyrs Bøsse, som gik bagefter Præsten, som da ogsaa den Dag samvittighedsfuldt stænkede Vievand paa alle mine Sager lige til Tøflerne, der stod med Snippen frem under Sengen.

Det samme gjennemgaaende Hykleri gik ogsaa for sig paa det italienske Enhedsværks Høitidsdage, da Pavens Kulører som Moddemonstration hang i Overflødighed ud fra mange Vinduer, hvor Beboerne bar de modsatte Farver i Hjertet, og blandt de smukkest udstyrede var til min Ærgrelse min Værtindes.

Familien levede, forekom det mig, til sine Tider temmelig daarligt, og Signora Vittoria maatte vist, at slutte efter visse Besøg, hun modtog, være plaget af Kreditorer. Hun havde da en venlig-fornem Maade at affærdige dem paa. Naar hun stod og talte med en saadan Mand ude paa Gangen, saa jeg hendes herlige Hoved som en Buste gjennem Glasruden i min Dør. Jeg vidste, at hun netop stod og løi; men der var en Adel og nobel Ro i hendes Miner og fine Haandbevægelser, som gjorde enhver Skygge af en saadan Mistanke umulig, utænkelig. Saadan løi man i Roms og Italiens historiske Tider, og med det samme ædle, fine, venlige Smil talte vel Damerne af Medicis og Borgiasslægten med de ubeleilige, som lidt efter stødtes ned i Trappen, eller kanske stod paa selve Faldlugen; — her brugtes den samme Evne til at vinde Henstand for Klatgjæld eller ny Kredit paa Olie.

Jeg var dog ikke blind for, at Signoraen, trods vort gode Forhold, lod sin Egennytte i høi Grad gaa ud over mig. Familien konsumerede af min Vin, min Olie, mit Brænde, som om det kunde være dens eget, og hun sendte mig blodige Regninger for Vask. Men paa Vasken taalte hun til Gjengjæld ikke en Plet, og for mine Effekter var jeg rolig; — det vilde saaret hendes Ære, om noget var blevet borte.

Ved et Par Leiligheder blev jeg inviteret ind til Familien, og jeg tør nok sige, at en saadan Tillavning og saadanne Retter skal man lede efter.

De, som lever paa Restaurationer i Rom, kjender ikke det virkelig italienske Kjøkken; — de geistlige har altid været Lækkermunde, og Verdens kulinariske Kunst stammer fra Rom.

Den ene Gang var det en liden Familiefest i Anledning af, at den yngste Datter Rositta af Hans Hellighed Paven havde opnaat en Friplads paa tre Aar i et Kloster, hvor unge Piger opdrages.

Jeg havde set Signora Vittoria, da hun var klædt for at gaa op til den almindelige Audiens hos Paven. Kvinderne maa der kun indfinde sig simpelt sortklædte og med Slør paa Hovedet. Men et mere flatterende Toilette end det, hvori Signora Vittoria præsenterede sig i „simpelt sort", var ikke let at vælge. Hun havde et Brev i Haanden, det var Pavens eget fra den Tid, han som underordnet geistlig havde kjendt Familien og staat ved hendes Bedstemoders Dødsleie. Hun opnaaede da ogsaa den forønskede Friplads.

— Det var i Begyndelsen af Høsten i det følgende Aar 1870. Man frygtede eller haabede, at Victor Emanuel skulde indtage Rom, og Rygtet fortalte, at der skulde være givet Marschordre til Bersagliererne.

Signora var i denne Tid yderlig from; hun og hendes Døttre gik med pavelige gule Baand, og jeg tror, hun vilde have gjort mit yderste Værelse til et Kapel, om jeg ikke havde stanset hende.

Til min Opvartning, der før var bleven udført i Huset, havde Signora nu anvist mig en billig Leietjener, der kom Morgen og Aften.

En Nat lød der en egen Banken paa Yderdøren; det hørtes som et aftalt Signal, og, da det blev gjentaget, kom Signora ilsomt ud uden Lys. Jeg hørte paa Skridtene, at et Menneske fulgte ind bagefter hende.

En Timestid efter hørtes der en anden stærk Banken og høirøstede Stemmer udenfor. Jeg kunde

forstaa, at det var Politiet, der forlangte at komme ind, og Signora svarede vrantent, som forstyrret i sin Nattero, helt inde fra Soveværelset sit „chi é?"

Idetsamme aabnedes min inderste Dør, og ind traadte skyndsomt og bleg med en Voksstabel i Haanden — min Leietjener.

Han gav mig ikke Tid til at komme mig af min Overraskelse, men gik lige imod mig og sagde:

„Jeg er en Præst, der er en Tilhænger af Friheden og Victor Emanuel, — opdages jeg, blir jeg dræbt! — Tillad, at jeg skjuler mig i Deres Seng."

Dette var ikke behageligt; men siden han nu engang havde tyet til min Gjæstfrihed, saa fik det staa sin Prøve!

Han lagde sig ved Siden af mig færdig til at gjemme sig under Dynen og blæste Voksstablen ud.

Der blev adskillig Larm og Støi derude; men Signoraens Optræden maatte have formaaet at tilfredsstille dem.

Det lille, jeg hørte af hende, lød meget indigneret over saadan Tanke om hendes Hus, og hun syntes at være ivrig paa, at de skulde undersøge inde hos hendes logerende.

Mod mig lod man imidlertid til ikke at nære nogen Mistanke, formodentlig var jeg kjendt af dem alt i mange Aar.

Da alt var over, tændte Manden igjen Voksstablen, tog den brunlige Paryk af, hvorved der fremkom et noget skaldet, sorthaaret Hoved, og spurgte, om jeg gjenkjendte ham?

Da jeg rystede paa Hovedet, nævnte han sig som Andrea Belmonte. Han havde set mig mange Gange i Perugia, sagde han, og nu undrede jeg mig kun over, at jeg ikke havde kjendt ham før.

Han forblev skjult i Huset endnu et Par Dage.

I disse urolige Tider hed det oftere, at man

paagreb forklædte geistlige, der var Tilhængere af den ny Ordning og spionerede for Victor Emanuel.

Da kom den 20de September, den store Dag for Roms Indtagelse af Victor Emanuel!

Den Nat forsvandt Andrea Belmonte.

* * *

Paven havde fjorten tusind Mand og havde erklæret at ville forsvare Rom til det yderste.

Gamle, unyttige Kanoner, der var berømte for deres uhyre Dundren under Saluterne paa Festdagene, slæbtes op paa Voldene, og en stor Strækning af Murene, som man ikke rak til at befæste, sattes høitidelig under St. Peters Beskyttelse.

Granaterne susede indover Byen, Bersagliererne stormede, og der faldt endel hundrede Mand. Enden blev, at Rom blev Italiens Hovedstad.

Pavens Farver var pludselig som ved et Trylleslag forsvundne.

Fra alle Vindusrader og Balkoner hang italienske Flag, og under dem bølgede en enthusiastisk Folkemasse gjennem Gaderne, medens Luften fyldtes med Vivaer for Victor Emanuel og „la libertá".

Signora Vittoria og hendes Døtre gik den Dag i straalende Stemning med hver sin Nellik i Haaret og Sløifer af de friske italienske Farver. Udover deres Balkon rullede et stort italiensk Flag, som de maatte have havt skjult færdigsyet i Beredskab.

Mit Værelse blev okkuperet til en liden Fest i Dagens Anledning, og Signora Vittoria var derunder næsten overgiven satirisk; den ene bidende blodige Bemærkning over det gamle Regimente tog den anden; — hun trængte øiensynlig til at faa en Smule Luft for et helt Livs Forstillelse og Underkuelse.

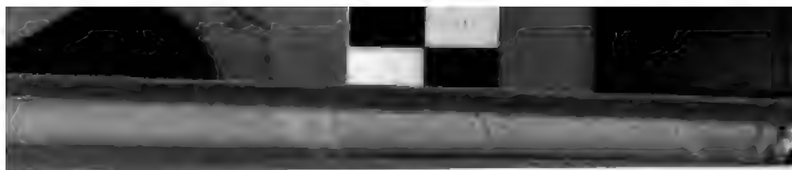

... Ikke saa den næste Dag!

Der herskede en underlig Stilhed over hele Huset.

Signora Vittoria gik sortklædt og næsten askegraa i Ansigtet, og Døttrene var forgrædte og paafaldende stille ...

Man havde faat at vide, at Præsten Andrea Belmonte var falden under Kampen oppe ved Porta Pancrazio.

ALLIGATOREN

Det mærkedes paa de unge Piger, at den ny Tid var kommet ogsaa op til Norsetbygden!

Der var ivrige Disputatser, hede, saa de gik fra hverandre røde og ophidsede med Graaden i Halsen, saa tit, de bare kom sammen nogetsteds i Bygden — hos Inspektør Stroms, Feyers, Klokkerens, Lensmandens eller Sagførerens.

Det gik løs paa at udfinde Kontrakter og Betingelser for de forskjellige Arter af Tilfælder, hvorunder der kunde blive Spørgsmaal om at aftræde Haand og Frihed.

Lige Rettigheder naturligvis, det var selvsagt! Men hvad skulde man f. Eks. finde sig i? — at han havde været forlovet før, — ikke at tale om gift? ...

Det gjaldt at være væbnet paa Forhaand, saa man ikke lod sig overrumple, enten Faren skjulte sig i Forældres og Tanters trædske, trangsynte Moral eller viste sig aabenbar i Skikkelse af en eller anden af de fødte overmodige Skabningens Herrer, som naturligvis alle levede i den salige Formening, at det bare var at komme og lokke — og tage Gaasen!

Lensmanden gik der paa Gulvet med Merskumspiben og lyttede til og lo, saa han næsten kiknede af. Men henne hos Feyers havde hans Kone taget

ganske ivrig i og yttret, at der nok kunde være noget i, hvad de unge snakkede om, om de ikke havde det saa klart for sig. Det var vist ikke saa afveien, om en uerfaren Pige saa sig lidt for, hvem hun tog, og ikke rent ud gav sig hen til en Forlibelse som et Slagtefaar; en Smule Ret burde der ogsaa være for et Fruentimmer!

Det var ventelig nok Madam Valsets Anskuelser, — hviskede Sagfører Kolstads Frue, alt dèt, hun havde havt at gjennemgaa med Lensmanden baade paa det ene og det andet Vis! ...

Men Fru Feyer mente, at hun ikke havde set andet end, at det jenkede sig nok, naar begge Parter bare havde den rette Villie, og, havde de ikke den, saa hjalp ingen Slags Kontrakter.

— At Sønnen af Kornhandler Grundt inde i Byen havde kjøbt den store, vakkre Eiendom Skogstad nede ved Elven, og nu var flyttet til Bygden, virkede omtrent som Rosinen paa en Flaske. Det mousserede ordentlig med Gisninger.

Skulde han bo alene der paa den store Gaard ugift, som han var? ... Vilde han optræde som overlegen Verdensmand deroppe?

Han havde studeret Landbruget rationelt ved en Skole i Udlandet, og det sidste Aar opholdt sig i Dresden, Paris og andre af de saakaldte „europæiske Centrer"; — og da vidste man alt nok! ...

Man kunde heller ikke sige, at det første Indtryk just havde sat ham i noget fordelagtigt Lys!

Trine Feyer, som havde været en Tur i Byen, havde paa Tilbageveien reist sammen med Anna Dal, der skulde hjem til sin Onkel, Sagfører Kolstad. Der sad bare en vildfremmed Herre i Kupéen foruden dem. Han smaasov og gløttede af og til op, og de havde ikke Spor af Tanke om at tage sig iagt, medens de sad og snakkede om alt muligt i Bygden, baade løst og fast.

Men, da de kom hjem til Stationen, steg han ud sammen med dem. Vognen fra Skogstad stod der og tog imod ham og alle Kufferterne hans, og de fik til deres Forfærdelse høre, at det var ingen anden end den ny Eier af Gaarden.

De maatte sige, de havde ærgret sig grundigt!

De havde jo ikke talt om noget egentlig farligt og for det meste siddet og halvhvisket. Men væmmeligt var det!

Nu, naar de tænkte paa det, forstod de, at han havde faat sin Næse baade i det ene og det andet deroppe.

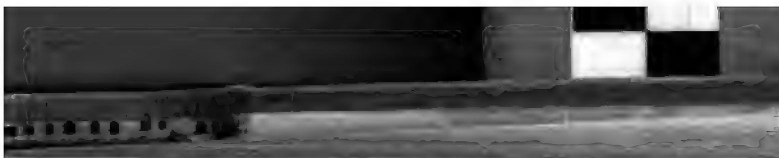
Siden en Dag, berettede Anna Dal, havde han været paa Kontoret hos hendes Onkel og faat ordnet nogle Dokumenter ved Gaardkjøbet, og Kolstad havde fundet ham baade grei og dygtig, og han spaade, det var en Mand, som vilde blive farlig for nogen og hver af Bygdens unge Piger.

Men det havde ingen Nød med det, mente Anna Dal; hun dømte nu ikke bare efter det ydre. Havde han været en nobel Mand, vilde han have presenteret sig for dem paa Jernbanen, og ikke ladet dem holde paa der i god Tro og snakke.

Hun var vis paa, at han havde siddet og harcelleret dem! Og hun vidste saa overordentlig godt, hvad hun skulde sammenligne et saadant Eksemplar med, — hverken mere eller mindre end en Alligator, hun havde set i Dyrehaven i Amsterdam, da hun ifjorsommer var dernede med sin Far, Skibskapteinen. Den laa der med sit kolde Blod saa sød og lumsk og magelig i Solskinnet og plirede med Øinene og smilte saa inderlig troværdig, som den vilde sige: Kom bare hid! Og saa havde den et Gab, som kunde sluge en hel Matros.

Saadan var Mandfolkene; det var bare før og efter Ægteskabet. ...

Senere havde Trine Feyer mødt ham ved Skog-

stad, da hun kjørte forbi der med Tjenestegutten, som hentede hende hjem fra Lensmandens.

Det traf sig saa uheldigt, at hendes Far havde sendt Melkevognen, fordi de skulde indom paa Stationen og hente to Sække Hvedemel, som de havde bag sig under Sædet. Men det brød hun sig ikke det mindste om. Det var hende grænseløst ligegyldigt, hvad en saadan Person tænkte eller ikke tænkte om hende!

Han havde staat i Arbeidsdragt med Benklæderne ned i Støvlerne og hjulpet til med Dræningen ved Gjerdet. Trine tænkte næsten, hun skulde været saa heldig at slippe forbi, da han med ét vendte sig og hilste med sin store Straahat — meget smukt, det maatte hun tilstaa. Men Maaden var dog saa utaalelig ufordragelig, næsten som han vilde sige: hvad er Du for én? Og han vidste det saa inderlig vel! Tavast skulde da ogsaa begynde at gjø, som den var gal der bag paa Sækken, saa hun maatte vende sig og hysse paa den. Hun kjendte i Nakken, at han blev staaende og se efter hende.

Næste Gang, hun skulde ned til Stationen, havde hun virkelig taget Gjenveien over Ringnæsjorderne for at slippe at gaa forbi Skogstad.

Man var som af et fælles Instinkt enig om, at han omgikkes med den Plan at gifte sig.

Eller hvem skulde bestyre det indvendige Stel for ham? Det var klart, at han ikke i Længden kunde hjælpe sig med den Husholderske, han havde med hjemmefra, og som sandsynligvis forstod sig udmærket paa et større Husstel i Byen eller høist ude paa en Villa lige i Nærheden, men rimeligvis ikke havde mere Erfaring om en Landhusholdning end aldrig det.

Der var ingen Tvil om, at han var nødt til at skaffe sig den, som kunde varetage hans Interesser. —

Og én, som havde tumlet saa meget om i Verden, var naturligvis over det Standpunkt at gifte sig af Kjærlighed!

Man havde snart nok til at lægge sammen. Alligatoren havde foreslaaet Præsten at holde Postbud med ham fra Jernbanestationen; han havde været oppe hos Inspektøren for at faa byttet et Veistykke nede ved Elven og sendt Bud over til Lensmanden efter en Rulleharv, — alt Familier, hvor der var Døttre. Og, vent bare, saa kom nok ogsaa Turen baade til Feyers og Sagfører Kolstads.

Han tog sig simpelthen blot sin bekvemme, magelige Tid til at se ud, hvor han skulde vælge, inden han for Alvor presenterede sin overlegne Person — for Gjæssene!

Det lignede just saadan en overmodig, blaseret Byherre! ... Aa fy, det var oprørende — fy! ...

Der havde i Stilhed samlet sig en kanske mere hæftig end dyb Indignation over den unge Grundts Hoved. Og han gav den Tid til at vokse ved en ihærdig Tilbageholdenhed, som enhver maatte indse var altfor unaturlig til ikke at gjennemskues. Ingen saa ham nogetsteds uden rent tilfældig.

Han var en forfærdelig ivrig Jordbruger, hed det, drev fra Morgen til Aften med Digning, Fjøsstel og de ny Driftsmaader, han havde lært i Udlandet.

— En Søndag, Hr. Grundt havde værdigets at vise sin dyrebare Person i Kirken, havde han for alle de skarpe klare Pigeøine blottet saa mange svage Sider, at hans Renommé og Kredit bagefter maatte siges at staa paa saa usle Fødder som vel muligt for en Ægteskabskandidat.

Eller havde de ikke lagt Mærke til, hvorledes han sad midt under Prækenen og gløttede med et Par listige graablaa Øine først over til Trine Feyer og saa paa Præstegaardspigerne; — men der fik

han sin Bekomst, de viste ham Alvor og saa hele Tiden ufravendt op til sin Far paa Stolen. Saa plirede han tilbage paa Trine Feyer igjen, som han rigtig morede sig, og, da hun undveg ham med Øinene og bed sig i Læben, — hun kjendte virkelig et Øieblik, at han nær havde holdt paa at faa hende til at le, — saa tog han sig for at kige baade over i Lensmandens og Kolstads Stole. Det var ikke Djærvhed dette, det var Raahed!

Vakker kunde man nu ikke kalde ham med alt det store rødbrune Haar og Skjæg, var han end bred og kaut nok.

Jo mere de tænkte paa, hvorledes han havde baaret sig ad der i Kirken, des forargeligere og mere oprørende blev det.

— Hvorledes Hr. Grundt burde tages, naar nu Julen kom, var Gjenstand for gjentagne fælles Overlægninger mellem de unge Damer. Der hævede sig ikke saameget som en Stemme imod, at det maatte blive skarpt.

Det var kun om Maaden, man var uenig.

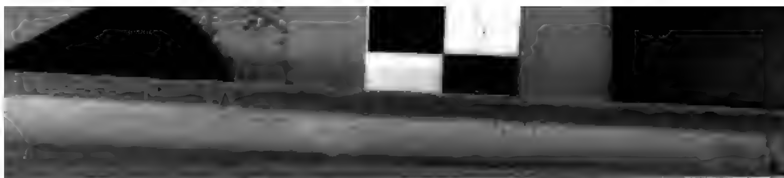
Skulde man forholde sig mest mulig undvigende eller rent ud koldt afvisende? Kunde man ligefrem nægte at danse med ham?

Det sidste var nu Anna Dals Mening.

Men i den Maade at tage det paa var Thora Strøm aldeles uenig! Det vilde bare overgive dem til Mandfolkenes Latter. Hun for sit Vedkommende var ikke bange, og det var ingen af de andre heller. Tingen var, at Livet for Kvinden netop var de moderate Mellemveie, — det var deri hendes Takt bestod.

Men det var netop disse Mellemtilstande, Trine Feyer ikke fordrog. Det maatte for hende enten være Fugl eller Fisk; hun udstod ikke Halvheder!

Og Anna Dal brød sig aldeles ikke om at skaffe Sump til slige ækle Alligatorer, som søger Rov baade paa Land og Vand. Han burde ikke ind-

bydes nogetsteds; han havde jo sletikke nedladt sig til at gjøre det, man kunde kalde, ordentlige Visiter endda.

Thora Strøm fastholdt, at det ene rette var at afparere saadan en Herre med Finhed og Værdighed. Anna Dal kunde nu have saa godt Hode, hun vilde, hun var altfor skarp og overdreven.

Trine Feyer vidste jo godt, at buden vilde han blive overalt, det sagde sig selv, saa anset og likt, som han alt var blandt Mandfolkene.

Ja, Anna Dal gav for sin Part ikke en Snus for deres Landbrugsmoral! ...

Det forlød i Ugen før Jul, at Grundt var buden til Inspektør Strøms første Juledag i stort Middagsselskab, der rigtignok ellers bare var for ældre og gifte.

Det var mere end besynderligt, næsten, mente Anna Dal, som man kunde mistænke Thora Strøm for ikke at have havt saa ganske rent Mel i Posen, dengang hun disputerede saa forfærdelig hedt og ivrigt imod hende. Han blev jo paa denne Maade rent ud behandlet som en priviligeret Størrelse der hos Strøms paa Enger!

— Da man kom til Kirken første Juledag, var man paa det rene med, i hvilke Huse han var buden helt til over Nytaar.

Men Thora Strøm, som var saadan Skjønhed og overlegen Dame, fik da ikke den forønskede Anledning til at „afparere ham med Finhed og Værdighed," — spottede Anna Dal, for han havde svaret Inspektøren, at han „takkede meget for Indbydelsen, men var nødt til at være hjemme og tilse, at Folkene fik sin Jul; han maatte fortiden være baade Husfar og Husmor."

Det lød jo ordentlig pent, jønede Anna Dal.

Femte Juledag skulde der være Ungdomsbal hos Lensmandens. Der var ingen Tvil om, at han vilde

komme baade der og paa det store Bal hos Kolstads Nytaarsdag.

Skulde man tage sin allerbedste Dragt paa der eller hos Lensmandens? Det gjaldt at imponere en saadan overlegen Byherre den første Gang. Paa den anden Side var det jo et langt større og finere Bal første Nytaarsdag.

Men Trine Feyer erklærede kort og godt, at, skulde hun først indlade sig paa at træffe denne hersens Hr. Grundt, agtede hun aldeles ikke at møde op som en forlegen Landskommission, men spendere sin ny hvide Uldmusselins uanset, at det bare blev at danse i de to Stuer og efter Piano. Og da sagde det sig selv, at Kristiane Sandberg vilde komme i sin klare hvide med Kniplingsbesætningen og Thora Strøm i sin ny blaa med Silkelivet, saa det for Anna Dal, Klara Kolstad, Torine Mikkelsen og de andre ikke længere var noget at betænke sig paa, hvad de skulde tage.

Lensmandens vilde vist blive lidt forbløffede ved at se sin Dansemoro saadan skruet op til et helt Bal!

Men ikke saa lidt forbløffede blev da ogsaa de unge Damer selv, da de mødtes festlig balklædte i Lensmandens Stue under en vis almen stigende Forventning eller Spænding, som mildest talt kunde kaldes Balfeber, og saa fik høre, at den unge Grundt simpelthen var reist til Byen igaar, fjerde Juledag, for at tilbringe en fjorten Dage hjemme hos sine Forældre.

Det var en stiltiende fælles Følelse, at man ikke længere talte om Hr. Grundt.

Kristiane Sandberg sagde rent ud, at hun var blevet saa lei af ham som Lud. For hende kunde Hr. Grundt nu komme og gaa, som han vilde!

Og Thora Strøm skulde vist ikke umage sig med at opdrage en saadan Bylaban, det fik blive hans Veninders Sag inde i Byen.

Hvor sørgelig lavt han laa med sine Tanker om Kvinden, fik man da noksom høre af Lensmanden, som efter Jul en Gang havde været paa Skogstad og gjennemgaat og brandtakseret de store, prægtige Husebygninger.

Det var rent hen i det kyniske og næsten ikke til at gjentage.

Lensmanden havde bryd ham med, at han snart maatte faa sig en Frue paa sit Herresæde, og saa havde han sagt, at det eneste sikkre, han vidste om Fruentimmerne, var, at der fulgte Lopper med dem, og at hans Hjerte fortiden var delt i lige hed Forelskelse mellem en Ayshirekalv og en Racepurke, han havde faat overladt fra Landbrugsskolen paa Aas.

Man kunde mærke, at den kvindelige Omgang, han havde havt, just ikke skulde have udøvet en synderlig forædlende Indflydelse paa ham; — og efter sine Erfaringer dømte han vel Resten!

— Men, da Vaaraannen kom med alt det vidtløftige Folkebestyr, som maatte til overalt, sagde det sig selv, at man var spændt paa, hvordan det nu kunde gaa til paa det store Skogstad. Man havde desuden faat høre baade det ene og det andet om Husholdersken. Saameget var ialfald vist, at med Salget af Melken bar hun sig rent vanvittigt ad, hvis hun ikke ligefrem lagde an paa at bedrage ham.

At Bestyret paa den vakkre, prægtige Gaard skulde føres saa ansvarsløst, var stor Synd at se paa! Han var jo en udmærket Jordbruger, og det var igrunden godt gjort af saadan en forvænnet Grosserersøn at tage det saa alvorligt. Der var noget djærvt ved ham og mandigt ogsaa, det maatte indrømmes.

Man opdagede efterhaanden baade den ene og den anden fordelagtige Side ved hans indre Menneske. Han var meget omgjængelig og godgjø-

rende mod Fattigfolk, og det var bare beklageligt, at der ikke skulde være nogen anden til at passe paa, at han ikke blev bedraget for sin gode Villie og trukket ved Næsen end den gamle, egenkjære, ligegyldige Jomfru Schiølberg.

Der pønsedes stærkt paa Muligheden af paa noget Vis dog at kunne faa aabnet hans Øine for, hvordan der stelledes omkring ham.

Forleden Dag nede paa Jernbanen havde han sprunget op og sat sig ved Siden af Trine Feyers Far paa Forsædet i Trillen, med det samme de skulde afsted, og kjørt med dem op til Porten ved Skogstad. Han udspurgte hendes Far om hans Engevandingsanlæg, men vendte sig hele Tiden halvt mod hende paa Bagsædet, og, da det begyndte at smaaregne, slog han sin Paraply op og holdt den over hende, for *han* brød sig ikke om Smaaregn, sagde han.

Trine brød *sig* nu heller aldeles ikke om Smaaregn!

Men han bare lo inde i sit store røde Skjæg og sagde, han vidste nok, *hun* ikke smeltede, men han syntes saa gruelig Synd i hendes vakkre Hat! Hun fik aldrig nogen igjen, som klædte hende saa godt; det havde han fundet ud allerede den Gang, han saa hende med den paa Melkevognen ifjor.

— I Høaannen saas den unge Grundt i Skjorteærmerne mellem Slaattekarene fra Morgen til Aften, eller han gik sodet og svart ved Kvashaugene, medens de brændte Myr, saa Røgskodden i Sommerkvældene trak sig hen efter hele Aassiden.

Af og til forlød det jo, at han tog sig Ferieturer indover til Byen.

Og, af hvad Beskaffenhed disse var, kom man da fuldt og tilstrækkelig paa det rene med, efterat et helt Følge af unge Herrer — ovenikjøbet med to Damer — havde aflagt ham Besøg paa Skog-

stad. De Beretninger, der gik om det Leben, de havde holdt, var lidet opbyggelige. De havde drukket Punsch i Høsaaterne og turet den udslagne Nat helt, til Solen gik op. Og ned til Byen igjen var de først reist med Eftermiddagstrænet den følgende Dag.

Anna Dal spurgte forarget, hvad de nu syntes om Alligatoren?

„Uf ja," — udstødte Kristiane Sandberg, „jeg har hørt saa meget om Mandfolkene paa det sidste, at jeg næsten væmmes ved dem!"

Ovenpaa de Oplysninger om den Aand, hvori Hr. Grundt agtede at føre sin Tilværelse deroppe, var han simpelthen at betragte som opgivet.

Der var nu ikke én af de unge Piger, som ikke vilde vende Hovedet bort for at undgaa at hilse paa den Person, om de var saa uheldige at møde ham.

Trine Feyer maatte i sit Hjerte sige, at hun egentlig var adskillig skuffet. Hun havde efterhaanden faat et Slags Tro paa, at man kunde have gjort ham Uret.

Som nu den Søndags Eftermiddag, hun havde truffet ham hos Lensmandens. Han var dog saa ligetil, saa uforbeholdent som han sad der og snakkede om sine Planer med Skogstad, hvordan han holdt paa at drive Fjøset op og alt ventede at faa Præmie ved Dyrskuet til Høsten. Og en mere gjerrig og gnikkende Hund end han fandtes der ikke i Distriktet, sagde han, helt til han havde faat drevet Gaarden op i den Stand, han vilde.

Det var Synd at sige, at han satte sig i nogen overdreven Belysning!

Men nu viste det sig, hvor mangfoldige Mandfolkene kan være; — hun vilde ikke tænke med en Tanke mere paa ham. Det var igrunden en Lykke, at hun havde faat Øinene op!

— Aaret gik sin Gang, og den stræbsomme

„Hr. Grundt", som Anna Dal spotvis kaldte ham, fik gaa sin. Der var ingen, som spurgte hverken efter ham eller hans Leben og Treiben overhovedet der paa Skogstad; og der var vist ingen af de unge Damer, som længer i nogen Maade beklagede, at de havde gaat Glip af hans ærede Bekjendtskab eller af Anledningen til ved en bedre Omgang kanske at faa løftet hans Anskuelser i visse Retninger. Ikke én!

. . .

En Regnveirs Eftermiddag ud paa Høsten overraskedes de hos Proprietær Feyers ved, at Jomfru Schiølberg fra Skogstad kom ind i Kjøkkenet med Regnkaabe og Paraply.

Hun gjorde saamange Undskyldninger og var virkelig saa ydmyg at spørge sig for, hvordan man bar sig ad heroppe paa Landet med Talgen ved Høstslagtningen, om den endnu gjemtes op til Lys i Husholdningen?

Hun blev jo buden ind i Stuen og trakteret med Kaffe.

Den tynde, tørre Pinde af et Menneske gjorde sig saa hyggelig, hun kunde, stakkar! Hun fortalte vidt og bredt om de prægtige Melkekjør, de nu skulde udstille paa Dyrskuet, og klagede over, at hun sad saa ensom og rent uden Bygdens Omgang. De havde næsten ikke set et fremmed Menneske paa Skogstad siden isommer, da Grundts gifte Søster og Svigerinde med sine Mænd og nogle andre havde været deroppe.

Fru Feyer blev ganske distræt der, hun sad, — alt det Snak og al den Skandale, der havde været i Anledning af det Besøg, — slap det bare derud! ...

Hun blev rent varm mod Jomfru Schiølberg, nødede hende med hjemmebagte Kavringer og Fløde-

kager og inviterede hende til at se til dem, naar det blev for ensomt hjemme.

Da Jomfru Schiølberg gik, stod Fru Feyer i Døren og bad hende hilse saameget til den unge Grundt.

* * *

Thora Strøm fik Lørdag Morgen en Brevlap fra Klara Kolstad med Spørgsmaal, om det ikke for én Gangs Skyld — og, notabene, hvis Veiret var nogenlunde godt! — skulde være morsomt at kjøre ned til Dyrskuet ved Stationen og bese Stadsen en Timestid eller to, hun havde ikke set et saadant „Fesjaa" siden før hun blev konfirmeret.

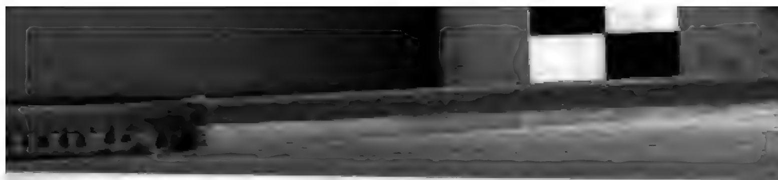
Og Thora Strøm svarte, at hun forbeholdt sig, at Veiret maatte være absolut godt, da der skulde være saa græsselig leret og blødt der paa Pladsen; hun havde ikke Lyst til ret længe at figurere der mellem Kjørene med smudsige Skjørtekanter og klisset Skotøi! ...

Klara Kolstads Idé maatte have ligget i Luften. Anna Dal og Trine Feyer var ogsaa blet enige om at reise derned.

Og, da Mandagen kom, og Bi- og Hovedveie helt fra Morgenen gjenlød i den taagede Høstdag af Rauten og Brøl af Kreaturer, der skulde føres frem og kjæmpe om Prisen, — saas de baade den ene og den anden kjørende med sine Fædre eller Brødre under idelige Stansninger og Møie for at komme forbi de halstarrige Dyr.

Saa, da Dyrlæge Berg holdt Festtalen fra den kransede Tribune, stod saagodtsom alle Bygdens Damer og hørte paa, — en Interesse for Sagen, som han heller ikke undlod ved en smuk Vending at tage til Indtægt.

I den korte graa Vams med de store Knapper saa Grundt paa Skogstad ud som bare Forretningsiver. Han lod til at interessere sig uendelig mere

for Bygdens Kjør end for Bygdens Damer, dem han kun flygtig hilsede under sin Rundar for at inspicere Udstillingsdyrene.

Medens Bedømmelseskomitéen gik rundt indenfor den for Tilfældet opførte Indhegning, og udførte sit Hverv, havde de unge Piger den lange Formiddag intet andet at gjøre end saa smaat at gaa dernede og kjede sig og halvfryse i den senhøstes raa Dag og imellem faa sig en Kop Kaffe inde paa Stationen.

Endelig kom det til Forkyndelsen fra Tribunen.

Den første, der nævntes, var Grundt paa Skogstad; han havde virkelig erobret første Præmie for sine to Melkekjør: — et Sølvbæger samt et Pengebeløb til Budeien, som havde røgtet dem.

Der blev en vidtløftigere redegjørende Oplæsning af første, anden og tredie Præmier foruden „rosende Omtaler" for forskjellige Dyresorter, Kviger, Vædere, Faar og Griser, samt var videre en længere Tale ivente — „fuld af Landmandshaab", — som Anna Dal hviskede. Vilde de som hun, saa sneg de sig fint og lunt bort en Stund bag Ryggen paa den saa stærkt beslaglagte Opmærksomhed!

De var henne paa Jernbaneperonen og saa Hurtigtoget fare forbi og tog sig bagefter en Svingom for at varme sig.

Thora Strøm stillede sig op nede ved Indhegningen foran et Auditorium af brølende Kjør og talte med indtrængende Alvor efter Regnskabsfører Røst om Grisenes bekjendte store Renslighed, og Anna Dal mente, at hun til Natten kom til at ligge og se bare svingende Kohaler; hun begyndte at blive ganske søsyg.

De maatte nu hen og beundre de to saa rent mærkelige Kjør fra Skogstad, som Grundt vist elskede som sin egen Sjæl!

Det var hans bedste Omgang, mente Kristiane Sandberg, hun maatte indrømme, den var ialfald solid.

„Jeg kan forstaa, at en Mand sværmer for Heste; men Kjør! —" udbrød Thora Strøm.

„Rødt er vist hans Livfarve."

„De ser sletikke godmodige ud."

„Pas Dig, Trine! gaa dem ikke for nær, de kan slide sig."

„Det er virkelig to sinte Bæster, se bare, hvor de skubber og slider med Hornene i Indhegningen."

„Stakkars, — de er saamæn ikke sinte," klappede Trine Feyer dem; „det er de godmodigste Øine af Verden! ... I kan da se, at det er to deilige Dyr? De er bare urolige, fordi de venter paa Budeien; de vil melkes. Jenten er naturligvis ør over Præmien og staar og maaber deroppe, til alt er færdigt. — Sta—a—kars Kua! ... de glemmer Dig, som er den fornemste her idag ..."

„Du var istand til at melke dem, Du Trine!" lød det spydigt.

„Kjære, kan Du ikke forbarme Dig over dem?"

„Det vilde da være en stor Ære at melke Grundts Præmiekjør!" kom det fra Anna Dal.

„Der staar Kollen. Bare prøv! Vis, Du kan ... vis, Du tør" ...

Det var Trines mindste Kunst; melket havde hun gjort saa mangen Gang! Jamæn kunde hun begynde ... saa kom vel Budeien.

Hun greb resolut Kollen, skjørtede op og satte sig til at melke, medens de andre stod høist spændte.

Det store, prægtige Dyr blev med ét rolig og tilfreds.

„Er Du gal, Trine, — kjære, hold op!"

„Vi ser, Du kan" ...

„Lad det nu være nok! ..."

Men Trine var blevet helt ivrig i Arbeidet. Melken fossede og sprudede i Bøtten.

Hun saa først op, da hun hørte et vældig samstemmigt Skrig fra de andre, som pludselig styrtede afsted.

Grundt stod lige ved Indhegningen!

Der laa Bøtten med Melken skummende udover til alle Sider, og Trine reddede sig ved en hastig Flugt.

De samlede sig henne ved de fraspændte Kjøretøier. Det gjaldt blot at komme snarest bort fra Mødet ...

Det var en skrækkelig Prostitution! ...

De vilde aldrig komme over det, aldrig komme til at glemme det.

Det hele var Trine Feyers Skyld, hun var dog altfor meningsløs gal!

Og havde de endda blot blevet staaende og faat forklaret det hele paa en Maade! — Hvem var det, som først skreg og rendte afsted? ...

De stuvede sig allesammen i den Trille, Thora Strøm og Klara Kolstad raadede over.

* * *

Den næste Dag kom en Karjol rullende opover Veien til Feyers.

Det var ingen anden end Grundt!

Trine løb i fuld Panik ovenpaa ... Hvad ialverden kunde han ville?

Det var naturligvis om det igaar, han vilde have Forklaring; det var forfærdelig pinligt. ...

Da Madklokken ringede til Eftasværd, kom der Bud op, at hun maatte komme ned til Theen.

Trine skulde ingen The have!

Grundt havde spurgt efter hende; hun maatte komme ned.

Nu blev hun forarget ... Jo—o, hun skulde indfinde sig!

Dette var forfærdelig udelikat ... Han kunde da ikke rent ud ville holde Forhør over hende. ...

Da hun kom ned i Stuen, var hun aldeles bleg.

De sad ved Thebordet, og Grundt reiste sig hastig og kom imod hende. Men det var næsten, som han var lige saa konfus som hun, saa Trine dog begyndte at drage Veiret.

Han spurgte, om hun vilde ha' en Hundehvalp af ham, som han havde med i en Kurv ... Den var en ægte St. Bernhards, — og saa tro, saa tro, at den gjerne lod sig slaa ihjel for hende! ...

Trine blev lidt underlig tilmode. Han sagde det saa eget og stirrede paa hende, saa hun kjendte, hun blev sprudende rød ...

Ikke et Ord om Historien fra igaar. Han ikke saameget som nævnte hele Dyrskuet, efterat hun var kommet ned.

Han gav sig god Tid og reiste først hjem, da de vilde tænde Lampen.

Trine var nu vis paa, at der ikke kom ét Ord om det igaar fra ham.

Men hun grublede meget over Hundehvalpen. Var det det høieste, han vidste, en saadan tro og lydig Hund, som vogtede Huset, tog Kustus og lod sig slaa ihjel for én ...

Lørdag i samme Uge var han der igjen og bønfaldt ordentlig Fru Feyer, om hun og hendes Datter vilde kjøre med ham til Skogstad og raade ham med Træplantningen i hans ny Have; han vilde have den anlagt nu i Høst.

Det var som en ren Bortførelse. Feyer vilde undre sig, naar han kom hjem i Eftermiddag og fik høre, at de var paa Skogstad ...

Da de kom didned, viste Grundt dem om overalt baade nedenunder og ovenpaa. Det var jo bare

en tom Kasse, sagde han, hvori han gik og spankulerede og hørte sine egne Skridt gjennem alle Værelserne.

Da de havde drukket The, maatte de ned og raade ham med den nedgrode, forsømte Have; den skulde omlægges og udvides med Frugttræer og Bærsenge helt nedover til Elvekanten.

Siden fulgte Fru Feyer Jomfru Schiølberg over paa Melkeboden.

Trine stod ved Vinduet oppe paa Salen og betragtede Udsigten, da Grundt pludselig udbrød, at han vilde give meget til, om hun likte sig paa Skogstad! ... Ja det vilde sige ... det var ikke netop Skogstad, han mente ...

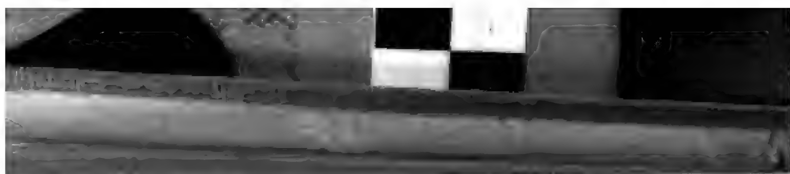
„Rent ud sagt!" brød han med ét tvert igjennem, — „var baade Hundehvalpen og Haven bare Humbug ... bare Indledning. Han havde talt saa lidet med hende, vidste ikke, hvordan han turde komme med, hvad han havde at sige ...

Kunde hun holde lidt af ham?

For, at han holdt af hende, det var han nu sikker nok paa! Han havde ikke tænkt paa at gifte sig, ment, han havde saa nok med sin store Gaard. Men for hver Gang han havde truffet hende og set hendes brune, kvikke Øine, syntes han, der var blevet ensommere og ensommere paa Skogstad ... saa, — kunde hun ikke like ham og, vilde hun ikke komme did og dele det med ham, saa vidste han nu saa meget, at der blev liden Glæde ved det hele længere. ..."

Da Trine Feyer slog Øinene op mod ham, var der ikke Tvil om Svaret. Og dog, — midt under Indrømmelsen og den fremrakte Haand, medens Taarerne begyndte at fylde Øinene, — var der et „men", — noget, hun ikke rigtig fik frem ...

„Hvad er det? Sig det ... tal ud! ... De vil jo blive min Hustru? ..."

„Ja, men," kom det modstræbende, — „De har yttret Dem saa stygt om Fruentimmerne ..."

„Har jeg?"

„De har ... De har sagt, at De blot vidste det om dem, at der fulgte saa mange" ...

„— mange?"

„Udyr med dem!" lød det oprørt.

„Aa saa, — ikke andet!"

Hans hjertelige, halv bekymrede, halv lystige Mine tog hende aldeles med sig.

Efter dette var der ingen Raad mere!

Da Trine Feyer om Aftenen laa og anstrængte sig for ikke at sovne ind, — hun vilde ikke slippe Erindringen om alt det, der var passeret om Dagen, — kom hun pludselig til at tænke paa, hvad hun skulde svare sine Veninder, naar de spurgte og vilde have Besked. Hun havde ikke sat én eneste Betingelse!

PAA KIRKEGAARDEN

Den lille Kirkegaard laa lige op mod Fjeldet med sine Stene, Monumenter, Gravsteder med Sprinkler eller Hækker om og alle de Tuer med Kors og Kristi Blodsdraaber bortover.

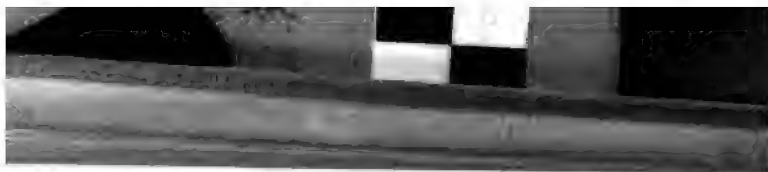
Man kunde se udover Sjøen paa Seilerne helt ud mellem Bølgerand og Sky.

Byen var stolt af sin Kirkegaard; dens Forfængeligheder rivaliserede mulig ogsaa en Smule deroppe. Den var usædvanlig sirlig og net holdt.

Der sad ingen paa Bænkene, var overhovedet endnu ingen paa den egentlig smukke Side af Kirkegaarden ikvæld uden Manden, som gik med en Sprøite og vandede Blomsterne og ragede Gangene. Det var Søndag imorgen, og Lørdag Aften kom der altid en og anden Familie op og pyntede og plantede.

De mindre velstaaendes Grave havde her som andetsteds mere beskedent trukket sig hen imod en Udkant.

Længst henne der, hvor det graa Stengjerde ligesom seg med Terrainet ned imod Kongeveien, klattrede to Smaapiger for at naa fat i en Hvidklunger paa den anden Side, der endnu stod med nogle vantrevne Levninger af sin Sommerflor.

De nikkede og snakkede og strævede med at faa fat i Klungeren.

De var blevet saa uhyre Venner de to, siden Andrine nu lige efter Ferierne var kommet ind paa Almueskolen. Først havde Andrine fulgt Maren et Ærinde for dem hen til Rickerts for at kjøbe Linolie til Maling, og siden havde Maren hjulpet Andrine med at plukke grønt og Blomster til hendes Fars Grav hele Bakken opover.

„Ja men," drev Andrine paa, „om Du nu havde kommet til at slaa istykker Olieflasken ... Jeg siger bare, om Du havde gjort det?"

„Om ja; — men det gjorde jeg ikke."

„Men jeg siger jo bare om, skjønner Du, om Du havde gjort det, vilde din Far ha' slaat Dig da?"

„Ja det vilde han rigtignok!"

„Med Limen?" ... kom det nysgjerrig forskende med to store alvorlige Øine.

„Aa jeg tænker, han blev rent gal og tog Stokken."

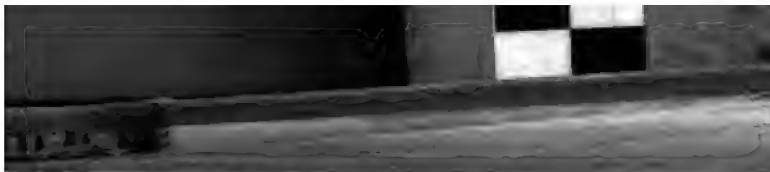
„Ja men, om Du nu med det samme sprang lige i Armene paa ham?"

„Er Du gal Du?"

Maren stod forbløffet med aaben Mund ... Jo det skulde pent nytte. Andrine havde ikke noget Skjøn paa, hvordan en Far var. Hun havde fortalt, at hendes var død, da hun var bare ét Aar, og at han havde været saa snil, saa snil ...

Javist var Marens Far ogsaa snil, naar han ikke var saa sint, hvergang hendes Mor skulde ha Penge, eller Adolf, Broren, hjalp ham med at rive Malingen. Men alt det, Andrine snakkede om at se paa hans Uhr, møde ham, naar han kom hjem og bære Malerpotten, gaa ud med ham hver Søndag og holde ham i Haanden, — skulde alle hendes fem Søskende ogsaa gjøre det? ...

De bevægede sig, Andrines lysegule og Marens

røde Haartop, paa den anden Side af Stengjerdet. Der stod nogle store blaa Rævebjelder lige inde mellem Nelderne i Klungeren, som de maatte have fat paa, en Bedrift, som kostede Andrine en betænkelig lang Flære i Kjoleskjørtet.

Forhandlingerne fortsatte sig fra Andrines Side om, hvad Marens Far vel vilde sagt, om det var hende, som havde revet sig slig? Hun kastede derunder for egen Regning et Blik, som ikke netop var for den gode Samvittighed, nedover mod det lille Hus paa den anden Side af Kongeveien, hvor Grønningen og Gjerdet var dækket med Vask, som endnu ikke var taget ind til Aftens. Havde Moderen nu været ude ved Blegen, kunde hun godt have set didop.

Andrines Moder, Lava Olsen, var et pent pynteligt yngre Fruentimmer, som fik finere Vask og Strygning saagodtsom fra alt, hvad der var af bedre Stand i Smaabyen, hvor det ikke besørgedes i Familien.

Og der var en Grund, hvorfor hun maatte bo saa langt ude ved Strandkanten som hos Jomfru Mortensen, der solgte Gulerødder og Kaalrabi og Timian og grønt fra Haven. I Ilen ved Jordet var just Byens blødeste Vand, ikke Spor af Salpeter i det, det viste sig paa, hvordan Sæben skummede.

Andrine havde lært at stave og lægge sammen og regne og skrive hjemme hos Jomfru Mortensen; hun var groet op temmelig alene derude.

Det var først nu i Høst, at hun kom paa Almueskolen, hvor alle de andre Børn indenfor paa Stranden gik. Det var altid, naar hun havde legt med nogen af dem, at hun hjemme pinte Moderen med alle de brydsomme Spørgsmaal.

Alle de andre Smaapiger, hun traf, saa havde de ẹn Far. De kjendte ham allesammen ... Tømmermands-Marthe havde sin i Kjevigen hele Som-

meren. Men, hvor var hendes? ... Havde hun da ingen Far, hun? ...

Hun spurgte og grov.

Det var saa saart for Moderen, hvergang det kom, og den lille Andrine saadan stod og saa paa hende og spurgte med de forskende Øine saa sørgmodig nær ved Graaten.

Saa fandt hun en Dag paa at sige, at han var ude paa Sjøen.

„Hvorhenne?"

„Aa, — i Amerika."

„Naar kommer han igjen da?"

„Véd ikke, Ungen min!" Lava satte sig ned og græd ... „vi faar vel Brev nogengang ... engang ... med Tiden."

Men saa begyndte Andrine at nose efter Breve inde hos alle Sjømandskonerne i Nabolaget, spørge efter, naar de kom, og hvem der bragte dem.

Dette gik aldeles ikke an! Der maatte gjøres Alvor — sagde Jomfru Mortensen, — med at give Ungen en Greie paa den Sag.

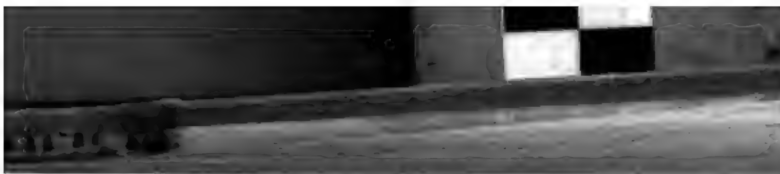
Lava havde altid tænkt, at hun skulde fortælle Barnet altsammen engang, naar hun blev ældre og fik nogen Forstand ... Andrine var saa nærtagende, og det stod altid for hende, hvordan hun vilde ha hendes grundende Øine efter sig, naar hun fik vide, at hun ikke var saa god som de andre Børn der paa Stranden ...

... Hun vilde nok ogsaa faa sit ud om hende, som havde sat hende her i Verden, — saa mange Tanker, som der gik i det Hode! ...

Lava syntes ikke, hun kunde aarke at se paa Barnet efter den Tid, alt det hun vilde gaa der og studere ud og tænke om hende. ...

Og, hvor skulde hun saa ta Magten og Myndigheden fra?

Hun opsatte det fra Dag til Dag alene, som hun gik der og gruede og tænkte ...

Nei, hun fik leve paa at udsætte det, til hun havde faat Barnet saavidt frem, at det snart kunde gjemme Skammen hos fremmede.

Og saa fik da lille Andrine en Dag vide, at de ikke havde villet bedrøve hende før med, hvordan det rigtig hang sammen med hendes Far, — at det var saa, at hun virkelig ingen havde ... han var død, før hun kunde huske, da hun var ganske liden, kun aarsgammel, og at hun bare havde en Mor til at passe paa sig her i Verden.

Det saa ud, som Andrine slog sig til Ro med dette, indtil hun en Dag havde været oppe paa Kirkegaarden med Dina henne hos Glasmesterens, som havde vist hende, hvor hendes Søster laa.

Nu vilde Andrine absolut vide ogsaa, hvor hendes Far laa begravet, — om det var paa den Side, der var nærmest dem eller borte imod Kirken, om der stod Kors eller bare en Blomst eller var bare Grønsvær? ...

Hun gik og hang paa Moderen og spurgte og spurgte.

En Morgen havde hun drømt om ham og set ham aldeles tydelig. Han havde vakkert hvidt Skjæg og saa saa snilt paa hende, og Uhrkjeden var grøn af, at han havde ligget i Jorden ...

Jomfru Mortensen blev rent uhyggelig tilmode; Ungen tænkte jo ikke paa andet!

Og engang, den lille begyndte at græde bitterlig og snakke om de andre Smaapiger, som fik Lov til at gaa og pynte dem, de havde paa Kirkegaarden, maatte Lava tilslut love at gaa med hende didop og vise hende Graven. Ikke idag, — det maatte være, naar hun havde rigtig god Tid, og det var sligt Veir, at hun turde gaa fra Vasken.

Men den Dag, da Moderen kunde komme løs, blev aldrig; hun lovede fra Uge til Uge.

Saa begyndte Andrine at liste sig op paa Kirke-

gaarden paa egen Haand og lede og lede. Og, naar hun kom ned, saa troede hun saa vist, at det var enten den eller den Grav ... den saa saadan ud, som hun tænkte.

En Kvæld, det ikke var den rette, brast Taarerne store som en tung Regn af Øinene paa hende, — hun havde lagt sine Blomster der lige over det Sted, hvor hun mente Brystet var.

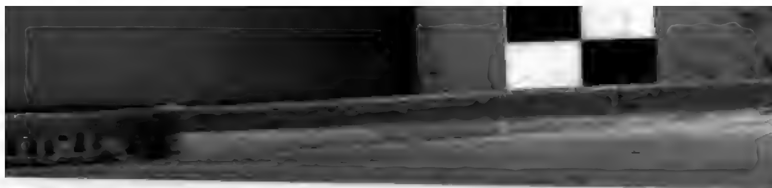
Der var intet Raad for det længere. Lava tog Barnet ved Haanden og leiede hende op paa Kirkegaarden. Der i Udkanten, den tredie Grav fra Stengjerdet, hvor det var næsten nedtrakket, og Grønsværet endnu kun løftede sig lidt i den ene Rand, der var det!

Og, om Andrine havde faat hele den gløsende Kongsgaard, som Jomfru Mortensen fortalte om i Eventyret, det bar ikke Vand mod den stille Glæde, der lyste af hendes Ansigt og tindrede i hendes Øine, da hun nu endelig havde faat den lille, med Hælene trakkede Jordhaug overgivet til Eiendom.

Hun var der hver Lørdag Aften, oftere fik hun ikke Lov, og pyntede og stellede og legte alene med sig selv.

Og det havde hun nu gjort paa det tredie Aar til nu, hun havde faat Maren til Kamerat med sig didop. Hun havde gjort sig op en hel Drøm om sin Far, hvori hun snakkede med ham og holdt af ham og lod ham svare sig.

Andrine sad nu paa Stengjerdet og pratede med Garntraaden vigtig i Munden, medens hun vandt og snurrede den om Stilkene. Haaret faldt optufset af, at hun havde været inde mellem Klungerbuskene, og den ublegede Kjole af trykt Katun havde baade et og andet Ansvar at staa i tilkvælds hjemme. Minen og Spillet ved Munden sagde hele Tiden, at hun vidste, hvordan det skulde være til hendes Fars Grav.

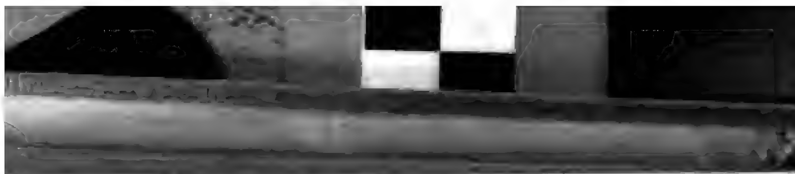

... Hendes Mor vilde aldrig gaa op paa Kirkegaarden, fordi hun blev saa bedrøvet, fortalte hun. Det morsomste, hun vidste i Verden, var, om hendes Far havde levet. ...

Saa havde de ogsaa kanske havt Baad, og hun faat være med at fiske i Sundet ligesom Maren med sin Far ... og havt Dukkehus i Bagskotten inde i Øsekarrummet, som kunde lukkes. Og saa havde hun plukket Fliser og baaret ind, naar han huggede Skiveden, som hendes Mor kjøbte paa Davidsens Sag og maatte banke overtvært, istedetfor denne leie Martin, som altid var saa fuld og sint ...

... Men hun legte bestandig helst, at han var ude paa Reis, og at han skrev Breve hjem; — ja hun gjorde dem selv og lod, som hun hentede dem; hun havde Posthuset henne under Broen. Og saa skrev hun igjen til ham alt det, hun ønskede, han skulde kjøbe ... Og nu, hun havde lært det, legte hun, at hun strikkede Skjærf, ligesom Lods-Torgersens Anne gjorde til sin Far. Hun kunde se hans Ansigt, saa ofte hun vilde, i Maanen om Vinteren, naar hun stod bagom Rullegardinet.

Hun havde godt lagt Mærke til, hvordan de pyntede paa de fine Grave. De havde Blomster fra Vinduerne, som de ofte satte ned med hele Blomsterpotten. Hun havde staat og set paa dem. Og engang havde en Frue, som laa og lugede og plantede, spurgt, hvad hun stod der og hængte for, og ment, at hun kanske tænkte at ta' Blomster; men, da hun hørte, at Andrine ogsaa havde Grav i den anden Ende, forærte hun hende Aurikler og Perleblomster og lod hende se paa, hvordan hun grov Hul og satte dem i Jorden og vandede dem. De brød sig ikke om Sneen, men havde staat lige gode og kommet frem nu baade ifjor og iaar.

Straks, de nu havde faat bundet de sidste Stilker sammen, skulde Maren faa se, hvor henne i Muren hun havde gjemt baade Træskraben og den stykkre Underskaal, hun tog Vand i.

Solen faldt skraa nu henved Syvtiden, og der laa lange Skygger henover Kirkegaarden.

Men saa var de ogsaa færdige, — to ordentlige Kranser. ...

Med Udbyttet af sit Arbeide løftet forsigtig ud i Haanden, kløv de over Gjerdet og gik hen til Graven.

Maren skulde bare staa stille, saa fik hun se, hvordan det skulde gjøres. Først maatte alt det visne væk fra forrige Lørdag, og saa maatte der luges rundt Kanten og skrabes og feies ovenpaa, saa det blev rigtig sort og pent i Mulden; — og saa begge Kranserne lægges, den store i Midten, og Marens nede ved Foden ...

„Herren forlade, hvad de Ungerne finder paa!" lød en Kvindestemme.

Der var to af dem og Graveren, som kom med Spaden og et sort Trækors med hvid Indskrift paa Nakken.

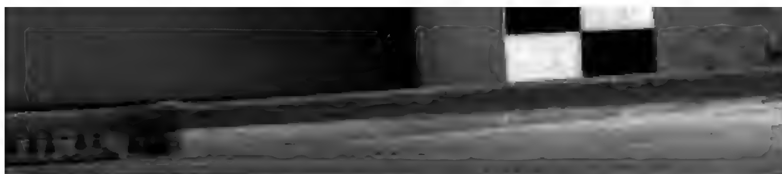
„Hvad gjør I her?" ... spurgte den tykke Madam, som holdt paa en Blomsterpotte, yderligere forbauset, da hun kom helt nær og saa Graven ligge flid og med to Kranser.

„Men Herren forl — — er det ikke som et Tegn, at gamle Tron Disens Grav ikke skulde være forsømt alligevel, Du Berentine! ..." vendte hun sig til sin yngre og tyndere Ledsagerske.

Graveren satte alt Spaden i ved den øvre Ende.

„Lad være vor Grav!" skreg Andrine.

„Jers Grav? ... Se til, I kommer afveien Jentunger! ... eller —" skydsede han truende efter dem med Spaden.

„Det er min Far!" jamrede Andrine, — „min Mor er Lava paa Stranden" ...

„Haa, haa, haa," kom det fra Graveren, — „Datter af Lava! ... Og din Far ligger her, har de indbildt Dig?"

„Jeg siger det til Mor ... jeg siger det til Mor!" tudede Andrine aldeles ude af sig selv.

„Hys Barn ... Hys Barn! Skjønner Du ikke, det er Helligbrøde ... Gaa nu," beroligede Konen. „Ser Du ikke Korset der med Navnet paa? — Den, som ligger her, heder Tron Disen, Baadbygger af Sørvigen," læste hun op med Tone af en Præken ... „Han døde Aaret, efterat Sønnen reiste til Amerika" ...

„I maa gaa nu, Børn!" fulgte det strængt efter ... „Tag Kranserne med jer! — Saa ..."

Maren forsvandt. Hun kom hæseblæsende hjem og fortalte, at de var jaget fra Graven af to Koner ude fra Sørvigen.

Men Andrine blev staaende og kramse om Kransen, som hun holdt i Haanden ...

„Hendes Far ligger nok ikke i Jorden, stakkars Unge! Det er ikke saa vel ..." oplyste Graveren; han var inde i Byens Historie. „Det var Handelsfuldmægtigen hos Kjøbmand Knoff, som narrede Lava, dengang hun var Husholderske der. Han er nu gift i en anden Stad, og hun bor ude paa Stranden og forsørger sig og Ungen med at vaske" ...

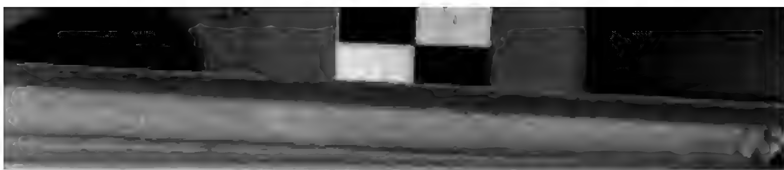
Andrine blev klog den Kvæld!

Hun sad stille gjemt nedenfor Stengjerdet og hørte, medens de snakkede og stellede derinde paa Graven.

Det hulkede og higstede længe bag ved Klungeren, saart, — utrøsteligt ... saa blev det tyst ...

Andrine havde sovet der, til det var blevet ganske sent og skummert.

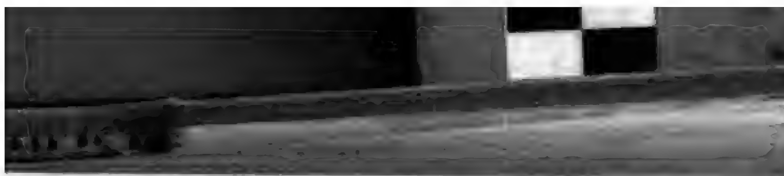
Hun vaagnede stille forskrækket og vidste ikke,

hvor hun var; men det var noget saa ondt, saa ondt ...

Blikket faldt indover Korsene og alle de dunkle Figurer. Der saa hun et stort hvidt Skjæg ... Det blev mere og mere til hendes Fars Ansigt — fortrukket ... og haardt som Sten i Øinene ...

Nu pludselig huskede hun det altsammen!

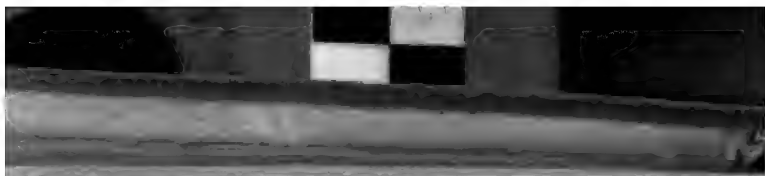
JON SUNDE

Et godt kvikt Hoved med Omløb kan fremgaa af mange Betingelser. Der maa være en Mangfoldighed af Stoffe i Jordbunden, for at den Plante kan gro. At være af Yankeeblod pleier at være nok, — det forudsætter et helt Amerika i Rodmulden.

Men det er heller ikke saa ueffent at være Søn af en Færgemand.

Trafiken paa en Færgebakke kan være baade vekslende og righoldig. Den ene Dag kommer kanske Kongen, den anden en Theatertrup med Menageri og Bjørnetrækkere eller et Taterfølge eller en lænket Fange under Vagt eller endog selve Bispen! Her er ingenting umuligt, særlig, hvor — som Tilfældet var ved Jons Hjem, — en befærdet Kongevei afbrydes af en af Landets bredeste Elve. Og Jon havde, fra han blev saa stor, at han kunde brætte op Bukserne og vade ud efter Fliser, brugt Øine og Øren, færdets mellem og øvet sin Slutningsevne paa det altsammen. Her var sandelig nok at lære, og man vænnede sig tidlig af med at forundre sig.

Han var snart paa det rene med de forskjellige Grader af Ære og Anseelse, der fulgte med baade Folk og Heste, Herskabsvogne og Enspændere

saavel som de tunge, farlige Varelæs, der rulledes ind paa Færgen og for en Sikkerhed maatte klamses under Hjulene.

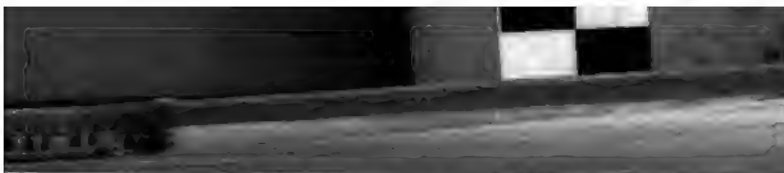
Det var en Verden for sig selv, alt det fornemme.

Resten var jo ogsaa en Verden, og i den boede han, og var hans Far Færgemand; og den var jo uden Sammenligning lavere, medens den første beskjæftigede og drog hans Sind med Magten af et Eventyr.

Fra Isen gik op om Vaaren, til den lagde sig igjen sent om Høsten, gik det paa med at sætte over fra Østsiden til Vestsiden og tilbage igjen. Naar Færgen var fuld, Kjøretøier, Passagerer og de ofte ustyrlige Heste med behørig Skjønsomhed placerede, skiltes den fra de tre sammenlænkede vastrukne Stokke, der dannede Flydebroen ved det ene Land, for at bestaa sit Overfartseventyr i det brede Sund.

Og, medens Jon hjalp Faderen med at ro den ene Aare eller stagede Færgen frem i Strømsætningerne mellem Tømmer eller Isstykker — alt efter Aarstiden — havde han gode Stunder baade til at følge med Passiaren mellem de mere eller mindre langfarende og at gjøre sine Betragtninger.

Et Specialstudium havde han gjort sig af de forskjellige Slags Kjøretøier. Han vidste med sig selv, at han var Kar for at bedømme den rige Skoghandler Fossums Karjol. Den var ganske enkel bygget uden Fjedre og saa let, at han kunde løftet den; men rigtignok med et Par Asketræs Armer saa seige og fine og elastiske, at én skulde lede efter Magen. Det var en ren Nydelse at trække den ind paa Færgen og huske den op og ned i Hænderne. I seksten sytten Aars Alderen, da andre Gutter af hans Kjendskab gik paa Dans og snakkede om Kjærester, sad den Karjol i hans Ho'de som en hel Forelskelse.

Hvad ingen anden véd, heder det, det véd Færgemanden, og Jon var inde i hver Skoghandel, der var sluttet i hele Distriktet. Han vidste om den Tømmerhugst, der gik for sig, og den, der skulde gaa for sig baade her og der til næste Aar, omkaps med hvilkensomhelst Skogspekulant. Det spurgtes og omventileredes alt under Hvilen og Overfarten paa Færgen, og Eiendomsmærkerne paa Stokkene vidste han at skjelne saa godt som selve Fløderinspektøren.

Men frem og tilbage gik det med Færgen.

At der gjærede en Del Tanker i ham, om det skulde vedblive saa al hans Dag, — om det skulde være hans beskikkede Lod og Skjæbne bare saadan at sætte fra Østsiden over til Vestsiden og tilbage igjen — siger sig selv.

Elven var jo vistnok, som hans Far sagde, „fast uudtømmelig paa Kundskab". Sandbankerne grundede sig ikke op det ene Aar som det andet, og Strømfarene gik i det uudgrundelige anderledes den ene Vaar og Høst end den anden. De maatte hver Gang baade udstuderes og forfares, skulde det gaa vel, og Færgen ikke komme ind i den stenfulde Midtelvshvirvel eller i Taagen om Høstkvældene blive taget af Vestevjen og ryge udfor Fossen, som durede og susede nogle hundrede Alen nedenfor.

Over Sundstedet gik der en daglig Trafik til Sorenskrivergaarden fra alle Kanter af Bygden.

Den laa der over paa Vestsiden og blinkede med blaa Tagstene mellem de høie Træer, medens det røg fra alle tre Skorstene i Middagstiden. Ud fra dens sprinklede Port fo'r Fuldmægtig og Kontorister i travl Fart, saa Karjolhjulene durede i Veien, og did op til Kontoret kjørte Prokuratorerne og Lensmændene og Formynderne og Auktionariuser; de maatte nok allesammen, — saa store, de viste sig nede i Bygden, — ta' til Huen og bukke

der! Og, naar der skulde være Middagsselskab, kom de, den ene efter den anden, Grundtes og Provstens og Fogdens og Paulsens Vogne, rullende ind paa Færgen, — foruden Gigger og Karjoler saa evig langt oppe fra som Prokurator Prydtz.

Det Syn og alt, hvad dermed hang sammen af Glans, havde en afgjørende Indflydelse paa Jons hele Tænkemaade og aandelige Habitus.

Hans Iagttagelse havde saa længe sammenlignet Gradmaalene for fornemt, fornemmere og fornemst, til hans høieste Drøm var at kunne faa færdes, om end som et ringeste Led i denne høiere Tilværelse. Den Erindring, der lyste mest over hans tidligste Barnedage, var da ogsaa, at Sorenskriverfruen nede paa Færgen havde klappet ham paa Kinden og givet ham en blank Tolvskilling.

Hans daglige Øvelse var at skrive. Det gik for sig med Pen paa Papirlapper og indeni Bogpermer saavelsom i Overflod med Stok eller Træpinde udover Sandet ved Sundstedet. Bakken saas stadig overdækket med Snirkler og Forsiringer, alt slyngende sig om Navnetrækkene: „Jon Færgebakken" eller „Jon Sundet", — under Uvisheden om, hvilket af de to Efternavne, han skulde erklære sig for.

Og han øvede og øvede det, som en Skøiteløber indøver samme Snirkel.

— Det var en stille, søvnig, varm Eftermiddag ude paa Sommeren. Den saa slet ikke ud, som den skulde bære noget i sit Skjød. Vandstanden var saa lav, at Stene og Skjær laa tørre op af Strømmen, medens Elvebredderne stod som høie Skraavægge.

Det var tomt og uddøet over hele Bygden, Folk enten til Sæters, eller de holdt sig i Heden hjemme i Gaardene.

Jon var alene ved Sundstedet. Han havde fundet paa at bade sig og var netop i Færd med den

interessante Beskjæftigelse at ride en Tømmerstok paa Indianervis ned over et Strømløb, — det var ingen smal Sag at holde den i Balance —, da han med ét til sin Forfærdelse saa Sorenskriverens Kaleschevogn dukke frem over Strandkanten.

Det var en Vanskjæbne! Det var de sidste Mennesker paa denne Jord, han kunde ønsket at presentere sig for saa totalt spilrende — formløst.

Han gled som en Aal ned af Tømmerstokken og arbeidede sig med sit svartluggede Hode over og under Vandet, dukkende, svømmende og krybende ind til Færgen, hvor hans to eneste, men ogsaa fuldt nødvendige Klædningsplag laa.

Det var ingen let Sag at faa dem paa, — saa vidt muligt under Dækning af Færgekanten med to, tre resolute Nap indover den. At han maatte trække Benklæderne paa i Vandet, var kun et underordnet Hensyn, Hovedsagen, at han kunde stige lettet og frimodig i Skjorteærmerne frem paa Færgen og svare sit „Hoi" paa det stedse utaalmodigere „Sæt over!"

Det var Sorenskriveren selv, som stod der i den flade Uniformshue. Kors, hvor han brølte! ...

Parasollerne var Fruen og alle tre Smaafrøknerne. De kom hjem fra Byreise.

Da Sorenskriveren saa, at Færgen løsnede fra Land, begyndte han at traske frem og tilbage paa Bakken. Han var nok ikke naadig, og Jon følte det som en Lise, at han ikke kunde se med Nakken, medens han roede over.

Færgen stødte haardt an, og han kastede Lænken fast.

Vognen stod alt fraspændt for at rulles ned paa Færgen, og Kusken holdt Hestene.

„Ingen Færgemand ved Sundstedet, hvad skal det betyde?" rullede og tordnede det nedover ham fra Bakken.

„Far er bare gaat til Smeden."

„Bare Fanivold, ja! Her staar vi. — Afsættes skal han, det skal jeg besørge ... Mage til Uefterrettelighed!"

„Dette er ængsteligt, Westergaard!" lød Fruens Røst. Det var en høi, stiv Dame, der foroverbøiet ligesom stirrede udover sin egen Altan. — „Blot en ung Gut, og de urolige Heste." ...

Smaafrøknerne trykkede sig om hende som Raphøns.

„Ængsteligt? — det er nederdrægtigt! — hils din Far, at" —

Jon hørte ikke Fortsættelsen. Han havde med et Par Anstrængelsens Tag, saa det sortnede og gnistrede for Øinene, faat den svære, urokkelige Kaleschevogn paa Glid nedover Bakken, medens et lige saa vældigt som forskrækket Brøl: — „Ryg ikke i Elven, Gut!" lød efter ham fra Sorenskriveren.

Men der stod Vognen støttet og sikker nok med Klamser under Hjulene, saa Kusken nu bare havde at lede Hestene ned.

Det var en hel overstaaet Forskrækkelse, og den skalv endnu i Nerverne, da Familien var kommet over paa Færgen. Den tunge, jernbeslagne Vogn kunde gaat bardus i Elven!

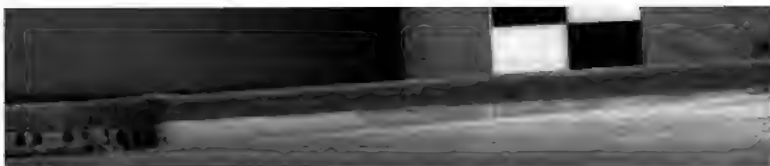
„Jeg forsikkrer Dig, Westergaard," aandede Fruen i Bevægelse, „jeg fik ganske ondt. Du véd, hvor lidt jeg taaler."

„Aah, jeg troede, det var værst for Gutten jeg!" mumlede Sorenskriveren. — „Naa!" vendte han sig saa til Jon, „det var godt, det gik saa bra."

„Han er saa sved, at Vandet drypper af Klæderne," — udbrød den ældste Datter medlidende, — „Toften er ganske vaad."

Faktum var rigtigt nok, om end ikke den antagne Grund; — det, som randt, var ærligt Elvevand.

— „Hvem er det, som skriver alt dette?" spurgte

Sorenskriveren, medens der igjen spændtes for over paa den anden Side; han pegte med sin tykke Stok paa de mange Snirkulaturer i Sandet.

„Det er nok mig det."

„Og det der?"

„Det er nok mig det ogsaa."

„Hvad heder Du saa, Jon Færgebakken eller Jon Sundet?"

„Aa, det tør nok bli saa, eftersom det ..." Jon saa blygt ned for sig.

„Hm, hm, — sandelig ikke daarlig gjort, — aldeles ikke ..."

„Jeg skriver af det meste for Larsen, Rodemesteren ... fik jeg bare bli' ved med Skriften saa!"

Sorenskriveren og Fruen vekslede et Øiekast; — det var jo en Tanke! ... Der behøvedes snart igjen en yngste Kontorist.

„Jon Sundet ... Jon Sundet ...!" gjentog han; — „Du skulde kaste „t"-et og kalde Dig Jon Sunde, min Ven!"

Sorenskriveren steg op i Vognen og satte sig pustende for Heden ind i Kaleschen.

Der sad han bred og tryg bagoverbøiet, og Jon stod og saa efter dem.

Vognen rullede afsted.

Han ridsede sagte til Forsøg med Storetaaen i Sandet et „Sunde" uden t og stirrede igjen efter den graa Røg ved Vognen, hvori han saa Hestefødderne trave.

Saa greb han Baadshagen og producerede med Jernpiggen henover Sanden ufortrødent: — „Sunde" ... „Jon Sunde" ...

— Og ikke længere efter, end Sneen faldt samme Høst, havde Jon naat sine Drømmes Maal at blive optaget paa Prøve som yngste, beskeden tjenende Betjent efter Kontorist Thormodsen.

Foruden at taale alskens Vittigheder om sig og

sine to Navne, at lægge i Kakkelovnene, rense Blækhusene, hente Posten, gaa eller kjøre Ekspresser, var hans Fag paa Kontoret at skrive Akter, en saare fin og vanskelig Opgave, der ikke var gjort med smukke Sving alene! Det maatte udføres baade tydeligt og prydeligt og derhos med ubrødelig Overholdelse af de lovfaste kun seksten Linier paa Siden og kun ni og tyve Bogstaver i Linien.

Han sad deroppe ved Pulten i den røde Kontorbygning indvendig frydefuld, stolt som blot nogen nyslagen juridisk Kandidat, med Gehøret spændt og Ørene spidsede efter mulige Befalinger her og der fra, og skrev og tællede med Fingrene, om han slap ud med Bogstaverne. Det er det, som øvede Kontorheste faar paa Instinktet. Og igjennem Vinduet kunde han se udover hele Bygden til langt nedenfor Færgestedet.

Saavidt havde han altsaa staget sig frem!

Optaget, som Jon nu var blevet i denne høiere Tilværelse, følte han dog snart, at den havde sine mange baade Saarheder og Torne. Skjæbnen unddrog ham ikke den fornødne Portion Nødder at knække. Der faldt rigelig til af den Slags saagodtsom fra den første Dag, han kom i dette fine Hus, hvor alt gik til herskabsmæssigt og paa Stregen.

Var han end givet en Plads inde ved Bordet, — at sige, naar der ikke netop faldt til et desto finere Udvalg af fremmede, — saa var det dog i Førstningen i mange Stykker en næsten uholdbar Amfibietilværelse mellem den fra Barnsben kjendte Tjenersfære derude, — den var baade misundelig og ondskabsfuld, — og dem derinde i Stuen, som han endnu aldeles ikke hørte til. Han laa saa at sige og pintes og vred sig over Dørstokken og følte, at han var til Fornøielse og Moro og Spot fra alle Sider.

Vel over Dagens Gjenvordigheder paa Kontoret

fulgte Fortsættelsen om end paa et andet Vis nede i Stuen. Der følte han sig saa keitet og usikker som en uskoet Hest paa en blank Is. Blot det, at slippe vel ud og ind af Døren var en hel daglig Bekymring, — ikke at tale om den Kunst at haandtere Kniv, Gaffel og Serviet rigtig. Der hørte saa meget til den ny Levemaade; det var som en hel Eksercits! ...

Det var dog ikke Tilrettevisningerne, som var saa haarde at døie, — de kom altid meget overbærende og saa lidt bemærkede som muligt fra Fruen selv. Nei, det var de tre Smaapiger, som sad der, den ene et lyst Hoved høiere end den anden, — han saa det saa godt, — forpinte og hemmelighedsfulde, straks de opdagede en liden Bommert.

Da han i sin Uvidenhed puttede Sennepsskeen i Munden, var det ikke den sviende, rivende Brand paa Tungen og i Halsen, men den Lystighed, som lyste ud af deres Miner, der kreperede ham. De sad der saa røde som Høns i Toppen alle tre og forsvandt, den ene efter den anden, med Servietten for Munden ude af Døren.

Han gik overhovedet altid med en lurende, aarvaagen Mistanke om paa noget Vis at være til Komedie.

Maaden at bære sig ad paa saavelsom Opfatningerne var saa forskjellige fra, hvad han var vant ved, som han kunde være plumpet ind i et andet Land. En alvorlig Straffepræken af Sorenskriveren endte med en Udsigt til at blive bortvist fra Kontoret, bare fordi han en Søndag havde gaat hen paa Kirkevolden og byttet Klokker.

Hvor mangen en lang Søndagseftermiddag havde ikke baade han og hans Far kortet sig med den Trafik ude paa Færgebakken; den havde givet baade Moro og sin gode Fortjeneste. Den Kunst at lytte og gjætte rigtigt ind i Hjerteslagene paa

et Lommeuhr var ikke hver Mands Sag; — én fik nok være snydt adskillige Gange, før én kom helt ind i den Profession!

Men at bytte Klokker var sjofelt, sagde Sorenskriveren, noget, som én, der vilde bære Navn af Kontorist hos ham, maatte være hævet over.

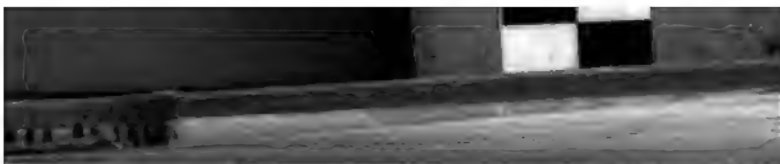
Han fik ogsaa til sin dybe Forundring, — heldigvis uden denne Gang at være Foranledningen, — af en Forelæsning paa Kontoret høre Sorenskriverens Mening ogsaa om at bytte Heste. Sorenskriveren kunde ikke tænke sig en uslere Tilværelse end en Hestebytters, et Liv i mere stadig Fornægtelse af al Sandhed eller en større Ophoben af menneskelig Æreløshed og lave, forvorpne Kneb end de, han netop havde Anledning til at afsløre i en Dom mellem den Slags Fyre.

Han talte saa fornemt vakkert, og Stemmen rullede indigneret. Blot kunde Jon ikke rigtig faa ud, hvordan han mente, det vilde gaa, naar der nu aldeles ikke skulde handles Heste. Det hele var ham saa at sige en moralsk Gaade.

Og, naar Sorenskriveren til yderligere Indskjærpelse af Forskjellen mellem, hvorledes han og hans Lige tænkte i Modsætning til Folk som de, Jon var kommet af, tog frem baade det ene og det andet Eksempel af Bygdetrafiken og Gaardhandlerne, saa begyndte jo Jon, som han sad der bag paa Hundsvotten, at skimte, at der maatte være to Maalestokke, — en fin en for Folk med fast Løn, eller som havde saameget, at de ikke behøvede at blande sig i Trafiken, og en simplere for hele Resten.

Det var den gamle Maalestok, han maatte se at flaa af sig, og den ny, han maatte prøve at faa ind i Sind og Tanke saa godt, det bare lod sig gjøre.

Saa godt det lod sig gjøre, ja! — for feiede han den ud af den ene Dør, havde han den inde igjen af den anden.

Hver evige Eiendomshandel, som blev sluttet i Distriktet, gik over Sorenskriverkontoret. Jon kjendte hver Skog og hver Gaard, og, medens han sad der og skrev Skjøder og Kjøbekontrakter for Parterne, havde han ligesom Duften af det hele pulserende Handelsliv under Næsen. Det var næsten til at faa Taarer i Øinene af; og de kunde da ogsaa blinke og funkle af en forunderlig kriblende Rovfugllyst til at slaa ned midt i det.

„Men, man maatte ikke faa Smuds paa Mansjetten," sagde Sorenskriveren, ikke udsætte sig engang for saa meget som Skinnet af at faa noget hængende ved Fingeren.

Og saa fik Jon indskrænke sig til den sympathetiske Fryd at udstyre Skjøderne med de smukkeste Snirkler; — han var en Kontorhest, der skummede i Trindsen, medens han blev indredet under Sorenskriverens vældige Schenkler.

„Ikke Smuds paa Mansjetten ... ikke give saameget som Skygge af Anledning til Mistanke om en Plet!" — det var det, Sorenskriveren levede for i en over Livets hele Dal løftet Ophøiethed.

Og var der nogen, som eiede en udholdende Nakke til at stirre ufravendt op til denne Ætherhøide, saa var det den skulderbrede, af Kraft struttende Jon.

Det forbausede ham, og han begreb det ikke; det var maaske derfor, han beundrede det saa overvættes. Sorenskriveren havde nogle aparte hvide Hænder, de svarede ogsaa saa netop til Forestillingen om ikke at røre ved Smudset.

* * *

Og paa Kontoret sad Jon under disse Forhold i halv sjette Aar, stadig voksende i Sorenskriverens Tillid og stadig mere dresseret og øvet i den Kunst, han efter sin Natur laa mindst for af alt i Verden,

nemlig at ekspedere en Sag fra sig istedetfor at tage den fat.

De juridiske Bøger henne i Hylden, Tilfælder i Retstidenden og allehaande Domsafsigelser var hans kjæreste Læsning. Han var blevet det fuldt betroede Faktotum, der vidste, kunde og havde Rede paa alt.

Han havde under denne Tid staget sig frem fra den ene Kontorkrak til den anden, indtil han nu sad med tre afredne Krakker bag sig, nærmest ved Fuldmægtigen.

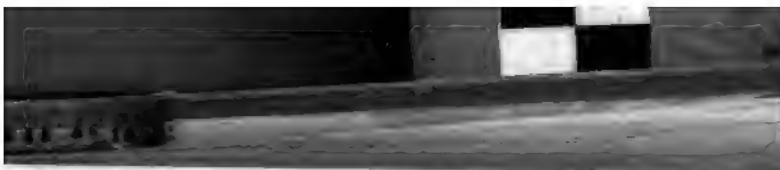
Sorenskriveren erklærede ham for uundværlig og havde for Amtmanden rost sin Kontorist som et ligefrem lysende Hoved. Ikke fem og tyve Aar gammel var han Kontorets Tillidsmand med et større Lensmandsombud sikkert isigte, inden han blev de tredive.

Naar Jon saa tilbage paa den forløbne Tid, maatte han selv forundre sig. Alt var jo gaat som smurt med Grønsæbe.

Og dog havde han undertiden en Følelse ved det hele, som han helst skulde blevet der, han var, saa drev han kanske nu fri og frank nedover Fossen paa en Flaade mellem alle Tømmerfløderne og havde ikke behøvet at gaa tynget og gruble næsten, saa Livslysten holdt paa at forgaa ham! ...

Det var ikke frit for, at han kunde have en Kjendsel af det hele Kontorstel, af at sidde der paa Krakken og skrive og skrive og ekspedere *fra* sig, som om han fik bare Blæk i Munden. Det Begjær, han holdt paa at kvæle og dræbe i sig, forsvarede sit Liv med alle Klør og fægtede i hans Indbildningskraft altid for det modsatte, nemlig at ekspedere *til* sig — især Skogeiendommene, som nu begyndte at gaa rent meningsløst billigt fra Haand til Haand.

Det var egentlig en Tilværelse, som paa en Stegepande mellem hans af Beundring næsten helt

sorenskriversk blevne Samvittighed og hans robuste, fuldblodige Natur.

Mellem alle disse skriftlige Formaliteter, hvori han havde drevet det til selv at blive udmærket, gik han som en Løve i et Bur, der ser en hel Hjord Guaggaer udenfor Stængerne, — Guaggaerne var altid disse Skogeiendomme, som førtes i Handelen.

Og der er heller ikke Grund til at tro, at Jon Sunde havde holdt denne Kval ud uden Paavirkning af et saa at sige mystisk og mere over det jordiske løftende Moment.

Det var hans aarlange, til Sværmeri grænsende Agtelse og Beundring for Sorenskriverens ældste Datter, Jane-Mathilde.

Vakker var hun egentlig ikke, men stille, fin og stiv, nok i sig selv, høi og tynd. Der var en Fornemhedsduft over hendes Skikkelse, noget ligesom et kvindeligt Udslag af det fineste ved den Forestilling, der altid bares ham for ved Sorenskriverens nobelt hvide Hænder.

En Raslen af hendes Kjole i Trappen kunde være aandelig Mad for Jon for en hel Dag, og, om det saa bare var Glimtet af det finprikkede Gulduhr ved det høie, stive Korset og det smale Liv, eiede det en vis overjordisk Evne til at gjøre ham ør og sætte hans Følelsesverden i en Gang, som nærmest maatte betegnes som tilkorket kogende Beundring.

Hun havde været en Række Balsæsoner inde i Hovedstaden; men midt i alt dette glimrende endnu ikke fundet nogen, hendes Hjerte værdigt kunde knytte sig til.

Jon selv havde en Idé om, at han gik og var tilbunds ulykkelig, og han begik i Stilhed Hobetal af det, alvorlige Folk vilde kalde Narrestreger.

Jane-Mathilde fandt altid tilskaarne Penne paa sit Skrivebord; hendes Sprættekniv holdtes barbér-

hvas, og hendes Ærinder og Smaakommissioner saavelsom Breve til Posthuset fandt sin glatte Besørgelse endog til de urimeligste Tider. Det var blot at nævne det til Sunde.

Hun havde ogsaa midt i sin frøkenagtige Utilnærmelighed en Anelse om, at hun i sin Fars betroede Kontorist eiede en stille, hengiven Ridder og urokkelig Tilbeder og viste sig heller ikke uskjønsom. Hun kunde paa sin stille, fine Maade komme og bede ham om en Tjeneste — saa udsøgt venligt, den høie, smale Skikkelse en Smule foroverbøiet og med et saa fint Smil, medens Fingrene gled op og ned ad Guldlidsen. De blaa Øine var saa tillidsfulde, som hun nok vidste, hun kunde stole paa ham.

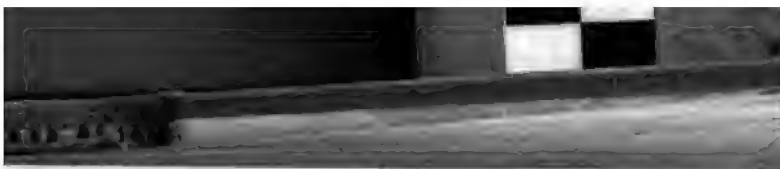
Men han fik ogsaa mærke, naar han var i Unaade som, da han paa hendes sidste Fødselsdag allerbeskednest havde vovet at sætte et Glas med Nelliker ind paa hendes Sybord. Han gjenkjendte dem en Stund efter indmængede i den store, grove Blomsterkost, der var sat hen i Vandfadet ude paa Gangbordet, og forstod til sin Bitterhed, at den Slags Galanteri oversteg den rette Vurdering af en Kontorists Stilling.

Han behøvede sletikke den Stadfæstelse, at hun ikke bad ham om en Tjeneste eller overhovedet lod til at se ham den hele Uge bagefter.

Særlig var det hans tunge Humørstid i Maanederne efter Jul, naar Jane-Mathilde skulde ind til Ballerne og Selskaberne i Byen og bo hos Onkel Hvid, Byskriveren. Hendes yngre Søstre Lea og Kathrine, var vendt hjem hver sin Vaar forlovede, den ene med en Assessor, den anden med en Kaptein, og de var nu gifte.

Han stod i det øverste Vindu og stirrede efter Slæden, naar hun reiste, Kysehatten og Sløret, som forsvandt nedover Bakken ...

Han syntes, som før sagt, at det ikke var videre

værdt at leve og sad i Ensomhed rugende over et Par af hendes aflagte Saffiansko, som han havde overkommet paa Mørkloftet.

Det trøstede og svalede Tankerne; — om noget Haab var her jo ikke Tale!

Det var to smale, fine Sko, lidt lange, med et fortrykt Alunskinds Foder indeni. De var udgaaede ved Fodbladet; — det kom af hendes graciøs foroverbøiede Holdning.

Som Zoologen af en liden Hudlap eller Benstump ved at konstruere op det hele Eksemplar, formaade hans Indbildningskraft at danne og udforme sig den hele duftfuldt fornemt sig bevægende Jane-Mathilde.

Lige midt under Saalerne var der paa begge et rundslidt Hul, det ene lidt mindre end det andet. Det varslede jo, at hun skulde blive rig, det vil sige, gift med en rig Mand ...

Han sad og stirrede ind i de Huller som i to tomme Udsigter! ...

Og saa gjaldt det jo saa udtømmende som bare muligt at faa opsnappet de Stumper og Brokker, der kunde falde af, naar der kom Breve hjem til Forældrene.

Der herskede imidlertid netop om dette Kapitel en fortvilet Ordknaphed. Fruens Mund var som stum og lukket, og de Gange, han i al Beskedenhed vovede at spørge til, hvordan Frøkenen havde det i Byen, kom der heller intet ud af det.

Der maatte vælges finere Veie, og Nøden gjorde ham opfindsom. Han vidste, at Fruen talte ud saagodtsom om alting til Jomfru Aalholm, Husets mangeaarige Husholderske.

Og saa fik han da, — saa lidt, han end skjulte for sig selv, hvad det kunde drage tilfølge, — sluge over det, han nødig vilde, og gaa ind i det Garn, den fra sin enlige Stand længtende Husjomfru hidtil forgjæves havde udspændt for ham. Han

havde paa Følelsen, at Broen mellem de ekstra Belæg med Rullepølse og Ost hen til mere romantiske Foreteelser her kunde være ganske farlig kort.

Men den Slags mindre Hensyn fik ikke veies, nu, det gjaldt om at komme efter, hvad der stod i Brevene fra Jane-Mathilde.

Det viste sig da ogsaa straks, at han havde gaat den rigtige Vei. Jomfru Aalholm vilde intet hellere end faa befriet sit af Fruens Fortrolighed fyldte Hjerte fra det Tryk, hvoraf det klemtes, naar det kunde nedlægges i et saa paalideligt og trofast og ærligt Bryst som Kontorist Sundes.

Og, da der fra hendes Side ikke eksisterede saameget som Skygge af Tanke paa en Mulighed saa vild, som at den unge Kontorist kunde hæve sine Øine op til Frøkenen for egen Regning, blev disse Underretninger givne aldeles uforbeholdent. Hun tilfredsstillede hans levende Forespørgsler af al sin Viden og Formue.

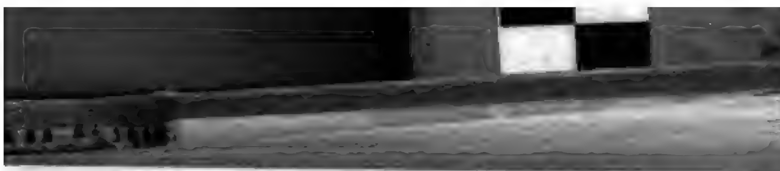
Disse Meddelelser blev desto righoldigere i samme Mon, som Jomfru Aalholm mærkede, i hvor høi Grad det derved lykkedes hende at interessere og fængsle ham. Der var stadig fuldt op af Hændelser og Begivenheder, af mulige Anbud og Partier for Jane-Mathilde.

Den, som da gik spændt og ophidset, var Jon.

Der er Indtryk, som aldrig udslettes. Og noget af det, som stod for ham gjennem hele hans Liv, var den Tortur, han havde lidt i Spisekamret hos Jomfru Aalholm; han kunde se Væggene og Hylderne for sig, naar han vilde, lige til Fluerne.

— Han var befriet fra sande Blyvægter, hver Gang Frøken Jane-Mathilde paa Vaarsiden lige ubunden og fri vendte tilbage til sit Fædrenehjem igjen.

Han vilde ogsaa blevet det denne Vaar, om der ikke gjennem Jomfru Aalholms Rapporter var

begyndt at lyde et Navn, der alt fra første Øieblik skurrede i hans Øren med en næsten skjærende Mislyd.

Ingeniørløitnant Ravnsborg, som denne Vinter var kommet saa ofte i Huset til Onkel Hvid, havde nu taget Ansættelse som Sektionschef heroppe ved det ny Jernbaneanlæg.

Det var ikke sket for ingenting, mente Jomfru Aalholm. Jane-Mathilde havde stadig skrevet om ham, — og hvem havde han vel at holde sig til her i Distriktet uden Sorenskriverens?

* * *

Jons første snare Blik ved Middagen, da hun var kommet hjem fra Byen, gjaldt da ogsaa Jane-Mathildes høire Haand, om der sad nogenslags ny og ukjendt Ring der. Men nei. Han kjendte dem alle tre, den med blaa Emaille, den hullede og snoede med Haaret i, som var for vid, og den tynde udenfor, som holdt den.

Det var for saavidt en Trøst at føle sig nogenlunde tryg for, at der endnu ikke var sket nogen Forandring.

Men ellers kunde han ikke sige, han befandt sig vel i nogen Maade. Et saadant større Lensmandsombud, som Jomfru Aalholm interesserede sig saa inderlig for, — hvad var vel det? Jane-Mathilde saa ikke paa en Lensmand engang, huskede vist knap Navnene paa dem i hendes Fars Distrikt. ...

Og ikke bedre blev Humøret, da Vaaren kom og med den ogsaa, — som Jomfru Aalholm havde forudsagt, den frygtede Kavaler fra Byen.

At den forfængelige Kar, uagtet han var ansat i et saa fredeligt Hverv som at styre Jernbanearbeidet, alligevel kom ansættende hver evige Søndag i fuld Uniform med Sabel ved Siden, kom

naturligvis ikke Jon ved; men han kunde jo ikke lade være i stille Bitterhed at undre sig over, at en saadan Dame som Jane-Mathilde ikke straks gjennemskuede Hulheden! Hun hørte paa hans Snak og Skryden ude ved Kaffeen i Havestuen med en Optagethed og Interesse, saa Fyren umulig kunde andet end blive indbildsk. Han strakte sig med de lange, røde Render i Benklæderne i Skriverens Lænestol den ene Gang mere vigtig og selvgod end den anden, og det var ikke langt fra, at han ogsaa holdt paa at tage Sorenskriverens egen store Merskumspibe. Det var vistnok bleven taalt! ...

Og nu i Bærtiden havde han Gang efter Gang den Opbyggelse fra Kontorvinduet at se dem staa alene nede ved Bærbuskene og konversere.

Det var ikke til at holde ud. Det var mørkt, mørkt, mørkt, var det, — for ikke at sige begsvart!

Der stod hun saa høi og fin med Parasollen bagover Skulderen og lod sig omsnære af den smiskende Orm.

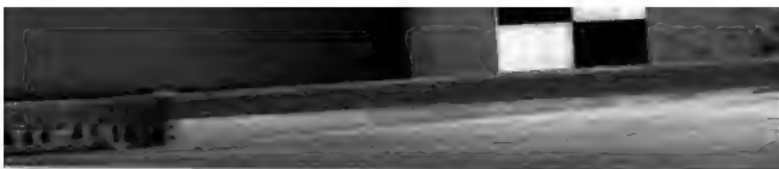
Nei, hvor han strakte sig for at tage ned det Kirsebær til hende, — saa han kunde gaa af paa Midten ... Ret saa, ret saa! ...

Han stod i indædt Raseri deroppe og vendte tilslut Ryggen til Skuespillet.

Blikket faldt morsk hen paa Kontorkrakken. Han havde indbildt sig, at der lod sig naa noget fra den, og saa viste det sig, at den var en Stige, som var aldeles for kort. Den rak akkurat til et Lensmandsombud, — „og saa til Jomfru Aalholm, ja!" haanede han sig selv.

— Det var den samme Søndags Eftermiddag, det store Gjennembrud foregik i ham.

Han brød totalt, — og det skede som med Magten af en Eksplosion, — for evig og altid med dette Skriverens: „ikke Smuds paa Mansjetten!" og ka-

stede sig — ikke i Elven, saa argelistig dens blanke Slangestribe end et Øieblik havde fristet ham; — men i en Skoghandel, hvori han satte sin opsparede Løn og det, som var ti Gange mere, hele sin gode Kredit i Bygden.

At det vilde koste ham hans saa længe oparbeidede Stilling hos Sorenskriveren, skjulte han ikke for sig selv. Det hørte netop med i, hvad han nu havde Lyst paa, — ud af Buret, ud i det fri, — Næverne, begge to, bare rigtig fulde af den Slags, som Sorenskriveren kaldte for Smuds. Han turde kanske vise dem, at det ikke var saa fælt endda at holde en Skog i Hænderne med en Eiermands Ret! ...

Jon var blevet en rent desperat Hedning mod Principet, og hans næste Skridt, efter at have faat sin første Skogkontrakt ordentlig vidnefast underskrevet, var selv at opsige sin Post.

Det skede til Sorenskriverens og Husets Forbløffelse og Sorg.

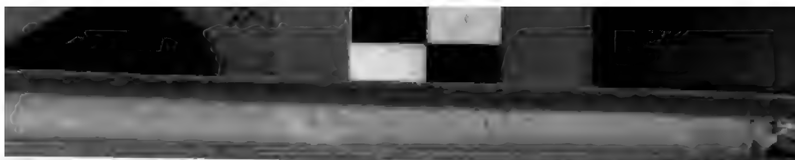
At Kontorist Sunde fornedrede sig til at blive en kapitalløs „Skogspekulant", erklærede Sorenskriveren for en af de største Skuffelser, hans lange Embedsførelse og Erfaring nogensinde havde budt ham. —

— — Og fra den Tid begyndte da Jon Sunde at „grassere" i Distriktet. Hans Færd nævntes ikke likere efter dette skammelige Brud med alle en Velgjørers Forudsætninger og hele Rækken af hans øvrige Velyndere.

Det blev Tonen i Distriktet at trække paa Skuldrene og sætte et moralsk som økonomisk betvilende Spørgsmaalstegn til alt, hvad Jon Sunde gjorde.

Men, var hans Navn i disse Aar ikke netop godt, viste hans Skoghandler sig desto bedre.

Det laa ikke til Jon Sundes Natur i Affærer at lide paa andres Øine end sine egne. Derfor gik

han da ogsaa, — hvad der gav Snakket adskillig Næring, — halve Aaret igjennem i Selskab med simple Tømmerhuggere og tællede op Træer og undersøgte i Skogsmarkerne, saa han kunde Skogene paa Fingrene mange Gange bedre end selve Eierne.

* * *

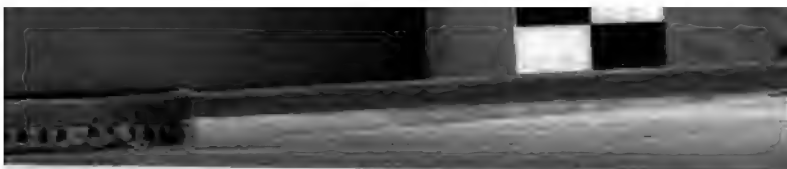
Om end ikke uden et og andet Uheld lykkedes det dog Jon Sunde gjennem Aarenes Løb at stage sig frem fra den ene Skoghandel til den anden, indtil han maatte siges at være en velholden Mand.

At der i tilsvarende Mon efterhaanden begyndte at ydes ham den berettigede Agtelse, — han kaldtes nu Proprietær og Skogeier Sunde, — behøver neppe at tilføies.

Og, naar det lidet velsete fra hans antidiluvianske Tid alligevel saa haardnakket blev hæftende ved hans Person, laa det mindre i, at Erindringen om alt dette gamle endnu ikke skulde være lagt paa Hylden, — man var virkelig kommet til det, at man gjerne vilde glemme, — end i hans egen uforsonlige Maade at tage Forandringen paa, i det brede, forargelige Frisprog, som han syntes at gjøre sig en stedse stigende Fryd og Fornøielse af at udfolde, særlig hver Gang han kom sammen med den „bedre Omgang".

Han var jo nu en Størrelse, som man ikke vel kunde undgaa af og til at indbyde, betragtedes til og med som et alt andet end uønskeligt Parti for en Datter.

Søgte man end at tage ham godmodigt som en Personlighed, hvis utøilede Tunge man nu engang fik finde sig i, lod det sig dog kun altfor tyndt overdække, at der under hans ry Humor stak det, som baade bed og sved og ærgrede med.

Var der sørgelig lidet Hensyn at vente til alle ellers vedtagne Rang- og Agtelsesforholde i Bygden, saa udfoldede han til Gjengjæld i Kommunens Anliggender en Ærgjerrighed, der syntes rent ud altopslugende. Ikke Fred paa Formandskabsbænken, saalænge der sad en eneste Mand foran ham! — hvad da baade Kapellanen og Lensmanden fik sande; de var saa omtrent ærgrede blaa begge to, før de gik af.

Efter en Række kommunale Fægtninger, hvori det stadig viste sig, at en bedrøvelig blind Folkegunst lod ham trække af med Seiren, sad han nu der paa Formandskabskrakken i Kommunehuset firskaaren og vel ved Magt, med opknappet Dyffildsfrak, Silkehalstørklædet skjævt og det korte, sorte Haar lidt graasprængt, og regjerede og styrede. Bygdemaalet flød i saftigste Kjærnemanér, udskudt i suffisante Sententser omkap med de lange, brune Straaler fra Skraaen, han masede mellem sine solide Tænder. Det var en Røst, som var vant til at række over Elven; og et vist optrukket Jep med Munden til de alskens Sager, der indløb fra Magtens høiere Regioner, sagde bedre end mange Ord: „Staar I paa jert, saa staar Jon Sunde paa sit, — hans Skoge tør være ligesaa gode som jeres Protokoller!"

Den samme personlige Formening stod da ogsaa tydelig nok ud af hans blækfulde, tykthenrullende smukke Haandskrift i Protokollen saavelsom det mægtige „Jon Sunde" med det galante Sving under tilslut.

Jovist var han en Personlighed, det skulde ingen kunne nægte, om end ikke af de behagelige, — ubestridt Bygdekonge, populær og en af deres egne!

Og nu, efterat han ved Aktietegningen til det ny Jernbaneanlæg prangede som Egnens største Bidragyder, var der snart ikke længer Raad til at

være ved Siden af ham. Han gik der med en Mine, som han alene eiede hele Bygden!

Det var midt i en graa, mørk Høst, at gamle Sorenskriver Westergaards Dødsfald indtraf.

Uagtet alt, hvad der havde staat imellem Proprietær Sunde og Sorenskriveren, var Landeveien fra Sundes Eiendom til Kirken for Leiligheden strøet med Granbar, og fra hans Hus flagedes paa halv Stang ...

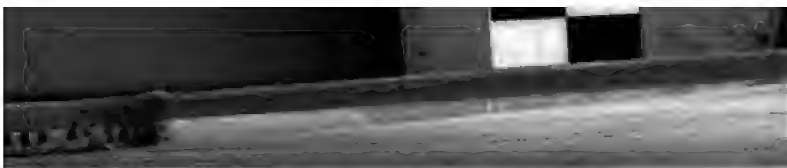
— — Begivenheden var ikke gaat hen uden at udøve sin Indflydelse paa Jon Sunde ...

De hvide Hænder og rene Mansjetter skinnede som en Vision mellem Kistens hvide Kalaer ...

Hver har sin Hemmelighed, den stærkeste sit svage Punkt, ofte det mest struttende røde Æble sin Orm — og ingen skulde vel anet, at det, som Jon Sunde husede inderst i sit Bryst, var den gamle sentimental-romantiske Fornemmelse for Jane-Mathilde.

Hun og hendes Far, Sorenskriveren, indbefattede hans ypperste fra Barndommen indplantede Fornemhedsbegreb. Den Glans og Glorie, hvormed hans Ungdoms Illusion havde omgivet hende saavelsom hele Sorenskriverens Hus, stod endnu — saa vel overdækket, det end var af hans ydre Færd, — lige usvækket, og — kald det Snobbethed eller en fiks Idé, — der er ingen, som véd alt det saare underlige, en Kjærlighed kan bestaa af, — det havde bemægtiget sig hans Fantasi, — var nu engang hans Orm.

— — Det viste sig, — hvad man kunde ventet sig efter Sorenskriverens saa rundt førte Husholdning, om end ingen netop før havde tænkt sig det, — at han var saa langt fra at efterlade sig noget,

at Boet tværtimod hellere nærmede sig Underballance. Den Pension, som Fru Westergaard havde at oppebære, skulde ikke strække langt nu, da hendes anden Datter ogsaa sad igjen som Enke med tre uforsørgede Børn nede i Byen.

Deres Udsigter var aldeles ikke lyse, og Bestemmelsen blev som det hensigtsmæssigste, at Fru Westergaard med Jane-Mathilde skulde flytte ned til Datteren i Byen og forene sin Økonomi med hendes.

Jon Sunde havde fulgt det alt med et vekslende Sindsoprør. Tilbagepressede Ungdomsfølelser og Erindringer revolterede og mousserede indeni ham. Han gik nu udover Vinteren ladet som en Brusflaske med Staaltraad for ... Den smale, høie, lyse Jane-Mathilde med Guldlidsen svævede endnu i Værelserne deroppe i Sorenskrivergaarden lige fin med sine op imod firti Aar og de smaa Furer ved Øienkrogene og smilte den indtrædende lige yndig foroverbøiet imøde.

Men nu til Vaaren — kun om en to, tre Maaneder ...

Han vandrede op og ned med Vadmelsbukserne op ad de solide Støvleskafter og blev staaende og se ud af Ruden. Det forekom ham, som med hende forsvandt den Fornemhedens Sol, der hidtil havde lyst over Distriktet, — det som, ham selv næsten ubevidst, havde givet alt det, han havde stræbt efter og naaet, sin hemmelige Fylde ...

Og mere og mere lakkede det udover mod Tiden, da de skulde drage.

Føret gik op, og Solen stegte alt i Veiene. Oppe i Onsaasen laa alt Tømmeret og bare ventede paa Sunde for at blive væltet i Elven. Han skulde været baade her og der paa Skogen og tilset Tømmerkjørselen, men sendte det ene Bud om at vente efter det andet; han havde Forhindringer.

Hjemme gik han og drev ud og ind af Dørene

og skydsede Folkene, Gutter og Jenter, afsted foran sig, som det gjaldt en brændende Hast.

En Dag forlød det, at Fogden og Lensmanden havde tilbudt Fru Westergaard hver sin Hest foran Flyttelæsset paa Tirsdag.

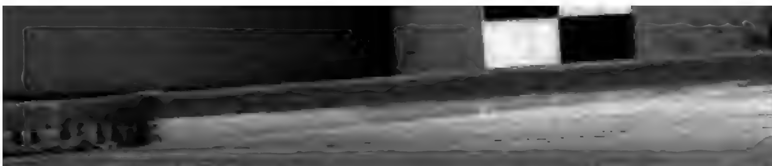
Hvorfor Jon Sunde føg saa op ved den Efterretning, var ikke godt at begribe; men i Karjolen fo'r han i fine Klæder om Eftermiddagen opover til Sorenskrivergaarden.

— Jane-Mathilde gik derhjemme stille og bleg. Under den værdige Tavshed var det ikke netop Følelser af Beroligelse for Fremtiden, der gjennemstrømmede hende, dertil var der i den sidste Tid faldet hende formange Skjæl fra Øinene angaaende denne Verdens Beskaffenhed, og hun havde særlig lært noget mere nøgternt at opfatte den økonomiske Værdi og Støtte ved alle de varme Venskaber, der i saa mange Aar havde omgivet hendes Fars Hus som en uryggelig Mur. Virkeligheden havde vist hende ny, ganske kolde Sider, og hendes modne, overveiende Forstand behøvede ikke mange Refleksioner for at uddrage Erfaringen.

Hun havde længst tænkt fuldstændig rundt alle de Udveie, der kunde være passende for en Dame. Hun havde til Overflod gjennemtænkt alle de Stillinger, der endog blot kunde være nogenlunde passende; — og hun var blevet fuldstændig klar. Der var ingen, — aldeles ingen! — uden den at udfinde en passende Maade at bringe sig selv til at forsvinde paa, f. Eks. begrave sig hos en gammel Tante nede i en af Smaastæderne.

Hun holdt sig opret, smilte og var taktfuld; — men den Jane-Mathilde, som havde været en saa prydelig Dame, skulde ophøre at eksistere ... forvandles til et afhængigt kvindeligt Behæng i en mindre velstillet Slægtnings Hjem.

Hun havde ondt for at se sig selv dø, Jane-Mathilde! ...

Malerierne var nedtagne til Flytningen, der var kun de lysegule Pletter igjen efter dem paa Væggene. Hun sad ved Vindusposten alene i Stuen og grundede, da Jon Sunde kom kjørende.

— — — — — — — — — — — — — —

En liden Usandhed begik hun jo, — den eneste sorte Plet i hele hendes hvide Liv! Den var egentlig saa uskyldig, saa grundlæggende nyttig for det hele Forhold, og hun antydede det jo ogsaa saagodt som blot.

Der stod et lidet Navnetræk indridset med en Pennekniv i Krogen bag Dørkarmen til Havestuen, et svingfuldt sammenslynget: „J-M" — fra den Tid, da Kontoristens Linial, Underlagspapir og Omslagsperme vrimlede af de samme smaa mystiske, for alle uforstaaelige Snirkler. Hun blot pegte paa det for ham om Aftenen og smilte ...

Der sprang ordentlig to høirøde ungdommelige Roser frem paa Jon Sundes Kinder.

— Den følgende Morgen tidlig var der alt gaat Bud op til Folkene paa Skogen, at de kunde vente ham. Selv stod han om Formiddagen barhovedet ude paa Gaarden med en Snor og maalte og stak ud til en Byggegrund; — Huset skulde paabygges og udvides, og Besked sendtes til Snedker, Maler, Glasmester og Smed. Der skulde tages fat paa røde Rappet med at pudse op overalt baade ovenpaa og nedenunder.

Det var et fint Hus, Sundes.

Jane-Mathilde havde overveiet, hvad hun gjorde, da hun giftede sig med en rig Mand. Hun vidste, hvad hun gav bort eller solgte af sin egentlige Standsfølelse, — den var saa at sige hendes Samvittighed, — og hvad hun fik til Opgave at arbeide op under deres Samliv, saa alt alligevel

skulde kunne hævde den rette selskabelige Linie i Samfundet.

Og Jon Sunde havde nok ogsaa sin Anelse om, hvad han gav bort, — at det ikke gjaldt noget ringere end at slaa Paraplyen sammen og vandre ind i Buret igjen med hele det Vindfang af stærk, myndig Selvfølelse, han havde faat under Vingerne.

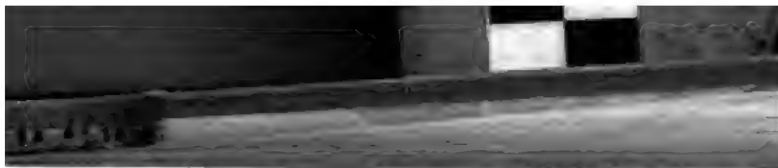
Det var en Forskjel som mellem den friske, kolde Elvesno nede i Dalen og Luften inde i en for al Livets ubehagelige Træk tiltættet lun Stue. Men saa sad nu en Gang hans Ideal Jane-Mathilde ikke nede i Elvesnoen; han fik søge hende, hvor hun fandtes.

— — — — — — — — — — — — — —

— Siden sit Giftermaal var han efterhaanden under Tidernes og Jane-Mathildes omdannende Indflydelse blevet en ganske anden Mand.

Ikke blot at, hvad der før var Ulveskindspels, nu var forvandlet til Supskindstullup eller, hvad der før var Vadmel og svære Støvler, nu var fint Vekslæders Skotøj. Men, hvad man mindst skulde tænkt sig, — af den mægtige, braa Bygdekonge, som banede sig sin brede, selvstyrede Vei omtrent med samme delikate Hensynsfuldhed som hans egen Sneplog, var der blevet en stilfærdig, høflig Skikkelse, der opfyldte Komplimenternes Reglement med samme præcise Nøiagtighed, og, — lad os tilføie, — samme Humør som en Rekrut sin befalede Eksercitie.

Han gik saa at sige for halv Kraft i sin egen Stue med en ængstelig Hensynstagen til Møblerne, næsten som hver af dem var en personlig Del af hans Hustru. Paa hendes Vink slugte han venlig bukkende i sin Husdør gamle Fiendskaber, — baade Kapellanen, Veiinspektøren og Lensmanden. Han maatte afholde sig fra at spille Pluk saavelsom at tale Skogaffærer udenfor Kontoret, — i dets Sted

byde Boston og Whist og snakke om det, som stod i Avisen; — han maatte, straks der paa langt Hold øinedes en fremmed, fare i det værste, han vidste, en stivet Mansjetskjorte. Han maatte hundrede Ting, — og ovenikjøbet sagtmodeligen høre paa Jane-Mathildes Gardinprækener, hvergang et Uheld alligevel indtraf, hvad der let kunde hænde, naar han ved et eller andet Udbrud eller en Ordre kom til at glemme sig og lade sin vældige Friluftsstemme dure, saa det klirrede i Ruderne.

Jane-Mathilde kunde ikke noksom gjentage, at det at moderere sit Væsen og bevare den fornødne Selvbeherskelse var et ueftergiveligt Krav til dannede Mennesker.

Var han saaledes paa hele den nymalede Side, der vendte til Omgangs- og Selskabslivet, den pene, tause Mand, der høist kunde bebreides en vis villiefyldt Kræmten og den forfærdelige nerverystende Støi, han gjorde, naar han nøs, — saa turde det dog ikke være frit for, at hans Liv havde sine skjulte, hemmelige Forsænkninger, hvortil Jane-Mathildes blide, men fast vogtende Øine ikke naaede.

Ikke saa at forstaa, at han ikke afgjorde sine Handeler uden at spørge sin hjemme i Stuen raadende Halvdel, heller ikke saa, at han gav nogensomhelst Forklaring af sine Vota i Kommunen; dette hørte altsammen under Rubriken: „Forretninger"; var paa Forhaand noget, som en Hustru havde en Ret til at holdes fri for.

Heller ikke var til disse Hemmeligheder at regne den rolige, eftertænksomme Mine, hvormed han kunde gaa med Skraaen lunt dulgt bag den inderste Visdomstand, medens han af og til opraad saa sig om efter Udvei, og det saa pludselig sydede henne i Kakkelovnsmundingen af en saftig Tilførsel eller skjød en hastig lang Straale ud af et aabent Vindu eller, som en Gang, da Uheldet var ude, Stuepigen

dukkede ulykkelig op af Kjældergabet med Armen fuld af Flasker og en brun Tobakselv rindende ned over det hvide Forklædebryst.

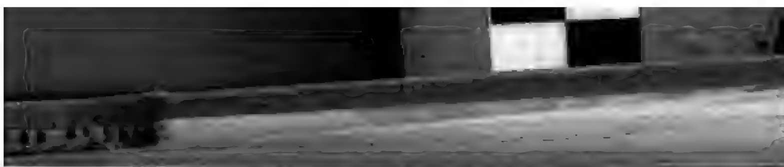
Jane-Mathildes vogtende Øie nøiedes om Vinteren med fra Vinduerne at se sin Mands Smalslæde forsvinde mellem Træerne i Landeveien.

Bag Bakken, hvor den svingede, laa for hende det ubestemmelige, han fo'r ud i, som kaldtes Tømmerhugst og Skogsaffærer.

Og op af den samme Bakke dukkede han saa i samme Smalslæde, undertiden først efter fire, fem Ugers Forløb med et Ansigt saa rødt og ophæset af Kulde og Veir, som det kunde været baade frosset og tøet op igjen. Her og der paa Kind og Hage endnu gjensiddende Papirplastre var Levninger af Morgenstundens blodige Anstrængelser med Barbérkniven. Han kom tilgaards som Nordenvinden med Sneen og Frosten i sig og behøvede jo en Del Dage for igjen helt at svinde ind i Hjemmets stuelige Tugt og stille, lavmælte Tone.

Det var Vanskeligheder, som Jane-Mathilde regelmæssigen havde at kjæmpe med; men som hendes sikkre, sindigt tøilende Haand ligesaa regelmæssig beseirede; — og han var som en taalmodig Bjørn under Behandlingen.

Vor graa Oldtid vrimler af mystiske Sagn om Mænd, der til visse Tider af Aaret skiftede Ham og førte en Varulvetilværelse. At de skulde hidrøre fra det absolute pure Hjernespind uden nogen som helst Ild under Røgen, forekommer mindre sandsynligt. Naturligere da en nøgtern Forklaring som den, at det kanske kunde være Ægtemænd, der levede under lignende pressede hjemlige Forhold som Jon Sunde, — der handles nemlig i Regelen altid om Hustruer af en vis Rang og Magt, — og hvis Vildmandsnaturer periodevis søgte sig Luft ved, som det heder, at „drage paa Skogen". De gik rimeligvis saalænge under heroisk Tavshed i

det ægteskabelige Bur, til et Bersærkerraseri efter Friluft og med det Ulvenaturen kom over dem.

Med Slæden i ugevis eftersat paa en af Husmandspladsene oppe i Udmarken levede Sunde sit Trapper- eller Vildmandsliv i Skogen bagom mange Aaser fra det, der lukkede Horisonten for Jane-Mathildes Vinduer.

Han traskede dagevis gjennem Ulænde og Skogsbraater. Det gik over Moer og Myrer med Trug paa Fødderne, hvor Sneen laa for dyb og løs, utrætteligt, saa Folkene havde ondt for at følge ham. Han fo'r saa spræk som en Hest, der har staat forlænge paa Stald.

Og, at „Husbond sjøl" nu var kommet paa Skogen, meldte sig halve Fjerdingen forud for ham, naar hans Skogshuggere eller Tømmerkjørere henne i en Teig pludselig vak op ved en ekkogjaldende Ordre eller et eller andet indigneret Spørgsmaal langt oppe fra Aassiden om, hvor de havde Vettet sit henne?

Han tog gjerne Rast og overnattede hos et eller andet Lag af Tømmerhuggere og frydede sin Sjæl i Arbeidsmands Kost, Havrebrød og Sild med en Flis Spegekjød til, den han skavede sig af Skanken med Tællekniven, mens han sad og pratede paa Træstubben.

Fra sin Soveplads paa Brisken i den af afkvistede, ubarkede Træer byggede og med Mose stoppede Barhytte reiste han sig med dem tidlig i Otten, medens Maanen endnu kunde skinne i Frostmorgenen over Skaraen og de hvide Skogaaser.

Naar der saa var nøret paa Ilden og kogt Kaffe, og Folkene trak de tofingrede Uldvanter paa sig, slængte Næverkonterne paa Ryggen og Øksen paa Nakken for at drage ud paa sit Dagsarbeide, slog han gjerne Følge med dem hen til det Skogsnar, hvor der var udblinket til Hugsten. Han stod saa

længe og saa paa, til han selv havde Øksen i Haanden og huggede og kvistede om Kap med den ivrigste Arbeidskar. Han var mere stolt af at hans Næver endelig ikke længere tog Vabler af Økseskaftet end af sit fineste, snirklede Dokument.

De gode Dage afbrødes. Skogsfuldmægtigen kom og meldte sig færdig over hele Skogen. Der var lunnet, greiet og betalt overalt; han stod reisefærdig!

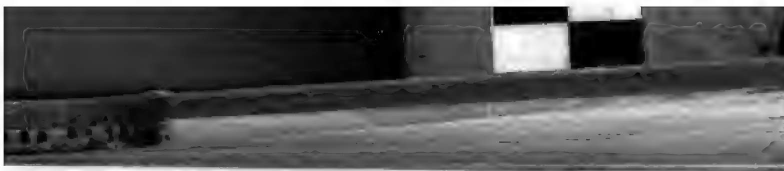
„Du faar hilse hjemme da, Baardsen! ... se til at faa snakke med Frua sjøl og sige, jeg maa bli' her endnu en tre, fire Dage, — kanske Lørdagen med. Jeg maa en Tur hen i Bagaasene først og se, om Tørken har rørt ved Træerne; det er spart Tid at tage det med en Gang ...

Men Du indser vel, min kjære Baardsen," tillagde han med en lidt opsat Mine, medens han herremæssig blæste Tobaksrøgen op i Luften, „at en Mand som jeg kan være lidt forvænnet, og at det ikke kan være saa tiltalende at fare og vade tilknæes i Sneen heroppe paa Skogen."

Baardsen havde et af de runde, rødladne, skjære Ansigter, som aldrig kan lade være at vise Meningen udenpaa. Han stirrede med en sand Faaremine undvigende ned i Sneen ...

Principalen stod med sit svarte, skjæggebuskede Ansigt og Snadden i Munden og nød og saa efter Fuldmægtigen. De tre, fire Skogsuger var ialfald tøiet med denne halve til.

Jane-Mathilde vilde vistnok trukket noget stramt paa Mundvigen, om hun havde faat den oprigtige Bekjendelse af sin Mand, at han ikke vidste, han havde havt herligere Øieblikke i sit Liv end disse Hvilestunder paa Skogen, naar han, efterat have slidt sig baade vaad og tør igjen, tog sig en frisk Bladtobaksrøg af Snadden enten inde i Barhytten med Knæerne lunede imod Kubbevarmen eller udenfor om Kvælden i Solefaldet, naar Aftenskjæret laa

brandrødt paa de nære Træstammer, og Susen i Skogen hørtes som en underlig fjern Fos.

Nu! — Jon Sunde havde jo ogsaa gjennem de fem, seks mørke Krisens Aar, da Tømmerpriserne stadig sank, havt andre Hemmeligheder, dem hans Hustru først fik vide om, da alt var vel over.

Det forbausede vistnok Jane-Mathilde, at Sunde havde gaat saa rolig med alt dette. Men det var jo „Forretninger", og saadant hørte vel til. Det var ret baade kjærligt og vel betænkt af ham ikke at have draget hende ind i det. Og desuden, — hvorledes skulde hun med Ærlighed kunnet teet sig i Forhold til deres Venner og al deres Selskabelighed, medens alt stod i den Grad tvilsomt?

Ikke fuldt saa stor Husvalelse fandt Sunde ved at ihukomme den Tid, da han gik der i Hjemmet og trommede paa Ruderne, tavs og angst, saa det ordentlig prikkede i Haarrødderne, hver Gang Posten kom.

Medens Konkurs og Ruin afhang af, om han havde faat sin sidste Veksel bevilget i Banken, hoppede hans ældste Datter, den femten-sekstenaarige, mærkelig begavede Hanna, glad ind i Stuen; — hun vidste aldrig noget saa morsomt som Posten! ... Hun dansede og holdt Brevene paa Ryggen og spurgte i det længste, om han kunde gjætte, om der var noget til ham? Hun selv havde ikke faat mindre end tre Breve. Hun korresponderede om sine Følelser med mindst ti Veninder, for hvem alle hun vrængte sit Hjerte som en Lomme.

Jon Sunde havde Nerver af Kabeltoug; men det kan blive for meget ogsaa for den Sort. Og, naar hun trillede Schumann inde paa Pianoet eller fyldte Stuen med Overveielser sammen med Moderen i Anledning af sine fine Fornemmelser af de og de Mellemkulører i Sammensætningen af en Kjole, medens han gik der med Hænderne paa Ryggen og knagede Fingrene i Beraad med, om det ikke var

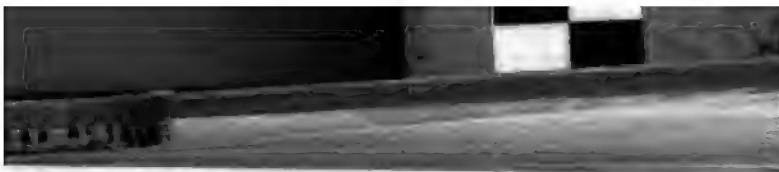
ærligst straks at sætte sig ned og skrive til Skifteretten, at han opgav sit Bo, — saa var der jo Øieblikke, da hans Taalmodighed holdt paa at rakne som et for haardt spændt Ankertoug!

Hanna, som altid satte sin Villie igjennem ved Moderen, fik det ogsaa drevet til, at der skulde gjøres en Bytur i Sankthans; hun havde saa fuldt af Grunde for det, baade Aftaler og Løfter.

Det var netop paa den samme Tur, det skulde afgjøres for Jon Sunde inde i Banken, om han skulde staa eller falde. Det var ogsaa paa samme Tur, da han kom hjem til Hotellet om Eftermiddagen — som bjerget Mand, Priserne var stegne og han havde afsluttet et stort afgjørende Tømmersalg, at Jane-Mathilde og Datteren havde faat den Idé, at Hanna til Sommeren skulde i en Pension i Schweitz sammen med et Par Veninder.

Den økonomiske Lykkesol skinnede i de følgende Aar desto rigere over de Sundeske Affærer; og den Stil, hvori Huset blev holdt, steg et Par Streger høiere. Hans to yngre Døttres finere Fornemmelser maatte uddannes af endnu fuldkomnere Gouvernanter, dem han betragtede med en Følelse af, at de med al denne Dannelsens høiere Mathematik blot stagede Børnene, én for én, altid længere bort fra ham.

Den yngste otteaarige lignede, modsat sine Søstre, der var lyse, høit-opskudte Straa, — paa ham. Bredvokset, mørkøiet og begsort som en Ravn, var hun Gjenstand for en Kjærlighed, hvis Vælde sprængte alle Hensyn, saa Jane-Mathilde havde mangen bekymret Time og maatte ofte gruble alvorligt paa, hvorledes hun ad Omveie kunde faa fanget Barnet ind — op fra Fjøset eller Hestene eller ned fra Høloft og Stiger, hvor hun „under sin Fars uforstandige Svaghed" fik fare som en vild Kat.

Men, som han gik der tilsyneladende udenfor det hele, stod der mellem ham og Gouvernanterne en stille Undervandskamp, der egentlig først paa Krisens Punkt naaede til Jane-Mathildes almægtige Afgjørelser.

En kinkig Side var det ogsaa, hvergang de skulde kjøre ud i Besøg.

Gouvernanterne var nu blevet saa fine, at de ikke kunde bydes andet end Bagsædet; men Jon Sunde havde altid havt en Svaghed paa det Punkt og likte ikke for hele Bygden at sidde baglængs i sin egen Vogn.

Han tog den Udvei stadig at kjøre Hestene selv fra Bukken.

Dette var jo ogsaa saa anderledes trygt med deres urolige Heste, mente Jane-Mathilde; — kun likte hun ikke, at Vildkatten altid skulde op ved Siden af og allermindst, at hun fik sin egensindige Villie frem, at kjøre Tømmerne.

Og en særlig Forkjærlighed fik han paa det sidste for at lade Hestene fare i fuldt Trav og Firspring udover Bakkerne. Han gløttede med en vis lun Fryd bag sig, medens Gouvernanten, den uvante Bydame, stirrede bleg af Angst udover Veikanten ned i Fossedraget, som susede lige under. Hvert nervøst Udraab bevirkede blot et hidsende Ryk i Tømmerne, og Hestene rendte ...

— Tre Aar var forløbne, og Husets Vidunderbarn, den ældste Datter Hanna, skulde komme hjem.

Forventningerne var store, og de blev da heller ikke skuffede.

Man var ganske opfyldt af alle de fornemme udenlandske Bekjendtskaber, hun havde stiftet. Hun førte en vidtløftig Korrespondance med Veninder endog med „de" og „von" foran Navnet, saa hendes Mor fandt det ikke forunderligt, om det tog

nogen Tid, før hendes Datter igjen kunde trives i dette hjemlige, saadan Omgang, som hun havde været vant til!

Samme Morgen, som Jon Sunde ikke ganske uden Knur betalte nogle uventede voldsomme Efterregninger, valgte den hjemkomne Datter til at klargjøre en Smule ogsaa sit Regnskab med ham om gjensidig Ret og Pligt; — blot gjøre opmærksom paa, at hun ikke havde bedt om at faa komme til Verden; men, naar hun først var der, under deres Forholde, kunde hun ogsaa stille sine Krav.

Efter denne Formiddagslekse, som Jon Sunde havde hørt paa ganske rolig, kun med en stigende blaa Aare i Panden, kjørte man ud paa de første Visiter.

Det var Kaleschevognen, som i Dag stod pudset foran Døren for endelig at føre den saa meget omtalte Datter som voksen, perfekt Dame frem for de første Familier i Egnen.

Denne Gang placerede Sundes brede Skikkelse sig kort og godt selv paa Bagsædet ved Siden af Hustruen, en Ordning, som vakte en vis lummer Taushed, men som efter visse Mærker paa Jane-Mathildes Ansigt at dømme nok vilde komme til i Løbet af en næste Ind- og Udstigning at undergaa sin Forandring.

„Sidder Du ondt, Hanna?" begyndte der allerede nogle Antydninger nede i Bakken.

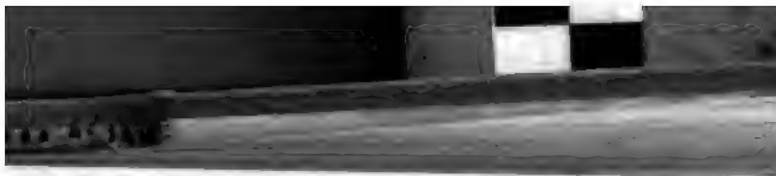
Hannas Mine var overlegen stille krænket:

Præsentere en Dame som hun kjørende baglængs!

Hun sad der utilpas, lidt til Siden for at bevare sin ny elegante Visitdragt.

Der kjørtes en Stund under Taushed.

„Hanna har just ikke faat nogen heldig Plads," forlød det igjen. „Hun kommer frem til

Sorenskriverens med sin ny Hat og Kjole graa af Støv."

Sunde lod til udelukkende at interessere sig for Elven. Den randt liden og i dorske Bugtninger imellem de høie Sandmæler nu i Sommertiden; af og til kom der en Tømmerstok — en Efternøler fra Flødningen — drivende nedover med et vaadt Solblink efter sig.

„Hvad er det, Hanna?" ... spurgte Fruen bekymret.

Hanna holdt lidt omsvøbsfuldt paa med at fri den hvide Skjørtekant fra at komme i Berørelse med Sideslaget af Skvætlæderet. Hun gav kun Moderen et megetsigende klagende Blik:

„Jeg maa nok glide over Befordringsmaaden, naar jeg skal berette dem i Pensionen om, hvordan jeg har gjort mine Visiter herhjemme. Jeg vilde ikke, de skulde se det for alt i Verden ... Det gik rent ud ikke an!"

„Far har ikke Tanke for andet end dette evige Tømmer!" — bemærkede Jane-Mathilde stramt en Stund efter, da det lod til, at Virkningen af Datterens Ord udeblev.

Hanna sad indsvøbt i sig selv og saa vedholdende resigneret ud i Støvet til den anden Side; de hvide Fortænder bed i den friske Underlæbe.

„Jeg mener, Du ikke godt taaler at sidde baglængs jeg, Barn?"

„Aa jeg holder det nok ud den Timestid, vi har igjen. Paa Jernbanerne har jeg ellers bestandig maattet bytte Plads," oplyste hun mildt taalmodig. „Man er altid opmærksom mod Damerne paa de første Klasser og lar dem ikke sidde baglængs."

Vognen rullede og rullede.

„Du er ganske bleg, Hanna!"

Jane-Mathildes stramme Aasyn var den dybt

krænkede Hustruværdigheds. Det lod virkelig, som Sunde slog sig rent døv i Dag; han var som Stok og Sten.

„Men Sunde da, Du ser jo, Barnet faar ondt, hun taaler ikke at sidde baglængs!" udbrød hun ude af sig.

„Aa, det letter nok, naar hun bøier sig udover og blir Kvalmen kvit."

„Sunde!" ... Det var et Forfærdelsens Udbrud; den høie pyntelige Frue med de graa Krøller inde i Hatten kom rent fra Koncepterne.

Hendes unge forurettede Kontrabillede brast pludselig ud i hæftig Graad.

„Jeg vil bare sige Dig, Hanna," dirrede Sundes stærke Stemme, „at, holder Du ikke ud i Vognen, faar Du gaa de tre Fjerdinger ... For mine egne Børn kjører jeg ikke baglængs! — Har jeg gjort mig til Nar for din Mor, saa er det min Sag; — men dermed blir det stop.

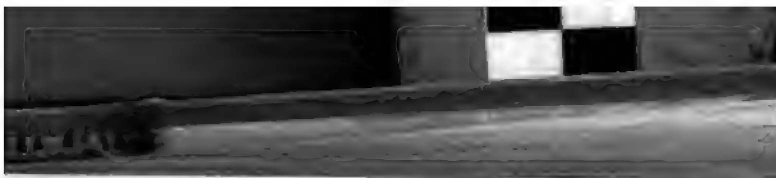
Værsaagod, sig til, saa skal vi stanse Hestene," mødte han hendes forbløffede Ansigt.

Det var blevet ganske stille i Vognen. Men, da de nærmede sig Huset vèd Færgebakken, udbrød han:

„Ser Du der, min kjære Hanna! — derinde gik min Mor og din Bedstemor barbenet; hun var glad nok, om hun en Gang imellem fik kjøre baglængs til Kirken paa en Skranglekjærre."

Landeveisstøvet begrov Vognen med samt baade Sundes store graahaarede Hoved og hans Damers Parasoller og strudsbefjedrede Hatte.

Det var Sundes det lange, hvide, toetages Hus med de høie Træer om og den svære Engevidde om.

Voldene laa nu i Kvælden bleggule med lange Skygger af Træer, Hesjer og Gjerder.

Dagens besværlige og spændende Visitreise var vel overstaat, og Sunde stod i sin hjemlige Frak ude paa et Engstykke, hvor Høet netop var afslaaet.

Han havde Vildkatten med sig. Hun „stupte Kraake" i en Høsaate, uafladelig og uafladelig. Sunde havde stillet sig saa, at han fuldkommen friede den lille for, at der kunde blive pikket paa Ruden fra Dagligstuevinduerne.

Ubændig, firskaaren og stærk, glimtede hendes blanke svarte Øine af den svedige Anstrængelse og Forlystelsen ved at stupe stadig ypperligere hovedkuls over Stakken og komme pustende og med Haaret fuldt af Høstraa paa Benene igjen.

Sunde stod betænkt og saa til; han tyggede paa en ordentlig Tobaksbus ikvæld.

Hanna kom spaserende opefter Veien læsende paa et Brev. Hun overholdt nøiagtig Pensionsreglementet, der paabød regelmæssige Aftenture.

„Hanna kom hid," skingrede det fra Vildkatten, — „kom hid, skal Du se, — over to Høsaater paa hverandre!" ...

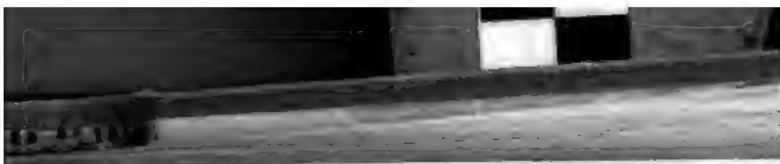
Hanna stod lidt; men det var altfor betænkelig vaadt i Græsset for hendes Tøies Sko.

„Jeg har havt Brev fra Lovise von Decke," meldte hun, idet hun fortsatte sin Gang opover til Havetrappen. „Jeg har ventet saa grulig paa det, mere end jeg kan fortælle. Hun har havt en saa mageløs deilig Jernbanereise til Hamburg, men havt det mindre godt over Nordsjøen, da hun har været lidt for søsyg, — hun er saa uhyre tendre. Men hun har dog set Solen gaa ned i Havet. Hun beskriver det saa vidunderlig! ... Hun sender en saa udtrykkelig Hilsen til mine Forældre, som hun saa usigelig gjerne vilde lære at kjende."

„Jasaa!" lød det tørt ... „Frøken von" —

Der laa et sørgmodigt Misnøie i det Blik, hvormed han saa efter hende.

Var det Snobben i ham selv, — den Fantasibefangethed for det fornemme, der havde bøiet hans egen staute, fri Skikkelse ind i smaa Former, — som Jon Sunde kjendte igjen hos Datteren? —

SUSAMEL

Jeg erindrer godt den første Gang, jeg som Gut paa Tromsø hørte om Susamel; — der stod som en Skræk i Luften om det Navn, og jeg vil fortælle det, som det staar for mig fra Guttedagene.

Det var i Russetiden, det vil sige, den Tid af Sommeren, da Havnen laa fuld af Russelodjer. I de lyse Aftener gik Russerne i Klynger gjennem Gaderne med sine Huer og lange graa Talarer og sang firstemmig. De skrællede og spiste paa Sop, som de havde fundet oppe paa Øen, og som vi Børn ansaa for ubetinget giftige for andre end Russere.

Under den fatamorgana-agtige Lysvirkning der nord, hvor man kan tage en Knappenaal op eller læse ved Midnatssolen, kunde den bjerkbevoksede, af Landsteder overstrøede Ø med Byens Huse, Havnen, Fartøierne og Fjeldet paa den modsatte Side i en saadan Aften speile sig ned i det blanke metalgrønne Sund, som om hele Landskabet hang i klar, gjennemsigtig Luft.

Udenfor Bryggerne laa en Skov af tremastede blaa, grønne, hvide Russelodjer, førte af Bogdanoffer, Wassilieffer og, hvad nu alle Skipperne hed, medens Bryggeplankerne var hvide af Rugmelet,

som hele den travle Dag lossedes ud i Matter og heisedes ved Vindespil op i Paklofterne.

Ombord i disse Fartøier fandtes mange rare Ting. Der var en gul, haard Kage, som hed „Prenika", og som kunde kjøbes to for en Kobberkopek, naar vi paa vort gutterussisk raabte: „Prenika kopum!" — og der var sibiriske Nødder at faa til Foræring. Paa Bordet i Kahytten laa Helgenkalendere med røde Bogstaver i for hver Helgens Navn. Dernede gik underlig klædte Russekoner, som skjænkede The af blanke snurrende Messingmaskiner, og paa Kahytsvæggen ved Murovnen — „Pjætskaen" — hang ikke mindre underligt malede St. Nicolausbilleder med brændende Lys foran.

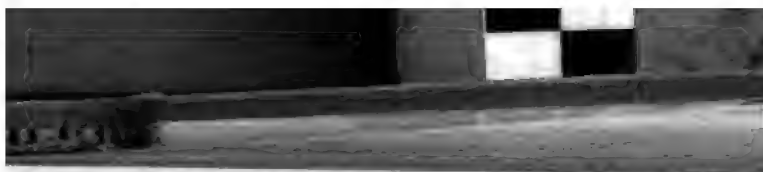
Undertiden saas Billedet ogsaa fæstet i Mandshøide til Masten. Man sagde, at Grunden var den, at Skytshelgenen underveis havde maattet tampes til at give gunstig Vind, efterat Mandskabet først i tre Dage med Vokslys og Røgelse havde søgt at faa ham til det med det gode.

Jeg nævner alt dette, fordi der ombord i Bogdanoff's Lodje tilfældigvis blandt andre Mærkværdigheder ogsaa skulde være en firkantet, brun Bjørnunge, der gik og legte ombord som en Skibshvalp.

Jeg sad paa Rælingen og strakte for Spøg Fodspidsen ned til dens Gab, — saadan, som man undertiden kan falde paa at gjøre det med en legende Hund, der nok kan tage Foden mellem Tænderne, men, som man véd, ikke for Alvor klemmer til.

Bjørnen var imidlertid ingen Hund. Den bed roligt gjennem Støvlen, og jeg husker endnu den Dag idag den Fornemmelse.

Udover Natten laa jeg vaagen i Saarfeber, plaget af en og anden i Værelset tonende Myg, og

saa paa, hvorledes den matte, varmeløse Nattesol gav Figurerne Liv i Rullegardinet.

Nede i Gaden hørtes der en Stund Russesang, — siden blev der forvirret Støi og Skrig og en hel Sammenstrømmen af Mennesker.

Alt, hvad jeg den Nat fik rede paa, var de hviskende Ord til vor Barnepige af Stuepigen, som havde været ude for at undersøge:

— „Det er Susamel! — — nu har de arresteret ham! ... De bærer Russerne ombord paa Stiger; — de er ihjelslagne ... tre Stykker og én Hamburger!"

Og saa satte de sig til at græde sagte i Forklæderne begge to for ikke at forskrække mig, som de skiftevis skulde vaage over.

Nogle Dage efter hed det, at der havde været Forhør, og at Susamel derunder til og med havde vendt op og ned paa Byfogdens Søn.

Dette sidste, vidste jeg nu, var Snak; thi jeg var selv Byfogdens Søn; men det var sandt, at han var bleven mulkteret.

Susamel, som boede henne i Balsfjorden, havde havt en Tønde blank Levertran med sig i Baaden. Den tog han nu, saa tung den var, op paa Skulderen og bar den gjennem Byen op i Boden til Kjøbmand Meyer for at faa Penge til Øvrigheden. Men gamle Meyer, som var Jyde, havde sagt, at han havde „slaaets som en Karl, i Sandhed til Fædrelandets Ære!" — og havde betalt Mulkten for ham.

Jeg fik desværre dengang endnu ikke se Susamel; men Historiens sande Detailler fik jeg vide nøiagtigere end nogen af Brændevinshandler Kiels egen Søn, som var min Ven og Klassekammerat paa Middelskolen. Han havde set paa hele Tiden, medens man sloges i og udenfor hans Fars Butik.

Boden og Pladsen udenfor havde været fuld af Russere. Der havde desuden været et Par Tyskere fra et Fartøi, som hed eller var fra Blankenese, samt nogle norske, — dog hidtil uden Spor af Ufred. Saa var Arne-Noras Broder kommet dansende snart paa det ene Ben og snart paa det andet, brautende og fuld hen paa Pladsen med sine Boksemanerer og sit ravgale engelsk:

— „God dam you heel you bogger!" og „come 'long he — en!" ...

Det var en ganske spinkel, blaableg Fyr aldeles uden Kræfter, og den syttenaarige Søster havde grædende holdt paa at trække ham hjemover. Men det gjorde kun, at han blev endnu hidsigere paa Klammeri. Saa havde én af Russerne inde i Butiken fornærmet Arne-Nora, der med et Skrig fløi op ad Trappen og gjemte sig paa et Loftkammer, hvis Dør hun fik stængt i, og saa havde man pludselig delt sig i to Partier: de norske og de fremmede, der vilde storme Trappen.

Der vankede haarde Slag, og de norske laa under. Men Kiels Søn havde imidlertid med megen Raadsnarhed løbet hen til Susamel, som han vidste netop var kommet den Aften og havde Nattelogis i Wagels Bondestue.

Da Susamel kom og hørte Arne-Noras Angstskrig, havde han med et Sæt rendt alt omkuld i Trappen for at se, hvordan det forholdt sig, og derpaa begyndt at rydde først Loftet og siden Butiken paa en saadan Maade, at nogle bagefter blev baarne ned til Bryggen paa Stiger, og at man troede, der var begaaet Mord ...

„Men Russerne kan livne op som Fluer; de dovner bare af!" — forsikkrede Jens Kiel mig med en Mine, som om han kun anførte en gammel kjendt Erfaringssandhed.

Russerne havde tilslut flygtet ud af Loftsvinduerne og ned paa Tørvetaget, og Butikdøren

hang om Morgenen kløvnet og skjæv paa den ene Hængsel.

Da Susamel førtes i Arresten, havde Arne-Nora gaat og grædt bagefter. Hun fulgte ham lige til Porten; men han havde ikke villet se paa hende.

„Jeg skal sige Dig, hvad der var iveien" — sagde Jens Kiel hemmelighedsfuldt. „Deroppe i Aflukket inde i Krogen fandt han Krambodsvenden hos Wagel, „vakkre Jakvist", Du véd. Hun havde taget ham ind for at bjerge hans Liv, da Russerne var efter ham i Trappen, og han var saa ræd, da Susamel kom, ganske graa i Ansigtet! Det er ham, som gaar og drikker Arne-Noras Bror fuld om Aftenen, for at Arne-Nora skal komme ned og hente ham. Han er forlibt i hende. Men, — Susamel kan tage ham paa strak Arm!"

Susamel var bleven Menigmands og Gutternes Helt og Skræk, og der havde lavet sig op de mest fantastiske Historier om ham.

Han boede, hed det, paa et Næs inde i Balsfjorden, hvor hans Fisk hang paa Hjeld nedover Jordet foran Stuen, og „hvor ingen turde lægge til med Baad, — han taalte ikke et Liv!" Han var saa stærk, at han alene havde lagt Ankeret hen over Lugen paa en hollandsk Kof, hvor de havde fornærmet ham, og han kunde selvfjerde sætte en Fembøring i Vandet. Henne i Udhavnene havde han ryddet Russelodjer den ene Gang efter den anden og gjort rene Vidundere i Finmarkshavet for at bjerge Folk, idet han engang endog midt i Sjøraaket havde seilet tværtover Hvælvet, hvor de sad, og løftet dem indenbords.

Sine største Bedrifter havde han dog udført under Lofotfisket, dengang Nordlændingen sloges med Ranværingerne om Fiskepladsene. Hvor Ranværingen kom Susamel iveien, blev der straks Basketag. Det var bare enten afveien eller slaas!

— og efter et Par Vintre stod Skrækken af Susamel fra Vær til Vær. Selv var han Kvæn.

— Efter hin Nat med Russeslagsmaalet saa jeg Susamel oftere; men vovede ikke at nærme mig ham. Dette skede først en Tid efter og netop i Dagene, før jeg hørte, at han var bleven forlovet.

Det var en Eftermiddag. Han sad i pyntelige blaa Vadmelsklæder med nye Skaftekomager og Blankhat i det hede Veir nede i sin Baad ved Bryggen. Han havde blaaligt-sort Haar, som faldt tværklippet over en bred, smuk Pande med stærke Bryn og blaa Øine. Man kunde se paa selve Ansigtet, at det tilhørte en stærk Mand. Han var neppe tre Alen høi, men overordentlig skulderbred og sværbygget. Han sad stille paa Toften med Fødderne en paa hver Side af Kjølvandet, og saa saa betænkt ud, medens han ludede sig forover.

Med Barnets Modtagelighed for Indtryk syntes jeg, der laa noget smertefuldt i hans Mine og tillige, da han saa op paa mig, at han vist maatte være saa uden Maade god og snil i Grunden.

Han gav mig en blaa Fiskekrog, og jeg vovede da som et Udtryk for min Tilnærmelse at trække i Baadfæstet og derpaa at tale til ham. Jeg spurgte ham blandt andet, om det var sandt, at han havde reddet saa mange Mennesker i Finmarkshavet?

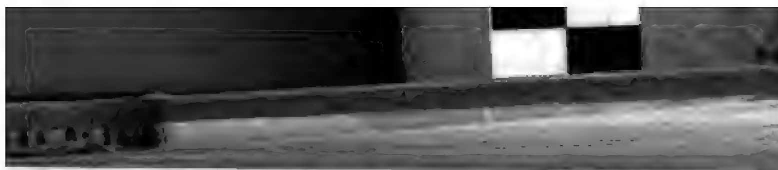
„Aa ja ... en og anden," — sagde han. — „En faar altid Lov til at seile sin egen Baad i Spik ... der mulkterer ingen én for det!"

Jeg følte, der laa en bitter Mening under dette Svar.

„Susamel," — sagde jeg — „faar jeg Lov til at komme i Baaden til Dig?"

„Tør Du?" — spurgte han smaaleende.

Jeg sprang pludselig over paa Toften til ham ... „Ja vist tør jeg!"

Og fra den Stund var vi to fuldgode Venner.

Arne-Nora var, som jeg bedst erindrer hende, en lidt opløben spæd, femten—sekstenaarig Pige i blaastribet, falmet Kjole, som sad daarlig hægtet i Ryggen, og som oftest paafærde blandt Gutterne, som fiskede Mort nede ved Bryggerne.

Der var elendige Forhold hjemme, — baade Faderen og Moderen drak.

Jeg ser hende endnu staa og hænge over Rækværket med det lyshaarede ivrige Hoved og se ned, medens Mortestimerne gik over den grønlige Sandgrund med Tangflekkerne i, og Gutterne fiskede.

Stimerne gik ofte saa tæt, at Lintraaden med Angelen en Stund laa nede paa Ryggen af dem uden at synke igjennem. Naar der saa kom en enkelt liden Torsk svømmende med smaa rolige Slag af Spolen ind imod de grønskeklædte Søbodstolper, opstod der Feber blandt os, og da kunde hun være den første til at klattre ud paa Stenkarret for at fiske den.

Af og til plagede de voksne Krambodsvende hende, saa hun maatte rømme bort.

Man kaldte hende en Gutteflokse, men nok med mindre Ret; — det var bare saa leit for hende at være hjemme og saa morsomt dernede ved Bryggerne, og saa var hun saa godslig og umistænksom, at hun ikke tænkte synderlig ved det, som andre kanske tænkte altfor meget ved.

Hvorledes det nu var eller ikke var, saa havde hun, — det var Aaret før hint Russeslagsmaal, — gaat hjemmefra en Sommernat, da der havde ligget et slemt Hus mellem Forældrene, og sat sig alene hen at fiske i Wagels Bryggetrappe, som egentlig ikke var en Trappe, men en glat, grønsket Stige.

Da Susamel i Gryet ved Tretiden kom roende ind, havde han fundet hende i Vandet, og det saa ud, som om hun havde ligget der længe. Om hen-

des Lillefinger var viklet en hvid Lintraad, og i Enden af den laa en Marulk, som havde bidt paa Knappenaalsangelen og rykkede frem og tilbage i Vandet, saa at Haanden rørte sig.

Susamel havde bragt hende op paa Bryggen og arbeidet med hende med sine stærke Kræfter i et Par Timer og pustet Aande i hendes Bryst, til der endelig kom Liv, og derpaa baaret den dødblege Pige hjem paa sine Arme.

Han veg ikke fra hende den hele Formiddag, men sad der og stønnede af og til — sagde man, — som et Berg, indtil hun kom til sig selv igjen.

Det var derfra, han kjendte hende. Men op i Stuen til hendes Forældre vilde han nødig gaa, og saa kom hun oftere ned paa Bryggen og snakkede med ham, — og hin Eftermiddag, han sad saa pyntet i Baaden, ventede han hende nok.

Hun kom da ogsaa en Stund efter nedover med en Tine i Haanden og et nyt lidet rødtærnet Silketørklæde om Halsen, der var meget klædeligt.

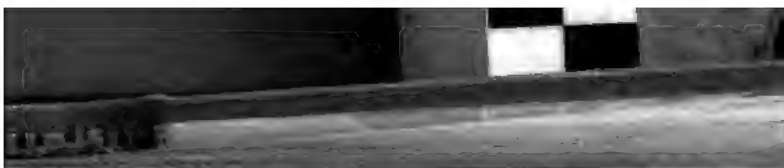
Hun blev staaende en Stund paa det næst nederste Trin i Bryggetrappen; men, da hun vilde aflevere Tinen, hjalp han hende op i Baaden, hvor hun satte sig paa en af Tofterne lige over for ham. Der blev en Pause, og saa begyndte hun at spørge ham, naar han igjen skulde ud paa Fiske?

„Aa, det bliver længe til," mente han, — „vi skal nu først være hjemme i hele Sommer."

„Din Bror sagde sidst, at der var saameget Løv og Bær i Fjeldet derinde i Balsfjorden ... Jeg har aldrig været i Fjeldet," vedblev hun. —

„Har Du Hest, Susamel?" faldt jeg ind.

„Ja, en rød en, som Du skal faa se. Jeg har en liden Sommerbod oppe ved Fiskeløsvandet, did skal Du faa ride."

„Er der da slet ingen Fisk i det Vand?"

„Aa det er bare Snak med den Fiskeløsheden. Jeg trækker store Ørreter der. Og saa er der Multebær paa Myren — til Dig, Nora! Det var af dem, Du fik nu."

„Saa Du har en Hest, Susamel?" sagde hun.

„Jeg har gjort en Sadel istand til den."

„Sadel!" raabte jeg enthusiastisk.

„Aa, — jeg skal lave en anden til Dig, dette er en Kvindfolkesadel ..."

„Skal Nora derud da?"

„Jeg véd ikke," sagde han og bøiede sig ned og lukkede op en liden, rund Tine, hvori han søgte efter noget. „Det faar komme an paa hende selv, jeg vil nok gjerne have hende did; ... men saa kan det hænde, hun ikke liker sig."

Han tog op en Brystnaal og stak den i Knuden paa hendes Silketørklæde, og hun blev sprudende rød.

„Vil Du have den til det vakkre Tørklædet, Nora?" spurgte han med en egen Betoning.

„Du faar snakke med dem derhjemme, — jeg vil nok, Susamel!" svarede hun underlig stilfærdigt og saa ned.

Hvorfor hun ikke kunde sige: „Ja" — til Brystnaalen med éngang, og hvorfor han pludselig tog hende saa glad i Haanden og trak hende til sig, forstod jeg ikke; men hun fo'r med ét hastigt ud af Baaden og op i Trappen, og saa saa forfjamset ud. Jeg har aldrig set et Menneske saa rød i mine Dage.

„Saa kommer jeg paa Søndag!" lo han og saa op paa hende lysende fornøiet.

„Ja, Susamel; men — Du alene! ... ikke din Brorkone."

Jeg undrede mig fremdeles over alle de Ophævelser, de gjorde, og fik i det samme Øiet op for, at der var noget vakkert ved hendes Nakke

og den lette, elastiske Maade, hvorpaa hun bar sin smale Figur, idet hun gik opefter Bryggen. Susamel fuldstændiggjorde Indtrykket, idet han paa sit bibelske Sprog sagte og med et ubeskriveligt Udtryk udtalte efter hende:

„Hun er som en Dans i Mahanain!"

„Er det sandt, at Du har taget et Skibsanker og lagt paa Lugen, Susamel?" spurgte jeg.

„Er Du gal! ... Men her skal Du se!" Og saa begyndte han at huske mig op og ned i Luften, som om jeg kunde være et to Aars Barn. Han var aldeles overgiven og syntes i Forlegenhed for at finde paa noget at give mig. Endelig tog han op en irret, svær russisk Kobberslant, hvori Pilene laa paa kryds, og begyndte at skure den blank til mig.

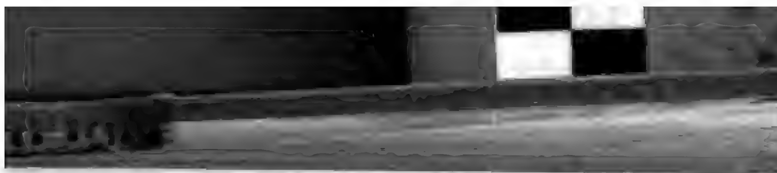
„Vil Du have den?"

Den var altfor fristende; den skulde naturligvis bankes hul til at slaa Klink med, og saa modtog jeg Pengen og fik Skjænd for det, da jeg kom hjem.

— Susamel kom nu oftere til Tromsø, snart alene i sin Sekstring med Tørfisk eller andet i, snart i Følge med sin Stedbroder, som boede i Nærheden af ham inde i Balsfjorden, og dennes Hustru, Kaisa, der nok var adskillig underfundig af sig.

Det var en høi, mager, slankvokset Kvænkone i sort Hue, som gik saa langsomt og pent. Hun var vakker; men Ansigtet med den lave Pande og den lidt sammenknebne Mund, hvorom der laa et eget selvkjærligt, ikke let udgrundeligt, Smil, var ikke godt.

Kaisa og hendes Mand tilhørte en af de religiøssværmerske Sekter der nord, en Retning, hvortil ogsaa Susamel oprindelig hørte og efter Udløbet af sin Slagsmaalsperiode igjen heldede, saavidt hans Natur tillod det.

Hun og hendes Folk holdt til i Bondestuen hos Wagel; og hun havde engang faat det meget travlt med at omvende eller præke for Kjøbsvenden der, Jakvist. Men af ham høstede hun kun overgivne Svar og alskens Drillerier.

Der var tillige ondskabsfulde Tunger, som sagde, at Grunden, hvorfor hun altid fik sig sin Kaffe der i Baggaarden og holdt saa til der, var den, at hun, uagtet alt udover sine mere unge Aar, rent havde forgabet sig i Jakvist, der var en usædvanlig smuk ung Mand med et sjeldent ravnsort Haar, som krøllede og kringlede sig om Panden. De paastod, at hendes smaa brune Kvænøine lyste og spillede, bare hun saa Jakvist, og at hun havde lagt Arne-Nora for Had, fordi han gjerne søgte at komme til at fjase og snakke med hende.

Kaisa fik fra nu af altid saa travlt med at formane Arne-Noras Forældre, dels i Anledning af deres egne bekjendte Skrøbeligheder, dels af, at de lod Datteren gaa saa aldeles uden Tugt og Kontrol. Altid havde den pene Kone opsnappet et og andet, som hun havde at holde sig til, og der gik Snak nok om Susamels Forlovelse, og at hans Brorkone Kaisa ikke likte Partiet.

Det største Anstød kom imidlertid, da Arne-Nora og nogle andre Piger havde været ude med hendes Broder paa en Fisketur i Sundet, og det havde endt med, at de deltog i Dansen henne paa Storstunæsset, hvor der holdtes Sammenskudslag.

Susamels Brorkone vilde have hørt, at ,,vakkre Jakvist" ogsaa var der den Aften, og hun forlangte nu myndigt, at Forældrene herefter aldrig skulde sende hende ned i Boden hos Wagel for at kjøbe. Hun havde endt med fra Dørstokken at udtale, at „der gik Rygter nok om Ugudelighed og Dans, og Susamel skulde nok blive varet!"

Det var dem, som mente, at det bare var Skinsyge i Anledning af Jakvist.

Arne-Nora opdagede gjerne Susamels Baad langt ude i Sundet og stod da paa Bryggen, naar han kom. Men, naar Brorkonen var med, modtog hun ham ikke, og det var vel dette, Susamel skjønte. Ialfald fulgte Kaisa i den senere Tid ikke med ham.

Som Susamels specielle Ven nød jeg den mellem Gutterne høist misundte Ære frit at turde sidde og fiske fra Bagskotten af hans Baad. Og en Eftermiddag, jeg sad saadan, kom Arne-Nora nedover.

Som hun gik udover den lange Brygge, der var indklemt mellem Søhusene, saa hun pludselig lattermildt op til nogen tværtover oppe i Søboden; men hun vendte øieblikkelig Hovedet om til den anden Side og blev meget alvorlig.

Jeg vidste, det maatte være Jakvist, som jeg før havde set staa oppe i den øverste Aabning i Wagels Pakbod og modtage Tørfisk, og det forekom mig tillige, som om han kastede noget ned til hende, der imidlertid gik over Bryggen. Jeg tænkte mig, at det var et Stykke Kandissukker; men hun saa ikke efter det.

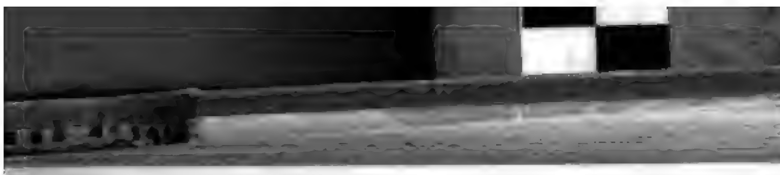
Idetsamme hørte jeg bagom mig et hæst, hæftigt:

„Afveien, Gut!"

Susamel havde reist sig. Hans Ansigt var jordgraat og blegt, og han var slig at se til, at jeg forfærdet fo'r ud af Baaden og lige hjem.

Hvad der skede, fik jeg først rede paa siden af Folk, som havde staat og set paa.

Da hun kom i Trappen, havde han skaaret Baadfæstet af med Kniven. Men, da han tog det første Aaretag for at ro hjem fra hende, havde hun sprunget efter ud paa Stenkarret ved Bryggen. Der gled hun og slog sig i Hovedet; men alligevel havde hun reist sig og strakt ud Hænderne og raabt aldeles vildt hjerteskjærende efter ham: —

„Susamel! Susamel!" ... indtil hun igjen faldt om og blev liggende der paa Stenene.

Susamel lod, som om intet var, og roede bare lige fast udover.

Men, da hun ikke reiste sig, kom han atter paa andre Tanker og roede igjen indover til Stenkarret, hvor hun laa. Han havde taget hende op i Baaden til sig og vasket Saaret i Hovedet med Vand, og hun havde lagt sig op til ham og grædt og hulket uden Ende, saa der var nok blevet en Forligelse mellem dem.

Samme Aften havde han gaat med hende op til Præsten for at faa Lysning, medens hun endnu gik med Tørklædet forbundet om Hovedet.

En Maaneds Tid efter giftede han sig med hende i Tromsø Kirke. Han kom med to af sine Brødre og sin Brorkone, og de gik med Bruden lige fra Altret ned i Baaden.

Det ansaas nu omtrent, som om Arne-Nora var bleven bortført af et eller andet Uhyre. Der var ialfald ikke en Pige paa Tromsø, som vilde vovet at gaa hendes Gang, endda Susamel var bekjendt for at staa sig meget godt.

En Maaneds Tid efter kom Susamel fin og pyntet med Blankhat, Silketørklæde og hvid Krave op i Kjøkkenet til os. Han havde med sig et prægtigt Fiskesnøre med Jernsten og to Kroge og forespurgte sig, om han fik Lov til at foræere mig det. Det blev indvilget, og jeg glemmer ikke min Overraskelse, da jeg kom hjem fra Skolen og saa ham sidde i Forstuen med en Dram og Kage paa et Bord foran sig, og min forstandige Moder i en meget alvorlig Samtale med ham.

Dette var Forsoningen mellem os, og jeg følte med en vis Stolthed, at han efter sine Forhold havde gjort ikke faa Anstalter for at vinde mit Venskab igjen.

— — Om Sommeren i Skoleferierne fik jeg Lov

til at følge med Sorenskriveren paa hans Thingreiser i Distriktet. De gik for det meste for sig i en Husbaad med Skyds; og et af Thingstederne laa inde i Balsfjorden.

Jeg havde længe glædet mig til at faa se Susamels Hjem, som skulde ligge lige i Nærheden af Thingstedet, og til at faa overraske ham med et Besøg. Jeg havde paa Turen talt og snakket meget om dette, og det forekom mig som et Vidunder, at det netop skulde hænde sig saa, at Susamel, som var paa Thinget, af sig selv havde fundet paa at be Sorenskriveren om Lov til at tage mig med hjem og beholde mig helt til den næste Dags Aften.

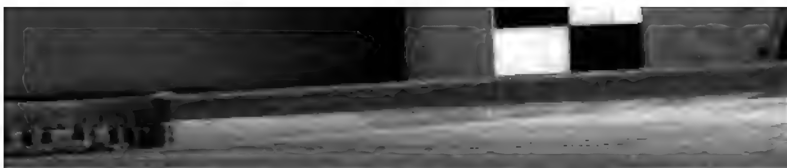
Der var kun et lidet Stykke Vei ud til det lille Næs, hvor hans Stue stod med nogle Høstakker paa Jordet og nogle Gjældstænger, hvorpaa der hang Fisk, nede i Stranden ved Nøstet. Den laa lige under et brat Fjeld med en af Bjerkeskov omvokset, græsflækket Ur i, og det hele var saa brat og trangt, at Vedskjulet med Fjøset allerede stod en Hushøide oppe i Bakken.

Som vi kom roende did i den stille Formiddag, steg Røgen blaalig op af Murpiben, og Arne-Nora kom ud af Døren løbende hen imod os. Uagtet det samme klække, smale Væsen, var hun bleven ligesom mere voksen, siden jeg sidst saa hende.

Der vankede Melkebunke med Kandissukker paa, Peberkage, Kringle og Kaffe, og det blev bestemt, at vi skulde gjøre en Tur op til Sommerboden ved Fiskeløsvandet, hvor vi skulde ligge om Natten og være med Susamel og fiske Ørret.

Den røde Hest, som Susamel eiede sammen med sin Stedbroder, skulde jeg faa ride paa, medens han og Arne-Nora skulde gaa.

Det var mærkeligt at se de to underveis, — de lo og spasede som overgivne Børn og sagde en hel Del Uforstaaeligheder.

Veien blev lagt paa kryds og tværs om Myrene, der mangesteds laa gule af Multebær.

Og med hvilken Sikkerhed gik ikke den lille Hest med den lyse Snude over Klopperne, og hvor valgte den ikke sin Vei, Fod for Fod, over alskens Huller og steile Steder! Jeg var uvant og ængstelig for at sidde paa; men Susamel trøstede mig med den alvorlige Forsikkring, at Hesten var saa „lærd til at gaa".

Jeg har siden ofte hørt Udtrykket Læsehest og Pughest; men „lærd som en Hest" har jeg aldrig hørt uden af Susamel; men jeg forstaar nu saa godt den dybe Erkjendelse af Fjeldhestens erfarne Instinkt, som laa i det.

Den herlige solhede, anstrængende Dag ... Aftenen, da vi tændte Ild udenfor Sommerboden for Myggene, og Natten, hvori vi var ude paa Fiskeløsvandet og fiskede Ørret, — hvor staar det ikke alt for min Erindring! ... Jeg ser endnu altid den Sommernat i et halvt Søvnens eller Drømmens Skjær, hvorledes vi sad stille og fiskede, og Skyggen af baade os og Baaden lagde sig halvdunkelt ned i Vandet, og alt omkring os, Fjeld og Træer, i den egne Natsolbelysning syntes som løftet i Veiret uden at have Tyngde, — indtil Søvnen overvældede mig, og jeg sov ind under Susamels Trøie paa nogle Risbuske, som vi havde i Baaden.

Jeg fortæller alt dette for at give lidt af mit eget Indtryk af dette Ægtepars lykkelige Samliv og Hjem.

En Mislyd indtraf der dog.

Da Susamel den næste Formiddag var roet over til Landhandleren et Ærind, kom hans Brorkone gaaende.

Hun var temmelig længe inde i Stuen og talte med Arne-Nora, medens jeg holdt mig ude ved Hesten, som Susamel for min Skyld havde tjoret paa Marken med Sadel paa Ryggen.

Da den høie, pene Kone igjen kom ud i Døren, saa hun ond ud, og hendes Ansigt blev ubehagelig hykkelsk sødt, idet hun gik forbi mig og hilsede.

Da jeg kom ind i Stuen, laa Susamels Hustru paa Ansigtet i Sengen og græd hæftigt; men hun bad mig, at jeg endelig ikke maatte sige det til Susamel! ... Kaisa vilde true hende til at bringe Susamel til at gaa ind paa, at han sammen med sin Stedbroder afstod et Stykke af Stranden til Trankogeri for Jakvist i Tromsø. Skjødet skulde underskrives paa Thinget den følgende Dag.

Hun var fortvilet, fordi det skulde ske, og udbrast, idet hun igjen overgav sig til sin Graad:

„Dette blir værre end paa Tromsø!"

„Ja, men din Brorkone kan da ikke tvinge Dig, Nora!"

„Hun vil ellers bringe Sladder om Jakvist til Susamel ... og han tror hende ... og da!" —

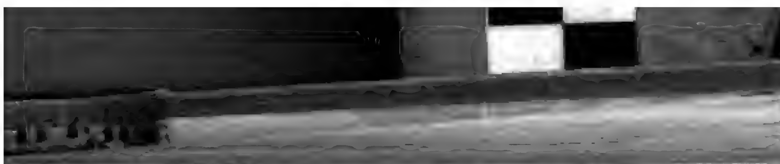
Hun sagde ikke mere, men sad blot og saa ned mod Gulvet og var ude af det. — „Det er det Tørklædet, som han engang forærte mig, ... og som jeg ikke har turdet snakke om, for Susamel taaler ham ikke ... og det véd Kaisa af ... Og, nævner hun det, saa Gud hjælpe mig! ...

Du siger vel ingenting?" — spurgte hun igjen, og saa ængstelig prøvende hen paa mig.

Jeg forstod dengang ikke rigtig den hele Sammenhæng; men et Skimt af, at Susamel var skinsyg paa Jakvist, dagede dog frem for mig.

Og lidt efter var det hele glemt igjen, og hun hjalp mig med at fiske Krabber nede mellem Stenene i Fjæren.

Da Susamel kom tilbage, havde vi en hel Procession af dem spaserende i en Sandgrøft oppe under Græsbakken.

Mange Aar efter hine Dage gjensaa jeg Tromsø. Det var den samme af sin By og Havn smykkede, med Bjerkeskov og Villaer kransede Ø, som laa og speilede sig saa vidunderlig sommerklart i Sundet. Jeg saa Lodjerne igjen og Pakboderne og de kjendte Brygger; men meget var forandret.

Der var kommet andre Mennesker, andre Gader, endog en anden Kirke, der, saa vakker den er, dog ikke var den gamle rødmalede, jeg huskede, hvor alle de smukke Brudepar blev viede.

Sammen med en gammel Kammerat, som nu var en adstadig Borger paa Stedet, studerede jeg de forskjellige Legesteder og Valpladse fra vore Guttedage. Men paa Pladsen nede ved den gamle Dampskibskai fandt jeg mig ikke igjen. Der skulde for det første være den hvide Kramboddør, hvori Anton Knoff en Søndags Eftermiddag med sin Bue satte Pil paa Pil med Stoppenaalsspids, indtil han traf Kjøbmand Schnabel i Laaret, da han uheldigvis kom ud af sin egen Butiksdør.

Døren var der ikke længere.

Men jeg savnede tillige det side, brede Tørvetag, vi havde legt paa og fægtet paa og flygtet fra i Kniben saa mangen en Gang. Jeg maatte lede lidt i min Hukommelse, før jeg kunde tage Navnet igjen. Endelig begyndte jeg:

„Men ... men ... Kiels Tørvetag?" ...

Han lo. — „Ja, husker Du det?"

Og, efter at have solet sig lidt i Erindringen, sagde han:

„Det Skrab har vi da faat feiet bort for længe siden; vi maatte ha' Pladsen."

Jeg blev fremdeles staaende ... Der gik mange Erindringer gjennem mit Hoved: Slagsmaalet i Kiels Bod, og hvorledes Russerne var flygtede ned ad Taget, og nogle af dem baarne ned til Bryggen paa Stiger. Det hele blev igjen levende for mig.

„End Susamel?" udbrød jeg.

„Susamel! — véd Du ikke det? — Han er gal han ... Han klemte sin Kone ihjel i sine Arme ... Vi har ham oppe i en Arrest for sig selv. Der var ingen, som vilde paatage sig at føre ham til Sindssygeanstalten ved Trondhjem. Man kunde lige saa godt transporteret en Elefant.

Han har forresten nu lange lyse Mellemrum, og jeg tror nok, han kunde gaa fri; men han vil dog selv helst være fast og under Bevogtning."

Jeg behøvede Tid til at svælge alle disse Efterretninger, der formelig overvældede mig og gik mig meget mere nær, end jeg egentlig vilde være ved. Mine Gutteaars Ven og Helt havde endnu sin Plads hos mig, det følte jeg i denne Stund.

„Og man kan se ham?" spurgte jeg noget beklemt.

„Saameget Du vil. Der er Jernstænger for Gluggen, om Du vil tale med ham slig; men Du kan trygt gaa ind. I de første Aar var han splittergal, og Gutterne stimlede da ogsaa til udenfor. Men nu er det anderledes. Han er ganske rolig og sidder hele Dagen over Bibelen."

Jeg afbrød imidlertid Emnet; Susamel vilde jeg besøge uden Følge.

Jeg sørgede for at faa være alene med ham henimod Skumringen den næste Dag.

Da jeg traadte ind til ham, sad han i sin gamle Stilling, ludende, med Benene et Stykke fra hinanden og en Arm over hvert Knæ.

Han saa ikke op, — tænkte formodentlig, at det var Vogteren. Den mægtige Skikkelse var endnu vældigere, end jeg erindrede den; men der var tillige noget ældet, noget af en Ruin i den, og hans lange Haar og buskede Bryn var bleven isgraa.

Formodentlig fandt han, at Bevægelsen i hans Celle var usædvanlig, thi han kastede med ét et

skarpt, sky Blik op, og det forekom mig, at Udtrykket, i det samme han saa mig, fik noget vildt, et vist farligt Glimt, som antydede, at al denne Kjæmpekraft vel trængte til at være i Nærheden af Bøilen.

Jeg følte et Øieblik, at jeg havde sat mig selv ind i en noksaa spændt Situation; men min Tro paa Magten i vort gamle Forhold hjalp mig, og jeg spurgte tillidsfuldt:

„Kjender Du mig ikke mere, Susamel?"

Han blev siddende taus og tung uden at svare; — der drog sig som et Lagen af Smerte over det svære, fængselsblege Ansigt. Han havde gjenkjendt mig.

„Susamel!" — sagde jeg — „vi var Venner i gamle Dage. Husker Du, da jeg var hjemme hos Dig ... Fjeldturen?"

Han saa paa mig, og det varede en Stund, før han svarede:

„Det var de gode Dage; — men nu er Aarene komne, om hvilke jeg maa sige: „De er idel Mørke! ... Jeg har Duens Blod paa mine Hænder." Og han rakte dem begge ud imod mig med en mørk Mine. Der var stum, afmægtig, hjælpeløs Fortvilelse i de Ord.

Efterhaanden lykkedes det mig dog at faa løst hans Tungebaand, saa han begyndte at spørge et og andet efter mine Forhold, og, — inden vi vidste af det, var vi inde i de gamle Dage. Hans store, enfoldige Natur havde under sit haarde, menneskesky Skal en mægtig Trang baade til Venskab og Kjærlighed, og jeg fik den Kvæld i Skumringen hans Sjæls Fortrolighed.

„Der er et Menneske, jeg har havt Lyst til at dræbe i denne Verden," udbrød han — „og det er min Stedbroders Hustru Kaisa. Den Dag, da jeg hørte, at hun var død og havde bekjendt al sin Ondskab mod mig, laa jeg og lo herinde,

til de satte Spændetrøien paa mig. Hvor mangen Gang har jeg ikke staat udenfor hendes Stue og tænkt, at der ikke blev Fred i mig, før jeg slog hende ihjel; for jeg saa det fra først af — hun gav sig ikke, før jeg mistede Forstanden, og Arne-Nora laa der som en stakkars liden dræbt Snetiting.

Helt fra den Tid, jeg kom til at kjende Nora, da jeg havde frelst hende op af Sjøen, var jeg ræd for, at hun havde givet Kjøbsvend Jakvist sit Sind. Han var vakker og fin i Ansigt og Ord, og jeg grov som en tjæret Baad. Jeg saa, de lo sammen paa Bryggen, og, dengang hun bjergede ham i Russeslagsmaalet, tænkte jeg, at det alligevel var saa laget, at jeg ikke skulde have hende; jeg forstod, at hun var for let bøielig mod alt det, som var Glæde. Men Gud havde skabt hende slig, at jeg aldrig kunde glemme hende, og jeg saa, hvordan hun hang ved mig.

Saa gik Tvilen bort; men jeg følte alt dengang, at den kunde tage Forstanden, og at det blev som mørk Nat for mig, hvergang Mistanken kom.

Og, havde ikke Kaisa været, var den aldrig kommet igjen. Men hun lagde altid ondt til; det var, som hun saa, hvor hun kunde træffe.

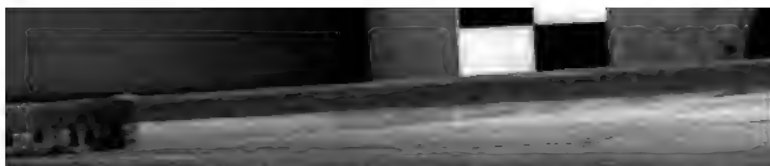
Aaret efter at vi var gift, spurgte Jakvist mig paa Tromsø, om jeg vilde afstaa ham en Holme udenfor min Strand til et Trankogeri, som han vilde anlægge. Han fortalte med det samme, at min Stedbroder — Kaisas Mand — alt havde samtykket for sin Part i Stranden.

„Nei, Jakvist," svarede jeg — „det vilde ikke blive godt for nogen af os!"

Og dermed vilde det forblevet; han trængte ikke mere ind paa mig.

Men hjemme mente Nora, at det ikke var ret af mig at hindre min Stedbroders Fordel.

Og saaledes kom Jakvist did. Han lod tømre

et lidet Hus i Stranden og opholdt sig der længere Tid om Sommeren for at se til Kogeriet og gaa paa Jagt.

En Dag, da jeg skulde ud paa Reise til Malangen, og jeg var inde hos Kaisa for at faa igjen et Seil, som hendes Mand havde barket for mig, yttrede hun paa sin stilfærdige, træske Maade:

„Du skulde ikke reise saa ofte bort, Susamel!" — og, da jeg saa paa hende, lagde hun til ... „netop i denne Tid, Jakvist er her."

Jeg lod, som jeg ikke mærkede, hvor hun vilde hen med det, og reiste. Men Hjertet var som en Glød indeni mig ... og jeg mærkede mig det vel, da Kaisa engang, efterat jeg var kommet hjem, som tilfældig, yttrede:

„Jeg kan ikke forstaa, hvorfor Nora var saa ivrig efter at faa den Jakvist hid paa Stranden!"

Nora kom just ind, og jeg saa, at hun hørte det og forskrækket fæstede Øinene paa hende og blev først rød og saa bleg; — og, da Kaisa var gaat, faldt hun mig pludselig i Graad om Halsen og udbrød: „Tro hende ikke, Susamel! hun er ond!" — og hun skalv over hele sit Legeme og var ræd.

Hvor glade var ikke baade hun og jeg den Dag, da Jakvist var reist for det Aar!

Men saa kom den næste Sommer, og med den igjen Jakvist.

Kaisa satte altid ondt til, og hun havde saa megen Forstand over min, at jeg vidste, mit eneste Raad bare var at lade være at tro hende og trygt sætte min Lid til Nora.

Og det gjorde jeg. Naar jeg saa Nora ind i Øinene, vidste jeg, at Kaisa løi.

Men Mennesket raader ikke for sit eget Bryst, — og hvergang jeg tænkte paa at gaa Kaisas Stue forbi, var det, som Satan alligevel drog mig haardt derind.

Og hvergang jeg gik derfra, havde hun altid sagt noget, som satte det onde mere fast i mig.

— — — Det var en Sommeraften, jeg kom hjem et Døgn tidligere, end jeg var ventet. Nora var ikke i Stuen ... og saa blev jeg underlig tilmode.

Jeg gik henover til Jakvist's Stue ved Kogeriet; men der var Huset ogsaa tomt.

Saa gik jeg op til Kaisa!

Da jeg kom ind, var hun alene. Hun saa rød og ophidset ud og stod henne i Vinduet og saa urolig opefter Bakken. Hun stod saadan hele Tiden, mens jeg var inde; det maatte være nogen, hun fulgte med Øinene.

„Det var godt, Du kom hjem saa tidligt, Susamel!" begyndte hun ond og spottende. — „Nu har Arne-Nora gaat op i Sommerboden, og nys gik ogsaa Jakvist opover paa Jagt i Marken" ...

„Jeg tror Dig ikke, Kaisa!"

Hun vedblev spydigt: „Det er bedst at tænke, naar hun saadan gaar op til Sommerboden om Kvældene, hvergang Du er borte, at hun gjør det bare for at blive fri for Jakvist dernede."

„Ja, kanske for at blive kvit baade Dig og ham, Kaisa!" udbrød jeg.

Da lyste det ud af Øinene paa hende af Spot: — „Jeg skal fortælle Dig noget, Du aldrig har vidst, Susamel! ... Det rødtærnede Silketørklædet havde Jakvist foræret hende ... Jeg véd nok, Brystnaalen var din. Spørg hende selv, saa skal Du faa høre!"

Jeg tog Veien op til Sommerboden. Den første, jeg fik Øie paa deroppe, var Jakvist, som med Riflen drev rask opover.

Og jeg mærkede nu, at jeg ikke længer var mig selv mægtig.

Det maa have kunnet ses paa mig; for da jeg

stod udenfor Boden, og Nora kom ud i Døren, veg hun tilbage indover Gulvet.

„Har Du set Jakvist borte i Bakken?" spurgte jeg.

„Nei, Susamel!" svarte hun; hun havde ondt for at faa Stemmen frem. Hun saa igjen paa mig og veg længere og længere ind imod Væggen; — der kastede hun sig i Armene paa mig ...

Jeg husker, at jeg sad med hende paa Fanget paa Stenen udenfor, hvor Sjøen er lige under. Vandet med Nattesolen i og Smaabuskene og Aasene gik af og til langsomt rundt om os, som naar Du dreier paa et Nøste, som hænger ... frem og tilbage ... Og jeg syntes, det skreg med en stor Røst over i Aasen; men selv kunde jeg ikke faa en Lyd frem.

Hun var ganske hvid og saa et Øieblik langsomt op paa mig og lukkede saa Øinene.

Da tog den onde Magten over mig, og Vorherre tog Duen, for jeg trykkede hende op til mig i Jammer af al min Magt, til det blev mørkt for mig.

Da jeg begyndte at mærke, at Livet forgik hende, kom der den høieste Rædsel over mig. Jeg begyndte at puste Liv i hende og arbeide med hende, som den Nat, da jeg frelste hende op af Vandet og fæstede min Hu til hende, fordi jeg saa at hun var en Herrens Deilighed, uden hvilken jeg ikke kunde leve. Og jeg kunde ikke give det op.

Men, jeg havde ikke skjønnet paa den Gave, jeg havde faat, — og hendes Sjæl var ikke mere paa Jorden.

Som hun laa der stille og hvid, var hun som en indsovnet Engel, og jeg sad over hende til den lyse Morgen.

Men fra den Tid véd jeg ikke mere af mig ... for Vorherre var saa naadig at tage min Forstand,

og, da jeg kom til mig selv igjen, sad jeg smedet i Bøie og Jern til Væggen her som en vanvittig Mand.

Jeg fortrøstede mig dengang til, at de vilde fældt Bloddommen over mig og ladet mig undgjælde for min Gjerning. Og, var det sket, havde jeg nu havt Fred og Forsoning i min Sjæl og set Nora igjen. For, at hun var uskyldig, det vidste jeg fra den Stund, hun lukkede sine Øine.

Da Kaisa nogle Aar efter døde, sendte hun Bud til mig med Præsten og tilstod, at det var hun, som havde stiftet al den Ondskab, og at hun vidste, at Arne-Nora var ren som Sneen, — fast Jakvist havde forfulgt hende."

Susamel lever nu ikke mere.

Han kom en Tid efter ud af Daarekisten og nedsatte sig i en Stue paa den nordre Side af Tromsøen, hvor han førte et meget stille Liv. Man sagde, han talte aldrig, uden naar han sad i Baaden, og der blev han altid Høvedsmand.

Det var nu to, tre Vintre efter hinanden, at det rygtedes, at den graasprængte Kjæmpe med Fare havde bjerget Folks Liv paa Fisket, og han begyndte at faa sit gamle Ry igjen.

En følgende Vaar spurgtes der godt Fiske østpaa Rusland, og en Mængde Fiskerbaade og Kjøbefartøier fo'r didhen.

Som de skulde slippe Finmarkslandet og tage fat paa Russehavet, blev der Storm og Snetykke, og efterhaanden steg det til en Orkan.

Det var i Nærheden af Havningsberg, at der i Braat og Brand paa et Fjeldskjær nær Land laa en Slup over paa Siden. Mandskabet stod og skreg oppe i Riggen, medens Sjøen slog over den.

Tæt forbi den susede en Fembøring, som kastede en Line op til dem.

Og lidt efter laa Fembøringen knust i Fraaden oppe i Skaret, hvor den prøvede at løbe iland gjennem Dragsuget.

Men Linens anden Ende var, meget betænkt, gjort fast til dens tunge Dræg, der maatte huke sig fast oppe mellem Stenene; — og ved den reddedes en Stund efter paa Dagen hele Sluppens Mandskab.

Det var Susamels Fembøring — og hans sidste Reise!

SLAGTER-TOBIAS

Klokken otte om Morgenen, da Landhandlerens Krambod aabnedes, stod Slagter-Tobias ved Døren.

„Skal Du betale! — har Du Fisk?"

„Nei gudbære, Far, — ikke denne Gang."

„Saa er det bedst, Du ser til at komme Dig afveien, — alting faar ha' en Ende, min kjære Tobias!"

„Jeg mente nu bare lidt Mel, Far! — ligesom paa ny Regning, saa skal jeg nok komme med Fisken for det, bare han kommer i Fjorden."

„Paa ny Regning! — hi hi hi! ... paa ny" — han spyttede forarget langt hen over Disken; han var endnu morgengrætten, og Tobias hans første Humørsoffer, -- „Regning? Saa saa ... Ja jeg skal give Dig ny Regning, din Skarv! ... Nei, jeg tænker, Du først skal faa kjende den gamle, jeg, — det var den, som skulde være Nul og niks, ikke sandt? — og det saa det skal smælde i Væggene hjemme hos Dig, din bedragerske Hund og Kjæltring! ... Saa meget, Du véd det, nu lyser jeg til Auktion over hele Skrabet dit derude."

„Kjære Far, kunde han ikke vente, til jeg fik prøvet Fisket i Vinter, saa skal jeg nok betale paa."

„Hvormange Gange har Du ikke sagt det, Tobias! tænk Dig om."

„Jeg skal nok, naar han er taalmodig, Far! Jeg har baaret mangen Vaag Fisk over Disken her — og faat meget godt igjen, jeg kan ikke sige andet. ... Men det var om det Melet."

„Du mener, jeg skal gjøde hele Ungeflokken din, — gaa til Kassen!"

Det sidste Ord gav som et Sæt i Tobias; der skjød et Glimt op i Øinene paa ham, og han tog med en vis Værdighed frem sin messingholkede Kniv.

„Se her, Far! lægger jeg ind til ham Kniven min. Trænger han Slagtning til Jul, saa skal jeg komme og hente den da, og saa kan han give for Slagtningen, det han vil, — om jeg bare kan faa med mig i Baaden nu en Fjerding Mel og lidt Sild ... og saa lidt Salt ... og saa" ...

„Aldrig en Døit mere! men det kan Du faa, din Skarv der Du er; men lyver Du og kommer Du ikke, naar jeg budsender Dig til Slagtningen, saa har Du set Slagtekniven din for sidste Gangen nu her!" Han lukkede den ned i Skuffen, saa Laasen smækkede.

Da Tobias i det ruskede Veir fo'r hjemover igjen langs Landet med Forsyning i Baaden og den stygge Strømsjø at ro op, sad det jo ligesom i Ørene paa ham, at Landhandleren havde truet saa vist med Auktion ...

Men det Ord havde han hørt saa mangen Gang, og det var altid gaat over igjen. Det var ligesom, naar Landhandleren kaldte ham for Kjæltring og Skarv, — det var bare saadan en Styggeveirs-Lyd, som fulgte med, naar han ikke havde Fisk eller Lever med sig til at drage af paa Bogen med. Det var ligesom Piskesmældene over den forkjørte Hest; den véd, at de fleste gaar af i Luften.

Fremfor at tænke paa, hvordan han sled og

afdrog og knælte under Omkostninger saa til Eksekution og saa til Auktion, foretrak han at tænke paa, hvad de vilde sige alle hjemme, naar han nu kom frem; — og han havde en og hvers Ansigt for sig, mens han trak paa Aarerne og af og til maatte holde skraat op i Sjøerne, naar de blev for svære. Men koseligt syntes han det skulde blive at faa staa i Fred nogle Dage og stelle nede i Nøstet eller sidde i Gruen udover Kvældene og sy istand og transmøre Komagtøiet til Martha Malvina og alle Ungerne nu til Vinteren, mens de gik om der paa Gulvet og legte og radede sig imellem saa lidt paa finsk og saa paa norsk.

Tobias's Stilling inden sit Hjemsogn var en Floke, som det ikke var saa let at hitte rede i, og den var hellerikke uden sine spørgsmaalssvangre Sider ogsaa for andre end ham selv. For han svævede altid som en Fugl, hvorom der er Tvil, enten den skal holde sig eller dale udtrættet ned, — lige lodret over Bygdens Fattigkasse.

Og, med det spændende Skuespil, om denne magre forpinte Indretning skulde rykke ud med Penge og Understøttelse til ham og hans talrige Familie, havde han underholdt sine høit interesserede Sambygdinger nu i en Række af Aar.

At disse netop skulde være af de blideste Tilskuere, var nu ikke at vente. Hvert Barn, han fik, kom til Verden ligesom under et fælles Bygdesuk og med en Bekymringens Knagen. Hver liden var kun en ny Sats i Dramaet, der øgede Forargelsen og Spændingen om, hvordan det nu skulde gaa han Tobias henne paa Skjæret.

Der var ikke mere end et Haarsbred mellem ham og Fattigkassen, havde aldrig været det! — men det Haarsbred, som skillede, og hvorom der bestandig var spaad saa mørkt, havde holdt til Dato. Det laa saa kunstigt mellem modstridende Interesser, at det blev til en hel, om end bugnende,

Planke at staa paa over Afgrunden; thi, stødte Lensmanden ham af Pinden og ribbede ham af for Gjælden, dumpede Tobias med Kone og alle sine otte lige ned i Fattigkassens Forsorg; — og saa blev det bare at betale med den anden Haand, hvad de tog med den ene! ...

Hvordan han var kommet ind i Anekset? — det udfattige Kjefjords Aneks, hvor han fra først af var dumpet ned saa uvedkommende som Maanen.

Ulykken skrev sig fra, at Hans Harstads gule Hest brak Benet borte i Stenuren. Der vilde naturligvis ingen hverken paa eller udenfor Gaarden byde sig til det Fante- og Farkearbeide at flaa den. Men Huden maatte nu af den paa et Vis, og saa var de glade ved at faa Tobias til det.

Han var Dagen iforveien kommet ranglende op i Husmandspladsen uden vitterligen at have flere Eiendele end den Næverskrukke med Smaaværktøi, han gik med i Haanden, og saa en Skindfeld i et Snøre paa Ryggen ... Han havde hverken Slægt eller Skyldskab, som skulde blive rød for ham der i Bygden, om han flaaede en Hest, derimod Dagskosten og en blank Tolvskilling at vinde.

Men af denne Flaaerhistorie paa Harstad udsprang imidlertid Konsekvenserne!

For, saa fint og nethændt, som han gjorde det, gik det straks op for dem, at han maatte være en ekstra nyttig og hændig Kar at have med i en Slagtning, — ikke et Hul eller tyndt Sted af Kniven nogetsteds i Huden! — og, da han saa for egen Regning aabnede Dyret og udtog Tarmene, var det gjort med slige galante Opsnit og i slig en Ruf, at Hans Harstadmoen straks tingede ham til at slagte begge Grisene sine til Jul.

Og hermed var der slaat Hul i Spundset!

Nu bestilte de ham overalt i Gaardene til at slagte.

Det skulde nogen og hver mene var at give en fremmed Løskar Indpas, saa det forslog; han blev formelig udnævnt til Bygdeslagter ligesom en anden Bygdeskomager eller Omgangsskrædder.

Fire for en Gris, otte for en Ko, seks for en Kvie foruden Kosten! ... Pengene strøg han i Lommen, — og saa Part i Tarmene, som han gjorde Forsyn af til Smaatosk-Angler og solgte til Husfisket hele Kjestranden indover.

Dertil kom, at han kunde gjøre sig nyttig paa hvert Sted, indrette Vadmelsstamper, sætte op Rottefælder, tjærebrede Baade og flide istand Fiskeredskaben.

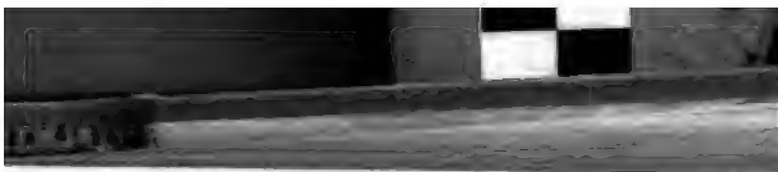
Af og til forsvandt han og blev borte nogle Maaneder, og javist kunde de da begynde at kige ud nogen og hver efter han Tobias, naar de havde bestemt Slagterdagene!

Men til rette Tid var han der alligevel saa sikkert som Slagtemaaneden i Almanakken, strygende fra Gaard til Gaard indover Fjordsiden. Han havde da gjerne med sig et Par Tylvter Ryper, som han sagde, han havde taget i Snare indover Fjeldet.

Likt var han og velkommen, det var ligesaa vist, som at Svineslagtet var anderledes fint at se til for Byfolket, naar *han* havde opgjort det.

Men de Tobiæ lykkelige Dage, da han nød Folkegunstens Sødme i Bygden, skulde kun altfor snart lide sin bratte Forandring. Lensmanden fik med ét en Nidkjærhedens Ild og en sand Jagtiver paa sig efter ,,Omstrippere og alskens løse Personer, der skulde anholdes og forpasses til Hjemstedet".

Og Pladsested tvang Lensmanden under den Rid selv ind paa ham paa sin egen Grund ude i

Kjefjorden med alle behørige Klausuler og Formularer, efterlevende Enke og alt tilhørende.

Noget anderledes tænkte Lensmanden jo om Sagen, da han Aaret efter om Høsten tog sig en Tur ud i Skjærene og fandt, at Tobias sad der med Martha Malvina og to Børn i Reden.

Nu vilde han paa Død og Liv, at de skulde flytte fra hverandre og truede med Lovens Straf! Martha Malvina skulde hjemsendes til Sjøfinnen, hendes Far inde i Sejebotten, hvor Tobias havde havt Bovist, indtil Lensmanden her gav ham Hus over Hovedet. Did havde han kravlet sig i ondt og godt Veir mange Mile over Fjeldet i alle disse Aar, siden han blev kjendt med hende, engang han fo'r paa Kobbeskytteri.

Men Tobias satte nu haardt mod haardt; han gik til Klokkeren og forlangte baade Lysning og Vielse og Daab, — alt paa éngang.

Og saa maatte Præsten baade vie og døbe og Klokkeren sige Amen til, endda han sad i Fattigkommissionen.

Præsten prækede om Letsind og Fattigdom, — og Martha Malvina græd. Hun forstod det ikke videre; men syntes bare, det var saa overvættes vakkert og saa rart, at hun nu med ét var rigtig gift og eiede en Gut, som virkelig hed Jouhan, og én, som virkelig hed Andres, og ikke bare havde Navne, der sad saa løst som paa Hunden eller Grisen.

Da de roede hjemover, og de smaa laa med Kringlestumper i Munden i Bagskotten, var hun saa kry, at hun alt i ét maatte se sig om paa dem og saa raabe paa sin halv finsk:

„Hvormange Barn har Du med Konen din, Tobias?"

Men, at det ikke altid er saa ligetil for Smaafolk at sætte en Lensmand fast, det fik Tobias siden føle baade paa Grundleien og Kjøbmandsgjælden,

naar den blev krævet. Og havde da ikke Fattigkassen været, — det at Lensmanden saa nødig vilde drive ham ind paa den! ...

— Tobiæ Himmel var saaledes egentlig altid fuld af hængende Uveirsskyer; det var blot det ene onde Veir, som bestandig fordrev det andet, saa der alligevel paa en Maade blev farendes for hans slidte Seil og skrøbelige Baad.

Men under den Slags kunstige Stillinger kan ofte en ganske liden Aarsag forvolde Katastrofen og lægge Topmaalet eller Raagen til, saa det hele ta'r Overballancen.

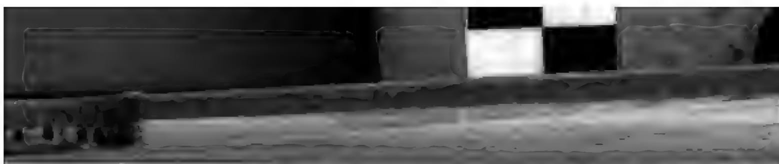
Tobias havde som en Slags uveirstung Anelse indeni sig om noget saadant, da han en Søndag senere paa Høsten stod nede ved Nøstet og funderede over den ene af sine Komager, som var gaat op i Syningen.

En af Kirkebaadene havde givet ham Bud fra Lensmanden om, at han maatte være derinde og slagte paa Tirsdag otte Dage. Men nu var Tingen den, — og det var det, som brød sig inde i hans Hoved, næsten saa Haaret strittede, — at ogsaa Landhandleren havde budsendt ham til samme Tirsdag. De havde nok holdt Regning med Almanakken begge to; — begge vilde de slagte, mens Maanen var i første Ny, eftersom det gi'r den rette Drygsel til Kjødet.

Hvem skulde han fare til, Lensmanden eller Landhandleren? — det vàr med denne Kvæstion i Ho'det, han langsomt trak sig opefter Bakken og endelig kom ind i Stuen, hvor Martha Malvina sad paa finsk Vis paa Hug ved Gruen, mens den lille rakte Hænderne ud efter Kvistene, hvormed hun tændte op.

Han stod en Stund og skubbede paa Topluen, satte sig saa hen paa Sengefjælen og skubbede den videre.

Topluen kunde paa den Vis vel være kommet

to Gange rundt paa hans fortænkte Hoved, da han fandt det bedst at lette sig ved at betro sig til sin gulbrune, skjævøiede Halvdel.

„Saa?" — busede hun ud —, „de er vel ikke gale og vil, Du skal være to Steder paa én Gang ... Nu maatte hun le!"

Men saa gale var de nu.

Hun saa en Stund ind i Ilden og yttrede saa afgjort:

„Landhandleren faar gaa først!"

„Men Lensmanden, blir han sint, saa ... Han gjøer ikke, han glæfser til, den Karen!"

„Aa, han æder nu vel ikke Folk, véd jeg!"

„Nei; men han kan komme og tage Stuen over Ho'det paa baade os og Ungerne!"

„Kan han det? — — saa faar de se til, hvor de gjør af os!"

„Det er nok bedst at føie Lensmanden alligevel, Malvina!" lød det betænksomt fra Tobias; — „han eier naa baade Grunden og Stuen" ...

Men nu blev Martha Malvina hidsig.

„Hør Du Tobias! af hvem faar Du Mel og Sild til alle disse gabende Munde her, — bys bys! — af Landhandleren eller Lensmanden? ... Jeg tænker, Du skal ikke bli fed af det, Lensmanden gi'r os. Eller kanske vi kan bide i Stuen, i bare Væggene kanske?" — hun stod ret op som et Lys og fægtede med den Arm, som hun havde fri af Barnet. — „Nei, lad ham gjøde Grisene sine og Slagtekoen med, til Du blir færdig hos ham, som borger os Maden! Ellers gaar det bare til Afdrag paa Gjælden, som forrige Gang. Saa snil en Mand som Landhandleren, det var Synd og Skam at narre ham! — han har jo baade Kniven og første Løfte af Dig, Tobias!"

Det var virkende Argumenter.

Tobias sad endnu en Stund og grundede ned i Gulvet.

Det blev til Landhandleren, siden hun satte saa haardt i med det om Maden.

Men saa sad der alligevel noget igjen inderst i ham om Lensmanden. Det var som en Braad .. han eiede nu Stuen. ...

Havde Tobias, mens han sad der og skubbede paa Topluen og fornægtede sit gode Instinkt for at føie sin Malvina, — havde han kjendt til alt det prikne og prikkendes, som stod imellem Lensmanden og Landhandleren, og til hvad det vilde sige, at Landhandleren blev før færdig med Slagtningen end Lensmandskonen, — han havde sat Seilet anderledes for Veiret. Men det er ikke godt at se paa skoddet Fjord!

Flod og Fjære fossede som en strid Elv to Gange paa Dagen ind og ud af det trange Sund udenfor Kjevigen, og ude paa Skjærene midt i det sad Skarven, han Gammel-Gabriel, svart og urven i Fjærene, og keg efter Fisk.

Der havde nu en Stund bare gaat Akker eller Blæksprut frem og tilbage mellem Tangen og Tarren. Men nu lakkede Smaaseien indover; og vel var det, for det gav Kogefisk til dem hjemme, mens Tobias lagede sig til at gaa ud paa Fisket.

Han laa nu bare den sidste Morgen paa Fiskegrunden i Fjorden udenfor Sundet og trak Smaatosk.

Hans ældste Gut, der var ti Aar gammel, var med i Baaden, og de havde alt halve Bagskotten fuld af Smaafisk. De trak den op omkap, og den bed i det pene graa Veir paa Formiddagen saa hastigt, som de blot fik Angelen ned.

Han sad med Haanden paa Æsingen, da han med engang stansede og saa ud. Han drog i Snø-

ret saa hvast, som det kunde være en rigtig Storfisk, og halte op i en Fart.

„Op med Snøret dit, Gut!" — skyndte han paa. Men han sad allerede ved Aaren og roede indover af al Magt, inden Gutten havde faat sit ind.

Han havde opdaget en Baad inde i Fjorden, som han vel skulde kjende; det var ingen anden end Lensmandens egen Halvfjerderømming, som laa der med Seilet skjøns Bidevind over til Kjevigen.

Og, hvad den havde der at gjøre, stod lysende klart for ham, — nu skulde han ribbes!

Og saa gjaldt det i en Hastighed at bjerge, hvad bjerges kunde undaf Plyndringen.

Han lagde Baaden til ved Bryggestenene i Støen og skridtede opover med Benene saa lange og rappe, som han blot kunde faa dem sat for sig ...

Martha Malvina var ikke den, som satte et raadløst Ansigt op. Straks ved Efterretningen om Lensmandsbaaden lagde hun blot Diebarnet i Sengen og tog i med begge Hænder for at faa det, som skulde afveien, bragt ned i Sekstringen.

Hun var altid saa snar med Tankerne, og det varede ikke længe, før Baaden laa der med den gode Skindfelden, Træuhret, Kaffekjedlen, Linerne og andet Smaaredskab i Skotten, færdig til at sætte fra.

Det var blot i sidste Øieblik at vente paa Martha Malvina, — og der kom hun nedefter Bakken dragende Mathias, Grisen, efter Øret! Han sparkede imod og skreg, som han skulde stikkes. Men ind i Baaden maatte han; det gik med et Jump, en Haand i Øret og den anden i dens naturlige, svingfuldt vredne Tougende agter, — der var ingen, som spurgte den.

Ud lagde Tobias, og, — takket være Strømmen, som løb saa strid nedover Kjesundet, — netop, som

Lensmandsbaaden viste Seilraaen frem om det ene Næs, forsvandt Tobias bag det andet.

Saa gjaldt det at stille sig uskyldig an, som om hun blev overrasket i Stuen, og at eksercere Børnene op til at svare, at „han Far var strøget ud paa Fiske i forrige Uge." — —

— Hun havde neppe faat sat sig ned paa Krakken med den lille ved Brystet og faat Syngingen igang, før Døren aabnede sig, og en lang, svart, skaldet Fyr med Næse saa krum som en Fiskeørn og et Par Øine, som med éngang fo'r over det hele i Stuen, stak Ho'det ind:

„Er han Tobias ikke hjemme? — jeg ser ikke Baaden hans."

„Han Fa" ...

„Han Far er strøget" ...

„Han Far er strøget ud paa Fisket i Ugen, som var!"

Det var kun den ældste, som fik det helt frem; men det hørtes, som de samsvarede i Munden paa hverandre.

„Nei saa den Fremmedmanden er ude og farer idag!" kom det nu roligt fra Martha Malvina, mens det baade frøs og isede i hende. Hun lod, som hun havde sin Møie med den lille, og satte ham nu hen til Andres ...

„Nei, han Tobias er ude paa Fiske!"

Manden var blevet staaende i Døren, men kom nu helt ind. Han havde rødt Skjærf, en Skindvæske i en Rem over Skulderen og et blaat Blækhus med Kork i Haanden. Lige i Hælene paa ham fulgte to Karer.

I Baaden hed de tre Lensmandskaren og Drengene; her hed de, som Martha Malvina snart skulde faa høre oplæst, Eksekutor med tvende Vidner.

Protokollen blev lagt tilrette paa den lille Stump af en Bordplade, der stod fast mod Væg-

gen, og selv satte de sig tre Mand høi paa Fjælen ved Siden.

„Saa, Manden er ikke hjemme?" sagde han i den lange Frakke og Uldskjærfet; „det var slemt det!" — han begyndte at skrive.

„Ja saa slemt saa!" sukkede hun.

„Men saa er vel Koen din hjemme" ...?

„Var det likt det, vi har nok ingen Ko, — den styrtede i Vaar den!"

Det var med en vaagnende bitter Skadefryd, hun sagde det.

Han saa stursk og tvilende paa hende, som han vilde sige: „haa haa, har vi det paa den Leden!" — men saa lagde Jouhan rapt ivei med:

„Der ser han endda det ene Hornet af den;" — han viste ham Makkehornet, som hang i et Snøre ved Døren.

Det var jo en Skuffelse. Han havde Ordre til at ribbe af, saa Landhandleren kunde finde Stuen ordentlig feiet for sig, om han kom og inddrev sit. Og Koen havde han belavet sig paa at føre hjem med sig i Forskotten; han havde et gammelt Auktionstilslag paa den, tre Gjeder og en Kobberkjedel.

Lensmandskaren saa sig om i Stuen; her var just ikke mange Gjenstande at hæfte sig ved; det meste var gamle lappede Overbredsler og totalt værdiløst Træskrab. Dette saa misligt ud; her var som udfeiet før.

„... En Seksæringsbaad med indeværende Aarer, Liner og Børnskap," — skrev han op i Protokollen.

„Baaden hans Tobias!" — haanlo hun med tindrende Øine, — „som han seiler med langt ude i Havet, — — den lar I nok være at naa."

„Lovens Arm er lang den, Kjærring!" — Han skrev og skrev.

Endelig var Eksekutionsforretningen færdig. Det var, som en Møllesten lettede af hendes Bryst.

Saa kræmtede den lange med Uldskjærfet og reiste sig, og de to Vidner reiste sig med ham. Han tog et Papir op af Protokollen.

Hun foldede Hænderne andægtig, saa længe han læste op; men, hvad det egentlig var, begreb hun først, da han bagefter til en Tydeliggjørelse og Forklaring satte i:

„Det var saameget som, at I har forbrudt Kontrakten og er udsagt af Stuen til første Faredag. ... Formedelst tredie Aars manglende Erlæggelse af Afgiften!" — tilføiede han med forstærket Røst, da hun ikke gav noget Svar.

Hun dovnede blot ligesom af i Knæerne, saa hun maatte sætte sig paa Krakken. Stuen begyndte at røre sig; det var, som om de i næste Øieblik skulde sidde ude paa Snebakken allesammen! ... Hjertet tog paa at banke høit i Brystet paa hende som paa et Kreatur, naar det ser Kniven og skal slagtes.

Af og til blussede det op i Øinene; hun bed Tænderne sammen for ikke at koge over og bryde ud; thi det stod endnu paa, om de vilde tage Gjederne med sig.

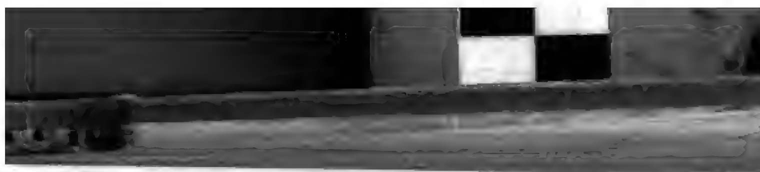
Andres sad bortvendt henne ved Muren med den mindste og græd, og efterhaanden stak ogsaa de andre i den ene efter den anden.

Med ét reiste hun sig. Hun stod stram i Munden og saa til.

Som Eksekutor tog Blækhuset af Bordet, brød hun ud i en Haanlatter.

„Hvad ler I af, Kjærring?"

Hun vilde vide, — raabte hun, — hvor langt de kunde drive Mennesken! — og om der ikke var Lov og Ret for nogenting ... uden for Lensmanden og Landhandleren?

„Lov og Ret! — skylder I kanske ikke Gjælden?"

„Haa—haa—haa! skylde?" — skreg hun ud af sig. — „Æ'fuglen ribber de bare tre Gange. — Tag ligesaagodt det fattige Livet med én Gang!" hvinede hun op.

„Hys, hys, Kjærring! nu snakker Du over Dig, — det laat ikke saa, dengang I giftede jer ind paa Fattigkassen. I skulde ha' set jer for, før I vadede ud i Elendigheden."

— Da Lensmandsbaaden lagde ud fra Støen, stod to af Gjederne med Hornene høit oppe i Forskotten brægende ind mod Landet. Den tredie, som de havde sparet, brægede igjen paa Berget udover til Kammeraterne.

— — — Og er det et sandt Ord, at der er tynd Jul i tomt Hus, saa blev det det nu for Tobias lange svarte Vinteren udover.

Der maatte vel blive en Raad, derom tvilte han ikke.

Men igaar var der ikke kommet saameget som Livet af Fisk paa Linerne udenfor Kjeodden, og saa havde de levet af at røre ud noget Mel og Salt i Gryden og de Par Skvætter Gjedemelk til de tre mindste.

Tobias laa i Oversengen, der stod fast i Væggen, med en liden treaarig, urolig, svartøiet Pige i Armen ... Det, han grublede paa om Natten, var, at han havde otte Børn stuvede omkring under alskens Skindfelder og Overklæder rundt om i Stuen oppe og nede fra paa Løsbordene under Spærreloftet til bag Skorstensmuren — og Konen klein med Diebarnet ved Brystet!

Den lille strakte sig despotisk med Ryggen opover hans Bryst; men, naar hun nu vaagnede en-

gang ud paa Morgenen ... naar hele Flokken vaagnede, og der blev Spørgsmaal efter Mad, — fra Martha Malvina Stakkar, som laa der og halvt i Drømme byssede den mindste, til alle de store, — ja, hvad var der saa at gjøre? ...

Gløderne henne i Skorstenen lyste svagere og svagere hen paa Blikkoppen, som stod der med den sidste Melkeskvæt til Barnet, og sluknede tilslut, saa det blev kulmørkt i Stuen. Men han hørte alle Aandedragene, kjendte, hvis det var, og hvem af dem der stønnede eller snakkede i Søvne.

Han havde flere Gange før fundet ud, at det netop var i saadanne stille Nattestunder mellem alle de Aandedrag, at han havde som lettest for at finde paa noget, naar det saadan faldt til, at det stod paa Haardkniben og Hægten for ham.

Men inat var det, som han havde rigtig ondt for det! De vante Udveie var alle saa nylig udnyttede, og han tog sig ligesom den ene Gang efter den anden i at give det op og se sig roende indover til Klokkeren for at bede om en liden Haandsrækning af Fattigkass -- — dog nei did, — saalangt var det nu vel ikke kommet endda!

Havde bare ikke Linefisket saa med ét stoppet. ...

Hvergang Kogefisken slog feil, var det altid paa Livet for Maden, helt siden de mistede Koen ivaares.

De havde holdt Livet i den længst mulig udover med Tang og Tarre, og tilslut havde den melket det rene skjære Sjøvand og Blod. Saa var den styrtet en Nat netop, som de havde gi't den tilkvælds et Trug Rugmel, saa haardt det var at afse. Det var et Maal Mad for hele Familien, og der var ingen Albulængde igjen til Bunden i Meltønden dengang heller! Og da de saa bagefter tænkte at nytte Indmaden og andet og sælge Stor-

stegene i Byen, var alting bare Ben og blanke blaa Sener og Kjødet hart som Træ, saa det ikke var andet end Huden igjen til at faa Penge for; — men saa var det jo et Herreliv paa Kjødmad og Sod saalænge det stod paa, — de otte Munde og desuden Martha Malvina!

Hans Tanke begyndte at se en blank, messingholket Tollekniv i Luften; den svandt og kom igjen, svævende som et farligt Staal over et Hoved, som snorkede sødeligt med Kinden oppe i den varme Aske. Det var Mathias, Grisen. ...

Den var nu et halvt Aar gammel og hele Stuens Glæde. Kjælen og kjendt med hver en af Børnene som sin egen Bror eller Søster løb den der kullet og sort og trykkede mellem dem. At slagte den nu vilde være tungt! Foret med Fisk og ingenting andet, som den var fra sin første Stund af, blev det bare Fiskeflæsket. ...

Den øieblikkelige Fare veg fra den sorgløst snorkende Mathias's Hoved.

Han laa og tænkte og tænkte. Det nyttede ikke at mønstre sine Eiendele; det, som blot var nogenlunde salgbart, var eksekveret hver Pille.

Han lagde den lille Pige varsomt hen i Skindfelden, steg sagte ned af Sengen og keg ud af Ruden. Det var begsvarte Vinternatten, som laa ind paa Stuen tæt som en Mur! Saa sagde en af Gutterne, som formodentlig havde ligget vaagen, ganske sagte:

„Faar vi ikke noget til Mad idag heller, tror Du, Far?"

„Aa, blir vel en Raad, retnaa, — væk bare ikke hu Mor!" — han aabnede sagte Klinken til Bislaget og gik didud.

Der stod han en Stund og saa ud. Himlen var sort og vaad lige ned til Stuetaget; det lille Baadnøst nedenfor i Fjæren var ikke til at skjælne, ikke Bakken, ikke Stenhellen, han stod paa, — kun en

jævn Sus af Sjø og Veir og saa nogle dumpe Lyd nede fra Fjorden af et eller andet Fjeldstykke dybt paa Bunden, som laa og ruggede og vuggede uafladelig under Strømmens Magt. Af og til skreg Hubroen stygt borte i Fjeldet.

Det, han keg efter, var, om det ikke skulde lyse ude paa Fiskegrunden — bare et lidet Skjær, for da var der igjen Fisk!

Men derude var og blev det lige svart og slukt, — og saa var der ingen anden Raad for, han fik prøve sig med Grisen inde hos Landhandleren!

— Og ud bar det i Lysingen med Mathias bunden med et Rendesnøre om Livet til Toften, og Forskotten opfyldt af Svineblærer, som havde hængt sammenbundne fra sidste Slagtning paa Knaggen i Skjulet, — der kunde komme en Skilling ud af dem ogsaa!

Ungerne fulgte efter udover Fjeldknarterne, saalangt de bare kunde se han Mathias. ...

Det var egentlig ikke farendes idag saaledes, som det saa ud med Snekav og Rosser; men saa saa det nu endda værre ud hjemme i Stuen, hvor Sulten begyndte at nage i Stolperne! — —

— „Men, ... ikke en Sild! ikke saameget som et Øsekar Mel" vilde Landhandleren borge ham nu, siden Lensmanden eiede ham ud og ind baade med Baad og Børnskap! — og „den tynde blaa Fiskegrisen, han bød frem, vilde han ikke give et Spand Rultobak for!"

Det var Beskeden, han fik inde ved Krambod-disken idag.

Og det var over den, han sad og grublede nede i Baaden under Bølgeskvalpet mod Pakhusstolpene, medens han af og til sendte den livlige Mathias et uheldspaaende Blik. Den rodede ufortrødent henne i Forskotten om i en gammel Tøndesæk, hvori der havde været Mel, og gløttede derunder

med de melkeblaa Øine hen paa sin Husbond og Herre.

Det sprængte undertiden til Øinene og saa til Brystet!

... Men der var ingen Raad for madløs Stue, — det blev at fare lige til Fattigkassen det! Og rent stængt vilde det bli nu, siden Landhandleren slog op med ham og ikke vilde forstrække ham mere ... Han havde mange, mange Gange set nøgne Nøden grine foran sig; men aldrig slig; denne Gang var det raadløst, Bommen stængt! Han havde helst gaat hen og kastet sig væk, — — om det ikke var for hu Seimke og han Andres og han Jouhan og hu lille Marja og Anne og alle de andre derhjemme; de fik berges og forsvares, saalænge der blot var en levendes Trævl igjen i ham. ...

Men det var tungt at være til! — Haaret stod bustet ud foran den opskudte Toplue, og det var ikke frit for, at han og Mathias nu lignede hinanden. Han sad og stirrede i Bundtiljen ...

„Læg bedre indtil med Baaden din, — ser Du ikke Melet gaar i Sjøen! ... Hører Du!"

Det var Bryggefuldmægtigen, som raabte ud af Døren fra det øverste Pakhusloft.

Over sig i Luften saa han en Halvtøndesæk med Mel svævende og svingende i Vindetouget.

Det gjaldt for Baaden at holde sig lige lodret under, medens han deroppe firede ned, skulde Sækken ikke gaa i Sjøen, — og saa svarede Tobias: — „Høi!" — og skjød Baaden indunder det Stykke, som manglede.

„Har Du den?"

„Javel!"

„Godt! ro væk!" — og dermed gik Vindetouget op igjen.

— Der var kommet firendes en Halvtønde Mel lige fra Himlen ned til ham ... Landhandleren maatte være kommet paa andre Tanker! ...

Tobias kjendte ikke sine egne Ben der, han stod, og saa snart ned paa Melsækken, snart op efter Vindetouget.

Overraskelsens Glæde sank imidlertid lige saa øieblikkelig. Ved Siden af ham skvalpede der ved Bryggen ogsaa tre andre Baade, hvis Mandskaber var oppe i Kramboden.

At det kunde være en Feiltagelse, begyndte at dæmre for ham.

Men Melet havde han nu engang i Baaden, og bare Tanken om, at han skulde levere det fra sig igjen, gjorde ham aldeles vild. Han løste Fæstet, satte Seilet og strøg udover Fjorden.

Det var egentlig gjort, før han rigtig fik tænkt og sanset sig.

Det gik friskt, og han var alt langt udenom Graaholmene, da han begyndte at skjønne, at han havde styrtet sig ind i det, han aldrig havde ment at komme i, og at det nu holdt paa at gaa ikke bare paa Fattigkassen, men lige i Gabet paa Tugthuset. Men da saa han et Seil efter sig, — og, at det var Seksæringen inde ved Bryggen med Folkene og Kjøbsvenden i, som var ude for at fakke ham, derom nærede han ikke Fnug af Tvil.

Han stak en Klo ud, og Baaden fo'r med større Seil og rumme Skjøder gjennem Sjøvasket.

Men, gammel, læk og ledeløs, som den længst var, vidste Tobias, at den kun lod sig drive til en vis Grad over Evne, — et Mon mere, og den vilde skjære under.

Lang og myg i Sjøerne løb den anden med Stævnen løftet som en vild Hingst efter, og det var ikke til at tage feil af, at dens Seil stedse blev større og større.

Tobias tog da ogsaa Nødens Beslutning! Som han klarede et Næs, der gjorde ham usynlig for dem, dreiede han til Vinden; det gjaldt at nytte

Øieblikket til at faa smettet sig ind mellem de Par Smaaøer indenfor!

Det havde ogsaa gaat godt, om han ikke netop da havde faat en tung Rosse. Den kom lige ned fra Fjeldet, tog Tobias's Seil om som et Kortblad og fo'r afsted, saa Raaket lettede sig udover Fjorden.

Han holdt sig i Kjeipebaandet, da Baaden gik rundt, og Sjøen kom ind. Men sit Liv ansaa han som kvit og væk, — og vel var det, siden dette med Rugsækken!

Han ventede at gaa tilbunds som en Ilesten, der var ikke Tale om at flyde paa den raadne, vastrukne Baad!

Stor var derfor hans Overraskelse, da den flød endog ganske ualmindelig høit oppe i Sjøerne, og han var da hellerikke sen til at komme sig overskrævs paa Kjølen. Som en Sten faldt det i visse Maader fra hans Bryst, at Rugsækken nu var gaat tilbunds!

Da Seksæringen kom om Næsset, og de saa, i hvilken dyppet Stand de havde ham, huiede de alle op.

Men med dette havde de ikke gjort nogen nyttig Reise, — og bjerges maatte han jo, Skarven! ...

Der fik de nu Syn for, hvorledes Ukrud forgaar ikke; thi, da de gik ivei med at faa Baaden paa ret Kjøl, var det paa bare Svineblærerne, den havde flydt, og til og med Grisen saa sparkede og gryntede den lige frisk! Bunden, som den var ved Toften, havde den kilet sig saa høit, den bare kunde, opunder Hvælvet og søgt Luft der. Tobias havde ogsaa hele Tiden syntes, der var som en Slags Grynten eller Snøften i Kjølen under sig.

Svineblærerne knuste de med Aaren, saa de sprang som Skud; og Krambodsvenden, som skulde ansvare Melet, og som nu var henvist til at søge

det paa Havsens Bund, lod Tobias til en Afsked og Slutning vide, at, om han var slig en Frikar, at det ikke nyttede at perse ham til at erstatte Melet, saa skulde han nu faa betale det alligevel. Han vilde klage til Lensmanden og kræve Straf paa ham. Fanten maatte ikke tro, at han frit kunde gjøre Kjæltringstreger! — —

Det lakkede fremover med Tiden og tilbage med Tobias. Han maatte tage det Raad, som fandtes! ...

Men han var ikke grei at komme ud for, Landhandleren den Eftermiddag. Det gjaldt at holde Justits og ordentlig Udfeining! — han Tobias dristede sig lige op i Kramboden.

Der stod de myldrende indigjennem Døren alle Ungerne hans og Kjærringen bagerst med en paa hver Arm.

„Ser Du ikke straks til at komme Dig undaf med hele Følge dit, skal jeg gi Dig Skyds, din Kjæltring! Ud med jer paa Flækken."

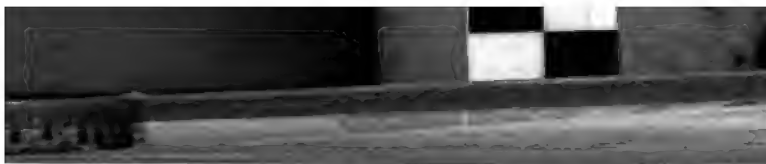
Han vilde nu bare bede han Far saa snilt, for her var rent Uraad; han stod nu baade madløs og ...

— „og saa tænker Du at nedsætte Dig med hele din Flok foran Disken min her? Paa det Vis kunde jeg faa halve Bygden paa Halsen. Der er adskilligt at æde op i Skufferne, mener Du, — og Melsækker oppe paa Pakloftet, véd Du, Skarven! Ser Du ikke nu til at pakke Dig, saa —"

„Jeg er nu stueløs ogsaa, Far!"

„Hvad skiller det mig? — gaa til ham, som har kastet jer ud! han vil sørge for, at Du faar det Hus, Du skal ha' for Melet, Du reiste med" ...

„For Tyvepak! der er Gutten borte i Tørfisken" — brølte Kjøbsvenden og fo'r over Disken; — det

var Andres, som ikke kunde modstaa en delikat hvid Flænge i Bundten og rev i Fiskeskindet for at faa den løs.

„Ud med jer allesammen, — og det straks!" ...

Der samlede sig flere og flere om dem lige til Spøran, Gaardshunden, som glemte, at han havde kjendt Slagteren og gjøede i Hælene paa Tiggerfølget.

„Væk fra Bryggen! ... Paa Tugthuset skulde Du ... paa Tugthuset skulde Du!" raabte Landhandleren hidsigt efter dem, — „paa Tugthuset skulde Du!" ...

Ned af Bryggetrappen gik det med dem og i Baaden. Den sidste var Tobias selv; han dækkede ydmyg ludende bagerst for Retræten, og, da han skulde nedover Bryggestigen, indvendte han bare med et svagt sidste Forsøg:

„Der har ingen af os set Maden i denne Dag, Far!"

De mange dernede fyldte op hele Baaden lige frem til Masterummet, under det at det tordnede over deres Hoveder fra Flokken deroppe paa Bryggen. Kun Martha Malvina sendte et Par svarte Øiekast op, medens hun skjælvende hastig tog det gamle Overbredsel om de to mindste og lagde dem ned i Bagskotten.

Mathias manglede endnu! ...

Han havde slidt sig nede i Baaden og var sprunget sin egen Vei opover imod Husene. Forsulten, rodende og tynd som en Skygge fo'r den, folkevant som den var, straks ind i Bislaget og trykkede saa op Døren til Kjøkkenet.

Hvad den udrettede der, skulde snart blive aabenbart.

Han havde faret lige i et Spand med Rømmegrød, som Jordemoderen, Madam Sørvig, havde lovet at tage med sig over til Kirkesangerens Kone, der nylig havde faat en liden.

Spandet stod bare et Øieblik i Skorstenen, og saa kom den forsultne Grisen og satte Trynet ned i det helt til Ørene! ...

Kokkepigen kom aldeles rasende ud med Mathias galloperende foran. Hun gav ham utallige Navne, hvoraf ikke ét hæderligt, og kastede efter ham, hvad hun blot kunde faa i Hænderne.

Efter fulgte selve Madam Sørvig hidsig og rød. Hendes tunge, føre Skikkelse vraltede og arbeidede ogsaa med Armene; men Fart skjød hun, og et Vredens Veir fulgte der med hende.

Hun dukkede pludselig frem af Klyngen nede ved Bryggen og stod nu der aandpusten og fulgte Forhandlingerne.

Figuren var firkantet, Ansigtet firkantet som en Tærning, der var faldt op med to Øine; men det var Øine, der saa sig om, som de baade havde at kontrollere og kommandere ... Hun havde ikke været Jordemoder i atten Aar for ingenting!

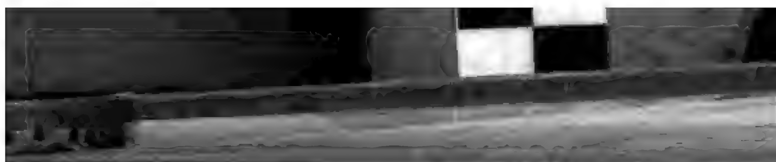
Med ét skjød hun helt hen til Bryggekanten.

„Naa, — nu har jeg hørt det ogsaa! ... mener I det gaar an at drukne Menneskebarn som Katunger udenfor Bryggespolen? -- Aa jo, jeg kan høre paa Laaten, I er ikke langt fra! ... Det er net det! ... der sidder han Slagter-Tobias med alle Ungerne sine ... hvormange har I der under Klædet, Mor?"

Det gamle Overbredsel sloges væk og viste frem de to smaa.

— „med alle otte Ungerne sine uden Maden i Munden ... i aabne Baaden ... og saa staar I heroppe og gjør jer Gjerning, — ja undskyld! Hr. Landhandleren med, som ellers er en Velgjører. — Jo, jo, jo, — løs ikke Fæsten, Du Tobias! — lad dem kun reise tilhavs, i sligt Veir! — saa sover I saa inderlig sundt paa det inat allesammen ... tvi, tvi ...

Du Martha Malvina!" hun bøiede sig og pegte

ned paa et sort Hoved, „det var vel hende der, jeg tog imod? Det var paa Hægten med Dig dengang. — I har da været i Baarstuen for Ilden med Barnet? —

Naa saa!

Ja, da vil jeg se, om nogen vil nægte Madam Sørvig det, naar hun følger med. Jeg tager ikke imod Barn med den ene Haanden og vrider Halsen om paa dem med den anden, det indser en Mand, som er saa velgjørendes som Landhandleren allerbedst, især naar jeg faar underrettet hans Kone!" — Hun var svulmende rød i Ansigtet.

„Det er en stor Skarv, véd De, Madam Sørvig!" nærmede Landhandleren sig fortroligt.

„Ja vi er Skarver nogen hver, naar vi blir sat paa Prøven, Landhandler! — Saa løft op Ungen! I kan nu vel smitte jeres Hænder med at tage i ham, Kjøbsvend, — havde I saa fri Samvittighed bestandig!"

Kjøbsvenden efterkom uhyre ilsomt Anmodningen og langede ud med de frostsprukne Næver med Pulsvanterne.

Hun tog selv den mindste. — „Staa ikke der og glo Jenta mi', gaa op til Madamen og hils fra Madam Sørvig om Melk og Mel til en Velling ... Stakkars liten! Der kan trænges noget varmt, — og noget tørt ogsaa."

Opover bar det til Baarstuen, medens hun underveis ivrig forhørte Tobias.

Han havde ment at begive sig til Byen og prøve at faa Arbeide hos en Slagter. Men nu vilde de ha' Straf paa ham, — „og saa faar lle disse Stakkarne gaa for Uveir og Bikjebid om i Gaardene og be' for Livet." — —

— Det sagde sig selv, at de gjerne satte Stuen paa Ende for Madam Sørvig. Der maatte koges ny Grød, og Kaffekjedlen sættes paa for at fordrive hende Tiden.

Men, som hun sad og nød og nød sin Kaffe, som stadig blev ifyldt, og var ualmindelig borte med Tankerne idag, slog hun med ét i Bordet og lod Haanden blive liggende der. Hun saa Landhandlerens Kone langsomt grundende ind i Ansigtet og udtalte saa pludselig:

„Biskemænd! — jeg kan faa Slagteren frit til Amerika!"

Gamle Monsen, Jægteskipperen, var kommet over, og han og Landhandleren havde alt faat en Fransfus igang borte i Sofaen. De sænkede begge Kortene.

... „Fribilletten véd De, Landhandler! til Olaus i Kløven og alle hans, som han skulde have over til Chikago, og ikke kan nytte, — den er at faa for en Slik!"

Gamle Monsen knæggede og slog Kortene i Bordet: — „Du stikker ikke Madam Sørvig, Landhandler! — det er ti fra Halsen af Fattigkassen med engang det!" ...

— At Stemningen var blevet en anden, viste sig noksom, da Tobias drog fra Gaarden. De smaa havde Lefser i Hænderne, og en af Jenterne kom springende efter med et lidet Tørklæde, som hun havde ledt frem af Kisten og bandt det om Halsen paa hu Seimke.

Dertil var Ophavsmanden til denne Skjæbnens store Vending, Mathias, af Naade og Barmhjertighed kjøbt af Landhandleren og betalt rundt op i Mel og Sild. I Betragtning af, at der alt var begyndt med Rømmegrøden, blev han sat ind paa Gjødsti, og han kom saaledes pludselig til overflødige Dage — indtil videre.

— Saaledes blev Fattigkassen den styrende Skjæbne i Tobias's Liv. Han og den var nu engang Kontraparter! Saalænge han tog i og sled og spændte i Toften paa Livet for at komme undaf den, laa den bare og gapte for at sluge ham; men,

da han saa endelig drev ind paa den, sparkede den ham helt til Amerika! —

— Og allerede i Begyndelsen af Mai var Tobias kommet til Staden for som Emigrant at gaa sørover med første Dampskib.

Med en Sæk paa Ryggen, en Kiste i den ene Haand og en liden Pige ved den anden gik han nedover Søgaden, medens Martha Malvina og de øvrige fulgte slæbende paa Smaabylter og med Blikkopper i Hænderne til at tage Maden i ombord under Overfarten.

Et helt Følge af Bygutter skreg og huiede om dem som Maager om en Seiestime.

Ved Prammen, som skulde fragte dem ud til Dampskibet, der laa og kogte i Sundet, begyndte Sneballerne at fyge; — Vaartøen var endnu kun svagt begyndt der nord.

Aa, for en Blink! ... og den opstod saa altfor fristende og inviterende, naar Tobias saadan vendte Ryggen til!

Sagen var, — og det kunde kanske give Anledning til en Darwinsk Betragtningsrække over Oprindelsen og Udviklingen af de menneskelige fysiske Eiendommeligheder og Abnormiteter; det var værd at gruble over, om ikke en Slægt, som i tredive Led har redet Kontorkrakken, eller en høiadelig, der i tredive Aner har afleveret Kavallerister, om ikke de ogsaa tilsidst mere og mere maa udvikle den samme fysiske Abnormitet som Tobias, hvis alle Aner havde havt sit gnurende Sæde paa Toften! Yderligere udhævet blev det ved en høist ulykkelig Opfindelse. Istedetfor en hel Skindbund agter — for Slidet — var der indsat to trillende runde Læderlapper med høit sømmet Rand om, der i hans krumme Stilling, medens han langede Børn og Bylter ned i Prammen, saa ud som to store blankslidte Kobbermedalier ... som „Kahytsvinduer!" som „Briller!" kort som enhver af de runde Ting,

der bare nævnes parvis, og tilslut — det der blev endelig vedtaget, — som den populære, kjendte Kringle!

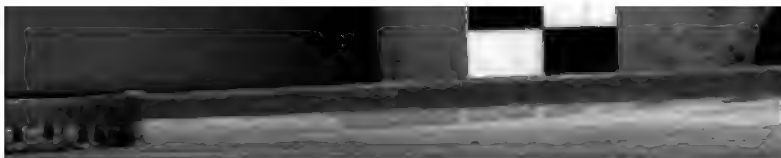
Og saa gjaldt det at sende Sneballen lige gjennem det ene Øie paa Kringlen, „at knække Kringlen", at „varme Kringlen!" — Udtryk og Raab, som Tobias baade hørte og fik tydeliggjort eksempelvis, som det heder i Skolesproget efter Anskuelsesmethoden.

Da der saa selvfølgelig suste flere og flere, saa han sig forsigtig om med et rapt Blik og et Skakkast med Hovedet; — det var et skjævt Underansigt, en Mund, der ligesom bed sig fast fra Siden af med Jækslerne i et sidste lidet Søm! Han dækkede blot lidt for et Par af de smaa, som stod mest udsat i Baaden.

Ja der er Hjerter i slige Smaagutter. — Smæld! sagde det i Skindbukserne ... Smæld! Smæld! ...

Det var Fædrelandets Farvel til ham!

Hvordan det gik Slagter-Tobias derover? ... Der er mange i Kjefjorden, som har grundet paa det, — siden det stod i en Avis fra Chikago om et uhyre Firma i Svin, som heder Tobias & Sønner og driver Slagtningen med Damp.

BAADSMAND RUSTEN OG HANS MADAM

Naar Baadsmand Rusten vandrede til Kirke om Søndagene i sin blaa Pjekkert med Paraplyen under Armen, og Konen altid drivende et Stykke nede i Læ paa den anden Side af Gaden, saa vidste én, at nu skulde det akkurat ringes tredie Gang.

De saa staselige og vel forligte ud, ordentlig, som de prøvede at holde Skridt sammen, men bare maatte ha lidt rummelig Plads hver for sig.

Og, havde ikke Folk vidst bedre Besked, skulde de ha tænkt, at her gik ret et fredsommeligt og gudvelbehageligt Ægtepar ind i Herrens Hus.

Fromme og andægtige sad de ogsaa sammen derinde i Kirken, — blot kunde de ikke bli enige om Salmebogen, for Baadsmanden var langsynt, og, naar han sang og holdt Bogen ud for sig, maatte hun reise sig og række sig for at se.

Men synderlig længere end den hellige Søndag Formiddag varede det sjelden, før der kom anden Laat i Baadsmandspiben, og han igjen tog paa at krangle og vrænge og anmærke og harcellere over hende, saa de var i Folkemunde over hele Stedet.

— Han havde just klaret sin lange gode Søndags-Eftermiddags Lur og saavidt faat tændt paa Piben, — og stod nu i Skjorteærmerne for Heden ude paa Trætrappen og saa efter Konen, som be-

fandt sig i Ordskifte med Paalsens ovenfor ved Hjørnet.

Mækkrer hun ikke som en Gjeit der oppe ... forstyrrer Søndagsfreden for hele Bakken ...

„Hvem, hvem, hvem ja, — hi—hi—iæsøh ... Hve—e—e—m ja," hermede han forarget.

Hun stod og foreviste en Lagenrul, hvorpaa der var Jordflekker, for Husets Folk og paastod, at det var deres Gutter, som havde kløvet over Gjerdet og trakket paa Blegen, — akkurat nu imiddags, mens de var i Kirken, bare for de stakkars fattige Æblekarterne, som ikke skulde faa hænge i Fred.

Baadsmand Rusten dampede og mumlede skadefro:

Min Sjæl og Salighed tror jeg ikke, hun for en Gangs Skyld faar paa Næbbet. Hun blir helt stilfærdig ...

Han plirede glinsende tilfreds ... Man træffer tilfældigvis paa en anden Madam, som ogsaa — ikke taaler noget, nei, — hi hi hi—h—. Man maa bide i Græsset ... Hi hi hi—h, — man maa bide i Græsset ...

Med ét blussede Ordvekslingen op igjen, og Baadsmandens noget kolorerede veir- og toddyslidte Ansigt strakte sig ud over Rækværket:

Haahaa, — nu fyrer hun paa igjen ... Han smaaspyttede og jepede over Pibemundstykket.

Hør nu, nu er hun begyndt at opbygge Bakken med sine ni Børn ...... Just saa. Sven i St. Francisko. Og Oluffen, som fører Havnedamper over i Lima; nu snurrer den af hele Snellen ... Hun maa skryde, om hun saa stod paa Hodet i en Vaskebalj ... Hi, hi, kji, — endda er vi bare kommet til Maren, som fik Tøiet efter sig „fuldtalt og fuldvasket og stoppet og navnet til Frederikshald." „Og Gudskelov, de saa da ogsaa, hun kom fra skikkelige Folk" ... „Og det er det, som er ligt, som blir vigt, véd Di." —

Hø hø, javist ja, afleverede Baadsmanden efter hende, — er vi lige ja, — hun og jeg, ... akkurat som to Æg. Bare, da hun blev klækket ud, saa kom der en Rasp. — Huih, — huih, — han efterlignede et Par Hvin ...

Udtrykket gik over til et behageligt Grin, da han saa Seilmager Timme komme staurendes nede i Bakken. Baadsmanden lod Piben hænge i Munden og gjorde en Bevægelse, som han keg i Kikkert ned mod ham.

Seilmageren holdt sig tæt under Husvæggene. Han stansede af og til og saa opover, — lurte nok paa, om han kunde faa Selskab ned til Gjørsa i Eftermiddag paa et Glas Toddy eller to og faa snakket lidt Chincas. De havde faret sammen for nogle og tredve Aar siden og ligget der ved Øerne og biet i to Maaneder i Solstegen.

Seilmageren stansede uvis et Stykke fra Trappen.

„Varmt idag, Seilmager."

„Pu—uh — ja." Han speidede op mod Vinduerne ... „Er—er ... man alene hjemme paa Eftermiddagen" ...

„Aa, — saavidt, — mens Kona holder Aftensang oppe i Bakken," — gren han.

Seilmageren plirede op paa Baadsmanden:

„Om vi fortøiede os nede hos Gjørsa i Eftermiddag, Rusten? Der er slig Kjølighed i Bagværelset."

Han sendte et hastigt Øiekast opover: — „Det var om at gjøre, at vi kom afsted lidt snart da."

„Har ingen Hast, har ingen Hast. Hun har endnu tre Barn igjen at greie ud for dem" ...

Baadsmanden bankede ud Piben paa Rækværket.

Han havde just været inde og faat Lærredsjakken paa, da Madam Rusten kom hæseblæsende og endel rappere, end hendes fede, blodfulde Per-

son havde godt af. Hun havde set Seilmageren og anet Faren.

Baadsmanden modtog hende med et stort Skuffelsens Jep.

„Svært saa Du fik braatom da, Gjertru. Du faar da gi Dig Tid til at trække Veiret, Du kan jo ikke snakke for Pusting ... Hys, hys — vent nu, — gi Taal ... Du véd jo den Svimmelen din ...

Saa gaar vi da, Seilmager."

„I denne Varmen," — udbrast Madamen ... „Vil Di ikke træde indenfor, Seilmager, og nyde lidt, vi har da et Glas Øl at by."

„Jaha ja, — nu spiller man paa de blide, lokkende Strenge — lægger Snarer" —

„Aa, jeg har rigtig stundet saa efter at faa vide, hvordan det staar sig med den stakkars syge Konen Deres, Timme, som skal drages med den Ryggegigten" —

„Nu vil hun ikke, vi skal slippe afsted, — og saa kommer vi ikke afsted ... Men Slangen var det træskeste Dyr paa Marken" ...

„Stakkars Janna, vi sprang og legte sammen mangen Gang vi dernede i Sjøgaden, da vi var Barn. Ja hun var jo lidt yngre" ...

„Nu spiller hun med adskillige Sider ... Hø ho, hi hi, — der skal nok mere end en Seilmager til i dette Vand. Og noget længere end en Seilmagers Garn for at udlodde dette Dybsens Dyb ... En finder hende først paa tre hundrede Favne."

„Hvad er det, Du staar der og snakker og murrer slig for hele Tiden, Rusten. Du vil da ikke gaa ud i Byen paa lyse Helligdags-Eftermiddagen med den flærede Frakkelommen, som hænger slig, før jeg faar syd den istand vel" ...

„Hør paa Mangfoldigheden! Hun har saamange Slags Næb alt efter den, hun sjunger for, skal jeg sige Dig, Seilmager ... Var det ikke nys, som én hørte sjelve Hubroa skreg deroppe i Bakken. —

Hu—bro—a" — gjentog han hult og fælt. — „Det var for Madam Paalsens Ører, det. Og nu er det for os, hun sjunger Triller."

„De vil nok ikke forsmaa et Glas godt koldt Øl i denne Varmen, Timme. Og saa kunde jeg vel altid skaffe lidt at bide i til."

Seilmageren keg op paa Baadsmanden. Han maatte for sin Del takke, naar Madamen vilde traktere.

„Se se se, se se," hvinede Baadsmanden; „hun faar det til, — hun faar det til ... Fordone mig, Seilmager, har hun ikke os begge to nu trukket op paa Land. Vi kan gjerne sprælle med Spolen ... Men saa er der nu én, som er efter hende, hvor hun smetter, om der er aldrig saa dyb Tarre. Og om ikke andet saa slaar jeg i Bordet og sætter Stop for Kjærringen. For i dette Hus er der bare én, som raar" ... Han sænkede Tonen til en lav fortrolig: — „Jeg tror nu ingen anden kunde styret hende heller, — ingen anden i Verden. For hun véd saa grant, at jeg skjønner hendes Veie ... He he—eh he, én skal nok hverken gispe eller kjede sig her, sa Manden, han laa i Tornebusken ...

Naa naa, den sande Visdom siger, at man skal gjøre det bedste ud af sine Ulykker og Gjenvordigheder, Seilmager ... Saa gaar vi ind i Stuen ...

Her er Birdseye til Snadden ... og her Fyrstikker."

De stoppede Piberne og tændte og satte sig tilrette ved Klaffebordet og dampede.

„Hvor blir hun af? ... Er det Meningen at la os bie paa den Skvæt Øl, saa — saa — fordone mig, — gaar vi vor Kaas, Seilmager!"

Idetsamme klirrede det borte ved Kjøkkendøren, og Madam Rusten kom ind med to Ølflasker, Korketrækkeren og paasmurte Rugkager paa et Bræt.

„Da skulde jeg ha bandet min Salighed evig

væk paa, at her ikke fandtes en Taar Øl i Huset. Men saa er det, naar man er to om det. Hun kan nok sidde inde med meget hun, san."

„Jeg gjemte saamæn af de to Flaskerne og satte dem i Kjælderen efter Brandtaksten, vi havde her om Dagen," forklarede Madam Rusten. „Og jomæn kom de ikke tilnytte. Spinke og spare kan længe vare, véd De, Seilmager."

„Hei san ja, — og Sus og Dus gjør tomme Hus ... og somme Kjærringer er slige ... og jaguja, sa Kjærringen, hun skulde sige Haleluja ... og Kyri Eleison og — én faar bære sit Husets Kors med Taalmodighed ...... Havde vi endda havt noget drikkeligt Vand dengang dernede i Fuglemøkka paa Chincas, Seilmager. Men en Pot brunt raaddent Vand i Døgnet og tredve Grader, saa Tjæren smelted ... Hu, det er, saa Smagen sidder mig stram i Halsen endnu af al Guanoen. Skyllet det rigtig ud faar jeg aldrig i dette Liv. Skaal!"

„Det er godt Øl — koldt Øl dette," istemte Seilmageren.

„Men Kvinderne, ser Du, Timme," — han gløttede hen paa Konen, — „er en strid Race over hele Verden. I Spanien og i Guayaquil og i hele Sydamerika har de Hestehaar, — og stivere jo længere én kommer syd under Linien, — og Indianerne, som har det opbundet som Hesterumper. Til Du kommer til Negerbumperne, som har Uld for Haar allesammen. Og det er ingen Løgn, men en Gudsens Sandhed, at, jo længere én kommer syd, desto mere stinker Fruentimmerne. Og, havde ikke Vorherre sat den Hindring, — eftersom han kjender Hjerternes Letsindighed og Daaragtighed, — vilde vi faat set nok af Sjøfolk, som kom hjem baade med gule og røde og svarte Behæng ...... Aa gi hid Korketrækkeren ... Skaal Timme!"

„Ja, mens I sidder her og prater," — afbrød Madam Rusten, — „gaar jeg ned til Skipper Eilert-

sen med Kjoletøiet, jeg har farvet for Maren, om jeg skal faa det afsted og sendt Hilsen til hende. For Eilertsen letter med Sluppen før Natten. De var færdige alt igaar."

„Fordone mig, tar hun ikke Sjalet paa — nu i denne Stegheden," — brast Baadsmanden forarget ud. „Hun kan styrte, det gjør ingenting — slig, som Blodet staar op i Hodet paa hende ... Aa nei, om Reisningen din blir grummere for det, Gjertru! — Men Forfængeligheden, den" ... lød det, som Madam Rusten skyndte sig ud af Døren med Kjoletøiet under Armen.

... „Nu skal Du se," — Baadsmanden fo'r hen til Vinduskarmen, hvor hans store Skikkelse blev staaende krum, — „hvordan Kjærringen sætter Steam paa og flakser nedover Gaden. Kan Du sige mig, hvad for en Fugl hun ligner, — ikke er det And og ikke er det rigtig Kalkunshøne heller ... Det er sgu Havgassen —. Midt i Solstegen, om hun saa skal miste Veiret, saa ondt hun har for Pusten ... Helbreden — om hun sprænger sig, — der gjør ingenting, — ingenting, — blot hun faar Villien sin!

Skaal Timme."

„Skaal Rusten."

De skyllede ned det sidste Glas.

Seilmagerens Øine stod stivt op i Taget, medens Baadsmanden af og til keg hen paa ham.

„Jah — jah — jah, — her er ikke mere Øl, Timme, — som Du ser. — Hyh, pyh — hedt. Havde endda Konen blet hjemme her og kunnet hente over et Par Buteljer. Dette var bare til at bli tørst paa det" ...

Seilmageren brummede hen i Veiret, men lod sig ikke forføre til nogen Udtalelse mod Husets Gjestfrihed.

De dampede videre.

„Hm, hm" —

„Hm, hm" —

Seilmageren blaaste og bankede ud Snadden og stoppede den igjen saare traat og langsomt.

Baadsmanden bankede ogsaa ud sin; men stoppede den hastig i Lommen og reiste sig:

„Det var nu egentlig Brandy and Water, som vi tænkte paa; og ikke vil vi bli liggende her til Ankers for to tomme Buteljer, akkurat, som vi er blet tørste."

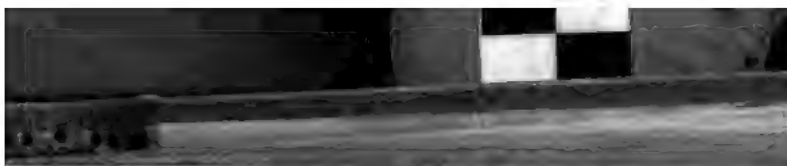
Husdørnøglen forvaredes i det vante Hul bag Dørkarmen, og sammen piggede de to saa nedover Bakkegaden til Gjørsa.

De stængte paa Slaget elleve nede hos Gjørsa, og Baadsmandens svære Skikkelse skyggede foran Gangvinduet i den lyse Aften, medens han famlede noget unødig længe for at faa Gadedøren op og rigtig laaset igjen. Han rumsterede og smaabrummede inde i Gangen, lod saa Stuedøren falde op og blev staaende og se ind til det aabne Sovekammer.

„Vidste jeg det ikke, at hun skulde sidde oppe der i Nattrøien, — passe paa, saa én ikke kunde faa lægge sig i Fred ...

Ja rigtig ja, naar det trækker op med de sigendes Mundvigerne, — er det ikke, som al Landsens Ulykke sætter sig til ind under Næsen hendes ......

Nehei, Du siger ingenting Du ... For Du er den, som kan læse Messen uden Ord ... Teksten den ... Hu—uh, — se paa hende nu — — —. Aa snak ud, Kjærring ... Denne Underfundigheden og Bedrøvelsen, som én skal gaa paa Hosesokker for" —

„Gudskelov, si'er jeg bare, fordi Du endelig er kommet hjem, Rusten, — fra denne drikkendes og supendes Seilmageren ... Leveren din, véd Du" ...

„Saa—aa, — drikker jeg nu, — vil Du sige, jeg drikker med ...

Og saa snakker hun saa pent om Leveren min, som ikke maa ha stærkt, nei. Bagefter ja — bagefter ja ... For man maa altid ha Ret. Man kreperer, dersom man ikke faar Ret og kan faa sidde og præke for os andre udydige ... Pokker til Kjærring, — hun er som en Kork til altid at dukke op øverst i Toppen af Retfærdigheden ... Eller for Eksempel, Du Gjertru, bare denne Gangen, — skulde man ikke kunne pirke og rokke lidt ved den store Dyden din ... Her gaar jeg ja, med Skade og Pine baade i Leveren og paa Pungen, — og det har Du ganske Ret i at slaa Dig andægtig over, — for Seilmageren er ikke den, som betaler eller lægger ud ... Og Leveren, hvad den kan bli til, — det ... Jo Du kan trøste Dig med, at det stikker — akkurat her — i høire Siden. Hu—u—uh, — det er, saa det svir og brænder ... Saa Du kan tryggeligen salve Dig med, at Du har Ret i det Stykke ...

Se nu, ser hun ud som et Gravminde med det Næbbet nedover Hagen ... Ne—ei, jeg er ikke død endnu.

Men saa spør jeg bare, hvem der har Skylden for, at jeg røg ud i den Suppen idag?

Ja—a, ja—a, — hvordan det gik til, Du ... Man var ude med Træskheden og Fulheden og vrikkede paa sig og smilte som Smør og bød baade Mad og Øl for at faa Seilmageren lokket ind i Stuen. Havde hun først faat Fuglene der, saa — saa skulde de bli siddende paa Limpinden da —. Hi hi hi, — hun faar to gamle Karer paa Gleisen

til at drikke, og render saa, Gudhjælpemig, ud af Huset! — Lar os bli siddende der strandsatte og tørste og kjede ... Værre, end dèt skulde være udtænkt paa Malice ...

Da var det med ét Kjolen til Maren, som det tog slig Varme i Dig for — —. Og, — hø—ø, — naa der er nogen af Barna, saa — —

Men Manden! ... hun husker ikke mere paa ham end som saa —. Han" — Baadsmandens Tone blev galgenbitter, — „han skal bare arbeide og slide helt, til han blir gammel og graa som en udslidt Skotgamp ...

Men saa er det nu den Leveren, jeg har at haabe paa ... For at se paa det Uvet, — hvordan Du gaar der og aser og stræver og render og skjænder i Solstegen, saa Du staar og higster i Bakken, — endda Du véd, Du har den Astmakrampen over Dig ... Før var der et evigt Veir med alle de ni Barna, som skulde vaskes og kjæmmes og bespises og dænges til Lærdom og Optugtelse. Men det er, Gudhjælpemig, ikke et Haar bedre nu. Hun farer om som en Ballon uden Styre, siden hun er lettet for hele Ballasten" ...

„Nu faar Du engang gjøre Vei med at komme iseng, Rusten," — paaskyndte Madamen uanfægtet.

„He, he, bider ingenting paa Retfærdigheden, — den er poleret den —

... Nei om det er rigtig Gjertru'sfuglen, hun ligner heller ... Hun har Næb som en Murske, — og Øine som en Gasse — og hvæser — — og hvæser," — laa han og murrede.

„Du fik da vel Marens Kjole afsted, Gjertru?" — reiste han sig pludselig ivrig.

En Morgen nogle Uger senere hang der hvide Lagener foran Stuevinduerne oppe i Bakken hos Rusten, baade det ud til Haven og det til Gaden. Madamen var død Dagen forud mod Kvælden under et Anfald af Astma.

Derinde gik Baadsmanden og tuslede fra Stuen til Soveværelset, og saa, naar han havde siddet der en Stund og set paa hende, ud i Stuen igjen. Hun laa endnu uflyttet i Sengen med lukkede Øine, den høie Næse og Kappebaandet, som Mor Jensen havde knyttet hende under Hagen, da hun imorges hjalp ham med at stelle Legemet, — og lig sig selv, saa uanfægtet, som hun ikke hverken ænsede eller vørrede ham; med et lidet lunt Drag under, som hun nok forstod og paaskjønte hans idelige Funderinger over hende, naar hun bare vilde.

Inde i Stuen prøvede han sig saa i én Stol, saa i en anden. Der sad han og aad paa Knoerne og mumlede ...

„Tænkte jeg det ikke ... tænkte jeg det ikke, — hun maatte gaa der og mase, til hun en Dag" ...

Han føg urolig op igjen, aabnede Skabet, saa ind i det, lukkede det ... Stod saa og funderede sig bort ved Klaffebordet, hvor Systenen laa med Knappenaalene i og Uldtraaden, som hang efter Stoppenaalen. Flyttede ikke paa den, rørte den ikke, bare saa paa den. —

Han stirrede om sig paa Tallerkenrækken i Kjøkkenet. Der drog Katten sig lang og ynkelig under Krakken og glode ufravendt paa ham med et Par lysende brandgule Øine — og endelig et jammerligt Mjav. Han kjendte det klamt, som det var Skibsnissen, han saa igjen fra Redskabskammeret den Ulykkesnatten, de forliste Fartøiet og syv Mand paa Sandy-Hook.

Og han gik stilfærdig ind i Kottet, hvor Kjole-

livene og Skjørterne hendes hang paa Klædeslisten. Skoene stod under med Snørebaandene i.

Det trak sig i Ansigtet paa ham som Lemus, og han drog en og anden Gang Veiret tungt og dybt med et Støn.

Saa maatte han ind i Sovekammeret igjen listende paa Taa ... Sidde der, som han havde siddet i al Nat, og se paa hende og tænke, hun kunde kjende og mærke ham, og at hun ikke var borte alligevel ... Det var saa lidet, som skillede —

At hun skulde være rent væk ...

Slig, som de havde havt det sammen, fra hun var atten Aar — sytten, ja før den Tid.

Han huskede saameget, helt fra hun sprang som ung Jentunge nede paa Bryggen ... og hvordan han havde ærtet og holdt Jøn med hende.

Han sad ved Sengen og saa stum stivt paa hende og begreb ikke ... at Gjertru — Konen hans — var — holdt op at være til ... der, hun nu laa, saa han kunde ta hende i Haanden ... Lidt af Ansigtsskyggen tegnede sig svagt graat inde mod Væggen, og der steg for hans Syn noget som af et andet Land, hvor Gjertru skulde færdes uden ham.

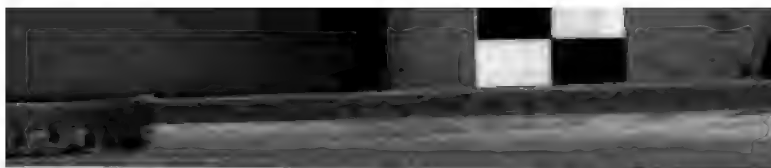
Da glap ud paa Dagen hendes Øine halvt op, og han saa, at de var brustne. Det gik med isende Forfærdelse gjennem ham. Det var Visheden, — Gjertru var død, — borte.

Han trykkede Øinene vart igjen, kyssede dem til — var ude i Hjørneskabet og fandt frem to Kobbermynter og la én paa hvert Øie.

Han satte sig ned og holdt i og besaa hendes Hænder ...

„Du var Glæden min al Dag!" ...

Mod Kvældingen kom Snedker Andersen for at forhøre om Kisten.

Han fandt Baadsmanden ludende helt forover med den store Ryg og det graa Hode mod Sengedynen.

„Baadsmand, — Baadsmand," — hviskede han og søgte at lette paa ham.

„Baadsmand!" — udstødte han forfærdet.

Men Baadsmand Rusten var kold og stiv, og Snedkeren forstod, han var død.

EN UNDERVANDSKRIG

Garnet er trukket efter Natten ...

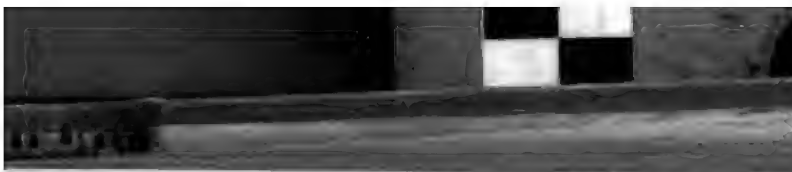
En Mort spræller øverst i Slammet ... en Aal snor sig gjennem det som en Orm eller Slange; den er sleip og ikke god at faa Tag i ... Der sprætter en liden ubændig, rødprikket Tryte, og underst rører der sig en lang, mager, benet Gjedde med Slugelysten endnu i Øinene; — ud af Gabet stikker Tredieparten af en prægtig blank Ørretforelle —

— Lad Gjedden være en populær Fisk i andre Lande, — det er ingenlunde lykkets den at gjøre sig elsket eller paa nogen Vis almenyndet hos os i Norge!

Den er det saalidt som overhovedet nogen Erobrer.

Den Fiskefamilie, som fra Arilds Tid har hævdet Besiddelsen af de norske Indsjøer, været deres — i Bevidstheden om sin Hjemstavnsret — livlig sprællende, glade, fede Indvaaner, er nemlig Ørreten.

Allerede det nette Hoved med den lille fine Mund viser hen paa Flue- og Insektsnapperen i Modsætning til den plumpe, grove Slugfisk Gjedden. Kommer hertil Ørretens smukke, brede, kraftigsluttede Bygning, — for ikke at tale om den Inter-

esse, som dens Levesæt og Finesse byder Fiskeren, — vil man forstaa, at den ikke med urette er blevet en berømt Sportsgjenstand. Veien til at faa den paa Krogen er et helt fiske-psykologisk Studium, en Væddekamp mellem Fiskeren og Fisken om at overliste hinandens instinktive Gjætning, enten den staar urørlig, stille imod Strømmen eller, — va'r paa Skyggen af Fiskeren og hans Stang, — gjemmer sig dybt i en Kulp under Land, hvor Strømmen fører Blade og Barkstykker hen, saa de dreier sig rundt i Evjen, og — Fluerne samler sig over.

Der skal Kunst og øvet Haand til for med Held at kaste Snøret og lade Fluerne glittre forførende nok, medens de som snare Skygger farer hen over den lyse Sandgrund eller under kapriciøse, hidsige Spræl og Hop i Overfladen viser sine i mørkflækket, rødprikket Guldmor skimrende Farver som Fossens og Strømmens egne blinkende Børn.

Den er med rette Nationalyndlingen.

Med sit røde, rige, friske Kjød er Ørreten mellem Ferskvandsfiskene noget af, hvad Jordbæret er mellem Bærene, Rosen mellem Blomsterne.

Den er Huldrefolkets Fisk, den fede velstelte, gule i deres egne Hjemkjern, som slaar Slag med Spolen og snapper Myggen i Soleglittret om Kvælden eller skvulper mystisk op af Bunden i Stilheden, naar det mørkner. At en Gjedde nogensinde skulde bli træd ind paa en Huldremands Vidiehank, — at den nogensinde skulde bli erkjendt af Landets Vætter, er ligefrem en naturstridig Tanke.

Og hvilke Fiskearter der forøvrigt kan ha været Ørretens Konkurrenter i vore Indsjøer gjennem Tiderne, — det var først i Begyndelsen af dette Aarhundrede, at Gjedden fik Indpas i vore mere indre og høitliggende Vasdrag.

Man kan sige, den fløed ind paa en hel tristgraa Tidsstrøms grunde Vande. Det var den flad forstandigtørrationalistiske Oplysningstid, som vidste

at kurere Tilværelsen med „nyttig Oplysning" og Potetesprækener, og for hvis tændte Lys Livet ikke længere eiede Gaader og mørke Kroge. Det var ikke godt hverken for Huldrefolk eller Huldrefisk eller overhovedet nogetslags Mystik i de Dage, — bortræsonneret var det altsammen! Og, at Poesiens uforklarlige Verdener skulde fare bedre, var ikke at vente. Forskjellen mellem en rød Ørret og en graableg Gjedde blev forstandigen reduceret til Kjødvægten.

Den Tid havde ikke mindre end vor sine menneskekjærlige Ivrere og Forkyndere. Og en Idé af den indlysende Tørnyttighed som at lyksaliggjøre Landet med den Fisk, Gjedden, var netop af dem, der laa for dens Syn og ikke kunde andet end optages med Tilslutning.

Saa blev det da, — just som dette Aarhundrede svingede, — Mode blandt vor for den Slags interesserede „oplyste Verden" paa de forskjellige Landskanter at indforskrive fra Nabolandene og Tyskland denne „nyttige og nærende Fisk" og holde den som Yngel i Glas, indtil den blev stor nok til at slippes op i Fiskevandene. Det ansaas som en „paa engang interessant og landsgavnlig Bestræbelse".

Men Faktum blev — en Krig paa Liv og Død over det ganske Land eller rettere i det ganske Vand, fortsat langsomt, seigt og haardnakket fra Vasdrag til Vasdrag, fra Indsjø til Indsjø, fra Kjern til Kjern.

Meget skulde jeg dog feile, om ikke den stærke Rovfisk under denne Kamp har faat adskillige stedlige Faktorer imod sig, som den ellers er fri for, — om det f. Eks. muligens kan forholde sig med Gjeddefamilien paa dens Vandring nordover paa samme Maade, som Naturhistorien lærer os om Eselet. Paa sit Hjemlands Høisletter og Stepper inde i Asien er det, som bekjendt, et modigt, klogt og livfuldt Dyr, ikke mindre raskt end dets Frænde,

Hesten, og dets Agtelse hos Menneskene i Forhold dertil. Men, jo længere ud fra dets egentlige Klima og op i de kjøligere, des uanseligere dets Vækst, des længere og slappere Ørene, des udtryksløsere dets Øine og overhovedet uelskværdigere og ondskabsfuldere dets hele Væsen og Temperament.

Hos os antager jeg, Gjedden ogsaa lider af saadan at være kommet ud af sit Klima!

I dens egentlige Fædreland, Sjøerne paa den store europæiske russisk-tyske og ungarske Slette, kan Gjedden naa kolossale Dimensioner, og ser den velnæret og trivelig ud, er rig og kraftig i Kjødet og smager fortrinligt. Den forslugne „Hecht" er et almindeligt tysk Familienavn, hvilket tyder paa, at den der er baade yndet og national.

Anderledes i Norge.

Skjønt unægtelig af en vis fin Gout, — man nyder den med Smag røget og foragter den hellerikke i afkogt Tilstand eller som Fars, — regner man der ialfald ikke Gjedden for Lækkerbisken; dertil falder den i vore nordlige Regioner for benfuld, tør og kjedelig i Kjødet.

Middelmaadig-graa og farveløs, præsenterer den sig hellerikke af Udseende videre sympatisk. Den ser mager, stridbar og rovfiskeagtig ud, hvilket vel kommer af dens stadige Leven paa Krigsfod baade med sine egne Fiender og Folkemeningen. Saadant pleier nemlig ikke at gjøre hverken fed eller elskværdig.

Hvilken af de to Partier der sidder inde med den dybere Ret, drister jeg mig ikke til at afgjøre. Det er det gamle naturfilosofiske Spørgsmaal, om det Privilegium at udfylde en Plads og en Eksistens paa denne trange Jord skal tilhøre den stærkeste og til Tænderne mest bevæbnede eller den, som har Papirerne for sig.

Hvem af dem der kan glæde sig ved Befolkningens Sympati, er derimod ikke tvilsomt; — det

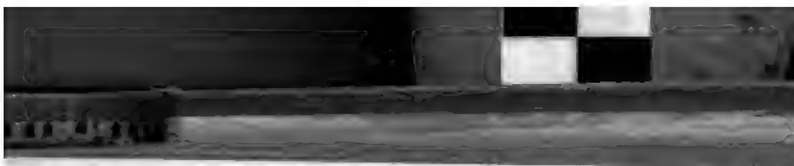
anses som en Ulykke, naar det heder, at der er kommet Gjedde i et Vand! Jeg husker endnu den Sensation, det vakte, da det for et Snes Aar siden rygtedes, at Gjedden var kommet i Stensfjorden og — forlød det — kanske hele Tyrifjorden udskjæmt!

Den Dag, den findes i Tyin, Gjendin og Bygdin eller Vinstervandene, har Gjedden erobret Norge.

Men, gaar Kampen end for sig med forskjelligt Resultat i de forskjellige Sjøer og Fiskevande, — Faktum er dog, at Gjedden stedse udvider sit Terrain, saa at man kan opregne Indsjø efter Indsjø, hvori Ørreten og Forellen fra at være de oprindelig herskende nu er blevet de forfulgte og jagede.

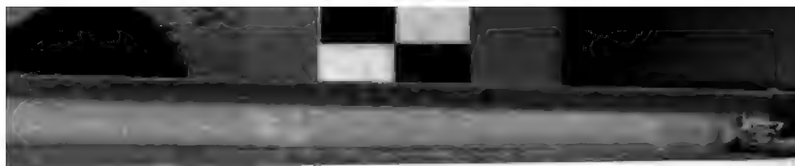
I de Vasdrag, hvor Ørreten endnu faar Fred for sin Modstander til at vokse sig stor, forsvarer den sig trods sit lille Fluesnappergab ved sin Raskhed, Gløghed og Styrke — og vel ogsaa ved paa sin Side at søge en for den vistnok meget passende Næring i Gjeddens Rogn og Yngel! I det store hele beror dog mulig Kampens Udfald, — det, om Sjøen skal erobres af de graa eller de guldglittrende, — efter Zoologers Mening, paa noget, der staar aldeles udenfor Partiernes hele Krigsførelse, som veier over baade Mod og List og Graadighed og Raskhed, — og det var egentlig noget til at fortvile og bli Pessimist over, om de kjæmpende selv gjennemskuede det! — nemlig af det Naturforhold, om Grunden bestaar af Dynd eller Sand. Det ene bringer Gjedden, det andet Ørreten den endelige Seier.

Paa Bunden af Fiskevandet tænker Bonden sig nu mangesteds en ensom, gammel, ondskabsfuld Gjedde, næsten saa lang som Kjølen under hans Fiskepram. Den ruger der stille begravet i Mudderet og lurer, indtil den pludselig skyder op som ét Lyn og sluger over de største, fedeste Ørreter.

Den ligger der som en Mefistofeles og forstyrrer Indsjøens Glæde og Fred.

— Saaledes staar under det blanke, stille Speil en dødelig Undervandskrig uafbrudt paa, Dag efter Dag, mellem den lange, benede, grønagtig-jerngraa Torpedofisk, der stikker op fra Dybet eller fra en af sine Krigshavne i Vigerne, jager som en Pil og sluger som en Afgrund, — og de lystig sprællende, guldglimrende Ørreters Børn!

ET HVALJAG

Ombord i Hvalfangeren larmede Ovnsdørene op og igjen; der fyredes yderligere under Kjedlerne, og Røgen væltede sort ud af Skorstenen.

Der var meldt: „Hval isigte!"

Langt ude i Horisonten løftede Dyret af og til sit mørke, isengraa Hoved over Vandskorpen.

Hvalen blev tydeligere og tydeligere. ...

Man kunde gjætte sig til, hvor den hver Gang vilde dukke op paa ny, og Vandstraalen, den skjød, susede under dens Pusten, som af et svært Maskineri.

En Timestid efter affyredes Bougkanonen med mat Ladning, og ud af dens Munding fo'r Harpunen og dens armtykke Trosse med en Fart saa voldsom, at der maatte øses Sjøvand paa Rullen for at hindre, at den tog Ild ved Friktionen.

Hvalen gjorde et høit Sæt, da Harpunens Jernklør rettede sig ud og tog Greb i den med sine Gjenhager; den var truffet lige i Finnebrusken.

Finmarkslandet laa ret som en Lineal fem Kvartmil indenfor om Styrbord, da Jagten begyndte, og det gik med uformindsket Fart og stram Trosse nordvest udover i Havet den hele Eftermiddag.

Dampskibet slæbte efter den gjennem Skum og Sprøit, bakkende med sin henved firti Hestes Maskine og tyngende imod Vinden med Bredfokken.

Det gjaldt at faa mattet det svære Dyr ud, til det endelig overgav sig.

Det var en af de langstrakte magre, vilde Finhvaler, hvis ubændige Kræfter man nu fik prøve.

Al Landkjending længst afsyne. I den sene lyse Kvæld glittrede det gule nedgaaende Solskjær over den blanke Havvidde. Farten stod paa uforandret. Trossen stak skraat nedover i Sjøen som i en Kjælder og piskede af og til et Stykke foran ovenpaa Bølgetoppene, medens Sprøiten idelig regnede indover Bakken, og Bougen grov sig ned i Skummet.

Ikke Tanke paa Hvil eller Køie den Nat!

Og endnu næste Middag ingen Forandring; — Fartøiet slæbende og bakkende med Næsen i Skum og Hav over Bougen som efter en Sytraad.

Det saa ud til at kunne gaa længe slig udover i vilde Ishavet, før de vilde komme til at se Kolossen ligge udmaset og sprængt med Bugen iveiret indved Skibssiden.

En lang næste Eftermiddag og Kvæld drog sig hen; — og nok en seig, asende Nat med Sjø i et Flod skyllende over Dækket, og Kaptein og Styrmand Vagt for Vagt afløsende hinanden paa Kommandobrættet.

Man havde bakket og slæbt efter Hvalen i fem og firti Timer — næsten to Døgn!

Og netop, som Stewarten bragte Morgenkaffeen paa tredie Dagvagt, skulde Trossen springe og Hvalfangeren miste sin Harpun med seksten Alen Jernlænke og tretti Alen Trosse, der nu alt hvinte afsted med Dyret dernede gjennem Dybet. — —

— — — — — — — — — — — — — —

Det var i samme Aar, kun nogle Uger efter, at Aviserne meldte, at en Hvalfisk af ualmindelig Størrelse var set i en liden, smal, trang Fjordarm indenfor den ydre Skjærgaard omtrent hundrede Mile indenfor paa den norske Kyst.

Og den havde baaret sig saa ganske uforklar-

ligt ad, — bevæget sig hele Tiden med en underlig uforstyrrelig Regelmæssighed frem og tilbage over Grundingerne paa saa lavt Vand, at det forekom én, som den maatte skure an.

Hvorledes den var kommen did? ... Naturligvis forrendt sig paa Jag efter Sild. Maaske jaget indover af Sværdfisk — eller af Staurhenningen eller Vagnhunden, — to Dyr, som regjerer i Almuens Fantasier omtrent saa mystisk som Havmanden eller Sjøormen.

Synet af Hvalfisken vakte en hel Opstandelse i Bygden; der gik Løbebud indover fra Gaard til Gaard, og Folket samlede sig paa Skjær og Klipper rundt om Bugten.

Det uheldige var, at man manglede Harpuner og Fangstmidler for en saa stor Besøgelse.

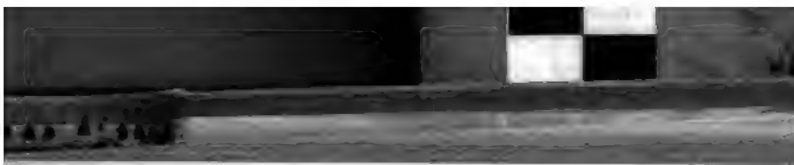
Og saaledes gik det til, at Bygden fik sit ganske Forraad af Skydevaaben, Soldatergeværer og gamle forlagte Dunderbøsser med Flinte- og Perkussionslaase ned fra sine Knagger og frem fra alle Kroge. Der blev en almindelig Maalskydning udover, medens Dyret gik der rolig frem og tilbage over Grundene, — altid paa samme Vis uforstyrrelig skurende og uden i nogen Maade at lade sig anfægte af Kuglerne, som borede sine Huller ind i dens med foddybt Spæk belagte Ryg og Sider.

Det var med en bitter Følelse af sin Afmagt, man saa al den Rigdom, — de hundrede Tønder Tran og al den Hvalsfin! — saadan passere frem og tilbage uopnaaelig under sine Øine.

Hvalen havde mindst faat to hundrede Riflekugler i Spækket, før den blev kjed af Behandlingen — og uden at forhaste sig — igjen stod udover mod Havet.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Og nogetsteds et halvt hundrede Mile længere sydpaa fangede Almuen saa senere ud paa Aaret en svær Finmarkshval paa over sytti Fods Længde.

Det kostede en svær Kamp og et vældigt Basketag derinde mellem Skjærene, før man opnaade at faa Bugt med det uhyre Dyr.

Hvalen var ogsaa der løbet ind paa grundt Vande og saa langt, at den ikke kunde komme ud igjen ved faldende Sjø.

Den vældige Finhval laa indbugseret til Afspækning, livløs og halvt paa Siden, som den saa ud efter Slaget med alskens Flæng og Risp og Hug i den furede, ligesom riflede, lysegrøngule Bug, og Hovedet — den uforholdsmæssige Kahytskasse for dens lille Hjerne, — dødgabende, med Munden fuld af Barder og stort som den halve inderste Væg af Pakboden. En af Trosserne var slaaet om dens halv løftede, endnu i Sjøen skyllende, fintformede, brede Kjæmpespol, der kunde minde om Propellen paa en Oceandamper.

Frasagnet om Kampen med al dens spændende Detailler vil længe bevares paa de Kanter. Hvalens mægtige alenhøie Ryghvirvler vil ses som Støtter under Bygdens Stabure, og de vældige Underkjæver ligger efter den som svære tyve Fods Planker af grov Benmasse.

Det, man fæstede sig ved som noget mærkeligt, var alle de Riflekugler, der havde boret sine Veje langt ind igjennem Spækket. Og endvidere, at der i dens ene svulne, betændte Finnemuskel — lige under Luffen, — sad en moderne Harpun, med en seksten Alens Jernlænke i og et dobbelt saa langt Toug slæbende efter.

Og nu laa den der afgivende alt, hvad den eiede under sin Hud, til Bønders og Kjøbmænds Nytte, saaledes opfyldende sin Bestemmelse, — som vi jo alle maa efter mere eller mindre Spræl her i Verden.

Det er blot det Spræl, én denne Gang kunde have Lyst til at faa flyttet sig lidt nærmere for Forestillingen, — en slig fortvilet Finhvals Spræl for Livet! ...

— — I fem og firti Timer havde Dyret slæbt den svære, bakkende Damper efter sig stik imod Vind og Sjø, ethvert Slag af dens vældige Kjæmpespol veiende for hundrede Hestes Kraft. Det i vild Dødspanik bankende mægtige Hjerte sendte Blodet i varm Kog gjennem Aarerne i det store Legeme. For hver Gang, det dukkede op for at puste, blev Vandstraalen mere og mere blodsprængt, dets smaa opadvendte Øine, der sidder nær hver Mundvig og ikke er stort større end Oksens, blev til to blodfyldte røde Huller, — medens Dyret med de yderste Angstens Krafttag drog og drog Harpunhage og Dampskib udover — altid udover. ...

Og det holdt ved at drage den tykke Ankertrosse ét Døgn -- og én Dag til, — og nok en lang svart Nat dernede gjennem Dybet — med Dødens Klogreb i Kroppen. ...

Saa føler det med ét, — som det er dybest inde i Rædselen, — at det er væk, — borte — lettet af. ...

Det blev for taaget at prøve at lade Forestillingen dukke under til dets dunkelt bevidste Liv, det vældige Dyrs pludselige Fornemmelse af, at det var — frelst! — det kolossale Forhold mellem Tryk og Befrielse.

Men et Spil for Tanken kan det dog være at udmale sig, hvordan Kjæmpedyret i det ydre kan have baaret sig ad.

Det er ikke umuligt, at det er blevet liggende stille, af og til med et nervøst Ryk eller en ufrivillig Muskelbævren gjennem den store Krop; — ligget slig dødstræt mindst et Døgn og saa nær oppe under Vandskorpen, at den har havt let for at skyde Pusten, medens dens Fedtpartikler efterhaanden har samlet sig og gjort Sjøfladen over

den stille som ved en modern Bølgedæmpning ved Olie.

Den har ligget og blot kjendt sig lettet, — i Begyndelsen med et enkelt Slag af Finne eller Spol nu og da for at overbevise sig, — indtil Hungeren lidt efter lidt er vaagnet.

Med sin slanke, fine, langstrakte Bygning har den saa skudt Lynfart gjennem det mørkegrønne Dyb som for at kjende igjen sin egen Pilsnarheds Glæde, gjort det utrolige Antal Mile i Vagten. Den har suget Polarhavets jodholdige, insektfyldte Sjø i Tøndevis ind gjennem Barderne og sprøitet Straalen i vildt Livsmod tilveirs, medens den igjen tog fat paa et nyt Silde- eller Loddejag.

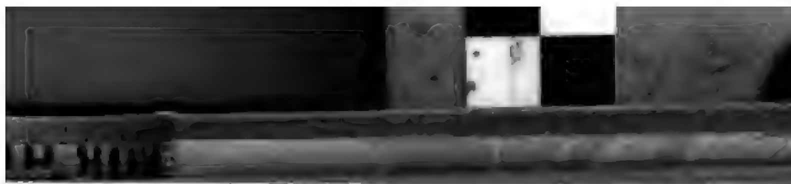
Lettet for det overvældende Tryk af Damperen har den i Begyndelsen endnu kun lidet mærket Harpunen, denne Hindring under Finnemuskelen. Den har nærmest kun havt den lykkelige Fornemmelse af at være befriet fra sin røgrullende, forfærdelige Fiende, som susede og skummede der ovenover Sjøskorpen med sin Jernklo i dens Krop. Dens Instinkt har følt det som et Saar, der vilde gro igjen. Og det blev først lidt efter lidt, medens den tumlede sig i Havet, at Harpunens Greb meldte sig med en stigende Følelse af Ildebefindende og Pine.

Og Smerten voksede stadig, — voksede gjennem Uger ... Betændelsen i det altid ømme Saar har irriteret den til Raseri, — har jaget den lange Kurser, hundreder Mile, gjennem Havet, — op imod Isen, mod Nowja-Semblia og Jan Main, og nedover mod Færøerne. ... Den har under den uafladelige Uro for at blive kvit sine Lidelser forladt det oceandybe Polarhav og søgt indover paa Bankerne i den grunde Nordsjø; — og tilsidst i Smertens Fortvilelse sat lige ind paa den norske Kyst gjennem Indløb og Sunde, hvor dens Sikkerhedsinstinkt ellers vilde forbudt den at løbe ind selv med en lokkende Sildestime foran sig.

Den vedblev at gaa derinde i den trange Bugt halve Dagen frem og tilbage over Grundingerne, frem og tilbage ... Og den holdt ved med det; der skulde to hundrede Riflekugler til, før den igjen stod udefter.

Det har været, — jeg kan jo kun gjætte, — dens Forsøg paa at faa skuret Harpunen med den slæbende Jernkjætting af sig.

Og det har været et næste Fortvilelsens Forsøg paa at befri sig fra Jernkloen, som saa igjen senere paa Aaret bragte Kjæmpedyret Dødens Lise inde mellem Skjærene sydpaa!

SVEND FØYN OG ISHAVSFARTEN

(1870)

Finmarkshvalen har to Egenskaber, der egentlig skulde beskyttet den mod alle Efterstræbelser. Den er samtidig Jordens stærkeste og — magreste Hval, hvilket vil sige, at Jagten paa den er paa én Gang baade den vanskeligste og den mindst lønsomme af al Hvalfangst. For at den skulde blive en fordelagtig stadig Bedrift, maatte der udfindes en Maade, hvorpaa den kunde fanges i Mængde, og Udbyttet tilgodegjøres i det store — og det er dette, Svend Føyn har gjort.

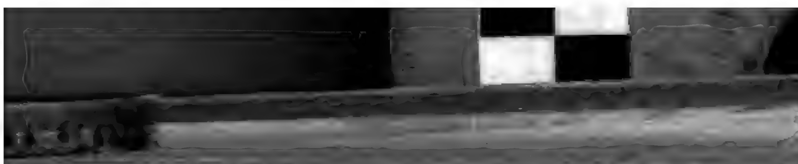
Hvalerne er Oceanfiske; de svarer i Fiskenes Rige til Oceandamperne blandt Skibene, og, som bekjendt, er Hvalfiskearterne ved Sydpolen andre end de oppe ved Nordpolen. Den hede Ækvator skiller mellem dem som en uoverstigelig Mur og hindrer dem fra at naa ind paa hinandens Omraade og blande Arterne. Hvalen har ogsaa Æren af at være den første Opdager, der har fundet den nordlige Gjennemfart om Amerika. Man har nemlig paa Amerikas Vestside ved Kurilerne fanget Hvaler, der har baaret mærkede Harpuner fra Hvalfangerne paa Østsiden oppe i Davis-Strædet, og da Hvalens Natur ikke tillader den at være længere end en halv Time under Vandet uden at puste, slutter man deraf, at den maa have fundet et isfrit

Løb for den nordlige Gjennemgang. Det er imidlertid ikke disse interessante Omstændigheder, vi her har at holde os til; vi vil kun fremholde det ene Faktum, at af alle Hvalfiske paa Jorden skal Finmarkshvalen være den uden Sammenligning stærkeste og raskeste; thi det er dette, som har gjort dens Fangst til en Opgave for Geniet.

Hvor stærk den er, kan sluttes af følgende Historie, som, uagtet vi har talt med de troværdigste Øienvidner — ja bl. a. med Svend Føyn selv — og tillige paa andre Maader har faat stadfæstet Sagen, dog endnu staar for os som næsten utrolig. Til dens Forstaaelse skal vi her forudskikke en liden Forklaring over Fangstmaaden, saaledes som vi har opfattet den.

I passende Nærhed udskyder Kanonen i Dampskibets Forende mod Hvalen en Harpun med en Line efter sig. Saasnart Hvalen føler sig saaret, sænker den sig under i Dybet, og nu begynder et forceret Løb, hvori Damperen, idet Linen med passende Modstandskraft gives ud, maa gjøre Følge, trukken af Hvalens uhyre Kraft. Det gjaldt før om at komme Hvalen paa ny saa nær, at man kunde faa skudt Granaten ind i den. Nu bruges derimod kun én eneste Harpun, foran hvis bevægelige Hager sidder som Spidse en Sprænggranat, der eksploderer ved Hvalens eget Ryk. Feilen ved de forrige Sprænggranater, som Føyn efter Idé fra Grønlandsfangsten anvendte, var den, at Hvalen vistnok sprængtes, men paa Grund af sin Magerhed ofte med det samme sank og tabtes. Føyns Tanke, som han iaar har realiseret, blev derfor nu at faa Hvalens indre fyldt med Gas fra Bomben, der trænger ind sammen med Harpunen. Ved dette Middel vilde Hvalen kunne holdes oppe og flyde som en almindelig Grønlandshval.

Det var med en indskudt Harpun i Livet, at Hvalen en Dag fo'r afsted med Føyns Dampskib

paa 20 Hestes Kraft efter sig. Det bar mod Vinden, og Føyn satte op en Bredfok for at stoppe paa; men Fokken revnede for Trykket, da Vinden efterhaanden steg til en stærk Kuling med Sjø. Maskinen orkede ikke at arbeide imod Farten, der gik stik imod Veiret, og slig blev det ved under stigende Storm i hele ti Timer, idet Sjøerne slog indover Dampskibets Forende.

Der var nok dem ombord, som syntes, det ret nu kunde være forsvarligt, om Trossen blev kappet. Gamle Svend Føyn gik imidlertid taus frem og tilbage paa Dækket, og hvad han vilde, vidste man.

Hans Hustru, som var med, laa nede i Kahytten, og Føyn befandt sig saaledes „i sin Families Skjød" og vistnok netop ret i sit Es.

Situationen blev imidlertid mindre og mindre glædelig; det var, som om man havde harpuneret selve Sjøguden istedetfor en Hval, saa evigt og utrætteligt vedblev den Løbet. Da Trossen saa endelig sprang, lettedes vistnok mangt et Hjerte ombord — kanske i Stilhed Svend Føyns med; thi Veiret var steget til Storm.

Men hvor mange Hestes Kraft har ikke ligget i denne Hvalfiskespol!

Da det saaledes har vist sig, at Maskineri og Seil og Sjø i Forening ikke formaar at give Dampskibet den rette Magt til at holde igjen, har Føyn opfundet en Tverbom med Falddøre eller noget lignende, der under Farten kan „strike igjen" nede i Vandet som er bred Væg, og nu iaar prøvet, om det holder.

En saadan Sport i fuld eventyrlig Kjæmpestil kunde Jordens Keisere og Konger misunde ham!

Det er imidlertid ikke som „Sport", at Svend Føyn driver denne Fangst, skjønt vi nok tror, at det eventyrlige og dristige tør have havt sin Indflydelse paa hans Beslutning. Det er ham en For-

retning, der skal give Udbytte for ham selv og Landet.

Det heldige Udfald maatte saaledes bero paa de to Spørgsmaal, om der ved Finmarkens Kyster er i fornøden Mængde en stadig Tilgang af Hvaler, og om Fangsten samt Tilgodegjørelsen lod sig drive saa at sige maskin- eller fabrikmæssigt.

Den første Tvil om Hvalfiskens Mængde havde Føyn faat tilfredsstillende besvaret ved Forespørgsler hos ældre, erfarne Mænd oppe i Finmarken, skjønt det vistnok ogsaa hed, at baade Isforholdene og ellers Aaringerne i den Henseende kan øve en overordentlig vekslende Indflydelse.

Det andet Spørgsmaal har han løst dels ved den nye Fangstmaade med Dampskib og Granatharpun, dels ved Oprettelsen af Guanofabrik.

Fangsten har foregaaet med vekslende Held — som oftest efterat Føyn i Februar har seilet med Damp- og Seilskib til Kysten af Grønland og fældet Sælhund. I et Aar fældedes 32 Hvaler med Sprænggranat, hvoraf dog endel tabtes. Iaar er der med to Dampskibe fældet indtil 21de September ialt 36 Hvalfiske til en Værdi af over 20,000 Spd. eller, medregnet Barderne, ca. 30,000 Spd., foruden hvad der tilgodegjøres af Guanofabriken i Varangerfjorden.

Svend Føyn er en velbygget Mand med graat Haar, isblaa eller graa, aldeles ikke sentimentale Øine, og et Ansigt, der er skarpt i Bougen som en Jerndampbaad. Da han ved min Indtrædelse hjemme hos ham reiste sig af Sofaen, mindede han ikke saa lidt om en Isbjørn paa en Flage; han har noget ved sig af dens islyse Let. Svend Føyn er en Mand, som vil det, han vil; men han har altid havt ondt ved at faa andre til at forstaa sine Idéer, før Resultatet har kronet dem.

Paa et Maskinværksted smedede han saaledes, da man satte Theorien imod hans Ordre, tilsidst

med egen Haand sin bestilte Dampskibsskrue i den Vinkel, som han nu engang for sit Øiemed trods al Theori ønskede den, og slig har han taget sig selv tilrette mangen Gang i Livet. Man maatte selv være et Stykke af et Geni for altid at kunne gaa efter, hvad han egentlig mener med Tingen, og hans Granatharpun havde sikkerlig ikke kostet 40,000 Spd., dersom han havde havt en tilstrækkelig sindrig Mand ved Siden af sig, der mekanisk kunde forløst hans Tanke.

Føyn er, i Korthed sagt, et Villiegeni, og har det ikke med megen Tale. Han er den i vort Lands Sjømandsverden, der har vakt den største Opsigt siden de gamle Sjøheltes Dage. Hans Natur er bygget for Modstand og for at overvinde Hindringer. Derfor har han ogsaa opsøgt sig sin egen Tumleplads: Ishavsfarten; det almindelige Hav var ham ikke eventyrfuldt nok.

Har Læseren nogen Gang været ombord i en Ishavsfarer? Der er Anledning dertil, naar de om Vinteren ligger hjemme i Havnen udenfor Nøtterø i Nærheden af Tønsberg, hvor Føyn og den vovsomme Kaptein Bruun samt Jacob Melsom, de tre mærkeligste af vore Ishavskapteiner, bor.

Ishavsfarernes stærke Konstruktion kan aldrig egentlig gjøres forsvarlig nok. For en svær Pres af Seil skal de forceres hundredemilevis frem mellem Isstykker, der ligger som ophugget Sukker. Skuden tørner i Farten mod et Isstykke; det ryster over hele Fartøiet fra Mastetoppen ned til Kjølsvinet, og man har ondt for at staa paa Dækket. Atter tager Skibet Fart for den svære Seilpres, atter stamper det i mod Iskanten, atter den samme Rystelse. Denne Forceren af Isen er klarlig ikke for nervøse Mennesker, og, da Forfatteren var ombord, tænkte han med forbauset Beundring paa den Matros's Hjernekiste, som sover nedenunder med Hovedet nær Stevnen, medens disse Stød i ét væk gaar for

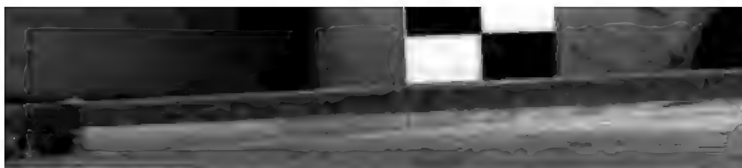
sig knap en Alen fra det. Selv en Elefant maatte i Længden faa Hovedpine af dette; men Ishavsfareren lader nu til i alle Dele at have en helt anderledes vel fortømret Natur.

.Gjennem den af Bølgegangen brudte Drivis arbeider Fartøiet sig op til Polarisens faste Kant, der løber i nordvestlig Retning flere hundrede Mile, idet der af og til gaar som brede Fjorde eller Aabninger ind i den.

Underveis oplever man paa Farten mellem Isstykkerne de arktiske Eventyr. Man har om sig i Luften især Graamaagerne og den forunderlige skjønne, hvide Elfensbensmaage, hvoraf Kristiania Museum nu endelig har faat et Eksemplar, og paa Isstykkerne ser man Sælhunde eller vel endog af og til en Isbjørn paa Fangst. Den intet anende Sælhund gribes pludselig af en Lab, der dukker op til den nedenfra under Iskanten; det er Isbjørnen, som har naaet hen til sit Bytte ved at svømme det sidste Stykke under Vandet.

Isbjørnen er iøvrigt ved de nuværende Geværer ikke længer den gamle, farlige Fiende. Men hvilken glubsk Natur den har, kan man gjøre sig en Idé om af følgende: Hvalen er plaget af en egen Sort Snyltedyr, der lever i og ernærer sig af dens Hud, de saakaldte Hvallus (Cyamus). Disses stærke Gribefødder generer den paa det ømfindtligste, og man ser ofte de store Hvaler halvt opreiste skubbe sin Kjæmpekrop op og ned mod Iskanten som for en ulidelig Skabkløe. Ved saadanne Leiligheder styrter da den sultne, lurende Isbjørn sig pludselig paa Hvalen, begraver Gab og Klør i dens spækfulde Sider og river svære Stykker af, før den angrebne Leviathan faar Tid til at dukke under. Der harpuneres mangen Hval, som bærer den Slags Mærker efter Isbjørnen.

En af Farerne i Drivisen er at blive skruet inde i den. Spørgsmaalet, om Fartøiet skal knuses eller

ikke, beror her som oftest kun paa dets hensigtsmæssig skraa Konstruktion under Vandgangen, og mangen Skipper er frelst ved, at hans Fartøi paa den Vis uskadt er skruet helt op paa Isen af det uhyre Tryk.

For nogle Aar siden hændte dette en af Føyns Ishavskapteiner paa høi nordlig Bredde. Skibet sad i ugevis som en ensom liden Ø midt i en uoverskuelig Sneslette og løftedes heldigvis tilslut efter megen Knagen i Tømmeret op paa Isen. Kapteinens Observationer viste ham, at Drivisen gik sydover, og at hele Fladen tilslut maatte tørne paa og dele sig mod Island. Det vilde da komme an paa, om hans Fartøi skulde gaa med den Is, som driver østlig ned om Island og snart opløses, eller om han skulde drive vestom og kanske aldrig slippe ud af den eller ialfald overvintre i Isen. Der gik Uge efter Uge i Forventning og Ængstelse; det gjaldt om at holde Folkene ved Mod og stadig sysselsatte. Men mangen Aften, naar Kapteinen sad ved Lyset i sin ensomme Kahyt, og udenfor i Mørket kanske en Isbjørn stod og gloede paa Lysskjæret fra Kahytsvinduet, var vel Chefens Tanker ikke saa lyse.

En Dag hørtes der endelig Brag, som tydede paa, at den afgjørende Katastrofe var forhaanden, og at Polarisen nu tørnede imod Island. Kanonskud vilde ikke faat Ørenlyd midt i det Verdensbrag, som nu brød løs, og som det overgaar al menneskelig Evne at beskrive. Det var som at overvære en af Skabelsesdagene. Isstykkerne skruede sig op under Trykket saa høit som Fjelde, og Ismarker revnede med lange Brag hundreder Mile indover. Under dette viste Observationerne, at Skibet drev østlig om Island, og at man kunde vente snar Befrielse af Fangenskabet.

Vi skal imidlertid ikke opholde os ved Ishavsfarerens Eventyr, men følge ham op til den faste Polar-Iskant, hvor Sælhundene og hans Forretning

er. Det er i de store Fjorde og Aabninger, at Sælhundefangsten foregaar. Der ligger de henover Isen i titusindevis, mest Ungsæl, og ernærer sig hovedsagelig af en Slags rægelignende Smaadyr, hvoraf Sjøen er opfyldt.

Gammelsæl fanges til en anden Tid end Ungsælen, og Fangstmaaden er tillige forskjellig. Den gamle Sæl er mere va'r af sig og dræbes med Skud, der i den kolde Luft der nord kun giver et ubetydeligt Knald. Den troskyldige Ungsæl skydes derimod ikke, men slaaes eller stikkes i Hovedet med Ispiggen, et Redskab, som Matrosen altid har i Haanden, naar han færdes ude paa Isen, og som der er ham ligesaa uundværlig som Alpestokken for den, som gaar blandt Bræerne. Ungsælen skal have et Udtryk i sine smukke blaa Øine saa forunderlig blødt, tillidsfuldt og talende, næsten som et Barns, og dette Blik har, før Vanen til Slagteriet kom, plaget mangen Mand, som ellers ikke er saa blød af sig.

Englændere, Tyskere og Nordamerikanere har efterhaanden opgivet Sælhundefangsten, og denne Ishavsfart er saaledes nu saagodtsom udelukkende paa norsk Haand. Aarsagen hertil er visselig kun tildels den, som man har angivet, at Sælhunden oppe ved Nordpolen skulde blive sjeldnere. Sælhundenes mere eller mindre sjeldne Forekomst paa de tusinde Mile vide uveisomme Ismarker tør bero paa helt andre Forhold; ialfald støtter det rige Udbytte, hvormed vor Ishavsflaade ogsaa i dette sidste Aar er vendt tilbage til Hjemmet, i høi Grad denne Formodning. Aarsagen til, at de andre Nationer har draget sig ud af Forretningen, kan derimod med hel anden Vished være den, at de mangler de dertil egnede dygtige Sjøfolk og Skytter. De fremmede Skibe, som laa i Tønsberg, havde derfor ogsaa forsynet sig med norske Matroser og norsk Erfaring ombord, og faktisk var det saaledes kun

den Pengekapital, som var stukket i Foretagendet, der var udenlandsk.

Hvad Fædrelandet har at takke Føyn for, er, at han har ført det norske Flag under Møie og Fare ind paa et nyt, uoverskueligt Forretningsfelt og givet vor Sjømandsstand et Eksempel, der gjør, at den herefter ikke viger tilbage i nogen Konkurrence.

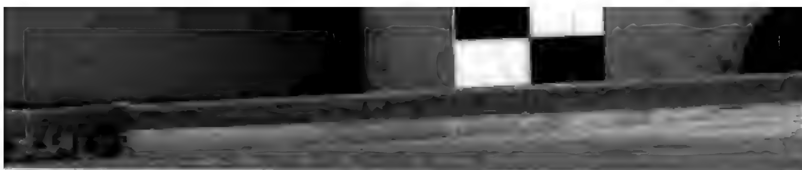
Svend Føyn er nu 61 Aar gammel. Hans Fader, Skibskaptein Lorentz Føyn, forulykkede paa en Tur til Moss med en Baad og efterlod sin Hustru med 5 uforsørgede Børn, hvoraf Svend var den næst yngste. Tidlig viste sig hos ham en utrættelig Arbeidslyst og Iver for sin Uddannelse. Han havde en naturlig Begavelse for Mekanik og stod som Gut ofte fra Morgen til Aften ved sin Dreierbænk. Han arbeidede saaledes en Krusemaskine og flere andre Ting, hvortil Metallet baade blev støbt, filet og poleret af ham selv. Paa Skolen duede han kun lidt og har selv siden sagt, at han der bare fik Lug og daarlige Eksaminer; men desto bedre duede han til Sjømand. Da han var bleven Styrmand, erhvervede han sig snart saameget, at han kunde opholde sig nogen Tid i London og senere ved nogen Hjælp i Paris.

Om Svend Føyn gaar der blandt Sjøfolket mange Historier. Man faar altid Indtrykket af Manden med Jernvillien og med en Energi, der for Rastløshed knapt formaar at holde sig selv i Tøile. Han mangler derhos, heder det, den fornødne Taalmodighed til at lade underordnede udvikle sine Evner efter deres egen Drift og Natur, idet nemlig alt lige til det allermindste skal udføres saa akkurat efter Føyns eget Hoved, at vedkommende selv intet Hoved faar at bruge. Uforfærdet og dristig var han altid i den Grad, at han endog forekom andre ufornødent at søge Faren, og herom er nok af Historier, som vi dog ikke tør opholde os ved. Paa

Narvas Rhed styrede han saaledes bl. a. engang en Baad iland under en frygtelig Storm og med al Udsigt til at gaa under.

Et Træk afmaler os denne Mands ubetvingelige Villie paa sin Vis storartet. Som Chef paa et Fartøi laa han engang i sin yngre Tid flere Dage i Vindstille og tæt Taage i Nordsjøen. Da Taagen fremdeles ikke lettede, kunde Føyn ikke holde ud længer i det graa Fangenskab, men foreslog, at nogle af Folkene skulde gaa i Baaden og se til at ro ud af Taagen for, om muligt, at finde, hvor man kunde komme ud af den. Midt paa vilde Havet, hvor man laa uden at se en Haandsbred foran sig, forekom dette Forslag alle at være den aabenbare Galskab og Livsfortabelse. Da ingen vovede, gik Føyn alene ned i Baaden og satte af. Lykken vilde imidlertid, at Taagen straks efter lettede, saa at hans fortvilede Baadfart blev overflødig.

Under en af Føyns Jagter paa Hval oppe i Finmarken hændte det Uheld, at Trossen, hvormed Hvalen løb ud, slog sig omkring hans Ben og rev ham med sig overbord. I Vandet viklede heldigvis Løkken af det susende Toug sig straks af igjen, saa han kom løs, ellers havde denne Fart været gamle Svend Føyns sidste.

OLE BULL

HANS KARAKTERISTIK OG LIV

(1881)

Skjønt Purpuret ruller
ei over din Skulder,
en Konge dog er Du forvist, —
Geniet er Kaaben,
Du bar ifra Daaben,
og Buen din Ønskekvist!

Hvorledes give et nøgternt og sandt Billede af en Mand, om hvem der i femti Aar er fantaseret og lavet Eventyr snart sagt i to Verdensdele?

Ole Bull var den største gjenlevende Repræsentant for den saakaldte romantiske Virtuostid, da den geniale Violin havde Ordet, og det enkelte Geni havde Tilladelse til at elektrisere Publikum, medens Orkestret var reduceret til kun at spille en understøttende og udfyldende Rolle i Foredraget. Nu er det Orkestret, Symfonien, der er alt, og den enkelte kun et medvirkende Led.

Men Ole Bull var et Geni med en subjektiv, individuel Kunst, med sin egen clairvoyante Opfatning, sin egen originale Violinskole, sin egen eiendommelig tilændrede Violin. Hans ubetvingelige individuelle Kraft underlagde Kunstværket sine egne Farver istedetfor at flytte ind i dettes Tanke, han gav sit eget digteriske Lynveir mere end Kompositionen, Ole Bull mere end Komponisten. Det

var dette, som var hans Styrke, men samtidig ogsaa det, som den objektive Kritik maatte dømme.

Visselig, han førte ikke den videnskabelige Musik an i Verden! Visselig, uagtet hele det Væld af friske, ny, originale Melodier og Improvisationer, hvorpaa han var saa rig, — han forøgede ikke Generalbassens Satser med et eneste Punkt, der kan paapeges som et Skridt fremad i Musiken eller Harmonilæren i det hele! Han paaførte den tvertimod et Fyrværkeri af Barokiteter, Bizarrerier og tekniske Kunststykker, saa at de bebrillede musikalske Videnskabsmænd undertiden fik Lyst til at undersøge, om han ikke gjemte baade Fløiter og Piber. Hans „orkestralske" firstemmige Spil, hans Dobbeltgreb, Arpeggios, Flageolettoner og Oktavgange var noget enestaaende.

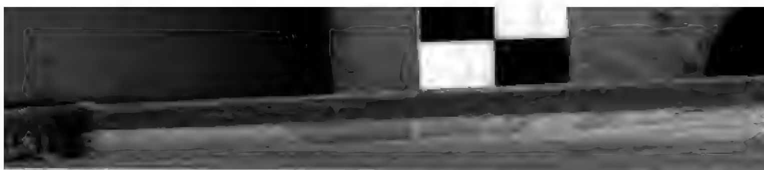
Men siden hans og Paganinis Dage har Tekniken adopteret en anden Stil og feiret andre Triumfer.

Og dog — Ole Bull eiede noget, som aldrig blegnede og aldrig blev gammelt: den inspirerede Skaldegave, der aandede Glød og Farve ind i Tonerne og lod hans hele Hjerte og Sjæl tale ud af Violinen.

Ja denne Evne blev saa lidt gammel og afbrugt, at den tvertimod stod under Udvikling af hans hele lange, bevægede Liv.

Medens han i sine unge Dage mest seirede ved sit Spils originale, aandfulde Pikanteri, dets barokke, vilde Skjønhed og Kraft parret med en ekscentrisk Fremtræden, blev Foredraget ud over Aarene i de Momenter, hvor han virkelig gav sig selv hen, altid renere, sjælfuldere og inderligere. Hvem kunde vel give en Melodi saa dybt skjønt, saa til Hjertet gaaende simpelt og gribende som Ole Bull, efterat hans Haar var blevet graat?

Men ... man faar intet for intet i denne Verdens Strid, og naar jeg fremsætter den Mening,

at den seirrige Ole Bull ogsaa har maattet betale for sit, saa er det netop Grunddraget i den Opfatning, jeg har af ham, saaledes som han staar for mit indre Øie efter et fleraarigt, jeg tør nok sige, nært personligt Bekjendtskab. Døden har opfordret til at overveie Erindringerne paa ny, og hans Søns Velvillie har sat mig istand til at gjennemgaa flere hundreder af Ole Bulls Breve, hvoraf Størstedelen er skrevne paa fransk til hans første Hustru, omfattende en Periode af henved tredive Aar, — det interessante Tidsrum i hans Liv, hvori han fristede sin Kunstnerbanes farligste Chancer, kjæmpede de afgjørende Kampe for sit Navn og tog sine store Triumfer gjennem alle Europas Stæder fra Frankrige og England østover til Rusland.

Man er kun altfor ofte tilbøielig til at lægge Privatlivets snevrere Hensyn og Domme paa Offentlighedens store Mænd, dømme en Kunstens „Great-Eastern," der er bygget for Oceanfarten, efter de smaa lette og nette Egenskaber, man forlanger af en elegant Damper for bare Salon- og Søndagspassagerer. Og det er til denne Side, Misvisningen helst har ligget, naar der fældtes Domme om Ole Bull. Han var ingen Privatmand; han var i eminent Forstand en Offentlighedens Kunstner. Der forstod ingen at bemægtige sig det store Publikum som han — noget, som ikke alene laa i hans Violin, men i hans hele Personlighed, — og hans vældige Bue var aldrig mere fyldt af betvingende Herskekraft end, naar han kunde svinge den over et bølgende Hav af tusinder Hoveder. Da fløi der Gnister af den, da var den elektrisk eller rettere magnetisk; — thi Ole Bulls bløde, saa henførende Tone med den brede Behandling var noget mere end det tørre elektrisk-gnistrende, — da lyste hans Geni som en Skjønhedens Aabenbarelse over hans ædle Skikkelse, da blev hans Spil Inspiration!

Foran et saadant Hav af Hoveder voksede han

fra den mesterlige Violinvirtuos til Seeren og Folketaleren, som i Tonerne eiede et Verdenssprog for sit Hjemlands Digtning og Længsel, da var det Idéen, som naturmægtig greb ham, — et Aandens susende Veir over Tilhørerne, hvorunder der steg Syner og Drømme fra en Skjønhedsverden, som aldrig glemtes; — da var han Øieblikkets Mirakelmand!

Reis gjennem Europa og spørg fra Moskva til Bordeaux eller Cadiz, om man kjender Navnet Ole Bull, og gamle Mænd og Kvinder smiler som til en skjøn Ungdomserindring. Spørg i Amerika fra San Francisko, Kuba og New-Orleans til Boston, Quebek eller Montreal. Der lever ikke den fødte Amerikaner, som ikke kjender ham og véd, at han blev Æresborger i New-York og Amerikas Adoptivsøn i dette Ords bedste og mest hædrende Bemærkelse! Hans Navn er der overgaaet næsten til en Folkemythe, en eventyrlig Skikkelse med Violin i Haand, hvorom Jægerne fortæller hinanden i Blokhusene paa Prærierne ved Ilden om Aftenerne. Og af hans eget Fædrelands Nationalbegeistring er hans Liv alt omgivet med en hel Digtnings Romantik.

For at faa et Begreb om de stærke Livsindtryk, ud af hvilke Ole Bulls Kunst er fremgaaet, maa man forstaa det Land, som har baaret ham, et fra en sagnrig Fortid gjennem Aarhundreder saa at sige hermetisk opbevaret Fjeldfolk, som pludselig igjen opvækkes til historisk Liv og ser Fremtiden blaane for sin Dør. Medens dets ydre Historie i denne Tid væsentlig kun har gaat som en Biflod til Danmarks mere europæiske, har dets Nationalaand sunget sine underjordiske Melodier, digtet sine Eventyr, anet og drømt, — noget ligt, hvad Island gjorde længere nord i Havet, der i endnu høiere Grad har vist os en Handlingens Race, der gik over i Sagaskrivning og Digterdrømme.

Man maa gjøre sig en Forestilling om en liden

afsides Nation, som i fire hundrede Aar væsentlig kun har samtalt med Stjernerne og Havet og sine nordlysskimrende Sagn, og som saa pludselig træder ind mellem sine livsmodne Brødre, Europas gamle Nationer, og fuldt naivt røber dem sine Drømme, — et Folk, som med alle sine Muligheder og uprøvede Kræfter gaar nationalt begeistret under sin egen Opvaagnens store Følelser og Forventninger!

Der var her Luft, frit idealt Vingefang for enhver Genius, som vilde lade sig nøie med at *drømme*; men vilde den praktisk slaa Vingerne ud, — *mødte den ogsaa Virkeligheden*, trang, kold, tør og forsnævrende, som den dengang forelaa i et lidet nordligt, afsides Begynderland, hvor Kulturen endnu ikke havde afsat de første Opdragelsesbetingelser, — en Virkelighed, hvis knugende Haand maatte mærke selv den rankeste Mand i Væksten, idet den afstængte ham fra den Sol og Udvikling, som ene ældre Kulturforhold kan give.

I sin Naturs vilde, ophøiede Skjønhed, i sine eventyragtige historiske Traditioner og alt det Vikingblod, som flød i Folkets Aarer, havde Norge under sin Opvaagnen et helt Sammenstød af de usædvanlige Betingelser, som skal til, for at frembringe Genier. Men under Savnet af opdragende Kulturbund fødtes Mængden af disse kun for at dø eller forkrøbles eller ende som en af disse underlige Bygdegenier, dem vor Digtning saa ofte har grebet, og hvoraf Ole Bull i Violinspilleren „Møllargutten" i Femtiaarene drog et frem for det store Publikum.

Den frembrydende Begavelse var væsentlig henvist til Autodidaktens, den selvlærtes, stakkede Gjenveie og feilagtige Midler. Og under disse Forhold at bryde frem af Trangheden og rydde Vei for sig til det store, musikalske Europas Opmærk-

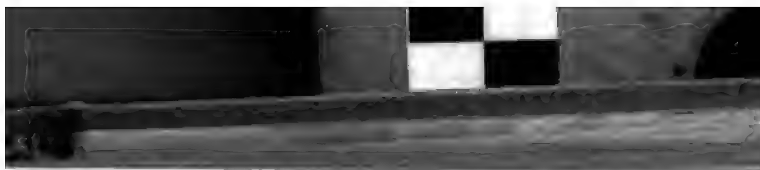
somhed var kun muligt for en af de enkelte Urgenier, hvori Nationalaanden ligesom ved en Naturlov under saadanne Perioder kan koncentrere sig.

En saadan halv elementær Kraft med dens Styrke og Svagheder var Ole Bull!

Ligesom hans samtidige, den geniale Bygdeingeniør Engebret Soot, Digteren Henrik Wergeland og den verdensberømte Mathematiker Abel var han en af de vulkanske Tinder i den Fjeldrække, hvorigjennem det „gjenfødte" Norges Nationalaand brød sig op i Dagen. Og naar han paa sin eiendommelige poetisk-pathetiske Vis engang gav Kong Fredrik den sjette det Svar, at han havde „lært at spille af Norges Fjelde", saa laa vistnok heri en dybere Sandhed, end han maaske selv i Øieblikket var sig bevidst; thi hans Violin var kun Resonnancen for hans Nations dunkle Poesi.

Dog, — disse eiendommelige Toner, som aldrig forfeilede sin Virkning paa Tilhørerne, fordi de altid kom som improviserede naturfriske Udbrud, som var saa hvirvlende vilde og dystre som selve Fossestupet, saa underlig forrevne og bizarre som selve de sorte Klipperevner med Fjeldvidden bag sig, og som saa med ét fra dybeste Tungsind kunde springe over i rene, lyse, seirende Solstraaler, hvori alle Glædens og Skjønhedens arverige Magter sittrede og sang, disse Toner gjemte ogsaa hans Livs Hemmelighed: — Var hans Violin ham et Hav af Glæde, den var ham ogsaa et Hav af Sorg!

Det kunde undertiden være, som vi fik et Glimt ind i hans dunkle indre af noget, hvori vi ligesom anede et ufuldbaaret Genis Klage mod Tilværelsen, som om han paa Strengen var kommet til at forraade, hvad Læben ellers aldrig vilde tilstaa for Verden, at der laa en Hemsko paa hans Aands frie Flugt, — at hans rige Sjæl vidste endnu saa

tusindfold mere om Skjønhedens Rige, end det herneden var ham givet at kunne udsige i Kunsten.

Der er en Fugl, som heder Fregatfuglen. Den overgaar alle Fugle, selv Ørnen, baade i Vingebredde og Flugtens Hastighed. Den sidder idag paa Afrikas Kyst og tager fire og tyve Timer efter sit Bytte over paa den anden Side af Oceanet paa Kysten af Sydamerika. Om Natten hviler den paa sine brede, seilende Vinger i de rolige Luftlag høit ovenover baade Stormen, Skyerne og det oprørte Hav, hvori Skibene krænger i Tyfonen for Takkel og Toug. Dens Syn er saa skarpt, at den fra disse Luftens Høider ser det fineste Punkt, den mindste Flyvefisk nede ved Havspeilet. Den har hele Oceanets ubegrænsede Jagtfeldt fra Nord til Syd, fra Øst til Vest, den kan saa at sige bespeide hele Jorden paa nogle Døgn, — og dog er dens graa Øie altid bekymret af Næringssorg for at skaffe det nødvendige til Ungerne hjemme i Redet. Sagen er, den er mægtigere end alle andre Fugle, og dog mangler den ét, — den kan ikke gribe sit Bytte hverken i Havspeilet eller paa den jevne Mark uden at miste Luftfanget under sine brede Vinger. Dens Fødder er for korte. Derfor er den henvist til kun at leve af Leiligheden, kan kun slaa ned der, hvor Byttet viser sig paa høie Afsatser eller opstaaende Stene, og naar den speider Oceanet rundt i en Dagsreise eller sætter sig ned midt i dette paa Klippeøen Ascension, saa er det en Fugl, der i bogstavelig Forstand, som det heder i den gamle Vise, — „sørger og sulter over sin Klo".

Ole Bull var en saadan Fregatfugl, hvem hans Genius havde forlenet Vingekraft til at fare Jorden rundt fra San Francisko til Odessa. Overalt tjente han Guld og strøedes der Ære, Berømmelse og Blomster for ham som for en af de faa Kunstens udvalgte; men overalt førte han ogsaa med sig Bevidstheden om, at hans musikalske Evne for dette

Liv ikke var helt udvokset til at gribe de store Kompositioner, de universellere musikalske Vuer, som egentlig altid laa ufuldbaaret og sang og drømte og længtede mod Liv inde i hans Sjæl. Af og til forløste denne Trang sig som et vulkansk Geisir fra sit underjordiske Naturtryk gjennem en ny og original Melodi eller en Tonesats, der kunde indeholde Grundvuet for en Komposition, som han dog selv aldrig siden formaaede at gjøre sig rigtig gjennemsigtig.

Under sin urolige Trang til at faa et saadant Tonedigt fremfødt kunde der trille frem de herligste, reneste Melodiperler, de mest formfuldendte og afrundede Enkeltheder, den ene geniale Inspiration mere frisk og fortryllende end den anden. Kompositionen kunde derved blive forbausende rig paa skjønne Momenter; den kunde naa den Originalitet, som ligger i den alsidig glimrende, yrrende Mangfoldighed, blive et lynende Glimt i Glimt af de vidunderligste Skjønhedsrørelser. Men den enkle musikalske Hovedidé, som det netop var hans skabende Naturs dybeste Længsel at faa digtet frem saaledes, som hans Sjæls Øre engang havde hørt den, — den havde han mangengang den Sorg at føle kun ufuldkomment frembaaret. Thi Ole Bull var en Natur med en dyb plastisk Trang. Hans bedste Frembringelser støbtes under Heden af Øieblikkets Inspiration; men ude i Reflektionens Kulde formaaede han derimod mindre at arbeide. Da lavede og sammensatte han visselig mere, end han egentlig fuldstøbte, om end den dunkle Seer og den glimrende Virtuos i Forening ogsaa paa denne Maade formaaede at give Musikværker, der bedaarede os. Men disse Sagers væsentlig kun subjektive Gyldighed røber sig vistnok klarest deri, at ingen kan give dem sin rette Virkning uden en Ole Bull. Som Komponist saavelsom Eksekutør var det i de inspirerede Øieblikkes Perler, i Genrebilledet og de

flygtig udkastede Skitser, at han var størst. Og dog, — geniale Musikere vil rimeligvis gjennem en Række af hans Kompositioner saasom „en Moders Bøn", „Tarantella", „en Nocturne", „Polacca guerriera", den originale „Kjæmpeslaat", „Norges Fjelde", „Sæterbesøget", hans A-Dur og E-Mol Koncerter altid øine den skjønne musikalske Tanke og Motiver, værdige en stor Mester.

Det er Geniets Fordømmelse, at det ikke passer her paa Jorden, at det er abnormt bygget og gaar over den som én, der ikke hører den rigtig til. Det flytter sig fra Kvist til Kvist, fra Sted til Sted, — en fremmed Fugl blir det, som er henvist til enten at skuffe Verden ved at give sig selv som Talent eller til direkte at gjøre Mirakler som en John Erikson, der skaber sin Kalorikmaskine, eller en Edison med sin Telefon. Og Ole Bull blev vistnok Virtuos, men kun som Middel til at sætte Tilhørerne i den inspirerede Stund under sit Geni's mirakelgjørende Troldstav.

Denne Geniets „Inkommensurabilitet med Tilværelsen" forfulgte ham og gjorde ham Livet tungt ogsaa i hans Omgang med Menneskene. Idealerne var den Limpind, hvormed de fangede ham, og med sin lyriske Natur var han i høieste Grad modtagelig for Øieblikkets Stemning. Han havde et overordentlig sundt, rigtigt Blik; men han havde en endnu større Fantasi, der, naar Lidenskaben blev hidset, legede Bold med hans Forstand og foregjøglede ham det umulige. En Blanding af overdreven Tillid til Menneskene og en ligesaa overdreven Mistillid, — tabte han til begge Sider! Og hans vidtløftige Hoved og rastløse Aand havde derhos saa mange Traade, hans Fantasi opfandt saa mange usædvanlige Veie til at omgaa hans naturlige Fiende, Verden, — den han selv aldrig forstod, og som heller aldrig forstod ham, — at hans Færd

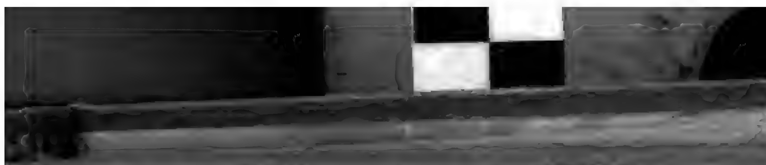
kun alt for let blev en aaben, ligefrem, praktisk Ven uforstaaelig.

Af hans Breve vil man kunne følge, hvorledes han i de første fem og tyve Aar af sin bedste Manddom udførte et sandt Herkulesarbeide af Udholdenhed og Taalmod med det stadige, faste — saa respektable — Maal for Øie, at erhverve sig og sin Familie en uafhængig Eksistens, som kunde hæve ham over den Nødvendighed at maatte udøve sin Kunst for Penge. Og i Alderen opimod de firti ser vi ogsaa, at det har lykkedes ham af alt det uhyre, han tjente — og ikke tjente, — af alle disse tusinde Koncerter over hele Verden og tiltrods for den største Hindring, hans egen økonomiske Usans, at sammenspare sig omkring fire hundrede tusind Francs! Formue efter Formue, som han spillede ind, fordampede atter, man tør aldeles ikke sige under et flot Livs Udgifter, men for hans upraktiske Sans og for Idéer, der kostede ham mere end baade Landsteder i Norge og Luksusheste.

Hans kolossale Plan at benytte sit store Navn til at grundlægge en Koloni, et „Ny-Norge" over i Amerika, manglede ikke Genialitet. En Politiker saavelsom en Finansmand kunde maaske misundt ham den; men en saadan vilde ogsaa først og fremst have sørget for, at Sagens praktiske Side ikke blev ledet af Ole Bull.

Ogsaa hans storartede Arbeide for den norske nationale Scene, hvis Grundlægger han har den uvisnelige Ære at være, kostede ham baade Tid og Penge. Led denne hans Plantning end gjennem Aarene under allehaande Skjæbner og Storme, — fast staar det dog, at den er blevet et Udgangspunkt for et helt rigt Udviklingsarbeide inden hans Fædrelands nationale Kunst.

Hans Begavelses Generalkarakteristik var en naturbunden, dunkel Intuition, der som oftest lod

ham have ondt for at gjøre rede for sig i det mundtlige Ord.

Hans Interesser var altid universelle, og paa sin halv tilslørede Vis kunde han mangen Gang være en sand Seer. Karakteristisk er saaledes et Brev af 1866 til Sønnen, der da ved Forretninger var stadig knyttet til Paris, og hvori han kan siges fire, fem Aar iforveien at have forudsagt den tysk-franske Katastrofe i 1870—71. Mangen en Statsmand vilde være fornøiet, om han nu bagefter kunde fremlægge en paa Forholdene saa klart seende Udtalelse:

Bergen 4 April 1866.

„— — Tag Dig ivare! De politiske Begivenheder følger nu rask ovenpaa hverandre. Franskmændene har faat en Fiende i de forenede Stater, som ikke er at kaste Sten paa (efter Affæren i Mexiko). De maa ogsaa tage sig ivare for Tyskland; deres Flaade og Finanser ville være ruinerede inden kort Tid ved en Krig. Tiderne er forandrede; nu er Turen i Europa til Preussen at lege Mester. Det har grundlagt Plan og ordnet Pengevæsen, imedens dette i Frankrig er i Embryo og lettelig kan komme ud af Ligevægten. Nu skulle de desuden rykke fra Rom, og saa maa der jo itide tænkes paa nye Overraskelser og nye „Gloirer", ellers gaar det ikke. Den store Mand (Napoleon den III) er alvorlig syg, Frankrig véd det og tier; men Begivenhederne ville tale. Vogt Dig, — bland Dig aldrig ind i politiske Samtaler, jeg beder Dig indstændigen! ..."

Ole Bulls sjeldne Indsigt i de vanskelige Love for Violinens Bygning var noksom anerkjendt og skattet af Tidens første Mestre i denne Kunst, saavel af Vuillaume og Miremont i Paris som andre. Men mangfoldige og kostbare var ogsaa de Eksperimenter, hvorigjennem han udover et langt Liv

skaffede sig Erfaringerne, og mangen en dygtig Violinfabrikant har studset og staaet med trang Aande foran hans Vovespil med at aabne en dyrebar gammel Guarnerius eller Amati, men er ogsaa derigjennem kommet til at vurdere hans Kyndighed og overordentlig rigtige Blik.

Enhver funden Forbedring fylder ham med et Kampmod, næsten som de gamle Vikingers, naar de havde overkommet et berømt Vaabenstykke, og, at dette rastløse brusende Blod ikke sagtnede paa sin gamle Alder, udtaler sig livligt nok i følgende Linier, skrevne i April 1867 i St. Petersburg til Sønnen:

„... Men min Gaspar da Salo er tindrende af Glæde og bærer sin Virtuos som en Araber. Den er rigtignok mageløs, siden jeg fik et Stykke af syvhundrede-aarigt Træ i den (af Weihe), og dertil har jeg opfundet en ny Maade at lægge og tilmaale Bjelken med Hensyn til Violinens Bygning og Tilspilning ..."

Denne Interesse, der vedblev hos ham med uformindsket Kraft, udstrakte sig i hans sidste Leveaar ogsaa til en Forbedring af Pianofortets Konstruktion. Idéen var vistnok i sin Theori — efter mange kyndiges Domme, der dengang udtalte sig, — fortræffelig; men dens Vei frem til praktisk Gjennemførelse blev ialfald baade længere og mere torneful, end Ole Bull havde tænkt sig, og dette Projekt, der kostede ham mange Penge, mange Reiser og megen Tid, blev et af hans Livs forgjæves Foretagender. Et Brev, som hidsættes fra den Tid, giver et mere livfuldt Billede, end nogen Pensel kunde, af Ole Bull, saaledes som han færdes og virker under dette Arbeide, trods sine over seksti Aar altid med den samme Ungdommens Ild og Rastløshed. Brevet giver paa sin korte og naive Maade et mærkeligt

Genremaleri, et Møde mellem to af Tidens Navnkundigheder: Ole Bull og John Erikson:

New York 28 Marts 1871.

„... Min Tid er saa optaget fra Morgen til Aften, at jeg har knapt et Minut at spare, da det er af Vigtighed at faa mine to nye Pianoer af forandret Konstruktion færdige før Sæsonens Slutning. Tillige har jeg langvarige Konferencer med John Erikson om Støbningen af Staalrammer, sammenføiede for at formindske Vægten omtrent to Trediedele, som han paastaar er muligt. Han interesserer sig meget for det. Det er nu 36 Aar, siden vi saa hinanden i London i min første Debut der, og forleden Dag, jeg spillede for ham for at demonstrere min Theori om Tonefarven, sad han ned og græd; han sagde, at han vilde gjøre alt i hans Magt for at faa min Theori fuldført paa den mest iøinefaldende Maade ihenseende til Vægt og Styrke parret med Simpelhed ..."

Universelt anlagt, havde Bull i høieste Grad Affinitet til alle sin Tids Idéer. Hans politiske Tro var en glødende begeistret Tilegnelse af de Frihedsidealer, der reistes i hans Ungdom af Mændene fra Julirevolutionen i 1830; hans religiøse var en af den Tids hele Filosofi indaandet eudaimonistisk Kunstneroverbevisning om det personlige Livs Fortsættelse i en høiere forklaret Verden, hvor han skulde møde med „Straalestrenge paa sin Violin"; han troede det ligesaa fast og urokket af Tvil som Rødhuden paa de nye Jagtrevierer. Og udaf sin Tids romantiske Opfatning af Geniets mystiske, ekstraordinære Suverænitet tog hans Personlighed — midt under et isandhed elskeligt beskedent Væsen — sin distingverede Optræden.

En smukkere vokset Mand end Ole Bull eksisterede der neppe i hans Samtid. Slank, velpropor-

tioneret, kraftighøi, — et Mon i Væksten over alt Folket — var han ogsaa i rent fysisk Henseende at anse som et Skjønhedsskud af sin Folketype. Under et altid tarveligt og maadeholdent Levesæt bevarede han lige til det sidste en sund Magerhed, var smal og smidig om Livet som en ung Mand, medens han havde et Bryst som en Kjæmpes og Arme, hvis Muskler ved hans stadige Øvelser med Buen var afhærdede til Staal. Ud af hans udtryksfulde Ansigt med de brune sjælfulde Øine lyste der en underlig Blanding af barnlig godtroende Enfold og et skuende mistroisk prøvende Geniblik. Hans Natur besad en god Portion af den gamle gode nationale Bondefulhed blandet med et bredt mandigt, ofte næsten rydt, Humor og et Lune, som især, naar han fortalte gamle Historier, kunde blive aldeles sprudlende overgivent.

I sin selskabelige Fremtræden blev han altid som af sig selv den Personlighed, ved hvem alle Øine hæftede sig, og medens hans Ungdomsaar under Følelsen af den indestængte Kraft var præget af en vis utæmmet Ryhed, gav Livet ham senere al en Verdensmands Finhed og usvigelige Takt.

Men var han sympathivækkende skjøn, altid en Gjenstand for personlig Beundring i det private, hvor voksede ikke denne Skikkelse, naar han stod med Buen i Haanden og det aandeløse Publikum foran sig! Det var ikke blot hans Violin med den store, langt hen syngende, italienske Tone, ikke blot hans udtryksfulde Ansigt, hvori man læste hans Spil som en Tale, ikke hans saa sjelden skjønne Personlighed, ikke blot den store, af Diamanter lynende Bue, ikke dette herlige Hoved med Haaret halvt nedover Panden, der lagde sig kjælende til Violinen og ligesom lyttede ind i dens Dyb, — det var alt dette tilsammen lige til den Platform, som syntes at skjælve som en Resonnancebund under hans Fod, der i et saadant Inspirationens Øieblik

opløftede og henrev, — alt dette tilsammen, som var Ole Bull.

Som han stod i en saadan Stund, var det, at han modtog begeistrede Sange paa alle Sprog, og at han inspirerede sit Fædrelands Koryfæer i Digtningens Verden, Wergeland, Welhaven og A. Munch saavelsom Vinje, til at give ham sine herligste Sange og strø hans Vei med de skjønneste Aandsblomster. Welhavens Digt til Ole Bull: „Jeg stod og lytted en Sommerkvæld" vil ligesaa lidt som Wergelands „Norges Farvel til Ole Bull", da han første Gang drog til Amerika, nogensinde uddø i hans Folk.

Amerika blev hans andet Fædreland; han blev som hjemme der og almenyndet og anset som i sit eget. Man gjorde ham til Æresborger af New-York, og af Medlemmerne af det amerikanske Unions Senat modtog han i Washington en Laurbærkrans af Guld. I amerikansk Folkeyndest har han kun at dele Æren med „den svenske Nattergal", Jenny Lind.

Men hvor megen Ære der timedes ham, hvor feiret han var, og hvor frit hans Bryst end aandede i det store Offentlighedens Eldorado der over, der bandt ham til sig med saa mange Baand, og hvor i de sidste ti Aar hans Hjem og Arne stod, — sit Fædreland glemte han aldrig! Hvor han end færdedes i Verden, stod det lille Land ved Nordsjøen altid for hans Blik i et usvækket Begeistringens Skjær. Det var og blev den Fantasidronning, for hvis Fod han lagde alle en digtende Aands Drømme og patriotiske Fremtidshaab, al sin stærke Naturs Længsel!

Han havde netop over i Amerika oplevet sin én og syvtiaarige Fødselsdag, feiret af en Kreds af dets berømteste Mænd, da han fik et Anfald af den Sygdom, for hvilken hans stærke Natur skulde bukke under. Med en sidste Opblussen af sin

Kjæmpekraft satte han midt under den smertelige Sygdom igjennem at blive ført til Norge tiltrods for alle Hensyn saavel til den lange besværlige Søreise som til Lægernes Betænkeligheder. Man maatte gjøre et Ophold i Liverpool, og Lægerne fraraadede ham paa ny at fortsætte Reisen over Nordsjøen. Men Norge laa paa den anden Side, og Ole Bull — vilde did!

— En Høstdag ikke lang Tid efter Ankomsten ledsagede fjorten Dampskibe med Flaget paa halv Stang „Kong Sverre", som førte Ole Bulls laurbærbekransede Kiste fra hans Villa paa Lysøen til Landingspladsen ved Nordnæsset ved Bergen. Derfra fulgtes han til sit sidste Hvilested af en uoverskuelig Folkemasse under dyb Deltagelse fra hele Nationen — Konge som Folk — og med Hædersbevisninger, som en af Sagaens Stormænd ringedes ind til Hvile.

Den Slægt, som fulgte ham til Graven, havde fra Barnsben af været opfostret ligesom ved Fossedurен af hans Violin, i dens begeistringssvimle Luft og al den eventyrlige Skjønhed, der susede om Navnet Ole Bull; — og nu var det med ét blevet stille! ...

En Kunstens Kjæmpe var gaat til Hvile, som havde ført Norges Navn videre ud i Verden end nogen anden i dets nyere Saga.

Som hans Liv var en uafbrudt Kamp, havde han til Emblem valgt en Kamphane og derunder sat Mottoet: „*Bellum vita — vita bellum! —*"

— I den originale gamle Hansestad Bergen staar „de syv Fjelde" vistnok de fleste Dage af Aaret med Taagehætter paa, rugende over et sandt Skjoldtag af Paraplyer nede i Gaderne. Thi der er saare, ja verdensberømt, regnfuldt i Bergen!

Men til Gjengjæld kan Stedet, naar Regnsløret viger tilside, opvise Dage og lange Uger saa skinnende af den klareste, muntreste Sol, at man skal lede efter Magen, Dage, hvori Solen efter Fugtigheden virker med forstærket Lysvirkning og dobbelt Gjennemsigtighed, saa at det grønne Fløifjeld, de hvide, eiendommelig byggede Huse, den blanke „Vaag" med Nordlandsjægterne samt dens øvrige Masteskov og Gaderne med alt deres brogede Liv og deres næsten sydlandsk-gestikulerende, livlige Menneskevrimmel staar løftet ind i et eget glansfuldt Festskjær.

Bergen med og uden Paraply er to høist forskjellige Ansigter, og saadan er ogsaa Bergenserens Karakteristik. Hans Lynne svinger imellem den kloge, forsigtige, yderst nøgterne Forretningsmands og et begeistret Solskinsmenneskes, for hvem et Stykke blaa Himmel eller en stor Idé er Livets Fest. Bergen kan endnu opvise gammeldags holbergske Jeronimuser; Bergen har ogsaa mange idealt begeistrede Mænd. Men en Sammensætning af begge disse Yderligheder, Virkelighedsmennesket og Fantasimennesket, Muldvarpen og Sommerfuglen, danner netop Kunstnerlynnet!

Og det er just ved at frembringe Kunstnernaturer Bergen altid har udmærket sig, og at den er blevet Holbergs, Fastings, Dahls, Biskop Nordal-Bruns, Welhavens og Sagens Fødeby.

I denne Stad saa ogsaa Ole Bornemann Bull Lyset.

Hans Farmor Gedsken Edvardine Storm, gift med Apotheker og Feldtskjær Ole Bornemann Bull, var Søster til Edvard Storm (Sinclairvisens Digter). Hans Far, Johan Storm Bull, var ligesom Farfaderen Apotheker i Bergen og en oplyst Mand, der som Elev af Kemikeren Tromsdorf tillige besad en for hans Tid usædvanlig Uddannelse i sit Fag. Ole Bulls Moder, Anna Dorothea Bull, af den gamle

hollandske Familie Geelmuyden, havde fire Brødre, af hvilke to var Kapteiner i Armeen, en Koffardikaptein og en, „Onkel Jens", — der først havde været Kjøbmand — var Udgiveren af Byens eneste Avis, den nuværende „Bergens Adressekontoirs Efterretninger", der fremdeles er i Familiens Besiddelse.

Af ni Søskende var Ole Bull den ældste, født 5 Februar 1810. Han bestemtes, som de fleste „bra' Mands Barn" dengang, til Studeringerne og indsattes tidlig i Bergens Latinskole. Men om de Forhaabninger, han her indgjød, udtalte den gamle originale Konrektor Winding nogle Aar efter kun Sandheden i det drastiske Raad: — „Tag Du fat paa Fela di' for Alvor, Gut, og spild ikke Tiden her!"

Saameget større Fart havde han imidlertid, saa ung han var, alt skudt paa en anden Vei. Fra at gnide med en Flis paa et Træstykke og nynne efter de Melodier, han hørte hjemme, var han — fire, fem Aar gammel — avanceret til at faa sin første Barneviolin. Den blev udtaget fra Onkel Jens's Nürnberger-Varelager, var glinsende lysegul som en Citron og skinnede for hans barnlige Indbildningskraft i mere overvældende Herlighed end senere hen i Livet nogen baade Guarnerius og Amati eller Gaspar da Salo. Paa den kunde han snart spille efter alt, hvad han hørte synge for sig. Noderne lærte han af Onkel Jens omtrent samtidig med A B C-Bogen.

Begge hans Forældre og flere af Familien paa Mødreneside var musikalske, og der dannede sig ofte smaa Koncerter i Fædrenehuset.

Men især var det hos Onkel Jens, Avisudgiveren, at Musiken dyrkedes. Kvartetter af Mozart, Krummer og Haydn spilledes her indtil to, tre Aftener i Ugen, — Underholdninger, der ofte kunde ende som temmelig fugtige Drikkelag. Rundsangen

og Drikkevisen lød nemlig dengang endnu i bred Gemytlighed ved de bergenske Borde som en Efterklang fra den overstadig flotte Selskabstid i Aarhundredets Begyndelse, hvorom en Embedsmand i 1815 skriver: — „Klimaet inde i Husene, — det er for fugtigt heroppe med Snapseri og Punseri, og det er ikke frit for, at jeg til liden Baade for Helbred, Brystet især, Penge og Forretninger er mere næsten end halv forfalden; den ene Svir trækker den anden efter sig, og man kommer paa den Maade til at faa en kontinuerlig 8 Dages Perial." — —

Familien Bull hørte til de første paa Stedet. Apotheker Bulls Farbroder, Johan Randulf Bull, havde bl. a. beklædt Stiftamtmandsembedet i Bergen, og Ole Bulls Fader førte et behageligt og gjæstfrit Hus. Denne sidste Omstændighed tilførte den lille Ole hans første egentlige Lærer.

Hos „Stadsmusikantsvend" Eriksen, af hvem han fik en og anden Retledning, traf han en Dag Orkesteranføreren i „Harmonien", Kammermusikus Paulsen, der ikke fandt det under sin Værdighed af og til at nedlade sig hos sin paa Rangstigen lavere staaende Kollega for at faa en Snaps, og efter nu at have gjort det interessante Bekjendtskab med Ole, begyndte han ogsaa at gaa indom Bulls Apothek for „videre at udvikle den lille Kunstner" og samtidig faa sig en Hjertestyrkning. Paulsen var en dansk Mand, der eiede en udsøgt Sans for Kunsten, solide musikalske Kundskaber — en sand, fin Kunstnersjæl, — og „han kunde holde ud at spille Violin, saalænge der var en Draabe i Flasken foran ham". Engang kommet til Bergen, havde han for det glade Liv, han der fandt, opsat sin Hjemreise fra Maaned til Maaned og var imidlertid blevet seksti Aar gammel. Naar hans Klæder blev altfor luvslidte, gav hans Venner ham

et nyt Sæt, og undertiden gav han en Koncert, der kunde indbringe et hundrede Daler.

Oles Forældre var jo mindre tilfredse med, at Gutten for lutter musikalsk Begeistring totalt forsømte alle sine Lekser, og den Tanke at forbyde ham Violinen hang alt som en truende Sky over hans Hoved, da han paa sin ottende Fødselsdag skulde vinde et epokegjørende Slag.

Der var den Aften netop Kvartet hos Onkel Jens, hvor Paulsen som sædvanlig spillede første Violin. Som man reiste sig fra Bordet, viste det sig imidlertid, at Kammermusikusen var bleven uefterrettelig. Han var sødt sunket af Stolen og ude af Stand til at udføre sit Parti. Første Violin totalt og uoprettelig *hors de combat!* ... I denne slemme Forlegenhed raabte den oprømte Onkel, grebet af et løst Indfald: „Nu Ole, skal Du spille for Paulsen! Frisk, min Gut, saa skal Du faa et Stykke Sukker!" — han trykkede ham med det samme Kammermusikusens Violin i Haanden.

Det var en Kvartet af Krummer, som Ole tilfældigvis før kjendte, og til alles Forbauselse spillede han den til Fuldkommenhed. Han ikke alene spillede det svære Stykke, men pauserede — kort gav det som en hel Kunstner.

Dette blev hans første Triumfaften — og med alle en saadans Følger. Han nød fra nu af den store Ære at faa være aktiv med i Onkel Jens's Tirsdagskvartetter, af hvilke han hidtil kun havde været en stjaalen og ofte høist sindrig forstukket Tilhører. Han fik en ordentlig Violin, og ved hans Moders Mellemkomst bestemtes det, at han fra nu af skulde nyde regelmæssig Undervisning af Paulsen.

Oles Krop var imidlertid for liden til den nye Violin. Naar han satte den til Skulderen, gjorde det ondt i Fingre og Hals, og han applicerede den derfor længst mulig indunder Hagen, altsaa for-

kortet, noget, der siden blev ham til Vane og gav ham Udseendet af ligesom at lytte til og kjæle for den.

Nu begyndte han for Alvor at spille med Paulsen, og hændte det end ikke saa sjelden, at Faderen for at skaffe Huset Nattero maatte op og tage den nye Violin fra ham og „tugte ham i Seng", saa begyndte denne dog paa den anden Side mere og mere at give efter for hans Tilbøielighed og lod endog til Sønnens niende Fødselsdag hjembringe fra Kjøbenhavn Fiorillos Kapricer.

Paulsen forlod af en eller anden Grund Byen, og der hengik nu et Par Aar, hvori Bull var ganske Autodidakt. Thi efter Paulsen var Ole Bulls Mester ikke at finde i Bergen.

I 1822 nedsatte imidlertid en dygtig Violinist, en Svenske og Elev af Baillot, Hr. Lundholm, sig paa Stedet, og af ham erholdt han Informationer. Lundholm blev imidlertid snart sin fyrige Elev en altfor formel og skolestreng Lærer. En Aften hos Onkel Jens spillede Lundholm Baillots Kaprizzi, og Bull tilbageholdt ikke sit Mishag over det pedantiske Flegma, hvormed han gjengav disse lidenskabelige Satser. Da Bull saa paa Lærerens halvspodske Opfordring spillede Spohr fra Bladet, udbrød denne: „Aa ja, nu kan jeg gjerne pakke ind, naar Gutten alt kan, hvad jeg længe har arbeidet for at klare ... Nu kan han vel ogsaa spille Paganinis Kaprizzi!"

Faderen havde tilfældigvis kjøbt disse til ham, og da Ole nu ogsaa spillede dem, behandlede Lundholm ham siden som en, der med Tiden endog kunde blive lige saa stor som han selv.

Daarligt som det gik i Skolen, troede Forældrene det rigtigst at holde en Huslærer hjemme. Saa fik de den unge M... i Huset, men med ham ogsaa et Tyranni, der for Gutterne mange Gange var oprørende.

Brødrene voksede imidlertid op til robuste Karle, om end ingen som Ole, hvis kraftige Figur og store Styrke vakte almindelig Beundring blandt hans jevnaldrende. Længe havde de taalmodig taget daglige Hug og Skjænd af M..., men tilslut forgik Taalmodigheden, Galden løb over, og der grundedes forbittret over Mytteri. Man lagde op Raad paa Raad; men der skulde Mod til!

Endelig en Morgen, — det var om Vinteren og koldt —, da deres Plageaand atter Klokken halv fem viste sig i Døren for at jage dem ud af deres varme Senge, styrter Ole imod ham med et vildt Brøl. En heftig Brydekamp opstod; men M..., som var tynd og spinkel, kunde ikke maale sig med den kraftige og smidige Gut. De yngre Brødre, der syntes, Ole gjorde sine Sager saa godt, at ingen Assistance behøvedes, stak Hovederne op af Sengene og raabte ivrig opmuntrende:

„Je deg ikje, Ole! — staa deg, Ole! ... je ham dygtig!" etc. Midt under al denne Hurlumhei kommer først Pigen springende med Ildtangen i den ene Haand og Gløder i den anden; hun staar naglet til Pletten ved det utrolige Syn, hun skuer, — ikke fri for at gotte sig. Et Øieblik efter kom Moderen løbende op ad Trapperne i grønt Vadmelsskjørt og Natkappe paa; hun troede, der var Ildløs. Men Ole hverken saa eller hørte, førend Huslæreren aldeles mørbanket sank stønnende ned paa Gulvet.

Den smukke, behagelige Fremtræden, der var Ole Bull eiendommelig, skyldtes ogsaa hans Moder, som med Datidens store Fordringer i den Retning strengt indekserserede sine Børn. De maatte gaa ud, banke paa Døren og gjøre deres Indtrædelse i Værelset Gang efter Gang, indtil der opnaaedes den Grad af Fuldkommenhed, som fordredes.

Hver Sommer opholdt Familien sig paa sin Odelsgaard Valestrand, og Kjærligheden til denne Eiendom vedligeholdt sig hos ham hans hele Liv.

Naturen paavirkede ham næsten svimlende stærkt, og de Indtryk, han fik, maatte altid udsættes i Melodier. Fik han det ikke til, kunde han være saa fornærmet paa Violinen, at han ikke vilde se den i dagevis.

Allerede som Gut havde han Trangen til at undersøge og studere dennes Egenskaber. Ofte løste han den op i alle Sammenføiningerne, stillede hver Del op for sig, tørrede dem i Solen og satte dem saa atter sammen igjen, — violinanatomiske Studier, som han fortsatte hele sit Liv!

I tre Aar læste Bull hjemme med Huslærer, indtil han i Aaret 1828 dimitteredes til Universitetet. Han havde da maattet love sin Far for det første ikke at røre ved Violinen.

Kristiania Publikum var dengang overordentlig musikalsk, og Rygtet om Bulls originale Begavelse var gaat forud for ham til Hovedstaden, hvor Valdemar Thrane, den geniale Komponist af Norges første og hidtil eneste originale Opera „Fjeldeventyret", dengang var Orkesteranfører i Theatret. Netop ankommen didind, møder han Venner, Studenter fra Bergen, der opfordrer ham til at spille med paa en Koncert, der skal gives paa det dramatiske Theater i et veldædigt Øiemed. Deltagerne i Koncerten var alle Dilettanter, og to af dem blev siden Ministre. Senere en Aften havde en af Universitetets Professorer en Kvartet hjemme hos sig, og de spillede til den lyse Morgen.

Ud paa Formiddagen gik Bull rejekt i latinsk Stil!

Da han nu i dyb Fortvilelse kom hen til sin musikalske Forfører, Professoren, svarede denne ham blot: — „Tror De, De duer til Sognepræst i Finmarken eller Missionær i Lapmarken? (Ole Bull var nemlig bestemt til Theolog). Vi mener nu allesammen noget helt andet, at De bør til Udlandet, og indtil vi kan faa Dem did, gjør vi Dem

til Direktør for det filharmoniske Selskab, medens Thrane er syg!"

En Maaned efter, da Valdemar Thrane var død, blev den unge Bull udnævnt til hans Efterfølger, og da Musiken saaledes nu havde bragt ham i en uafhængig Stilling, fik han, skjønt nølende, sin Fars Tilgivelse.

De følgende Par Aar tilbragte Bull i Kristiania, med Undtagelse af en kortere Udflugt til Tyskland. Han maatte ud for at blive til noget, og da først og fremst til Violinens Ypperstepræst, Ludvig Spohr i Kassel. Spohr maatte sige ham, hvad han duede til, og den 29de Maj 1829 afreiste han over Kjøbenhavn til Tyskland.

„Ich bin über 100 Meilen gefahren, um Sie zu høren!" — sagde Bull galant, hvortil Spohr svarede gelassent: „Ei, so müssen Sie auch nach Nordhausen fahren, wo ich einem Musikfeste beiwohnen soll." Men hverken Mesterens eget Spil eller dennes Dom over Bulls var skikket til at opmuntre ham. Det var den gamle Vise fra den skolestrenge Lundholms Tid — nu kun gjentaget med en europæisk Autoritets hele Eftertryk. Spohr forlangte „objektiv Korrekthed", vilde ikke vide af nogensomhelst Prætension paa „individuel Poesi" og sympathiserede overhovedet aldeles ikke med den uslikkede Bjørn og hans musikalske Underligheder oppe fra Fjeldene.

Forknyt og mistvilende om sig selv reiste Ole Bull hjemover, kom underveis i Lag med nogle lystige Gøttingerstudenter, der vendte tilbage fra en Harztur, og bestemte sig nu pludselig til at tage fat paa Studeringerne igjen; men ikke hjemme, — i Gøttingen!

I denne Universitetsby blev der nu i et Par Maaneder et lystigt Leben om Ole Bulls Violin, og den musikalske Borgermester i den lille Naboby Münden, der hørte Tale om den fremmede Student

med Violinen, inviterede ham og nogle Venner did for at give en Koncert for de fattige.

En vakker Morgen drog otte lystige Fættere afsted til Münden „um zu commerziren und concertiren". Man sad tilbords hos Borgermesteren helt til Koncerttid. Som sidste Nummer skulde gives „das Gewitter", en Improvisation af Bull. Studenten, som skulde gjøre Tordenen med Albuen paa Pianoet, viste sig imidlertid nu baade uefterrettelig og umedgjørlig, saa Bull maatte forsvare Stykket alene, hvilket ogsaa skede til Publikums Enthusiasme.

Trætten med Studenten var endt med et uoverlagt „dummer Junge! ..." fra Ole Bulls Side. Dagen efter modtog han en Udfordring, øvede sine stærke Arme 8 Dage i at hugge og gav saa sin Modstander et let „Streich" i Kravebenet. Følgen af Historien var, at han af Autoriteterne fik Vink om snarest mulig at fjerne sig fra Hannover.

— En kold og fugtig Høstaften i September samme Aar stod han igjen i Kristiania og gik straks op i Theatret. I den Krog, hvor han stod, blev han gjenkjendt, og der hævede sig høie Raab, der kaldte ham til Dirigentpladsen. Da han efterkom Opfordringen, forlangte Pubikum Nationalsangen, — en anelsesfuld Hyldest til hans store Fremtid, og i Ole Bulls Liv en uforglemmelig Aften!

Han befandt sig dog ikke vel ved at gaa derhjemme i Kristiania. Hans Sind var i urolig Gjæring. Med dobbelt Styrke følte han nu, at han maatte ud i Verden. I legemlig Henseende saa han forvokset og sygelig ud, det aabne Ansigt var blegt, de store Øine laa dybt, og med den allerede da paafaldende udviklede Muskulatur i Overkroppen og Armene var han nervesvag og høist irritabel.

I Mai 1830 foretog han en Koncerttur til Trondhjem og derfra til Bergen, hvor han tog Anførselen i Harmonien, gav Thranes „Fjeldeventyr" første

Gang samt to Koncerter, der skaffede ham 500 Specier, med hvilken Sum han endelig ved Skibsleilighed over Ostende kunde iværksætte sin længe paatænkte Reise til Paris.

Til Paris! — til Konservatoriet, til Beriot, Baillot og Berlioz, til den store Opera, var det, Ole Bull vilde. At vinde Ansættelse der var hans Drøm.

Hans Anbefalinger hjemmefra aabnede ham imidlertid der ikke de rette Porte; *Le violin norvegien* tilbagevistes overalt, medens Pengene gik.

Koleraen rasede med Voldsomhed i den mørke, triste Høst 1831; Revolutionen fra Juli forrige Aar laa endnu i Luften, og under Følelsen af Fare og Død pulserede Livet dobbelt febrilsk i Verdensstaden.

Menneskemasser trængte sig hver Aften sammen for at høre Mad. Malibran, og paa en billig Plads i Heden oppe under Loftet sad der en ung, høi Mand med et Par febertændte, glødende Øine og drak Tonerne og slugte Scenen med hele den Verden, som bevægede sig dernede!

Bull havde dog endnu saa mange Penge igjen hos en Bankier, at han kunde slaa sig igjennem Vinteren over, indtil Skibsfarten og med den Forbindelsen paa Norge igjen aabnedes. En bekjendt, som boede i samme Hus, havde forstaaet at vinde hans Fortrolighed og faat ham til at opsige sine Penge hos Bankieren under Paaskud af, at de under den raadende Handelskrise ikke stod sikkert der. En Morgen, da han vaagner, finder han sit Værelse tomt og udplyndret, sine Penge væk og sin Ven forsvunden! Alene i det fremmede Land, havde Bull nu kun de sørgeligste Udsigter.

Som han en regnfuld Novembermorgen gik om paa Gaden, blottet for Husly saavelsom for det nødvendigste, skaffer en Tysker ved Navn Wirth, Lærer ved en Hr. Charons musikalske Institut, ham Logis der, indtil Hjælp maatte indløbe fra Hjemmet. Mad.

Charon holdt et Knapnæringsherberge for Medlemmerne af Institutet, der bestod af Tyskere og dannede et Slags „Verein", omendskjønt det bar det stolte Navn af et Konservatorium for Kirkemusik.

Her fik da Bull paa Wirths Kaution for 60 Francs om Maaneden Tag over Hovedet, Bønner og sort Brød til Frokost og henimod Aften en Middag af et Par Stykker Kjød og en Suppe af samme Kvalitet som den, hvorom Skibsdrengen sagde, at den var god, da han „nyssens havde fundet en Ert."

Tiden gik, Suppen forblev lige tynd, Frokostbønnerne lige haarde; men Madamens Øiekast blev længere og mistænkeligere, Kastet med Nakken forağteligere, og Wirth, som begyndte at frygte for sin Kaution, koldere og mere tilbageholden. Han ønskede kun at faa ham vel ud af Huset, før Regningen løb alt formeget op.

Bull fandt imidlertid en uventet Hjælp. En Morgen saa han ved Hr. Wirths partikulære Frokostbord, der for ham som „Lærer" var noget bedre anrettet, en fremmed, der straks tiltrak sig hans Opmærksomhed. Sorte, stride Haar bedækkede hans Hoved, Ansigtsfarven var, hvad Franskmanden kalder *olivâtre*, d. e. olivenbrungul, Øinene sorte, store, med et stikkende Blik, Ansigtstrækkene spodske og aandrige, hans Diskurs kold ironisk, Figuren slank og udlevet, — kort der var noget sydligt-udbrændt, verdensmandsmæssigt, eller, om man vil, noget mefistofelesagtigt i hans hele ydre. Han gjorde ogsaa et uhyggeligt Indtryk paa Bull, især da Wirth, der var jaloux i Anledning af, at Manden syntes at komme i Huset for en vis Dames Skyld, ymtede om, at det var en Politispion. Dette undslap Bull, og Manden bruste iførstningen op med hele sin brungule Naturs Heftighed. Men hvilken Grunden nu kunde være — hans skarpe Blik opdagede maaske i sin Modstander den troskyldige

Aladdin — pludselig betragtede han Bull med velvillig Interesse.

„Behag at følge mig, min Herre! Jeg har noget at tale med Dem om. Herhenne i Rue Vaugirard er en Estaminet, hvor vi kan være uforstyrrede."

Det var en af disse Kneiper, hvor der brændes Lys hele Dagen, og hvor unge Mennesker, der ser ud, som de ikke har sovet om Natten, omsværmer Billarden i Skjorteærmerne med Kridtpiber i Munden, medens Eaudevie-Glassene og Ølflaskerne staar om i Vinduerne og paa Kaminen.

„Hør!" — sagde den fremmede, — „jeg kjender Deres Stilling; men følg nu mit Raad. De skal spille."

„*Mais voilà ma bourse!* — der er ikke 5 Francs, og 5 Francs behøves."

„Dem maa De skaffe. Gaa saa iaften mellem 10 og 11, — ikke før, til Enden af Boulevard Montmartre. Der er Frascatis Spillehus. Gaa dristig ind ... opad Trapperne ... ring paa og giv blot den elegante Tjener, der aabner Døren, med en kjæk Mine Deres Hat. Gaa saa ind i Salen hen til Bordet, sæt Deres 5 Francs paa Rødt, og lad Indsatsen bestandig staa!"

Bull iler hjem, reiser de fem Francs ved at sælge et Klædningsstykke og er paa Pletten til bestemt Tid. Han trænger sig frem til det store grønne Bord, hvor Louisd'orer og Femfrancs laa i Dynger, og hvor baade Damer og Herrer deltog i Trente og Quarante-Spillet. De fem Francs sattes paa Rødt, men rullede ved Spillerens Ubehændighed over paa Sort og — *perdus!* — Der stod Bull som lynslaaet uden en Sous. Han vækkes af Raabet fra en af Bankørens Medhjælpere: — „*Messieurs, faites votre jeu!*" Bull mumler: „*Cinq francs! Rouge!*" — men i sin fremmede Udtale saaledes, at det klinger for Franskmanden som „*Cent francs.*" Bankøren slaar op. 100 Francs i 5 Louisd'orer

skydes hen til Bull. Han staar bleg, uden Bevægelse. Han lader Pengene staa nok engang, — vundet! — og endnu engang. Der laa en liden Gulddynge paa 800 Francs foran ham! En fin Damehaand besat med Brillantringe griber ivrig over Pengene, og over hendes lægger igjen Bull sin fast som en Jernskrue. Damen udstøder et gjennemtrængende Skrig. De øvrige Spillende, der tror, at hun lider Overlast, strømmer mod ham, og der lyder fra flere Sider: „*A la porte!*" „*A la porte!*" Da kommer en Herre i brun Frak, rører Damen ved Skuldren og siger med en rolig, klar Stemme, der behersker alt: „*Madame, laissez cet or là!*" — og til Bull: „*Monsieur, prenez votre or, s'il vous plaît.*" — Alle veg tilbage, Damen blev bleg og slap sit Bytte, og Bull greb mekanisk sine 800 Francs, men hører endnu, idet han gaar, hvorledes rødt Gang efter Gang kommer ud. Manden var, som Bull senere fik vide, ingen anden end den bekjendte Vidocq, Chefen for det hemmelige Politi.

Med de vundne Penge betalte han sin Gjæld til Madame Charon, skaffede sig en ny Klædning og anvendte den lille Rest til — fortsat Spil. Den hemmelighedsfulde Mefistofeles saa han nogle Gange i de følgende Dage; han forsvandt imidlertid, da han først havde sat Bull i Gang.

Men Lykken hos Frascati var, — hvad ogsaa et meget nøiagtigt Blyantsregnskab i hans Notitsebog fra den Tid viser, — ham ikke altid tro, og mangen Nat den Vinter vandrede han pengeløs derfra gjennem Parises øde Gader, hørte de af Kolera døendes Stønnen i Husene og skyndte sig forbi Ligvognen hjem til sit Logis.

Ministergesandten Grev Løvenhjelm havde imidlertid anbefalt Bull en Bolig hos en Hr. Rohart, der havde norske og svenske i Kost. Men ogsaa did trængte Koleraen. Der blev ikke længere til at være, og en Dag i April vankede Bull paa ny om

husvild og uden en Skilling i Lommen; thi i den senere Tid havde han ogsaa havt lutter Tab hos Frascati, skjønt han indskrænkede sig til aldrig at vove mere end ti Francs.

Som han gik og saa paa Leieplakaterne, stansede han udenfor Nr. 19, *Rue des Martyres.* Han var træt og anstrengt og vilde ikke gaa videre. Der stod jo ogsaa, at der var Logis at finde. Imidlertid benægtede Portneren, at saa var. Endelig kom det dog ud af ham, at der i første Stokværk boede en Enkefrue Villeminot, der nylig havde mistet sin Søn og saaledes mulig kunde have et Kammer tilovers. Bull gik op af Trappen, ringede paa og blev af Tjenestepigen ført ind. Han forebragte sit Ærinde, men modtog det Svar, at man ikke havde noget Værelse at udleie. — „Moder, se paa ham!" — udbrød pludselig en ung Pige, næsten et Barn endnu. Den gamle Bedstemoder tog sine Briller paa, og idet hun nu betragtede Bull, foregik der en Forandring med hende. Hun fik Taarer i Øinene; — han lignede paafaldende hendes afdøde Søn! Bull blev staaende og saa paa hende med et spørgende Blik. Endelig udbrød hun: „Eh bien monsieur, puisque vous le voulez, revenez demain à midi."

„Oui, à douze heures," svarede Bull.

En klar Latter i Anledning af hans Sprogfeil lød fra den unge Pige. Det var Alexandrine Felicité Villeminot, den gamles Sønnedatter — hun, som havde sagt: „Moder, se paa ham!" — og som siden blev Bulls Hustru. Faderen havde været Page hos Napoleon og siden under hans spanske Krig *commissaire de guerre* og staat i særlig Yndest hos denne. Moderen var spansk; men baade hun og Faderen var døde, og deres efterladte Datter holdtes nu i en Pension, hvorfra hun undertiden fik Tilladelse til at besøge Bedstemoderen. Onkelen, Kaptein Villeminot, var falden i Garden ved Waterloo.

En anden Onkel, Ernest Villeminot, Ridder af Æreslegionen, døde i 1872 som *Commandant en retraite* i Lothringen.

Straks han var kommet i Huset, faldt Bull efter sine udstandne Lidelser i en haard Nervefeber, hvorfra han dog reddedes ved den omhyggeligste Pleie og den menneskekjærlige Doktor Dufours Anstrengelser. Dufour var en berømt Læge i Paris, en intim Ven af Thiers, og hans Navn vil ofte findes nævnt i Ole Bulls Breve, da han blev hans og hans første Hustrus Raadgiver gjennem mange Aar.

Da Ole Bull igjen kom til Bevidsthed, sad den gamle Fru Villeminot ved Sengen med hans Haand i sin og beroligede ham med, at han aldeles ikke behøvede at tænke paa nogen Betaling, — Ord, der fremmede Helbredelsen lige saa raskt som Lægens Medicin. Han blev af Madame Villeminot behandlet som en Søn.

Til sin Ven, den senere berømte Doktor Christian Egeberg i Kristiania, skrev Bull nu om sin fortrykte Stilling, hvilket havde tilfølge, at endel Medlemmer af det musikalske Lyceum samlede en Sum af 2000 Francs til ham.

Da Bull efter sin Sygdom igjen kom ud, fik han høre Paganini, der paa den Tid gav Koncerter i Paris. Hans Notitsebog fra hin Aften indeholder følgende Blyantsbemærkninger, der viser, hvorledes han studerede Mesteren: — „Paganinis 2den Position, som han anvender ofte, tager sig fortræffelig ud. I Cantabile anvender han ofte den første Finger alene og løfter de andre i Veiret. Den cromatiske Skala i Triller anvender han kun paa E Streng og kun tilbage og deler den i to Oktaver."

Han yttrede senere i sit Liv gjentagende, at Paganini var den, som havde aabnet hans Øine for, hvorledes der skulde phraseres paa Violin, og at han aldrig hverken før eller siden havde hørt nogen

med hans Evne til at udvikle og pointere Modsætningerne og lægge Lys og Skygge i sit Spil.

Paa ny søgte han at vinde Ansættelse i et Orkester; men forgjæves. Ved Konkurrencen om Orkesterpladsen i Opera comique blev der forelagt de søgende et Nummer at spille til Prøve. Bull, der syntes, at Stykket var for let, spurgte i ungdommeligt Overmod, fra hvilken Kant de vilde, han skulde spille det. Herover blev man fornærmet og afviste ham.

Som han en Dag hos en Instrumenthandler undersøgte en Violin, kom han til at gjøre Bekjendtskab med en begeistret Violinbygger, Hr. Lacour, der paastod at have opfundet den Kunst at forvandle simple Violiner til gamle Cremonesere ved at bestryge dem med en Fernis, *Assa foetida.*

Dette var netop en Idé for Ole Bull, som ved at prøve en saadan Violin fandt, at den virkelig eiede en usædvanlig blød og skjøn Tone. Gamle Lacour havde paa sin Side igjen staaet aldeles overrasket ved Ole Bulls Spil og fundet ud, at han her nok netop havde den Kunstner foran sig, som maatte kunne bringe hans Opfindelse i Skuddet. Han skaffede ham straks en Indbydelse til at spille paa en Soirée hos Hertugen af Riario. Derhen kom ogsaa den senere Udenrigsminister, Hertugen af Montebello, en Søn af Napoleons Marechal, den tappre Lannes, tilligemed hans Svigerinde og flere fornemme Gjæster.

Bull spillede, men da Violinen under Spillet blev varm, mærkede han til sin Bestyrtelse, at Lacours Indbeisning udbredte en afskyelig Stank. Af sin Forlegenhed dreves han til at spille i en Ekstase, som ganske henrev Selskabet og især Hertugen af Montebello og dennes Svigermoder. Hertugen af Montebello nærmede sig for at takke; men Stanken holdt ham i Afstand, og Bull, som begreb, hvorfor Hertugen stansede, følte sig meget ulykke-

lig. Heldigvis ilede Lacour til med et enthousiastisk: „Der kan De se, Monseigneur, hvad *Assa foedita* kan udrette!" Hertugen smilede og gik tappert hen til Bull.

Alt var nu Forundring over, at en saadan Kunstner kunde være ubekjendt! — han maatte føres til Chopin, skaffes en anden, bedre Violin, give en Koncert o. s. v. Montebello lovede at skaffe ham Understøttelse af de bedste Kunstnere til hans Koncert og indbød ham til Frokost den følgende Dag.

Der gjorde han den samme glimrende Lykke. Han fik hos Hr. Frey en god Violin til 400 Francs, som han skulde betale efter Koncerten, en *Santo Serafino*, der paa Grund af sin Lighed med Stradivarierne kaldtes: *il Stradivario di Venezia.*

Efter dette var Bull hvad man kalder „*lancé*", og snart efter, den 18de April 1832, saa han sig i Stand til i Tyskeren Stoeppels Sal, *rue neuve des Augustins*, med Bistand af Ernst, Chopin og flere fremragende Kunstnere at give en Koncert, der indbragte ham 1400 Francs.

Bull, som imidlertid var bleven forlovet, higede nu med dobbelt Iver ud til Italien, for der at skabe sig Navn og Fremtid. Han vovede en Kunstreise did gjennem Schweitz.

Sin første Koncert gav han med meget Bifald i Lausanne og assisterede derefter ved en stor religiøs Festivitet i Morges tæt ved Genfersøen. Herfra gik han til Milano, hvor han fra Paris var anbefalet til de første Familier, og gav der en Koncert i *Teatro della Scala*, der indbragte ham baade Penge og Bifald. Faa Dage efter, at den var holdt, fandt han imidlertid — jeg skal for hele denne Begivenhed benytte Digteren M. Goldschmidts aandfulde Fremstilling, — „til sin Forbauselse en yderst streng Kritik i et af Bladene. Hvad der frapperede ham, var imidlertid ikke saa meget

Kritikens Strenghed som dens Sandhed. Dens Hovedindhold var følgende: Hr. Bull spiller Spohr, Mayseder, Paganini o. s. v. uden tilfulde at forstaa, hvad han spiller, og han ødelægger disse Komponisters Værker fuldstændig ved at tilføie noget af egen Opfindelse. Det er tydeligt nok, at hvad han tildigter, hidrører fra en sand, original Begavelse, fra hans egen musikalske Individualitet; men *den* forstaar han heller ikke. Har *har ikke fundet sig selv*, han har *ingen Stil*, han er en uopdraget Musiker, og, hvis han er en Diamant, er han ganske sikkert en usleben!

Bull gik til Udgiverne og spurgte, hvem der havde skrevet Kritiken. „Hvis De søger den, der bærer Ansvaret, har De mig at holde Dem til," — lød Svaret. „Nei," sagde Bull, „jeg kommer ikke for at kræve til Ansvar, men for at takke. Den Mand, som har skrevet Artiklen, forstaar sig paa Musik; men det er ikke nok at sige mig mine Feil, han maa ogsaa lære mig, hvorledes jeg skal blive af med dem!" — „Vel," — svarede Journalisten; — „De er en sand Kunstner, og Deres Ønske skal blive opfyldt. Jeg vil gjøre Dem bekjendt med Folk, som kan lære Dem at synge; thi det er gjennem *Sangen*, at De vil opdage Musikens sande Natur og Skjønhed i Almindelighed og Violinens skjulte Gaver i Særdeleshed; den er det Instrument, som kommer nærmest til den menneskelige Stemme."

Fra dette Øieblik ophørte Bull for et halvt Aar med at optræde som Mester og blev Lærling.

For første Gang studerede han vedholdende under gode Lærere og kastede sig med sin hele Sjæl over Studiet. Fra hans Studium af italiensk Sang hidrører den overordentlige Lethed og Sikkerhed, hvormed han kan gribe og gjengive indtil de fineste Nuancer enhver fremmed Nationalmelodi, som han træffer paa — italienske, irske, arabiske,

ungarske lige saa vel som norske — og hvormed han taler ethvert Folks musikalske Sprog uden Dialekt. Men Hovedresultatet af hans Studium var, at han opdagede sig selv, følte sin egen Begavelses Natur og Grænser og blev istand til at skabe den passende Form for sine musikalske Følelser og Tanker — fik Stil.

Et Brev, som han paa den Tid skrev hjem til en Ven, fortjener at omtales, endskjønt — eller endog fordi — det hentyder til noget, der ligner en Vision.

Medens Bull — saaledes fortæller han i Brevet — arbeidede paa sin store (senere saa berømte) Koncert i A-dur, stødte han paa nogle Vanskeligheder og greb til Violinen for at overvinde dem. Pludselig, fordybet i Stemninger, Tanker og Anstrengelser, forekom det ham, at hans Fader stod for ham og sagde med en Stemme, der mere syntes at komme fra Øinene end fra Læberne: „Jo mere Du anstrenger Dig, desto mindre lykkelig skal Du føle Dig, og jo mere ulykkelig, desto mere skal Du arbeide!"

Da Ole Bull begyndte at studere italiensk Musik, gik det op for ham, hvilket aldeles forskjelligt musikalsk Indhold han bar i sin Sjæl, og at hans nordiske Nationaleiendommelighed krævede sin egen Form; men tillige saa han, at Violinen i hans Haand og de Regler, han lærte for at behandle den, var aldeles uskikkede til at hjælpe ham til Opgavens Løsning. Medens han lærte af de fremmede, studerede han derfor tillige paa egen Haand og begyndte med det allerførste og simpleste: Undersøgelse af Instrumentet.

Det er blevet paastaaet, at de gamle Mesteres Violiner kun er blevne saa fortræffelige ved Alderen; men hvori ligger det da, at alle Efterligninger er værdiløse? Hvorfor egner Nicole Amati's Violiner sig for marvfuld, rig, erotisk, mysteriøs Lidenskab,

medens Antonio Stradivario's mest er skikkede til storartet, pathetisk, pompøst Foredrag, og Giuseppe Guarnerio's er sprudlende, livfulde, høitlydende, saa at de synes ligesom Mennesker at være af forskjelligt Temperament, Karakter og Fysiognomi? Hvad enten de italienske Mestere arbeidede med ubevidst Genialitet eller fulgte Principer, som hørte til den store Epoke i det 16de Aarhundrede, er det vist, at deres Violiner ligesom den begravne Sjæl, hvorom Sagnet fortæller, synes at vente paa en skarp Spørger for at forraade en Hemmelighed. Da Ole troede at have spurgt indtrængende og faat Svar, da han mente at have fattet alle Egenheder, der hørte til Violinen og dens Deling i 74 Sektioner, — der ved harmonisk Behandling frembringer Grundtonen og modificerer den overensstemmende med Spillerens Stemning — ledede han til at gjøre en Forandring i sin Bue. Han gjorde Buen lang, tyk og tung, saa den vibrerede, blev kraftig eller blød, alt eftersom han lod den virke med dens Tyngde eller løftede den — medens andre altid trykker deres Bue ned —, og den lystrede saa villig den mindste Fingerbevægelse, at endog en skarp Iagttager vanskelig kunde opdage hans Manér. Da han paa denne Maade havde bragt Violinen under et saa despotisk Bue-Herredømme, at ingen Nuancer af en Tone kunde undgaa ham, fandt han alligevel, at den menneskelige Sjæl og Nationaleiendommelighed har Toner, som intet Instrument vil kunne gjengive, og han søgte derfor at frembringe Illusionen af en saadan Tone ved at forene to eller flere andre. Derfor spillede han samtidigt paa tre, ja paa fire Strenge; herfra hidrørte hans Violins orkestralske Evne, der gav Anledning til den underlige Bagvaskelse, at han bag Scenen havde en Ven, „som spillede to af Strengene."

I Venedig spillede han i det filharmoniske Selskab, der optog ham som Æresmedlem. Lige-

som i Triest gjorde han her især Opsigt ved sine Improvisationer og blev derfra endog bekjendt i Wien ved en overordentlig rosende Anmeldelse af Doktor Jell.

Hans Reiseplan tillod ham imidlertid ikke dengang at besøge de tyske Byer; hans Hu stod mod Syden, og han reiste da først til Bologna, hvor han paa den mest eventyrlige Maade skulde erobre den store Berømmelse, som siden fulgte ham udover Livet.

Theaterdirektionen i Bologna havde nemlig engageret Madame Malibran til nogle Forestillinger, og herfor havde Malibran i Kontrakten betinget sig, at Bériot, som fulgte hende og senere blev hendes Ægtefælle, skulde faa Theatret frit til to Koncerter, som han agtede at give med hendes Bistand.

Denne gode Leilighed greb Markien af Zampieri, Formand for det vidtberømte filharmoniske Selskab i Bologna, til at bevæge de to store Kunstnere til „mod en Hædersgave" at optræde ogsaa ved en Koncert, som dette Selskab nu agtede at foranstalte.

Alt var ordnet, og Selskabets Aftenunderholdning var allerede bekjendtgjort, da Malibran kommer under Veir med, at man for hendes Ven Bériot, der ikke var synderlig afgjort, kun har bestemt — en Lorgnet! Hun erklærer sig syg, slutter sig inde paa sit Værelse og sender Bériot afsted for at melde Sygdomsforfald: hun kan ikke synge, og han heller ikke spille paa Grund af en Skade i Haanden.

Marchese di Zampieri befandt sig i største Forlegenhed. Istedetfor Malibran bevæger han den bekjendte Colbran, som var gift med Rossini og paa Grund af et Misforhold levede skilt fra ham, til at synge. Men ... hvorledes erstatte Bériot, der haardnakket gik med sin friske Finger i Bind?

Medens hele Staden kun var optaget af og kun talte om Malibran, Bériot og Colbran, havde Bull

alt opholdt sig der i fjorten Dage oppe paa en kalket Hybel i et Værtshus af lav Rang, en Kneipe for Soldater, til hvilken han havde maattet ty paa Grund af en Vens Uefterrettelighed med Remisse. I den Tid, han saaledes havde maattet holde sig tilbage i sit Skal uden en Skilling i Lommen og saagodtsom blottet for det nødvendigste, nyttede han Dagene til at skrive sin første betydelige Komposition, sin A-dur-Koncert, og om Aftenerne i Solnedgangen samlede hans Violin, der klang nedover Gaden fra det aabne Vindu, og som saa godt forstod at tale netop til Folket, altid sin frivillige Tilhørerkreds. Det var opsigtsvækkende Toner, og saa ganske uden Tanke om, at den Sensation, den vakte, ogsaa kunde række op til de høiere Stadens Samfundslag, hvori Kunstens Guder tvistede og intrigerede, var han vel heller ikke. Dette bestyrkes ogsaa ved Malibrans senere Udladelser; og Ole Bull var en behændig Aand, — han eiede i høi Grad den Divinationsevne, som hører til for at fiske Tilfældet.

Og Tilfældet kom! — Madame Rossini var et Bysbarn af Bologna, og som hun en Dag mod Aften gaar forbi *Casa Soldati*, hører hun nogle vidunderlige Satser, der bringer hende til at stanse. De synes udførte paa et Instrument, hun aldrig før har kjendt — en eiendommelig, mægtig Violin. — Sangerinden stod længe og lyttede:

„Det maa være en Violin ..: men en guddommelig ... som erstatter Bériot! — Afsted til Zampieri!"

Den Episode af Bulls Liv, som nu kommer, er berettet efter Ole Bulls mundtlige Fortælling saavel af Digteren H. C. Andersen som af Henrik Wergeland, hvis Fremstillinger her væsentlig skal følges, om end med nogle Tilføielser fra andre Kilder.

En Aften henved ti, da Bull, sulten og syg, alt i et Par Timer havde ligget i sin Seng, bankede

det paa Døren ... „*Cospetto di Bacco* for Trapper! ..."

Det er Zampieri selv, den mest musikalske af alle Italiens Nobili, videnberømt fra Mont Cenis til Cap Spartivento.

Bull maa op og improvisere — — — „Ja, der var Manden! ... Lad nu Malibran have sin Migræne, saalænge hun vil!"

Bull maatte ikke alene op, men straks afsted med Zampieri til Theatret, hvor han fandt en glimrende Forsamling, — selve Storhertugen af Toscana — og Bériot i Logen med Haanden paaskrømt indviklet i et Tørklæde.

Han var pludselig overflyttet i et Fepallads og lagde i sin bedøvede Forvirring ikke Mærke til, at Publikum i Begyndelsen modtog ham med mindre Velvillie. Idet den underlig forvildede Skikkelse i den tarvelige Dragt viste sig, hørtes der endog noget, der lignede Piben. Tonerne begyndte imidlertid at lyde udover ... vilde, klagende, eiendommelige ... De banede sig længere og længere Vei ... beherskede mere og mere den betagne, tilsidst næsten aandeløse Stilhed, og han havde neppe endt, førend han afbrødes af en Storm af Bifaldsraab, der ikke vilde tage Ende.

Direktøren lod Teppet gaa ned. Bull vaklede ud, og medens man førte den udmattede Kunstner ind i et Sideværelse for at give ham Mad og Drikke, vedblev Huset at ryste under Tilskuernes stormende Bifaldsklap.

Under den anden Afdeling af Koncerten kom Bull saa meget til Kræfter, at han vandt sin Selvbeherskelse igjen. Den uvante Nydelse af et godt Maaltid, som han i lang Tid havde maattet undvære, Varmen, der gjennemstrømmede ham, efter at han havde smagt paa den fyrige Vin, virkede velgjørende og oplivende paa de slappe Nerver. Han skjød Hjertet op i Livet og bad Damerne om

Themaer. Prins Carlo Poniatowskys Gemalinde gav ham et af Norma, to andre Damer et af Korinths Beleiring og et af Capuleti & Montecchi.

Endelig var man nær ved Slutningen af Koncerten, der skulde bestaa af en Violinsolo. Direktøren raadslog i Bulls Nærværelse om, hvorvidt man turde lade ham træde op igjen. Men nu lød det med Bestemthed: „— Jo, jeg vil spille, jeg maa spille!"

For tredie Gang traadte han frem paa Skuepladsen for sin Triumf; men heller ikke nu forstod han rigtig den uendelige Jubel, der bruste ham imøde. Da han endte, faldt en Blomsterregn over ham fra de henrykte Damer; Zampieri, Bériot og hele Forsamlingen komplimenterede ham.

Det var et Fund! Han skulde faa hele Foreningens Assistance til en egen Koncert, hvis han vilde træde op ved en allerede annonceret; Selskabet vilde selv tegne sig for 60 Billetter. En Schweitzer, Emilio Loup, som eiede et stort Theater, tilbød ham baade dette og frit Orkester, ja en enkelt Privatmand tog endog 100 Billetter.

Nu var Fortunas Hjul kommet paa Glid. Han spillede paa Selskabets Koncert og gav en egen hos Loup. Efter den sidste hilsedes han af et Fakkeltog og udnævntes til Æresmedlem af det filharmoniske Selskabs første Klasse.

Dette var Bulls egentlige Begyndelse.

Malibran var vred paa Bull og vilde først hverken se eller høre ham. Han havde fortrængt den Mand, hun elskede, og maaske saa hun ogsaa i hans pludselige Optræden en Intrige. Endelig tillod hun dog, at Bull blev hende forestillet, og anmodede ham høfligt om at spille. Efter de første Passager blev hun blussende rød, og da han endte, sagde hun:

„Det er Deres egen Skyld, Hr. Bull! om jeg ikke hidindtil har behandlet Dem overensstemmende

med Deres Rang. En Mand som De bør gaa med opreist Hoved og i fuldt Dagslys, saa at vi andre kan se, at han er en Adelsmand."

Efter disse Ord, hvori der laa saa megen Anerkjendelse og et saa skarpt Sidehug, viste hun sig ikke blot venskabelig men hjertelig mod ham. En Dag, da han igjen spillede paa hendes Værelse, udbrød hun: — „Men, Bériot, han har jo en meget blødere Tone end Du!" — Bériot mente, at det kom af, at Bulls Violin var blødere, men fandt snart, at Forskjellen ikke blot laa i Violinen.

Mellem de mange fremmede, som var komne til Bologna for Koncertens Skyld, var ogsaa hin Poniatowsky, en Brodersøn af den berømte Prins, saa at to af den napoleonske Histories Æresnavne, (Montebello, Neys Søn, og Poniatowsky) saaledes har Fortjenesten af at have hjulpet Bull.

Poniatowsky indbød Bull til Florentz, hvor han selv opholdt sig, og paa en Koncert dersteds i *Teatro del Cocomero*, gjorde hans A-dur-Koncert en ikke mindre overordentlig Lykke end i Bologna.

Dette var den 2den Mai 1834, og Bull siger, at han fra denne Tid af fik nogen Tillid til sig selv.

Han gav endnu to Koncerter til paa *Teatro del Cocomero*, assisteret af Kunstnere som Duprez og Madame Ronzi de Begnis. Under dette Ophold i Florentz komponerede han sin *Quartetto a violino solo* samt en *Adagio religioso, pregghiera d'una madre* (En Moders Bøn) for Dominikanerklosteret *Sta. Maria Novella.*

Da han spillede den for Munkene, undrede de sig over, at han, som verdslig, ikke hellere havde komponeret et muntrere Stykke, og for at give dem noget af en anden Karakter, komponerede han paa Stedet Themaet til *Polacca guerriera*, hvortil han foreløbig satte Akkompagnement af Orgel. Til Tak fik han af Munkene nogle Flasker af et eget Slags velsmagende Likør, som de forstod at tillave, og kom

endog i en saadan Yndest hos dem, at de foreslog ham at blive Munk.

For at faa nogen Ro trak han sig nu i to Maaneder tilbage til *Piero a Sieve*, en liden Landsby fjorten Miglier fra Firenze midt imellem Appeninerne, der ligger omringet af flere Klostre. Til Prioren i et af disse fik han et Anbefalingsbrev fra Prioren i Santa Maria Novella, og udarbeidede her til eget Brug en Violinskole, hvori han ordnede og forenklede sit Instruments mangfoldige Vanskeligheder, samt komponerede til Øvelse en Trio for Violin, som dog ikke var bestemt til Koncertnummer.

Under Badetiden traadte Bull atter frem i *Bagni di Lucca*, et Badested 16 Miglier fra Byen Lucca. Der befandt sig blandt andre Poniatowsky, Storhertugen af Toscana, Hertugen af Lucca og Enkedronningen af Neapel, ligesom Malibran og Bériot reiste did fra Sinigaglia for at høre ham.

Førend han gav Koncert, var han i Aftenselskab hos Hertugen af Lucca for at spille; men da Hertugen opfordrede til Taushed og bad ham at begynde, bemærkede Bull, at Enkedronningen af Neapel vedblev at samtale høit med sine Omgivelser, og svarede derfor, at han vilde bie for ikke at forstyrre Konversationen.

„Hvem taler da? jeg ser ingen."

„Den Dame der borte."

„Ah, Enkedronningen! ... nu vel, jeg skal bede hende at være stille." Derpaa spillede da Bull. Den følgende Dag traf han paa Gaden Enkedronningens opvartende Kammerherre Schmucker, som skulde anmode ham om at gjøre den høie Dame sin Opvartning. Bull begav sig derhen. Enkedronningen kom ham imøde og spurgte, hvorfor han ikke vilde spille Dagen i Forveien?

„Jeg vilde blot vente for ikke at forstyrre Deres Majestæts Konversation."

„Aa, jeg forstod godt, at De var fornærmet; men det maa De vænne Dem af med, hvis De vil komme til Neapel; thi der taler man bestandig, medens der spilles." —

„Det er ikke meget fristende at besøge en saa barbarisk By, hvor man synes at betragte Musiken som kun en Adspredelse under andre Sysler, hvorpaa man sætter mere Pris."

„Jo, De maa netop komme til Neapel. Jeg vil sige Dem, at det just var min Hensigt at indbyde Dem hid. Jeg har fundet Behag i Deres Spil, og jeg skal vise Dem, at Neapel ikke er nogen barbarisk By; De skal finde lutter tause Tilhørere." Bull lovede at komme, og Enkedronningen samtalede derefter længere med ham, spurgte, om han virkelig var fra Norge, som hun havde hørt var ganske opfyldt af Is og Bjørne, hvorfor hun ikke kunde begribe, at Mennesker turde bo der. Bull forsikkrede hendes Majestæt, at der i Norge var lige saa mange Mennesker som i Toscana, og at de levede i den bedste Forstaaelse med Bjørnene, der ingenlunde forstyrrede dem i deres huslige Rolighed.

Over Livorno reiste han til Neapel, hvor han dog maatte vente med at optræde, indtil Malibran havde sunget det bestemte Antal Gange; thi Sangen gaar Neapolitanerne fremfor alt.

Derefter traadte Bull op paa det store *San Carlo* og begeistrede sine Tilhørere, som sædvanligt. Da han havde spillet sin *quartetto a violino solo*, udbrød Bériot under Blomsterregnen og Bifaldsjublen: „Hvad Djævelskab der dog skal til for at elektrisere Neapolitanerne med en Violin!" — og da Bull havde endt, kom han fra Malibran, der sad blandt Tilhørerne i en Loge, for at bede ham bie, da hun vilde komme ned til ham. Bull indfandt sig naturligvis istedet derfor straks i hendes Loge,

hvor Malibran modtog ham med aabne Arme, og under Taksigelser for den sjeldne Nydelse, han havde forskaffet hende, omfavnede ham under Forsamlingens stormende Bifald.

Bull fik nu Tilbud om flere Koncerter paa *San Carlo*, dog paa den udtrykkelige Betingelse fra Theaterdirektionens Side, at han skulde optræde udenfor Abonnementsaftenerne. Enkedronningen omgikkes imidlertid med den Plan at overraske Kongen, der ikke synderlig yndede Violinspil, med Bull, for derved at bringe ham paa andre Tanker, og da Kongen — som det hed — af Sparsommelighed kun besøgte Theatret paa Abonnementsaftenerne, havde hun bedet Bull om netop at spille en saadan Aften. Men disse Grunde maatte naturligvis igjen holdes hemmelige for Theaterdirektøren. Han kom derfor i Tvist med denne, som ved Bull netop vilde skaffe sig fuldt Hus udenfor Abonnementet; der faldt heftige Ord paa begge Sider, alle Underhandlinger blev afbrudte, og med et: „*Mais vous êtes fou, Monsieur*" fra Theaterdirektørens Side, forlod han Neapel Natten til sin Fødselsdag den 5te Februar 1835 og gik til Rom.

Under Opholdet i Neapel frastjal man ham den *Santo Serafino*, hvorpaa han siden sin første Koncert i Paris stadig havde spillet og vundet sine Laurbær; han gjensaa den siden i Moskwa hos en russisk Adelsmand, der ved Kjøb var kommen i Besiddelse af den uden dog at kjende dens Historie og dens berømte Eier. I dens Sted kjøbte han i Neapel en Violin af den bekjendte Nicolo Amati.

I Rom opholdt han sig i tre Maaneder under Karnevalstiden. Han boede sammen med den norske Landskabsmaler Thomas Fearnley, „den prægtigste Kamerat, som der kunde trækkes Klæder paa," og førte med de derværende Kunstnere et lystigt Liv.

Aftenen før en allerede bekjendtgjort Koncert i

Casa Lepre, hvor den endnu ikke færdig komponerede *Polacca guerriera* skulde spilles, var han i et muntert Kunstner-Sommergilde ved Pontemolle. Fearnley, der var bange for, at Kompositionen ikke skulde blive færdig, fik endelig Bull med sig hjem Kl. 10.

„Nu vil Du dog vel sætte Dig ned og skrive den færdig."

„Nei nu er jeg træt og søvnig; nu vil jeg sove," — svarede Bull, som havde Lyst til at drille sin Ven en Smule; han kastede sig paa Sengen og begyndte snart at snorke.

„Nei det er da et forskrækkeligt Menneske," — hørte han Fearnley udbryde, — „nu ligger han der saa rolig, som om ingen Ting var! Bull, vil Du ikke staa op? ... Bull! ..."

Da intet hjalp, lagde Fearnley sig endelig og sov snart fast ind. Bull listede sig op, tog sine Noder og sneg sig ind i det andet Værelse, hvor han i seks Timer nedskrev, hvad han allerede havde udarbeidet i Hovedet. Klokken fem var han færdig, pakkede sine Sager ind og lagde sig virkelig til at sove. Da Fearnley vaagnede, saa han Bull i Sengen og fandt intet udrettet.

„Bull, staa dog op! — hvordan skal dette gaa? Bull, kom op og skriv!"

„Nei, jeg vil ikke staa op, lad mig bare ligge i Fred!"

Klokken ni, da Fearnley var gaat ud, stod Bull op, tog sit Haandskrift og skyndte sig afsted for at lade det renskrive. Kl. 3 havde han i al Stilhed Prøve, om Aftenen skulde Koncerten være.

„Nu, Fearnley, vil Du ikke gaa med?"

„Nei om jeg vil; tror Du, jeg vil være Vidne til din Beskjæmmelse? — jeg bliver hjemme."

„Du kan dog se, hvordan det gaar; Du kan jo staa langt nede i Salen, saa Du kan liste Dig bort, hvis det bliver for galt."

Da de var ankomne, spørger Thorvaldsen Fearnley, om Bull havde komponeret om Natten?

„Nei, han har ingen Ting gjort, han har ligget ved min Side og sovet i hele Nat; jeg begriber ikke, hvordan dette skal gaa."

Da endelig *Polacca guerriera* skulde begynde, stod de der lyttende i spændt Forventning. Til deres store Forbauselse gik det brillant. Bull saa Fearnley staa nede i Salen med et forundret, straalende Ansigt og vende Skraaen i Munden, som altid naar han var fornøiet, stedse hurtigere og kraftigere. *Polacca* vakte et stormende Bifald, Fremkaldelse, Blomsterregn o. s. v.; men intet af alt dette glædede Bull saa meget som Fearnleys Skraa.

I Rom fik han af Underbibliothekaren ved Vatikanet Michel Angelo Lanzi en sjelden Violin, en *Spadarini* fra 1662.

Der var nu intet i Veien for at fremtræde paa den store Opera, og Bull begav sig derfor i Begyndelsen af Mai lige til Paris.

Ved hans første Optræden her syntes Ulykken paa ny at ville forfølge ham.

Idet han traadte ind paa Scenen, snublede han over et nedladt Bagtæppe og kom derved til at gjøre et yderst pudserligt Hop, der vakte Tilskuernes Munterhed, og i Paris er intet farligere end at blive Gjenstand for Latter. Medens han endnu stod der med et forvildet Udseende, sprang A-Strengen, og han blev dødbleg. Orkesteranføreren Habenech rakte ham sin Violin; men Bull, der var vant til sin egen, vovede ikke at benytte den. Da han endte, lønnedes han imidlertid med et stærkt enthusiastisk Bifald, og blandt Bravoraabene hørte han Meyerbeers Stemme, den han siger, klang ham som en Røst fra Himmelen.

Denne første Koncert omtalte Jules Janin i en meget smigrende Anmeldelse i *Journal des débats*.

Derpaa foretog Bull en Kunstreise gjennem Nor-

mandie, Picardie og fransk Flandern, og gav Koncerter i Rouen, Dieppe, Boulogne, Calais, Dunkerque, St. Omer og Lille, hvorefter han i November vendte tilbage til Paris og to Gange optraadte i Operaen under Duponchel. Efter den første af disse skrev Jules Janin den Anmeldelse, som udbredte Bulls Ry over hele Verden, og som derfor her indtages:

O. B. Bull.

„Denne unge vilde, der i forrige Aar kom ned til os fra Norges Is med sin Stradivarius i Haanden, har anden Gang ladet sig høre i Operaen forgangen Mandag. Han er fuldkommen den store Kunstner, som jeg for et halvt Aar siden forudsagde. Der er saa megen Vemod, saa megen Melankoli i dette ædle Instrument! Der er saa megen Energi og Kraft og saa megen Ynde under denne Jernbue! Den synger, den græder, den sværmer; snart hæver den Tonen over Horn og Trompeter, snart sukker den sagte som en Æolsharpe. Han er en Kunstner, der aldrig har havt sin Mester; han fører en Violin, som ikke tilhører nogen Skole — der er noget naivt, inspireret i den, begavet med ufattelig Kraft. Man har talt meget om Paganini og hans G-Streng; de har begge ladet sig udbasunere med alle Lovtalens Stemmer. De kom — G-Strengen var umaadelig overstemt, og han, der skulde spille paa den, saa slet kjæmmet, som den, der fremstiller sig saaledes med Flid, kan være. Nu! jeg véd ikke, om ei Bulls, Nordmandens, Lykke, vilde have været lige saa stor, som Italienerens og hans G-Strengs, dersom han havde været saa forsigtig at omgive sig med sin Kunstbroders effektfulde Charlataneri. Men se, Norge er en brav Pige, fordringsfri og beskeden, der ikke bruger Sminke. Hun fremtræder ganske ligefrem og udøser — naturlig og utvungen — hele sin Sjæl og sit Hjerte!

O. B. Bull er en af hine Kunstnere, fulde af Uskyld, Naivetet og Trohjertighed, som ikke fordrer mere, end frit at kunne faa overlade sig til sin egen gode Natur den hele Dag. Han er en beskeden ung Mand, der ikke kjender den store italienske Kunst, længe i Forveien at berede sig Lykke og Fordel. Siden den første Dag, jeg hørte ham i Operaen, lod — og med min hele Beundring fortæller jeg det — Tilfældet mig ofte høre ham, hist og her, paa Landeveie, paa Provinstheatre, og altid har jeg gjenfundet det samme Talent, den samme begeistrede Inspiration og den samme naive og hjertelige Enthusiasme. I et Auberge i Rouen blev jeg en vakker Dag vækket af en melankolsk og smægtende Adagio — det var Ole Bulls Violin. En anden Gang i et Værtshus ved Postveien overraskedes jeg, siddende udenfor Døren under Kroskildtet, af en klagende Andante — det var en Andante af min Yndlingsviolin. Den har ganske fortryllet mig. I det kjedsommelige Dieppe, opfyldt med kjedsommelige Englændere og engelske Kammerpiger, indhyllede i grønne Slør, trøstede Ole Bull mig ved Dieppes Hav, dette skrækkelige Hav, der gjør sunde Folk syge. Ja! jeg ser ham endnu, akkompagneret paa en burlesk Maade af den saakaldte filharmoniske Forening i denne velsignede By —, hvor Meyerbeer, som var her og ikke længer kunde udholde det barbariske Akkompagnement, vilde styrte sig i Havet med begge Hænder for Ørene.

Jeg har da opbevaret et svagt Minde om denne store Kunstner, som saaledes har truffet mig paa min Vei for at bortjage min Kjedsomhed. Det er ikke ham, der lukkede sig inde som en Tyv paa sit Kammer for at aflokke sin Violin de skjønneste Akkorder — tvertimod! han udstrøede sine Tanker for hvem, der vilde høre dem, som man kaster Smaapenge til Betlere paa Gaden. Det er ikke ham,

der kaster Gjerrighedens Dæmper paa sin Violin; — tvertimod! han var aldrig mere fornøiet, end naar han havde en Skare om sig for at høre, applaudere og græde — gratis. Saaledes har han overalt paa sin Reise samlet, om ikke Pengedynger, saa idetmindste hædrende Sympathier. De engelske Vagabonder besøgte ikke hans Koncert, men de unge kom der og de fattige — thi den fattige Musikus aabnede selv Døren og sagde: „træd ind!", saa at de slap at kjøbe Billet ved Indgangen.

Se! saaledes maa en stor Kunstner være, — se! saaledes maa man vedligeholde det Instruments Værdighed, man har fralokket Himlen. Man maa vide at give hine egoistiske Provinsstæder, der ikke véd, at det er deres Pligt at opmuntre en reisende Kunstner, nogle Lærdomme i Høimodighed. Man maa vide at give de ædle Nydelser, som Mængden ikke har Forstand til at kjøbe sig, — for intet. Man blir fattig, det er sandt, ved disse Reiser; men hvad siger det, naar man bliver hædret og værdt Hæder? Man har ikke Paganinis Indkomster og syv Millioner; — men hvad siger det? Baillot rækker Dig ved din Tilbagekomst Haanden og kalder Dig: „Broder!" Og er det da intet, at have Ret til at vende tilbage til Paris og der stedse finde Operaen aaben, og at have hint beundringsværdige Habenechs Orkester til sin Disposition, og at komme der uden at bukke alt for dybt, og at kunne indsamle enstemmige Bevidnelser af Agtelse og Beundring?"

I Begyndelsen af 1836 begav Ole Bull sig til Lyon, hvor han gav seks Koncerter og komponerede fire, siden som Motiver benyttede, Solonummere.

Han faldt her i en farlig Hjernebetændelse, der i et Par Uger truede hans Liv. Da han var helbredet, ilede han til Paris for at spille i den italienske Opera paa de gode Aftener, umiddelbart efter

at Italienerne havde ophørt med sine Forestillinger. Han fik virkelig ogsaa Løfte om at faa Theatret; men et Par Dage efter ser han, at Thalberg bekjendtgjør en Koncert paa samme Sted. Han iler til Rossini, der var Medlem af Direktionen, og spørger, hvad det har at betyde; han har jo Løfte om Theatret!

„Ja," — sagde Rossini, — „det har De rigtignok; men det gjør mig ondt at maatte sige Dem, at jeg her intet kan gjøre for Dem; det er Regjeringen, som bestemmer det, da Theatret har Tilskud af Staten. Tillad mig for Resten kun et Spørgsmaal: har De Brev fra Metternich?" —

„Nei." —

„Saa følg De mit Raad og reis til England paa Øieblikket, der spørges kun om Geniet." —

Thalberg havde nemlig fra Wien medbragt en almægtig Anbefalingsskrivelse fra Metternich til Autoriteterne i Paris.

Bulls Status var ellers nu omtrent den, at han havde 7,000 Francs tilbedste og kunde spendere 1,600 paa at kjøbe sig en Guarnerius istedetfor den gamle Santa Serafino til 400 Francs, han hidtil havde brugt. Han var forlovet med sin lille Alexandrine Félicité, der var blevet en Jomfru af sjelden Skjønhed, ægte parisisk i Ansigtets Oval og Trækkenes, især Næsens, Finhed og med en funklende Glans i de store Øine, der røbede Moderens spanske Blod.

Man behøvede imidlertid meget mere for at gifte sig, og Bull fulgte Rossinis Raad. Han reiste nogle Dage efter til Guineernes Land med en forhenværende Provinsskuespiller, Mr. St. Germain, til Sekretær.

Denne forstod rigtignok ikke engelsk, men kom dog ved et Tilfælde til at gjøre en afgjørende Nytte. Bull ønskede nemlig at optræde paa den italienske Opera, nu Queens-Theatret i London, for hvilket

Mr. Laporte var Entreprenør. Nu var Spørgsmaalet, hvorledes man skulde vinde ham. Da de søgte efter Logis, blev de henvist til et *boarding house*, der netop laa lige overfor det Hus, hvor Laporte boede. I det samme de kom hen til Vinduet, opdager St. Germain hos Gjenboen en Skuespillerinde, som forhen havde været hans Maitresse og nu stod i samme Forhold til Laporte.

„Vi har Laporte!" udbrød han. „I Morgen kan vi gjerne skrive Konditionerne."

Og virkelig, — det lykkedes ogsaa her ad Skjørteveien. Bull skulde faa Queens-Theatret og Assistance af Orkestret under en Hr. Costas Anførsel.

Dette vakte Nid og Nag hos Mori, første Violin, en ondskabsfuld Italiener. Han sværtede ham hos Costa og løb omkring til Journalisterne for at stemple Bull som en blot charlatanmæssig Efterligner af Paganini. Til Kl. 2 var Bull tilsagt til Prøve ved en Billet fra Costa, medens han samtidig havde tilsagt Orkestret til Kl. 12, for at ialfald saa mange skulde blive utaalmodige og gaa sin Vei, at Prøven blev til intet.

Bull anede imidlertid Uraad, tog endel Visitkort og en Vogn og ilede om til samtlige Herrer Journalister med Invitationer til dem og Familie om at overvære Prøven til Kl. 2.

Et temmelig talrigt Publikum kom ogsaa sammen. Damer og Herrer var at skimte i det dunkle Parterre; en reisende Nordmand var ogsaa tilstede. Men ganske rigtig! — det halve Orkester var gaat sin Vei, Costa væk, Laporte væk; kun Bull gik der med sin Billet fra Costa, hvori der udtrykkelig stod „Kl. 2", i Haanden ... Det var til at blive rasende over.

„Hvor er Laporte?"

„I Kassererværelset."

Altsaa did med Blodet kogende i Aarerne og Koldsveden perlende paa Panden:

„Læs! Monsieur, — læs!" ... Og med sine nervøse Arme, der var ligesom flettede af Staalfjedre, ryster han den forfærdede Direktør og tvinger ham ud af Kassererlukafet op paa Theatret for at bevidne, at Costa egenhændig havde tilsagt Bull til Kl. 2, men Orkestret til Kl. 12.

En dump Mishagsmumlen gik gjennem det forsamlede Publikum; men af det Orkesterpersonale, som endnu var tilstede, lod sig dog ikke udbringe noget.

„Enten" — udbrød Bull — „tror De, mine Herrer, at jeg ikke behøver noget Akkompagnement, eller erkjender De selv, at De ikke er istand til at akkompagnere; men i ethvert Fald er det en Kompliment, og jeg kan kun udtrykke min Tak i vort fælles Sprog: Tonerne!"

Og dermed tager Bull Violinen og spiller sin *Quartetto a violino solo* med et Udtryk i den overspændte Stemning, han befandt sig, som henrev samtlige tilstedeværende til stormende Applaus. Han spillede „*God save the king*" firstemmig. Det halvmørke Hus gjenlyder af Bifald. Det trænger ud paa Gaden, saa at flere forbigaaende, og derimellem Moscheles og en Lord Burgersh, kommer til. „Det er første Gang jeg har skammet mig ved at være Engelskmand," — siger Mr. Nicholson, første Flauto i Orkestret, — „og det er sidste Gang, man skal se mig i dette Orkester, dersom vi ikke øieblikkelig akkompagnerer!" Anden Anfører, Mr. Tolbecque, forsøger at lede et Slags Akkompagnement; men allerede i Midten af Tuttiet gik det istaa. Da opfordrer Lord Burgersh Moscheles til at akkompagnere paa Pianoet; han undslog sig for Costas Skyld, men, halvt trukken ned i Orkestret, anførte han Introduktionen til Koncerten i A-Dur.

Rasende, ligbleg kommer Costa frem fra Kulisserne:

„De kunde have ventet med at supplere mig, til jeg enten var død eller afsat," — overfuser han Moscheles.

„De ... De" — hører man Bulls Røst, skimtende Omridset af en truende Figur — „De burde takke Hr. Moscheles paa Deres Knæ. Han har reddet, hvad der lod sig redde af Deres Ære. Vil De, skal De faa hurtig Befordring fra Pladsen."

Costa forsvandt! men frem kom Laporte:

„Min Herre, min bedste Herre, lad det være nok. De er altfor angrebet. De maa gaa hjem. Erklær, at, hvad der er hændt, har bragt Dem i en saadan Ekstase, at De maa gaa hjem ... Men en Guldgrube skal dette blive. Det er noget pikant! De har at befale over Theatret. Tre Prøver skal De faa, Journal til Disposition. Stol paa mig for Eftertiden!"

Bull blev alligevel ved paa Violinen. Han spillede i sand Ekstase.

I ingen Stad gjælder det saa meget om at give sin første Optræden Eklat som i London, og intet Folk tager heftigere Parti for den uretfærdigt behandlede end Engelskmanden. Endnu samme Aften stod Scenen paa den italienske Opera og Bulls Triumf over Kabalen i Aviserne. Hele Orkestret mødte paa næste Prøve, hvor Polacca'en og Concerto'en indøvedes.

Men den intrigante Mori hvilede ikke. Fra Sangerinden Grisi, der skulde have Parti paa Koncerten, indløb paa selve Aftenen en Billet, hvori hun i uforskammede Udtryk undslaar sig. Sangerne Lablache og Rubini stod hos.

„Hvad læser De? Jeg kjender Skriften;" — siger Lablache — „Lad se! ... Infamt! — Men gaa De ind, spil som paa Prøven, og De vil se, at Publikum glemmer os andre."

Det gik saa. Theatret var overfyldt, Blomster regnede ned fra Logerne, og Lovtaler i Aviserne. Mori skar Tænder bag Kulisserne eller i en Krog i Orkestret, Laporte gned sig i Hænderne, og St. Germain kroede sig over Bekjendtskabet til Mademoisellen i Vinduet og over den Tjeneste, han havde gjort sin Principal.

Paa Queens-Theatret gav Bull tre Koncerter og engageredes to Gange af Laporte mod $^1/_3$ af Netto-Indtægten. Han blev imidlertid som næsten alle, der havde at gjøre med Hr. Laporte, tagen ved Næsen, og gav nu flere Koncerter paa Drurylanes og Coventgardens Theatre. —

Under alt dette skede Forberedelserne til hans Bryllup i Paris.

Da alt var bragt i Orden, tog han derover, og den 19de Juli 1836 viede den bekjendte Coquerel, *pasteur de l'église reformée*, Ole Bornemann Bull og Frøken Félicité Alexandrine Villeminot, efter at en borgerlig Vielse efter fransk Vis den 16de samme Maaned var forudgaaet hos Mairen.

Dagen efter tog han med sin Hustru over til England.

Men allerede et Par Maaneder efter skulde deres unge Lykke begynde at formørkes af de hyppige Adskillelser, som hans Kunstnerkald nødvendiggjorde, og som blev deres Ægteskabs tunge sorgsvangre Prøvelse. Under hans Koncertreiser over hele Storbritanien i det følgende Aar kunde de kun sjeldnere nyde den Lykke at faa være sammen.

I September skulde der gives store musikalske „Festivals" i Byerne York, Manchester, Birmingham og Liverpool. Man vilde engagere Bull, men fandt et Honorar af 800 Pund Sterling for meget. Imidlertid engagerer Bull et eget Selskab sammen med den berømte Harpenist Bochsa, for dermed at gjennemreise de tre Riger. Festivals-Entreprenøren var

gaat til Malibran og Grisi, som forlangte 2000 Pund, og kom nu til Bull, men en Dag for sent.

Malibran maatte da engageres, og det blev hendes Død.

Hun befandt sig ikke vel, men skulde dog i Manchester synge en Duet af Mercadante med Mad. Caradori Allan *(Soprano sfogato).* Malibrans Stemme var Contre-Alto; men ved anstrengt Øvelse og Solfaggioer kunde hun drive sin Stemme til det høie tostrøgne D. I Duetten forekommer en Trille paa H, som Caradori holdt noget ganske overordentlig længe og blev stærkt applauderet for. Det skjærer Malibran i Hjertet. Hun tager to Toner høiere paa det tostrøgne D, og det saa stærkt og vedholdende, at der gik en Gysen gjennem Forsamlingen. Hvad man maatte befrygte skede. Med Udraabet: — „Nu er det forbi med mig!" — synker hun om.

Men „Festivals" maatte ikke stanse for det. Entreprenøren gjorde hende en Visit og mente, at hun nok kom sig saavidt, at hun atter kunde optræde, hvortil hun med bitter Foragt skal have svaret:

„Tror I, jeg er som en af jere engelske Boksere, der kan hidses til at bokse igjen, naar han atter kommer paa Benene? *Bête!*"

To Dage derefter var hun død. Den store Malibran-Bériot var død som en Kanarifugl eller Nattergal, der sprænger sig af Iversyge og Ærgjerrighed!

Ole Bull havde omfattet den store Kunstnerinde med en Følelse af til Ærefrygt grænsende, hengiven Beundring. Den Aften, hun i San Carlo i Neapel havde givet ham sin Erkjendelse og omfavnet ham stod for ham som en af de uforglemmelige i hans Liv.

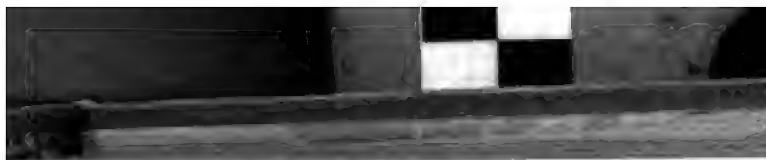
Et lidet Træk af hende, som Ole Bull fortalte i sine senere Aar, maler hende livfuldt frem. Det var en Aften, hun udførte Desdemonas Rolle i

Rossinis Opera: „Othello". Hun sang saa henrivende, at Ole Bull stod mellem Kulisserne og græd som et Barn. Idet hun kommer forbi og ser ham i denne Sjælstilstand, rækker hun Tungen ud til ham. Da Ole Bull senere oprørt bebreider hende det, svarer hun: — „Det skulde set godt ud, om jeg ogsaa havde givet mig til tude med, — jeg maatte gjøre noget for at kontrabalancere den ynkelige Figur, De gjorde der mellem Kulisserne!"

„Men „Festivals" maatte ikke stanse for det!" — Det værste var, at Grisi var borte, hinsides Kanalen. Men hvor er Bull? — I Halifax, siger man. — Ingen anden kan remplacere Malibran. Altsaa Ekspres did efter ham.

Nu forlanger Bull 800 Pund Sterling for at spille i Liverpool én Aften. Man gir ham dem. Men, som om Malibran manglede en musikalsk Kavaler til at ledsage hende over Styx, havde han nu nær fristet hendes Skjæbne. Koncertlokalet var af en slet Resonnance, og Orkesterakkompagnementet saa stærkt, at hans Violin næsten ikke kunde høres uden fortissimo. Han improviserede over opgivne Themaer og gav Polacca'en med en saadan Anstrengelse, at Ærmerne maatte opsprættes, og at han om Natten fik et Slags Anfald af Blodstyrtning.

Med nogen Erfaring om en Virtuoses Liv véd man, at det forlanger stor Kraft sat ind. Det er den hele Personligheds Magt og Evne, som i det afgjørende Øieblik maa opbydes og samles, — noget, der ofte indbetales med Dages og Ugers Slendrian og *dolce far niente.* Hos Bull var denne Kraftanvendelse i Øieblikket saa stor, at hans Konstitution i disse Aar flere Gange holdt paa at bukke under. Efter hver Koncert maatte han, drivende vaad som han havde spillet sig, skifte Dragt helt igjennem, og han led om Nætterne oftere af nervøse Anfald. Melankolsk, som han i saadanne Træthedens Øie-

blikke kunde være, kom han idelig tilbage til den Tanke, at han var bestemt til at dø ung. Det synes, som om Kjæmpen havde begyndt sine Styrketag med Livet, førend han endnu var rigtig legemlig udvokset; thi senere udover Manddomsaarene blev han øiensynlig stærkere.

For denne Gang kunde han dog alt den følgende Dag modtage en Indbydelse fra Hertugen af Devonshire til at besøge ham paa det yndige Chatsworth, hvor han opholdt sig i 8 Dage som Gjæst, men uden at spille. Hertugen forærede ham et prægtigt Uhr til Afmindelse.

Bull udførte nu sin Plan at gjennemreise de tre Riger. Det medtog 16 Maaneder, hvori han gav ikke færre end 274 Koncerter og lagde en god Grundvold til en betydelig Formue.

Under denne Reise komponerede han i 1837 i Edinburg et „*Homage to Scotland*" og samme Aar i Dublin sin *Contabile doloroso e Rondo giocoso*, Fantasi over irske Nationalmotiver, samt et *Farewell to Ireland*.

Bull vilde nu besøge Tyskland, og ved at tage over Paris traf han til at gjøre Paganinis personlige Bekjendtskab paa en Repetition til en stor Koncert, han skulde give i Casa Paganini.

Paganini fik høre, at Bull var der; han omfavnede ham og rystede venligt hans Haand. „Jeg priser mig lykkelig —" sagde Bull — „med intet andet at have taget af Mesteren end hans Haand," hvortil Paganini svarede med Fremhviskningen af et Ønske om at høre ham.

Paganini — under hvis italienske Dæmonik man en Tid havde travlt med at indfange Bulls nordiske Genius — hørte han ialt kun to Gange spille offentlig, begge Gange i Paris.

Allerede den følgende Dag tiltraadte Bull sin Reise over Brüssel og Courtray. Intetsteds er han blevet saa feteret, som i den sidste By. Musikalsk

Liebhaberi gaar oftere end noget andet over i det ekstravagant-enthusiastiske; og der fandtes et saadant i Courtray. Paa Foranstaltning af Hr. Vermeulen, en lidenskabelig Musikelsker, blev han kongelig modtaget. En Kavalkade af agtbare Borgere møder Bull udenfor deres By; han føres i Triumf til sin ivrige Beundrers Hus. Bull spillede i det lykkelige Courtray; — han kunde fodret sin Gardes Heste med de Blomster, Byens Døttre overstrøede ham med. Og saa en Banket hos den salige Vært, en over de andre Banketter! — og for at sætte Kronen paa hans Henrykkelse overlader Bull ham sin Guarnerius for Indkjøbsprisen 1600 Francs, da han selv maatte have en, som bedre udholdt Trykket.

En saadan skaffede Violinkjenderen Taresco ham i Paris. Den var forfærdiget i 1742 af Josef Guarnerius og blev den, som Bull i de følgende fem og tyve eller tredive Aar væsentlig benyttede.

I Hamburg gav Bull i December 1837 og Januar 1838 seks Koncerter paa Stadttheatret og vandt der et stormende Bifald. Da han den 7de Januar forlod Byen, sendtes der endog en Deputation efter ham for at anmode ham om at spille endnu en Gang. Efter at have spillet i Neumünster for de fattige og givet to Koncerter i Kiel for overfyldt Hus, vendte han paa Grund af denne Opfordring atter tilbage til Hamburg og spillede den 18de Januar i den rummelige Apollosal til Indtægt for de milde Stiftelser og andre trængende.

Over Lübeck, hvor han ved én Koncert vandt umaadeligt Bifald og et Udbytte af 300 Louisd'orer, tog han til Schwerin og gav to Koncerter.

Paa Reisen videre til Rusland gav han i Königsberg fire Koncerter i fire Dage efter hinanden. Han vakte umaadelig Begeistring og blev efter den sidste Koncert, som han gav for overfyldt Hus, endog be-

kranset paa Scenen, hvorfor han takkede med „Heil dir im Siegeskranz" i fuld Harmoni. I Riga gav han fire Koncerter i Løbet af fem Dage.

Ved Ankomsten til Petersburg var der mange og store Vanskeligheder at overvinde, dem han dog alle lykkelig beseirede, og allerede et Par Dage efter sin Ankomst, den 4de Marts, optraadte Bull paa en af den keiserlige Theaterdirektions Koncerter med *Polacca guerriera.* Keiseren selv med Familie og den høie Adel indfandt sig, lokkede af Kunstnerens store Berømmelse. Ved sin Indtrædelse blev han modtaget med stærkt Bifald, og det foredragne Nummer forøgede Begeistringen. Det var med Nød og neppe, at Publikum kunde tilbageholde Yttringerne af sin Enthusiasme, medens Orkestret spillede mellem de forskjellige Solosatser; der lød stedse mere vedholdende Trampen, Klappen og Bravoraab. Til Slutning kom han frem og spillede den russiske Nationalsang, hvilket blev modtaget med stormende Jubel. Den keiserlige Familie deltog selv i Klapningen. En Anmelder tilføier: „Jeg har aldrig været Vidne til en saa almindelig, saa udelt Henrykkelse. Bulls Violins Toner havde smeltet selv hans Misunderes Hjerter; og en bekjendt Kunstner sagde om ham, at han havde begyndt at spille for Venner og Fiender, men sluttet med at spille for lutter Venner." Alle Aviser var fulde af Lovtaler over Bulls Spil.

Derefter gav han tre Koncerter paa det store Theater for fuldt Hus til firedobbelte Priser. Han spillede ogsaa for Keiserinden, som forærede ham en prægtig Ring, bestaaende af 140 Diamanter om en stor Smaragd, og som takkede ham i et yderst smigrende Brev.

Indbuden til Moskva, gav han fem Koncerter med en umaadelig Succes og imellem Nummerne sine der komponerede *Variazioni di bravura.* Af

den rige Adel overøstes han med Foræringer, hvoriblandt en kostbar Ring fra Fyrstinde Galizin.

I Moskva naaedes han af Budskabet om sin Faders Død, hvilket kaldte ham hjem til Norge.

Over Finland, hvor han gav Koncerter i Wiborg, Helsingfors og Åbo, begav Bull sig til Stockholm; men da han hastede hjem, havde han bestemt sig til ingen Koncert at give der.

Da blev han kaldt op til Kong Karl Johan, der ønskede personlig at kjende sin berømte Undersaat. Audiensen endte med at anmode Bull om at give en Koncert i Stockholm. Bull lovede at spille, gav derpaa fire Koncerter i Operahuset og én i Ladugårdslandskirken, hvilken sidste indbragte ham 12,000 Rd. Banko eller 4,500 Spd. Han spillede også to Gange ved Hoffet, hvor han med sin *Polacca* begeistrede den gamle Heltekonge, der ellers ikke yndede anden Musik end Trompeter og Trommer, saaledes, at han sprang op fra sit Sæde og stod lyttende med Taarer i Øinene.

Af Dronningen, Kronprinsen og Kronprinsessen fik Bull særdeles smagfulde og rige Presenter, og ved hans Afskedsaudiens hos Kongen Vasaordenen i Brillanter. Det var her, at Karl Johan med den ham egne Værdighed mødte Ole Bulls Indvendinger mod at modtage Ordenen med de Ord: „Saa vil jeg da give Dem noget, som jeg véd, De ikke vil foragte, — en Oldings faderlige Velsignelse!" —

I Norges Hovedstad talte man Timerne til den navnkundige Kunstners Ankomst.

Han kom did med sin Familie den 8de Juli 1838, og man opbød alt for at vise ham sin Beundring og bringe ham sin Hyldest. Den 19de Juli gav Studenterne ham en Fest, der bivaanedes af flere af Landets første og berømteste Mænd. Under Afsyngningen af en til ham digtet Sang afsløredes et Transparent med Ole Bulls Navn og Portræt om-

givet af en Krans, hvormed han til Slutning selv bekransedes. Studenterne fulgte ham endelig hjem, og han modtog fra sit Vindu endeløse Hurraer.

I Theatret gav han derefter til dobbelte Priser fire Koncerter. Orkestret maatte rømmes for at skaffe Adgang. Man talte kun om Ole Bull; alt strømmede over af Jubel og Begeistring over hans Spil. Pressen kunde neppe finde Ord til sine Lovtaler; han blev i det uendelige applauderet, fremkaldt og overøst med Blomster.

Publikums Hyldest besvarede han under den første Koncert ved at spille Nationalsangen: „For Norge Kjæmpers Fødeland", hvorpaa man atter tiljublede ham Bifald. „Endelig gik Teppet ned" — heder det i Slutningen af en Anmeldelse i Datidens Stil i Bladet „Den Konstitutionelle": — „men der herskede en stor Taushed over Publikum; man følte, at en Troldmand havde været tilstede, og man mærkede, at hans Magt ikke var tilende, skjønt man ikke længere saa Besværgeren. De underfulde Melodier klang endnu i alle Barme, og man gik drømmende hjem" ...

De tre Koncerter gav ham et rent Overskud af 4,086 Spd.

Der var nu ikke en Krog i Norge, hvor man ikke kjendte Navnet Ole Bull. Reisende kom langveis fra ind til Kristiania for at se og høre ham.

Blandt disse var ogsaa Kjæmpen, den geniale Ingeniør, Engebret Soot. Saa rydt og vildt hans Væsen var, — Musiken kunde smelte og bøie ham som et Barn, og den brugte ogsaa hans Familie til at tæmme hans Bersærkernatur; — han kunde følge efter en Violin og græde ved et Piano. Han havde taget sig en knap Tid fra sit spændende Vei- eller Vandbygningsarbeide, hvor alt nu just kom an paa, om hans sidste Opfindelse med „Rosentørven" eller Kanaliseringen ogsaa holdt Stik, og reist i Karjol sporenstregs ind til Kristiania. Han kom did midt

om Natten, netop som Ole Bull, træt efter Koncerten og dens Triumf, laa i sin fasteste Søvn.

Det banker paa Døren, — haardere og haardere ...

„Hvem er det?"

Døren er alt trykket op.

„God Kvæld, Ole Bull! ... Det er mig, ... Engebret Soot. Jeg er kommet for sent til din Koncert ikvæld, og saa vil jeg bede Dig spille for mig!"

„Jeg er virkelig saa træt ... jeg ... det er umuligt ... Ellers" ...

Bull ser en svær Kjæmpe for sig og tillige, at denne med et mærkeligt Snit alt har vidst at finde Fyrtøiet og tænde Lyset.

„Jeg har reist tretten Mile idag for at høre Dig" ...

„Ja, men imorgen" ...

— „maa jeg være i Aremark, — Du faar spille for mig, Ole Bull!"

De to betragter hverandre; — det var de to fysisk bedst udrustede Mænd, Norge dengang eiede, — og to mere geniale Kraftansigter har sjelden stirret ind i hinanden. De begreb hverandre, og lidt efter sidder Ole Bull med sin Guarnerius i Sengen og spiller for Bjørnen ved Sengekanten. At Bjørnen stridgraad og tørrede sig med Labben, er der ingen Tvil om, og Bull spillede i en Begeistring, som han stod til Eksamination for selve Dovregubben.

Om en anden Koncert, som han gav i disse Dage, fortæller Henrik Wergeland: „En Koncert, som han gav for et lidet Antal af dødelige, men maaske for et større af andre og bedre Væsener, maa ikke glemmes. Døden selv var i det mindste tilstede bag et Sengegardin. Det var, da Bull kort efter sin Ankomst tog sin Violin og gik op til sin gamle Lærer, Poulsen, der laa paa en Hybel paa sit sidste, og spillede for ham. Den gamle græd af

Glæde; de Taarer lod Bull rinde; men deres, som græd af Sorg og Armodens Elendighed omkring Faderens og Mandens Leie, aftørrede han med hjælpsom Haand. Til saadant raabe Englene Bravo og klappe med Vingerne."

Inden Bull forlod Kristiania, feiredes en Middag for ham af 80 Medlemmer, hvor den for Kunstneren udbragte Skaal ledsagedes af Welhavens bekjendte skjønne Sang:

Hvor sødt at favnes af Aftnens Fred,
naar Droslen fløiter i Skoven,
og Birken suser ved Elvens Bred,
og Nøkken spiller i Voven!
Der er en vemodblandet Fryd,
som Nordens Alfer male
med dæmpet Kvad, med Harpelyd
med Suk i dunkle Dale.

Han stod og lytted en Sommerkvæld
og havde stemt sine Strenge,
da gik Akkorden fra Skov og Fjeld
og over duggede Enge.
Og alle Strenge klang dertil
med underbare Toner,
som Droslens Kluk og Nøkkens Spil
og Sus af Birkekroner.

Og al den Smerte og al den Lyst,
der bor i Nordens Zone,
har lagt sig drømmende til hans Bryst
og zittret gjennem hans Tone.
O, hør den stille Melodi,
der dæmper Stormens Harme;
din Barndom vugger sig deri
paa ømme Liliearme.

Det er den deiligste Strengeklang,
der letter Længselens Vinger;
da nynner Hjertet sin egen Sang,
mens Strengen bæver og klinger.
Der er ei Savn, der er ei Nag,
som ei hans Streng kan lindre;
han vækker med sit Trylleslag
en Vaardag i det indre.

O, hil Dig, salige Toneskald
med Guddomsmagt i din Bue,
fra Dig gaar Jubelens Fossefald,
Du tænder Andagtens Lue.
Naar Verden lytter til dit Kvad
og bæver ved din Vælde,
da skjælver Glemmigelens Blad
af Fryd paa dine Fjelde.

Det var en Selvfølge, at man heiste Flag for Ole Bull og hædrede ham Landet rundt. Over Arendal, Kristiansand og Stavanger ankom han til Bergen, og den Modtagelse, han fik der, var saa varm og festlig, som ene denne By formaar at give den.

Under en stor offentlig Fest for ham den 20de August 1838 i Selskabet „Den gode Hensigt" modtog han Hæderstalen fra Autoriteterne i den Stad, hvor han havde legt som Barn. Til Anledningen var der digtet en smuk Sang af Peter Andreas Jensen. De to Koncerter, han gav i sin Fødeby, indbragte 1300 Spd.

Da det rygtedes, at han vilde spille i Stavanger, blev han modtagen med Festligheder og Sang, og alle Billetter blev bortrevne uden nogen Plakat eller Bekjendtgjørelse.

Den 5te September gav han Koncert i Kristiansand. Den 14de over Land til Arendal, hvorfra en Deputation reiste ham i Møde og ledsagede ham igjennem Byens Gader. Til Koncerten var der strømmet saa mange reisende fra de omliggende Byer og Jernværker, at alle ikke kunde finde Kvarter. Der gaves ham naturligvis en glimrende Fest, inden han reiste til Laurvik, hvor han spillede den 23de, og derefter tog op til Kristiania.

Her traf han sin Ven, Maleren Thomas Fearnley, der var kommen tilbage fra Tyskland for et længere Besøg i sit Fædreland.

I Hovedstaden gav han nu en femte Koncert,

hvis Udbytte, 500 Spd., han skjænkede som Grundlag for et Fond til Oprettelse af et musikalsk Konservatorium.

Endelig gav han den 8de Oktober sin Afskedskoncert, paa hvilken han under umaadelig Begeistring spillede sit til Anledningen komponerede Nummer: „Norges Fjelde".

Den 13de Oktober afreiste han fra Kristiania, gav samme Aften Koncert paa Moss, derpaa i Frederikshald og Gøteborg.

Herfra til Kjøbenhavn, hvor han gav fem Koncerter, hvoraf én til Grundlæggelse af en Pensionskasse til Theatrets Korpersonale. Efter Indbydelse gjorde han ogsaa en Koncerttur til Helsingør og Roeskilde.

Under dette Ophold i Kjøbenhavn spillede Bull ved Hoffet og foræredes af Frederik den Sjette en prægtig Gulddaase.

Over Odense, Flensborg, Slesvig og Kiel, hvor han koncerterede, gik han til Hamburg og optraadte der tre Gange. Derpaa i Oldenburg, Bremen, Braunschweig og Hannover. Derfra til Kassel efter Indbydelse af Kurprinsen og af Spohr, som nu modtog ham meget smigrende. Han gav der to Koncerter paa Hoftheatret for fuldt Hus og med stormende Bifald.

I Anledning af dette Bulls andet Besøg hos Spohr heder det i en Anmeldelse fra Kassel i Leipziger Allgemeine musikalische Zeitung: „Rygtet har bekræftet sig og tillige vederlagt det forrige, som for nogle Aar siden havde udbredt sig fra Hamburg af i en biografisk Brochure om Ole Bull, om at denne udmærkede Violinvirtuos havde fundet en kold Modtagelse ved et Besøg hos Spohr. Imod noget saadant vidner den af alle Kunstvenner forønskede Indbydelse fra Spohrs Side og den yderst humane og forekommende Modtagelse, hvormed han

udmærkede den berømte Violinspiller. Koncerten selv fandt Sted den 22de Januar. Hoftheatret var uagtet de forhøiede Priser stopfuldt, — Enthusiasmen almindelig. Virtuosen blev, hvergang han traadte frem, modtagen paa det livligste og henrykkede Publikum ikke mindre ved sit Spils overordentlige Kunst end ved sin høist beskedne Personlighed. Mozarts Ouverture til Titus indledede denne sande Sjælenydelse, hvorpaa Ole Bull gav i tre Afdelinger en af ham komponeret Violinkoncert: *Allegro maëstoso, Adagio sentimentale* og *Rondo pastorale*, en *Adagio religioso* og et *Recitativo, Adagio amoroso con Polacca guerriera.* Det vilde klinge anmassende, om vi vilde tillade os nogen Dom over Bulls Kunstspil, over hans fuldendte Mekanisme, som har overvundet de utroligste Vanskeligheder paa et saa delikat Instrument, som Violinen er, eller overhovedet over hans begrundede og almindeligen udbredte Berømmelse, at være Paganinis heldigste Efterfølger; men saa meget bliver upaatvilelig vist, at denne moderne Manér med gammel-italienske Anklange, navnlig hvad Flageolettonerne betræffer, stedse vil forblive faa begavedes beundringsværdige Eiendom. Om derimod noget nyttigt for Behandlingen og de forædlende Fremskridt for dette Instrument vil udgaa deraf, er endnu et Spørgsmaal. Ligesom Paganini vil ogsaa Ole Bull forblive hos os i den gladeste Erindring."

Over Hannover (hvor han traf paa Tordneren i „das Gewitter" fra München), Celle og Lüneburg ankom han til Berlin og gav der paa den store Koncertsal i Hoffets Nærværelse to Koncerter. Han havde dog ogsaa denne Gang Ubehageligheder her. Man havde taget det ilde op, at han ikke paa Prøven i flere nysgjerriges og fornemme uvedkommendes Nærværelse havde villet spille rent ud, og nogle Piber lod sig høre, da han kom frem. — Efter Kon-

certen, hvori især Koncertoen i A-Dur havde henrevet Publikum, blev han dog fremkaldt; men han vilde ikke vise sig.

Kongen lod ham gjennem Grev Rödern vide, at han ønskede, han vilde lade sig høre i Operahuset paa samme Betingelser, som Demoiselle Sonntag og Paganini havde havt, nemlig det halve af Indtægten. Bull fik dog Operahuset mod at afgive kun $^1/_3$ af Indtægten, som for hans Part ansloges til over 1000 Thlr. Juvelskrinet forøgedes her med to Brillantringe fra Kongen.

Det manglede imidlertid hverken paa Fiender eller en fiendtlig Kritik.

Digteren og Kritikeren Rellstab, der just havde faat en ny Tragedie udpebet, var bleven syg og lod derfor Bull anmode om at besøge ham og spille for ham, da han var forhindret fra at komme paa hans Koncerter.

Bull var godmodig eller „klog" nok til at indfinde sig og spillede længe for ham, ja meddelte ham endog Forklaring over sine Forbedringer ved Violinen og Buen. Rellstab syntes baade bevæget og tilfreds; men allerede samme Aften fik Bull i et Selskab hos Steffens Vink om, at han her havde været for artig. Og virkelig, neppe var han ankommen til Breslau, førend han i et Berlinerblad saa en Artikel fra Rellstab, hvori denne tilrakkede ham paa det gemeneste og navnlig bebreidede ham det lumpne Kryberi, han havde vist ved at komme til en syg Mand og spille for ham paa hans Værelse, fordi han havde literær Indflydelse.

En farligere Fiende fik han i Professor Fink, Redaktør af „Leipziger allgemeine musikalische Zeitung", hvis nedrivende Kritik er saa repræsentativ for de Anker, der er gjort mod Ole Bulls Spil, og saa karakteristisk, at endel af den, som her indtages, ogsaa vil interessere vor Tids Læsere:

„Ole Bull.

Den 18de Februar hørte vi i Operahuset i Berlin den meget omtalte Violinvirtuos og Ridder af Vasaordenen i hans anden og sidste Koncert der paa Stedet, hvilken af indenlandske og fremmede var saa overordentlig besøgt, at mangen ønskede sig til Lykke, naar han kunde faa en Billet til den dobbelte, allerede til 1 Thlr. 8 Gr. (106 Skilling) forhøiede Pris til Loger af første Rang. Han spillede lutter Stykker af sin egen Komposition, hvilket var saa meget mere ønskeligt, jo forskjelligere Meningerne har udtalt sig om Mandens musikalske Digtertalent: 1) *Preghiera dolente e rondo ridente* — altsaa Modekontraster, Graad og Latter; 2) *Quartetto a violino solo*, og 3) paa Forlangende den ofte hørte og særdeles yndede *Polacca guerriera.* Ligesom Paganini har han betrukket sin fortræffelige Violin med tynde Strenge, hvilket er gavnligt med Hensyn til mange Vanskeligheder, men ikke for den fulde Tone. Hans Tone er derfor intet mindre end fyldig, heller ikke til Hjertet gaaende. Rent spiller han derimod. — — — — — Hvilke Ting har da de Folk mest applauderet, og det saaledes, at det rungede i Huset? Vi vil fortælle noget derom: Orkestret tier; da lader han paa Kvinten falde et Par høie Flageolettoner af Septimen, og efter en halv Takts Pause hvirvler den store Tromme igjennem halvanden Takt en knaldende Solo. Han gjentager sin Flageolet paa Terzen, og den næste Akkords Grundtone samt den store Tromme svarer ham med medfødt Klarhed, men beskjæmmet forstummer den straks for den henrykte Mængdes uhyre Bravos, og den feterede bukker sig. Efter en anden Solo lod han kraftigere end Paganini Gulvets Bræder, hvilke betyder Verden, drøne under sin Fods mægtige Stampen, og Husets Verden gav et hundrede Gange stærkere Ekko igjen i Knaldet af høit klappende Hænder.

Og paa ny bruser Bifaldets uendelige Torden igjennem den vide Hal; thi et arpeggierende Strøg fra Spidsen af Buen op til Froschen har hævet det med Haar betrukne Stykke Træ i Veiret, hvor det i gratiøs Stilling staar stille i nogle Sekunder, beskuet af Mesterens Blikke. Og atter paa nyt en bølgende, i Hurtighed voksende, god, men dog ikke uhørt, Slutningssolo, — et drillende (neckischer) Anhang af den sirlige Flageolet. Umiddelbart derefter Bukning, — Aftrædelse, — uhyre Brusen af Henrykkelse! — Og alligevel blev denne Genialitet, som vi maatte smile over, overtruffen af en anden, hvilken ingen vil nægte Finhed, og som ogsaa af den Grund forekom to Gange uden at forfeile sin Virkning. Virtuosen lod nemlig efter Stykkernes Slutning den sarteste Flageolet-Oktav, meget langsomt strøgen fra Froschen af, hviske *piano* og *morendo*, indtil den efter nogle Sekunder i den sagteste hendøende Tone ganske unddrog sig det lyttende Øre, saa at der intet mere blev tilovers end et indtil Buens Ende fortsat Strøg, der ufeilbart med magisk Kraft maatte gjentone i Hørernes dybeste Sjæl; ... det, som ikke længer kunde høres, fremkaldte pludselig af sit intet en Jublen, som om man vilde forsøge, hvad et menneskeligt Øre kunde udholde!

Desuagtet vilde det staa slemt til, hvis Manden ikke havde noget bedre end det, vi nu har fremstillet; — han har anvendt Flid, fortræffelig lært mangt og meget, ikke alene Kunststykker, men tillige Sang. Han er en anden, naar han staar offentlig, end naar han staar foran Kunstneren. Han véd at vurdere den ægte Kunst og vakler, som let synes, imellem den og Koncertspil. Ved Koncertens Ende fløi tre grønne Kranse hen til ham, tillige regnede der Digte, af hvilke dog intet behagede at flagre ind i vor Loge. Gid Sandhedens Gudinde til hans Fred maa have tilsmilet ham" o. s. v.

Disse Kritiker gjorde dog ikke nogen synderlig Afbræk i Bulls Succes.

I Breslau gav han fem Koncerter og i Wien femten. Efter en af disse blev han baaret besvimet hjem. Mange høitstaaende Mænd indfandt sig ved denne Leilighed hos ham for at spørge til hans Befindende.

Den norsk-svenske Minister i Wien, Grev Løwenhjelm, en Broder af Ministeren i Paris, fortalte ham under en Middag hos sig, at Fyrst Metternich ønskede at se ham. Metternich behagede imidlertid at lade dem vente mere end en halv Time, og da de saa endelig blev indladte, begyndte han at tale med Løwenhjelm, hvorover denne glemte at forestille Bull. Endelig henvendte Metternich sig til Bull med Spørgsmaal, om han opholdt sig i Wien for sin Fornøielse. Man gjorde sig den Uleilighed at svare for Bull: „Nei, han er Kunstner," som om en Kunstner ikke kunde reise i anden Hensigt end at skrabe Guld sammen. „Ah, Herren er Kunstner, hvilket Instrument er det nu, De spiller?" — „Jeg er Ole Bull," — svarede denne i sin allerhøfligste Tone. — „Aha, jeg har ikke kunnet høre nogen af Deres Koncerter; men jeg skal skaffe mig den Fornøielse at høre Dem." Dette skulde vise, at Fyrsten havde Kunstneren i sin Magt for Penge, at han, om han behagede, kunde leie ham til at forlyste Gjæsterne ved hans Soiréer; men Bull svarede med den sirligste Kulde:

„Ja, hvis Deres Ekscellence ønsker at høre mig, vil De vistnok gjøre bedst i at skaffe Dem en Billet til en af mine følgende Koncerter, da Deres mange vigtige Forretninger uden Tvil forbyder Dem at besøge mig hjemme hos mig selv, hvor jeg ellers med Fornøielse skulde spille for Dem."

Derpaa afbrød Bull Audiensen med den Bemærkning, at han nu maatte paa Prøve, da Klokken var to. Dette i Forbindelse med den Maade,

hvorpaa han modtog en Indbydelse til at spille ved Hoffet, siger en Wienerkorrespondent til „Leipziger allg. mus. Zeitung", gjorde ham næsten mere omtalt i Salonverdenen end hans Spil. Han fandt, at Indbydelsen var affattet i noget ydmygende Udtryk, og svarede derfor, at han for 100 Dukater spillede i enhver Privatcirkel. „Hos Wienerne," — skrev den Tids Korrespondent, — „som kun er vante til ydmygt petitionerende Musikere, vakte hint stolte Kunstnersvar den største Forbauselse."

I Wien boede en Violinsamler, den berømte Bankier Rhaczek (udt. omtrent Rjatsjek), hvis Samling af Strengeinstrumenter var bekjendt over hele Tyskland. Ole Bull opsøgte ham naturligvis straks for at faa hans sjeldne Skat at se, og da hans Ry havde naaet Rhaczeks Øren, faldt det ham ikke vanskeligt at faa ham i Tale.

„Jeg véd allerede," — sagde Bøhmeren, — „at De har et fortrinligt Udvalg af Violiner. Man nævner blandt andre en Guarnerius af den store Mester; den maa være fra Midten af det 18de Aarhundrede."

„Ja, den bærer Aarstallet 1742," — svarede Ole Bull, — „og er en Guarnerius fra Tjenestepigens Tid."

Til Forklaring af disse Udtryk maa det bemærkes, at der var tre Violinfabrikanter af Navnet Guarnerius, hvoraf Josef Guarnerius var den største endnu uovertrufne Mester. Imidlertid kan hans Violiner henføres til to forskjellige Epoker. Den første omfatter den Tid, da han endnu fulgte sin Lærer Stradivarius's Manér, i Instrumenternes ydre Skjønhed og Fuldkommenhed. Den anden begynder fra den Tid, da han gav sine Lidenskaber Tøilen og slog sig til Drik og Letfærdighed. Da havde han kun Hjælp af sin Tjenestepige, der gik paa Torvet for at kjøbe Træ, men som med udmærket Skjønsomhed altid valgte det fortrinligste; da gav

han sin Opfindelsesevne frit Løb, og den var trods hans Udsvævelser dog altid rig og mægtig. I denne Periode frembragte han lutter Mesterværker, der af Kunstnere endnu betragtes som Undere. Det var i en Kro eller hjemme sammen med sin Tjenestepige, at han fuldførte disse Violiner med uformelige F-Huller af et simpelt Udseende, men hvis bedre Sider giver en saa kraftig og klangfuld Tone.

Ole Bulls Svar havde stærkt pirret Rhaczeks Violinstolthed. „Jeg har ogsaa," — sagde han, — „et Instrument af den store Cremoneser. Se her!"

„Det er sandt," svarede Ole Bull, „men tillad mig at bemærke, at det er af den tidligere Sort, og desuden er det sprukket paa flere Steder."

Rhaczek sænkede Hovedet, og Bull skulde have havt vanskeligt for at trøste ham, hvis han ikke havde husket paa hans berømte „Schatzkammer-Geige". Denne „Skatkammerviolins" Historie er mærkelig.

Gasparo da Salo, den eneste, der kan maale sig med Josef Guarnerius, levede i Begyndelsen af det 16de Aarhundrede. Han havde forfærdiget en Violin med saa megen Omhu, og han var selv saa tilfreds med sit Værk, at han vilde, at Benvenuto Cellini skulde udskjære Grebet. Dette ender med to yndige lokkede Englehoveder, et større og et mindre, der støtter sig med Nakken mod hinanden. Resten bestaar af det skjønneste Snitværk, og Forgyldningen og Farverne svarer i Klarhed og Glans til det øvrige, skjønt de nu er over 300 Aar gamle, eftersom Violinen skriver sig fra 1532. Det Træ, hvoraf Gasparo da Salo betjente sig, voksede paa Bjergene mellem Brescia og Verona, hvor, paa Grund af den altid lige Varmegrad, Vegetationen skal have udviklet sig saa jævnt, at Linierne i Veden stod nøiagtig lige langt fra hinanden. Bjergene ved Brescia er nu blottede for Træer, og Magen til Ved skal nu ikke være at overkomme, saa

at denne Mesters Værker er eneste i sit Slags og ikke kan efterlignes.

Kardinal Aldobrandini kjøbte Gasparo da Salos og Benvenuto Cellinis Violin for 3000 Dukater og skjænkede den til Kunst-Skatkammeret i Innsbruck, hvoraf den fik Navnet „Schatzkammer-Geige", hvilket den siden har beholdt. Da de franske i 1809 erobrede Innsbruck, kom en Soldat i Besiddelse af Skatkammer-Violinen og overlod den til Rhaczek for den ubetydelige Sum af 400 Gylden.

Ole Bull vidste, at han ikke kunde smigre den gamle Mand mere end ved at bringe Talen hen paa dette Klenodie; han bad om at maatte se den.

Bøhmeren gjorde sig først kostbar og bad ham komme igjen næste Dag; men Bull indvendte, at han da skulde have Koncert, at han ingen Tid havde at spilde, og tilføiede, at han vilde anse det som den høieste Lykke at trykke Benvenutos og Gasparos herlige Arbeide i sine Arme. Rhaczek lod sig ikke længer nøde, men gik ind i sit allerhelligste, hvor over 200 Violiner, Violonceller og Kontrabasser stod symmetrisk ordnede, og hvor ingen anden end han selv maatte sætte sin Fod. Han kom snart ud igjen, bærende paa en ældgammel Kasse, prydet med Indlægninger og Damasceringer.

„Denne Kasse hører ikke egentlig til Violinen," — sagde han; — „fordum eiedes den af et Kloster, og der knytter sig mørke Minder til den; i den blev under Trediveaarskrigen en Søn af en af Kurfyrsterne kvalt." — Med disse Ord aabnede han forsigtig Kassen, og Underviolinen laa aaben for Ole Bulls Øine. Han stod henrykt og udstrakte Hænderne efter den; men Rhaczek stillede sig imellem ham og den gyldne Skat. Bull vilde kjøbe den, han bød derfor sin hele oplagte Formue; men Eieren, der selv havde tilsat sin Formue for at tilfredsstille sin Lidenskab, svarede blot: — „Giv mig

et helt Kvarter af Wien, saa vil vi se!" — Han lovede dog Bull, at i Tilfælde af Afhændelse skulde han have Fortrinet for enhver anden.

To Aar efter, da Bull opholdt sig i Leipzig, fik han et Brev fra Wien fra Rhaczeks Søn:

„Min Herre!

Min Fader er død, og i sit Testament har han befalet at oversende Dem Gasparo da Salos Violin."

Bull, som vidste, at Rhaczeks meste Formue netop bestod i hans kostbare Instrumentsamling, vilde dog ikke modtage den som Gave til Arvingernes Skade, og sendte derfor hans efterladte Familie med et Taksigelsesbrev to tusinde Speciedaler.

Fra Wien gjorde Ole Bull en Kunstreise i Ungarn og gav Koncert i Pesth og i Raab, samt under Landdagen fire i Presburg.

Ogsaa i Pesth erhvervede han en sjelden Violin, i hvis indvendige læstes: „*Antonius Stradivarius cremonensis faciebat anno 1687*". Det er den eneste, hvorpaa Mesteren har anbragt Forsiringer af Ibenholt og Elfenben. Den blev forfærdiget til Filip den Sjette af Spanien og gik siden i Arv hos de spanske Konger, indtil den under Karl den Fjerde blev røvet af de franske i 1808. Den var siden en Tid lang i Hr. Kovats Besiddelse. Bull kjøbte den for 4000 Fr. af en Dilettant, der havde tilhændet sig den for dens smukke Udvortes Skyld. Dens Tone var aldeles udskjæmt; men under Bulls Hænder fik den sin ædle, rene Klang igjen.

Atter vendte han tilbage til Wien, hvor han paa ny gav fem Koncerter, fremdeles for fuldt Hus, og hvor Kritiken bemærkede, at „Norges Fjelde" og Udførelsen af et Stykke af Mozart „havde forsonet ogsaa hans mest haardnakkede Modstandere og forenet alle Stemmer til hans Ros."

Over Linz tog han til Salzburg, Mozarts Hjem, og gav der en Koncert til Oprettelsen af et „Mozarts

Fond", ved hvilken ogsaa den „Uopnaaeliges" Enke var tilstede.

Engageret til Paris for i Januar 1839 at give Koncert paa den store Opera, ilede han did over München, Baden-Baden og Strassburg, paa hvilke to første Steder han traadte op.

I Sommeren 1839 gik han tilbage til Tyskland, gav en Koncert i Karlsruhe og to i Stuttgart, hvor Kongen af Würtemberg beærede ham med en Brillantring.

Senere gav han to i München og vandt navnlig Enkedronningens Bifald. Han ikke blot spillede hos hende privat; men hun fik ogsaa tilbagekaldt et Forbud mod en tredie Koncert, der mentes at skrive sig fra, at Kongen havde fundet sig stødt over, at Bull paa en af de første ikke havde vist ham sømmelig Ærbødighed nok ved sin Fremtræden.

Mod Enden af Juni befandt Bull sig atter i Kassel og vandt der et overordentligt Bifald. Derefter i Augsburg, Stuttgart, Nürnberg, Frankfurt, Mainz, Bonn, Mannheim, Speier, Landau, Karlsruhe og Heidelberg, hvorpaa han atter, i December 1839, begav sig til Paris.

Bulls Hensigt at træde op paa Operaen, blev dog tilintetgjort ved en Intrige af Schlesinger, Udgiveren af *La revue musicale*, hvorfor han indlod sig med *Théatre de la Renaissance*.

Med Tab af sit Honorar, ubarmhjertig recenseret, paa en fiendsk Fod med Schlesinger, Berlioz og mange andre af Stadens større Musikere, gik han saa i Foraaret 1840 over til London med som Sekretær en Harpenist Morandi, som han havde kjendt i Bologna.

Denne Person indviklede Bull i et eget Eventyr. Kommen under Veir med, at han ikke var at stole paa, vilde Bull uden videre Hensyn skille sig ved ham med Tab af en Sum forskudte Penge. Men

en Dag, som han opholdt sig hos Liszt for at spille over med ham til en Koncert i det filharmoniske Selskab og just gik og ventede paa sin Violin, efter hvilken der var sendt Bud til Hotellet, indfinder Værten sig i egen forfærdet Person med den Efterretning, at et Par Retsbetjente alt i et Par Timers Tid havde laveret op og ned udenfor Hotellets Porte for at arrestere ham — efter Rekvisition fra Morandi. Aarsagen vidste han ikke. Selv holdt Morandi sig ved et Gadehjørne for at have den Glæde at se Bull ført bort af Konstablerne og saaledes ogsaa hindret fra at træde op. Klokken var nu tre; og Bull holdt det for raadeligst at opholde sig hos Liszt til Kl. 12 Midnat, da han listede sig hjem.

Den følgende Dag tog Bull hen til Grev Bjørnstjerna for at søge Beskyttelse, og denne gik ham straks paa det beredvilligste tilhaande. Bud blev sendt efter Morandis Advokat, og af ham fik man da vide, at Morandi krævede 60 Pund Sterling som Godtgjørelse for Ophævelsen af Kontrakten. Han havde to Vidner, og da han risikerede, at Bull naarsomhelst kunde reise bort, maatte Bull undskylde, at man havde grebet saa strenge Forholdsregler.

Bjørnstjernas Hotel laa ved en Square, og fra Vinduerne kunde man se Konstablerne paa Vagt for at arrestere Bull, naar han kom fra Gesandten. En Kabriolet blev kjørt op, og medens en af Bjørnstjernas Tjenere, hyllet i Bulls Kappe, jog derfra i skarpt Trav og straks blev forfulgt, kjørte Bull i Grevens Ekvipage til St. James, hvor han skulde spille for Dronning Victoria. Følgende Dag fortsattes Beleiringen, hvorefter Bull kapitulerede paa 20 Pund og maatte slaa en Streg over udlagte 1,200 Fr.

Bull spillede nu sammen med Liszt i det filharmoniske Selskab (grande Sonate af Beethoven) og blev kritiseret fra en Kant med, at Beethoven, om han havde hørt det, vilde have vendt sig i sin Grav,

og fra en anden med, at man maatte unde Beethoven at komme op derfra for at høre den. Filharmonisterne selv kondenserede derimod sin Kritik i en prægtig Sølvkaffekande med Inskription.

Over Antwerpen og flere af Rhinstæderne, hvor han gav Koncerter, blandt andet i Heidelberg til Fordel for en gammel Musiker, returnerede han til Paris, hvorfra han snart atter foretog en Udflugt langs Rhinen til Stæderne i den gamle schwabiske Kreds.

Paa Reisen til Berlin traf han i Baireuth flere af sine Gøttinger-Venner igjen, og de fandt i hans ungdommelige Væsen den samme Mand, som var med paa Rulladen til Münden hos den gode Borgermester med Vinkjælderen under Huset.

I Berlin foregik Kong Wilhelms Kroning med stor Stas og Pomp, og Bull anmodedes af de brandenburgske Stænder om at forherlige deres Fest med sin Violin. Som Æresgave modtog han et overordentlig brillant Signet.

Berlin var fuld af fyrstelige Herskaber og tilstrømmende fremmede, saa at Bull kunde give seks gode Koncerter.

Det samme Antal gav han i Leipzig, hvorhen han kom over Potsdam og Frankfurt. Af det derværende musikalske Selskab „der Tunnel" erholdt han en Sølvpokal med en liden Apollo med Lyraen paa Laaget og en Inskription med Datoen, da han spillede i Selskabet.

Efter at have besøgt flere af Mellemtysklands Byer drog han gjennem Dresden, hvorhen hans Hustru nu var kommet fra Paris og opholdt sig den Vinter. Han gav her to Koncerter, og derpaa i det musikalske Prag under umaadeligt Bifald tolv. Der komponerede han i Begyndelsen af 1841 sin *concerto* i E-moll og „Gruss aus der Ferne", *(Largo posato e rondo capriccioso).*

Fra Breslau tog han til Warschau, hvor han

paa Anmodning af Paskiewitsch spillede *Polacca guerriera;* men den følgende Dag fik han fra flere Kanter indstændige Anmodninger om ikke oftere at spille et Nummer, der ikke kunde andet end fornye Polakkernes Smerte over sin tabte Frihed. Paa de følgende Koncerter gav han den derfor ikke.

Over Wilna reiste han til St. Petersburg, men faldt her i en heftig Sygdom, der forhindrede ham fra at give mere end to Koncerter.

Efter Helbredelsen besluttede han at styrke sig og hvile ud i nogen Tid paa sin Fædrenegaard Valestrand ved Bergen.

Sommeren tilbragte han nu i Ro paa sin Eiendom.

Først sent paa Aaret, den 16de November, fremtraadte han paa nyt, idet han i Bergen gav en Koncert til Indtægt for et nys oprettet Prøveasyl, hvorved han sikkrede denne Indretnings fremtidige Bestaaen, eftersom Udbyttet beløb sig til 530 Spd.

Paa en ny Kunstreise til Udlandet kom han den 7de December til Kristiania og gav først til forhøiede Billetpriser en Koncert for overfyldt Hus til bedste for Theatrets Pensionsfond, hvorved dette svagt begrundede Fond fik en Indtægt af 500 Spd., og derpaa til sædvanlige Priser en Koncert for sig selv. Det var særlig den nye Komposition „Norges Fjelde", som denne Gang begeistrede Hovedstaden og bragte Aviserne til at strømme over af Lovtaler.

Inden hans Afreise blev der givet ham en Afskedsfest i Frimurerlogen. Da Ole Bull traadte ind, blev han modtagen af et Sangerkor med følgende Sang af A. Munch til en Melodi af hans egen *Polacca guerriera:*

Vinterskyer tunge drage
over Norges bratte Helder —
kan dog ikke med sig tage
den Musik, som Fjeldet eier;

thi derinde
én kan finde
Sommertidens Duft af Linde.

En af alle kan oplukke
vore dybe, tause Dale,
lade Ekko sagte sukke,
give Skoven Sang og Tale.
Se, — der staar han!
Sligt formaar han
med sit Buestrøg at male.

Før vi ham paa ny skal miste,
vil en Melodi vi fange,
for at bringe ham vor sidste
Hilsen i hans egne Sange.
Derved tænke
vi at lænke
ham til os paa fjerne Gange.

Bred din Vinge, stolte Svane!
ud kun over Sydens Lunde —
Fædrehjemmets stille Vane
aldrig Du dog glemme kunde.
Derfor bæver,
derfor lever
høit dit Navn paa Landsmænds Munde.

Ved Bordet blev flere Sange til hans Ære afsungne, og Digte fremsagte, hvorpaa Ole Bull lod hente sin Violin, og spillede flere af sine deiligste Melodier med en Varme, en Begeistring og en bævende Klang, der uimodstaaeligt henrev de tilstedeværende og bragte dem til at tro aldrig før at have hørt ham spille saaledes. Tilsidst fulgte Deltagerne ham *en masse* til hans Hjem og bragte ham et tredobbelt „Leve"!

Den 22de Januar forlod Ole Bull Kristiania og begav sig over Frederikshald og Göteborg til Lund, hvor han gav to Koncerter for fuldproppet Hus. Billetternes oprindelige Pris var særdeles moderat, nemlig en Riksdaler Banko; men paa anden og tredie Haand blev der givet indtil 10 Rdl. Stykket.

Efter hvert Nummer Bifaldsstorm, og da den sidste Koncert var endt, hilsedes han paa Tilhørernes Vegne af Prokansleren, Biskop Faxe, med en vakker Tale, hvilken høie Æresbevisning Bull besvarede med „de mest fortryllende og følelsesfulde Fantasier paa sin Violin". Da han reiste, bragte Studenterne ham i stort Optog sin Afskedshilsen med Sang og Vivatraab.

Den 19de Februar tog han til Hamburg og gav der i Løbet af Marts Maaned tre Koncerter for overfyldt Hus.

Derfra til Amsterdam, hvor han med seks glimrende Koncerter fuldstændig begeistrede selv de seige Hollændere. Først i Juni Maaned forlod han Staden og vendte *via* Hamburg tilbage til Bergen. Did ankom han den 16de Juli, og kort efter gav han Koncert paa det dramatiske Selskabs Theater.

I September var han atter i Kristiania og assisterede den svenske Sangerinde Beata Juringius. Først imod Slutningen af December optraadte han selv, idet han gav to Koncerter og da to nye Kompositioner: en Notturno „til hende" og „Vildspel i Lio", samt det berømte Nummer af L. Spohr, som han i yngre Dage oftere havde spillet, *Concerto in modo di scena cantante.*

Det var ved den Tid, at den ærgerlige Pratté-Episode begyndte, som under Ole Bulls senere Besøg i Sverige skulde volde ham saa megen Ubehagelighed.

Den svenske Harpenist Pratté, der paa denne Tid opholdt sig i Kristiania, skrev nemlig, efter en eneste Gang at have hørt Ole Bull paa hans første Koncert, en Piece, der paa en høist plump og tendentiøs Maade gik ud paa at frakjende ham alt Værd som Kunstner og Komponist. Denne Piece sendte han til en bekjendt i Stockholm tilligemed et Brev fuldt af de den Gang anslaaende Insinuationer om Svenskehad, om at Bull i Norge lagde

Hindringer i Veien for svenske Kunstnere, at han havde udtalt sig fornærmeligt om Medlemmerne af det kongelige Kapel i Stockholm, at han stod i Spidsen for et Selskab, der kaldtes „Troppister" (sic!), der havde gjort sig til særlig Opgave at modarbeide de svenske i Kristiania o. s. v., o. s. v. Brevet, der gik rundt i Stockholm og tilsidst nedlagdes paa „Aftonbladets" Redaktionskontor, gjorde sin naturlige Virkning, den at egge Opinionen imod Bull; men dette rigtignok kun for senere, da Løgnagtigheden tilsidst blev afsløret, at berede ham en desto eklatantere Opreisning i Broderlandet.

At Henrik Wergelands gode Navn ogsaa har været forsøgt indbragt og beklikket — og det som en Fiende af Ole Bull! — vil ses af Bulls Breve fra denne Tid til sin Hustru; men af Wergelands egne Skrivelser til Bull vil man ogsaa se, hvorledes han med Kraft og paa det klareste vidste at blotte Beskyldningerne.

Den 26de Decbr. tiltraadte Bull sin Reise til Sverige ledsaget af Skuespiller Ad. Rosenkilde som Sekretær. Da det blev bekjendt paa Kongsvinger, at han vilde overnatte ved Odalens Jernværk, samledes en stor Del af Omegnens Beboere for at modtage ham med et Fakkeltog og ledsage ham did. Til Tak spillede Ole Bull flere Nummere under stor Begeistring.

Gjennem Karlstad og Ørebro, paa hvilke to Steder han gav Koncert, gik han til Upsala.

Ogsaa her var det hans Hensigt at spille for Studenterne, ligesom i Lund; men et ubehageligt Optrin bragte ham til for det første at opgive det.

„Da jeg nemlig" — redegjorde Bull senere for Faktum i svenske „Aftonbladet" — „omtrent Klokken et om Natten havde naaet Upsala, og min Kusk holdt stille for at spørge efter Gjæstgiveriet,

omringedes Vognen af en Flok støiende unge Mennesker, der gav de forskjelligste Beretninger om Gjenstanden for Forespørgselen. Da de i den muntre Stemning, hvori de var, tillod sig adskillige Udskeielser saavel mod min Kusk som mod Skydskarlen, vilde min Ledsager, Hr. Rosenkilde, stige ud af Vognen for at komme dem til Hjælp, hvilket jeg dog forhindrede, da jeg dels mente, at det hele ikke havde stort at betyde, dels havde besluttet at vogte mig vel for alt, hvad der senere kunde afgive mindste Skin af Grund til at tillægge mig nogensomhelst Skyld i Brøden. Da nu en af Herrerne ved at høre min Ledsagers danske Tale yttrede sig med Haan om en dansk i Forhold til en svensk, spurgte jeg med al mulig Koldsindighed ud af det andet Karetvindu, i hvad Forhold han da fandt, at en Nordmand stod til en svensk? — hvorpaa Svaret lød, at en Nordmand vel kunde anses for at være ¾ Parten af en svensk. Jeg takkede for god Underretning og befalede min Betjent at kjøre videre, hvilket imidlertid blev forhindret af en Person, der søgte at bestige Kuskebukken og derfra at nedstøde Betjenten. Da hans første Forsøg mislykkedes, henvendte han sig til mig med Spørgsmaal, om jeg havde noget imod, at han pryglede min Betjent. Jeg forsikkrede, at jeg intet havde derimod, naar han paa den anden Side vilde finde sig i for hvert Ørefigen, han gav Kusken, at faa to igjen. Personen lod til at studse herover og veg et Par Skridt tilbage, hvorpaa han spurgte, om jeg var Ole Bull, og, da dette blev besvaret bekræftende, skreg han: *„det är lögn!"* Imidlertid var en af Herrerne saa artig at vise os hen til Gjæstgivergaarden, hvor han forlod os med den Yttring: *„vi råkas på koncerten."*

Uagtet jeg ikke erkjender noget Menneskes Beføielse til at kalde mig til Regnskab for min Handlemaade, hvor jeg ikke har krænket nogens Ret,

uagtet jeg tror ikke at burde være udelukket fra den almindelige Menneskerettighed selv at kunne bestemme mine Handlinger, skal jeg dog ikke undslaa mig for her i Korthed at gjøre rede for mine Motiver for at forlade Upsala uden at lade mig høre, idet jeg nærer det Haab, at et dannet og upartisk Publikum vil føle og give mig Ret i, at det var noget ganske andet end „Nykker", som derved ledede mine Skridt.

Jeg havde lagt min Vei over Upsala i den Hensigt, ligesom i Lund at indbyde Studenterkorporationen til at bivaane min Koncert, idet jeg nærede den glade Fortrøstning, at den dannede Ungdom ved Sveriges første Universitet med Velvillie gjennem mig vilde modtage en Tonehilsen fra Broderlandet og skjænke mig sit Bifald. Omendskjønt den i og for sig ubetydelige Affære, som fandt Sted ved min Ankomst til Upsala, vistnok hverken kunde i den Grad fornærme mig, at jeg derover skulde forlade Staden i „Vredesmod", eller bringe mig til at begaa den Uretfærdighed at lægge en talrig og hæderlig Korporation det til Last, som nogle ubesindige, unge Mennesker har begaaet, vil dog enhver, som med nogenlunde Skjønsomhed og Upartiskhed betragter Forholdene, indse, at jeg derved maatte være bleven sat i en Sindsstemning, der ikke kunde harmonere med den Opgave, jeg havde at løse. Det var altsaa ikke Forbittrelse over den lidte Uret eller Uvillie mod Upsala By og Studenterkorporationen, men Mismod og Forstemthed, der bragte mig til saa hurtigt at forlade en Stad, som jeg baade ønsker og venter at gjense under gunstigere Forholde; thi ingen erkjender mere levende end jeg, at det er Kunstens Maal at forene, ikke at adskille. Ole Bull."

Disse Misforstaaelser opklarede sig, som rimeligt, snart; anderledes med de af Hr. Pratté ud-

spredte Rygter, der endnu en Tid skulde besværliggjøre hans offentlige Optræden i Sveriges Hovedstad.

I Stockholm spillede Ole Bull paa en Koncert, som Dronningen lod opføre paa Slottet i Anledning af Kongens Navnedag den 28de Jan., og udførte da sine *variazioni di bravura* og „Norges Fjelde", der vakte almindelig Beundring.

Til sin første Koncert i den store Sal paa Ridderhuset den 4de Februar fik Ole Bull derimod paa Grund af de Prattéske Historier ikke Bistand af det kongelige Kapel, som det hed, fordi den store Theaterfest, der forestod den 6te Februar, tog alle Kræfter i Beslag. Han benyttede i Stedet det Lindebergske Orkester, som ogsaa gjorde sine Sager ret godt.

Koncerten hædredes med Dronningens, Kronprinsens, Kronprinsessens og et Par af de yngre Prinsers Nærværelse. Ole Bull blev straks ved sin Indtræden modtagen med stærke Haandklap og Bravoraab, og stormende Bifaldsyttringer ledsagede ethvert af hans udførte Nummere, saa at Publikum paa den mest betegnende Maade lagde for Dagen sin Misbilligelse af den mod ham brugte Fremgangsmaade.

Den følgende Dag, Søndagen den 5te Februar, Kong Karl Johans 25aarige Regjeringsjubilæum, havde Ole Bull indbudet samtlige i Stockholm værende Nordmænd til en musikalsk Aftenunderholdning, hvor Selskabet blev sammen til Midnat i den muntreste Stemning, begeistret af Folkemelodierne, der i henrivende Improvisationer klang fra Bulls Violin. Ved Aftensmaaltidet udbragte Ole Bull Kong Karl Johans Skaal, der blev ledsaget af tre Gange tre gjentagne Hurraer.

Fra Professor Geijer modtog han nu en Indbydelse „saaledes, som Geijer kan skrive den", til at komme til Upsala og der lade sig høre.

Bull kom og indbød hele Studenterkorporationen til sin første Koncert den 17de Februar; han spillede under en stadig Bifaldsstorm, og da han blev fremkaldt, varierede han over Folkevisen *Liten Karin*, der blev ham opgiven af Geijer.

Efter Koncerten modtoges han i Vestibulen af Studenterne, som under Sang ledsagede ham til Hotellet, hvor han yttrede sin Taknemmelighed i nogle Ord, der atter besvaredes med Hurraraab.

Senere paa Aftenen gaves ham en Fest i „Gillets stora Salon", hvortil saa mange Studenter havde indfundet sig, som Salen kunde rumme. Skaalerne, der udbragtes af *curator curatorum*, „for Ole Bull!" — „for Norge!" — „for Professor Geijer!" — ledsagedes af rungende Hurraraab.

Ole Bull, „hvis aabne, glade og elskværdige Væsen tilvandt ham alles Hengivenhed", takkede for sin Skaal i et varmt og begeistret Foredrag, og da det led ud paa Aftenen, kunde man i Lysningen paa Sneen udenfor Vinduerne se Skyggen af to Menneskefigurer, der løftedes op under Taget. Det var Ole Bull og Erik Geijer, der bares paa Guldstol! Magister Bergman og Digteren Nybom udbragte begeistrede Skaaler. Ved Midnatstid adskiltes Selskabet, dog ikke førend man havde kranset Ole Bull, hvorefter han under Sang og Jubel ledsagedes til sin Bopæl.

Opfordret af Nationernes Kurator, gav han endnu en Koncert inden sin Afreise, og denne Gang i „stora Gillesalen", hvor han, efter eget Sigende, havde modtaget den største Hædersbevisning i sit hele Liv.

Denne Gang spillede han *Polacca guerriera*, *Notturno* og „Norges Fjelde". Ved Slutningen af „Norges Fjelde" gik Tilhørernes Bifald over i Jubel, og saavel Erkebiskoppen som Professor Geijer traadte frem og takkede ham.

Den 21de vendte han tilbage til Stockholm for

straks at tiltræde Reisen til Danmark og videre ud i Europa.

Han gav Koncerter for overfyldt Hus i Norrköping, Linköping og Jönköping, i hvilken sidste By han traf sin gamle Lærer Lundholm, der kom kjørende ham imøde.

Da han den 10de Marts passerede Ljungby, samlede Efterretningen om hans Ankomst en Mængde Mennesker fra Omegnen. Han opfyldte deres Begjæring om at faa høre ham og spillede under overstrømmende Bifald og Begeistring.

I Kjøbenhavn underrettede Bull straks Studenterforeningen om, at han havde en Hilsen at bringe dem fra Brødrene i Upsala; og om Aftenen blev der et Lag, hvor Bull kom med sin Violin.

„Der klang fra Strengen saa mild en Røst
med Vennebud ifra Uplands Sale," —

blev der i den Anledning skrevet, og:

„Spænd kun din Bue,
slyng dine Pile!
Brystet ei bløder
ved blidere Saar."

Ogsaa her blev han fulgt hjem af Studenterne og hilset med Hurraer under Vinduerne.

Understøttet af et fem og seksti Mand stort militært Musikkorps gav han nu i Ridehuset tre Koncerter for flere tusinde Tilhørere, derpaa en „Kvartetkoncert" i Hotel Angleterre, hvorhos han spillede for Kongen, der forærede ham en prægtig Brillantring.

I Kjøbenhavn befandt sig netop paa samme Tid Violinisten Ernst og Pianisten Døhler. Bull boede i samme Hotel som Ernst, og uagtet der laa en vis Rivalitet i Luften, herskede der dog den bedste Forstaaelse mellem de tvende Kunstnere. De var gamle

Venner og havde været daglige fortrolige Kammerater i Ungdomsaarene i Paris.

Det var sammen med Ernst og et Par andre unge Kunstnere, at Bull engang i de Dage havde ladet sig engagere af en Hertuginde til at spille paa en Soirée. Ankomne i Forgemakket, fandt Bull, at man var noget negligeant og lod dem vente utilbørlig længe. Han var krænket og utaalmodig. Endelig ses Døren at aabne sig — for en liden deilig Bologneser, der med rasende Gjøen styrter løs paa Bull. Da han ikke tager nogen Notitse af den, farer den i Benene paa Ernst, der var nervøs og synlig ængstelig for den. Den skulde heller ikke komme til at gjø mere i dette Liv; thi et Spark af Bull sendte den op mod Loftet med en Force, saa at den faldt død ned. Lige efter kommer Hertuginden og styrter sig jamrende hen til Hunden. Hun befaler dem med udstrakt Haand og lynende Øine at gaa sin Vei. — „Øieblikkelig, min Naadige!" — siger Bull, idet han nærmer sig med sit bedste Smil og udsøgteste Buk — „intet hellere ... Kun maa jeg gjøre opmærksom paa, at jeg" — han peger paa ny med Fingeren mod sit Bryst — „jeg er responsabel lige over for mine Kammerater, — dHrr. Kunstnere der! — for de overenskomne fem og tyve Louisd'orer ... og før Deres Naade har ordnet den Sag med dem, kan jeg desværre ikke opnaa den Fornøielse at forlade Værelset."

Summen gik til en ekscellent og høist belivet Middag.

Den kjøbenhavnske Kritik forstod ogsaa at bedømme Bull og Ernst saadan ved Siden af hinanden, at ingen af dem tabte paa Jevnførelsen.

Den 7de April forlod han Kjøbenhavn, gav i Kiel to Koncerter, i Hamburg én, i Bremen to og der for første Gang det paa denne Reise komponerede Nummer: *Siciliano e Tarantella,* der blev modtaget med enthusiastisk Bifald.

I Bremen fik han Indbydelse fra Hannover, Oldenburg, Schwerin og flere Stæder til at komme og give Koncerter.

Han kunde dog blot følge Indbydelsen fra Oldenburg, hvorfra han atter begav sig tilbage til Hamburg. En Kritik i et Blad dersteds over ham som Komponist foranledigede ham nu til at udgive nogle af sine Kompositioner hos Schubert i Hamburg i et Hefte, indeholdende *Variazioni di bravura*, *La preghiera d'una madre* og *Adagio religioso notturno*, hvilke Sager af Kritiken mødtes særdeles gunstigt.

Han vendte nu tilbage til Kjøbenhavn, og trods den usædvanlig rige Anledning, Kjøbenhavnerne i den nærmest foregaaende Tid havde havt til musikalsk Nydelse, idet baade Döhler og Ernst under Bulls Fraværelse havde vedblevet med at give en Række af stærkt besøgte Koncerter, blev han dog modtagen med om muligt end større Jubel end før. Ved enhver Indtrædelse hilsedes han under sin Koncert den 10de Juni med Haandklap og Bravo, og de stærke Bifaldsyttringer, der ledsagede ethvert Nummer, blev især stormende efter *Polacca guerriera* og *Siciliano e Tarantella.* Efter den sidste overøstes han af en formelig Blomsterregn under Bravo- og Dacaporaab. Han gjentog den da og indflettede en dansk Folkesang, som han forbandt med en norsk, og da denne var endt, udbrød Publikum i et enthusiastisk: „Leve Ole Bull!"

I Juni forlod Ole Bull Kjøbenhavn for atter at besøge Kristiania.

Paa den samme Dampbaad reiste ogsaa Oehlenschläger, som i Anledning af dette Samvær i sine Erindringer har udtalt sin Opfatning af Ole Bull og opbevaret enkelte karakteristiske Træk. Han skriver om ham:

„I 1843 reiste jeg altsaa med min yngste Søn William til Norge. Som medreisende fulgte os

Violinisten Ole Bull, der med sit sjeldne Talent har faat ikke blot europæisk, men Verdensberømthed. Jeg havde ofte havt Leilighed til at beundre denne sjeldne Kunstner, men ogsaa til at forundre mig over ham. Hans Liv er mærkværdigt: hvorledes han som en fattig, ukjendt Musiker kom til Paris, og dreven af den yderste Nød havde isinde at ende sit Liv i Fortvivlelse, da han blev reddet, kjendt, hørt, paaskjønnet, elsket, gift, og erhvervede sig snart ved sine Koncerter en klækkelig Formue. Hans musikalske Præstationer var et Udtryk af hans egen Karakter, en besynderlig Blanding af elskværdig, barnlig Godmodighed og Ømhed, ofte afbrudt af urolig Opfarenhed. Saaledes afvekslede de skjønneste smeltende Toner og genialske Fantasier med pludselige Hvin paa Strengene. Det var, ligesom om Bull fandt Fornøielse i med lunefuldt Vægelsind at tilintetgjøre den milde, høitidelige Stemning, han selv havde vakt, og at støde de Tilhørere, han nys havde henrykt, med et Bizarreri, der ikke beherskede ham, men som han i stolt Lune fremkaldte, naar han vilde. Han kom mig tidt for som en Maler, der viser os et deiligt Billede, han nys har fuldendt, og ligesom vi ville betragte det nøiere, farer over det med Penselen og sletter det ud igjen. Dog maa man lade ham vederfares Ret: mangt et deiligt Stykke hørte vi uden at det saaledes blev afbrudt, og det er høist sandsynligt, at denne Manér i en modnere Alder har aldeles forladt ham. Ingen spillede saa yndigt som han en Adagio af Mozart; her fornegtede sig aldeles disse skurrende Træk af en altfor heftig Personlighed. Jeg siger, han var lige saadan i sit Liv: han gjorde undertiden det gode ondt, men med den Barnlighed, der klædte den stærke, smukke, unge Nordmand saa vel, kostede det ham heller intet at gjøre det onde godt igjen.

Da han engang paa Skibet havde mishaget mig,

og jeg gik hen og satte mig paa en Bænk, kom han kort derpaa hoppende paa alle fire hen til mig og gjøede ad mig som en Hund. Dette var nu en ligesaa original som elskværdig Maade at tilveiebringe Forsoningen paa og faa den forstemte til at le.

Han besøgte mig flere Gange i Kjøbenhavn. I Kristiania, hvor hans lille, smukke Kone boede, der som Pariserinde ikke ret kunde finde sig i Norden, var jeg til Middag hos ham, og da vi reiste, var han saa god at laane os en af sine mange Vogne til Bergen, hans Fødeby, hvorhen han ogsaa snart vilde reise. Han var overmaade stærk; hans Arme var som støbt Jern, og det kan gjerne være, at det var den altfor stærke Legemskraft, der undertiden utaalmodigt afbrød de milde Toner, medens han slog med Hovedet, saa at Haarene faldt ham ned i de smukke brune Øine. Et Bevis paa hans Godmodighed er, at han laante mig sin bedste Vogn til denne Reise. Selv havde han isinde at kjøre i en med tre Hjul; men, da man forestilte ham, hvor farligt det var, valgte han en stor Vogn, der ikke ret holdt Spor, hvori han ogsaa engang væltede og nær havde brukket Halsen. Da han spillede for Kongen i Kjøbenhavn, og Frederik den Sjette spurgte ham om, „af hvem han havde lært sin Kunst," — svarede han: — „af de norske Fjelde, Deres Majestæt!" — Kongen, som ikke var vant til slige poetiske Talemaader og havde ventet at høre et Menneskes Navn, fortsatte ikke Samtalen videre." —

I Kristiania gav Ole Bull allerede den 28de Juni en Koncert, hvor han da spillede *Siciliano e Tarantella,* som her blev modtagen med det samme Bifald som i Danmark og Hamburg.

Faa Dage efter reiste han til Trondhjem og spillede paa Veien did op for Brøndgjæsterne ved Eidsvold. Han besteg ogsaa „Snehætten".

I Trondhjem gav han for fuldt Hus tre Kon-

certer. Ved den første savnede vistnok en Hr. „sch." i „Nordlyset" „i Ole Bulls Spil den Gnist, der lynede frem under Prattés Fingre", men efter de to følgende Koncerter tilbagekaldte den strenge Kritiker selv sin Dom, idet han nu fandt, at Ole Bull dog var en „ægte Søn af Apol!" Efter indstændige Opfordringer optraadte Bull endnu en fjerde Gang den 2den August, Aftenen før sin Afreise, idet han paa Theatret mellem Stykkerne spillede „Norges Fjelde" og *Polacca guerricra.*

Paa Nedreisen til Bergen lod han sig høre i Kristiansund og derpaa, medens Dampskibet ventede, paa en improviseret Formiddagskoncert i Molde.

I Bergen gav han sammen med den ældre Rosenkilde to Aftenunderholdninger, og inden sin Afreise en Koncert.

Mod Slutningen af August var han igjen i Kristiania for derfra at tiltræde en alt længe paatænkt Reise til Amerika.

Den 11te September holdt han sin Afskedskoncert og afreiste den 16de med sin Hustru og sine tre Børn til Kjøbenhavn, hvorfra han denne Gang efter kun faa Timers Ophold tog videre til Hamburg.

Hans Hustru, der havde fulgt ham til Norge, flyttede nu under hans Fraværelse igjen til Paris.

Det var i Anledning af denne hans Afreise til Amerika at Wergeland skrev sit melodiøse Afskedsdigt til Bull:

NORGE TIL AMERIKA VED OLE BULLS DIDREISE.

O Amerika, betro'd
har jeg Dig med ængstlig Ahnen
ham, min Fattigdoms Klenod,
ham, mit Hjertes bedste Blod!
— Lad Platanen

kjærligt ham imødebruse,
Alleghannen
ham i venlig Grotte huse,
Susquehannen
som en dæmpet Harpe suse
ham, min Elskling, ham imod!
— — —
Thi hist vest, did Du vil fly,
er min egen Friheds Kjerne
vokset i Plataners Ly,
baaret hid paa svanger Sky.
Derfor gjerne
vilde jeg taknemlig sende
til dens fjerne
Fosterland ved Havets Ende
herlig Stjerne,
og af dem, som hjemme brænde,
straaler ingen med dit Ry.

Her hidsættes ogsaa Wergelands stolte Digt:

FØLG KALDET!

Kongeørn, med Lænke spændt
om sit Ben, og Vingen brudt,
som i over tyve Aar,
siden den blev halvdød skudt,
har for simpel Gaardhund tjent
paa en ensom Bondegaard,
lider dog
ei den arme Digters Vaande,
som i lidet Folk er født,
hen i Verdens Hjørne stødt,
med et Sprog,
som ei rækker fra sin Krog
længer end dets Læbers Aande.

*

Han er lig en Klokke, dækket
til med tykt og fugtigt Teppe,
lig et Rosentræ, der stækket
er indunder mørke Skjeppe.
Geniussens Vinger sprede,
løs at lade da sin Aand,
som de lykkelige andre,
der til Millioner kvæde,
var at ville Verden vandre
rundt i snevre Tøndebaand.

Heller som en Indian
født imellem Indianer,
mellem vilde Floridaner,
eller som en Araukan.
Skjalden agte de som Præst,
henter ham til hver en Fest,
bygger ham en Palmehytte,
sidder ved hans Ild og lytte,
lærer Sangen nøie efter
Ord for Ord,
og hans Omkvad de i Kor
jubler med af alle Kræfter.
Naar han saa er død, de gamle
hvert hans Kvad nøiagtig samle,
og de unge
arver det paa deres Tunge.
Andet Lys end det, som bryder
af og til i Kvadet frem,
heller ei de Stakler eie:
Laster, Dyder,
vandrende ad skilte Veie
til Udødeligheds Hjem,
hvor en Dommer træffer dem,
har han ahnt, og første Gang
lært sit Folk derom i Sang;
ja Idéen
om den store Aand, det hylder,
Folket i sin Vildhed skylder
ene Glimtet i hans Seen.
Perler lig, der gjennemskinne
Bølgerne, som over rinde,
i de vilde Kvæders dunkle
Aabenbaringerne funkle.

*

O vi selv, vi selv endnu
ere vilde i vor Hu,
stundom og i vore Skikke.
Vestens Indianer ikke
ere i saa hadske Slægter,
skjønt hverandres Blod de drikke,
splittede i Skoven ad,
som Europa er i Sekter
af forbittret Meningshad.

*

Ung maa Verden endnu være,
Slægtens Sagas lange Lære
endnu kun dens Vuggesange

og dens Barndoms Eventyr.
Endnu leve Chaos' Dyr:
Megasaur i Amazonas,
Leviathan, som tog Jonas,
og uhyre Kjæmpeslange.
Ørkner, tusind Mile lange,
tusind brede,
tordnende af Løvers Vrede,
spotte end ad Slægtens Flid.
Fjeldet, som i Noahs Tid,
uforvittret
staar i sine Tinder splittret,
viser endnu intet Tegn
til at ned i Muld dets Skuldre
ville smuldre,
dannende en frugtbar Egn.

Men se Fjeldet, rydt og raat,
hvor det glinser som Krystal,
just hvor brattest er dets Fald,
violet og himmelblaat!
Hvad har glattet Alpens Horn,
afpolert dets haarde Side
Flek for Flek og Korn for Korn?
— Regnens Draabe,
bløde Vift af Skyens hvide
af Atomer vævte Kaabe,
Fjedrene paa Taagens Hat.
Hvad har knust til Sand Graniten?
vasket ud den røde Spath,
saa det dynger sig i Klitten
stedse mere skjært og hvidt?
— disse Vandets bløde Kredse,
dette Havets maalte Skridt,
dette blide Bølgeslag,
i en dyb Bevægen stedse,
lig en Verdens Aandedrag.
Og i tusind Aar hver Sommer
ryster Mosen sine smaa
bægerformte Sølverblommer
over golde Klipper graa,
til i al den spredte Grøde
store Furu finder Føde.

*

Intet — større eller mindre —
intet frugtløst og forspildt,
er der Hensigt i dets indre,

slænges ud det end saa vildt.
    Markens Dugg,
dampet hen i Solens Glød,
samles hist i Skyens Skjød
som et svævelystent Flor,
vævet kun af Blomstertinter;
og de Fnokkers fine Fnug,
gamle Piletræ sig spinder,
flittigt som den gamle Moer,
der kun tænker paa en Vinter,
sporløst ei i Blæsten svinder:
Myren, hvor det daler ned,
slæber det til Hus afsted.

*

Skulde Skjaldens Ord, den skjære
Dugg af Lysets Funker, varm,
som om Blod sprang af hans Barm,
eneste i Verden være,
som foruden Spor og Minde
kan forspildes og forsvinde?
Op! hvis Herrens egen Røst
fylder med en Storm dit Bryst!
Ud den bruser i det Øde!
Bedre Tiders Morgenrøde
vil den frem af Mulmet støde.
Op! hvis dine Fingerender,
naar de Harpens Strenge møde,
Funker ud i Mulmet sender!
Enkelte dog i det lille
haarde Folk, forskrækte, stille
— enkelte, som Lapper over
Fjeldenes forstente Vover,
naar et Syn af fjerne Flamme
kalder dem fra deres Gamme —
ile did, hvor Skjalden lader
tone sine Strengerader;
og, naar Øiet op han slaar,
snever Kreds omkring ham staar.
    Det er nok!
Han vil føle, han ei længer
Folk af Millioner trænger —
kun en liden venlig Flok.

Den tredie Oktober gav han i Lüneburg en Koncert, der bivaanedes af Kongen af Hannover og flere fyrstelige Personer, drog derfra til Amster-

dam og over London til Liverpool, hvor han skulde indskibe sig til Amerika.

I November 1843 landede Ole Bull i New York. Omstændighederne syntes til en Begyndelse ikke at stille sig gunstige; thi ved hans Ankomst befandt sig i Staden allerede to andre store Violinister, nemlig Artôt, der reiste i Følge med den bekjendte Sangerinde Mad. Cinti-Damoreau, og Vieuxtemps.

Det franske Parti i New-York holdt paa sine Landsmænd, og da de frygtede for, at Ole Bulls Optræden kunde faa en ugunstig Indflydelse paa deres Fremgang, søgte de paa alle Maader at hindre og vanskeliggjøre den. Dog uden Nytte; thi allerede den 23de November gav Ole Bull sin første Koncert med et saa afgjort Held, at „Bull eller Vieuxtemps" nu reistes til et Partispørgsmaal mellem Franskmændene og Yankeerne.

Artôt forlod snart med Mad. Damoreau Kamppladsen og begav sig til New-Orleans, medens Vieuxtemps endnu en Stund fortsatte Væddestriden. Han kunde imidlertid ikke hamle op med Ole Bull, der hos Yankeerne vakte en i Sandhed amerikansk Begeistring, medens Vieuxtemps behagede dem mindre, da de, som Kritikeren N. P. Willis udtrykker sig, fandt, at hans Spil vistnok „var overordentligt korrekt, men at der i hans Toner var en kold, glasagtig Klarhed og Præcision, som mere egnede sig til at høres paa fastende Hjerte før Frokosten end i den Stemning, hvori man er om Aftenen."

Noget, der maaske ogsaa har bidraget sit til Udfaldet, var, at Vieuxtemps var liden og styg, medens de amerikanske Aviser med Henrykkelse omtalte Bulls kraftige Skikkelse og skjønne Fremtræden.

Striden mellem de to Partier førtes en Stund med megen Heftighed, der ogsaa gav sig Luft i Bladene dels i Prosa, dels i en Utallighed af Vers og mer eller mindre vittige Epigrammer, endog illustrerede med Træsnit. Seieren heldede dog snart afgjort til Ole Bulls Side. Det hjalp ikke, at Vieuxtemps og den franske Klik „saa ned paa ham, som Lordernes Hus paa O'Connell, og hilsede ham, som Klipperne hilser den opvældende Flod," — Bull blev Amerikanernes erklærede Yndling, og den Yndest, han her ved sin første Fremtræden vandt i New-York, fulgte ham siden stadig gjennem hele Amerika.

For stedse fuldt Hus og med en saa stigende Tilstrømning, at han gjentagne Gange maatte vælge større Lokaler, der egentlig ikke var bestemte til Koncertsale, — gav han nu Slag i Slag en fabelagtig Mængde Koncerter, undertiden flere Dage i Rad i de større Byer, medens han reiste paa Jernbanen frem og tilbage mellem dem.

Et Begreb om, hvorledes det gik til, faar man af en Fortegnelse over hans Koncerter alene i December Maaned 1843. Efterat han endnu den 29de November havde optraadt i New-York, spillede han i:

Dec.	1	Philadelphia
	3	New-York
	5	New-York
	7	Philadelphia
	9	Philadelphia
	12	New-York
	15	Philadelphia
	16	Philadelphia
	18	New-York
Dec.	19	New-York
	21	Baltimore
	23	Baltimore
	25	Washington
	26	Baltimore
	27	Washington
	28	Richmond
	29	Petersburg
	30	Richmond.

Og saaledes fortsatte han saagodtsom den hele Tid under sit lange Ophold i Amerika med Und-

tagelse af de Par Maaneder han hver Sommer trak sig tilbage paa Landet for at hvile.

At han undertiden var yderlig udmattet af denne voldsomme Anstrengelse, falder af sig selv. Det hændte ham ogsaa engang, at han i sit andet Nummer maatte stanse og forlade Salen med de Ord: — „Jeg er saa syg, saa syg!" En af de tilstedeværende Læger Dr. A. Flint forbød ham at spille mere den Aften, men allerede næste Dag blev Koncerten afholdt.

Efter en af hans Koncerter i New-York skrev den bekjendte Forfatterinde L. Maria Child i *Boston Courier* et Brev, der senere er optaget i hendes *„Letters from New-York":*

„Jeg har to Gange hørt Ole Bull. Jeg vover neppe at skildre det Indtryk, hans Musik gjorde paa mig. Men jeg vil sætte mig ud over al Frygt for det latterlige i en overdreven Begeistring og tilstaa, at hans Spil udtrykte for mig mere af det uendelige, end jeg nogensinde har set eller hørt eller drømt om i Naturens, Kunstens eller Indbildningens Rige.

Man fortæller mig, at hans Udførelse er mesterlig; men jeg har ikke videnskabelig Indsigt nok til at dømme om de Vanskeligheder, han overvinder. Jeg tror gjerne om ham, hvad Bettina siger om Beethoven, „at hans Aand skaber det ufattelige, og hans Fingre udfører det umulige". Han spillede paa fire Strenge paa en Gang og frembragte den rige Harmoni af fire Instrumenter; hans Bue berørte legende Strengene og frembragte de letteste Løb af Toner med elektrisk Hurtighed og dog klart adskilte. Han fik sin Violin til at synge med Fløitetoner og til at akkompagnere sig som en Guitar, der alt imellem faldt ind med fulde Draaber af musikalsk Regn. Alt dette følte og hørte jeg uden den fjerneste Bevidsthed om *quartetto* eller *staccato.*

Hvorledes han gjorde det, véd jeg ligesaa lidt som, hvorledes det gaar til, at Solen skinner, eller at Foraaret frembringer sine Blomster. Jeg véd kun, at Musik strømmede fra hans Sjæl ind i min og opløftede den til Englenes Andagt. O, hvilken uendelig Ynde i disse Toner! Snart trippende og feagtige som Ariels Sang, snart blide og dæmpede som en sovende Guts Aandedræt, snart klare som en Sølvklokke, snart høie som en Lærke, der stiger mod Himmelen, indtil den svinder mellem Stjernerne. — — Umiddelbart efter en glødende, dyb, klagende Melodi, en *Adagio* af hans egen Komposition, udaandende en Moders milde, varme Bøn og stigende til en angstfuld Anraaben, fordrede en Stemme blandt Mængden „*Yankee doodle*"; det stødte mig, som om en Harlekin vilde danse paa Alteret i en Kirke. Det faldt mig ikke ind, at han vilde opfylde, hvad der syntes mig at være en saa urimelig Bøn. Men smilende lod han Buen løbe over sin Violin, og vor Nationalsang gjennembølgede Luften, indhyllet i et Slør af glimrende Variationer. Det var *Yankee doodle* i forklaret Skikkelse. Et underfuldt Bevis paa, hvorledes det almindeligste og trivielleste kan hæves ved Paavirkningen af det uendelige!

Da man bad mig om at slutte mig til den Skare, som følger denne Nordens Stjerne, svarede jeg koldt: „Jeg kan ikke lide Løver; desuden har jeg for liden musikalsk Lærdom til at kunne vurdere hans Dygtighed." Men da jeg hørte ham, erkjendte jeg paa en Gang en Magt, som staar over Lærdom, og som den blotte Dygtighed forgjæves kan stræbe efter. Jeg behøver ikke mere Kundskab for at komme under hans ophøiede Indflydelse, end jeg behøver at studere Optik for at fatte, at Regnbuen er skjøn. Den overvældede mig som et Mirakel. Jeg følte, at min Sjæl for første Gang var døbt i Musik, at min Aand paa en Maade var for-

vandlet ved den, og at jeg for Fremtiden vilde være et andet Menneske, end jeg før havde været. Jeg var saa greben af den overvældende Straaleglans, at jeg neppe kunde drage Aande. Da jeg kom ud, skurrede Larmen paa Gaden i mine Øren ved sin Raahed. Synet af pjaltede Drenge og paatrængende Kuske gjorde mere end nogensinde et stødende Indtryk paa mine Følelser. Jeg forlangte, at ogsaa deres Aand skulde fyldes med Melodi af de Engle, der havde tjent min Aand. Det forekom mig, som om saadan Musik maatte bringe hele Verden ind i en guddommelig Ordens harmoniske Skjønhed. Jeg gik til mit jordiske Hjem uden at vide det. Min Sjæl syntes mig at flyde over i det uendelige Rum. — Næste Dag følte jeg mig, som om jeg havde været i en Henrykkelse og set Himmelen aabnet og derpaa var vendt tilbage igjen til Jorden. — — — Nogle, som nødig vil erkjende, at den største staar for dem, siger, at Paganini spillede Karnevalet i Venedig bedre end hans norske Medbeiler. Jeg véd det ikke. Men, hvis nogensinde Latter strømmede fra Strengene paa et musikalsk Instrument med en vildere Glæde, hvis nogensinde Toner skjændtes med yndigere Dissonans, hvis nogensinde en Violin jublede med lunefuldere Ynde end Ole Bulls i denne fantastiskhvirvlende Melodi, da misunder jeg de Øren, som hørte det!"

Og i et senere Brev:

„Om den samme Koncert skriver en Mand, der er en grundig Musiker og gjennemtrængt af dyb Kjærlighed til sin skjønne Kunst, saaledes til mig: „Ole Bull har visselig gjort Indtryk paa mig som ingen før. Den mest ophøiede Følelse, jeg nogensinde har kjendt, var at sidde paa en af hans Koncerter og føle, at alle var opløftede til samme Høide som jeg selv. Jeg havde Lyst til at tale til enhver som til en fortrolig Ven; den ligegyldigste Person var en levende Sjæl for mig. Den stolteste og mest

indesluttede kunde jeg ikke frygte eller foragte. I dette Element var de alle tilgjængelige, ja værd at komme i Berørelse med. Dette var visselig det høieste Vidnesbyrd om hans store Kunst og hans store Sjæl. ..." "

Over Charleston, hvor han spillede to Gange, reiste Ole Bull til New-Orleans og gav der i Januar 1844 fem Koncerter for overfyldt Hus, skjønt paa samme Tid Artôt og Mad. Damoreau gav en Række af *Soirées* paa *Teatro principal*, og ligeledes Vieuxtemps gav Koncert.

Ogsaa her slog han snart sine Medbeilere af Marken, Publikum forlod dem for at strømme til ham, og de spanske, engelske og tyske Aviser syntes formelig at kappes om, hvem der kunde yde ham de kraftigste Lovtaler.

Efter en Udflugt til Mobile, hvor han gav tre Koncerter, optraadte han i Begyndelsen af Februar endnu to Gange i New-Orleans.

Han besluttede nu at besøge Kuba og landede den 15de Februar i Havana, hvor han atter stødte sammen med Vieuxtemps.

Denne havde ikke været heldig i Havana, hvorfor han efter at have givet sin første Koncert lod bekjendtgjøre gjennem Bladene, at den anden allerede annoncerede ikke vilde finde Sted. Han lod sig dog overtale til alligevel at optræde én Gang til, men forlod umiddelbart derpaa Kuba.

Syg og anstrengt var Bull kommet til Havana. Der herskede gjennem de følgende syv Uger, han var der, en stigende Hede; men den maadeholdne Levevis, som han altid paalagde sig under de varme Himmelstrøg, bevarede ham fra de gjængse Febre i det farlige Klimat og lod ham ret nyde Livet i disse underskjønne tropiske Omgivelser, hvis Skjønhed han selv skriver „overgaar al Beskrivelse".

Og tropisk-orkanagtig var ogsaa den Lykke han

gjorde! Hans Spil elektriserede Havaneserne i den Grad, at han efter hinanden gav ikke mindre end ti Koncerter, hvoraf fire paa Hovedtheatret og seks paa det umaadelige „Facon-Theater", — og efter hvilken Skala kan maa faa et Begreb om af den Omstændighed, at Udgifterne for hver Aften alene løb op i 4,000 Francs. Især begeistredes Havaneserne af „*Polacca guerriera*", der forlangtes saa godt som paa hver Koncert og akkompagneredes af Eliten af Musikerne af de syv Regimenter, som laa i Havana, — Orkestre, der for det meste var sammensatte af Negre og Mulatter; men hvori han fandt „de bedste Musikere i hele Amerika".

Denne mere end stormende Lykke, hvorunder der regnede Vers, Blomsterbuketter og Kranse nok til at dække hele Scenen, skulde imidlertid paa en lige saa tropisk voldsom Maade afbrydes. Man opdagede en vidt forgrenet Sammensværgelse blandt Negrene imod alle hvide, og Bull stod pludselig midt i en Negerrevolution, hvori man skjød ikke mindre end syvhundrede Mennesker ned. Han maatte da se til at redde Affærerne bedst muligt, for uden Tab at komme fra sine Kontrakter og Engagements.

De varigere Frugter af Bulls Ophold i Havana, der skildres høist malerisk i hans Brev derfra hjem til sin Hustru, var to Kompositioner efter kubanske Motiver nemlig *Agiaco Cubano*, som han allerede spillede paa sine sidste Koncerter i Havana, og *Ricuerdos de la Habana* (Erindringer fra Havana).

Paa Tilbagereisen i April til „De forenede Stater" over Charleston paadrog han sig ved uforsigtigen at sove paa Dækket i Solskinnet et farligt Solstik, hvorved Ansigtet ophovnede og dækkedes af en tyk Skorpe. Han kurerede det med sin egen Kur: „koldt Vand, kolde Bade, ved at transpirere

meget og spise lidt samt megen Bevægelse i fri Luft."

Fra Charleston reiste han saa til Columbia og Norfolk samt, tilsøs, til Baltimore, overalt koncerterende.

Paa Veien til Boston gjennem New-York søgte Hr. Sch..., der fra Hamburg havde fulgt ham som Sekretær, at faa ham arresteret i Anledning af Udlæg, han paastod at have gjort, medens Bull saa langt derfra endnu mente at have Penge tilgode hos Sch... for Forlaget af sine Kompositioner. Af Arresten blev intet, da Bull med Lethed fik stillet Kaution; men der udspandt sig heraf en Proces, som først i 1852 blev tilendebragt.

Denne Affære gjorde imidlertid Ole Bull snarere Gavn end Skade i Boston. Man saa i det hele kun en Intrige fra hans Rivalers Side for at hindre Bull i at lade sig høre der i Staden til fastsat Tid, og herved steg hans Popularitet til det utrolige.

Han gav sine Koncerter paa det store Theater *Melodion*, som rummer over 2,000 Tilhørere, og Orkestret maatte rømmes og Pladse indrettes paa Scenen for at tilfredsstille den store Tilstrømning. Aviserne kappedes om at hæve ham til Skyerne og om at opsamle Smaatræk af hans Liv til det videbegjærlige Publikum, — kort, der er vel neppe noget Sted, selv i Amerika, hvor han er modtaget med større Begeistring end i Boston. At han med sin vante Godmodighed havde spillet for en syg Dame, der ikke kunde komme paa hans Koncerter, i hendes Hjem, løftedes af Dagbladene i Skyerne og gjorde ham yderligere yndet.

Fra Boston begav Ole Bull sig til Kanada og gav paa denne Reise Koncerter i Lowell, Salem, New-Bedford, Providence, New-Haven, Hartford, Albany, Utika, Rochester, Troy, New-York, Worchester, Springfield, Montreal, Quebec, Toronto, Niagara, Buffalo og Saratoga, hvorpaa han i Au-

gust og September tog et roligt Sommerophold i Bristol for at udhvile efter sine Anstrengelser.

Det Indtryk, Kjæmpefaldet Niagara havde gjort paa ham, søgte han at beskrive i en Komposition af samme Navn, som han ud paa Vinteren for første Gang spillede i New-York.

Medens han endnu opholdt sig i Bristol, fik han fra Direktøren for *the Musical Fund Society* i Philadelphia en Anmodning om at optræde ved Selskabets første Koncert mod den Godtgjørelse, han maatte bestemme, idet han tillige yttrede Haab om, at han paa Grund af sin bekjendte Velgjørenhed vilde ansætte denne saa lavt, at baade han selv og Selskabet kunde faa et passende Overskud. Dets Øiemed var nemlig at danne et Fond til Understøttelse af fattige Musikere og deres trængende efterladte. Ole Bull takkede for den ham af Selskabet viste Tillid og tilbød Bistand paa den Betingelse, at hans eneste Godtgjørelse skulde bestaa i den Ære at understøtte et saa høit agtet Selskab i dets ædle Bestræbelser.

Da Direktørerne fik dette Svar, besluttede de at slaa en Medaille til Ole Bull. Paa Aversen er der et Apollohoved og paa Reversen Indskriften: „*Musical Fund Society of Philadelphia, — Presented to Mr. Ole B. Bull in testimony of his talents and generosity. November, 1844*".

Ole Bull optraadte paa Selskabets Koncert, og efter det første Nummer fremtraadte i Præsidentens Fravær Mr. John Kane og erklærede, at Selskabet til Tak for Ole Bulls ædelmodige Bistand og i Erkjendelsen af hans Storhed som Kunstner havde udnævnt ham til Æresmedlem, — en Udmærkelse, der i Løbet af de sidste tyve Aar ikke var tildelt nogen anden Musiker. Derpaa vendte han sig under stormende Bifald til Kunstneren og lagde med nogle passende Ord Medaillen i hans Haand.

I December spillede Bull i New-York sin Kom-

position „Niagara", som Publikum havde imødeset med spændt Forventning. Den gjorde imidlertid i Begyndelsen ingen synderlig Lykke. Publikum havde ventet noget andet og modtog den med Kulde. Den vandt dog efterhaanden mere og mere Indpas i New-York, og i Philadelphia modtoges den straks ved første Opførelse med enthusiastisk Bifald.

I et Brev om hans „Niagara", hvorom der i Kritiken havde været delte Meninger, yttrer den føromtalte amerikanske Forfatterinde Maria Child:

„Det er en gammel Strid, den mellem Geniet og Kritiken, og sandsynligvis vil den aldrig bilægges; thi det er en af de mangfoldige Brydninger mellem Konservatisme og Reform. I alle Livets Forholde er Geniet paa Fremadskridningens, og Lærdommen paa den vedtagne Ordens Side. Geniet kommer som Profet fra Fremtiden for at lede Tidsalderen fremad; Lærdommen, Lovgiveren, stræber at holde den tilbage ved Fortiden. Men Profeten omstyrter altid Lovene; thi derfor blev han sendt. Under hans mægtige Haand giver Skrankerne gradvis efter og svinder, ligesom Metallet smelter ved Ildens Berørelse.

Dette gjælder med ligesaa megen Sandhed om Musik, som om enhver anden Ting. Dens Regler har stadig vekslet. Hvad der nu er vedtagen Lov, var ubekjendt eller stødende for hundrede Aar siden. Ethvert stort Snille, der har vist sig i Kunsten, er blevet anklaget for at have gjort Vold paa Reglerne. Haydns Biograf siger: „Denne unge Musikers ophøiet skjønne Tanker, hans Stils Varme og de Friheder, han undertiden tillod sig, fremkaldte mod ham alleslags Angreb fra det musikalske Munkeskab. De bebreidede ham Feil i Kontrapunkt, kjætterske Modulationer og altfor dristige Bevægelser. Hans Indførelse af *prestissimo* bragte alle Wiens Kritikere til at gyse." En engelsk Adelsmand bad ham engang at udvikle Grunden til visse

Modulationer og Anordninger i en af hans Kvartetter. „Jeg gjorde saa, fordi det gjør god Virkning," svarede Komponisten. „Men jeg kan bevise Dem, at det dog er stridende mod Reglerne." — „Meget vel; indret det paa Deres egen Maade, hør begge Dele spilles, og sig mig saa, hvad De synes bedst om!" — „Men hvorledes kan Deres Maade være den bedste, da den dog strider mod Reglerne?" — vedblev Adelsmanden. — „Fordi den er den behageligste," — svarede Haydn, og Kritikeren gik bort uden at være overbevist.

Beethoven blev stadig beskyldt for at støde an mod Reglerne. I en af hans Kompositioner blev forskjellige Ting udpegede for ham som Afvigelser fra Lovene, der udtrykkelig var forbudne af Kunstens Mestere. „De forbyde dem, gjør de?" sagde Beethoven ... „Vel, jeg tillader dem!"

Forstaa mig ikke, som om jeg taler med Ringeagt om Kundskab og kritisk Dygtighed. Kun fordomsfuld, indbildsk Uvidenhed gjør det. Tvertimod arbeider jeg med alvorlig Flid paa at erhverve mig større og større Indsigt i alle Arter af Kunst. Men i alle høiere og mere aandige Aabenbarelser erkjender jeg Lovene kun som midlertidige og foranderlige statistiske Tabeller over Aandens fremskridende Udvikling; jeg negter ikke Kritikens Nytte, men Geniet blir altid Herren, Kritiken Tjeneren.

Om Kritikerne vil betragte Niagara som feilfuldt, naar de undersøger dets Bygning, kan jeg ikke vide. Det er deres Forretning at analysere Spillet; men Ulykken er, at de i Almindelighed er tilbøielige til at dissikere i Skyggen af sine egne Hænder. Ellers tænker jeg, at hverken Vandfaldets Torden, Havets Brølen, Træernes Susen, Vindens Tuden eller Fuglenes Kviddren er komponeret efter Reglerne. De burde alle sendes til Paris eller Rom for at fuldende sin Opdragelse og imidlertid tie

stille, med mindre de kan stanse sine vilde, evige Variationer. — — Ved at slutte den norske Toneskald til sit Hjerte modtager Amerika mere, end det kan give. Hans Besøg har virket og vil mere end noget andet virke til at vække og udbrede Kjærlighed til Musik trindt om i Landet; og naar Kjærlighed gives, finder den snart sin Form i Kundskab. Alt, hvad der lever, er født af Hjertet!"

Mere Lykke hos den store Masse gjorde en anden Komposition, „*the Solitude of the prairies*" (Præriernes Ensomhed), da den var mere ørefaldende end „Niagara"; den blev snart Publikums Yndlingsnummer og maatte gives saa godt som paa hver Koncert.

Paa denne Tid optraadte Ole Bull ogsaa med en storartet religiøs Komposition „D a v i d s S a l m e", der blev modtagen med Bifald og Ros, skjønt den naturligvis ikke i den Grad kunde tiltale Massen, som hans mindre alvorlige Numre.

Efter at have givet en Del Koncerter i Boston, Providence, New-Bedford og Worchester optraadte han atter flere Gange i New-York og gav endelig i Januar 1845 for 3,500 Tilhørere i „T a b e r n a k l e t" under stormende Jubel en Afskedskoncert, før han tiltraadte sin Reise mod Syden.

Paa Veien sydover spillede han i Newark, Brooklyn, 3 Gange i Philadelphia, i Louisville, Wilmington, og gav endelig i New-Orleans fem Koncerter i den store Armory-Hall, stedse for overfyldt Hus.

For sine mange Venner i New-Orleans gav Ole Bull før sin Afreise en glimrende Fest i St. Charles Hotel. Ud paa Aftenen anmeldtes en fremmed, der netop var kommen med Dampskibet fra Europa, nemlig den tyske „Troldmand" Alexander. Han blev modtagen med al mulig Forekommenhed og anmodet om at vise sine Kunster, hvilket han lovede paa den Betingelse, at Ole Bull til Gjengjæld skulde spille for ham. Dette indrømmet, forbausede han

Selskabet med adskillige mærkelige „Trollerier". Da Ole Bull saa skulde forevise den kostbare Medaille, han havde faat af *Musical Fund Society*, fandtes der i Futteralet kun et Stykke Bly. Værre var det, at da han endelig efter Løfte skulde spille, fandtes Strengene revne af hans Violin og denne sprukken paa flere Steder. Nu blev Bull virkelig ængstelig; men Alexander gjorde snart Ende derpaa ved at lade det hele forsvinde og derpaa bringe ham saavel Medaillen som Violinen igjen i fuld god Stand. Til Belønning spillede og improviserede Bull da ogsaa til langt ind i den varme Stjernenat og lod sine Gjæster gaa hjem, endnu mere begeistrede end efter nogen af hans Koncerter.

I Løbet af Vaaren og Sommeren bereiste han nu hele Trakten om Missisippi og kom, inden han i August og September tog sin Sommerhvile, atter lige op til Niagara. Paa denne Tur gav han en Mængde Koncerter i ikke mindre end 24 forskjellige Stæder.

Under denne Reise var det, at han gjorde en Udflugt til den berømte kjæmpemæssige Mammuth-Hule i Kentucky. Han kom her bort fra sit Følge og ansaas en Stund for forulykket. Da han var gjenfunden, tog han sin Violin, og Spillet fik her dybt under Jorden en egen Klang, der gav et næsten spøgelseagtig gribende Indtryk. I det hele opholdt de sig i 16 Timer i Hulen og gjorde paa denne Tid en Vandring af 18 engelske Mil.

Forholdene i Amerika var dengang — i 1845, — om end overalt under et kolossalt Opsving, dog endnu ligesom kun i Svøbet mod, hvad de senere har udviklet sig til. I den nu betydelige Stad St. Louis, hvor Ole Bull dengang optraadte, kjendte man saaledes endnu ikke til Gas, men brugte gammeldags Kamphinlamper til at oplyse Lokalet med. En gammel amerikansk Avis fortæller da følgende lille Passage:

Salen var overfyldt af Eliten af den gamle franske Bys Publikum, og Tilhørerne sad just høist grebne af „Sommerens sidste Rose", da pludselig i Heden et Lufttræk fra et af de aabne Vinduer bragte en af Lamperne til at gaa ud. Den vedblev imidlertid osende at udsende en Søile af Sod. Som Bull stod der med opadvendt Ansigt og hele sin Tanke koncentreret paa sin Violin, lagde han ikke Mærke til den Aske, som begyndte at sænke sit sorte Støv over hans Hoved, Ansigt og Øine. Han vedblev, helt til Stykket var tilende, tog saa Lommetørklædet op og tørrede Sveden af sit Ansigt ... O ve, hvilken Forandring i den stakkels Oles Udseende! Hans Ansigt saa sort som en Negers. Han saa paa sit Lommetørklæde, paa sine Hænder, paa sin Violin — — — alt sort! — og udbrød med et elskværdigt Smil: *my poor fiddle, I am so sorry for you!* (Min arme Violin, jeg er saa bedrøvet for dig!)

Underveis ned ad Missisippien til Cincinnati havde han paa Dampbaaden et pudsigt Sammenstød med endel halvvilde Kolonister fra Vesten. Han sad rolig og læste en Avis, da en af disse Vildmænd, der kalder sig selv „halv Hest, halv Alligator", nærmede sig til ham og sagde: „Kom og tag en Snaps!"

„Mange Tak, jeg drikker aldrig Brændevin," svarede Ole Bull høfligt.

„Gud fordømme Dem, De hører dog vel ikke til noget Nykterhedsselskab?"

„Nei, jeg hører ikke til noget Nykterhedsselskab; men jeg drikker aldrig Brændevin, fordi det virker paa mig som Gift."

„Mener De dermed, at jeg byder Dem Gift?" — raabte Vildmanden og stillede sig færdig til Kamp; — „kom og slaas, gamle Hest!"

Imidlertid samlede sig om dem et halvt Snes af hans Kammerater, som ogsaa raabte: — „Kom og

slaas, gamle Hest! Du ser ud til at være en bandsat stærk Karl. Vis os nu, hvad Du duer til."

„En Nordmand kan slaas saa godt som nogen anden, naar hans Blod kommer i Kog," — svarede Ole Bull; — „men jeg kan ikke slaas med koldt Blod. ... Hvorfor skal jeg slaas?"

„Hvilket Sludder! hvorfor Du skal slaas? Du ser ud til at være stærk, og Du skal slaas!"

Da han ikke paa nogen anden Maade kunde stille dem tilfreds, sagde han: „Siden I endelig vil prøve min Styrke, og vi virkelig ikke har noget at slaas om, saa skal jeg sige jer, hvad jeg vil gjøre. Den, som har Lyst, kan tage fat i mig, paa hvilken Maade han selv vil, og jeg vil vædde, at han et Minut efter skal ligge paa sin Ryg for mine Fødder. Tag mig, i hvad Stilling I vil!"

Forslaget blev modtaget med Jubel; en svær Karl traadte frem og greb ham fat om Livet, men laa et Øieblik efter bevidstløs for hans Fødder.

Ole Bull blev først noget urolig over at være kommen i denne betænkelige Stilling i det vilde Vesten, især da en af Følget trak sin *Bowie-knife*, et eget Slags lang, tveægget Kniv, hvormed Mændene i Vesten altid er bevæbnede. Men til hans Beroligelse løste han kun sin Brændevinslærke og heldte en god Slurk deraf i Halsen paa den afmægtige, som straks kom til sig selv ved denne Hjertestyrkning. Mandens første Spørgsmaal var: „hvordan, Satan, gik det til, at jeg blev kastet overende?" Dette fremkaldte en Skoggerlatter, hvori han selv istemte.

Derpaa sprang han op, tog sin *Bowie-knife*, rakte den til Ole Bull og sagde: „Tag denne med hjem, De slaas forbandet godt; De kastede mig jo til Marken saa hurtigt som et Lyn." — Fem, seks andre fulgte hans Eksempel og gav sine *Bowie-knifes* som et Agtelsestegn til den stærke Slagsbroder fra det fremmede Land, saa at Ole Bull

her fik et nyt Bidrag til sin Samling af amerikanske Kuriositeter.

I Oktober 1845 gav Ole Bull i New-York og Boston en Række Farvel-Koncerter inden sin nær forestaaende Afreise til Europa.

Efterretningen om, at man kun i kort Tid endnu vilde have Anledning til at høre ham, gjorde, at Tilstrømningen var større end nogensinde. Han optraadte her med en ny Komposition, der i høi Grad var egnet til at slaa an, nemlig „Washingtons Minde". Efter Kamptummelen, hvorunder man hører de stridende Folks Nationalsange, *Yankee doodle* og *God save the king*, kommer en høitidelig Marsch til Washingtons Minde, hvorpaa følger „Frihedens Triumf", og det hele ender med Folkesangen: *Hail Columbia.* Dette Nummer gjorde mere stormende Lykke end noget andet og gjorde Ole Bull til den populæreste Kunstner i de forenede Stater.

Den 30te Oktober gav han i New-York sin sidste Koncert i „Tabernaklet" for over 4000 Tilhørere. Indtægten havde han bestemt til Frimurernes Fond for Enker og faderløse. Mellem Koncertens første og anden Afdeling traadte de nærværende Frimurere frem med Stormesteren og Storsekretæren i Spidsen. Ole Bull blev ledet ind, og Storsekretæren, Broder Herring holdt følgende Tale til ham:

„Broder! Den Komité, som af Storlogen har faat det Hverv at berede en Tilflugt for alderstegne Brødre og Broderskabets trængende Enker og faderløse, har bemyndiget mig til i denne Forsamlings Nærværelse at udtale for Dem dens Taknemmelighed, Beundring og broderlige Kjærlighed. Den ædle Velgjørenhedshandling, der forskjønner Deres Skilsmisse fra os, skal bo i vore Hjerter og omgive Deres Navn med en Glans, som vil udmærke Dem fremfor alle dem, der for en Tid har besøgt vore Kyster og igjen forladt dem uden at have vist noget

Spor af Følelse for andre end for sig selv. Dem, Broder! har vore Landsmænd for hver Dag af Deres Ophold blandt os omsluttet med en stedse voksende Hengivenhed, fordi De har vist Dem i Besiddelse af en Sjæl, der er istand til at fatte, hvad der er godt i vore Institutioner, skjønt i vor Natur, stort hos de Mænd, som vort Land har fostret. Denne Stats Frimurere glæder sig ved at hilse Dem som Broder og ønsker, at De vil føre med Dem paa Deres fremtidige Reiser og til Deres Fødeland Erindringen om denne vor Taknemmelighed, som De har vundet ved Deres Geni, Deres Talenter og Deres Velgjørenhed i Forening. Som Tegn paa disse Følelser beder vi Dem, at hvorsomhelst De herefter deltager i Frimureriets Arbeider, De vil mindes os ved at bære Staten New-Yorks Frimurer-Regalier.

Norge har ingen Grund til at skamme sig over sine Frimurer-Konger eller sine Frimurer-Arbeidere; det kan være stolt af sit Barn, sin Murer, som nu staar her iblandt os."

Her skred Storsekretæren til at iføre Ole Bull Storlogens pragtfulde Høitidsdragt under Publikums høilydte Bifald, og vedblev derpaa:

„Broder Ole Bull! — Deres Mission til vort Land er snart til Ende. De bragte med Dem Deres Fædrelands frie Aand, der samstemmer med vort Lands frie Aand. De har gjort de yndige Melodier fra „Norges Fjelde" bekjendte i Amerikas „Præriers Ensomhed"; De vil føre med Dem tilbage i musikalsk Digtning „Niagaras" Musik; De vil efterlade Dem Deres Hyldning til „Washingtons Minde", og De vil følges af „Moderens Bøn" og den faderløses varme Taknemmelighed; og Verden vil lære, at, medens man taler om Foreningen af Folk og Stater ved Jernbaand, er der ét, stærkere end Jern, som forener Hjerterne hos trofaste Mænd og frie Mænd fra enhver Himmelegn, nemlig Broderkjærlighedens uopløselige Baand."

Her sluttede Storsekretæren sin Tale under Forsamlingens vedvarende Bifald.

Ole Bull, der var dybt bevæget, takkede i faa Ord, men talte i Begyndelsen saa lavt, at man ikke kunde høre ham; tilsidst sagde han:

„Min Hyldest til Washingtons Minde er ikke min alene, det er hele det norske Folks Hyldest, der lyder gjennem mig. De Grundsætninger, for hvilke dette Lands Folk drog sit Sværd og udgød sit Blod, begeistrede Norges Folk og styrkede det i dets Frihedskamp. Nordmændenes Beundring for den amerikanske Forfatning og dens store Stifter blev tidlig indplantet i mit Hjerte, og Beundring for Washington og Kjærlighed til Frihed er indpræget deri for evig."

Denne Tale modtoges med stormende, vedvarende Bifald. Ved Koncertens Slutning gjentoges dette, og Ole Bull blev atter og atter fremkaldt og overøst med Blomster.

Som Publikums og Pressens erklærede Yndling saagodtsom over hele den amerikanske Union og en hædret Ven af dets første Mænd, vendte han nu med en ikke ubetydelig erhvervet Formue tilbage til Hustru og Børn i Paris.

Han optraadte nu ogsaa der. Men, hvad enten det havde sin Grund i, at Opinionen var paavirket imod ham i Anledning af hans seirrige Rivaliseren med Vieuxtemps og de andre franske Storheder over i Amerika, eller i, at „Paganinitiden" allerede var i synkende i Verdensstaden, — det gik ham dennegang ikke efter Ønske og Forventning. Paa *Opéra comique* opnaaede han mere en Succès d'estime end nogen sand levende Enthusiasme.

Hans Breve hjem til Hustruen fra Sydfrankrige,

i hvis forskjellige Stæder han bagefter nød en enthusiastisk Modtagelse, røber noksom hans Skuffelse over Paris og maaske ogsaa, at han nu var vel tilbøielig til at lægge den tilvænnede amerikanske Maalestok paa, hvad han fandt at kunne nævne som „Succès".

I Lyon gav han under stor Tilstrømning flere Koncerter og deriblandt én til Fordel for en stakkels Kunstnerinde, hvem Fortvilelsen havde drevet til at ville ende sit Liv ved at kaste sig i Rhônen, hvorfra hun dog var reddet.

Den sydfranske Koncertreise endte med Marseille, hvor han blev stormende hyldet. Her traf han igjen og var meget sammen med Digteren H. C. Andersen, med hvem han i Kjøbenhavn i 1838 havde stiftet et varmt Venskab.

Fra Marseille tog han saa i Høsten 1847 over Middelhavet til Algier og havde her interessante Oplevelser sammen med General Youssef, med hvem han foretog Reiser og bl. a. var paa Løvejagt.

Tilbage over Spanien! Dette Lands sydligromantisk duftende Folkemelodier henrev ham — han erklærede dem for de skjønneste i Verden!

Det var under dette Ophold i Spanien, at han komponerede *La verbena de San Juan* og af Dronningen af Spanien modtog en Brystnaal i Form af Blomsten „*La verbena*" med 140 Diamanter samt Karl den III's Orden i Brillanter. Han fik ogsaa den portugisiske Kristusorden.

Efterat have høstet stormende Triumfer i Cadiz, Madrid, Barcellona og andre Stæder vendte han omkring Aarsskiftet tilbage til Frankrige med en liden Malerisamling af gamle spanske Mestere samt atter en indkjøbt Violin.

Paa ny koncerterende gjennem Sydfrankriges Byer, var han naaet helt op til Nantes, da Efterretningen om Februarrevolutionen i 1848 førte ham til Paris.

Under de stormfulde Dage var han bl. a. oppe paa Raadhuset hos Præsident Lamartine med det norske Flag, som siden hang opbevaret i „*Hôtel de ville*", indtil det brændte med denne Bygning under Kommunen i 1871. Senere gav han i Paris en Koncert til Indtægt for de i Februardagene saarede.

Han opholdt sig hele denne Sommer i Paris, beskjæftiget med at bygge sig en Violin efter egen Konstruktion, og først ud i Oktober vendte han tilbage til Norge, hvor han imidlertid havde kjøbt Eiendommen Andøen ved Kristiansand til Ophold for sig og Familie.

Paa de talrige Koncerter, han nu gav i sit Fædreland, hilstes han overalt med Jubel og begeistret Hyldest.

Sympathierne for ham skulde imidlertid snart blive mere delte, og det Hjem, han havde gjort sig saa mange Planer op om at bygge paa Andøen, komme til at staa halvfærdigt for andre Interesser. Thi, fra at være en halv fremmed, hvis berømte Verdensnavn hele Landet satte en Stolthed i at tilegne sig, reiste Ole Bull nu pludselig den flyvende Partifane lige inde i Folkets egen Gaard.

Med al den Indflydelse, som hans mægtige Navn gav ham, krævede han Virkeliggjørelsen af en national scenisk Kunst. Hvad Waldemar Thrane havde begyndt i sin norske Opera, skulde fortsættes i en national Musikudvikling; hvad man fra Danmark hidtil havde laant os af Skuespilkunst, skulde afløses af en egen norsk!

Foruden den Luftning, som dengang strøg ind over Landet fra Februarrevolutionen i Frankrige, bidrog ogsaa andre Omstændigheder til at vække et særligt nationalt Liv i Norge, idet, foruden Ole Bull, ogsaa andre norske Kunstnere, saasom Tidemand og Gude m. fl., nu paa Grund af de urolige Tider i Udlandet tog Ophold hjemme. For disse

landflygtige, altid hjemlængtende, Kunstnere, var Livet hjemme som en ny Fædrelandsdaab, og Folket tog paa sin Side Inspirationer af deres Nærværelse. Luften fyldtes af ideale Forlangender, og der vaktes en Bevægelse, som betegner en hel Epoke i vor nationale Kunsts saavelsom Literaturs Udvikling.

Et norsk Theater med et norsk Orkester var, hvad Ole Bull med hele sin Enthusiasme satte sig for at realisere i sin Fødeby Bergen.

Og han sparede hverken Penge eller Kræfter; — han fik sammensat Komiteer, engageret Skuespillere, indrettet og bygget et Theater. Han stod selv i Orkestret, komponerede norske Musikstykker, overvar Prøver, bearbeidede Opinionen, inspirerede Aviserne, indtil han endelig 2den Nytaarsdag 1850 fik sit nationale Theater aabnet med en Repræsentation, der af alle, selv Modstandere, erkjendtes at have faldt overraskende heldig ud.

De af Dagens Fart beaandede Breve hjem til hans Hustru paa Andøen, hvori han i denne Tid beretter sine Anstrengelser, sine talrige Skuffelser og sit udholdende, energiske Haab for Sagen, giver et storslagent Indtryk. Han arbeider for sin Sag med et Hjerte og en Stemningsfylde, som minder om en Oceandamper inde i en trang Led eller Fjord, eller Personlighedskraften hos Mænd, der kjæmper ude i Offentligheden i store Lande.

Foretagendet var imidlertid for svært til med engang at kunne løftes af én Mand. Han tabte Penge, indvikledes i Avisfeider og Processer med Autoriteterne og var vel hellerikke af Naturen skikket til i Længden at være den praktisk styrende for en saadan Anstalt. Han var for hedhovedet, og den samme Landets Dannelse, som havde opelsket hans norske Violin, var endnu ikke forberedt nok for dette nye.

Bulls Theater gik vistnok snart over i andre

Hænder. Men den 2den Januar 1850 blir dog altid at anse som den norske nationale Scenes Aabningsforestilling. Det Teppe, som gik op den Aften, medens Ole Bull stod med fuldt Hjerte i Orkestret, gik op for en hel dramatisk Udvikling i vort Land. Den 2den Januar 1850 vil altid nævnes som den norske Scenes Fødselsdag og Ole Bulls Æresdag. Hans Foretagende reiste Bevægelse, Diskussion og Kamp over det hele Land; men særlig fremkaldte den høie Dønning, det satte i hans Fødeby, Bergen, Kunstnere som Johannes Brun, Fru Gundersen, Fru Brun, Fru Wolf, hvortil senere sluttede sig den talentfulde Fru Juel, hvilke alle, efterat Ole Bulls Theater i Bergen gik ind, har ladet hans nationale Scene gjenopstaa med Glans inde i Hovedstaden.

Den Kamp, Ole Bull havde havt at føre med Forholdene, var haard. Sin bedste Villie og sine kjæreste Idéer saa han misforstaaede og angrebne, og sig personlig mere og mere indviklet i allehaande Processer og Fiendskaber.

Det var under denne bittre Skuffelsens Sindsstemning, at Planen modnedes hos ham om, at grunde et „Ny-Norge" over i Amerika, hvor han faktisk og praktisk kunde gjennemføre alle sine Idealer. Han havde paa sine Reiser set de dengang endnu tyndt spredte Nordmænds vanskelige Kaar derover og forstaaet, hvilke Fordele de kunde opnaa, om de blev samlede og beskyttede. Nutidens Forholde viser, at Ole Bull i dette Stykke ialfald saa klart.

Efter en kortere Kunstreise til Danmark og Tyskland tog han med denne Plan i 1852 igjen over til Amerika og kjøbte i Pensylvania, *Potter county*, ved Bredderne af Susquehannah et betydeligt Stykke Land — 125,000 Acres. De norske i det fjerne Vesten, der fortæredes af Musquitos og Febre, tyede straks did; thi det viste sig, at Ole Bulls Koloni var et overmaade sundt Land med et godt Klima,

med Ege-, Bøge- og Furuskove, Floder egnede til Tømmerflødning og ellers ypperlige Kommunikationsforholde.

Her skulde, som Ole Bull yttrede paa Koloniens Indvielsesdag: — „grundes et „nyt Norge", der var helliget Friheden, døbt i Uafhængighed og beskyttet af Unionens mægtige Flag!"

Alt gik vel, Skove ryddedes, Jorden blev pløiet, Huse, Skoler og Kirker byggedes, — indtil Bull en smuk Dag fik Bud om, at den retmæssige Eier af Grunden ønskede at tale med ham. Det viste sig da, at han havde kjøbt de 125,000 Acres Land af et Kompagni eller rettere en Bande af Svindlere, der ikke havde juridisk Adkomst til Jorden, og at han, legalt talt, havde begaaet et Slags Indbrud, idet han havde fældet Træer, pløiet o. s. v. paa tredie Mands Eiendom. Eieren, Kvækeren Stuartson, gjorde ham nu et Tilbud om, at afkjøbe ham Landet, hvilket Ole Bulls medtagne Formuestilstand imidlertid nu ikke tillod ham at gaa ind paa.

Bull begyndte Proces med Svindlerne; men overalt hos den anglo-sachsiske Race er Rettergangen dyr, koster Guld og atter Guld. Processen blev en Grib, der hakkede Bulls Kjød og drak hans Blod. For at skaffe Penge til den, maatte han under strenge Kontrakter reise omkring og spille.

Fortæret af Sorg, febersyg og anstrengt af den idelige Optræden, drog han fra By til By, fra New-York til San Francisko, — og den sidste Aften, hvortil hans Engagement forpligtede ham, fik han den gule Feber. Han har selv fortalt, at han laa om Natten og vred sig paa et Stengulv i sit Logis; men hans kraftige Konstitution og selvopfundne Kur at drikke Sennepsvand samt hugge og stikke sig over det hele Legeme med en Lebensvækker overvandt ogsaa dette Anfald.

Med ubetvingelig Energi fortsatte han fremdeles Processen, drog selv ud i de fjerne Skove

for at hente Vidner etc., og bragte endelig saameget ud af Rettergangen, at hans Ære var reddet og nogle tusinde Dollars fravristet Bedragerne.

Ole Bull har fortalt mangt et karakteristisk Træk fra den Tid om, hvorledes hans Forfølgere benyttede alle tænkelige Fif og Midler for at gjøre ham det umuligt at underholde sine Processer. Særlig gik det ud paa at benytte ethvert nogenlunde egnet Dokument for at komme ham tillivs med Beslaglæggelse af hans Effekter eller Arrest paa hans Person, for at hindre ham fra at skaffe Penge gjennem sine Koncerter.

Hvor anstrengt han var under dette Liv, kan man forstaa af, hvad han har berettet om sin Tilstand, da han lige efter en Sygdom i 1857 gav en Række Koncerter i *Dodworths Hall* i New-York. „Han var saa svag, at man maatte føre ham frem paa Scenen, og havde da taget saameget Kinin, at han ikke hørte de første Takter af sit eget Spil, men først vaktes op af Publikums Applaus. Imellem Numrene maatte han hvile sig paa en Sofa og styrke sig med Portvin."

Medens han saaledes forfulgtes, og man gjorde ham Vanskeligheder paa alle Hold, maatte han hyppig sætte List mod List. Især gjaldt det for hans Forfølgere om, at faa konfiskeret hans kostbare Violin.

En Aften i New-York, som han gav Koncert for overfyldt Hus og under Publikums stormende Bifald og Jubel træder ud fra Scenen efter et Nummer, møder han en Retsbetjent, der erklærer, at han er nødt til at beslaglægge den Violin, Bull har under Armen; han har dertil Lovens Ret og Magt ...

Det var en iskold Overgang, endnu medens han stod med den brusende Jubel om Ørene.

Bull smilede og bukkede — med Violinen fremdeles under sin Jernarm:

„Tillad mig kun et Øieblik at vende tilbage og

fortælle Publikum Grunden, hvorfor jeg ikke kan fortsætte Koncerten. ... De indser, jeg skylder" ...

Manden blev bleg, han indsaa pludselig Faren, — at han stod lige foran det at blive offentlig lynchet af den hundredgabede Kerberus, et indigneret og rasende amerikansk Publikum, og drog sig halv konfus halv bønfaldende ud af Døren.

Bull begreb imidlertid, at han maatte være dobbelt aarvaagen. At miste Violinen var det samme som for en Kjæmpe at miste sin Kaarde, og han betroede den nu til en Ven.

At Forsigtigheden ikke var overflødig, viste sig. Et Par Morgener efter har Bull igjen en Sherif i sit Logis. Manden opdager og bemægtiger sig straks den eftertragtede Violinkasse, hvori den kostelige Skat ligger nedlaaset og forlanger Nøglen, den Bull ogsaa høflig overleverer ham. Han forvisser sig om, at Violinen er der, og i Retsbetjentens Mine, idet han iler ud, læses den straalende Seir, han endelig har opnaaet. Med Violinkassen i Haanden gaar det i fuld Fart hen til Fordringshaveren, der skjønt ukyndig spiller og gnider paa Violinen af bare Jubel. Den beses og beundres af en hel Kreds. ... Værdien for et saadant Mesterværk kan ligesaa lidt som de store Diamanter takseres, og Spørgsmaalet om, hvormange tusinder Dollars i praktisk Handelsværd, søges endelig afgjort hos New-Yorks første Musikhandler. Denne modtager den erobrede Violin med ærbødig Respekt. Han ser indeni den, banker paa den, klimprer ... banker igjen.

Atter gjentager han de samme Manøvrer ... Endelig kaster han Violinen foragtelig hen paa Bordet: — „Den der er værd akkurat — seks Shillings; ... en ordinær Kræmmerviolin!" —

— Efter fem stormfulde Aar, tilbragte derover under Opbud af hans hele geniale Evne for at byde en haard Skjæbne Spidsen, og blandt hvis Begiven-

heder kan mærkes, at han i 1853 koncerterede gjennem Amerika med den dengang kun ti Aar gamle senere saa berømte Adelina Patti, — kom han endelig i August 1857 tilbage til Bergen, saa at sige „Fant som Peer Gynt".

Her tog han straks fat igjen paa Theatersagen, kom selvfølgelig i Brud med den daværende Direktion og indkaldte om Høsten Bjørnstjerne Bjørnson til artistisk Direktør, — et Skridt, der som bekjendt gav den nationale Scene et helt nyt Opsving. Ole Bull anførte nede i Orkestret hele den Vinter, medens Bjørnstjerne Bjørnson dirigerede det artistiske oppe paa Scenen.

Den sidste tunge amerikanske Reise havde imidlertid ikke undladt at sætte sine Spor ogsaa i Bulls Kjæmpekonstitution. Efter den første Tids Virksomhed hjemme indtraadte en Reaktion, der trykkede paa hans Humør. Han led under Anfald af Koldfeber — en Levning af Panamafeberen —, hans Formuesomstændigheder var derangerede; dertil kom huslige Sorger.

Med den Tanke at gjennemgaa en Badekur i Tyskland drog han i Vaaren 1858 til Wien, gjorde der og i Pesth en storartet Lykke og opholdt sig derpaa om Sommeren ved Karlsbad.

Om Høsten var han igjen i Norge og kjøbte sin Fædrenegaard Valestrand ved Bergen, der nu er i Sønnens Eie. Didhen drog han sig den Vinter tilbage i Ensomhed med sin Familie, kun beskjæftiget med under det milde bergenske Vinterveir at grave Kanaler og udføre allehaande Forbedringer.

Vinteren 1860 begav han sig atter paa Kunstreiser og optraadte i Stockholm under „Statholderkrisen" med en Række af sytten Koncerter, hvorefter han tog over til Finland.

1861—62 gav han i England, Skotland og Irland ialt 46 Koncerter, hvis samtlige Udbytte imid-

lertid forblev i Lommen paa hans Impressario, med hvem han geraadede i en forgjæves Proces.

I 1863 arbeidede han i Kristiania for Oprettelsen af et norsk Musikakademi og satte i den Anledning efter Evne alle Hjul igang baade hos Storthing, Regjering og Presse. Det var kun en Fortsættelse af hans tidligere Program: „norsk Orkester i et norsk Theater!" Og hvad han hermed mente, udtaltes i en af ham underskrevet Artikel i „Illustreret Nyhedsblad", som dengang under hans Inspiration af mig blev sat i Pennen. Den Del af den, som her kan interessere, anføres:

Et norsk Musikakademi.

Jeg har været med og set det unge Flag heises over Nationen, det, som nu smykker Havnene rundtomkring i Verden, og som paa halv Stang alt har sørget over mange af dem, som i Møie og Modgang var med at heise det. I dette Flag, væltende foroven, og i Grundloven forunden har den norske Statsbygning sit Gulv og Tag, saa Huset ses ud i Verden og har Navn mellem Nationerne. Men dermed er det ikke færdigt, og det var vel Synd nu at lade det staa i slig halvfærdig Stand, udsat for Vind og Veir. Der er endnu mange Værelser at tække og indrede, om Huset skal kunne anstændigen bebos af en Nation, der gjør Fordring paa sin Plads i Civilisationen. Mellem den danske og den norske Scene er der jo nu saa nogenlunde afpanelet; -- men rundt om paa Hjemmets Vægge hænger Malerier af alskens de forskjelligste Nationers Kunst, importeret ved Skibsleiligheder fra alle Verdens Kanter — som venteligt i en Sømandsstue som vor. Der er saa meget af fremmed og saa lidet af, hvad der virkelig er vort eget. Selv de fleste af vort eget Lands Sujetter udføres i Udlandet, rigtignok af vore egne hjemad længtende

Kunstnere, men med en trællende Landflygtigheds Mærke paa, sat der af den laante fremmede Pensel. Jeg har havt mangen en Sørgestund sammen med disse, ikke saameget af vore fattige Forholde som af vor manglende nationale Sans, forviste Mænd, dem man støder paa overalt i Verden. Vi har da talt sammen om alle de norske Kunstneres fælles Drøm, den, at faa komme hjem og forene Kræfterne i Akademier, hvori den unge norske Kunst kunde opdrages til en selvstændig Manddom, den at give Norge den Ære, som de fremmede nu tager fra det. Naar Længselen bliver for stor, flytter de hjemover paa Maafaa, saavel Malere som Musici og Billedhuggere, og tørner da mod den gamle graa, nøgne Klippe, sit Lands manglende Sans. Saa maa de atter ud igjen. De prøver paa nyt, glemmende det gamle, og en og anden faar endelig en Smule Fodfæste; Resten maa ud igjen for atter at prøve den gamle Historie. Men denne vort Lands Kunsthistorie er vanærende for Nationen og blodig for de Mænd, som saaledes har gjort det til sit alt, og som den tvinger til at gaa omkring og sælge dens Ære i Udlandet.

Min Sag her i Verden er den norske Musik. Jeg er ikke Maler, ikke Billedhugger, ikke Literat. Jeg er Musiker. Og som saadan bør mit Folk tro mig, naar jeg siger, at jeg hører en forunderlig dyb og eiendommelig Sangbund skjælve inde i dets Bryst. Mit Livs Maal har været at faa sat Strenge paa den, saa den kan faa tale ud, saa dens dybe Røst kan tone ind under Tempelhallen, og som Norges egen Kirkemusik bære Præsternes Ord til Menighedens Hjerter, saa den paa Valpladsen kan minde Landsforsvarerne om Landets Arne; saa den kan lyde fra Orkestrene for at danne og gjøre sand vor norske Kunst, som ene paa dette Underlag kan reises; saa den kan klinge fra Pianoforterne rundt om i Landet ind i Familielivet, hvor disse Toner

vil tale til Følelsen dannende og forædlende mere end alt Sprog i Verden, i Ynde og Forstaaelighed uovergaaeligt!

Jeg har tilbragt mit Liv med Forsøg paa at klattre op af den samme nævnte graa Klippe som de andre norske Kunstnere, med at overvinde den denationaliserede musikalske Sans. Jeg forærede i sin Tid tusinde Spd. til Theatrets Understøttelsesfond, betroende Anvendelsen til vedkommendes bedste Indsigt. De 500 af dem blev givet til en forløben tysk Klarinetspiller, som kom bort i Amerika. Jeg har forgjæves tilbudt mig at dirigere i Orkestret og komponere for Scenen, og overhovedet som Enkeltmand stadigen gjort mit muligste for at bryde mig Veien til Instruktion i den norske Musik; men jeg har bestandig stødt paa den gamle kjendte og atter glemte graa Klippe.

Nu er det mit Forslag til mine Kollegaer, de norske Musikere, at vi rækker hinanden Haanden til et fælles Forsøg paa at komme op paa Toppen af Klippen, idet vi efter nærmere indbyrdes Aftale opretter et Akademi for Undervisning i Musik. Kan hænde vi da endelig faar Flaget plantet deroppe, og kanske vi saa bagefter fra oven af kan række Haanden ned til de andre klattrende Kunstnere og hjælpe ogsaa dem op!

Ole Bull.

Af Musikakademiet blev der, som bekjendt, intet; men Frøet — Tanken — blev dog hermed nedlagt. Sagen har siden den Tid gjennemlevet sine Modningsaar, og der staar nu en Række Kunstnere og en ganske anderledes udviklet Musiksans færdig til at modtage den. —

Det var i 1862 i Paris paa en Gjennemreise, at Bull mødte Efterretningen om, at hans Hustru var afgaaet ved Døden i Kristiania.

Om dette Ægteskabsdrama, der begyndte i Sol

og endte i Sorg, ligger det udenfor nærværende Biografs Opgave at udtale sig. Den seks og tyveaarige Brevveksling, som deres gjenlevende Søn har fundet at skylde sine Forældres Minde at offentliggjøre, faar bære sit eget Vidnesbyrd. Kun saameget tør her paapeges til mulig Retledning for en uhildet Dom: — Det var en særlig germanisk og en specifik fransk Natur, som havde gjort det vanskelige og vovelige Eksperiment at føre et ægteskabeligt Samliv igjennem, tilmed under en næsten stadig Adskillelses ugunstige Omstændigheder. Med hver i sin Retning udprægede Evner levede den ene dog væsentlig i Gemyt, Fantasi og Idealer, medens den anden — Barn af et ældre Kultursamfund — aldeles afgjort var slagen for den promte, altid klart opgjorte Virkelighed og satte sin Lykke mere i Huslivets private Synsmaader og Poesi end i de almene Offentlighedens Idealer og Drømme, der løftede og henførte ham. Idet man gjennemlæser Brevvekslingen, faar man lige fra først af, synes mig, Indtrykket af en stadig og fortsat voksende Kjæmpen mellem vanskelig forenelig germanisk og fransk Aand, repræsenteret af tvende Personligheder saa menneskelige og sande, at man ubetinget maa skjænke dem sin ærbødige Agtelse.

Ægteskabet var velsignet med seks Børn, hvoraf to døde i sin spæde Alder, og de øvrige: Alexander, Felicie, Lucie og Thorvald overlevede Moderen.

Med Ole Bulls første Ægteskab er det Afsnit af hans Liv sluttet, som væsentligst vedrører denne Fremstillings Interesse. De efterfølgende Data i hans rige Liv skal kun kursorisk anføres.

I de næste Aar koncerterede han i Tyskland, Polen og Rusland, hvor han i 1866—67 med det gamle vante Bifald optraadte i St. Petersburg, og i Moskwa modtog en Nodestol af Sølv fra de rus-

siske Studenter. Paa denne Reise blev han tillige høit æret i Berlin, hvor Presse og Publikum gav den gamle geniale Kunstner sin Hyldest og Erkjendelse i rigt Maal. Ogsaa i Kjøbenhavn nød han Hædersbevisninger. Ved en Fest i „den norske Forening" udbragte Carl Ploug Skaalen for ham „som en Konge i Kunstens Rige".

I November Maaned 1867 tog Ole Bull igjen — for tredie Gang — over til Amerika.

Han modtoges der af Landsmænd i Vesten med Fakkeltog, Deputationer og al den Ære, som deres overstrømmende Sympathier overhovedet kunde give. Han debuterede i Chikago og fortsatte siden i et sandt Triumftog af Koncerter gjennem de forenede Stater, idet han om Somrene, naar det stundede mod 17de Mai, altid vendte tilbage til sit Valestrand i Norge.

Enkelte Træk fra denne Tid, som han dels selv har fortalt, tages her med.

Som hans Genius var i Slægt med Paganini, kunde Ole Bull ogsaa have sin største Glæde af at imitere Paganini, baade i Væsen og Spil; — og dette var hos ham Tegn paa hans lykkeligste og gladeste Humør. Paa en af de nævnte Reiser i Amerikas Vesten foredrog han saaledes i Milwaukee Paganinis anden Koncert. Han gik med Liv og Lune mere og mere ind i hans Personlighed og spillede den Aften saa lysende inspireret, at han ganske henrev Tilhørerne. Medens man bagefter strømmede ind i hans Aftrædelsesværelse og begeistret takkede ham, hviskede han med et glad indfornøiet Smil til sin Søn: - - „Jeg tror, Paganini har været tilfreds med mig, om han har hørt mig ikvæld!"

Det var i disse Aar (1867–69), at han i Amerika begyndte at arbeide paa Idéen til sit nye Pianoforte.

Den 4de December 1868 Kl. 11 Aften oplevede

han et Sammenstød mellem to Dampskibe paa Ohio. Idet han gik ind i sit „Stateroom", havde han den Aften en Forudfølelse af en eller anden Ulykke og havde, idet han lagde sig, kun taget Støvler og Overfrakke af. 1/4 Time efter kom Stødet. Det ene af Skibene var ladet med Petroleum, og der flød snart et Ildhav baade udover Fartøiet og Vandet. Bull tog koldblodig sin Pels paa, for bedre at kunne holde Ilden ude og for, om nogen af de svømmende greb efter ham, — at kunne skille sig ved den! Saaledes udstyret hoppede han i Vandet og reddede sig tilland mellem døende og jamrende.

Ved den Leilighed omkom fem og sytti Mennesker, og Bull fortalte siden som noget uforglemmeligt, hvorledes han under Rædselsscenerne saa en Kvinde med sit Barn søge op paa Kommandobrættet for at undgaa Ilden og derpaa under Raabet: „Gud hjælpe mig!" kaste sig ud med Barnet, gribes af Hjulskovlerne og knuses under Hjulkassen.

Dagen efter Ulykken spillede han i Cincinnati i sine Reiseklæder; — en Neger havde reddet hans Violin, idet han holdt den over Hovedet, medens han vadede iland.

Ved den Leilighed mistede han en Mængde kostbare Ting, der havde Affektionsværdi for ham, bl. a. en Guldkrone, som han havde faat af Frimurerne i Philadelphia. En ung Mand, der var reist hen til Ulykkesstedet for at søge sin Faders Lig, bragte ham senere i New-York et Stykke af Kronen, der, formet som en Harpe, bar Inskriptionen: „Til Broder Ole Bull".

I 1869 anførte han Violinerne paa den af Mr. P. S. Gilmore foranstaltede Kjæmpekoncert under „Fredsjubilæet" — *peace jubilee* — med et Orkester paa elleve hundrede Mand. Han foredrog her to Solonumre for et Publikum af 50,000 Mennesker.

1870 drog han ad den nyaabnede Pacifikjernbane vestover til det stille Hav og gav i San Francisko og omliggende Byer en Række Koncerter. I San Francisko overraktes ham en Guldkrone. Paa Tilbageveien besøgte han Mormonstaden ved Saltsøen — Saltlakecity —, hvor han blev enthusiastisk hyldet og gav to Koncerter.

Da han i April 1870 indskibede sig fra New-York for at gaa til Europa, modtog han af Verdensstadens filharmoniske Selskab en norsk Silkefane med det amerikanske Stjernebanner indsyet i Dugen samt ledsagedes ombord til Europa-Dampskibet af en af Statens Kuttere.

Under det Sommerophold i Norge, som derpaa fulgte, besøgte han ogsaa Kristiania og gav Koncert, for første Gang akkompagneret af det af ham selv konstruerede Pianoforte, som han havde ført med sig. Paa Høstsiden var han igjen over i Amerika.

Der indgik han i September s. A. (1870) Ægteskab med Miss Sarah Thorp, Datter af Senator Thorp i Madison i Wisconsin, der har skjænket ham en Datter og nu, som hans Enke, lever i Cambridge i Amerika.

I disse sidste ti Aar af sit Liv, hvori han altsaa var knyttet til Hjem og Arne ovre i Amerika, vedblev han ungdommelig som før og med usvækket Kraft at give Koncerter. Han oplevede under denne Periode mange Hædersbevisninger hinsides Oceanet og foretog ogsaa et Par Koncertture til Europa i Skandinavien, Tyskland og Italien. Af det filharmoniske Selskab i Florentz modtog han i 1874 en gylden Krone.

I 1876 var han helt nede i Ægypten og besteg der med sin Violin Keopspyramiden paa sin Fødselsdag, samt sendte et aftalt Telegram til Hans Maj. Kong Oscar den II, der naadigst besvarede det.

Om Somrene besøgte han regelmæssig Norge, hvor han nu i de senere Aar opholdt sig paa sin Villa, Lysøen, ved Bergen, som han havde kjøbt i Høsten 1872.

Det var under et saadant Sommerophold i 1879, at Kong Oscar den II, der besøgte Bergen, viste ham udmærket Bevaagenhed og bl. a. ved en Audiens skjænkede ham sit Portræt med egenhændig Underskrift. Nogle Dage efter udbragte Ole Bull ombord paa det festlige Dampskib, der førte Kongen over Osterfjorden, i de hjerteligste Udtryk: „H. M. Kongens, Skaldens og Kunstnerens" Skaal, hvilken Hans Majestæt besvarede ved med sit udtryksfulde Foredrag at synge Bulls Komposition: „Sæterjentens Søndag".

Ole Bulls syttiende Fødselsdag var den 5te Februar 1880 feiret i Madison i en Kreds af Amerikas første Mænd, deriblandt Digteren Longfellow, og en Procession af Damer havde under Festlighederne overrakt den endnu lige ranke, hvidhaarede Mester en Violin, et Kunstværk af de mest udsøgte Blomster, — da, kun nogle Maaneder efter, — det Budskab naaede hans Fædreland, at han var angrebet af en betænkelig Sygdom. Det var under dens Smerter, at han trods alle Betænkeligheder og Indsigelser fra Lægernes Side med hele sin Jerntrods satte igjennem at blive ført over til Norge. Hans Hustru fulgte ham, og efter et Ophold i Liverpool, hvor han atter fraraadedes at fortsætte Reisen, naaede han endelig i Randen af Sommeren frem til det Hjem paa Lysøen ved Bergen, som han skulde forlade for under Landesorg at stedes til Hvile paa Kirkegaarden i sin Fødeby Bergen.

Som han, ligesom drevet af et uimodstaaeligt Instinkt, synes at have længtet efter sit Fædreland, saaledes er det ogsaa for den nationale Bevidsthed, hvortil hans hele Personlighed saa uadskillelig er knyttet, en Tilfredsstillelse at vide, at dets

navnkundigste, vidtfarende Søn dog tilslut skulde gjemmes i Fædrelandets Muld.

Da Lægen den sidste Morgen underrettede ham om, at han snart maatte vandre herfra, tog han rolig og fattet Afsked med sine Omgivelser. Senere yttrede han Ønske om at faa nogle Blomster hen paa Sengen. Man havde vanskeligt for at forstaa, hvad Slags Blomst han mente, og bragte ham den ene efter den anden; men han rystede hver Gang paa Hovedet. Først da man bragte ham nogle Lyngblomster, nikkede han og smilte. Han beholdt denne simple, fattige Lyngdusk i Haanden i sine sidste Timer. Og Nordahl-Rolfsen har i et Digt, der fulgte med to Kranse af Lyng og vilde Blomster paa Baaren, gribende malt os denne Stund med Lyngdusken, hvori hans Sol gik ned:

„Natten den kommer, og Solen sin Glans
vil mig nok snarlig nægte;
havde jeg kun en liden Krans
og vidste, at den var ægte!
Natten den kommer, og Laurens Busk
slet ingen Duft mig sender.
Giv mig af Lyngen en liden Dusk
mellem de kolde Hænder!"

Da han mærkede, at Døden nærmede sig, udtalte han Ønsket om, at høre Mozarts Requiem, hvilket hans Hustru gjentagne Gange spillede for ham, og da Tonerne døde hen, indtraadte Forandringen, som bebudede, at Opløsningen var nær forestaaende. Ole Bull udaandede den 17de August Kl. 12 Middag.

Hans Ligbegjængelse fandt Sted Mandagen den 23de August; og over denne Baare bøiede alle Landets Partier sig sammen i den fælles Folkesorg!

Den dybe Bevægelse, som ved denne Leilighed raadede, fik saa levende og stemningsfulde Udtryk i hans Fødebys Presse, at enhver Fremstilling bagefter kun vil staa tilbage, og jeg vælger derfor

at sammenstille forskjellige Uddrag af disse. Man føler, hvorledes de er skrevne under det umiddelbare store Indtryk af Sørgefestens Høitid, og synes at høre Sørgemarschen, Minutskuddene og Klokkeringningen, medens Toget bevæger sig langsomt fremad, og Folket følger sin berømte Søns Kiste til det Sted, der af kommende Slægter med Ærbødighed og Pietet skal nævnes som Ole Bulls Grav.

OLE BULLS JORDEFÆRD.

Mandagen den 23de August — Ole Bulls Begravelsesdag — vil uudslettelig bevares i enhver Bergensers Erindring.

Allerede fra den tidlige Morgenstund viste det sig, at her var den fuldstændigste Tilslutning af alle Folkeklasser. Bergen og Vaagen var iført sit Sørgeskrud; fra Husene og Skibene vaiede tusinder af Flag, der var sænkede paa halv Stang, al Forretningsdrift var indstillet og Butikerne lukkede for hele Dagen.

Oppe i Staden var alt endnu stille Forberedelse, i Gaderne ordnedes de festlige Dekorationer, og paa Havnen gjorde Dampskibene sig færdige til Sørge-Defilering, indtil efterhaanden udover Formiddagen den umaadelige Procession begyndte at opstille sig paa Nordnæspynten, og Folkemasser i tusindvis strømmede udover til de høie Punkter paa Nordnæs og langs Fæstningen for at se Indseilingen.

Imidlertid var Dampskibet „Kong Sverre" afgaaet fra Bradbænkbryggen Kl. 7 om Morgenen med Ole Bulls Familie og nærmeste Venner samt nogle faa indbudne, der skulde overvære Familiens Sørgefest paa Lysøen og derefter føre hans jordiske Levninger ind til Byen, hvor Kommunebestyrelsen havde skjænket Begravelsespladsen.

Kommen i Nærheden af Lysøen heistes paa halv

Stang det amerikanske Flag paa Fortoppen, det norske paa Agtermasten og under Gaffelen, og saaledes sørgesmykket gled „Kong Sverre" ind til Øen. Solen var nu kommet frem og havde forjaget de regntunge Skyer. Solbelyst laa Villaen der og viste store Sørgeskarer af Omegnens Bønder, der havde leiret sig opefter Terrasserne i Fjeldet.

Parvis vandrede man opad den steile Fjeldvei, som fører til Huset, hvis Veranda var dekoreret med sorte Draperier. Kl. $10^{1}/_{2}$ samledes man i den store, rummelige Koncertsal ovenpaa, hvor den med Kranse og Blomster pragtfuldt og bugnende rigt udstyrede Kiste var placeret under det floromvundne, store Speil. Over den vaiede Ole Bulls Stjernebanner.

Edvard Grieg indledede Høitideligheden med et Præludium paa Husorglet, og Haandværkerforeningens Sangere afsang stemningsfuldt nedenstaaende Sang, hvortil Grieg akkompagnerede:

Nu mødes tusinde Hjerters Trang
i Mindets dæmrende Sale,
nu gaar et Suk over Fjord og Vang
og gjennem duggede Dale.
Nu tier Skovens Sangerkor,
og Birken sænker sin Krone,
hver Blomst er hyllet i Sørgeflor —
thi nu forstummed hans Tone.

Det Liv, der spirer paa hjemlig Grund
i Folketrang og paa Tue,
det steg forklaret i viet Stund
o Toneskald! fra din Bue.
Hvert Skjønhedsblink, Du maned frem,
alt, i din Tone bæved,
bar Længsel udad og atter hjem:
vort Liv Du tolked og leved.

Nu har Du sunget din Svanesang,
i Sagas Hal er Du bænket;
men end din Tone har mægtig Klang:
i Folkets Bryst den sig sænked.

Og om dit Navn den slynge skal
en Krans af straalende Minder,
der dufter frisk mellem Fjeld og Dal,
mens Slægter kommer og svinder.

J. G.

Neppe et Øie var tørt, da Kisten, baaret af otte Bønder fra Valestrand, nu førtes ud fra Lysø. Foran den bares Silkebanneret. Efter Kisten gik Hr. Overlæge Danielsen, bærende Ole Bulls fire Ordener (St. Olaf, Wasa, den spanske Karl den IIIdies Orden og den portugisiske Kristusorden), og vor nationale Tonedigter Edvard Grieg, bærende hans vakkre Guldlaurbærkrans fra San Francisko. En Skare Bønder og Sangerne med Sangerfanen sluttede Følget.

Over den smykkede Landgangsbro bares da Liget ombord i „Kong Sverre", hvor det placeredes midtskibs paa en med et hvidt Silketeppe bedækket Skammel. Over Kisten plantedes det norske Flag og Bulls Silkebanner.

... Tougene kastes los ... sagte Fart forover, ... Hovederne blottes, ... Viften fra Skaren paa Land og ombord paa Dampskibet, — og Lysøen kom mere og mere afsyne!

Ved Kvarven mødtes man Kl. $1^1/_4$ af et høitideligt Skue, idet her fjorten norske Dampskibe, syv i hver Linie med Saturnus og John Schønning som Fløiskibe var gaat Sørgeskibet imøde for at eskortere Ole Bull ind til Moloen. Eskadrens Skibe førte det norske Flag paa Fortoppen og under Gaffelen samt Navnevimpel paa Agtermasten. Under sagte Fart passeredes Ask. Fanerne paa Nordnæsvolden sænkedes, og nu og da førte Vinden Tonerne af Welhavens — „Hvor sødt at favnes af Aftnens Fred", der blev afsunget af Processionen, ud til Sørgeskibet. Fæstningen hilsedes fra Fløiskibene med otte Skud, som besvaredes med Salut, idet „Kong Sverre" kom forbi. Folkemassen paa

Fæstningsvolden og paa Skibene blottede Hovederne, Kirkeklokkerne lød, og Skibet gled sagte ind til den smykkede Dampskibsbrygge ved Holbergsplads, der var tæt besat af Mennesker.

Brigadens Musikkorps intonerede „Sæterjentens Søndag", under hvis kjendte Toner Landstigningen foregik — maaske det mest gribende Moment under hele Høitideligheden! — Kisten bragtes iland af Haandværkerforeningens Sangere.

Efterat den var placeret paa en for Anledningen bygget aaben Estrade, forat den kunde ses af alle, satte Ligvognen og det umaadelige Sørgetog sig i Bevægelse. En Skare Bønder fra Lysøen og Valestrand, der havde samlet sig under et norsk Flag, aabnede Toget. Til dem sluttede sig Haandværkerforeningens Sangforening, efter hvem Musikkorpset fik sin Plads. Seksten unge Damer gik to og to foran Kisten bærende den afdødes Trofæer. Efter Ole Bulls, fra 17de Mai Processionerne saa bekjendte, Stjernebanner fulgte den af Kranse og Blomster dækkede Kiste. Ligvognen, der blev trukket af fire sorte Heste, førte af Stalddrenge, efterfulgtes af Marskalkerne samt d'Hrr. Danielsen og Edvard Grieg med Ordenerne og Guld-Laurbærkransen.

Idet Toget under Chopins herlige Sørgemarsch satte sig igang, begyndte Minutskuddene fra Skansen og Klokkeringningen fra alle Byens Klokker. Som Sørgetoget passerede, sænkedes de forskjellige Korporationers Faner. Strandgaden, Torvet og Kong Oscars Gade, hvorigjennem Toget gik, var alle strøede med Ener og Blomster og festlig smykkede med Sørgeflag fra Husene. Alle Vinduer var besatte med sørgeklædte Tilskuere, — overalt paa Trapper, Altaner og Tage, ja selv hele Fjeldet opover var tætpakket af den tause, sortklædte Folkemasse. Strandgadens talrige Butikvinduer var dekorerede i hvidt og sort, flere med Ole Bulls

Navnetræk, og ned over Kisten regnede der den hele Tid med Blomster. Svaneapotheket, hvor Ole Bull var født, var smagfuldt smykket med den store Kunstners Byste, omgivet af Flag og floromvundne Musikinstrumenter, samt over denne Datoen for hans Fødsel, den 5te Februar 1810, i Straaleglorie. Her gjorde Sørgevognen Holdt, medens følgende Sang af J. Lund blev afsunget:

Du godt har holdt Ord, talt Norriges Sag
og baaret dets Ry viden Lande;
Du løftet har høit dit Fædrelands Flag
rundt om paa de fjerneste Strande.
Ja Fyrster og Folk sin Hyldning har bragt
din bløde og malmstærke Bue;
et Scepter den blev, som Storme har lagt,
og tændt har Begeistringens Lue.

Naar Buen Du strøg, om borte Du var,
det klang som et: „Leve vort Norge!"
Thi altid din Hug til Norge Dig bar,
alt kan for din Kjærlighed borge.
Du elsked dit Land, dets veirbidte Strand,
og aldrig Du kunde det glemme,
og Folket Dig elsked, Kvinde som Mand,
de vidste, kun her var Du hjemme.

Saa Tak da for alt, for Toner, for Sang,
for Gløden, Du tændte og vakte.
Hav Tak for din kjække, mandige Gang,
hav Tak for hvert Offer, Du bragte.
Nu nedlagt er Buen, Tonen dør hen,
dit Minde dog aldrig skal svinde:
det Norge, Du var saa fuldtro en Ven,
en Evighedskrans vil Dig binde.

Toget satte sig derefter igjen i Bevægelse. Klokken tre naaede det Kirkegaarden ovenfor Stadsporten. Hele Fjeldsiden ligeoverfor var besat af tætsluttede Skarer.

Af Medlemmer af de Behrenske Kvartetter bares Kisten fra Vognen og sænkedes i Graven, medens Musikkorpset spillede Melodien til: „Vor Gud han er saa fast en Borg".

Derefter afsang Haandværkerforeningens Sangforening følgende Sang:

Det Liv, som stanser her, var skjønt og rigt —
det var fra først til sidst en Morgenrøde, —
det var et glødende, et deiligt Digt, —
det var vor unge Friheds Førstegrøde.

De største Drømme, som en Sjæl har havt,
og Hjertets dybeste og bedste Tanker
han tolked i sin Kunsts Vidunderkraft, —
og nu paa Evighedens Dør han banker.

Hans Livsdaad ham mod Evigheden bar,
— det ideale gaar i Støv ei under. —
Paa Tonens Vinger Vei han frem sig skar, —
han er ei død, — han bare rolig blunder.

Ja hvil i Fred! I Mindets varme Favn
som Barn hos Mor Du trofast nu skal gjemmes.
Og, Ole Bull, dit kjendte, kjære Navn
har Evighedens Glans, kan aldrig glemmes.

Olav Lofthus.

Derpaa gav Bjørnstjerne Bjørnson med sit malmfulde Organ, der ikke lod et Ord gaa tabt, en gribende Tolkning af den afdødes Betydning for Fædrelandet. Han skildrede derunder Ole Bull som Henrik Wergelands jevnbyrdige som national Aand og citerede Wergelands skjønne Digt til ham:

O, vant til Sønners Verdensry,
mit Øie funkler op paa ny.

Drag hen min Søn, den samme Lyst
har rørt sig i din Moders Bryst.

Jeg ogsaa digtet har engang
Heimskringlas Liv, det er min Sang.

Jeg skrev min egen Epopée,
hver Helt var deri en Idé.

Op til mit Hjerte gyldenblaa
den store Havets Harpe laa.

I Erkjendelsen af, at Ole Bulls Navn for altid var knyttet til Bergens nationale Scene, lagde Bjørnstjerne Bjørnson Mindekransen paa hans Grav.

Efterat de unge, sørgeklædte Piger havde kastet sine Buketter paa Kisten, opløstes Toget, medens Musiken spillede en Koral.

Bergens Theater, hvis Historie er saa uløselig sammenknyttet med Ole Bull, gav om Aftenen en Festforestilling, hvorunder der — efterat Orkestret havde spillet „Sæterjentens Søndag", fremsagdes følgende Mindedigt:

Kranset er Graven!
Evighedshaven
aabned sin Havn
for ham, den sidste,
vi vilde miste.
Vemod og Savn
Minderne jage
frem og tilbage
Bull, om dit Navn.

Vi ser en Yngling staa i Livets Vaar
med Hjertelagets store, sunde Varme,
med Offervillie og aabne Arme:
han vil erobre Kunstens Odelsgaard.

Og selv han sætter hele Livet ind
i denne Gjerning, — „Norges Kunst skal reises,"
og paa dens Templer „Norges Flag skal heises,"
det var Begeistringstanken i det unge Sind.

Han elsked Norge som en Søn sin Mor,
og Landets Ære var for ham det første.
I dette Livssyn vokste han sig stor,
og Saga skrive vil: Han var den største.

Hvem har ei følt den underbare Magt,
der i hans Toner levede og strømmed? —
Hvem gav ham alle disse rige Drømme?
Hvem havde Varmen i hans Toner lagt?

Det for sin Kjærlighed han fik igjen,
det var hans Moders — Norges — Vuggegave;
den bedste Blomst, hun eied i sin Have,
den gav hun ham, — sin Søn, sin bedste Ven.

Hans Liv er endt. Det var en fortsat Vaar,
thi gammel Ole Bull blev ingensinde,
og aldrig heller ældes skal hans Minde,
som Yngling han i Sagahallen staar.

Kranset er Graven
Evighedshaven
aabner sin Havn
for Dig, Du sidste,
vi vilde miste!
Men om dit Navn
Norge skal binde
en Krans, og dit Minde
aldrig skal svinde.
Som Nordlys det skal
straale i Mindernes Evighedshal.

Derefter spilledes Nordqvists Sørgemarsch. —

— Det var vistnok kun i det afsides lille Norge og i dette Lands anden Stad, at denne Sørgehøitid foregik. Men Tidenden om den store Mesters Død gik som en Verdensbølge rundt den hele Jord, læstes i San Francisko som i Melbourne, i Ruslands indre som i Spanien, først som Telegrammer og siden, behandlet i Pressen, gjennem en hel Literatur af Biografier; thi overalt var dette Navn kjendt. Og som man i Boston til Ære for hans Minde holdt en Sørgegudstjeneste som for en af Amerikas egne store Mænd, saaledes var det en Samfølelse i alle Lande, der følger med i Kulturen, at med Ole Bull var en souveræn Individualitet, der med høit inspireret Genius havde baaret Kunstens og Skjønhedens Idealer, gaat bort, — en af dette Aarhundredes Stjerner sluknet.

I Onkel Jens's gamle Blad, som endnu er i

Familiens Eie, læstes inden den store Sørgeramme følgende Anmeldelse af hans Bortgang:

†

OLE BULL ER DØD.

Norges navnkundige Søn er ikke mere. Budskabet gaar viden om, og Landet staar sørgende ved hans Baare. En Løbebane, stor og glimrende, er afbrudt, et Kunstnerliv i Kamp, et Liv i Arbeide, et Liv i Idéernes Brydning, der fandt sit Udtryk i hans Valgsprog:

„bellum vita — vita bellum. —"

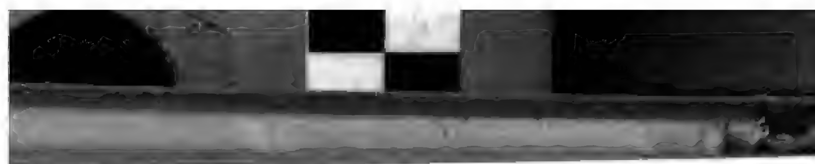

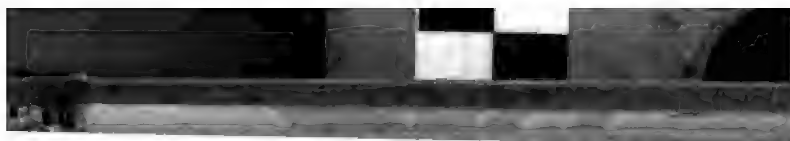
INDHOLD

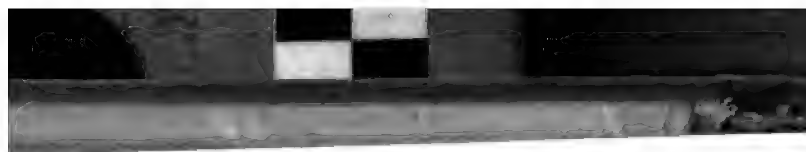
AF

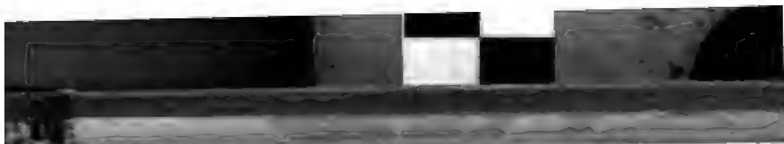
SYVENDE BIND.

Side

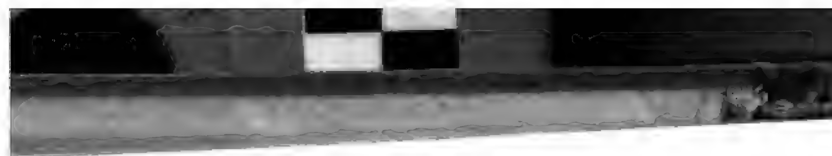

JONAS LIE

SAMLEDE VÆRKER

OTTENDE BIND

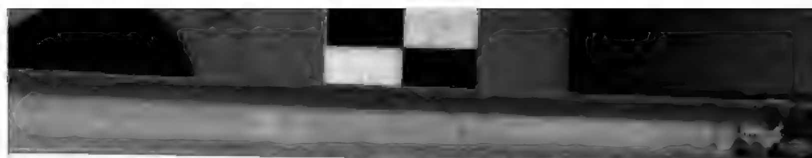
JONAS LIE

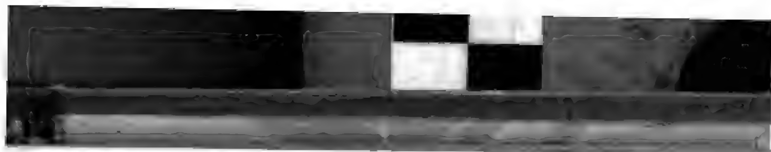
SAMLEDE VÆRKER

OTTENDE BIND

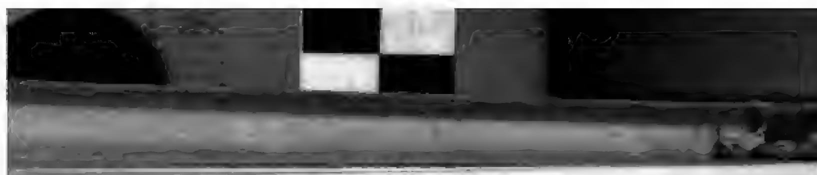
KJØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG
FR. BAGGES BOGTRYKKERI
1903

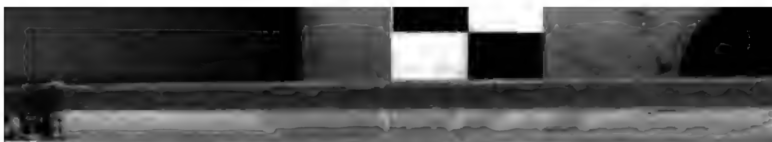

KOMMANDØRENS DØTTRE

(1886)

I.

En Tjenestemand beredte sig i den blege Solnedgang til at affire Flaget ved Marine-Etablissementets Vold.

Indenfor paa Grønsværet strakte to kobberirrede, af Regnvand halvopfyldte Mørsere i bøiet skutrygget Stilling sine Skygger næsten lige hen til Randen af den sandige Plads foran Værftchefsboligen, en stengraa, énetages Bygning med Fløie, Kvistkarnapper og Trætoppene fra den store Have bagved synlige over Taget.

Et Par Vinduer stod aabne hos Værftchefen, Kommandør Witt, i den endnu lyse lune Høstaften.

Kvældens sluknende Solstreif glittrede gjennem Gardinerne med et Par Støvstrimer hen paa det øverste af Portræterne paa Væggen og tændte enkelte Steder en luerød Glød i Guldlisterne under Loftet.

Der var adskillige hos Kommandørens iaften; der blinkede Uniformer med Ankerknapper, og i Vinduskarmen saas de graa Nakker af et Par ældre Søofficerer.

I den bløde posede Lænestol ved Divanbordet sad Kommandørinden, anselig, myndig, lidt fedladen med en vægtig Guldkjæde om Hals og Bryst. Det regelmæssige markerede Ansigt havde en vis værdig Fylde under Hagen. Hele Holdningen fortalte om fordums Skjønhed og Pretentioner.

I Sofaen sad Kapteinløitnant Focks Frue og nok

en værdig Dame og strikkede Tiden af paa haarde Livet.

Medens de ældre Søofficerer henne i Hjørnesofaen i al Lunhed hørte Kommandøren behandle og afgarve først Admiralitetet — Kommandøren og Admiralen var Hund og Kat, — og dernæst Marinestyrelsen, beleiredes Pianoet af tre fire af Marinens Premier- og Sekondløitnanter. Cecilie Witt ledte frem Noder for at synge, og der blev ydet fuld, hedblodig Tribut i hele Søofficerskredsen til Kommandørens ældste Datter, der med sin to Aar yngre Søster Marthe ivaares var kommet hjem fra et treaarigt Ophold i Kristiansfeldt.

I en mere beskeden Længselens Afstand sad et Par Kadetunderofficerer i hvide Benklæder og med venstre Skulder frynset i Guld af den nylig ved Eksamen vundne Epaulet. Den ene ludede og balancerede foroverbøiet paa Stolen henne ved det londonske Slaguhr, der stod i sin høie Mahognikasse et Stykke fra Ovnen, den anden grublede mørk indeklemt mellem Piedestalen og Sybordforhøiningen, hvor den lille runde rødmussede Laura Fock sad og hviskede med en Veninde, lidt stødt over, at han vendte hende Ryggen.

Der drømtes og bankede Forhaabninger i mange Hjerter.

Det var blevet ganske stille i Stuen, medens Cecilie sang.

Kun fra Sideværelset hørtes undertrykt Latter, og af og til skimtedes i Døraabningen Marthes tynde Slyngelalderskikkelse i Kamp med sin Fætter Jan, Sjømanden, der strævede med at vriste et Æble fra hende; den unge Piges lattermilde Ansigt og anstrengt sammenbidte Tænder viste, at Striden stod hed.

Kommandøren var ikke musikalsk; han sad og fandt sig i Omstændighederne. Af og til, naar han glemte sig og dæmpet fortsatte Passiaren, kom der

et talende Blik eller et betydningsfuldt: „Kjære Witt!" fra Kommandørinden.

Den lille skaldede, snakkesalige Kaptein med det lyse Plommeansigt og grisne Kindskjæg — Fru Focks Mand, som de kaldte ham — faldt hen i noget høitideligt sødt, medens tykke Marinelæge Clausen midt paa Gulvet med en Mine, som han plystrede til, stod og tegnede Linierne af den unge Piges prægtige kastaniebrune Haarsætning, Nakke og Skuldre i Luften bag hende.

Det, Løitnant Fasting fordybede sig saa i, var det levende Udtryk ved Munden. Stemmen dirrede saa frisk og klar; hele Maaden var saa naturlig, — saa knusende vakker! ...

Medens han bøiede sig over hendes Skulder og vendte Nodebladet, holdt han noget omstændelig paa med at forsikkre det lille Nodehefte mod at glide af Stativet, og hendes muntre retledende Nik afviste langtfra den lidt ubehændige Hjælp.

I den Disput, der bagefter udspandt sig mellem dem om deres forskjellige Yndlingssange, viste det sig, at de var aldeles uenige undtagen om én, hvorom de igjen var desto stærkere enige.

Medens de under livlig Meningsudveksling stod optagne af at gjennemblade Nodeheftet, hviskede Fru Fock henne i Sofaen:

„Hende faar De ikke beholde længe hjemme, Kommandørinde! Der er Væddemaal i Byen om, hvem der skal gaa af med Seiren."

Kommandørindens lidt rødsprængte Ansigt forraadte ikke med en Mine, at hun var smigret:

„Véd De hvad, kjære Fru Fock! Der gaar mange Veie til Rom. Deres Laura med hendes forstandige, stille Væsen og elskelige Naturlighed har just Herretække, — jeg tar ikke feil."

„Min stakkars lille Laura med sin Stumpnæse!" sukkede Fru Fock beskedent afværgende.

„Med den Hud og de friske Roser er hun mere

end vakker nok, kjære! Det er saamæn ikke Trækkenes Regelmæssighed som gjør det. Indbild Dem bare ikke, at hun er af dem, der slipper ubemærket gjennem Verden," spøgte hun.

Fru Fock saa et Øieblik gløg prøvende op paa hende. Skulde der ha været nogetslags Snak om hendes Laura? ...

„Nu sendte vi vore Smaapiger til Kristiansfeldt for at holde dem aldeles uberørte i Skoleaarene; vi vilde være fri for Ungdomskurtise," forklarede Kommandørinden. „Men en Mor har saamæn Brug for alle sine Øine. De unge Piger kan ikke være forsigtige nok; de skal være med, og man maa dog holde dem borte, som om Mandfolkene var bare Luft; og det er de ikke, Fru Fock!" klappede hun hende med et forstaaende Smil paa Armen.

Fru Fock rynkede Munden sammen som en Sypose; hun var nu paa det rene med, at hun havde havt Ret, — det var virkelig for Tænderne, Kommandørinden havde gjort sin sidste mystiske Tur til Hovedstaden.

Strikkepindene blinkede i Stilhed videre, medens Tankerne gik ...

Fru Fock tænkte paa, hvorledes den gode Kommandørinde selv i sin Tid havde været omtalt. Der gik sandelig nok af Historier om hende og alle de Gange, hun havde været baade offentlig og hemmelig forlovet, før hun som en lidt falmet Skjønhed havnede i Ægteskabet med den mindst femten Aar ældre daværende Kapteinløitnant Witt — og blev saa mistænkelig og stræng i sine Principer.

„Du Karsten!" vinkede Kommandørinden til sin Søn, en vakker mørk, krumnæset Løitnant med et tykt Sideskjæg og af en umiskjendelig Lighed med Moderen. Han var netop kommet ind og gik med en noget nonchalant Mine henover Gulvet, idet han ligegyldig strøg sig om den lidt tilgjort slappe Hage.

„Jeg hører, Du har havt Permission helt siden

igaar Eftermiddag, og dine Forældre har først den Ære at se Dig idag?" lød det inkvirerende; hun mysede forskende op paa ham.

„Godaften, Fru Fock! De hører, jeg skal ha min Straffepræken," nikkede han let hen. — „Vi tog en Landtur, Mama! Skovveien ind til . . . vig, Bull, Storm og jeg, — prægtig Maaneskin" ...

„Saa—aa, — man beser Landskabet om Natten ogsaa?" spurgte hun i en Tone, der skulde være stræng, men var temmelig moderlig overbærende og ikke fri for et Glimt af interesseret Nysgjerrighed.

„Aa nei, just ikke det; men saa blev der nu ikke netop sovet meget heller," kom det med en skjult Gispen. „Jeg har tat min Mon igjen oppe paa Kammeret i hele Eftermiddag.

Er der mere, Du vil vide, Mama?" spurgte han saa med en paagaaende Aabenhed, som færdig til at krænge ud med alting.

„Tak nei, min Gut, jeg har aldeles nok!"

Han fjernede sig, og Mama vekslede et lunt Blik med Fruerne:

„Det er ikke raadeligt at blande sig for langt ind i saadanne Herrers Affærer; men man faar jo ialfald lade, som man holder dem i Ørene.

Naa, hvad er det, Karsten?" spurgte hun, da Sønnen lidt efter igjen bøiede sig hviskende over hendes Lænestol.

Kommandørinden saa et Øieblik hen til Pianoet, hvor Cecilie stod i fuld livlig Passiar med Fasting.

„Cecilie!" vendte hun sig om i Stolen, — „der er vist flere, som vil ha en Kop The til; Du faar ta Dig lidt af os her."

Cecilie skyndte sig hen, affyrende et sidste Tilsvar underveis:

„Nei Fastings tysk, Mama! der stødte Løitnanten virkelig paa Grund, for jeg husker paa en Prik Paginaet, hvor Regelen staar ..."

Som hun skyllede en Kop ved Themaskinen,

slog en rund Gjenstand med temmelig Fart ned paa Bordet midt imellem Thetøiet, væltede et Par Kopper og trillede videre ned paa Gulvet. Det efterfulgtes af et forfærdet: „Nei men Mor! ..." fra den sekstenaarige Marthe, der under Søsterens Foredrag havde kjæmpet saa tappert inde i Sideværelset.

Kommandørinden rettede sig et Øieblik med et skarpt Opsyn, men tog sig igjen:

„Marthe, Marthe, hvor kan Du være saa barnagtig!"

Hendes Blik ledte søgende efter Gjenstanden; var det en Bold eller et Garnnøste? ...

Frem forbi Marthe trængte sig Sjømanden, en rask undersætsig Fyr med begsvart Lug og svære sorte Øienbryn:

„Jeg er rent ulykkelig, Tante! Det var mig, som kastede saa klodset, at Marthe ikke kunde ta imod."

„Et deiligt Æble," lo Fasting, som tog det op.

„Et af mine Glasæbler!" udbrød Kommandørinden med en ubehersket opfarende Bevægelse.

„Saa klart, at én kan se ind til Kjernen!" vedblev Løitnant Fasting og keg ind i Æblet. Med et: „værsaagod, Frøken!" gik han hen til Marthe med det.

„Ta—ak," kom det synkende i Halsen. Den unge Pige stod og hang med Hodet under Vægten af Moderens Fortørnelse, medens hun dog ikke kunde lade være at gløtte op.

„Ikke saa greit, Marthe, naar én har Beg i Haaret," trøstede Kommandøren.

„Jeg tænker, Marthe gjør bedst i at gaa op paa sit Værelse," mente Kommandørinden skarpt. „Det er ikke sundt for Smaapiger at være oppe saa sent; vi skal overholde Reglerne fra Kristiansfeldt."

„Drei af for Bygen, Marthe!" varede Kommandøren lunt.

„Du maa spørge Kaptejn Fock og Far, om ikke

de ogsaa vil ha The, Cecilie," lød det med et stramt Smil, før Kommandørinden reiste sig og forsvandt ind i det andet Værelse.

Kommandøren fandt for godt at vende den ægteskabelige Blindside til og fortsatte ivrigere og mere høirøstet med Fock.

„Marthe skal ha sine Skrub, forstaar sig," yttrede Karsten flot, — „Mamas Glasæbler, Jan, jeg tror Du er gal!"

„Skjændigt ... Det var mig, som rystede det ned og kastede med det, og saa gaar det ud over Marthe."

„Aa tag Dig endelig ikke saa nær af det, det Veir er snart over," trøstede Karsten.

Men Jan føg ud.

„Saadanne halvvoksne Jentunger maa ha lidt Kustus, ikke sandt, Fru Fock?" vedblev Karsten. „Man kan ikke sige, at hendes Opdragelse just er fuldendt i Kristiansfeldt, — hvad?"

„Marthe er et rent Naturbarn endnu," undskyldte Fru Fock.

„Sig ligesaa godt, at hun er som en ustyrlig Kalv, der netop er sluppet ud af Vinterfjøset! — Kan De se, Fru Fock," bøiede han sig fortrolig lavmælt over Sofakanten, „hvor hun ligner Far med den egne Maade at holde Hodet og kige med det ene Øie paa; hun vil det, hun vil, hun ogsaa ligesom han ... Skjøn skal hun da ikke bli, — noget mellem en ribbet Skjære og Ansats til Kraftfigur."

„Sig ikke det," trak Fru Fock paa det, — „det er nogle besynderlige Øine.

Ja her er blet en stor Forandring i Kommandørens Hus med de to voksne Døttre," konverserede hun videre. „Og saadan en Pragtblomst som Cecilie ..."

Karsten var blevet distræt. Han holdt Øie med Søsteren, som igjen stod omringet. Hun var midt inde i en munter Beskrivelse af Opholdet i Kristians-

feldt og alle de Tanker, de der gjorde sig om Verden udenfor. Pensionsgutterne eksisterede bag et høit Plankeværk; — og som de udmalte sig dem og lavede Romaner!

Der blev stigende livligt derhenne ved Vindusforhøiningen, helt til Karsten kom og bød Kort: — „Kommandøren forlangte to Løitnanter ind til Whisten!"

Den svære Værftsport hvinede paa sine Hængsler og faldt tungt i efter Selskabet. Kommandøren var alt med sit Lys i Haanden i Trappen for at gaa tilkøis.

I Stuen ordnede Cecilie Noderne og lukkede Pianoet.

Karsten stod henne ved Vinduet og ventede utaalmodig paa, at Stuepigen skulde faa taget ud Punscheglassene og forsvinde.

„Du kan tro, dette er noget andet end at være i Kristiansfeldt, Karsten! Hver Aften synes jeg, jeg skal op paa den lange mørke Sal igjen med de to Rader Senge og begge Lærerinderne til at passe paa os."

„Da skulde jeg ønske, Du havde en Smule af Kontrollen igjen jeg," lød det tvært. „Jeg skal sige Dig, Cecilie, der er ikke saa lidt at udsætte paa din Opførsel iaften."

„Hvad siger Du?" stansede hun forskrækket. „Hvad har jeg gjort?"

„Du opfører Dig adskillig mere som en Skoletøs end som en Dame."

Tonen var den overlegent belærende Brors og den verdensmandsmæssige Søofficers.

„Nei hør, véd Du hvad, Karsten, skal jeg sætte op en Mine? Jeg vil virkelig faa Lov til at være naturlig og ikke skabe mig til — her mellem bare Venner og kjendte Mennesker."

„Naa, saa Du regner Løitnanterne og saadanne nybagte Kadetsprader for Venner? — de vil vist føle sig meget smigret. Men det skal jeg sige Dig, Cecilie! jeg vil ikke ha en Søster, som mine Kammerater har tilbedste, — ler af, mildest talt. Jeg gad vide, hvad Du tror, de morer sig med at snakke om iaften?"

„Men Karsten!" brød hun ud imod ham, „dette er sjofelt ... Hvad har jeg gjort? Sig det. Kom med det, hører Du!"

„En Dame lar ikke Herrerne staa og hænge over sine Skuldre i det uendelige og vende Noderne baade frem og tilbage, medens hun ler og opmuntrer. Du kan være vis paa, at for Eksempel en Dame som Wally Wanckel ikke vilde tillade, nei aldrig vilde risikeret den Slags."

„Nei det kan Du ha saa inderlig Ret i!" kom det leende, medens Forargelsens Taarer stod hende i Øinene. „Jeg tror hellerikke, hun vilde risikeret det. Først er hun styg, og dernæst er hun stiv og dernæst er hun kjedelig. Skal det være mit Mønster, saa —"

„Ja det er Tingen. Du tror, Du er en Skjønhed, at alt skal dreie sig om Dig; og saa bærer Du Dig ad som en Gaas, eller, om Du vil, jeg skal udtrykke mig sirligere, som en Svane, der for første Gang er ude paa Dammen og lar sig beundre!"

„Det er skammeligt ... afskyeligt!" brast hun ud i Graad.

„Aa, Mor!" ... kaldte Karsten kort i Døren; — „kom lidt herind!

Cecilie er ikke til at faa til at begribe, at det ikke gaar an at staa i halvtimevis med Hodet ned i Nodehefterne sammen med mine høitagtede Venner, alle Marineofficererne! Jeg kjender dem jeg.

Og saa dernæst, Du skulde hørt, hvad det var for en Passiar, hun gav tilbedste, Mama, alle sine Tanker, — og de lod til at ha været mange, — om

unge Mandfolk, som var gjemt bag et Plankegjærde i Kristiansfeldt! ... Partere mig," — han reiste sig og pustede ud, — „er Du vakker, Søster Cecilie, saa er der visse Partier af Livet, hvor Du er saa dum som — ja dummere end ...

Jeg gad vide, om Du engang aner, hvordan de nu morer sig med at gaa Dig igjennem ikvæld?"

Cecilie kastede sig lidenskabeligt ind til Moderen:

„Jeg forsikkrer Dig, jeg forstaar det ikke," hulkede hun. „Det er skammeligt, saa skammeligt ... Jeg véd jo sletikke, hvordan jeg skal være eller, hvad der gaar an at sige. Jeg har ikke Lyst til at være mellem dem! ..."

„Nei hør nu Barn! Du maa bruge Forstand. Du er saa ung endda. Man kjender ikke Verden paa én Dag ... Jeg havde virkelig ogsaa tænkt at gi Dig en liden Paamindelse ... men tro Du Karsten!"

„Mama! ... siger Du ogsaa det?" raabte hun og saa modløs forskende paa hende.

„En ung Dame har naturligvis sine Midler til at distancere en Herre," trøstede Mama.

„Du vil nok lære Farvandene at kjende, Cilia!" strøg Karsten hende over Haaret. „Du behøver ikke at ta til Taarerne for det. Men lidt Lods trænger Du i Begyndelsen. — Gaa nu tilkøis og tænk lidt paa, hvad jeg har sagt ... Fryd Dig saa i, at Du ikke har nitten tyve ligesaa dumme Kristiansfeldtergjæs som Du selv inde paa Barakken din!" jønede han godsligt.

Cecilie drog sig hæftig undaf ham og fo'r ud af Døren. —

Kommandørinden var kommen fra Afklædningen og sad foroverbøiet bred og mægtig i den drivhvide Nattrøie og Natkappe med Armene over Lænestolen.

„Du kunde nok tat varsommere ivei, Karsten! Men det er godt, hun er blet lidt opskræmt og har faat Øiet en Smule op. En ung Pige maa være

saa va'r som en vild Fugl!" udstødte hun med et erfarent Suk og trykkede med forsigtig Haand sit smukke buklede Haar tilbage under Natkappen.

„Men saa blir de nu tilslut ganske kloge Fugle," mente Karsten flot, — „gjensidig Jagt det, Mor!"

Kommandørindens levende mørke Øine hvilte med et vist Behag paa den smukke Søn. Den Slags Bemærkninger af Karsten erobrede hende altid.

Hun sad og langsomt ligesom vaskede sine hvide Hænder, saa det spillede i Ringene, og godgjorde sig ved Tanken om, at hun skulde faa beholde ham hele Vinteren.

„Du skal se, Du skal faa det noksaa hyggeligt herhjemme, Karsten! — Du faar naturligvis holde din egen Selskabelighed, dit eget Kortbord ganske uafhængig af Far, og se, hvem Du vil hos Dig."

„Du lover godt, Mor; men Kommandøren har en glædelig Evne til at være allestedsnærværende."

„Han er blet meget medgjørligere, Karsten, forsikkrer jeg Dig. Og desuden, en Søn, som er Løitnant! — han vil indse, at Du ikke længere er noget Barn. Og saa véd Du jo, han fortrække tidlig om Aftenen ..."

„Ikke Spor af Anelse i hans Liv om, at han paalægger Folk Tvang!" knurrede Karsten.

„Véd Du hvad, min Ven!" nikkede Kommandørinden afledende, „jeg studerer paa at flytte Sofaen fra Salskammeret ind paa dit Værelse. Den er stor og gammeldags; men rigtig god og magelig — og pynter saa Du! ... Jeg vil gaa ned i Butiken til Printz og finde et vakkert Træk til den. Deroppe blir nu ubetinget dit eget Territorium ... Og hvor godt for Cecilie, at hun faar en saadan Bror til at føre sig om i Vinter!"

„Ja, jeg tviler ikke paa, at jeg faar min fulde Hyre."

„Hør, Karsten! her kom igaar Indbydelse til The imorgen Aften hos Konsul Wanckels ude paa

Landstedet. Jeg svarte nu paa egen Haand, at vi skulde komme; men jeg véd ikke, hvad Far vil sige til det."

„Du mener, han vil slaa sig vrang, gjøre Vrøvl?"

„Det blir et Nappetag. Jeg faar se at finde et beleiligt Øieblik; Du véd, hvor bange han er for, at vi skal paadrage os mere Omgang."

Hendes Blik fulgte grublende Sønnen, der slentrede op og ned i det skumre Værelse: — „Rigtig nette Folk, Du ... Det er Fragterne i disse Aar, som har gjort ham til den rige Mand.

Wally Wanckel er jo en ren Guldklump," sagde hun veiende med Hovedet.

„Det véd hun da ogsaa tilstrækkelig, — fransk Modejournal!" henkastede Karsten.

„Ja, hun har Raad til at holde de Toiletter, hun vil, — rigtig en kvindelig, sød Pige, Du ..."

„Gruelig flot Hus! Jeg maa sige, jeg ser hverken Visdommen eller Fornøielsen ved at bli borte derfra."

„Ja, ja, min Gut!" Kommandørinden reiste sin brede hvidklædte Skikkelse med et lidet Gisp, — „jeg maa jo faa Far til at gaa ... Du kan stikke Invitationskortet til ham imorgen ved Bordet, Du Karsten!"

II.

Rul rul rul rul, — rul rul rul rul, rul rul rul rul, rul rul ... gik det paa Pianoet derinde i Stuen.

„Tror Du ikke, vi kunde faa Lov til at gaa ned paa Badehuset og bade idag, Cecilie?" afbrød Marthe Øvingen.

Cecilie sad ved Vinduet og syde; men keg af og til ud af Ruden.

„Det er jo det deiligste Solskin og ordentlig hedt," pustede hun. „Kan Du ikke prøve, Cecilie! Mama siger ikke nei til Dig."

Cecilie gik ud, og Marthe tog igjen med et nyt Opbud af Iver paa med sit rul, rul Øvelsesskalaen op og ned ...

„Naa?"

„Vi faar ikke Lov. Mama siger, det er for koldt i Vandet saa sent i September."

Rul rul rul, — fortsatte det saa med Ærgrelsens Kraft. „Gid vi var i Kristiansfeldt igjen! Jeg synes Mama gjerne kunde høste ind Bergamotterne idag ... Hvad ser Du saa ud efter hele Tiden, Cecilie? Ser Du Jan? — det er snart mod Middag.

Nei hvad er det, Du ser saa efter?" sprang hun hen til Vinduet. — „Aa, bare Karsten og Far — og Fasting ... Mon Fasting skal hid?"

„Jeg saa ikke den Vei!" paastod Cecilie hidsigt; — „og hvorfor skulde Fasting just hid, maa jeg spørge?"

Hun trak i det samme Hodet hastig tilbage.

Han saa stivt og opmærksomt ind og hilste meget venligt til Marthe, der nikkede igjen som en god Ven og bekjendt.

„Hvorfor stak Du Dig undaf, Cecilie?" vedblev hun barnagtig ærtende.

„Det gaar i Spisestudøren!" stansede hun med ét og skyndte sig hen til Pianoet.

Rul, rul, rul rul ...

„Var det Mama, tror Du?" Hun lyttede. — „Nei bare Nella."

Cecilie havde nu flyttet Plads til den modsatte Side af Sybordet.

„Du mener, Fasting kan komme tilbage igjen?" Marthe stak nysgjerrig Hodet ind i Vinduskarmen for at se længst muligt; det var et rødligt Haar,

der vred og krøllede sig stridt væksterlig helt ud til Toppen.

„Hør Marthe, jeg synes rigtig, Du skulde øve nu, saa Du engang blev færdig! Forresten véd Du godt, at jeg ikke bryr mig om, enten Fasting gaar frem eller tilbage."

„Bi lidt, bi lidt, der kommer nogen," vedblev Marthe ufortrøden paa Udkig bag Søsteren.

Cecilie bøiede sig hastig ind til Gardinet.

„Aa det er bare tykke Sørensen; nei hvor han stabber ...

Og der er Jan!" raabte hun med den lidt opsnuppede Næse omtrent fladtrykt mod Ruden.

„Jeg lukker Vinduet op, Cecilie! Han kan godt klyve ind igjennem det. Jan! Jan!" vinkede hun ud.

„Er Du gal, Marthe; vil Du lukke igjen!"

„Der er jo ingen, som ser det."

„Ingen, som ser det? Fasting gik jo der; — og desuden, — luk bare igjen, siger jeg Dig."

Der stod en Strid om Vinduet. Marthes magre tynde Arme trodsede tappert imod for at holde det aabent.

Det smekkedes i netop, som Jan stod under det, ikke uvillig til at efterfølge Anmodningen.

Nu kom han imidlertid ind i Stuen den rigtige Vei; men med en overmaade bekymret Bedemandsmine, og hans ellers saa lystige Ansigt saa trykket og beklemt ud. Den lave kraftige Pande med den svarte Lug over bar den rene Sorg.

„Hvad er det, Jan?" fo'r de begge forskrækket imod ham.

Han rystede bedrøvet paa Hodet ... „Naar Uheldet er ude, saa er det ude," sagde han trist og satte sig hen paa en Stol.

„Men der maa da være en Maade at klare det paa ... det er da umuligt, at sligt ikke kan gjøres om?" grundede han øiensynlig i Vaande.

„Hvilket da, Jan?"

„Aa jeg, min Dumrian! — har ikke Kommandøren vist Jer Brevene?"

„Hvilke Breve ... Hvorfra?"

„Naa saa I véd det ikke, — naa saa! — Ja da — da er det nok ikke rigtig af mig at komme med det ... Men det er da umuligt, at det ikke skulde kunne gjøres om," mumlede han for sig selv, — „umuligt! umuligt! ..."

„Men hvad for noget, Jan!" rystede Cecilie ham i Armen, medens Marthe stod fortabt af Skræk.

„Det er nu heller ingen Manér det at gifte de unge Piger bort ved Lodtrækning; — men det skal være Lov der i Brødremenigheden i Kristiansfeldt. Véd I noget, om der virkelig er en saadan Lov?"

„Naturligvis bare for Brødremenighedens Medlemmer," sagde Cecilie.

„Ja men nu er Ulykken, at de har holdt Lodtrækning og tat Jer to med, som var i Pensionen."

„Os?"

„Der er kommet Brev idag. Kommandøren har været aldeles ude af det."

„Os?"

„— for det er nok en hellig Handling, som er uangribelig, staar der."

„Os?" ... Marthe saa ulykkelig hen paa Cecilie.

„Den ene af Jer, jeg véd ikke, hvem det er, har faat Nummer for Menighedens ældste, som skal være to og otti Aar og saare behøve Pleie i sine sidste Støvets Aar, staar der; og den anden har faat en Broder, som har været gift før og har ni Børn ... og er Snusfabrikant. Han maler al den Snus, de behøver baade Brødrene og Søstrene der — paa syv store Snuskværne ..."

„Aa din Skøier!"

Marthe kom sig af sin dybe Panik ved, at Cecilie pludselig lige harmfuld som lettet regalerte Jan med et ganske velrettet Ørefigen; han havde virkelig et Øieblik overrumplet hende!

„Og det tror Du, Du kunde indbilde os, — saadant noget dumt! Er det den Slags, Du sidder og grubler ud paa Navigationsskolen?"

„Aa Du var frygtelig bange for Snushandleren, Cecilie! Det nytter ikke at nægte det. I stod, som I var bortgiftet begge to," fornøiede han sig.

„Jeg lar mig ikke ta, min kjære Jan! Men Du skal ha det igjen, vær rolig!" lovede Cecilie og satte sig værdigt hen ved Sybordet.

Der skulde hun uvilkaarligt og mod alt, hvad hun havde tænkt, komme til at hilse saa ekstra straalende til Fasting, som ganske rigtig netop vendte tilbage fra Maskinværkstedet med en Papirrulle under Armen.

Jans Mor var en Halvsøster af Kommandøren. Hans Far, Doktor Børresen i Nordfjord, var for nogle Aar siden forulykket paa en Embedsreise, — et Slag for Familien, som førte til, at Jan, den ældste Søn, maatte tages ud af Borgerskolen og gaa tilsjøs. Kommandøren havde taget sig endel af ham og nu, han læste til Styrmandseksamen, og det lod til at være trangt om Ressourcerne, havde han budt sin Slægtning at bo der i Huset.

Saasnart Værftsklokken ringede Middagshvilen ind for Arbeidsstokken, holdtes der Udkig af Søstrene efter Jan, der ventedes fra Navigationsskolen. Han indfandt sig da ogsaa tidligst mulig i Bevidstheden om, at de tre nok skulde udfylde den gnavne Halvtime, før man gik tilbords. —

-- Fruen øste op Fiskesuppe til Middagen med Boller og Portulak, — det var Sønnens Yndlingsret.

„Og saa „Fisk paa Fad", Mama!" hilste Karsten den ny Ret, som kom. -— „Apropos! vi har faat Invitation ud til Konsul Wanckel paa Landstedet. Jeg hører, det skal være for os Officerer paa Korvetten ... blir nok galant. The, lidt Dans, meget Champagne."

„Aa—aa," udstødte Marthe ivrig, „jeg faar da

ogsaa være med, naar det er ude paa Landstedet, Mama?"

„Plag mig ikke, Barn! Det blir ved, at Du venter med at komme ud i Selskab til næste Aar."

„Nei véd Du hvad, Marthemor! Du er sandelig for grøn en Kart," stadfæstede Karsten. „Jeg har nok med at bibringe din Søster Rudimenterne."

„Tak, Karsten! din Søster skal ikke bry Dig, jeg har ingen Lyst til at gaa," sagde Cecilie lavt og saa ned i Tallerkenen.

„Snik, Snak, Cecilie!" afbrød Mama utaalmodig.

„Nei gaa ikke i Selskab, Du Cecilie!" harcellerede Karsten. „Kavalererne er saa rent slemme i denne onde Verden, — især da mod Dig, — saa paatrængende til at engagere! Der er ogsaa sørget for en Whist til Papa, ser jeg."

„Saa, — nu gaar det løs med Turneringen! levér det til din Mor," skød Kommandøren Indbydelsesbilletten fra sig henover Dugen. „Jeg for min Del agter at ligge fortøiet i min Seng Klokken ti." Han spiste rask væk, saa det graa Skjæg bevægede sig ved Kjæverne.

„Ja det er unægtelig det mageligste, Witt! Men jeg har ikke let for at indse, at vi, som har Pligt til at repræsentere, bare kan svare: Nei Tak, jeg ligger helst i min Seng!"

„Min Tjenestepligt fordrer, at jeg skal staa op om Morgenen; den Side, som kræver ogsaa at være oppe udover Natten, faar Du besørge."

„Man faar dog vise, at man sætter Pris paa Konsulens Opmærksomhed baade mod Etaten og os personlig. — Han er nu vel blevet omtrent vor rigeste Skibsreder!" kom det med Vægt paa det sidste Argument.

„Ja ja, drag afsted. Jeg nægter aldeles at være forpligtet udenfor Bygrænsen," satte Kommandøren i.

„Saa! Ja saa tænker jeg, ogsaa vi holder os til

Bygrænsen og gjør os det hyggeligt hjemme iaften," lød det i mild opgivende Tone.

Kommandøren syntes ikke at have noget at erindre mod den Udvei; han var optaget af at suge ud et Fiskehoved.

„Det vil jo bli en rigtig glædelig Opmuntring baade for Karsten og os andre nu, han netop er kommet hjem," fortsatte Mama.

„Karsten kan jo gaa, har han Lyst!"

„Fra os nu? — nei det vil jeg rigtignok frabede mig, Witt! Du kan ikke mene, hvad Du der siger; det var nu lidt hjerteløst, rent ud sagt. Saadan Hensynsløshed."

„Naa, naa, Mama, naar nu Far ikke synes om at reise med," fandt Karsten det hensigtsmæssigt at lægge ind.

„Maa jeg be, Karsten! Far er endnu hverken saa svag eller saa gammel, at han behøver at ty til Undskyldninger, som kanske kunde passe for en Pensionist, — og som mildest talt gjør os alle latterlige."

Kommandøren rettede sig bistert; hans ni og seksti Aar og Spørgsmaalet om at søge Afsked var hans saare Punkt.

„Og Karsten kan da sandelig ikke gaa hen og forsvare sig med din Bygrænse uden at bli til den rene Latter for sine Kammerater," forfulgte hun sit vundne Overtag. „Men, — naar Du vil det, Witt, saa faar vi trøste os saa godt, vi kan herhjemme iaften," lagde hun til med noget, der skulde være hengiven Resignation.

Kammandøren saa paa hende. Der var slemme Uveirsskyer isigte. Han sad øiensynlig stedt i Valget mellem „Aftenens Hygge" og „Bygrænsen" ...

„Jeg forudser saa tilstrækkelig nok af Selskabelighed, naar Karsten skal gaa ledig herhjemme i hele Vinter lige fra Korvetten er lagt op," udbrød han bidsk.

Der fulgte en lummer Pause, hvorunder Karsten trommede paa Bordet og kræmtede.

„Min Bestemmelse skal Du faa, naar jeg kommer fra Værftet i Eftermiddag, Jutta! Du faar ha den Godhed at vente saalænge."

Kommandørinden forstod, at „Bygrænsen" var falden; men kunde ikke dy sig for at replicere til Sidehugget mod Karsten.

„Gaa herhjemme, siger Du, Witt, — Karsten? Som han ikke gjør sin Pligt i sin Tjeneste her som Ekvipagemester? — som vi ikke maa være saa inderlig glade og taknemmelige, saalænge vi bare faar beholde ham?"

„Jeg siger, at Selskabeligheden ruinerer vore unge Mennesker, gjør dem bløde og slappe i Tøiet, saa de mister den rette Ærgjerrighed. I Karstens Sted," ivrede Kommandøren med en infernalsk Fistel, „havde jeg nu været i engelsk, fransk, amerikansk, pokkerivoldsk Tjeneste ude i Verden og arbeidet mig op til noget i min sømilitære Videnskab, udvidet min Horisont, — saa jeg engang kunde naa noget klækkeligt herhjemme. Men i det Sted skal man danse og kurtisere og være Løve i nogle smaa Cirkler ..."

Karsten gjorde et Ryk med Stolen.

„Witt! ... betænker Du, hvad der kan komme ud af dette?" stansede Kommandørinden sin Mand betydende.

„Ja det er saamæn ikke min Lyst at gaa her til Forargelse hjemme!" henslængte Karsten brøsigt. „For den Sags Skyld kan jeg gi mig i hvad Tjeneste, det skal være."

„Der ser Du, Witt, hvad det fører til," lød det jammerfuldt. Tanken om, at hendes Øiesten skulde gaa i udenlandsk Tjeneste var Kommandørindens Panik.

„Jeg mener, at en Søofficer, som virkelig vil være en Sjømand, skal søge sin Uddannelse gjennem Gjerning paa Sjøen," retirerede Kommandøren.

„I Karstens Sted tog jeg tusen Gange hellere end det Slaraffenleben en Løitnantspost paa et af Statens Dampskibe, som gaar rundt Kysten. — Paa Nordland antager jeg, han temmelig snart kunde bli Chef."

„Takker saameget, Far, hellere da i fransk Tjeneste end det Hundearbeide der nordpaa."

„Gud bevare Dig, Mand! Karsten skulde gaa hen og grundlægge en ødelagt Helse i Vinterveir og Træk og Væde der nord? — med Rheumatisme og Gigt for alle sine Dage; jeg maa sige, Du taler uforsvarligt."

„Aa jeg tænker ikke, en ung Officer grundlægger farlig mere Helse ved at gaa og drive paa Gagen og ingenting bestille Aaret rundt, — slænge sig væk paa Billarder og Restaurationer og alt det der. Jeg saa dem nu langt tryggere ude paa et ordentligt Vintertogt."

„Har Du da ikke en Tanke for mig, Witt? Har jeg mere end denne ene Søn? — og ham skulde jeg vide ude i de værste Farvande ... Jeg vilde ikke faa Ro hverken Dag eller Nat!"

Hun sad overvældet som den levende Bebreidelse.

„Du ser mig nu straks baade sunket og forlist, Mama. Men jeg har ofte spekuleret paa et Par Aarstid i udenlandsk Tjeneste, for en Sjømand kan det gaa for samme Vasken," yttrede Karsten med ligegyldig Mandighed. „Det er da ingen Evighed, Mor!"

„Ja komme ud!" optog Jan ivrig. „Aldrig har jeg set slige Manofwarer — med Damp da, — som paa Rheden af Bombay; Kanoner ud af Gluggene saa store som Kværnstene. Og naar de skjød, dundrede det, saa —"

„Karsten er heldigvis ikke i den Stilling, at han er nødt til at fare paa den anden Side af Jorden som Skibsgut!" afbrød Kommandørinden ham med

et Træk ved Munden, som hun bemærkede ham dybt nede i et Skibsrum.

„Jutta!" kræmtede Kommandøren hvast mindende.

Med et stivt Smil ned mod Dugen lagde hun omhyggelig Servietten sammen ind i Sølvringen. Stolen skjødes tilbage, og med en Værdighed, hvori der lumrede som af en overhedet Kakkelovn, strøg hun høitidelig ud af Døren.

Under den almindelige Taushed skrabede straks efter ogsaa Kommandørens Stol. Han gik lige ind paa Kontoret. Jan og Karsten forsvandt hver sin Vei.

At Kommandørinden ikke var i naadigt Hjørne, hørte gamle Nella, som stod ved Strygebrættet i Pigekammeret, alt paa den hæftige Knirken af Skridtene indover det lange Kjøkkengulv. Nella havde kastet alt andet og straks taget fat paa Cecilies Kjole til iaften.

„Læg det hele bort!" lød det. „Har Du ikke fundet for godt at gjøre det før, saa skal vi ikke ha det sjusket af i sidste Øieblik."

„Kommandørinden befalte, jeg skulde stryge Gardinerne og Mansjetskjorterne Mandag og Tirsdag, og saa var det Vinduspudsningen. Men Kjolen skal nok bli færdig, der er god Tid."

„Du burde vidst saameget som, at Cecilie maa ha sit Tøi iorden. Et Menneske, som har været i vort Hus i tyve Aar, skulde dog vide lidt Besked, synes jeg, — at der kan komme noget paa hvert Øieblik. Men det lader virkelig til, at man først maa henvende sig til Dig for at kunne gaa ud en Aften. Det er en forfærdelig Uorden! Takket være Dig, faar Cecilie nu være hjemme eller brillere i mørk Hverdagskjole. Læg det hele væk ...

Jeg véd ikke engang om nogen af os er i Humør til at reise!" endte hun yderligere knusende, idet

hun med en tung Bebreidelsens Vægt igjen styrede indover.

Det udtryksfuldeste i Nellas Ansigt, det altid bekymrede Mundparti med den lange gule Kind op til Ørespidsen stod fuld af stille, haardnakket Stædighed; hun stred bare ivrig videre neddukket i sit.

Der havde gjennem de mange Aars Slidninger udviklet sig en særegen Taktik imellem dem. Kommandørinden havde sin Styrke i Angrebet, Nella i Defensiven. Kommandørinden var som en Orkan, der, efter at have sendt sine Stormstød ud, igjen lagde sig, medens Nella, i Øieblikket omblæst, ikke havde andet at ty til end en haardnakket, dagelang mut Uforsonlighed, hvori hun gik utilgjængelig for selv de finest udtænkte Tilnærmelser.

Hendes komplette Uundværlighed havde bevist sig gjennem en Række Kriser, som før i Tiden gjerne toppede i Opsigelser, der igjen ligesaa stadig blev taget tilbage.

Det var Kommandørinden en moralsk Fornødenhed at vide alt i Orden og i pudset blank, præsentabel Stand; kunde hun fæstet hele Verdensordenens Uhrværk med Skruer, vilde det været hendes Fuldkommenhedsideal. Og vaske og støve og rydde, det kunde ingen som Nella! — At der ikraft af en eller anden særlig til Stillingen hørende Nødvendighed maatte være „fint og blaast" hos Kommandørens, var tilslut gaat Nella i Blodet som en hidsende Ærgjerrighed. Travl og fuld af Omsorger gik hun der mellem dem som en lukket Æske, hvor de alle gjemte hulter til bulter baade sine Humørsudbrud og sine Hjertensmeninger. Hun var, saa at sige, Husets samlede Fortrolighed, samtidig den Søplekasse og den Bomuld, hvori det blev forvaret altsammen — baade for og imod. Hendes Taushed fortolkedes som det selvfølgelige samtykkende Ekko; det Tilfælde, at de modstridende Meninger skulde rive sig mod hinanden og danne nogen Hvirvel i

hendes Hjerne, forudsattes ikke. Og lige vigtigt og lige presserende var det for Nella, enten det gjaldt en Sorg i Huset, eller det var en Skjorte, som havde faat en Rynke under Jernet. — — — — —

— Inde ved Kaffeen var der taust og trykket.

Kommandørinden sad i Sofaen og tog Drag af Lugteflasken, medens Smaapigerne svævede som Skygger og hviskede.

Karsten slentrede opgivet med Koppen og plystrede.

Jan slugte sin Kaffe og gik.

„Det er mærkværdigt, at han endelig havde den Takt at gaa!" udbrød Kommandørinden nervøst. „Det er en sand Plage at føle de Øine paa sig hele Tiden ... En saadan Matrosgut i vort Hus og ved vort Bord hele Vinteren igjennem! Han forstaar aldeles ikke sin Stilling, formelig som han tillader sig at holde en Mening — paa den ligeberettigede Slægts Vegne ...

Bring en Kop ind paa Kontoret, Cecilie! ha Sukker og Fløde i. Du kan glæde din Far med at ingen af os reiser i Selskab iaften. Jeg kjender min Hovedpine i Anmarsch," udbrød hun lummer.

„Nei, Gamlen skal ikke sige mange Ord, før jeg gaar til England," endte Karsten høit en Ærgrelsens Tankerække. „By mig den Hunderute nordpaa!" — Moderen skulde føle Tyngden, — det var ikke hans Skyld, om han blev hjemme.

Hun sad og sukkede under Presset som i en Skruestik.

„Men hvorfor skulde det nu endelig være nordpaa, Karsten?" kom det forsigtig fra hendes efter Udveie søgende Tanke. — „End her sydpaa, min egen Gut, ... med et af Statens gode Dampskibe?"

„Næstkommanderende? — ja det er jo en forgyldt Slavestilling ... me—n hvor slaver man ikke?"

„Fra Vaaren af naturligvis, — var det saa galt,

Karsten," vedblev hun mere og mere ivrig.

Kommandørinden havde faat en lys Indgivelse. Tog Karsten en saadan Ansættelse, kom hun til at se ham hver anden Uge, naar Dampskibet anløb Stedet; — og Faren for udenlandsk Tjeneste var fjernet.

Da Cecilie kom tilbage, var der et helt Omslag i Luften. Karsten lod til at være noksaa vundet for Mamas Idé; og Mama var midt inde i det, talte om Fars store Indflydelse, og hvilket Dampskib der skulde være det bedste ...

„Jeg ser Dig staa paa Kommandobrættet, Karsten, og vinke til os her i Vinduerne med Uniformshuen — og Far passe paa paa Volden med Kikkerten. Det skulde bli noget for din Mor at gaa op til Kristiania med dit Dampskib!

Aa, kjære Dig, Cecilie," afbrød hun sig selv, — „gaa ud og se, om Nella er svært sur, Du. Sig, Du skal ha din lilla Kjole paa iaften, og at Mama sa', at hun stolte paa Nella med Pibeskjørtet. Bed hende lægge frem til Far. Spøg lidt med hende, Du. Og se her, ta med Dig Kaffe ud til hende — og to Tvebakker ..."

Jan saa jo godt, at Marthe kom lidt fortudet frem, da de andre skulde kjøre afsted til Selskabet.

Der vankede Formaninger fra Kommandørinden helt til ud af Vognen:

Marthe skulde læse sine Lekser og saa tilsengs, — ingen Ramlen paa Pianoet! Kommandørinden havde selv tat Nøglen. Jan fik hjælpe Nella med at bære Blomsterne ind fra Havetrappen, det blev vist koldt til Natten, — „og Aftensmaden op paa Værelset, Jan! Du har vist saa nok at læse til imorgen? Nella hænger ind Gadedørsnøglen Klokken ni ...

Du rydder op og ordner overalt, Nella!" bøiede hun sig med en sidste Ordre ud af Vognen, idet den rullede afsted.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Skulde de spille lidt Fjerbold i Salen?

Kaste Ring ude paa Gaardspladsen? — bare et Øieblik?

Spise Ribs i Haven?

Marthe rystede paa Hovedet til alt, hvad Jan foreslog; det var bedst, hun satte sig til at puge Fransken. — „Eller Jan! skal vi skynde os ned i Prammen og ro i Kanalen ... bare lidt, før det skumrer?"

At ro var det morsomste, hun vidste! Men saa maatte han baade faa laant Aarer og løse Baaden. Hun skulde springe hen til den gamle Olsen, Opsynsmanden, for at faa Nøglen til Lænken.

Hun fo'r afsted knyttende Hatten i Farten, og havde alt været oppe hos Opsynsmanden, da Jan kom traskende med Aarerne paa Nakken.

Arbeidsstokken havde forladt Værftet, og den sidste Sol faldt endnu kun paa Bagsiden og Tagspidserne af den Række numererede gule Bygningsskur, hvori Kanonrobaadene opbevaredes.

Oppe paa Volden kastede de fem, seks Signalkanoner langstrakte Skygger. De stod der paa sine gammeldags Lavetter med Træhuse over Fænghullerne, Mundingen i Veiret og en høi Mine af at beskytte Havnen, hvor der laa et Par overtækkede Orlogsskrog.

De maatte skynde sig, skulde der blive nogen Tid til at ro.

De fandt Prammen halv nedsænket og fuld af Sjø.

Medens Jan stod og øste den læns, kunde han ikke lade være at undre sig over, hvilke Kræfter der stak i hende.

Hun trak den tunge, vastrukne Baad til sig efter

Fæstelænken. Meningen var at faa Foden hen paa den svære Landtrosse over til Skroget af Briggen, som laa forhalet til Kaien for at faa Vintertag over sig. Hun prøvede og prøvede:

„Nu gaar jeg!" raabte hun hændigt ballancerende.

„Nu gaar jeg, Jan!" ... fulgte det ængsteligt. Hun havde vovet Foden ud over Dobbeltstikket paa Trossen, og den svære Knude viste sig at hindre Tilbagetoget.

„Falder jeg, Jan, saa — pas paa!" ... lød det beklemt.

Hun stod og turde hverken gaa frem eller tilbage, — indtil hun med en pludselig Beslutning tog Fart.

„Jan!" lød det bjerget; hun havde faat Tag i Risbundten over i Briggens Klyds.

„Kan Du gjøre mig det efter!" hoverede hun oppe fra Rælingen.

„Jeg siger Dig, Marthe," fo'r han sint op og slængte Øsekarret, — „det var bare paa et Haar, Du kunde faldt og slaat Dig fordærvet mod Prammen!"

„Staa ikke der og skjænd; men skynd Dig og øs og kom og læg Baaden under."

„Nei nu kan Du bese Briggen."

„Kom straks, hører Du ... kom, siger jeg Dig!"

„Aa Du kan øve Dig lidt i Navigation."

„Her er virkelig hyggeligt ombord; jeg tror, jeg vil la' være at ro," gik hun resigneret nynnende ...

„Nu husker jeg det, jeg maa skynde mig hjem og læse Gramatiken."

„Nei nu er Baaden knusk tør, Marthe!" raabte han og lagde til med Prammen.

„Bæ for det, — Du maatte da komme!" — og med et overmodigt Hop var hun nede i den.

„Nu ror vi opover, jeg tar den ene Aare."

Hun satte sig hen paa Fortoften og bed i den største Ivrighed Tænderne sammen, medens hun trak i Aaren, saa det gik hvidt i Vandet under Bladet. Han stod og skaadede.

„Jan!" stoppede hun pludselig op ildrød efter den første Anstrengelse ... „Devold, Du kan tro, jeg har havt Moro af ham i Eftermiddag. Han kiger altid paa den venstre Skulder, hvor han har Epauletten, siden han blev Kadetunderofficer. Han kom saadan ganske ligegyldig hen til Haveporten, hvor jeg stod, og begyndte:

„De skal vel i Selskab iaften, Frøken Marthe?"

„Det er netop det, jeg ikke skal, Hr. Devold!" takkede jeg ham for hans behagelige Efterspørgsel. Men da skulde Du ha set hans Ansigt, — det blev saa langt som saa! Han stod rent fortabt og gabte.

Men da jeg saa sagde: Ikke jeg, men Far og Mor og — Cecilie, da blev Fjæset rent firkantet af Fryd og Salighed. Han hostede og stottede og prøvede at lade, som om det ikke var for at faa vide netop det, han var kommet; men han gik saa mærkelig straks sin Vei.

De er gruelig fornøielige saadanne forlibte Herrer. De gaar og lister sig og lurer og lader som ingenting. Devold er nu den sjette, som jeg ved er forgabet i Cecilie; det vil sige ordentlig. Først er det nu Fasting —"

„Ja han blir nu den øverste af dem allesammen," udbrød Jan. „En kan se paa ham, at det er en Mand!"

„Jeg skulde da vel tro, Du kan se det paa Karsten ogsaa?" føg Marthe op; — „og Du siger, at Fasting er den første."

„Ja det faar bli staaende ved det, ser Du, Marthe. Han og saa gamle Kommandøren. Hui, hvad det kunde blet af Gamlingen, om han havde faat slaat Armene rigtig ud! Du ligner ham lidt over Skuldrene, Marthe."

„Jeg?" udbrød hun hidsig.

„Karsten er bare som en pen rigget Barkebaad, som hans Far nu vil stage ud slig, som han sjøl gjerne vilde ha seilet. Men ser Du, Karsten har ikke den Natur."

„Véd Du hvad, Karsten ..." reiste hun sig.

„Han vilde ta Vand ind og søkke, skulde han ud slig som Gamlen tænker. Gamlen er bare gal, fordi han sjel ikke har været nok ivei."

„Jeg synes, Du er baade uopdragen og raa," tog Marthe i. „Du hørte i Middags?"

„Ja han blev kjørt ud i Dampskibsfarten."

„Jeg vil hjem, siger jeg Dig! Vær saa god og vend, jeg vil hjem." Hun tog i med Aaren paa sin Side og vendte Baaden.

„Men Marthe, Du skjønner da —"

Marthe svarte ikke.

„Karsten kan være meget bra for det; — han er jo en overmaade dygtig Officer."

„Tak, maa jeg faa komme paa Land."

„Og jeg mener jo ogsaa, han er snil, bare lidt, lidt formeget Mors Søn — og vék i Fisken," — var han saa uheldig at lægge til, idet Baaden var ved Bryggetrappen.

„Tak for din gode Mening om ham, Jan," kniksede hun deroppe fra, før hun med fornærmet Reisning tog Veien hjemover.

„Marthe ... Marthe!" lød det bagom hende.

Marthe blot skyndte paa.

„Marthe!" hørte hun igjen, -- „Du maa da betænke, vi kan ikke fare i sligt Optog lige op til Huset."

Farten bare øgedes. — Sligt Optog? ... hun maatte se sig om bare et Glimt; men det var nok til at faa hende til at stanse.

Jan fo'r efter med hendes Hat paa Hodet.

„Jeg troede, Du vilde ha Hatten med Dig, Marthe?"

„Tak, kom hid med den."

„Faar ikke det Fillebaandet op igjen, forsikkrer jeg Dig. Det er gaat galt i Farten med Halvstikket, — blet Blaaknude. Jeg vil være hængt, om jeg faar den Hatten af mig!"

„Riv ikke Baandet, hører Du; Mor blir vred. Hører Du! Jeg skal knytte op ..."

Hun plukkede Knuden op under Hagen paa ham og begyndte interesseret at passe Hatten, saa til den ene og saa til den anden Side. Med et:

„Aa fy, hvor fæl!" rev hun den pludselig af ham og fo'r afsted.

Ud af Dagligstuvinduet stak gamle Nella sit ivrig speidende Hoved.

„Vi var bare lidt nede ved Kanalen, Nella."

„Jeg siger, Di gjør mig ulykkelig engang! Der skulde bli et Hus, om Kommandørinden fik vide, at det var slig, Du drev Læsningen din, Jan. Og Marthe, som bare skulde lære Leksen og lægge sig ..."

„Jeg maa faa sidde i Sengen lidt og læse, mens Du venter paa dem, Nella, — bare en halv Time," bad Marthe.

III.

Gik der nogen Sjømand paa hele Kysten og længtes efter Isløsningen, saa var det gamle Kommandøren. Han syntes, han gjorde rent Vintertogt med alle de sene Hundevagter i Baller og Selskaber efter Jul. Han betvilede ikke et Øieblik, at Selskabelighed var en baade Verdens- og Husulykke, at den foruden Tjenestens Ruin tilmed fremskyndede en sørgelig tidlig Død; men han holdt dog denne sin bittre Overbevisning saa temmelig inden Taushedens

Segl. En fuld Afdækning af hans Formening vilde have ført til en altfor voldsom huslig Brydning med hans Jutta uden anden Udsigt end alligevel at maatte fire, og saa foretrak han at gaa for lukkede Kanonporte.

Og ikvæld igjen Bal ... det var bare for anden Gang i samme Uge!

Han havde set Husets faste Syjomfru efter Middagen etablere sig inde i Dagligstuen og vidste, hvad Klokken var slagen. Han gik urven op og tog sig en Middagslur.

Dernede i Stuen udbredte sig en stedse vidtløftigere Travlhed med Toilettet til Aftenen. Over Sofa, Stolerygge og Borde bredte sig efterhaanden alskens klart Tyl og skylette ætheriske luftige Skjørter, der vogtedes med Argusøine og ængstelige Advarselens Raab, bare Karsten eller Jan paa deres Passage gjennem Stuen kom paa tre Skridts Hold.

Kommandørindens Pynt og rumoptagende, kniplingsbesatte Silkekjole optog to tre Stole mindst behørig satte ud fra hverandre.

„En Pakke fra Kristiania til Tante!" kom Jan ind; han havde attrapperet den ude i Værftsporten.

Kommandørinden næsten rev den op. — „Hys, er det Far, som kommer i Trappen? Spring imod ham med Aviserne, Du Marthe!

Tror Du ikke, Du kunde finde et hensigtsmæssigere Opholdssted, Jan, end her inde mellem al Pynten og vore stivede hvide Sager?"

Hendes utaalmodige Hænder og ærgerlig opgivne Mine forraadte noksom, at hun allerede var paa det rene med, at hun fik en Skuffelse.

Hun havde ventet det ny Hovedtøi fra Kristiania sammen med et Par andre Bestillinger, — og alle de Anstalter, hun havde gjort for at faa det i rette Tid! — De var saa venlige at skaffe hende den Fornøielse at maatte optræde i et af de Hovedtøier, hun havde præsenteret sig i før i Vinter.

Nella fik straks skaffe ned Tiner og Kasser.

Skulde hun nu sætte Blomsterne fra Kjøbenhavnerkappen paa den hvide Flors? — eller nytte Fjærpynten fra Hamburg? ...

Hun hentede frem og ledte mellem de forskjellige runde og firkantede Æsker, tog ud og vragede. Bordet blomstrede og svulmede i Flor af hendes Kappe- og Haarbesætninger, medens hun bøiet over det og ivrig stedt i Valget idelig appellerede til Syjomfruen om ny Ændringer og Forandringer.

„Hvad synes De, Jomfru Mathisen, om denne Sammensætning? Jeg har nu varieret med Blomster hele Vinteren. Det er det med Fjær, at —"

Kommandørinden fandt ikke for godt at fortsætte, men holdt Kappen betænksomt prøvende ud for sig paa Haanden. Fjær gav Værdighed, men desværre ogsaa — Alder ...

En liden ekstra Rynke ved Øiet røbede en vis indre Strid, inden hun bestemte sig for Fjærbesætningen.

„Og saa taaler min blaa Kjole inderlig godt at tages lidt ind i Livet, Jomfru Mathisen; den er næsten en Tomme for vid. — Cecilie er vel begyndt at klæde sig, Nella?"

— Cecilie kjendte alt enkelte ufrivillige frysende Anfald af Balangsten. Den kom saa underlig klam over hende. Det var saa fremmed for hendes nervestærke Væsen.

Det var som en Troldring, — de kom altid frem igjen, de smaa blaa, hvasse Øine og det morsomme Ansigt, som der ligesom dirrede nogetslags Veir i, stadig et halvt stridt Hoved høiere end de andre ...

Men hun maatte jo le, naar hun saadan gav sig til at danse og snakke og være saa uhyre optaget baade af Storm og Devold, at Mama irettesatte hende, — bare for at faa dem fra at lægge Mærke til Fasting. Hvor de var dumme allesammen, — først Mama og Karsten, skjøndt det gik endda an;

— men saa Fasting! ... Det var næsten, saa hun ikke vidste, om hun turde gjøre det mere, saa vred blev han i Øinene. Men det lyste saa morsomt op i dem, naar hun saa bagefter gjorde sig lystig over Storms Dans.

Nei, hun vidste ikke rigtig, om hun turde gjøre det mere; han sa sidst saa alvorlig: „Jeg troede ikke, De var koket!" ...

Aa hvor dumme de er alle Mandfolkene. Jeg tror, han vilde, jeg skulde sige lige ud til ham, at jeg helst vilde danse alle Dansene bare med ham! Hun kjendte sig som en Fjær i hans Haand, endda hun vidste med sig selv, at hun ikke var nogen Fjær; ingen af Kommandørens Børn var det ... Hvor uskyldig koldblodig han bar sig ad, da de drak Kaffeen, før de reiste sidst, og hendes ene Hanske var borte; hun vilde gi sit Liv paa, at Fasting havde stjaalet den! — hun var vis paa det. Det var netop det fine Par, hun havde faat af Karsten, og det gjaldt, at Mama ikke kom efter det ...

„Nei véd Du hvad," udbrød hun til Nella, som laa paa Knæ med den ene Lysestage paa Gulvet og hjalp med Ophæftningen, — „ikke faar de mig til at ta denne Tyl paa Halsen!" — Hun slængte et klart Fichu hen paa Sengen, medens Blikket indigneret gled hen paa de prægtige Skuldre i Speilet.

Nella protesterede saa godt, hun kunde, for de Knappenaale, hun havde i Munden.

„Men Mama sa det jo, Cecilie!" indvendte Marthe; hun fulgte med glødende Interesse Søsterens Paaklædning oppe paa Kammeret.

„Pyh, — fordi Karsten fandt paa det ... nei Tak."

„Nei Du, Mama sa, Du forkjølte Dig!"

„Det er bare dette Karstens evindelige ... disse Herrerne, som han altid snakker om. Jeg er saa kjed, saa kjed af det. Kan de ikke se alt, hvad de aarker! Det er, som de skulde dø af et Par Arme

og Skuldre. En kan jo næsten ikke røre sig for dem. Huf!" trampede hun harmfuldt.

„Staa nu bare stille, Cecilie!" forlangte Nella, „saa vi blir færdige; Kommandørinden kan rope. Er Skjørtet passe langt saa, Marthe? ... Der er nok baade af onde Tanker og Tunger i Verden, som saadan en fin Ungdomsleik ikke véd noget om," vedblev hun mystisk vægtig. „De sværmer om en ung Frøken som Fluer om et Stykke Sukker."

„Sur, sur, surr," kastede Cecilie ærgerlig paa Nakken. „Lad dem surre; jeg er ikke af Sukker."

Der gjærede noget i hende. Hvormeget hun end glemte det og gjemte det, hvormeget det end kom bort i Henførelsen under Dansen, Konversationen og Komplimenterne, — hun havde ivinter føget som en Snehvirvel fra Bal til Bal — det var og blev dog et vist Stød i hendes unbefangene Tillid, hun havde faat den Aften, da Karsten tog hende saa i Skole, og hendes Mor satte Seglet paa! Var det hundrede Mile væk fra hendes Tanker, det frøs og skalv dog med i Balfeberen og Forventningens Uro og dukkede frem under de stadige Advarsler og Tilrettevisninger om end kun som et Skimt af en kjølig Livstvil, der egentlig bare var Mors og Karstens.

Hun saa endnu engang lidt tvilsom prøvende ind i Speilet.

„Jeg tar ikke Tyl!"

„Faar nu høre, hvad Kommandørinden siger," stod Nella paa sit.

„Saa gaar jeg bare ikke, ser Du, Nella."

„Hum — mum — mum" ... lød det trodsende fra Nellas sammenpressede af Knappenaale stængte Mund. „Karsten véd det nok han."

Hun fæstede efter en opmærksom Maalen i Overkjolen.

„Du kan da se, hvor paapakket hun blir i Halsen, Nella? — ikke gik jeg med det!" faldt Marthe ind.

„Det er nok vel betænkt, det svarer jeg for," nikkede Nella forbeholdent, medens hun under Ophæftningen tog Knappenaal paa Knappenaal ud af Munden.

„Di kan tro, det er betænkt. Det er ikke noget Kirkegulv én danser paa! ... Sidder det ret saa?" Hun maalte med sit smaaøiede Ansigt paa skjæve til den ene og den anden Side.

„Jeg gjør ikke. Karsten finder det sletikke galt for Wally Wanckel og de andre. Og saa komme med, at det er for, at jeg ikke skal faa ondt i Halsen. Gaa der som en indballet Frue!"

„Hys, der kommer Mama," hviskede Marthe.

Udenfor Døren hørtes en bragende Lyd af stivede Skjørter. Fruen kom ind med ophæftet Silkekjole og et Lys i Haanden; Nella maatte hjælpe hende med Kniplingskraven.

„Jeg vil ikke ha Fichuet, Mama," raabte Cecilie imod hende. „Du véd ikke, hvor fæl jeg ser ud."

„Snak Barn! Kom hid med det, Nella."

Hun mønstrede Datterens hvide Baldragt ved Lyset.

„Men Du milde ... har ikke Marthe gaat hen og sat sig der lige paa det;" brast Nella ud; hun viskede og glattede Tyllet ivrig med Haanden.

„I én Krøl altsammen! — og Sløiferne ..."

„Nella, Nella!" raabte det udefra Gangen. „Nella ...

Er I færdige, kan jeg komme ind!" vedblev Karstens Stemme nu utaalmodig lige udenfor Døren; han stak den ene Haand ind med en stivet, hvid Vest.

„Nella har vasket og stivet Vesten med Knapperne i. — Se her, gule Rustflekker efter Staalringene, gaar hun rent i Barndommen?"

„Men bevare Dig, Nella! Du vidste da, Du maatte ta Ringene ud," tog Kommandørinden i vred.

„Det er nok ombord, de leverer den Slags Vask!" svarede Nella rolig fornærmet, medens hun glattede paa Fichuet. — „Jeg har lagt to renstrøgne Veste op i Kommoden, om Løitnanten vil se efter, om der findes Rust paa dem? Den der er tat fra Kufferten."

„Skal Cecilie troppe op barhalset iaften igjen, Mama?" stansede han ved at se Søsteren.

„Det nytter rigtignok ikke at tale om noget Fichu nu," skjændte Kommandørinden; „Marthe har tilgavns sørget for at ødelægge det. Læg det bort, Nella!"

Marthe sad og veiede frem og tilbage paa Stolen og tog sine Skjænd med Hodet neddukket.

Medens Nella holdt paa med Mamas prægtige Kniplingskrave, keg hun af og til op paa Cecilie, og der udviklede sig mere og mere mellem Søstrene en af undertrykt Lystighed svanger Telegrafmeddelelse, der truede med at blive farlig for Marthes letrørte Lattermuskler; hun havde nogle Smilehuller henslængt her og der i Ansigtet, som gjorde hende mistænkelig nok før.

Kommandørinden besaa tilbagebøiet mysende sin egen statelige Skikkelse i Speilet, medens hun med begge Hænderne let glattede sig nedover Livet og Hofterne om den noget svær blevne Taille, der fængsledes i sin Fiskebensmur, saa den stramme Silke glinsede. Blikket gled hen paa Cecilie, som bøiede sig frem ved Siden af og rettede og fæstede et Par Blomster i sit svære Haar.

Cecilie saa bra ud iaften, det stod ikke til at nægte; denne prægtige Figur ... men — Kommandørinden rankede sig, — sin Mamas fine krumme Næse havde hun nu ikke, der var adskilligt af Kommandøren ... De faste, fulde Skuldre og Armene var jo magnifike ...

Hun glemte at fuldende Mønstringen for at nyde Sønnen, som kom ind i Galla i den klædelige blaa

Søofficers Uniform med de prægtige Epauletter, der satte Figur og Skuldre i en saa mandig Glans.

Hendes livlige Øine lyste af selvtilfreds Stolthed. Der var hendes mørke Haar og fine, krumme Næse; den var næsten uforskammet kry!

Han kom for at melde, at Kommandøren gik og ventede utaalmodig nedenunder.

Kommandørinden stod med den blaaviolette Silkekjole svøbt høit op om sig til Reisen. Nella trak Sokkerne paa, medens Cecilie maatte dreie sig langsomt rundt til en sidste Besigtigelse.

„Hututu," mente Karsten, — nu gjaldt det blot at faa den dyre Fragt ordentlig emballeret og stuvet ind i Slædevognen! —

— Da de var reist, havde de brættet op Teppet paa Spisebordet og givet sig til, — Jan og Marthe, — at spille Kort.

„Bare et Kvarter til, bare ti Minuter, Nella, — til den slaar halv inde i Stuen! ..."

De var begyndt med at prutte sig til en halv Time, og Nella, som havde travlt ude, kom rykkevis farende ind med, at nu maatte det være slut!

Marthe fortalte om Cecilies Pynt og om de mageløse Atlaskes Sko, som ikke var kommet med Posten før sent i Eftermiddag; — de gamle var umulige; de var brugt fire Gange ... „I helt hvidt!" — henstillede hun begeistret til hans Dom.

„Det var mig, som la Knægten paa," mindede han.

Det temmelig matte Svar afbrød ingenlunde hendes Iver. Hun berettede om Fichuet, og hvordan det bare var Karsten, som fik Mama til det.

„Kan Du begribe, hvorfor hun ikke skulde faa gaa udringet som de andre?"

„Hun skulde naturligvis helst puttes i en Sæk!" mente Jan sagtmodig.

„Ja det siger jeg Dig, Jan, naar jeg skal paa

Bal, faar ingen mig afsted høihalset. Vi burde kanske ha Modest som Nella, naar hun skal ud i Kaffebesøg."

„Stik paa! — Du faar nøie Dig med at sidde og spille Kort med mig herhjemme endnu."

„Du Jan," lo hun til ham og saa med Damemine ned bag sig som efter Slæbet — „til næste Vinter — da blir det Cecilie og mig!"

„Ja da ja" ...

Der gik ligesom noget i ham, medens han saa paa hende.

„Ja d a ja," fulgte det nedslagent og betænkt, — „da er jeg væk da."

„Det er noksaa kjedeligt Jan, er det!"

„Ja noksaa," udstødte han bittert. „Det blir hyggeligt at gaa derude paa Sjøen og tænke paa det altsammen her i Land."

„Det er jo saa længe til, snak ikke om det."

„Ja det synes Du."

„Snak ikke om det, hører Du, — det er kjedeligt!"

„Bare noget er kjedeligt, saa kan Du la være Du. Du har Raad til det," knurrede han.

„Nei jeg vil ikke mere, naar Du er saa rent ligeglad med, hvordan Du spiller, Jan, — Du kaster jo bare paa!"

„Aa det er det samme med det altsammen ... Jeg kan arbeide i ti Aar, jeg faar endda ikke Penge til at sætte i noget Skib, saa jeg kan føre det som egen Mand!" Jan strøg sig i Haaret, som han var sved. — „Det er, som det bare skal gaa tilhavs med mig."

„Huf ja, jeg skulde gjerne fulgt Dig, Jan, var jeg bare —", hun vilde sagt Gut; men der var pludselig noget, som stoppede det op for hende, og saa dreiede hun det til:

„Men Far kan da hjælpe Dig?

Bare lidt til?" raabte hun utaalmodig hen til

Døren, hvor Nella nu igjen manede, -- „vi maa da faa Lov til at ende Spillet!"

„— til at bli Kaptein for andres Regning ja, — og gaa paa Opsigelse. Der er saa mange, som synes, det er baade bra og gjildt. Men — en saadan Skipper, hvad er han her i Huset? — Aa ja, det skjønner Du ikke!" han satte Kortet i Bordet, saa det svingede rundt.

„Det er rigtig noget Sludder, Du holder paa med, Jan!" tog hun hidsig i. „Du er jo i Slægt med os."

„Du tror, det er bare for, hvad Karsten mener? Men saa tænker din Mor ligedan og Cecilie ligedan, — og Du ogsaa, naar det kommer til Stykket."

„Jeg? — ikke jeg, det véd Du godt, Jan."

„Du véd ikke, hvad Du kommer til at tænke, Marthe! — en Søofficer kan næsten ikke se en Koffardikaptein med Kikkert. De blir slig af at gaa og stadse og være Smaakonger ombord og paa Værfterne ... og nævner én Bombay eller Melbourne eller Stillehavet om Horn, saa er det, som de bare blaaser af det, fordi det ikke er gjort til Orlogs med Salut og Dunder! — Ja jeg undtar Fasting; han var ikke for fornem til at ligge over Raaen, den Karen; han solgte Uniformen sin og gik paa Matroshyre fra Melbourne til England."

„Fortæl om det, Jan, — saa kaster vi Kortene; det er meget morsommere."

„Ja Du maa nu ikke indbilde Dig, at Koffardifartøierne er saa rent smaa derude! De i Stillehavstraden paa Pacifiken, eller som gaar paa Kina eller paa Java efter Ris, er ikke mindre end Orlogsfregatter og ligesaa fine i alle Ender. Du kan tro, der er Kahytter baade med Speile og Forgyldning; det blinker af Lysekroner og Messing, hvor Du ser. Kapteinerne tjener ligesaa mange tusinder, som vore i Marinen har hundreder. — Men det gjør ingen-

ting; de blir Koffardisnuder for dem alligevel," kom det indbidt.

„Aa nei min sandten, om Di faar begynde paa disse lange Sjømandshistorierne nu!" — knagede det baade i Døren og Nella.

Slig havde de fordrevet gamle Nella fra Position til Position, indtil Klokken var blet over halv elleve.

Og nu var Nella færdig med Huset og Ordningen ude og havde taget fat paa det Strikketøi, hvorover hun agtede at sidde og nikke og duppe udover Natten, til hun havde dem alle hjemme og Pynten og Pudsen vel af dem.

„Kom, Nella, saa skal Du faa høre, hvorledes vi fangede Albatrosen i et Fiskegarn og stoppede den ud."

„Slet ikke, nu faar I sandelig lægge Jer. Det faar være slut nu, hører Du, Jan!"

„Aa, Du kunde gjerne unde mig at faa sidde lidt; jeg har jo bare denne ene Vinter at være hjemme. Saa skal Marthe til at danse og jeg til at seile. Da blir Marthe fin og jeg grov og simpel igjen, ser Du."

Der trak op et Udtryk i Marthes Ansigt.

„Du kan tro, det er nok saa snurrigt saadan at være sat udenfor igjen. Hvad? — kan Du ikke tænke Dig det?"

„Aa jo; — men hvad skal vi med det nu da?" indvendte Marthe lidt svagt.

„Nei det er sandt, hvad skal vi med det nu? — Jeg husker netop saadan en hyggelig Kvæld nede i Captown, Du. Der var dygtig varmt; vi havde stuvet ind Last. Og saa gik jeg om Kvælden, som jeg var i Arbeidsklæderne, op paa en af Pladsene ved Havnen. Der er saa mange vakkre Torve der med Springvand og Træer, — og satte mig paa en Havebænk under nogle Vinduer ... Det var saa svalt, og indenfor spillede de Piano og lo og sang. Det var

alslags Melodier. Det kjendtes nok saa underlig at sidde og høre paa Familie og Folkeskik saa langt borte bagom Jorden og se op paa alle de rare Stjerner, som begyndte at pible frem over Træerne paa Pladsen. Jeg var ganske dum rørt jeg og gjorde jo Ører saa godt, jeg kunde, ind imod Vinduet, som stod aabent. Saa stak med en Gang en pen ung Pige Hodet ud gjennem det og raabte paa engelsk:

„Mor se! lige under Vinduet ... en lurvet Fyr fra Havnen, som har siddet og luret."

Og saa kom alle Hoderne forskrækkede ud, og Vinduet smeldte i."

„Du kunde tat Huen af og hilst, Jan."

„Netop det, jeg gjorde; — og efter en grundig Besigtigelse hørte jeg, de lukkede Gangdøren til udenfor med en svær Jernslaa. Det var bare at plukke afsted igjen og ombord det, og drømme sødt paa det!"

„Du skulde ikke fare saa rent langt bort, Jan," lød det lidt ynkeligt.

„Tak, er det noget, jeg gjør nu, saa er det at gaa langt bort. Enten vil jeg bli til noget tilgavns i denne Verden eller saa — kan det ryke!"

Der begyndte visse Trækninger i Ansigtsmusklerne hos Marthe.

„Aa, hvad gjør det! I danser og fornøier Jer lige friskt herhjemme."

Marthe havde søgt at holde Tanken fra sig; — det var jo saa længe til. Men nu brast det løs med Taarernes hele fulde overdaadige Flom i en hed Hulken. At Jan, hendes eneste Kammerat og bedste Ven, skulde være saa langt, langt borte hele Vinteren, ja kanske i flere Aar! — det fortvilede i Stillingen strømmede overvældende ind paa hende:

„Det er saa kjedeligt, saa kjedeligt. Jeg har ingen Lyst mere ... vil ikke gaa paa Bal ... Nei ikke en eneste Dans med dem; det er bare leit altsammen!"

Hun tyde hen til Vinduet og saa ud i Mørket.

„Du snakker saa kjedeligt i hele Aften, Jan," forsøgte hun at dække sig.

„Der ser Dere, Di har siddet forlænge ..." kom Nella altereret frem.

„En faar aldrig huske paa, at Sjømænd skal ud igjen; men ta Glæden, mens én har den," trøstede hun. — „Skamme Dig, Jan; sidde der og pine og plage Barnet! Hver Stand faar bære sin beskikkede Lod."

Jan forsøgte jo paa at se bekymret og ulykkelig ud over, hvad han havde anrettet; men samtidig spillede der et lyst Udtryk i hans Øine, næsten som han i Baggrunden kannibalsk frydede sig.

„Men, naar de kommer hjem, — er det da ogsaa kjedeligt, Nella?" begyndte han for at muntre op. „Naar én har ligget derude i Ruffene og nede paa Tyskendækkene Verden rundt og længtet efter nogen herhjemme baade et og to Aar, og kanske knap faat kapret et Brev eller to hele Tiden henne paa Konsulatkontorerne ... Aa! — bare at se paa langt Hold Huset og Trapperne og Døren — Veien strømrender for Øinene. — Og saa lure sig paa dem ræd for, at Døren skal gaa op eller nogen kige ud af Vinduet! ..."

„Ja ja mæn Jan!" — tog Nella i forført af Emnet, — „hvor Skurekluden gik oppe og nede i Huset hjemme fra det, vi fik Brev, at der var bare én eller to Reiser igjen. Kunde Vaskebøtten snakke! ... aldrig blev det fint og blankt nok for Mor, det skulde nu ikke være mindre end ombord, og vi kunde faa gjøre det om igjen Uge paa Uge. Men," sukkede hun paa sin mystisk forbeholdne Maade, — „saa gaar der nu mangen troskyldig Stakkar og glæder Livet af sig, mens Manden bedrager hende i hver Havn ...

Men jeg mener, I er fra Forstanden!" afbrød hun sig pludselig. „Hvorlænge vil I bli siddende?

Hvad tænker I Kommandørinden vilde sige? Nu følger jeg med Dig op og tænder Lyset, Marthe!"

Det faldt ikke Nella ind at tænke paa sin egen Magelighed eller lukke Øinene, saalænge der endnu var en Sjæl oppe eller ude fra Huset.

Og i denne urolige Vinter med Baller og Selskaber havde hun strikket ud baade to og tre Par Strømper, som hun ikke havde regnet paa.

At hun ikke havde noget med at sidde og vente paa Karsten, vidste hun jo nok; men hun kunde alligevel ikke ha rigtig Ro paa sig eller lade være at skvætte op i Søvne og lytte, til hun hørte, det endelig gik i Gangdøren og alt var vel laaset.

Nogle Timer efter paa Natten laa Marthe og sled med Søvnen og gløttede paa Cecilie, som trak Kaabe og Sokker af; — det havde vist snet dygtig.

Hun kjendte Duft af Parfume og hørte halvvaagen, hvordan Nella kom og gik, og at hun sagde, at Kommandørinden alt var i Seng ...

Cecilie stod rød og varm fremfor Speilet og plukkede alskens Ordener, Stjerner, Baand og Blomster af Skuldre og Bryst, medens Nella holdt paa at snøre op Kjolelivet.

„Har jeg endnu flere? ... se Nella! Jeg véd ikke, hvor jeg har faat dem fra allesammen ... næsten ikke Fred til at sidde stille i fem Minuter ..."

Hun grundede noget eftertænksomt ind i Speilet, medens hun besaa en Nellik, som var stukket ind ved Brystnaalen:

„Fasting er nu ingen Danser, ser Du Nella ... Men for en Kotillon!"

At snakke væk med Nella var det samme som at snakke med sig selv; — og nu, Marthe pludselig reiste sig i Sengen, blev der en Trio.

„Hvordan var Wally Wanckel klædt Du, — — i Silke, i hvidt?"

„Ja, Karsten førte op Kotillonen med hende og dansede med hende ret, som det var, i hele Aften."

„Ttsch — — ti — tisch, —" kniste Marthe, — „jeg tænkte bare paa noget, — Fasting ... hvormange Danse dansede Du med ham? Han stjal sig vel til at ta Dig op i alle Turene?"

„Slet ikke! han vil helst passiare, — tale fornuftig med mig, forstaar Du. Men, Karsten, — naar han vel har danset med Wally Wanckel, — og Karsten er første Kavaler, ser Du, — saa sætter han hende altid saa trofast ned ved Siden af Mama, for at hun skal snakke med hende, og saa er han selv altid nogetsteds henne ved Minka Krog."

„Ha'de Wally Fichu, Du?"

„Hun? ... nei, — hun kunde vel trænge det, saa kantet og mager, hun er ... Men uf! — det har været en Plage i hele Aften, at jeg har vidst, at Karsten bare passer paa og speider efter mig. Gjør jeg noget galt nu? siger jeg noget galt nu? — alt mulig er galt! Han tog mig da op for Forsigtigheds Skyld i Kotillonen; jeg snakkede vel formeget med Fasting.

Alle de Blomster der kan Du faa, Nella, ind til Dig.

Aa ræk mig Vandglasset!"

Hun satte Nelliken ned i det.

„Ah—a—ah," — trak Marthe hermende Veiret efter hende; „det dufter saa dejligt! Jeg véd nok, hvem Du har faat den af."

„Aldeles ikke Du; — læg Dig bare til at sove; Du er en ækel Unge!" afviste Søsteren og satte Blomsterglasset fra sig hen paa Speilet.

„Men hvad snakkede Fasting saa alvorlig med Dig om Du?" kom det lidt efter grundende fra Marthe.

Cecilie svarede ikke. Hun blev staaende med

Kjolelivet i Haanden. Fastings Stemme under Takten af Balmusiken gik endnu i hende ...

„Ja, Karsten skulde bare vidst, hvad vi drøftede; jeg tror, han havde kløvet Hodet paa mig med Sabelen."

„Saa Du, — hvad?" Marthe laa og støttede Hagen i Hænderne glubsk nysgjerrig.

„Han troede vist, jeg var koket," sagde hun eftertænksomt. — „Kadet Devold og jeg morede os skrækkelig med at fyge forbi alle de andre i Inklinationsturen; Devold danser jo saa umenneskelig godt. Jeg kom rent til at le af Fasting saa bidsk, som han sad der, da jeg kom tilbage igjen."

„Ja for han kan nu ikke danse videre selv, maa Du undskylde, Cecilie!"

„Det bryr han sig saamæn ikke det ringeste om heller," afviste Cecilie overlegent, — „han har andet i Hodet end at danse."

„Naa, saa han gaar paa Bal for at gruble over Skibsbyggeriet henne paa Beddingen, han!"

„Aa nei, det tror jeg just ikke, han tænkte meget paa iaften; — men hvor skulde han ellers træffe dem, han gjerne vilde tale med? Man kan da ikke bli kjendt paa sligt Sniksnak og Talemaader, som man maa komme med, naar alverden sidder og passer paa, det er jeg enig med Fasting i."

„Huf nei Du," ivrede Marthe, „slig, som de sidder og snakker — om Befordringer og om al den Sorg, de har af alting, og om Husholderskerne og Tjenestepigerne, som altid er saa fordærvede, og saa om Smørret og Kjødet, som blir saa dyrt ... og hvad de har hørt om nogen, som er syg, — Kaptein Meyers Nyretilfælde!" hermede hun.

„Nei Ungdommen lyster nok ikke paa det, som alvorligt er," sukkede Nella, — „den vil helst lægge et Dansegulv over det."

„Det vil aldeles ikke Ungdommen, Du! — men de vil snakke om, hvad de selv vil," afbrød Cecilie

afgjørende. — „Fasting er sandelig mere end alvorlig nok. Han fortalte mig om det ny Fyrtaarn, han har været med at bygge og saa mange Ting, han tænker paa at gjøre. Med ét spurgte han mig, om jeg begreb, hvad det var for et stygt Laksefiske et saadant Bal?"

„Hvad mente han med det, Du?"

„Aa han mente, at de inklinerer og gjør Kur, kan Du skjønne," sagde Cecilie lidt utaalmodig. „De snapper over Fluerne, sa han — og vips paa Land i en Forlovelse. Saa er den Fyren ekspederet for Livet! holdt han paa. — Med Fluerne mente han naturligvis os Damerne."

„Aa Mandfolkene har altid Veie til at smette sig undaf; men Fruentimmerne stakkar ..."

„Hysch da, Nella med dit Præk, jeg faar jo ikke høre, hvad Cecilie siger!" Marthe daskede utaalmodig i Hovedpuden.

... „Der skal et fælt Mod til at gifte sig, sa han. En véd, hvad én gir, — sig selv med Sind og Skind! Men, hvad én faar igjen? værre Vaagespil!" ... oprippede Cecilie under Erindringen, medens hun med Børsten spredte ud Haaret, som nu var friet for Naale og Opsætning ... „Han ønskede der var Glasruder i Menneskene, saa kunde de se hverandre tilgrunds og bunds."

„Ja det var et sandt Ord," brød Nella igjen ud. „Javist bør de se sig for, før de gaar ind i det Spel!"

Cecilie rev Børsten med et Krafttag gjennem Haaret:

„Den, jeg tror, den tror jeg, jeg!"

„Og hvad sa han saa mere? — og hvad sa saa Du?" ivrede Marthe forhippet.

„Aa vi sa meget," lød det distræt. „Han sa forresten ogsaa, at han vilde komme her og drikke Kaffe imorgen Eftermiddag ... hvis jeg tillod det. — Men dette er ikke noget for Dig, Marthe!"

„Pu—uh," svarte det med et affeiende Jep henne

fra Hovedpuden. Marthe havde en Fornemmelse af, at dette var græsselig nær næsten et virkeligt Frieri.

IV.

Den næste Formiddag ved Ellevetiden spankulerede Karsten op og ned i Stuen.

Han saa grætten og uudsovet ud; der havde jo været en ganske varm Ekstrasession bagefter i Nat med Kammeraterne, saa Klokken blev imod fem, før han kom tilkøis. Han vilde ogsaa ha sørget for sin rette Forpleining med Søvn mindst endnu et Par Timers Tid istedetfor at risikere at bli kapret hernede til et eller andet af Kommandøren, der var, som han var rent besat for at finde paa noget at kjøre ham i Vinden med, bare han saa ham.

Men der laa ham en moralsk Hoveripligt paa. Han var blet mere og mere forarget igaar, eftersom han drak. Hun fik sandelig nu faa en ordentlig Overhaling, Søster Cecilie! ...

Det klirrede i Theskeer og Kopper derude i Spisestuen. Kaffebrættet skulde bringes op paa Sengen til Mama, kom Marthe fygende ned med Besked.

Med Uniformsfrakken aaben og knirkende med Støvlerne gik han og tænkte sig sintere og sintere.

Han aabnede pludselig Vinduet; han havde set Løitnant Grundt stanse udenfor. Det betød noget, — Grundt vilde naturligvis holde sig klar af Kommandøren.

„Naa, saa Du er da oppe?"

„Ja—a, aa—ja ..."

„Svær Rangel inat, Du. Huf ja! — Det var bare det, jeg vilde sige Dig, at nede hos mig staar der

diverse Sager at rette sig op paa: Saltet Laks, Sild, Kaviar ... Hvad? — lidt Akevit, Bayerøl et cetera. Falkenberg og Storm er der."

Karsten stod lidt uvis; men Broderpligten vandt Overhaand, og det var med et vist Velbefindende i sin Selvagtelse, at han saa paa sit Uhr:

„Tak! — men I faar gi lidt Taal og bie paa mig dernede — bare tre Kvarter. Halv et præcis er jeg paa Pletten. Begynd nu ikke før, hører Du."

„Vel, saa henter jeg Bennecke imens. — Jeg tænker nok, vi skal faa ham paa Obligationen jeg, naar han er tilstrækkelig myget. Vi faar gjøre lidt Kur til ham."

„Hm, — véd Du hvad, det er en lei Rodeholder."

„Faar til, skal Papiret bli fornyet; hans Navn gaar som Smør."

„Huf, nævn ikke Fedt!"

„Ja ja, saa tænk paa Kaviaren og Akeviten. Au revoir!" drog Grundt afsted.

Karsten saa efter ham; Luften i Vinduet gjorde godt.

Der aabnedes en Dør og hørtes raske Skridt i Værelset indenfor.

„Naa da ... Har Du tænkt at forevise Dig idag, Cecilie!" lød det spydigt; „Du kommer saa blaasende fin og færdig."

Han saa straks, at der var lidt forsiggjort ved Dragten saa tidlig paa Morgenen ovenpaa Ballet; den mørke sluttende Kjole klædte hende mesterlig til det idag lidt blege Ansigt og det svære rødbrune Haar.

„Du er altid morgengrætten, naar Du har været ude og moret Dig, Du Karsten! ... Nei, hvor Gutterne skriger og baser paa Volden; det har snet vældig inat. Den er kram. Dump! der gaar en stor Snerul nedover; jeg kunde ha Lyst til at være med."

„Alting skal være saa overdrevent med Dig, Cecilie! Jeg har ikke engang den Trøst, at det er

Affektation. Akkurat staaet op fra Bal, og saa har Du Lyst til at stupe Kraake med alle Ungerne derude i Sneen. Er ikke det at drive paa, saa —"

„Kjære, hvor Du er sød idag da, Karsten."

„Ikke andet end den rene skjære Fornøielseslyst, som tyter og pibler ud af Dig!"

„Da ser det ikke ud, som det er Fornøielseslysten, som pibler ud af Dig."

„Det har Du gjort dit til, min kjære Cecilie! — Aa nei, jeg mener slet ikke Vrøvl idag. Du besørgede det grundig nok igaar paa Ballet. Naar én har danset og sjauet med Herrerne og moret dem slig, som Du har gjort inat, burde en ung Pige være tilfreds med sine Meriter!"

„Jeg vil blot sige Dig, at jeg gaar min Vei, begynder Du nu igjen, Karsten! Det er, som Du har en Mani for at skjænde, hvergang jeg har moret mig. Jeg bryr mig slet ikke om at bli irettesat af Dig. Jeg tror, rent ud sagt, slet ikke, Du skjønner det. — Ikke mere end bag paa min Haand forstaar Du Dig paa, hvad en ung Pige mener og gjør!"

Det sidste blev sagt med en Selvfølelse, der ikke var uden Virkning paa Karsten. Det bragte ham til at tage sig sammen; han følte, han maatte overbevise.

„Ser Du, Søster Cecilie," kom det broderlig fortrolig. „Naar jeg siger Dig, at jeg bare for at faa sagt Dig det, jeg har paa Hjerte, har udsat et Møde med Grundt og flere andre, saa bør Du forstaa, at det er, fordi jeg mener at tale alvorlig med Dig og ikke krangle. Der er virkelig Ting, som ingen anden end en Bror kan sige Dig; — ialfald faar Du ikke høre det af nogen anden ... Og det er nu — for at tage mildt paa det, — for det første denne uhyre ubændige Overdrivelse i alting, som rent ud sprænger alt damemæssigt, hele din Værdighed, forstaar Du ... Danser Du, saa gir Du Dig saa rent hen — saa upassende rent hen. En Dame danser

da virkelig ikke bare dumt naivt ud for at fare som paa et betalt Tøsebal ..."

„Véd Du hvad, Karsten!"

„Nei lad mig tale ud ... Snakker Du, saa er ogsaa det som det skulde gjælde Livet. Det skal være saa oprigtigt altsammen, som man skjærer én op lige til det inderste. Som om Folk gaar i Selskab for at være oprigtige. Som et Mandfolk ikke har andet i Lommen end det, han kan vrænge og krænge ud for en ung Pige, som Du! — Du faar moderere Dig, forstaar Du, lære Dig til at passe dit Væsen, ellers kommer Du ikke til at bestille andet end at bomre og prostituere Dig ... Verden er slet ikke saadan naiv og oprigtig og sand og sligt; — alt det der er noget overspændt Jaaleri, som Du faar hive overbord.

Og saa at sætte sig hen og tale interesseret fortrolig bag Rækkerne med Kavalererne! Du ser ud, som Du sluger hvert Ord, de siger, i den dybeste ukrænkeligste Tro ... Og de morer sig naturligvis ved at prøve, hvad de kan by et saadant Fænomen! Du maa da skjønne, at det er den rene Balkonversation, som de naturligvis har budt slige enfoldige Ungdommer mange Gange før, — og som er saa inderlig blaast væk, naar de kommer ud til Punschebordet.

Naa, naa, — ta det nu ikke saa overdrevent igjen! — Men det skadede ikke, om Du for én Gangs Skyld fik høre, i hvad for høist tvilsom Belysning jeres Naiveteter blev sat, og hvordan Passiaren gaar der ... Det kunde gi dine Begreber en kjølig Overhaling."

Den blege Maade, hvorpaa Cecilie stirrede paa Broderen, røbede noksom, at hun et Øieblik følte sig under en saadan „kjølig Overhaling".

„Det er afskyeligt, — afskyeligt! hvad Du der staar og fortæller mig ... at de virkelig skulde gaa lige fra mig — saadan, som de har siddet og set

mig i Øinene, — og ud og vrænge og vende det. Jeg siger Dig, jeg véd ikke længere hverken op eller ned!" skreg hun næsten fra sig. „Mandfolk er da vel Mennesker, som man kan tale naturlig med."

„Se saa, nu skal der skriges op igjen. Du kan da begribe, det er for din egen Skyld, jeg prøver at oplyse Dig lidt og Pokker ikke for min!"

„Vidste jeg, at nogen havde mig slig til Nar, fornærmede mig saa, jeg —"

„Aa igjen din Overdrivelse! — man fornærmer ikke paa et Bal, man bare kurtiserer; det er det, Du slet ikke vil forstaa, — at det er Fjas og Sludder, ikke Spor af Alvor naturligvis."

„Jeg vilde da heller, at de ligefrem rakte Tungen ud til mig!"

„Ja jeg tror saamæn gjerne det; — der vilde vist bli en naturlig, ugenert Tone, naar Du fik raade. Men en Dame, ser Du, min kjære Søster, bryder aldrig med det, som er comme il faut. Hun steller sig absolut saa, at hun ikke blir omtalt, endsige — ja Du véd ikke, hvordan der blir snakket. Jeg forsikkrer Dig, Du aner det ikke engang."

Der blev en Pause, hvori kun Karstens Skridt hørtes i Stuen.

„Snakker dine Kammerater ogsaa saadan, Karsten?" spurgte hun med ét.

„Aa, dersom Du tror, at de ikke er kritiske nok, saa —"

„Snakker Fasting ogsaa saadan?" fik hun frem.

„Han som de andre naturligvis."

„Og Du ogsaa, Karsten?"

„Jeg skal sige Dig, at, hørte jeg nogen tale uhøvisk om min Søster, véd jeg ikke, hvad jeg gjorde;" han slog sig paa Siden. „Og man er da ogsaa endel saar paa det Punkt, kan Du forstaa. — Men ellers," lo han trohjertig, „maa man jo tude med de Ulve, man er iblandt. Ogsaa er man jo et

Mandfolk ogsaa, skal jeg sige Dig, Cilia, og — nei jeg skal ikke føre Dig længere ind i Apokryferne ..."

Han knappede Uniformsfrakken, medens han smaanynnende saa sig om efter sin Hue.

Cecilie sad igjen som overtrukket af en stiv kold Skorpe.

Lidt efter strøg Karsten forbi Vinduet; han havde Hast, han halv sprang.

Hun begyndte dog tilslut at forstaa, tænkte han.

„Forresten stort Svineri at være slig en Bror, som skal hale sine Søstre ud af Paradiset!" mumlede han i Trappen op til Grundt.

Fasting var ikke anderledes end de andre ...

Cecilie sad oppe paa Kammeret og stirrede ind i alt dette, — hvad Fasting havde sagt, og hun havde svaret. Hun mønstrede op igjen Scene for Scene med speidende Mistanke.

Aah, kunde hun bare tro ham tilbunds, helt trygt som inat! — da kunde alt dette stygge Virvar for hende gjerne blive der, det var. Hvad brød hun sig om det, bare *han* var klar.

Men ogsaa han havde talt om ikke at tro Overfladen. Hun saa hans lune Smil, medens de sad sammen i Kotillonen ...

Dette Smil, — havde det ogsaa to Meninger?

Nu saa hun ogsaa det poliske Glimt i Øiet, som saa tit havde faat hende til at le. Der var Dobbeltbund ...

Og hele Ballets Vrangside steg frem for hende. I Ansigterne kom der Drag af spottende Cynisme. Herrerne vekslede betydende Øiekast, og hun saa sig selv troskyldig henrykt hoppende og dansende mellem dem. Alt blev som et Vippebræt.

Hun strævede og arbeidede i Feber for at faa

hans Ansigt frem saadan, som hun vilde have det, uden dette i Minen, der saa inderst lunt smilte hende ulykkelig. Men det blev blot endnu mere skjærende; — Fasting var ikke anderledes end de andre! ...

Marthe stak Hovedet ind af Sovekammerdøren.

„Cecilie, skynd Dig ned, — Fasting!" lød det ilfærdig.

En kort uvillig Hovedrysten var Svaret.

„Han har saadan en deilig blaa Svibel med til Mama, — i Krukke med Papir om!"

„Saa?" — Cecilie reiste sig betænkt op paa Albuen ... „Nei jeg gaar ikke ned. Det er jo til Mama; hun takker nok selv."

„Aa Tøv, Du maa skynde Dig, hører Du. Kaffeen er alt inde. Mama sa, Du skulde komme ned."

„Du skal sige, at jeg har slig Hovedpine; — det er ligesaa sandt som alt det andet!"

„Det var en deilig Besked."

„Skal jeg ikke faa Lov til at være syg heller?"

„Men kjære Dig, Du sa jo selv, at Fasting bad Dig om at faa komme."

„Aa slig Balpassiar tar ingen for Alvor. Sig bare, at jeg har Hovedpine ... Nei hør nu," overveiede hun, idet hun reiste sig halvt op paa den flade Haand, — „Du skal slet ikke gjøre Hovedpinen saa svær. Sig blot til Mama, saa han hører det, at jeg er træt og skal ikke ha nogen Kaffe."

„Men hvorfor skal jeg sige det?"

„Nu skal Du, hører Du! — — Aah!" — Hun strakte ud Armene om Hovedet og brast i en voldsom Graad.

Marthe saa lidt paa Søsteren og gik sagte ned.

Var Fasting ikke blevet klog nok af Ordene, — det var ikke netop med et naturligt Foredrag, Marthe afgav den paalagte Undskyldning, — saa blev han det af hendes Ansigt. Marthes Medfølelse var kommet op, og hun skimtede, at her var noget, som

skar dybere. At det var Fastings Skyld, det var hun vis paa.

Kommandørinden var ikke uopmærksom paa, hvor forandret Fasting blev. Han svarede to tre Gange distræt, før han samlede sig tilstrækkelig til at fortsætte Konversationen.

Med sit erfarne Instinkt gjættede hun straks, at her foregik noget mellem hendes Datter og Fasting. Og Undskyldningen, — saamæn! — den viste, at Cecilie forstod den Kunst at hævde sig. Hun følte ved det som en Fuglemor, der til sin Overraskelse ser Ungen for første Gang ude og øve sig og opdager, at den af Naturen er klogere, end hun tænkte.

Hun viede den unge Mand en vis nøiere prøvende Opmærksomhed. Det var en Slags moderlig Takseren, en Revy, hun holdt.

Personen var ubetinget upaaklagelig, ikke nogen Skjønhed netop, men af den senefulde, karslige Skikkelse stod der noget tillidvækkende. At han var behagelig var just ikke sagt. For Øieblikket sad han der med et Humør, som en hed Kakkelovn, man varsomt maatte gaa udenom.

„Aa nei, skal De alt gaa, kjære Fasting!" beklagede hun, da han noget lummert og hastig gjorde Mine til at tage Afsked ... „ikke en Kop Kaffe til? Saa kommer kanske Karsten hjem. De véd ikke, hvor jeg er glad i Deres Svibel, — og netop en blaa ...

Jeg skal sige Dem noget," nikkede hun moderlig til Farvel; — „jeg liker godt, at unge Mennesker viser sig forekommende og elskværdige mod os ældre; det er ikke noget daarligt Tegn."

Siden Fasting slap Cecilies Haand paa Ballet inat, til han i Eftermiddag skjælvende og beklemt,

saa det susede om Ørene, traadte ind til Kommandørens, havde han ikke gjort andet end se hende for sig, — med to tunge Rosenknopper i det svære Haar og det kraftige meningsfyldte Ansigt, hvordan hun havde smilt og let op mod ham, — saa han blev som en nyt Menneske under det.

Han havde gaat som i en Rus lige til han i Eftermiddag stod der ved Døren, og kom til at banke for stærkt paa og bagefter lyttede til Kommandørindens blidt udtalte „Kom ind!" som et heldigt Varsel.

Han havde havt et Slags Tro paa, at hans Skjæbne skulde blive afgjort i denne Dag, om ikke netop med det ligefremme, afgjørende Spørgsmaal, — lidt Leilighed skal der jo til alting, — saa dog af hendes Øine og hele Væsen. Han vilde vidst at spørge slig, at hun maatte have svaret. Og saa ...

Med den blaa Uniformspjekkert opslaat om Ørene for det halvvaade Snefog gjenfandt han sig en Timestid efter i Skumringen travende i det bløde, endnu uopkjørte Føre paa Landeveien.

„Jeg Fæ!" brød han ud, — „docerede for hende om Krog og Angel, og, mens jeg snakker, sætter hun bare Troskyldigheden med de forskende kloge Øine paa og smiler, saa den gløggeste maatte bide over, — endsige saadan en ligetil Laks som jeg ... Koket naturligvis ...

Pokker! jeg er jo ikke den eneste, som er forgabet i hende. Der er jo en hel Hale; — og det maa da vel være for noget.

„Aa—aa—nei, der tør de nok ta en Smule feil; hun har tilovers for mig ... Hun h a r tilovers for mig," — stansede han, — „ordentlig tilovers for mig!"

Han skridtede med ny Fart.

„M--en, naturligvis, — der er et stort Sprang fra at holde af én til at ville hoppe lige lukt ind i det for hele Livet. Det er en Kjætting med to Halsbaand det. Hun maatte være lige gal forelsket som

jeg for at gjøre det. Hun har naturligvis betænkt sig, — faat Skrupler inat.

Hvad véd hun egentlig om mig? — og kanske, om hun fik høre alt det, jeg tilslut havde at sige hende, vilde hun bare bede Gud bevare sig.

Huh, jeg tror sandfærdeligen, at det, som mest klemmer, det er at faa snakke rigtig ud ...

Hun var saa vakker og klog, — saa vakker og klog!" ... gjentog han. „En gaar her og slæber med sig selv i Ensomheden og lukker sig inde, — og tror saa at finde den, som kan forstaa én, og som én vilde betro sig til — slig, som én er, med Skrøbeligheder og hele Vasen ...

Men, — gaa ind med et Menneske, som hun aldrig kan bli kvit igjen?

Ja, én maa egentlig være saa spilrende desperat blind forgabet som jeg for at vaage sligt ... Og, om hun saa har betænkt sig, — hvad urimeligt er der i det? Hun kan sandelig mene det baade oprigtig og varmt, om hun ikke saadan paa første Ord vil springe lige lukt i Havet med mig, stakkars Pigebarn! Det vil bare sige, at hun har lidt Vet tilovers endnu ...

Eller — hm, ... saa saa, — kanske det tilslut er Moderen, som har havt Vettet for hende ... Du skal se, det er Kommandørinden, som har lagt Kjælke i Veien ..."

Minen lysnede betydelig.

„Du skal se det!"

Han gik og grublede bortefter.

Det blev nu Kommandørinden, som nærmest beskjæftigede ham.

Hun var jo saa udsøgt venlig ved Kaffeen, — og han var et Fæ, som ikke havde begrebet, at der stak noget under ...

Men, — hun inviterede ham til at komme igjen — —

V.

De havde kjøbt Silkebaand og Hansker, Cecilie Witt og Laura Fock, og kom ud fra Galanterihandler Printz. De to Veninder bøiede i rask Fart om Hjørnet med Ansigterne mod Nordensnoen, som feiede opover Gaden.

Den hastige Gang sagtnedes mærkelig ikke langt fra et lidet rødt Hjørnehus, i hvis rimfrosne Vinduer Toppene af Glaskrukker med Bonbons og Sukkerkugler plirede frem i Dagen. Der skimtedes nogle paa Sidehylder udstillede Kager og ophængt Bagværk af forskjellige lokkende Farver.

De stod lidt tvilraadige.

„Kanske det ikke er noget videre idag; lad os gaa forbi og se."

Der var en vis indbyrdes Lystighed i Minerne.

„Jo, de staar derinde paa Disken i Pladen, Æblekagerne, — kan Du se, Laura? Jeg er vis paa, de er ganske varme."

„Den, som bare havde havt Marthe til at springe ind for sig," udbrød Laura. — „De kan kige i Vinduerne efter os hele Gaden opover. Du kan være vis paa, de siger, vi træffer Kadetter dernede."

„Pyt for det! Der kommer ikke et Liv fra nogen af Skolerne eller Institutet før elleve. Bare vi skynder os. Vi kan godt spise en, mens hun pakker den anden ind, saa tar vi den i Muffen ..."

De gled hastig ind af Døren.

Det var ovenpaa denne heldig udførte Affære, og just som de i brillant Humør endnu tyggede Resten af den første saa altfor skyndsomt indtagne Æblekage, — at de om Hjørnet næsten løb lige paa Løitnant Fasting.

Han gjorde Grebet til Huen med en forskende stiv Hilsen; men Udtrykket gik over til et solskinsartet lysende, da han mødte Cecilies Øine. Der stod under Overraskelsen en saa skalkagtig tillidsfuld

Meddelelse i dem, at han oplivet nikkede ned til Konditorboden til Tegn paa, at han forstod Betroelsen.

Cecilie kjendte sig, som hun kunde flyve, saa lettet var hun. Hun følte, at dette lille Møde var en Udsoning, en Begivenhed mellem dem. Og hun havde gaat med et tungt Tryk paa Hjertet i de sidste Dage, — havde ikke havt Fred, siden hun hin Eftermiddag efter Kaffevisiten hørte den dragende Strubelyd af Fjæren i Gangdøren, som slog igjen efter ham.

„Ærgerligt Du, at vi traf Fasting!" mente Laura, „nu skal han vel fortælle de andre Løitnanter, at vi gaar der om Dagen for at træffe Kadetterne." —

— Karsten og Mama var alene i Stuen, da hun kom hjem, og Marthe hyssede og sagde, at de ikke maatte gaa didind. Mama var i daarligt Humør. „Kan Du begribe, hvad det er, Cecilie?"

Derinde sad Karsten skjødesløs med Albuen lænet paa Bordet:

„... Galt ja! Sig mig nu, Mor, nytter det til noget at bli ved med det! Javist er det galt ja. Kan jeg ikke finde de stakkars seksti Daler, der maa til Afdraget, saa kommer de min Salighed til Kommandøren med Papiret. Og da skal der bli Staahei! — Hututu, han tar jo alting som den levende Dommedag. Og hører han tilmed, at jeg har bortsat Gagen, saa er han istand til at holde et Hus, saa her blir Skandale for hele Officerkorpset. Han mangler saa total Sansen for det, som er fair play."

„Det har Du ikke Lov til at sige om din Far, Karsten."

„Aa Mor," — Karsten anlagde en affeiende Overlegenhed, — „der er noget, som heder at repræsentere Uniformens Prestige. Men sligt gaar høit over Gamlens Begreb. Han gjør sig bare latterlig med

disse moralske Ligtaler. Og saa helvedes ugentlemansmæssig udannet, som det høres."

Karsten strakte ud Hælene og saa misfornøiet op i Taget.

„Jeg synes virkelig, Karsten, Du kunde holdt mig fri for mere af Pengeplager nu."

„Ja—a den, som havde den Visdom. Men man er nu engang Gentleman og kan ikke gebærde sig som en Prakker. Og desuden, Mor, har nu Du egentlig træneret mig til at gnu paa Skillingen? Mon Du ikke har villet ha din Søn i en vis Stil —"

„Men Karsten ... bebreider Du mig nu ogsaa, at jeg har holdt formeget af Dig?" udbrast hun.

„Aa jeg bebreider ingenting, naturligvis. — — Jeg begynder bare at bli en Smule fornøiet af at være hjemme." Han spandt resigneret sit tykke Sideskjæg ud med Fingrene.

„Karsten."

„Du ser da, hvor det generer mig paa al Vis. Ikke saameget som en liden Gjældsaffære uden at den risikerer at komme til behagelig Drøftelse af Kommandøren."

„Naar det nu ogsaa skal lægges mig tillast, at jeg aldrig har tænkt paa andet end det, som kunde være Dig til Glæde og Fornøielse; — ja for det var det, Du mente," halvt jamrede hun.

„Se saa, — naa! — Jeg taler om de seksti Daler, og Du kommer stadig med alt andet, Mor. Det er bare umuligt, at faa Dig til at bli ved Sagen."

„Du véd jo alt, hvad Husholdningspengene skal række til."

„Aa for den Sags Skyld, saa behøver Du vist ikke at haste saa med at betale Regningerne for Kjoler og Hattepynt oppe i Kristiania; de venter saa inderlig gjerne et Fjerdingaar til. Kommandørens Navn er godt nok."

Kommandørinden hensank i en stille overveiende

Betænkning, hvorunder hun langsomt nikkede ved sig selv.

„Men saa maatte jeg bestille mindst et Fløielsliv eller noget lignende," brød hun ud, „saa Regningen med Anstændighed kan betales senere." Minen var lysnet betydelig.

„Far spør virkelig saa efter alting nu, om det er betalt, at det sandelig er nok saa tungt at være mig, Karsten! Jeg maa ta meget paa mig for din Skyld," sukkede hun hengivent og støttede sig tilbage i Sofaen.

„Jeg har nu min Tro om, at den gamle spør nok saa forsigtig efter, naar det gjælder Dig, Mama. Dels véd han godt, hvad derpaa følger ... og dels er han naturligvis forfængelig af Dig, — ja han som vi andre."

„Aa Du! ..." Hun kneb med et eget Smil Øinene sammen. — „Ulykken er, at Du sletikke er skabt til at leve paa Løitnantsgage, Karsten. Der er noget af en Herremand i Dig."

„Hvad Pokker kan det nytte, naar man ikke har noget at være Herremand paa."

„Ja Du behøver nok i Længden mere end mine stakkars Husholdningspenge. Du er af dem, som ligesom bare mangler Hest og Vogn og Tjener."

„Ja—a, vilde jeg reise ud og lægge mig ordentlig i Sælen nogetsteds, saa kunde man vel altid spille en Rolle; — det er ikke frit for, at der imellem kan overfalde mig en vis Lyst til at bli noget dueligt."

„Snak ikke saa, Karsten, — hvormange vinder noget paa det Vis? Saadan Opbrydernatur som Far og den Slags har Du virkelig ikke. Det var Synd, om din vakkre Ungdom skulde gaa op i bare Slid og Trællearbeide; jeg vilde kjende det, som jeg mistede Dig. — Og," ivrede hun nervøst, „Du kan tro, der var flere end jeg, som vilde savne Dig ...

Sig mig nu," spurgte hun pludselig, „er Du

virkelig saa opmærksom mod Wally Wanckel, som hun fortjener af Dig. Ja for at hun har været mere end tilstrækkelig optat af en vis Herre i hele Vinter, derom er der ikke Tvil."

„Mon Du ikke har Hallucinationer, Mor, naar det gjælder mig?" afskar han hende lidt kort. Han havde just, før denne plagelige Affære kom paa, grublet over, om han skulde gaa op til Falks iaften, hvor han var vis paa at træffe Minka Krog.

„Aa kjære Karsten, fornærm ikke din Mors Iagttagelsesevne. Jeg forsikkrer Dig, hun er et andet Menneske, fra Du kommer ind; — blir saa stille og distræt. Ellers kan hun underholde baade morsomt og forstandigt."

„Ja—a, Mor, morsom — er hun nu — i—ikke!"

„Men Karsten, hundrede tusind Daler er ikke saa kjedsommelige."

„Ne—ei, — nei" ...

Karstens smukke, lidt oversunde Ansigt faldt hen i en forstemt Selvbetragtning, medens han med Fingrene opererede betænkt i de smaakrøllede Nakkehaar.

„Tja, tja, Mama," sagde han lidt grælende. „Jeg skjønner jo saa inderligt godt, Du ikke bryr Dig om, at jeg skal være rigtig forelsket i nogen, — saa det bare blir Dig, som har mig."

„Huf Karsten, Du sidder der saa lei," pustede hun. — „Dette har rigtig været en ubehagelig pinsom Formiddag!"

Hun pirkede varsomt med Strikkepinden fremme i de graa Pandebukler:

„Jeg mener, Du faar be et Spilleparti til Dig iaften. — Saa lar jeg Nella plukke og gjøre istand seks Ryper straks, — hvad siger Du, Karsten?"

„Jaha, hvorfor ikke det; — de vanlige — Grundt, Falkenberg og Bull eller kanske heller Fasting?"

Medens Familien holdt til om den store Astrallampe i Dagligstuen, spillede de unge Løitnanter sin Boston i det ydre Værelse for opslagen Dør.

Der lød raske Meldinger, lavmælte ironiske Yttringer og, — som Kommandørinden bemærkede, da hun gik om ved Punschebordet, — der maatte vist være meget store Kort paa Haanden iaften eller ogsaa meget Mod.

„Det er Deres mageløse Punsch, Kommandørinde," klagede Bull, — „jeg vilde ikke eie Opskriften for aldrig det, den lar én begaa saa rent for mange Bêter."

„Ja de Bêter ..." rystede Kommandørinden paa Hovedet; — „men det er nu engang de unge Herrers Privilegium at gjøre Bêter."

„— med Forstand, — med Forstand ja," — korrigerede Karsten og kastede et Kort paa. — „Tak, Mama!" han holdt Glasset hen til hende.

Kommandørinden bar jo sin statelige Værdighed med sig ogsaa, hvor det gjaldt en saadan Ting som at skjænke Punsch, og det kniplingsfrynsede Haandled og den hvide, lidt for aaresprængte Haand med Ringene spillede om Muggens Hank. Det var med noget af det Lune, hvormed hun i gamle Dage forstod at indtage, at hun nu mysende hen med Øinene langsomt sagde:

„Forstanden indfinder sig saa inderlig sikkert med Aarene, — og saa faar vi slet Humør."

„Jeg løfter mit Glas for Kommandørinden," udbrød Grundt; „jeg trænger nu engang saare til det overbærende; — og griber Anledningen til at tømme det helt ud, — aa for en Punsch!" — — —

— Det var en egen rutineret, let legende Maade baade Grundt og Falkenberg havde, naar de af og til, medens en Rubber var ude, udfoldede sit Konversationstalent inde i Stuen hos Damerne.

Cecilie var opstemt og kom i ét væk i Disput, saa Grundt tilslut maatte søge at faa Kommandør-

inden med paa sin Side. Hun mildnede ogsaa af paa Dissentserne med en fuld Sol af moderlig Overbærelse:

„De unge Piger er oprørske véd De, Grundt; idetmindste er det i et forskrækkeligt Maal saa med begge mine."

Den hidsige Trods klædte jo hendes Datter godt; — hun var ikke blind for det; — men der var noget vist væligt i den indtagende Nakkebøining, der næsten lidt betænkelig mindede om Faderen. Cecilie manglede ligesom disse blide, ubeskrivelige Mellemstrænge, der er saa gode at eie i alle Forholde.

Jan skjønte saa inderlig godt, hvorfor Cecilie var lidt oprørsk ikvæld og overdreven; hun kunde se Fasting derinde, hvergang han bøiede sig eller gav Kort.

Jan sad lidt tilbage i Halvmørket og knækkede Nødder paa Permen af en Navigationsbog, som han brugte til Presenterbakke for Damerne og ærgrede sig over, hvordan de ærtede og fik Marthe hed i Toppen ved at behandle hende barnslig. Hans poliske Ansigt og spillende Øine stod i levende Meningsudveksling med hende, og han forsømte da hellerikke efter Evne at afbryde Passiaren ved passende ubeleiligt at byde Marthe sine forskjellige Udvalg af Nøddekjærner. Disse hans sidste Eksperimenter standsedes jo af og til ved en streng fortørnet Straffemine fra Kommandørinden ...

Der kom Fasting; — og Marthe maatte kige hen paa Jan og siden lidt hen paa Cecilie. Hun havde nær let, da Fasting knagende satte sig i Rørstolen; han var ingen Spirevip.

„Frøken Cecilie tegner for at brodere?" sagde han og bøiede sig hen til hende; — „det ser ud som ..."

„Ja, men Ulykken er, at jeg ikke faar det til. C'et blir saa for stort mod W'et, naar det skal føres helt rundt."

„Vil De laane mig det lidt ... Tak ogsaa Blyanten."

Hans haarede, brede Haand ledte lidt, før han fandt den bekvemme Maade at føre den paa, og han sad en Stund og stregede forsøgsvis hen og bort i Luften, medens Cecilie fulgte, hvad det skulde blive. Begges Hoveder var nær sammen ved Bordet. Marthe turde næsten ikke se op paa nogen af dem. Hun syde og syde.

„Kan det gaa an — saadan?"

Cecilie blev hed. Hun saa sit Navnetræk C lagt rundt om W; men paa endel af W'et var der som udkastsvis gjort et Par Snirkler, saa det godt kunde tydes som et F. Hun blev blegere og blegere, medens hun saa ned i Broderiet.

„Er De fornøiet med det?" spurgte han lavt, idet han reiste sig; han raabtes ind til Spillebordet igjen.

Cecilie følte, hun skalv; hun prøvede at smile. „Ja," fik hun endelig presset frem, og saa med ét helt fuldt op paa ham.

Han gik hastig; men vendte sig i Døren som for at tage med sig endnu et Glimt af hende.

Marthe tittede paa delikateste Maade op paa Søsteren, men blev hængende ved det lyse, lykkelige Udtryk i hendes Ansigt.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Kommandøren havde været ganske mærkelig hyggelig i hele Kvæld, holdt sin egen Menage, røgt Tobak og læst Aviser henne i Hjørnesofaen ved sin grønskjærmede Kontorlampe.

Nu lagde han Piben fra sig, slentrede forbi den opslagne Dør og keg ind til Spillebordet.

Under Fornemmelsen af, at hans overhængende Kritik nærmede sig, gik Spillet med en vis forceret Freidighed; man sagde Witzer til sine Udspil med en fri, uberørt Ligegyldighed, medens Karsten utaalmodig saa hen paa det engelske Slaguhr: — det lak-

kede vel retnu mod den gamles Sengetid? Falkenbergs distingveret krumme Næse med de mørknende Indsænkninger ved Næsevingerne fik endnu mere end ellers Udseendet af at lugte misfornøiet surt, og en og anden uvilkaarlig Dreining viste, at Grundt ikke var fri for en nervøs Følelse i Ryggen, da Kommandøren blev staaende bag ham og begyndte at følge Kortene.

Nu tog han en Stol og satte sig. Det var dog et mærkværdigt Spil, Grundt der havde paa Haanden ... Fyren skjønte nu vel, at han bare behøvede at holde paa Knægten for at ha otte Stik oplagte? Men det kunde aldrig falde ham ind at blande sig i de Herrers Spil.

Med et frisk, flot Drei satte Grundt Knægten i, saa den snurrede rundt paa Bordet, og kjendte et Blaas i Nakken, der havde Arten af alt andet end kildrende Smiger.

Kommandøren var en fin Spiller, og „Hm—rrr —hm!" —, lød det med visse Mellemrum, indtil Grundt med røde Øren og i indvendig fortærende Sinne, som han siden sagde, — satte i en slig kapital Dumhed, at Kommandøren bare stum reiste sig og forhalede ind til sit eget Bord.

Der tar han min Salighed paa ny fat paa Aviserne! rasede det indeni Karsten, der følte sin Honnør som Vært berørt. Han reiste sig og gik hen til Døren:

„Mama, det er Meningen at takke for os. Vi forlægger Resten af Kvælden oppe paa mit Værelse; — haaber Du har en liden varm Fornyelse af din Punsch at sende op til at støtte paa, hvad jeg ellers kan ha deroppe?"

„Javist, min Ven, det skal komme; — og Jan hjælper nok med at arrangere Kortbordet."

„Hm—rrr—rr" ... harkede det henne ved Kontorlampen — „Klokken er elleve, ser jeg, — Senge-

tid for Folk, som har noget at bestille. Jeg vil sige mine Herrer Godnat!"

Kommandøren reiste sig med den ene Haand om Lampen og hilsede med et Buk, der var knapt nok.

„Men Witt!" brød Kommandørinden indigneret ud, da de var gaat, — „tænker Du da ikke paa, hvor umulig det er for Karsten at be Venner til sig paa den Maade?"

„Aa jeg tænker, der blir lige meget og lige lidt af ham alligevel jeg! Han blir det, han er, — en Spradenfeldt, som driver Dank og sætter Bêter paa alle Kanter naturligvis. Hvorfor skulde nu ikke de Herrer kunne holde ud i en skikkelig Stue?".

„Men Witt ... slige unge Mandfolk de har dog virkelig meget mellem sig, som ikke netop er for Cecilies og Marthes Øren; — ja eller for mine," tillagde hun med Værdighed.

„Saa—aa? — alskens slibrig daarlig Snak om Fruentimmer og sligt —"

„Hys da ... Cecilie og Marthe!" mindede Fruen; „jeg haaber, Du betænker, at dine Døttre er i Stuen, Witt!"

Ceilie havde staat i egne Tanker med Broderiet og Tegningen i Haanden færdig til at gaa; nu saa hun med ét spændt speidende hen paa Faderen.

Skjæret af Kontorlampen faldt paa Kommandørens magre skarpe Ansigt og korte graa Kindskjæg; der gik en Bevægelse i ham, som han havde ondt for at mestre. Han ligesom mumsede ved Læberne paa Gammelmandsvis.

„Jeg fordrager ikke, at der skal bli en Døgenigt af Karsten!" kom det skjærende. — „Var der endda lidt Saft og Kraft i Turingen. Men jeg ser ikke andet end en rigtig liden, smaaagtig og simpel Forfængelighed ... Jeg forstaar ikke, at Du vil hjælpe til med det, Mor!" —

— Det var kun langsomt Fod for Fod, at Cecilie

gik op ad Trappen for at lægge sig. Hendes Skygge var sen om at flytte sig ved den halvdunkle Ganglampe — næsten, som hun kunde villet opfange et og andet af den høirøstede Passiar, der kom fra Karstens Værelse indenfor den brune Dør deroppe. Hun skulde forbi den ind til sit og Marthes Kammer.

Der lød Lattersalver, og hun skjelnede Fastings dybe korte Stemme imellem. Han var ikke bedre end de andre havde Karsten sagt ...

Hun stansede et Øieblik spændt, men tog sig igjen og skyndte sig forbi.

Cecilie havde varmet Bolt til Pibejernet og fæstet det i Nellas Strygebræt. Det var lunt og varmt derinde i Pigekammeret baade af Kakkelovnen og Strygedampen og Formiddagsstille, før de begyndte at brase i Kjøkkenet til Middagen. Solen skinnede blændende paa de opkastede Sneskavler udenfor Vinduet.

Det havde været en noksaa urolig Morgen. Mama var grætten og holdt Hovedpinedag antagelig efter en eller anden Meningsudveksling om Gaarsdagen med Kommandøren oppe paa Soveværelset.

Cecilie sad taus foroverbikkende paa Kjøkkenstolen, medens det vaade af Strimlen hang sladsket ned fra den ene Side af Jernet, og det færdige efterhaanden krusede sig oplagt i Hob paa Bordet.

„Du Nella," kom det endelig — „naar sluttede de igaaraftes oppe hos Karsten?"

„Aa det var saamæn nok saa tidlig det — for dem at være, — at de sluttede — her da," lagde hun til. „Klokken var vel som to."

Der blev en Pause.

„Hvad kan de le saa af Du?" begyndte hun saa igjen. „Du var jo deroppe med Punsch igaar."

Nella svarede ikke. Hun syntes blot mere og mere at blive ladet. Kapitlet om Mandfolkene vakte altid hendes Indignation, og under Anstrengelsen for at presse og trykke med Strygejernet lød et formummet „mm ... hm!"

„Du hørte da, hvad de snakkede om, Nella?"

„Aa aa — mm, — mh, — det er nok bare, om én kan lade være at bruge Ørene ... Aa—mmh!" pressede hun paa oppe i Skjortelinningen. — „Jeg ser paa Brættet og Glassene og sætter det fra mig og hører hverken tilhøire eller tilvenstre. Jeg er glad, jeg er vel ude igjen."

„Var det nogen, de gjorde Nar af, Du?" kom det forsigtig.

„Aa—mm, — mmh, — der er nok ikke mange, som gaar fri der; de holder sig ikke engang for god til at ape med et gammelt Menneske, naar hun efter Kommandørindens Befaling gaar op med Punschemuggen."

„Hvordan det? hvad er det Du mener, Nella?"

„Aa det kan være det samme, hvad jeg mener; — men saa skulde de nu undse sig for at skøie og bry et ordentligt Menneske — og drikke Kjærestens Skaal, — jeg véd mig saa vist fri; der har ingen havt noget at si'e paa mig før i Verden, saa kunde jeg vel gaa i Fred nu."

„Og det blev Du saa sint for, Nella?" lo Cecilie.

„Jeg tænker, de blir det nogen og hver jeg. Tro dem den, som lyster; der er mange nok blet bedragne paa det. Men nede i Stuen er de saa galante og fine, bevars!"

„Der er da vel Forskjel paa Mandfolkene ogsaa, Nella, — én er vel saa og én saa?"

„Da har jeg sandelig for mit Liv aldrig hørt andet end, at der var samme Arten i dem allesammen! Skulde den Dør slaaes op, saa —"

Hun vædede paa Fingeren, kjendte hen paa

Strygejernet, om det var varmt og tog saa i stum Iver paa med at stryge. Mundens Mimik og det lange Parti opover Kinden gav mere og mere Udtryk for hendes Forargelse, medens hun overlod sig til sin gammelpigelige Fantasi om alt det forfærdelige ved Ungkarle.

„Det er nok ikke værdt for en ung Frøken at grunde i det," endte det forblommet.

„Jeg véd snart ikke, hvad der er værdt for en ung Frøken jeg?" undslap det Cecilie kort; hun pibede paa Strimlen utaalmodig jagende.

Det ringede paa Entrédøren, og nogen lukkede op. Det fo'r gjennem hende, at det kunde være Fasting.

Men da Stuepigen virkelig kom ind og meldte, at Løitnant Fasting var derude, svimlede og susede Blodet hende for Ørene. Bleg og med kolde Hænder samlede hun i skjælvende Hast op Strimlerne ...

„Men kjære vene" — mente Nella, — „er han alt her igjen den Løitnanten? De burde da svælge Turingen først, synes jeg, og sove ud. Oppasseren kan saavidt ha faat Tid til at ta Punscheflekkerne af Frakken!"

Bemærkningen berørte Cecilie pinlig, medens hun holdt en flygtig Mønstring i det lille Speil over Nellas Kommode.

Hendes Blod bankede heftig, da hun vred om Dørklinken ud til Entréen.

Men det varme lykkelige Blik, hvormed han havde hilset hende, tabte uvilkaarlig endel af sit bedste Udtryk, da hun i sin noget stive Gjenhilsen lod til at tænke sig, at Visiten kunde gjælde nogen anden.

„Jeg har valgt denne Tid, fordi jeg tænkte" ... havde han begyndt med Betydning.

Nu saa han alvorlig paa hende, og det var med et Udtryk af smertefuld Tvil, hvorunder han blev *rød helt* op til Haarrødderne, at han fortsatte: —

„fordi jeg tænkte, at Deres Broder endnu ikke var gaat ud" —

Medens han fremstammede nogle Ord, — den Tiltale, han havde havt paa Læben, glap øiensynlig for ham, — mødte hans forskende Øie noget forsigtig fremmed i hendes Væsen, der gjorde ham va'r.

Var det en kritisk Mønstren dette besynderlige tvilende Drag ved Læben? ...

Det var ialfald noget, som gjorde ham utryg og hidsede ham op.

Og nu, han nævnte Broderen, lød Svaret næsten ironisk:

Hun havde ikke set Karsten idag; han sov vist endnu.

Hun var kunstig og en hel anden end igaar mod ham, det var ikke til at tage feil af.

Cecilie stod et Øieblik og ligesom trak beklemt Veiret. Hun sagde lidt unaturligt og med Ordene i Halsen noget om, han vilde vente, saa skulde han straks faa Besked.

Under den Mistænkelighed, som var opjaget i hende, havde hun haabet paa et eller andet Ord af ham, der kunde give hende Tryghed.

Det behøvedes ikke mere; — blot at se ham var at tro ham; alle Tvil var svundne.

Med en pludselig Varme saa hun et Øieblik næsten bedende op paa ham. Hun kjendte, hun fik Taarer i Øinene ...

Bevægelsen skalv i hans Ansigt; der steg en fortærende Harme i ham. Han yttrede rydt ligegyldigt, idet han formelt bukkede:

„Saa nytter det ikke at vente; jeg har desuden endel at besørge paa Værftet."

Entrédøren klirrede i Glasset, da han lukkede den.

Cecilie gjorde en uvilkaarlig Bevægelse efter ham; hun havde nær skreget ...

Jan vilde netop ved Middagstid tage Trappen op til sit Værelse i vanlig Fart for at lægge Bøgerne fra sig, da han mødte Marthe.

„Hys—s, Mama har Hovedpine!"

„Har nogen gjort Dig noget, Du ser saa traurig ud?"

Marthe unddrog sig.

„Faat Skjænd deroppe — af Tante?"

Hun rystede paa Hovedet.

„Hvad er det, Marthe?"

Hun stod saa betænkt der ved Gelænderet.

„Er det noget med mig?" spurgte han pludselig mistænkelig. „Har din Mor sagt noget?

Hører Du, Du skal si' mig det, Marthe! Er det noget, hun ..."

Han stod og ledte efter Udtrykket, medens hans Blik baade mødte og undgik hendes; det var, som han vilde grunde hende ud.

— „ikke liker ... Kanske, at Du er saa meget sammen med mig?" kom det noget vanskeligt.

„Nei det har hun ikke sagt noget om, — ikke et Ord heller!" forsikkrede Marthe.

„Men ser Du, Jan," skyndte hun sig fra det, og Minen var med ét saa bekymret inde i det, som hun nu agtede at betro ham: - - „Der er vist noget iveien med Cecilie og Fasting. Ja, for hun har tat imod ham i Entréen idag; han kom ikke ind og ... og ... hun vender sig bare bort, naar jeg snakker til hende og ser saa rødøiet og forgrædt ud. Da jeg kom ind i Stuen, stod hun rent fortabt ved Sybordet, hun er vist frygtelig bedrøvet. De har nok disputeret igjen og blet uenige."

„Py—yt! — ikke andet end, at de trætter. Det er det allerbedste Mærke paa, at de snart blir forlovet det."

„Saa—aa?"

„Høis! Slig uenige er Folk altid, naar de holder

af hverandre, og jo værre de kommer paa Kant, des snarere gaar det."

„Tror Du det, Jan?"

„Jeg tror ikke, jeg véd det. En kan komme frem i alslags Vind, blot der er Vind, ser Du. Det er bare Folk, som ikke bryr sig om hverandre, som gaar saadan og lunker og dvasker og er enige. De, som liker hverandre bedst, trætter, saa Busta fyker —"

Han stod med et hændigt lydløst Sprang midt oppe i Trappen.

Ikke et Ryk i Marthe for at følge efter! Hun stod med Hovedet paa skjæve og keg grundende ud for sig.

Der var i det, Jan havde sagt, noget, der vakte en saa kjedelig Følelse hos hende ... Hun og Jan var altid Venner de, — bare lekte og morede sig ... og dvaskede og lunkede kanske, som han sa'! Men en alvorlig Trætte som mellem Cecilie og Fasting, saa hun kunde græde sig ihjel og saadan ... Marthe kjendte, hun fik Øinene fulde.

Hun satte sig alene hen i Dagligstuvinduet og græd, hun vidste ikke rigtig hvorfor.

VI.

Med de lysere Aftener udover Marts var Ballerne forbi. Selskabeligheden formede sig nu mere som Smaasammenkomster her og der om i Søofficerskredsene.

Det var dette Vinterselskabelighedens Vaarbrud, der under almindelig Uro i Blodet arter sig med smaa delibererende Kaffe- og Thekredse og flygtige uformodede Visiter af Folk, som ellers ikke pleier

at slænge ind paa den Maade. Der kommer noget rastløst bevægeligt i Omgangslivet, noget som en opknust Is i Bølgegang. Solen stikker og blinker saa hidsende lyst i Øinene, Luften damper, og det gjærer og yrer med Muligheder.

Og Karsten havde rigtig Fart paa sig. Han skulde retnu ud i Dampskibstrafiken, var beskjæftiget med alle mulige Forberedelser for sit personlige Udstyr og derhos uafladelig engageret især hos Krogs og Wanckels.

Den lyse stille Minka Krog med den spæde, fine Figur og de vakkre Øine, som bestandig saa og opdagede saameget morsomt og altid gjemte det til Karsten, havde faat en Ankergrund i ham, som han følte kunde blive farlig.

Men nu, han bare havde denne knappe Maanedstid igjen, bare vel tre Uger, til han skulde ud i Ruten, nu kunde han ialfald unde sig den Fornøielse at se og træffe hende, — sandelig ogsaa lidt for hendes Skyld, stakkar, som vist ikke tog det saa rent let.

Det hændte, at han sad oppe paa Værelset og læste engelske Kjærlighedsvers, og der var visse Ryk, hvori han rent ud var hjertegrebet og fandt ud, at hele Verden var Skidt.

For at føie Mama gik han saa med hende til The hos Wanckels og var livlig og interessant. Det var ham derhos en vis Tilfredsstillelse at se af Mamas Mine, naar de gik hjem, at han havde dreiet Hovedet rundt paa Wally.

Men en Sviptur ind til Krogs maatte der jo bagefter til, saa han fik et Glimt af Minka, om saa blot for at faa henslængt et Ord om, at han havde kjedet sig iaften hos Wanckels eller høre Minka uskyldig fromt spørge, hvad Dragt Wally havde anlagt idag, om hun havde smilt lige uudgrundeligt i grønt eller blaat — eller sort? ...

Karsten fordrog ikke at være sentimental; men

han kjendte sig virkelig i denne Tid ikke fri for enkelte Nap af den Sort. — — — — — — — — —

— Det forestaaende Liv ombord havde jo Sider, der vel kunde tiltale en Mand, som var vant til at vække en vis Opmærksomhed baade ved Udseende og Væsen.

Og skulde han først ekvipere sig for en maaske fleraarig Livsstilling, saa burde det gjøres grundig, — Udstyr for godt og ondt Veir fra Solsteg til Regnskyl og Hagl ombord paa et Kystdampskib, hvor man skal repræsentere baade i Kahyt og paa Dæk for Passagerer, reisende og Turister fra alle Lande og i alle Verdens Rangstillinger.

Idag var Toiletskrinet kommet, som han havde forskrevet fra England. Det stod der aabent paa Bordet duftende af Russelæder med slebne Glaskrukker under Sølvlaag og alskens Tænger, Børster og Toiletgjenstande med Elfenbens Haandtag hvilende paa Fløil i to Rader under Barberspeilet.

Kommandørinden var høist tiltalt og fandt, at det var i den rigtig noble massive Herrestil. Just det, som saa i ét og alt passede for Karsten! nikkede hun.

Denne Mangfoldighed af mandlige Fornødenheder betragtedes af Cecilie nærmest med en vis undrende Nysgjerrighed, medens Marthe tænkte paa, hvad Jan vel vilde sige.

„Hvad ... hvad er det?" lød Kommandørens Stemme.

„Karstens Toiletskrin, Far!" hørtes det i Munden paa hverandre fra begge Døttrene.

„Fra England," oplyste Karsten tørt.

Kommandøren stod lidt og saa paa det. Der trak sig en tyk læderagtig Fold om Mundvigene.

„Æ—æsch!" harkede han og gik.

„Er det indiskret at spørge," vendte han sig henne i Døren, — „hvormeget Herren har git for dette — Frisørstel!"

„Sytten Pund," svarte Karsten flot ligegyldig; han var blevet rasende.

„Sytten ... Naa saa; naa saa, he—æsch! — og ikke betalt, — naturligvis. Du synes, dette er rimeligt Du ogsaa, Jutta? — I min Tid vilde man ikke gjort synderlig Lykke i Officersmessen med sligt noget — Narretøi! Men bevars, bevars ..."

De to bevars'er lød som Trompetskrald i Taget, idet han forsvandt ud af Døren.

„Véd Du hvad, Mor," sagde Karsten roligt beherskende sig, — „jeg tror virkelig, det er paatide, jeg kommer løs fra denne — demoraliserende Guttebehandling. Det er bent ud utaaleligt. Slig Brutalitet ...

Han er en gammel Baadsmand, er han! Ikke Spor af Begreb om Raffinement eller bare det, som hører til et civiliseret Menneskes Fornødenheder. Total Mangel i Blodet paa alt europæisk Begreb om Komfort."

Han slængte sig hidsig hen i Gyngestolen.

... „Men det slaar ikke til længere at gaa der paa Træskuderne med Krigsartiklerne i Brystlommen og Rottingen i Sidelommen og dominere og barbere sig Onsdag og Søndag; — de andre Dage skal Skjægstubberne staa ud af Hagen. Nu, vi gaar med Dampfærger mellem alle Land og har Maskiner og et teknisk dannet Personale under os, faar vi nok vise os som Gentleman med Gentlemans Vaner! Sæt bare det Tilfælde," — han vuggede indigneret med Tommelfingeren i Ærmegabet paa Vesten, — „at jeg maatte tilbyde én eller anden anset reisende mit Lukaf. Og den Slags kan jo træffe hver Dag; de reiser inkognito baade den og den, baade Statsmænd og Prinser" ...

„Ja bevars, Karsten," udbrød Kommandørinden, — „det havde jeg ikke tænkt paa! — Javist, det siger sig selv, Du kan ikke være udstyret fint nok.

Witt, Witt ..." . Hun tog et Par ilsomme Skridt henimod Døren.

„Aa nei, Mama," holdt Karsten hende tilbage, „det er ikke noget for ham det! — Bær Toiletskrinet op paa mit Værelse, Du Marthe; — men forsigtig. Sæt det paa Kommoden."

Siden hin Formiddag i Vinter, Cecilie og Fasting skiltes i Entréen, havde hver af de selskabelige Sammenkomster, hvori hun kunde vente at træffe ham, været hende en hel Spænding. Hun havde levet i Feber for hvert af dem, drømt og udgrundet, hvad der vilde komme, studeret, hvordan hun selv vilde være, og hvad hun vilde sige, saa de ikke fik noget at opholde sig over. En Dame gi'r Tonen an omkring sig, havde Mama og Karsten sagt.

Danse med ham, svare ét eller andet Ord og se paa ham, det vilde være saa let og naturligt.

Hun kunde imellem kjende sig saa tryg, hun havde jo følt, at han holdt af hende.

Men saa dæmrede de igjen frem alle disse Mistanker, som gjorde Jordbunden saa utryg, — og rev Illusionen tvertover som et skrigende Tøi.

Hendes Fantasi stod igjen foran alt dette mystiske, og hun grublede og grundede, indtil hun atter var der, hvor hun sidst slap, — hvorledes han nærmede sig, hvad han kunde sige og hun svare ...

I hvilken Dragt vilde han helst synes om hende?

Og naar hun saa traadte ind paa et Bal skjælvende og bleg, saa det prikkede i Kinderne ....

Han var der ikke, kom ikke! — ikke første Gang, da hun havde den enkle hvide med Perlerne, heller ikke den næste, da hun bar den blaa med Aksene i Haaret. Salen blev med ét saa tom. Og hun maatte danse og være i Vinden og konversere

om alt det, hun ikke brød sig om, med alle disse komplimenterende Mennesker, hun hellerikke brød sig om — i det uendelige hele Natten udover.

Der var ikke Maade paa, hvor Karsten var fornøiet med hende, og hvor han skrød af det Dagen efter.

Men Marthe fik ikke et Ord af Søsteren, naar hun kom hjem og lagde Naalene, eftersom hun tog dem ud, en for en nøiagtig op i Glasassietten paa Speilbordet, hængte Kjolen hen og ordnede hver Del af Pynten i al Nøgternhed paa sit Sted for at slippe at behøve at røre ved noget af det imorgen.

Paa Ballet i Officersklubben — det sidste iaar — overgik hun sig selv. Hun havde indrettet sig paa at trodse den Kvæld og rigtig gjøre Lykke, fordi han havde negligeret hende!

Iaften vidste hun han kom; han var jo i Bestyrelsen og havdé været hos hendes Bror om Formiddagen — oppe paa hans Værelse.

Da hun viste sig ved Karstens Arm, tog hun alles Blikke, det blege ved hende den Aften gav hende sligt Udtryk.

Hun saa ham straks, hvorledes han iagttog og fulgte dem, fra de kom ind af Døren. Det havde været hende umuligt nu at møde hans Øine blot nogenledes naturligt, det bankede og stansede saa lammende inde i Brystet. Han stod øiensynlig og ventede paa, at de skulde komme forbi.

„Godaften, Fasting!" sagde Karsten, — „vellykket Arrangement, Du! heldig ordnet."

„I det Stykke stoler jeg heller paa din Søsters Skjøn. Hvad siger De, Frøken?"

Der var noget i Henvendelsen, der gjorde, at der kom en halvfjottet Hævnlyst over hende:

„Udmærket; men hvorfor tog De ikke Eksempel af Ballet sidst hos Lüders? — alle de grønne Dekorationer med Bladplanter i Sideværelserne, erindrer De nok."

Han saa forbauset paa hende; — hun maatte dog for Pokker huske, at han ikke havde været der!

„Aa naa, De var der vist ikke? men der var saa nydeligt!" — Og saa nikkede hun venligt, idet de gik videre.

Hun turde bare ikke tænke paa, hvad hun havde sagt. Hun følte det ligesom noget var gaat istykker for hende; — og saa blev hun engageret og kom i Vinden.

Herrerne kappedes om hende fra Dans til Dans; de dukkede frem og bukkede, saa Balbogen var mere end fyldt. Der snakkedes, og det hvirvlede rundt. Hun saa ogsaa et Par Gange Fasting paa Gulvet i Medfør af sin Pligt som Bestyrer, og hun overraskede ham i at staa og se paa hende, medens hun dansede.

Hun havde hele Tiden med haardnakket List gjemt Wienervalsen til ham; det var den niende Dans.

Hun vilde finde en Leilighed til at hilse ham. Hun fandt den, og hun saa, han blev ganske forandret.

Men ogsaa Wienervalsen gik forbi.

Og dog var og blev der hele Tiden som en usynlig Traad imellem dem.

Hun følte, han holdt Øie med hende; — og Blikke og Miner, hvad hun gjorde, Maaden, hun førte sig paa og konverserede, det var alt bare med Tanke paa ham!

I Kotillonen havde han sin Plads et Stykke nedenfor paa den anden Side, og hun havde mødt hans Oiekast, idet hun dansede forbi. Det var saa eget grundende — beundrende.

Hun fik med ét ligesom Fornemmelsen af, at hun dog kunde eie sin Magt over ham.

Og det var ikke uden Bevidsthed, at hun bagefter stod lige over for ham og smilte saa levende interesseret til Devold, som konverserede hende.

Fasting havde engang nævnt noget om det lyse talende Udtryk ved Munden, naar hun smilte. Et og andet halvvovet Blik sagde, — hvad hun anede og følte, — at hans Opmærksomhed ikke veg fra hende, at hun holdt hans Sans fangen, og hun sittrede af Glæde.

Det var som en Strid, hvor det veiede om hendes Magt.

Hun gjorde sig ikke rede for, hvordan det gik til, eller hvor hun tog Modet fra, det hele gik for sig i en Stemning uimodstaaelig, ubetænkt.

I en af de smaa Ture, hvori hun havde at tage op en Kavaler, stod hun pludselig foran ham:

„Har De rent bestemt Dem til ikke at danse med mig mere, Fasting?" spurgte hun.

Han saa overrasket ud, og som han stred med sig selv, før han lidt sent svarede:

„Naar man danser saa klodset som jeg, optar man ikke Ballets første Dame; — det er simpelthen min Pligt som Medlem af Bestyrelsen," spøgte han.

„Det mener De ikke noget med, Fasting!"

„Mener De altid med, hvad De siger?" henkastede han, idet han førte hende ind i Valsen.

Medens hun rettede sig efter hans Dans og havde hans Arm fast om sig, kom det „Ja", hun svarte, det følte hun, af hele hendes Hjerte.

Han smilte lidt eget:

„Javist, javist, — jeg tror det jo ogsaa, — hver Gang!

En ung Kvinde har saa mange oprigtige Stemninger," tog han sig lidt efter brat. Han pressede hendes Haand haardt, medens de dansede videre.

Hun saa blot i blind Rus Lysene blinke over hans Skulder.

„Saa glat saadant et Dansegulv!" undskyldte han et fornyet Tag om hendes Liv.

For tredie Gang foran hendes Plads følte hun, hvorledes han næsten nølede med at slippe hende.

Men, idet hun gav ham sit bedste, tillidsfuldeste Blik, blev han igjen saa egen ironisk:

„Jeg har vist beholdt Dem forlænge, Frøken Witt! Men hvem vil ikke gjerne drage det ud, naar han et Øieblik kan kjende det næsten, som han holdt Lykken mellem Hænderne? ..."

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Fasting kunde ikke gjøre for det. Hver Gang han havde set hende igjen, om blot i Forbigaaende flygtig paa Gaden, — det gjærede altid paany op i ham.

Men aldrig havde han set Cecilie Witt saa smuk som i denne Kvæld!

Han havde Følelsen endnu i Armen af den unge fulde, elastiske Skikkelse, han havde holdt om Livet, hendes rige kastaniebrune Haarfylde med den vidunderlige Nakkebøining nær ind til ham. Og han havde søgt at faa Grund i Ansigtets Udtryk. Det var saa oprigtigt, saa helt fyldt af det, hun mente i det Øieblik! — at én kunde git Livet paa, at der ikke var en Bagtanke i hele hendes Sjæl. Og det var der ikke heller, — førend siden, naar hun fik betænkt sig og snurrede Hovedet rundt paa nogen anden.

Hun huskede ikke, enten han havde været paa Ballet hos Lüders eller ei! — hvad var nu det for noget?

Men, at hun var farlig besnærende, det kjendte han paa den Feber, han var i ...

Der gik Timer af Natten og ind i den graa Morgenlysning, hvorunder han tændte Cigar efter Cigar uden at huske, hvorledes den forrige var udrøgt, før det blev ham muligt at faa stilnet ned og klaret Tankerne og opgjort sin Konduite.

... Naar en forstandig Mand skal stifte Familie, hvad vil han saa ha?

Kanske den, som fanger og koketterer og dreier

Hodet rundt paa én og er interessant — og ubegribelig, — og kan snyde én imorgen slig, saa, — ja saa der bare ikke gives den Skarv i den vide Verden, som kan snyde én for Hundredeparten? For, om de tog Huset og Sengen og Støvlerne og satte én paa Kronarbeide, hvad var det mod at mærke, at Du har tat Fanden paa Ryggen, og skal bære ham frem, til Du sturter, — til Du sturter, Gut! — Og saa blir Du saa ond og harsk indvendig, at det eneste rette, Du kunde gjøre, var bare at kværke baade Dig selv og hende, ekspedere sig ud af Verden ...

Aa nei, — saadant et saakaldet bedaarende Fruentimmer, som én aldrig kan lodde tilbunds alligevel, det blir for sleip Grund at støtte sin Fremtid paa ...

Han trak Uhret, hvis Kjædestump han havde viklet om Haanden, for haardt op. Fjæren sprang; den løb snurrende og surrende af, og uden at bryde sig mere med det lagde han det paa Bordet.

Middelmaadig Far, — hverdagslig og beskeden — ikke netop opløftende eller indtagende eller bedaarende — jevn, stø og sikker; — de skal udtages som Melkekjør uden Fordomme og Hensyn ...

Den sidste Kraftsats regalerede han sig med, idet han efterat have varet med Gardinet mod Morgenlyset atter ganske opgjort og klar gik tilsengs.

VII.

Inde hos Kommandørinden var al Sind og Tanke fortiden optat af Karsten, som i næste Uge skulde overtage sin Post.

Kommandøren holdt sig jo helst længst mulig

undaf; Sønnens Beslutning stod langtfra i det samme Rosenlys for ham som for hende; han følte, han maatte passe vel paa for ikke at komme til at forløbe sig.

Han havde en Fornemmelse ved al den Sukken og opjagede Iver, som der fløi ham løse Dun og Fjær om Ørene, og visse ufrivillige Ansigtstrækninger og Folder undlod ikke at røbe nok af hans tætladede Taushed til, at Stemningen ikke netop forhøiedes, naar han kom ind i Stuen.

Kommandøren var stanset et Øieblik foran Slaguhret, som han havde en Svaghed for at ville aftvinge en kronometralsk Akkuratesse:

„Jan kommer til at bli her endnu et Par Maaneder efter sin Eksamen, Jutta. Jeg har sagt ham, at jeg er fuldkommen enig med ham i, at han kommer ud i Langfarten med engang; han faar vente paa Müller & Comp.s Amerikafarer."

„Saa, — jeg havde haabet, det skulde ta en Ende engang! — Du har ikke hørt mig kny i hele Vinter, Witt, skjønt jeg havde saa inderlig imod det fra først af. Dette Styrmandsmenneske passer jo aldeles ikke til vor Omgang; — og endnu to Maaneder til ..."

Hun reiste sig utaalmodig. Hun havde en Æggedosis igang, og man hørte Slagene af Vispingen ude fra Spisestuen, hvor Cecilie og Marthe byttedes om Arbeidet. Karsten ventedes hvert Øieblik, og der fulgte altid et Par Venner med.

„Jan kan jo komme ud før," tog hun i, — „Karsten har skaffet ham Tilbud om Ansættelse som Understyrmand paa Wanckels „Sjofna". En saadan Fyr skal da ikke rent ud sættes paa Piedestal heller, vælge og vrage efter Behag."

„Aa Snak, Jutta, der er Mod og Drift i Gutten. Naar han ikke har Kapital at sætte i et Fartøi, saa blir det aldrig andet herhjemme end en Skipper, som Rederen kan sætte paa bar Bakke imorgen; —

han foretrækker ikke som andre at kludse sig bort i en fremtidsløs stakkars Smaafart frem og tilbage om Husdøren!"

Det sidste kom løssluppet lummert.

„Min Mening er nu, at Herren bare har Lyst paa at gaa her iland og drive Dank længst mulig; og saa kaster han sin godtroende familiesvage Onkel Blaar i hans gamle Øine — om Langreiser og alskens Høitideligheder!"

Der rørte sig en Skjælven i Kommandørens Ansigtsmuskler. Han havde længst en saar Fornemmelse af Affældighed, og at Naturen holder sin egen Justits. Hvad der var overdækket i én Alder, følte han desto ubarmhjertigere afsløres i en sildigere. De for mange Aars Forskjel satte sin Braad ind.

Det var det delikate Punkt, hvor hans Stolthed var blotstillet og saa at sige overgivet til hendes Naade og Delikatesse.

Og alligevel kunde hun aldrig dy sig for at røre ved det, naar det blev for fristende at ty til det Vaaben, som hun vidste gav hende det sidste Ord.

Hun saa Virkningen og angrede det jo saa raskt, som det var faret ud af Munden. Nu ledte hun sin hele Tankegang igjennem for at finde paa noget, som kunde gjøre det godt igjen, og hun sagde med et Smil, hvori der laa noget af hendes unge Dage:

„Du er saa varmblodig og heftig, Witt, at Du faar ogsaa mig til at bli hidsig. Jeg holder saamæn ikke ud at trættes med Dig. Jeg burde engang lære, at jeg ligesaa gjerne kan gi mig først som sidst. For, at Kapteinløitnant Witt altid satte sin Villie igjennem, det hørte jeg allerede, før jeg saa Dig første Gang," lo hun. „Vil Du vente lidt her, min Ven, gaar jeg ud og henter en Æggedram til Dig."

Havde Kommandøren mere og mere en vis bitter Kjendsel af, at hans Villie kun altfor ofte dun-

stede hen i Luften for at give Plads for hans urolige, lunefulde Halvdels, saa gav det dog Forholdet sit belivende, stridbare Peber. Der var saa at sige Veir i det om end baade for stadig og for meget til, at det under hans tiltagende Alder kunde kaldes nogen Lystseilads paa Ægteskabets bygefulde Hav.

Da Kommandørinden en ti Minuters Tid efter kom ind, sad han anstrengt efter Formiddagsrunden paa Værftet og sov i Sofaen.

Hun satte Æggedrammen fra sig paa Bordet. Hans slappe graa, furede Ansigt med den skarpe store Næse og den halvaabne, snorkende Mund var nedsunket imod Brystet, hvor Uniformsvesten var opskudt, medens Armen hang udover Sofakanten.

Hun stod lidt og saa paa ham. Saa tog hun Sofapuden og lagde den varsomt bag hans Nakke.

— — Ingen af de lystige Smaaselskaber, ingen Spillepartier og Pikeniker mere! — Kommandørinden havde en vis Trang til at drive noget festligt ud af Situationen, lidt af en Reisehelg som Modvægt mod den Følelse af Kjede, der tog hende, hvergang hun kom til at tænke paa, hvor tomt det vilde blive efter Karsten.

Hun ivrede ude i Husholdningen med de Retter og Desserter, som maatte paa Bordet i denne sidste Tid; — Karsten tog naturligvis med sig hjem hvem han vilde nu lige for Reisen. Hun kontrollerede og formanede Nella, som skulde præstere alt hans Linned i vasket og finest strøget Stand, og dampede under sin uudfyldte Virksomhedstrang i Eftermiddag Humøret af ved at brodere paa hans elegante Tøfler.

Som hun sad der i værdig Bedrøvelse i Lænestolen og af og til trak et dybt Suk, kunde hun mindet om hine gamle, som baldyrede Sorgen i Lin, om det ikke saa stadig var bleven afbrudt af et irritabelt husligt Udbrud med Strikkepinden oppe i Haarbuklerne.

For Øieblikket havde hun Trang til at snakke lidt ud om Karsten, udtale sine Formodninger, om hvem han vel kunde finde paa at bede med sig hjem til Aftens. Men det var jo saa utaaleligt, der sad denne evige Jan og fulgte alt, hvad hun sagde, med sine kritiske svarte Øine, saa det ikke var muligt at faa tale ud i sin egen Stue. Dette Menneske stansede jo saagodtsom hele Familiens smaafortrolige Meddelelser ...

„Aa Marthe, Du har da virkelig andet at gjøre end at hæfte Tiden og forstyrre Jan. Jeg er saa kjed af dette Nøste, som hele Tiden danser mellem jer. Læg Garnvindingen bort og gaa hen og tag Dig noget til!"

Marthe var ildrød i Hovedet; hun blev mere og mere saar for Mamas Skoser i Anledning af Jan og var i stadig Angst for, at han skulde mærke det.

„Jeg er virkelig saa bekymret for Jans Eksamen," udbrød Kommandørinden, da han gik. — „Jeg kan sletikke begribe, hvordan han skal faa den. Var Tiden nogengang kostbar for ham, saa skulde det vel være nu i Dagene, før han skal gaa op ... men han ræsonnerer vel som saa, at det kan være ganske bekvemt og behageligt at forlene os med Fornøielsen af sin Nærværelse ogsaa næste Vinter."

„Han har siddet og læst fra Klokken fire imorges," udstødte Marthe med Graaden i Halsen.

At Jan nu virkelig havde drevet igjennem sin Plan om Langfarten havde sat hende i stærkt Sindsoprør i Eftermiddag og gjort hende mere end almindelig nærtagende. Han skulde blive borte med én Gang i flere Aar!

Hun sad dump, urolig og rugede over det med en Kjendsel af, at Graaden sprængte i Øinene. — Mon han var gaat op paa sit Værelse ...

„Jan, Jan, er Du der?" bankede hun paa og stak Hovedet ind.

Han havde løst Halstørklædet af sig og sad med

det svarte Hoved og den stærke haarede Nakke bøiet over Bogen.

„Du faar ikke hæfte mig bort, hørte Du jo!" sagde han brysk.

„Pyh, det var til mig det, — Mama vil bestandig, jeg enten skal terpe med at læse eller spille."

„Aa nei, Du; jeg forstod nok Visen, — at jeg var overflødig og havde at forføie mig bort. Det er ikke noget at pynte op det ... Nei jamæn mener jeg, Du tar Dig nær af det, Marthe?"

„Slet ikke!" — Marthe kjendte selv, hvor hun var gruelig let til Taarerne idag.

„Kors for et Rede, Du har hos Dig, Jan," brød hun ud for at aflede; hele Indholdet af Skibskisten var væltet ud over Gulvet.

Hun gik helt ind, medens Døren blev staaende aaben.

„Aa jeg har det, som jeg vil; jeg liker mig bedst, naar jeg puger, saa jeg ingenting andet husker."

Hun slog op Permen paa en af Bøgerne, hun syntes altid han skrev sit Navn saa kjækt og raskt, — Jan Børresen.

Medens hun stod med den stribede Kjole ind ved Bordkanten og saa ned i Bogen lidt trykket og raadvild om, hvordan hun skulde faa noget frem af det, som laa hende paa Hjertet, gled hans Blik langsomt, næsten nedslaaet hen paa hende; det blev hængende ved hendes Ansigt.

„Du er nok glad nu, Jan, fordi Du har faat din Villie igjennem."

„Glad?" drog han paa det, „— glad ... Aa ja saamæn, sa Matrosen, han skulde slippe med Livet, bare han kunde svømme over Kattegat! — Men jo før én jumper ud i det, jo bedre ...

Haah!" reiste han sig braat og pustede, — „jeg vilde ønske, jeg kunde gaa lige i det Dagen efter Eksamen."

Hun stod og pillede ved Kanten af Bogpermen:

„Og jeg, som syntes, det var saa — saa — — morsomt, at Du skulde bli her endnu i to Maaneder. Men, naar Du er saa rent lei af os, — og Du sletikke tænker paa andet end at komme væk alligevel, saa er det vist bedst, Du gjør det.

Jo bare gjør det, bare gjør det!" fulgte det hidsigt. „Hvorfor skulde Du ikke gjøre det, Du har Lyst paa? Jeg synes, Du skulde pakke sammen Skibskisten din og reise straks, siden Du er saa rent kjed af os og aldrig kan komme langt nok bort. Nella skaffer nok Vasken istand."

Den sidste Forestilling blev dog for overvældende og overklippedes af et graadsvangert sidste:

„Jeg vilde ønske, Du bare var afsted!"

„Du tar saa rent, rent himlende feil af, hvad jeg mener, Marthe. Kan Du ikke forstaa, at — at —"

Han saa paa hende, medens Bevægelsen kjæmpede og skiftede i hans Ansigt.

„Nei, Du forstaar nok ingenting!" trak han Veiret dybt og gav sig utaalmodig til at slænge de ophobede Sager i Skibskisten igjen.

„Du kunde kommet hid saa tit ellers, — om ikke netop hver fjortende Dag som Karsten, — hvis Du ikke endelig skulde i denne Langfarten," bemærkede hun lidt formildet.

„Tak ja, — engang om Aaret, naar de la' op til Jul, — for at faa se Dig som værst stase ude i al Fiffen. Det maatte rigtig være for at more mig det, — som Hummer i en Gryde! — én Gang om Aaret," brast han ud saa overstadig kunstig lystig, at Marthe bare stod og stirrede paa ham. — „Nei, ser Du, Marthe," rettede han sig pludselig op. „Jeg kan gaa til Nordpolen, og jeg kan gaa til Japan; men komme igjen, det gjør jeg bare én eneste Gang!"

Marthe kjendte hun blev rødere og rødere, hun kunde ikke rigtig se op paa ham; men det indbildte Glimt i hans mørklette Ansigt skimrede foran

hende, medens hun halvt satte sig op paa det lave, malede Bord og ligegyldig fingererede med hans blaa Hue, som laa mellem Bøgerne og smeldte med den lakerede Stormrem over Skyggen.

„Naar Du engang kommer hjem, skal Du nok se."

„Ja da ja!" kom det bittert, — „da kan jeg nok faa se meget rart."

„Du maa skrive ofte, Jan, — til Cecilie og mig indeni Brevene til Far. Vi skal svare Dig paa Postruin og fortælle Dig om alt muligt ... Men hvor ofte tror Du, vi kan faa Brev?"

Jan saa overordentlig grublende ud; han havde en vis brændende Lyst til at forklare sig. Men hvad nyttede det? Hun kunde jo ikke svare for, hvad hun mente om seks, syv, otte, ni Aar, om han da kom hjem som en Mand med Plads i Verden og Kapital i Lommen. Fange hende nu i det, hun kanske kom til at angre bittert med Aarene ...

Han stod og saa paa hende, medens hun snakkede. Den raske opskudte Skikkelse, som sad og vuggede der med Benene og endnu var saa sund uvillig til at lægge Damens Stivhed over sig, hendes naturlige fortrolige Væsen med det ubevidst undrende i Øinene, der lyste af saadan usigelig selvgiven Forudsætning om, at han var saa at sige hendes Livsluft, betog og fangede ham; — det drog og fristede ham alt i dette Øieblik mere end nogensinde til en Udtalelse.

Han smilte med en tilsløret Fortvilelse og hev en Uldskjorte-Busserulle voldsomt ned i Kisten.

„Vil Du virkelig huske paa mig med Brev, saa er det jo den største Glæde, Du kan gjøre mig i Verden, Marthe. Og bare saa ofte, Du kan.

Me—n ikke længere, end Du har virkelig Lyst! Jeg skal ikke ha nogen af disse Fætterbrevene, som de skikker ud bare for Sælebods Skyld, for at det skal være ligesom lidt fra hver i Familien, og hvor

de deler Papiret saa pent mellem sig. Jeg betakker mig, jeg har set nok af dem ...

Hvem er det?" spurgte han med ét. Der kom nogen op af Trappen, og han vidste jo, at det ikke netop var efter Mamas Kogebog, at Marthe stod saadan inde hos ham paa Værelset og pratede.

„Aa pyt, det er bare Cecilie," sagde Marthe, som beherskede Udsigten gjennem Døraabningen. „Jeg véd, hvad det er jeg, siden hun sprang saa fort ind paa Mamas Soveværelse. Hun vil bare se efter, om Fasting følger med Karsten hid hjem iaften. Fra Vinduet derinde ser vi helt op om Hjørnet af Sjømandsskolen. —

Tænk, de er ikke blet Venner endnu, Du!" betroede hun ham. „Jeg synes rigtig det er Skam af ham, som han piner hende. — Jeg forsikkrer Dig, hun staar og værker deroppe hver evige Aften helt, til Karsten kommer ... Fasting skulde bare vide det Du," yttrede hun med en vis Funderen paa, om hun dog ikke burde se til at finde en Vei til at meddele ham det. „Hvis jeg var hende, — og vi blev Godvenner igjen, huf, jeg tror, jeg luggede ham. Jeg kan bli saa sint for saadant Plageri!

Alt halvotte," sagde hun og saa hen paa det lille Vækkeuhr oppe paa Væggen ved Servanten, — „om lidt skal vi spise. Jeg tror neimæn ikke, han kommer iaften heller."

„Aa der er ingenting iveien for dem; de har jo bare at gaa hen og bli enige."

Hun trak paa Næsen, stødt over hans Ufølsomhed. Men saa lagde han til med en slig Fylde af Overbevisning, at det helt rev hende med sig:

„Tænk, om det bare stod paa at bli enige. Aa Du himlende! ..."

Han satte Øinene ganske stille i Taget. —

Hvorfor Marthe var saa glad bagefter om Aftenen, vidste hun ikke saa nøie.

Men det, hun med stor Tilfredshed tænkte paa,

var, at Jan og hun dog virkelig idag havde trættet alvorlig som Cecilie og Fasting. Hun havde i sit stille Sind været stærkt optaget og foruroliget ved, at Jan egentlig aldrig bar sig saadan ad mod hende som de andre Herrer mod Cecilie; han var bare som hendes Ven og Kammerat.

Med dette var hun kommet over en virkelig Bekymring, som havde tynget hende.

VIII.

Vaaren lakkede fremover med alle de nære Forandringer i Luften.

Marthe tællede i sin urolige Beklemthed kun et Par Uger, til Jan gik til Amerika, og ude paa Havnen laa Korvetten snart færdig til at faa Kommandoen heist; med den skulde Fasting, Bull og Storm.

Med Paasken begyndte ogsaa for Kommandørens den mere repræsentative Tid af Aaret, da alt maatte være parat til at modtage allehaande officielle militære Galla-Opvartninger og Visiter, ikke at tale om mulige Besøg fra fremmede Orlogsmænd, der kunde anløbe Havnen.

Huset saa at sige endevendtes fra øverst til nederst; der maledes og hvidtedes af Værftets Malermestere, der vaskedes, der pudsedes, der blev bonet og gnedet.

Kommandørinden svævede i travl Iver snart i Haven hos Leiefolkene og gav sine Ordre, medens begge hendes Døttre saare ivrige færdedes mellem Rabatterne med Skoene klissede og Hænderne røde af den vaarfugtige Muldjord. Snart passerede hun varsomt omskuende og kontrollerende gjennem

Kjøkkenet, hvor Komfuren sværtedes, og Kobber og Messing poleredes af Tjenestepigerne.

Af og til tog hun sig saa en Oversigt inde paa Kongesalen, hvis lange Planker behandledes med særlig Finesse og Gnidning af Skurekonerne. Den bar sit Navn af, at en dansk Konges Portræt hang der til Afmindelse og med en Underskrift om, at han under et Ophold i Norge havde taget Nattekvarter i Kommandantboligen. En vis Lugt af Æbler og Vinterfrugt, som havde ligget opbevaret derinde, hæftede endnu ved. I Taget svævede dekorative Figurer fra en luksuriøsere Tid; — Kommandørindens Skridt over Gulvet antog uvilkaarlig en vis selvfølende Air derinde.

Rundturen sluttede gjerne hos Nella, der stod for Vinduerne og alle Gardinerne, og hvis lille Skikkelse i Regelen opdagedes begravet mellem dem paa en Trappestige, løftende en Gardinstang med Spyd over Hovedet.

Det var med en vis nervøs Forcerethed, at Cecilie tog fat med i disse huslige Arbejder. Den urolige Spænding, saa skjælvende fuld af Forventning, havde drevet hendes kraftige Natur op til en vis Eksaltation. Al denne Kritik, alt dette uforstaaelige i Luften havde git hende en forvirret Fornemmelse af, at det næsten var en kinkig Sag at være en ung Pige.

Hun led under en stigende Følelse af, at de Skuffelser, hvortil hendes Sammentræf med Fasting saa stadig vendte sig, havde sin Grund i hendes eget kunstige Væsen mod ham.

Der var altid et eller andet at ærgre sig over bagefter; — det blev saa vanskeligt og unaturligt.

Da han kom saa ligefrem hen til hende sidst hos Focks, var hun blevet ganske retiré og næsten spids. Laura Fock og Trine Meyer stod lige i Nærheden og passede paa og lagde Mærke til, hvordan hun var mod ham. Og saa, for at rette paa det, var

hun blevet forceret snakkesalig. Hun havde følt hans Øine, at han saa, hun var lavet.

Venlig og ligevægtig, — sa Mama. Ja deilig! det var netop da, hun kom paa Stylter ...

Hun stod idag oppe paa Bordet i Lysthuset med en Malerpotte ved Foden og malede de gamle graa Tagsprinkler med grønt. Hun strakte sig saa høit, hun kunde, for at naa til; det gjaldt at tage fuld Kost og kladske rask og overflødigt til deroppe mellem Sprinklerne og selv slippe bedst muligt fra Skvætten.

„Nok saa anstrængende Arbeide det, Frøken!" hørte hun muntert bagom sig.

Det sittrede gjennem hende; hun kjendte Stemmen; men samtidig fik hun en Angst: — var det passende at staa deroppe, skulde hun springe ned fra Bordet?

Der var noget i hendes Stolthed, som oprørte sig; hun kunde ikke formaa sig til at gjøre dette Hop med den tilhørende leende Undskyldning, — og saa blev hun staaende og sagde smilende:

„Jeg maa ha Taget færdig, skal jeg ikke faa alt Dryppet af Kosten over mig to Gange."

„Naar De op, Frøken ... Skal jeg hente Dem noget høiere at staa paa, — lidt til Fodstykke?"

„Nei Tak," svarte hun lidt kort.

„Hm — saa, jeg generer maaske?"

„Aa nei da!" vendte hun Hovedet om til ham. Udtrykket var saa indtagende.

„De har intet imod, at jeg staar her da og snakker til Kommissionen kommer ud af Huset. Vi inspicerer Værftsbygningerne idag; Kaptein Fock gaar omkring og bukker og siger: „alt iorden!" Jeg er bare Sekretær. — Men hvor har De faat alle Malergreierne fra?"

„Hos Folkene udenfor ved Stakittet; det fristede mig at se alle Malerpøsene."

„Det er ganske frydefuldt engang at se en ung

Dame, som foretar sig noget; ja jeg mener noget, som der er lidt Naturlighed ved."

„Tænker De virkelig saa?" lød det næsten ironisk; hun stødte Malerkosten ind i en Forsænkning deroppe.

„Jo Frøken Witt! jeg vil virkelig staa paa, at jeg tænker saa. Det er saa simpelt; af en naturlig Beskjæftigelse tænker man sig til et naturligt Menneske. Og" — hans Øine hang uvilkaarlig magnetisk ved enhver af hendes Rørelser, medens hun ikke var fri for baade at føle og nyde det, — „det er nu ikke bare det ret og slet ydre. Aanden, véd De, kan betage netop gjennem de mest bizarre Træk; —— men der kan ogsaa lure en Kokettes Bedrag og kolde Leg under, Frøken Witt!"

„Fasting! ... hvad tror De om mig?" udbrød hun. Hun stod med Malerkosten slapt ned.

Han saa op mod hende med en Tilskyndelse som til at løfte hende ned i sine Arme.

„Hvad jeg tror? ... Jeg tror, at De er den, De er, — et betagende Øieblikkets Barn ... men — i to Øieblikke er De to Mennesker. — Hvad kan De for det?" sagde han næsten bedrøvet.

„Tak for Deres gode Mening om mig, Fasting!" lød det koldt.

„De er dog vel ikke vred paa mig, Frøken?"

„Jeg, nei, hvor kan De falde paa det? De saa jo, hvor andægtig jeg hørte paa Deres Forelæsning — Hjælp mig heller med at ta Malerposen og sætte den udenfor, — saa gjør De noget nyttigt!"

Hun rakte den hen til ham og hoppede selv ned.

„Sig mig, har jeg saaret Dem?" vendte han sig varmt til hende.

„Mig? — hvor kan De tænke det; — en Dame maa jo aldrig kunne saares! At hun er to Mennesker — det samme som at sige, at hun er intet Menneske, hvad gjør det? ... En Dame er overhovedet neppe noget Menneske, tror jeg!"

„Cecilie, har jeg gjort Dem Sorg?" hviskede han indtrængende. — „Jeg vilde gi, hvad det skulde være for, at det ikke var sket! Men det kommer af, at — ingen kan bringe mig saa til at forglemme mig selv som De, — ingen i Verden!" udstødte han.

Kommissionen kom i Haveporten og talte med Kommandøren.

Kommandørinden mente, at Herrerne burde styrke sig ved et Glas Portvin, og Selskabet forsvandt — dog ikke, før Kaptein Fock ligesaa galant som hjulbenet og skaldet først havde udbedet sig Lov til at mætte sine Øine, som han udtrykte sig. Han tog Cecilie om begge Haandledene, sprikede hendes Arme ud og plirede hende med sit lyse Plommeansigt forgudende ind i Øinene:

„Bevars, bevars, alt i Orden, Frøken!" komplimenterede han henrykt. —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Fastings sidste Udbrud dirrede endnu i Ørene paa Cecilie, — „ingen i Verden!" ...

Det var kommet saa pludselig voldsomt netop, som hun havde staat frysende iskold indtrukket i sig selv.

Hun stod med et Greb af Lærredsforklædet i Haanden, — der var en stor grøn Skvæt af Malingen blandt de mange mindre, — og stirrede med det indvendige Øie i noget som et usynligt Edderkoppespind, hvori hun havde været indviklet. Hun fik en Følelse som den frelste Flue.

En Humle surrede i Sprinklerne; den tonede ind og ud:

„Ingen i Verden" ...

Hvad der iaar mere end ellers lagde Hede og Iver over de huslige Forberedelser før Paaske og optog Kommandørindens spændte Tanke med ende-

løse Kombinationer, var, at Karstens Fødselsdag, tyvende April, indtraf paa Torsdag, og at Kystdampskibet, hvorpaa han var Næstkommanderende, netop den Dag — det skete kun hveranden Torsdag — anløb Havnen, efter Ruten Klokken 11 om Formiddagen.

I Regelen laa det kun en halv Times Tid à tre Kvarter derude, — saavidt at Andreas fik Vasken afleveret, medens Dampskorstenen kogte og af og til øredøvende slap ud sin hvide Damp. Passagererne sattes hastig fraborde med sine Kufferter hen til Bybryggen, og Lastegodset i jagende Hast firedes fra Kranen ned i Prammen, der lagde til ved Forelugen. Der var mangengang ikke synderlig mere Tid end til at faa vekslet Hilsener med Karsten fra Volden og Vinduerne eller talt med ham i Hasten fra en Baad under Dampskibssiden, naar Jan roede Smaapigerne.

Kommandørindens saa længe opkorkede moderlige Følelse var imidlertid denne Gang brudt ud i en uimodstaaelig Trang til at faa gjort en Fødselsdagsfest for Karsten, — en Formiddagspikenik, hvor hun kunde have Sønnen hjemme hos sig i Stuen.

Hun udmalte sig ham — sat raskt iland af Værftets Jolleroere, — som Dagens feterede Helt, hvis Skaal blev drukket af Selskabet i Champagne til den fineste Anretning; hvorledes hendes egen Rolle vilde være de tilbageholdt stille Taarers, — lige indtil Karsten, saa vindende i al sin Fremtræden, svarede paa Skaalen, og hvordan hun saa omfavnede ham inderlig hjertegrebet; men derfor ikke ude af den Stil og Værdighed, som en Moder altid bevarer, der eier det rette Overblik, — og hvordan han under den knappe Tid igjen vilde forsvinde som et Meteor. Det vilde gi Virkning, blive som en Glans efter ham, — og Wally Wanckel skulde naturligvis være blandt de indbudne.

Det hele kunde bli saa rent mageløst! Det kom

blot an paa at faa strakt de tre Kvarter til en og en halv eller mulig to Timer; — et Kvarter til at komme iland, et Kvarter til at komme ombord igjen, Resten blev deres.

Hun havde alt presset Kaptein Fock og alle de epaulettebærende Myndigheder, som kom indom deres Stue, for alle mulige Muligheder, som stod i Forbindelse med den Sag.

Hun havde afpint sin Mand et Leilighedsvink til Chefen i et egenhændigt Brev i Anledning af noget Gods for Værftet, hvori han udtalte et muligt Haab om at de maaske paa Torsdag kunde faa se Sønnen hjemme et Øieblik.

Men hendes Bekymringer var ikke lettede. Alt beroede dog paa det enkle, om der var meget eller lidt Fragtgods at aflosse.

Det var sandelig ingen let Sag at gjøre istand en Formiddagsfrokost med Geléer og Champagne og indbyde paa en saa høist risikabel Mulighed.

Fra Morgenen af var imidlertid alt parat. Værftets Jolleroere ventede paa Beddingen, færdige til at gaa i Baaden, og Jan var fra tidlig af oppe paa Fjeldknarten ved det søndre Indløb for at holde Udkig og gi Melding saasnart der viste sig Røg i Horisonten, — en Tur, hvortil Marthe haardnakket og paastaaelig havde opnaaet Mamas Tilladelse til at gjøre ham Følge. Hun kunde godt faa en klar Kjole og Pynten betids paa sig alligevel; hun saa bestandig Dampskibene før nogen anden.

Jan skulde reise alt næste Lørdag -- samme Dag, som Korvetten lettede — og, hvad der vilde blive bagefter, var noget, hun ikke engang turde se ind i.

Jan havde draget hende ved Armen op hele Bakken, — hvor de ikke begge pludselig faldt paa at springe omkap.

Og saa havde hun igjen paastaat, at hun blev træt og maatte hvile sig, hvilket ogsaa Jan havde

gjort med hendes Haand i sin, saalænge til hun pludselig fik Uro paa sig og skyndte paa:

„Men Jan, vi maa op, Dampskibet kan komme."

Og saa gik og sprang de og støttede han hende igjen om Livet, til de var helt oppe ved det røde tømrede Vagthus. Solen begyndte alt at stege Fugtigheden af Væggen.

Havet laa dernede glittrende blankt med en Række hvide Sprøit langt udover Baaerne. Der var adskillige Seil at se, smaa og store, Skjegter og Lodsbaade, der stod i alle Retninger for den friske Bris; — men ikke Spor af Dampbaadsrøg.

Det var vist meget fortidlig; Klokken var ikke mere end halv ni.

De satte sig paa Læsiden af Vagttaarnet for Vindtrækket; der var som en liden Bænk der, og, hvad der manglede i Udsigten, havde de, bare de stak Hovedet frem om Kanten.

Jan blev med ét saa urolig; han havde et Øieblik igjen taget hende i Haanden og legt med den. Det var blevet til det idag, at det saa naturlig for dem begge kunde gjøres.

Men saa sprang han med ét op og begyndte at gaa bortenfor paa Haugen.

„Jeg maa se efter Dampskibet, Marthe! Her blaaser; jeg synes, Du nu skal gaa hjem. Du kan sige, der endnu ikke har vist sig noget ... Og saa skal Du jo pynte Dig!"

„Tak, saa kunde jeg jo helst blet hjemme med engang."

„Jeg har ikke bedt Dig om at følge med hid op og forkjøle Dig," vedblev han saa uhyggelig, at Marthe blev rent fugtig i Oinene, mens hun saa paa ham.

„Ja ja ja, jeg mener jo ikke det. Men staa her, kanske to Timer, og lade sig gjennemblæse, — Du skulde betænke det, synes jeg ..."

Marthes Ansigt lysnede ikke.

„Sæt Dig ialfald paa Bænken igjen, saa skal jeg patruljere her fremme."

„Ser Du noget, Jan?" lo hun lidt efter og stak Hovedet frem om Hjørnet.

„Nei."

„Ikke jeg heller. Tænk her er Kraakebærkart alt iaar; kom hid skal Du se."

De saa en Stund og fandt her og der flere Spirer mellem Røserne bortover Fjeldknarten.

Saa overraskede Jan hende i at staa med begge Armene urørlig støttet op mod en stor mosgroet Kampesten og se udover Sjøen:

„Græder Du, Marthe?"

„Nei jeg gjør ikke;" hun rystede langsomt Hovedet.

„Jovist gjør Du; hvad er det, — hvad gaar der af Dig? ... Du skulde gaa hjem, Marthe!"

Der gik konvulsiviske Trækninger gjennem hende; hun stod aabenbarlig og kjæmpede.

Pludselig brød hun ud i en ustyrlig Hulken med Armene opgivet ud for sig paa Stenen.

Han søgte at tale til hende; men hun hørte ham ikke, det blev heller værre. Saa tog han bagfra beroligende om hendes Hænder.

Han holdt dem begge lukkede inde i sine, medens Krampegraaden rykkede i hende. Og saa vendte hun ude af sig sit glødende graadfyldte Ansigt om lige mod ham.

„Jeg tænkte bare paa, Jan! om det var Dig, jeg stod slig og saa efter; — og jeg faar aldrig se nogen Dampbaadsrøg!" skreg hun og slog Armene om hans Hals ... „Du er borte da! Jan, Jan, slip mig ikke, forlad mig ikke ..."

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Selskabet dernede blev saa vellykket heldigt baade med Landstigningen og Karstens Tale og Geléerne og de indbudne Gjæster, som Kommandørinden blot i sit dristigste Begjær kunde ønsket.

Medens der blev drukket for Karsten, listede to Hænder sig til at nærme sig hinanden med Champagneglassene, og de drak deres unge skjulte Lykkes Skaal.

Der lyste ogsaa et Par andre Ansigter i en anden Nuance af Lykken, — de dirrende Forventningers.

Fasting havde kun Øie for Cecilie. Det var, som al Afstand, alt unaturligt mellem dem idag var forsvundet; og de saa ubetydelige Ord, de fik vekslet, eiede en Dobbeltbund, som ingen af dem tog feil af.

Karsten var forsvunden som et Meteor efter udtrykkelig at have frabedet sig alt Følgeskab ned til Baaden; og Kommandørinden stod anselig og værdig i Kredsen af de udsøgt klædte Damer og et opstemt Selskab og nød Sønnens efterladte Glans i Stuen.

IX.

Der var kommet et vist nynnende Liv over Cecilie, -- noget fartfuldt elastisk i Gangen, noget af det Skjær, et gjemt Smil laaner Blikket. Hun vidste, der var kun otte Dage, til Fasting skulde ud paa Togtet med Korvetten, der nu laa helt udrigget paa Havnen færdig til at faa Kommandoen heist.

Hun havde vidst det før og havt Uger mere at regne med; men der var kommet ligesom et eget Fuglekvidder over Tanken med Varsel om noget, der kunde hænde. Der var noget ... noget -- siden det sidste Møde i Haven ... Hun tilbragte Tiden i en urolig Lykkefølelse.

Han havde sine Tjenesteforretninger ombord,

og hun fulgte om Morgenen den fine hvide slanke Jolle med de Par Sluproere i og ham, som sad og styrede til og fraborde, naar han i et eller andet Tjenesteærinde lod sig sætte iland.

Tirsdag Morgen havde hun lovet at tage Farvel med Laura Fock, som skulde reise med Dampskibet og blive borte hele Sommeren. Hun maatte være der betids for at kunne følge hende ned paa Bryggen. Det var ogsaa alt andet end usandsynligt, at hun kunde komme til at træffe Fasting dernede. En af Korvettens Joller laa allerede ved Kaien og ventede paa ham.

Hun var oppe og klædt før Klokken seks. Hun havde ligget vaagen længe før og hørt Vagtparaden og Tappenstregen gaa ud af Værftsporten.

Morgenen var saa vaarblank skinnende lys med en og anden seilende Sky. Rullegardinet havde hun sat op paa skraa i Karmen, og Solstrimen faldt akkurat ind paa Marthes Næsetip, saa at hun vaagnede og lidt forstyrret begyndte at spørge, idetsamme Cecilie gik ud af Døren.

Det var saa friskt derude, medens hun skyndte sig opover, og Ænderne dukkede og snadrede saa lydt i Luften dernedenfor Gjerdet paa Kirkedammen.

Uhret paa Kirketaarnet viste ikke mere end snart halv syv, saa det endnu var for tidligt at gaa ind til Focks.

Hun lænede sig mod Gjerdet og saa ned paa Dammen. Tværstangen var umalet og næsten glatpoleret af alt det Kirkefolk, som pleiede at hænge der før Kirketid og glane ned paa Ænderne.

Hun kunde ikke tænke paa andet end, at hun kanske kom til at træffe Fasting, og hun grublede slet ikke paa, hvad hun skulde sige eller svare; det blot ligesom beroligede at klemme Siden, hvori det bankede, ind til Træværket.

Klokken slog syv deroppe, før hun tænkte det,

og nogle Minuter efter var hun paa Trappen hos Focks.

Vinduerne stod endnu aabne efter Rengjøringen om Morgenen, og de var netop færdig med Indpakningen. Der var mere end god Tid; Dampskibet gik jo først halv ni, saa de kunde spise Frokost i al Mag.

„Men for en nydelig blaarudet Kjole Du har paa, Cecilie. Naar har Du faat den?" modtog Laura hende.

„Naa det maa jeg sige, den sidder ordentlig!" erklærede Fru Fock, idet hun studerede hende rundt. — „Den er næsten for koket," kom det med et lidet ubehersket Drag ved Munden. „Du kunde trænge til at lære lidt Snit af hende, Laura," tog hun sig igjen paa det behageligste. „Men det er jo saa forstaaeligt, at Cecilie kan ha anderledes Væsen og Façon paa sig, som har saadan erkjendt Verdensdame til Mor.

Aa luk Vinduet, Jess!" bad hun sin Søn, som var Kadetaspirant. Han havde alt, før Cecilie kom, slugt sin Frokost for at skynde sig paa Skolen.

De drak Kaffe under Formaninger og Forsigtighedsregler fra Fru Fock til Datteren om Reisen indimellem Venindernes Passiar om Udsigterne for Sommeren.

„Her tænker vi paa at faa istand Seilture ... Damer og Herrer," — oplyste Jess vigtig. „Vi skal faa Bøllings store Seilbaad saa ofte, vi vil."

„Det er vel Aspiranterne, som skal være Haner i Kurven da, naar alle andre er bortreist," bemærkede Laura søsterlig impertinent.

„Klokken er snart halv otte, Du maa vist skynde Dig paa Skolen, Jess," mindede Fru Fock.

Jess begyndte lidt rød og befippet at ordne sammen Bøgerne, der nederdrægtig nok faldt ud af Remmen og udover i Sofaen, hvor Cecilie sad.

Han tog Huen og hilste; men kort efter var han

inde igjen; han havde glemt sin engelske Grammatik.

„Kjære, jeg synes, Du gir Dig saadan god Tid, Jess. Var det ikke Dig, som havde slig Hast isted, at Du ikke kunde hjælpe mig med at faa igjen Kuffertlaaget," skosede Søsteren.

„Han er istand til at komme igjen nok engang han, saalænge Du sidder her, Cecilie," sagde hun, da han var gaat ... „Se der, — der har vi Kasketten udenfor! Han keg ind af Vinduet ..."

Laura og Cecilie vilde gaa iforveien nedover, de havde jo adskillig at tale sammen; Fruen skulde komme kjørende bagefter med Kufferten.

I Gaden stilede alt enkelte af det vanlige Dampbaadspublikum nedover. En gammel Toldbetjent hastede afsted, to tre unge Piger, der havde opdaget hinanden, blev til en Klynge, endel Gutter støiede og skreg, og nede paa Bryggen stod alt nogle Søofficerer og passiarede. Det gav et Ryk i Laura.

„Staa der paa Udstilling, huf nei! — for Bull og Fasting og Jerwel. Det blir ikke nogen Dampbaad paa over en halv Time. Kom lad os vende om."

„Men hvorfor ialverden ..."

„Du har sletingen Idé om, hvordan de lægger det ud, Cecilie! Vi kommer naturligvis bare for deres Skyld, — og, naar de saa faar se, at vi har havt saadan Hast, at vi har ladet Mama kjøre bagefter, saa tænker jeg nok de faar noget ud af det!" ivrede Laura.

„Aa pyt, — hvad skulde nu det være at faa noget ud af. Er der noget ondt i, at vi hàr Moro af at staa og snakke med dem lidt, saa godt som vi kjender dem."

„Du véd sletikke, hvordan de er, Cecilie. Ja jeg siger Dig bare, at Du skal være forsigtig! De snakker saa rent ..."

Laura satte sin lille nydelige Trut op, den

samme, som hos Moderen havde udviklet sig til en vis Lighed med en sammensnurpet Sypose.

Cecilie saa paa hende:

„Om mig?"

„Ja jeg har aldrig bryd mig om at sige det før. Men siden ingen anden vil det, saa — tænk, de siger, at Du er aldeles ... aldeles fra Dig i Fasting."

„Aa Du! ..."

Cecilie slog lidt usikker Øinene ned.

„Nei det er ikke til at blæse af. Hele Byen snakker om det og passer paa, — saa det var sandelig ikke for min Skyld, at jeg ikke vilde ned paa Bryggen. Der er ingen, som har beskyldt mig for, at jeg vil ha nogen af dem."

Cecilie stod og pirkede med Parasollen noget Grønsvær op af en Sprække i Brostenene.

„Og var det saa rent galt, om jeg nu vilde ha' ham?" vovede hun med et trodsigt Blik op aldeles rød i Tindingerne.

„Hvad siger Du, Cecilie? ... Jeg tror, Du er gal. Du kan da ikke mene ..."

Cecilie lod uberørt og endog lidt overlegen.

„Véd Du hvad ... en saadan én, som vil ha' en — et — Mandfolk!"

„Men kjære Laura, hvordan i al Verden kan de da nogengang faa hinanden, naar de ikke vil ha' hverandre?"

„Vil ha'? vil ha'? — naturligvis kan en ung Pige være forelsket i en Herre; men vise det ... eller gjøre sig op, at hun vil ha' ham? — — Naar han nu ikke vil ha' hende, saa er det jo den største Skandale!"

„Men saa kan de jo paa den Maade ikke nogensinde faa hverandre?"

„Det er da noget, man ikke gjør op med sig selv, før man blir spurgt, Cecilie!" belærte Laura overlegent. „Der er Tanker, man aldeles holder

væk fra sig," sagde hun med Selvfølelse og saa paa hende med de blaa tørkloge Øine.

„Holder man væk fra sig, at man holder af nogen?"

„Man gjør sig da ikke alt saa skrækkelig bevidst op heller. Følelser er virkelig ikke, saa Du kan ta paa dem ligesom med Hænderne. — En ung Pige behøver jo slet ikke at ha gjort noget virkeligt for at bli omsnakket. Men, kommer hun ud for Sladderhistorier, blir hun altid anløbet paa Rygtet, det er da sikkert nok."

„Men Laura! vilde nu Du for Eksempel tænke saa, naar Du vidste, der ikke vaar det ringeste i det, og vilde Du bry Dig om, at nogle Fruer og Frøkener og Madamer ude i Byen sad og vævede om Dig ved Kaffekoppen. Jeg vilde ialfald ikke ta mig en Smule nær af det."

„Du tænker virkelig saa underlig, Cecilie! Det er vist, fordi Du har været saa længe borte i Pensionen derover; man kommer saa rent ud af det med alt herhjemme ... Man kan jo ikke hæve sig over alting; — og Herrerne selv, tror Du ikke, de snakker mellem sig og ler og harcellerer?"

„Nu skal Du virkelig fortælle mig, Laura, hvad det er, jeg siger eller gjør, som de kritiserer!" tog Cecilie hidsigt i.

„Jeg siger jo bare saadan i Almindelighed," kom det lidt befippet. — „Andre kunde nok ogsaa ha været en Smule i Vinden i Vinter, om man vilde git sig saa ganske hen og ikke tænkt paa at være forsigtig og udsætte sig ... Du er saa underlig nyværpet, Cecilie! Du tror, Du kan være ligedan mod Herrer som mod Damer. Du kan da tænke Dig, der blir lagt noget helt andet ind i alt, hvad man gjør og siger til dem, og at de morer sig skrækkelig, hvis de ser, én smægter for sig. Nei, man maa aldrig lade dem vide, hvor de har én. Saamæn, det

er en hel Kunst at holde sig i den rette Stilling til dem ..."

Den lille Laura Fock var blevet helt veltalende over alle de mystiske Farer, en ung Pige løber i det almindelige Omdømme, om Mandfolkeverdenens hule Grund og om det ubevidste rette kvindelige Instinkt.

— I vel afpasset Tid kom de ned paa Bryggen, Cecilie med en uhyggelig indvendig Frostfølelse og Ansigtet stivt som en Maske ...

Hun gik forbi Officererne, mødte Fastings varmt vedhængende Øie med en let ligegyldig Mine og hilste saa særdeles venlig paa gamle Kaptein Meyer, som idag øiensynlig optog al hendes Interesse, — han og hans Hustru og hans Børn, som hun maatte have Besked om. Deres Søn Kadetten skulde ud med Korvetten.

Kaptein Fock og Frue kom til fra Vognen. Et Par andre Søofficersfamilier, der ventede nogen fra Dampskibet, indfandt sig ogsaa. Man saa alt Røgen fra Indløbet.

„De har været tidlig oppe idag, Frøken Witt!" indledede Fasting, idet han kom hen til hende.

„Hvor véd De det?"

Cecilies Øie gled hastig hen over Omgivelsen. Hun havde en trykkende sky Følelse af at have hele Selskabets forskende Blikke paa sig — hele Bysladderen.

„Aa jeg har mine Kikkerter ude — Spioneri, forstaar De," lo han.

„Kikkerter ude efter ..." hørte hun hviskende bag sig.

„Og i Sommer spaserer De vel om Morgenerne paa Værftsvolden; jeg kommer til at tænke mig Dem der."

„Paa Volden i Solstegen?"

Hun syntes, Laura Focks Mine blev saa egen delikat undvigende.

„Der stryger slig deilig Morgenbris i Heden. Jeg gik ofte med træt Hode der, mens jeg læste til Eksamen. Men det var, før De var her, Frøken Cecilie! Jeg spaar, De kommer til at vandre der."

„Det maatte da være for at sværme og sukke udover Sjøen sammen med Torgersen, som humper der paa Træbenet!" lo Cecilie spodsk; hun saa, der begyndte at danne sig som et tomt Rum om dem.

„Kaptein Meyers Søn skal jo ud med Korvetten?" yttrede hun for at drage de andre ind med i Samtalen. „Og De skal jo være med, Hr. Fasting ... Jo—o, ikke sandt? ... Naar skal den lette?" spurgte hun henkastet.

„Det er en Statshemmelighed, Frøken Witt!" spøgte han i en egen underlig Tone. „Man maatte ha' en saa ubetinget Tillid til den, man betroede sig til; — og Tillid véd De, man skal vogte sig for i denne Verden ... De har naturligvis vidst det, men glemt det i samme Øieblik med alle smukke Damers Ret!"

Han var blevet meget bleg og vendte sig for at hjælpe Laura Fock ned i Baaden.

Cecilie syntes bare et Øieblik, at han lige som sank nedenfor Bryggetrappen.

Bagefter, da man skiltes, — hun tog med Villie en Omvei forbi ham, — hilsede hun ham næsten ydmyg bønlig.

Og han, — det kom, som hun livnede op igjen, med en Hjertebanken over hende, — han forstod det! — hilste saa underlig bevæget; men lidt sørgmodig alligevel ...

X.

Klokken to tre Nat til Lørdag rumsteredes der varlig i Trapperne med at bringe ned Jans Skibskiste, saa de ikke kom til at vække Kommandøren og Fruen.

Han havde taget Afsked om Aftenen og takket saa vakkert bevæget for sig. Kommandørinden maatte bekjende, at hun ikke havde ventet, at Jan havde hæftet sig saa til Huset. Der var virkelig en saadan oprigtig Betagethed i hans hele Væsen, og det gjorde godt at se, at han skjønte en Smule paa, hvad de havde gjort for ham.

Marthe havde stjaalet sig op en hel Time, før Nella efter Aftale vækkede ogsaa Cecilie — for, som hun forklarede, at være vis paa, at Nella havde Kaffeen færdig i ret Tid.

Og saa toges der Farvel.

Jan var alt kommet henimod Værftsporten, da Marthe pludselig sprang efter ham; det var noget, hun havde glemt at sige ham, udbrød hun ilsomt.

Men, da den svære Port smeldte i, listede hun sig med skjælvende Hemmelighed forbi Cecilie op paa Værelset.

Hun havde jo saadan Trang til at betro sig til Søsteren. Men, naar hun tænkte paa, hvad de alle vilde sige, hendes Far og Mor og Karsten — og kanske ogsaa Cecilie! Hun, som ikke var mere end seksten Aar endda! — De vilde vist bare le og kalde det Barnestreger ... hun holdt ikke ud at de lo; hun vidste, det var for hele Livet. Og saa vilde de blive forfærdelig vrede, — mest paa Jan ... Mama havde saa meget at udsætte paa ham ... alting saa galt, Haaret som Skomagerbeg! — og det, som netop var det kjækkeste Haar, Marthe nogensinde havde set.

Hun laa og grublede og tænkte paa, hvordan han nu havde det ombord.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Længere ud paa Morgenen ved Sekstiden stod Cecilie i det aabne Karnapvindu inde paa Karstens Værelse stille, urørlig ...

Korvetten skulde gaa under Seil idag; den holdt endnu paa med sit Morgentoilette derude. De lagde op Finkenetterne, Dækkene spuledes, Pøser heves udenbords og haledes ind igjen, medens det smudsige Spulevand skyllede ned af Spygatterne. Seilene, der de foregaaende Dage havde hængt for at soles, laa nu tæt beslaaede langs de toppede og brasede Ræer. Baadene var indhalede fra Bommene.

Cecilie stod som fastgroet deroppe ved Vinduet. Hun saa sin Fader nede paa Volden følge alt gjennem Kikkerten.

Efterhaanden samlede der sig flere af Værftets Officianter, Fartøierne paa Havnen begyndte at fyldes med Tilskuere, og en hel Del Baade roede ud for at se i Nærheden.

Ved Ottetiden fo'r Orlogsflaget under Gaffelen, medens Vimpelen hang paa Toppen af Stormasten.

Af og til blinkede det i en Uniformsknap der ombord, eller hun troede at skjelne en eller anden af Officererne, som gik paa Skansen ...

Et Øieblik blev Udtrykket spændt stirrende, — hun havde gjenkjendt Fasting.

Den halvaabne, kort aandende Mund røbede, at hun var Bytte for en stærk Bevægelse, medens hun stod der aldeles selvforglemmende hensunket i alt det, som foregik. Der arbeidede indeni hende noget, som hun med sin voldsomme Natur ikke turde give Luft. Hun havde en Trang til at kaste sig ned paa Gulvet og storhulke.

Han var ikke kommet! ...

Hun havde ventet ham, ventet ham feberspændt hele Dagen, hver Dag nu i Ugen. Og igaar, da han vidste, hun havde sin Sangtime henne hos

Fru Gram, havde han været der paa en kort Afskedsvisit.

Han havde jo forstaat sidst, — og de holdt jo af hinanden!

Og nu! — Øinene blindedes ...

Baadsmandspiben trillede og skar gjennem Luften. Korvetten bevægede sig henimod sit Anker og Kjættingen hang ret ned foran Bougen.

Der hørtes noget som Kommandoer, og Matroser myldrede opover Vævlingerne, udover Ræer, Gafler og Bougspryd, medens Seilene — det ene efter det andet — begyndte at svulme ud blændende hvide i Givtouge og Gordinger under alskens trillende Signaler.

Korvetten, der laa opsvaiet bak mod Vinden, holdt paa at falde af, og Seilene fyldtes.

Nu faldt Underseilene ...

Under en Salut fra Værftsvolden, der en Stund drog som et graat Slør foran Vinduerne, seg det vakkre Orlogsskib for en jevn Bramseilskuling ud af Havnegabet.

Lidt efter saa hun kun Korvettens øverste Seil bag Kammen af Øen, og — saa den sidste hvide Stump ...

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Dagen havde slæbt sig frem Time efter Time, til det endelig blev Sengetid. Fra Rullegardinet oppe i Karnapvinduet flød et Skjær af den lyse Sommernat over Toiletbordet og Speilet hen paa Døren i Søstrenes Kammer.

Et Par Stole med Kjoler over Ryggen kastede matte Skygger hen paa Stykker af Gulvet, medens de to Senge hver ved sin Væg drog sig ind i Halvdunkelheden.

Cecilie laa forover med den ene Arm hængende nedad Sengekanten og stirrede dumpt hen for sig.

Det var saa ødt og forladt om hende, saa stille i Værelset ...

Blikket faldt hen paa Speilet. Med den hvide Gaze om antog det Formen af en Brud med Slør. Det blev saa trist, at hun maatte vende sig bort.

Hun vaktes ved noget som en Stønnen.

Hun løftede opmærksomt Hovedet op fra Puden. Der lød en kvalt sagte Higsten.

„Hvad graater Du for, Marthe?"

Der blev muk stille.

„Jovist ligger Du og graater jo!"

„Ne—i jeg —"

„Hvad er det som feiler Dig, hører Du."

„Aa jeg bare drømte saa leit."

„Javist ja, — hører jeg ikke, Du ligger og higster der under Dynen."

Marthe stak sit fortudede Ansigt op.

„Du kan vel tænke Dig, at jeg synes, det er kjedeligt, at Jan er reist."

„Ja det er sandt, det er virkelig kjedeligt."

Det udstødtes saa besynderlig hjertebedrøvet, at Marthe med ét reiste sig og saa hen paa hende.

Pludselig sprang hun op og satte sig hen paa Sengekanten hos Søsteren.

„Det er saa forfærdelig tomt og leit!" klagede Marthe.

„Ja Jan var svært snil og hyggelig."

„Ja—a," medgaves det grædefærdigt.

„Men saa kommer han jo hid igjen nogengang. Det kan være værre Ting end det."

Marthe saa opmærksomt paa hende:

„Du mener, at Fasting gik med Korvetten idag? — Aa jeg véd det godt."

Cecilie kastede sig tilbage paa Puden.

„Han kommer slet ikke igjen!" udstødte hun ... „aldrig!"

„Du kan da tænke, han kommer igjen. Han,

som er saa frygtelig forelsket i Dig, — og Du, som er saa vakker," trøstede Marthe.

Cecilie rystede blot stum paa Hovedet.

„Men han har jo ikke Øinene fra Dig! Du skulde bare vide alt det, jeg har lagt Mærke til. Sidst i Selskabet for Karsten gjorde han ikke andet hele Tiden end at passe paa, hvem Du talte med. Det saa baade Jan og jeg. Jeg forsikkrer Dig, han bare lader, som han taler med Folk, naar Du er inde. Det var ingen Kunst at ta Kaffekoppen fra ham, førend han havde smagt paa den engang.

Og han hilser saa vakkert Du, — ikke sandt?" vedblev hun ivrig. „Da jeg mødte ham igaar, var det paa saadan varm, menende Maade; jeg forstod godt, at det var noget, han vilde jeg skulde bringe hjem til Dig. Tror Du ikke det?"

„Ser Du," sagde Cecilie sagte, — „jeg kom til at støde ham dernede paa Bryggen, og siden — kom han ikke."

„Bare det! — Jan sagde, at det var det bedste Mærke paa, ja Du véd, — Forelskelse, — at man var rigtig Uvenner. — Og det var derfor han ikke kom, siger Du? Han kan jo skrive fra Korvetten ... kan jo komme her igjen til Høsten. Rigtig noget at sørge for!"

Cecilie reiste sig og tog heftig om Søsteren.

„Han vilde ikke gjøre Visiten her paa det løse mere, — saadan træffe Dig mellem de andre ... Det var med Villie altsammen, skjønner Du ikke det," trøstede Marthe og strøg over hendes brændende Kind.

Der kom som en Beroligelse over Cecilies oprevne, overtrætte Nerver.

Hun lagde sig tilbage paa Puden endnu, medens Søsteren snakkede. Marthe var saa vis og ivrig, at hun vakte som et lidet skjælvende Haab hos hende, og hun vidste saa meget at sige om Fasting.

Da Marthe endelig krøb iseng igjen, følte hun

sig saa forunderlig let og glad; hun var tryg paa sin Jan!

Hun lagde sig godt til. Det var saa meget fra disse sidste Dage at se tilbage paa ...

XI.

Dampbaadsrøgen havde været slem mod Kommandørindens hvide Strudsefjær, den var udskjæmt totalt; — men ellers havde det været en aldeles nydelig Tur, hun havde gjort med Karstens Damper til Hovedstaden ... Deiligste Veir af Verden, stille med blot den sjøfriske Luftning, som Farten gav; og hun var jo blevet behandlet med en Egard, — aldeles distingveret, placeret øverst hos Chefen ved den tætbesatte Middag.

Der ombord fik hun da se Karsten i sit rette Lys — som Gentleman mellem Gentlemen. Han havde jo et Væsen, førte en Person. Det havde moret hende at se ham lige over for en høiadelig engelsk Baronet, som bereiste Norge med sin Datter. Han havde gaat op og ned hele Eftermiddagen med ham i den kordialeste Passiar, og Datteren konverserede han saa frit og let og muntert, som han kunde være født og baaret mellem dem.

Der var noget saa ligefremt og nobelt ved Karsten! Hun havde godt set, at den unge Lady ikke var uberørt af ham; hun havde været saa udsøgt venlig, da hun kom hen og takkede for Reisekortet, som de havde laant; og det var dog nok lidt mere end en Tilfældighed, at det var hende, som gjorde det, og ikke hendes Far.

Blandt Passagererne havde Amtmandinde Sem været og nok en Dame, som skulde til Bad, saa man

havde jo ogsaa faat sig en og anden lille fortrolig Orientering over visse Familieforholde, medens man sad under Solseilet; — og aldeles fuldstændig Rede paa, hvordan det hang sammen med den Wernerske Historie paa Fassum. Det var ganske rigtig fuld Skandale.

I Hovedstaden var det første, hun havde gjort, at skaffe sig ny Hattebesætning, og hun havde brugt sin sorte Fløiels Mantille til den graa Silkekjole paa Visiterne, skjønt det faldt vel varmt.

Men Tandlægen havde været aldeles skammelig dyr! Og hun var rimeligvis nødt til at reise op til ham nok engang i Sommer, — hvad der jo faldt adskillig mere beleilig nu, de havde Karsten at reise med.

Man trængte virkelig engang imellem til at lufte Hjemmestøvet af sig, skulde man ikke bli forlagt. Dette havde været en ren Opfriskelse! — Men Cecilie var da blevet endda magrere og blegere, mens hun havde været borte! ...

— Cecilie havde ikke været rask hele Sommeren, gaat der og trukket sig træt og mat uden Lyst til nogenting med Hovedpine, Hjertebanken og Susen for Ørene.

Det var jo sligt noget, som unge Piger fordetmeste havde at drages med allesammen, trøstede tykke Marinelæge Clausen.

... „Ikke egentlig frydefuldt," gav han af sig til Kommandøren, da de fulgtes ud. „Det begynder akkurat med Hanskerne, Viften og Fiffen! Bønderne véd ikke af det. Man tror at kunne sætte Naturen paa Dør, og saa stikker den Ansigtet ind af Vinduet igjen som den blege Sot ... Saa vil de ha Medicin, — det maatte da være én, som forgav hele det kunstige Væsen!"

Selv var han bagefter inde paa Apotheket og foreskrev høist forekommende to Sorter Miksturer og én Æske med Piller.

Men Cecilie blev blas og mager, holdt ordentlig paa at miste sit gode Udseende, mente Mama. Doktor Clausen tilraadede frisk Luft, lidt Forandring ... ny Indtryk paa Nerverne.

Og saa blev det til, at hun skulde prøve en Søtur.

— Cecilie sad nu med Teppe og Sjal om sig ombord paa Dampskibet hos Karsten og skulde gjøre Turen langs Kysten frem og tilbage.

Hun havde været ombord fra i Formiddag, var tung og søvnig af Luften. Uoplagt og ude af Stand til at gjøre sig noget videre op, speilede hun ligesom kun ind med Øinene det brogede Dampskibsliv omkring sig.

Folk kom og gik, snakkede og gled forbi hende næsten som Fotografibilleder. Stemmerne lød undertiden saa fjerne, skjønt Ordene faldt ganske nær ved hende.

Hun fulgte sløvt, hvorledes Karsten med sit gode stø Sjømandsvæsen svarede og trøstede Passagererne i Anledning af Veiret med et Par joviale Ord. Han gik op og ned med Hænderne paa Ryggen og gav enkelte Gange en pertentlig Ordre om en Flæk paa Dækket, der holdtes orlogsmæssig fint, medens det næsten var undtagelsesvis han indlod sig nærmere med nogen.

Han var meget omhyggelig mod hende, men egentlig skuffet. Han havde jo nok ment, at hans smukke Søster skulde gjort lidt Væsen af sig og været anderledes imødekommende overfor hans Præsentationer. Hun sad der, spøgte han, saa træg som en Høstflue!

Røgen væltede sort fra Skorstenen, medens Damperen skar igjennem de lange Dønninger.

Hele Eftermiddagen havde hun bare set den

Strime Sø mellem Rælingen og den hvide hængende Baad; nu var den mere blyagtig, storbølgende. Hun fik den helt ind i Hjernen, hun saa den for sig, naar hun lukkede Øinene.

Paa det sidste Stoppested indtoges igjen en hel Del Passagerer, og man gik ned til Aftensbordet, før Dampskibet løb ud i aaben Sø.

Enkelte vekslende Striber af den heldende Sol gulnede dernede ind igjennem Kahytsvinduerne hen over de travlt spisende, og man saa af og til et Glimt af Skipperhuse og Træer i det trange Sund.

Passiaren vaagnede belivet under Følelsen af Øieblikkets Tryghed og Velbefindende, — indtil en vis almindelig Uro og enkelte forskjellige Opbrud lod ane, at man atter holdt paa at løbe ud i rum Sjø.

Fartøiet begyndte at løfte sig og rulle over. Glastøi og Borde dirrede og rystede under Duren af Skruen. Lamperne gyngede under Loftet. Det veiede op og ned, steg og faldt.

Nogle Damer var kommet ombord med Blomster, som absolut skulde sættes i Vand; — Cecilie havde aldrig troet, hun skulde synes Blomster var saa modbydelige!

Opvarterne tog bort Anretningen, larmende med Stentøiet. Bordene knagede, Fartøiet væltede over, løftede sig og dalede.

En kunstelskende Handelsreisende satte sig til Pianoet og regalerede med „Længselsvalsen" og „Den sidste Rose" paa det mest udtryksfuldt melankolske i voksende og svindende Fylde under Duvingerne. Tonerne ligesom hamrede og naglede sig langsomt udtrukne ind i de inderste Nerver, medens den ene efter den anden bleg og med mere eller mindre grebne Miner trak sig ud af Kahytten.

Luften oppe paa Dækket den hele Dag havde gjort Cecilie overtræt; det skulde være godt at komme til sin Køie! ...

Inde i Damekahytten var der endnu kun faa. En Frue var beskjæftiget med at bespise to Smaapiger og en Gut af medtagne Nistesager. De havde netop slaat ned en Flaske Bringebærsaft, som de stredes om, og Opvartningspigen maatte tilhjælp, medens en ung Kone henne ved Underkøien paa den anden Kant uafladelig arbeidede med at faa et tandsygt Diebarn isøvn.

Omkring i Køierne og udenfor laa Reisevæsker, spændte og løste, Reiseremme, Parasoller, Sjaler, Galoscher og Æsker. Hver Krog til at hænge paa var optaget af Overstykker, der hang udenpaa hverandre, og Døren kun til at faa halvt op.

Det forekom Cecilie, medens hun stod der og ordnede sig til Natten, som der maatte blive et Virvar af Klædningsstykker, naar alle disse Beholdere skulde rykke ud med deres Indhold.

Hun befandt sig inderlig vel ved at være kommen op i Køien. Det lille runde Vindu stod paagløt til den friske Søluft udenfor. Opvartningspigen var saa særdeles opmærksom mod Løitnantens Søster, og det var morsomt at ligge og høre paa de tre Børn snakke og prate om, at de skulde til Bedstepapa i Besøg, medens man holdt paa at klæde dem af.

Lidt efter begyndte den ene efter den anden af Kahyttens Indehaversker at melde sig.

En Dame forlangte med skarp Stemme Rede paa, hvorledes en fremmed Vadsæk var kommet op i hendes Køie. Hun lod hente Køiebogen for at bevise sin Ret, bredte reisevant sit Tøi ud over og hang med et „om Forladelse, tør jeg be'," der ikke var indrettet paa Modsigelse, andres Klæder bort fra de Knager, hun selv havde Brug for. Hun udførte i al Mag et Nattoilette, der tog Vaskevandstel og Haandklæder i Beslag saa vidtløftigt, som hun kunde være i sit eget Hjem.

En Frøken og en Frue kom ind og lod til netop

at have opdaget, at de skulde til samme Bad; det var saa deiligt! ... De havde under deres ivrige Snakken og Henrykkelse ikke synderlig Sans for Omgivelserne, der dog lidt efter lidt stemte dem mere nøgternt.

En fed, rund, graahaaret Frue i Silkesalop havde Møie med at trykke sig ind ad den halv aabne Dør. Hun tog pustende Hatten af sig.

„Hæng den ud i Gangen, Dina!" rakte hun Armen ud til Opvartersken.

Efter det Saloppen med samme Ordre. Saa Kjolen. „Hæng den ind hos Dem, der skal ikke mangle Drikkepenge! Aa, ræk mig et vaadt Haandklæde ind" ...

Efter paa det Vis i Forstaaelse med Pigen at have gjort sit Nattoilette ud gjennem Døren, forsvandt hun i forbavsende Fart i Køien, hvorfra der lidt efter lød en regelmæssig Snorken.

Opvartersken tændte Lampen og skruede Vinduerne til. Hun gjorde i Stand et Par ekstra Køiepladser paa Sofabænken og tog bort to, tre Haandkufferter og Vadsække, der sattes ovenpaa de andre paa Gulvet.

Der lod til at bli overfyldt, og Cecilie kunde ikke undlade at gjøre en vis beklemt Kalkyle for Natten. Hun opnaaede den Oplysning hos Pigen, at hendes Køie under Loftet var den bedste og udtaget af Løitnant Witt selv.

To Damer fandt en heldig Udvei for sine Blomster ved at sætte dem i Vaskevandsmuggen. Den ene paastod ivrig, at der ikke var Tanke om at blive søsyg.

„Hvor kan én faa hængt sit Uhr" ... „Hvor gjør Du af din Portemonnai?" hviskede hun, medens hun strakte sig indover Køien.

„Uf, det er saa hedt derinde! Men," — hun holdt paa at tumle ned ad Taburetten, hun stod

paa, — „jeg tror virkelig det bli'r værre og værre med Rullingen" ...

Saa rodede de i det uendelige efter en forlagt Eau-de-Cologneflaske, medens der mellem to Køier i en mat og ynkelig Tone udveksledes gjensidige Fortrøstninger om Veiret. At det rullede saa ubehageligt, kom vist af, at Fartøiet havde faat Bølgerne mere paa Siden; baade Chefen og Løitnant Witt havde lovet godt Veir! ...

Ved Lampeskjæret gled der ind forskjellige Skikkelser, som under alskens uvilkaarlige Udbrud i Anledning af Slingringen, den trange Plads og Umuligheden af at udfinde, hvor de skulde lægge af sig Klæderne, tilslut mere eller mindre resignerede fandt sig frem til sine Sovesteder.

En lidt større Gut trodsede længe i Døren, han vilde være i Herrekahytten hos Faderen ...

Den jevne Dur af Maskinen og Vuggingen af Søgangen virkede beroligende og søvndyssende paa Cecilie.

Det sidste, som foresvævede hende, før hun sov ind, var, at en reiseklædt Kone strævede med at faa sat en Del Syltekrukker indenfor Døren; de holdt paa at rulle overende i Gangen.

Ud paa Natten laa hun og droges og sledes med Søvnen som i et Mareridt, hørte halv i Drømme et Barn skrige og blive bysset, og at der raabtes paa Opvartningspigen, snakkedes og trøstedes. Skruen durede af og til med en underlig Lyd, som den glap i Luften og rystende surrede tomt rundt om sig selv.

En inderlig ond Os pinte hende tilslut helt vaagen. Lampen var gaat ud.

Det var blevet ulidelig hedt og kvalmt, og gjennem Halvmørket lød Jamren og alle Slags Søsygens Lyder.

... „Bare om en Stund, saa er det over, hørte Du jo, — saa er vi i smult Vand igjen," trøstede det

i den borteste Køie, hvor Moderen sad opret og holdt paa Guttens hede Pande.

... „Bare en Stund, saa er det o—o-over," brast Stemmen.

Gutten begyndte at hyle, han vilde bare i Land igjen.

En Dame laa og stønnede og jamrede; hun havde Brystkrampe og troede aldrig, hun kom levende frem.

Fra Køien ved Siden af strakte en hvid Nattrøiearm hjælpende ud en Flaske med Nafta, — blot hun kunde faa fat i et Stykke Sukker der borte i sin Kjolelomme! ...

I den klumre, modbydelige og mangeartede Atmosphære under Loftet blandede sig nu en gjennemtrængende Naftalugt.

Men dette blev jo forfærdeligt, — indestængte i et lidet Rum, pakkede og stuvede sammen alle de Fruentimmer og Børn ...

Man maatte da kunne faa Vinduerne op!

Umuligt, — de var skruede til for Sjøgangen. Der stod kun ét halvaabent, vistnok for Nøds Skyld, nærmest et Aflukke, hvis Laas glippede under Slingringen, saa Pigen uafladelig blev anmodet om at lukke det til.

Men saa Døren?

Cecilie fo'r op; det forekom hende, som der blot var Spørgsmaal om at undgaa at blive kvalt i det forpestede Rum.

De laa alle og klagede og jamrede og raabte paa Opvartningspigen; det var en Scene som paa et Koleralazareth ...

Cecilie forsøgte paa at skaffe den stakkels lille Frue med Barnet Vand af Karaffen, medens hun holdt Døraabningen fri med Foden. Hun var yderst oprørt og gjorde Opvartningspigen Forestillinger. Det maatte da i al Fald gaa an at faa bragt den

syge Frue med Barnet ind i en af de ubesatte Herrelukafer?

„Ugjørligt, Frøken! der kunde komme Herrepassagerer udover Natten ... og om to tre Timer er vi i smult Vand igjen, saa blir det bedre altsammen, skal De se!" trøstede den raadløse, forplagede Pige.

„Jeg skal række Dem Tøiet, — vær saa god," hjalp hun en ung Dame, som havde havt en fatal Plads paa Bænken og lod til at have fattet den resolute Beslutning at famle sig op paa Dækket alene.

Nu formaaede Cecilie ikke mere. Hovedet blev hedt og svimmelt, Væggene i det kvalme, slingrende og veiende Rum blev ligesom klamsvede.

Hun fulgte Eksemplet, tog skyndsomt paa sig og bjergede sig op i den friske Luft.

Der var lidt ængstelig øde paa Dækket, det slingrede betænkeligt i Mørket.

Udenbords lysnede kun de hvide Skumstriber af Farten, og nede fra Ildstederne i Maskinrummet lød alskens Larm, medens Damprøret susede og brummede underligt i Natten, hver Gang Fartøiet løb ned i Bølgegangen med sin ludende Lanterne i Masten.

Hun skjelnede den unge Dames Skikkelse paa Bænken henne ved Røglugaren og gik hen og satte sig ved Siden af hende.

Ingen af dem brød sig om at passiare. De havde en Trang til at komme sig igjen i den friske Luft begge to, og efter en første Bemærkning om, hvor forfærdeligt det var nedenunder, veksledes der længe ikke et Ord.

De havde taget Plads paa Vindsiden, og af og til drev en let Regn fra Kammen af en Bølge, der knustes mod Dampbaadssiden, hen paa dem.

„Skulde vi ikke prøve at komme ind i Røg-

lugaren?" mente Cecilie; hun syntes, den anden sad vel tyndklædt.

„Aa nei, her er saa friskt herude!"

Cecilie lagde en Del af sit Sjal over hende:

„Har De langt igjen at reise?"

„Jeg er først hjemme iovermorgen Formiddag. Jeg skal hjem til mine Slægtninge nordenfor Bergen — en Fornøielsestur med Dampskibet, før Ferierne ender."

Ordet Fornøielsestur udtaltes med en vis indbidt Betoning.

„Jeg har sparet og lagt sammen til den i to Aar," tilføiede hun. „Jeg hedder Anna Gregersen og er Lærerinde i ***helle."

„Ja, det var en forfærdelig Soveplads, De havde dernede paa Bænken foran Køierne."

„Med den rette kvindelige Taalmodighed maatte den vist kunne fordrages; det kunde jo været saa meget værre ... Underligt nok, der er Køier baade her og der ledige paa Herresiden."

„Løitnant Witt her ombord er min Bro'r. De kan tro, jeg skal forklare ham det altsammen: jeg vilde bare ønske, at det var i Morgen tidlig. Han skal ikke dø i Synden!" forsikkrede Cecilie hidsig.

Frøken Gregersen saa pludselig forskrækket og bønlig paa hende:

„For alle Ting nei, jeg hverken tør eller vil ha' det paa mig, at jeg har gjort Kvalm ombord i det Dampskib, jeg har reist med. Kom det til ***helle, det blev Prostitution og Skandale! Og en Lærerinde, som gjør det, hun kommer ikke langt. Det gaar aldeles ikke an for hele min Stilling; saa De maa endelig være saa snil at love mig, Frøken Witt, at De ikke paa nogen Maade blander mig ind i dette. Gjør De det, kommer jeg bare til at erklære, at jeg netop er særdeles tilfreds! — For Deres egen Regning er det en anden Sag. Er man

ikke afhængig af nogen, saa véd jeg minsandten ikke, hvorfor man skal være saa kvindelig at tie."

Der kom noget forharmet skrigende i Stemmen. Et pent, stille, beskedent Menneske, som Cecilie næsten ikke havde lagt Mærke til om Dagen, — og indvendig bare Bittersalt ...

Cecilie stod foran en ny Erfaring, der tilfredsstillede hendes Selvfølelse. Der var altsaa virkelig en Forskjel mellem Folk, som ikke betænkte sig paa at snakke fra, hvad det saa kostede, naar det kom til Yderlighed, — og saa saadanne, som gik der og ræsonnerede indvendig og taalte og kom igjennem Verden ved at slikke som Hunde deres Hænder, som de helst vilde bide ... Det vil altsaa dog sige noget, at være en Witt af gammel god Familie, som Mama og Karsten altid snakkede om.

„I ***helle? ... De er Lærerinde i ***helle?" gjenoptog hun Samtalen; der fo'r visse Idéassociationer gjennem hende. — „Der er vel ikke saa stor Omgangskreds paa et saadant lidet Sted?"

„Nei, jeg kjender egentlig bare fem-seks Familier, — Skibsreder Lorentzens, Kjøbmand Jesdals, Overtoldbetjent Fastings ..."

„Aa ja! de bor i ***helle" ... stansede Cecilie hende; — „Sønnen, Løitnant Fasting, har jeg set ofte."

„Ja, han var hjemme hos sine Forældre en liden Tur i Vaar, før han skulde ud paa Togt. Jeg var sammen med ham en Aften; det er vist en nok saa egen Mand. Forældrene er ganske fortvilet over hans Projekter med disse ny Fyr, han strider for. Faderen er saadan pen forsigtig Mand; han synes, det er ganske forfærdeligt, at Sønnen gir sig ud i Avisskriverier og lægger sig ud med sine Foresatte. Og Folk der paa Stedet var jo oprørte og syntes, at, naar den gamle med stor Opofrelse havde holdt ham frem, saa kunde han kræve, at Sønnen ikke

gik hen og forspildte sin Karriere ... Ja De véd — Snakket og Sladren paa et saadant Smaasted" ...

Jo Cecilie vidste! — Aa, hvor hun hadede det. Fasting gi op sit for alleslags Hensyn, naar han har sat sig i Hodet at faa Fyrene til at lyse bedre i Landet.

Passiaren var gaat istaa.

Det svulmede og voksede indeni Cecilie, medens hun sad der i Natten og tænkte og drømte om Fastings Planer. Han havde jo ogsaa talt med hende om dette ...

Der langt inde over Rælingen blussede et hvidt, klart Fyr op hvert Minut. Det var som en Hilsen, hvergang Blinkfyret lyste; og hun fulgte det ivrig, indtil det forsvandt.

Der skimrede et nyt rødt Lys fremme i Horisonten; det beskjæftigede hende med sit underlige Skjær, indtil en graalig Morgenstribe begyndte at lysne borte i Havranden.

Oppe paa Kommandobrættet skimtede hun gjennem Skumringen halvt i Drømme to Skikkelser; det var Lodsen og Rorgjængeren.

... Hun havde en Fornemmelse af noget saa frit og let og lykkeligt og sovnede ind med Nakken mod Røglugarens Vinduslister. —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Solen var langt oppe, da hun vaagnede ved at høre Karstens Stemme:

„Jeg mener, Du er gal, Cecilie! sidder Du her?"

Han lagde nok et Sjal om hende.

„Aa jeg har sovet saa deilig heroppe paa Dækket, Karsten!"

Hun sundede sig lidt og saa sig om. Lærerinden var der ikke.

Og nu først begyndte hun at huske ... Jaha, alt det hun havde at sige Karsten! Frøken Gregersen havde vist klogelig trukket sig ned i Kahytten igjen for ikke at komme an i Ubehageligheder.

„Nu skal Du faa varm Kaffe, Cilia. Du kan trænge til det, stakkar. Sidde heroppe og fryse i Morgenkulingen ... Men der kan da Pokker ingen passe paa slig heller, at éns Søster ikke farer op om Natten," henkastede han ærgerlig for sig selv.

„Der var forfærdelig dernede!" udbrød Cecilie.

„Naa? Du var jo netop saa henrykt."

„Du skulde vidst, hvordan det har været hos os."

„Aa—aa jeg tror nok, jeg kan tænke mig til det; det har været adskillig Sjøgang."

„Ja Du skulde ha stukket Næsen derned."

„Gud bevare Dig — i Damekahytten?" spøgte han.

„Jeg siger Dig, det var ikke til at udholde."

„Sjøsygen? — Du kan da skjønne, at vi ofte har anderledes Veir end inat."

... „pakket eller, hvad Dere kalder det, stuvet ned i et kvalmt hedt Rum med smaa Børn, uden Luft nogetsteds fra og saa usigelig ækelt — og stinkende!"

„Pi—jah ... Sjøsygen er usigelig," — trak han paa Skulderen, — „almindelig menneskelig Lidelse, ser Du, — skjærer alle over én Kam."

„Slet ikke faar Du indbildt mig, at noget Menneske, om han saa var aldrig saa sjøstærk, — om det ogsaa var baade Dig og Chefen, — havde holdt ud at ligge i et saadant forpestet Rum uden at bli syg. Men det, som er skammeligt, er, at der var ledige Køier baade her og der andetsteds. Herrerne faar omtrent hver sit Lukaf, de stuves ikke sammen i en Kahyt."

„Hm, hm," kræmtede han, „Du vil vel ikke ha Damerne til at trænge ind paa Herresiden?"

„I Lukafer for sig?"

„Du mener, saa der hang saa et Skjørt og saa en Frak udenfor i Gangen bortover Knaggerne? Det turde være et mindre passende pêle mêle ... Ser Du, Du begriber nu vel, at dette er overtænkt, og, bryder man først Reglerne, — især ombord paa et stort

Passagerdampskib, der er Statens, — saa — saa har vi det, som ikke gaar an, — Ophævelse af al Skillemur ... Eller rettere Huller i Muren," mumlede han.

„Véd Du hvad, Karsten, dette er oprørende."

„Hys da, Cecilie."

„Aa jeg synes, det er saa, at en Dame aldrig skulde taale det."

„Hvad gjør vi andet hele Dagen end at bære Dig og dine Lige paa Hænderne?" unddrog han sig spasende; — „vi forvænner Jer."

„Ja det er netop det. I er saa galante, bringer Stole og Sjaler, fører tilbords og gjør Kur og saa med det samme — plumper vi ind i et opfyldt, ækelt Rum, saa afskyeligt, at det ikke taaler at fortælles!"

„Aa, aa, Cilia, forivre Dig nu ikke, Du er for nervøs, — rent for nervøs. Der kommer Folk paa Dækket, og det ser ud, som Du er vred. Det er ikke rigtig kvindeligt med denne Heftigheden ... en Fandens Arv fra Kommandøren! — Du skal passe lidt paa det, Cilie; det er jo Nervøsiteten, Du skal hjælpe paa nu; — ikke forivre Dig. Vi skal faa lidt Kaffe, skal Du se ...

Og nu, Du, —" sagde han godmodig, „er der ikke mere Sjøgang end, at vi kan faa Vinduerne op nede i Damekahytten. Der skal gjøres istand, saa Du godt kan gaa tilkøis ... Du kan tro, en liden Lur, Cilia, blidgjør Sindet," lo han.

„Hututu, ikke vil jeg træffe Dig paa Morgenkvisten uden Paraply ... Naa se, der har vi jo Kaffeen!

Naar Du har drukket, gjør Du bedst i at gaa ned, for nu begynder de at spule og skrubbe heroppe." — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Der var kommet som ny Livsaander over Cecilie, siden Fasting var blevet nævnt inat.

Hun havde faat Luft for Følelser, som ellers

laa nedkuede, og hun var derhos blevet inderlig opægget. Modsætningen mellem alt det chevalereske paa Dækket og Behandlingen nedenunder mindede om saa meget, hun havde oplevet, hvor Virkeligheden altid for hende havde forholdt sig til det galante ydre som — ja som Damekahytten.

Karsten var ganske forbauset over Sjøluftens Indflydelse paa hende. Hun var saa langt fra det slappe, døsige, trætte Væsen fra igaar. Det var unægtelig en Dame af Holdning, som man skulde lede efter, som sad der med den frynsede Parasol bag Nakken og vuggede med Foden, medens hun paa sin egne Maade mønstrede den, hun talte med. De kom ud for en vis fin Ironi, og hun bed en og anden komplaisant Herre — og enkelte Damer med — saa kvikt af, at Taburetterne uvilkaarlig flyttedes nærmere.

Og hun gjorde Lykke.

Karsten lyttede til de skarpe Svar, medens han af og til gik forbi, og syntes, det klædte hende særdeles. Hun var nydelig ... Pinedød, en Skjønhed med Aand og Salt!

Og han blev tilsvarende opmærksom, hentede Sjaler op, lagde sit eget prægtige Plaid under hendes Fødder, og kom, ret som det var, og spurgte, hvordan hun havde det. „En Bror er ikke en Døit bedre faren end en Fætter!" spøgte han.

Cecilie saa det ikke uden et vist indre Smil; hun begreb, at hun gjorde Lykke ... Det var altsaa en lønsom Sag det at optage Angrebet, — at anlægge den kritiske Maalestok ...

Hun følte, at hun interesserede, og en dunkel Fornemmelse sagde hende, at der havde hun fundet sin Nøgle til Verden, sit Sesam.

Hun kunde ogsaa sige sig selv, at hun efter bedste Evne anvendte Tiden underveis paa Turen til at udvikle dette sit kritiske Øie. Hun blev ligesom klarsynet, da hun fik Lyst til at se.

XII.

Sladderen har nu engang paataget sig et Slags Overinspektion med Folks Forlovelser. Der er saa forbausende mange interesserte, nogle frydefulde, andre forargede, nogle bekymrede, andre skadefro; de øiner saa inderlig vel, hvordan det vil gaa, hvordan han har faat en Kam til sit Haar eller hun fanget det, hun vil angre med Graad og Tænders Gnidsel.

Og i Anledning af Karstens Forlovelse med Wally Wanckel manglede det ikke paa, at Dommene faldt skarpe nok. Det blev drøftet og sigtet og vakte en hel Sensation paa Stedet. Man tvilte ikke paa, at Kommandørinden havde staat bag.

Og hans Færd mod Minka Krog! Hun havde besvimet, da hun hørte det.

Karsten skulde kort iforveien været saa ulykkelig for hende, og betroet hende, at han havde en enorm Gjæld.

Det var i en ordentlig Oktober Kuling paa Stathavet, saa Sjøen skyllede over Dækket og med Udsigt til en svær Hotelregning, naar han kom til Trondhjem for to Aars flot selskabelig Leben iland, at han endelig resolverede sig. Jo længere han gik i Dampskibsfarten — og han fo'r nu paa det andet Aar, — desmere tilbunds seilte han sig i Pengeveien. Der blev intet andet for, Minka fik overbord! En Mand maa bli klar paa sin Kalkyle, opgjøre sit Bestik ...

Brevet blev skrevet i samme Veir oppe i Styrehuset og leveret til Postmesteren ombord med et humoristisk: „Pinedød, lad det ikke komme bort, det er Pengebrev."

De havde fortjent en ordentlig Toddy baade han og Postmesteren, da de samme Kvæld i dette Svineveir klarte sig ind til Kristiansund.

Det var imødeset med en vis Spænding, hvorledes Karsten Witt vilde optræde som forlovet, naar han kom hjem i de Par Vintermaaneder, Dampskibet paa Grund af Isforholdene lagde op. Forrige Vinter havde han tilbragt den Tid i Trondhjem.

Det gik imidlertid paa det aller naturligste. Den ene Visit blev aflagt efter den anden, selv — skjønt lidt sent — hos Krogs; det vil da sige, det traf sig saa heldigt, at Minka var ude i Chokoladeselskab.

Og man maatte medgive, at, siden Wally var blevet forlovet og mere var i Kommandørindens Hænder, var der virkelig ligesom kommet noget mere naturligt over hende i det hele. Hendes Forpyntethed var alt blevet saa mærkelig modereret.

Kommandørinden havde ogsaa sine Tanker om, hvorledes hun skulde influere paa og opdrage Wally til en Kone for Karsten. Det gaar nu engang ikke ved Formaninger, med ved den Atmosphære, man indaander; — hun var paa det rene med det, — og tillige med, at hun just ikke vilde blive videre tilfreds, om Wally ikke begreb sin Begrænsning, men vilde være den eneste, som optog Karsten

Kun Marthe kunde ikke forsone sig med Forlovelsen. Forargelsen over Karsten piblede ud af hende. Det værste, hun havde oplevet var, da hun saa Mama kysse Fru Wanckel; det var, som de dræbte Minka mellem sig ...

— Marthe var ikke længere denne opskudte, tynde svaiende Misteltein; hun havde udviklet sig til en kraftig ung Pige med noget vist rask energisk i Væksten og brændende i Blikket.

Hun gik der med sin Hemmelighed imellem dem og levede sit eget Liv, der trak Næring for Smil og Bekymring, Ængstelse og Forhaabninger fra et helt andet Jordsmon.

Det blev hende, som gjemte Jans Breve alle-

sammen; og, naar hun kunde liste sig hen og staa i lange Stunder læsende over sin Komodeskuffe, var det, fordi hun kunde tyde Runer mellem Linierne, som undgik de andre.

Dette skjulte afgjemte undlod ikke at sætte sit Præg. Hun havde ligesom ondt for at falde ind i de andres Interesser og, hvad der forargede Mama, hun var saa beklagelig ligegyldig for alt det, som ellers pleier at optage unge Piger. At faa lidt Stil paa hende, lidt af Damen havde aldrig villet lykkes. Marthe manglede ligesom alt Gehør for Tingen, al nødvendig Forfængelighed paa den Kant.

Marthes Tanker var fortiden stærkt optagne. Jan havde faat Posten som første Styrmand paa en stor Petroleumsfarer paa Europa med Udsigt hos Kompagniet til om et Par Aar at blive Kaptein. Det havde først gjort hende saa ustyrlig glad. Hun saa, at han nu holdt paa at vinde sin og hendes Fremtid.

Men nu bagefter drømte hun ikke om andet end brændende Petroleumsskibe om Nætterne.

Og mulig var det Betragtninger en Aften over Petroleumslampen, hvormeget Hede der skulde til, før den eksploderede, der bragte hende til at udfritte sin Far om Petroleumsfartens Risikoer og Farer.

Men den Olie var opfundet efter de Aar, Kommandøren havde været i praktisk Fart, og Eksporten med. Det var naturligvis risikabelt nok, men dog ikke værre end at fare med Salpetersyre — eller Krudt.

„Krudt! ... det kan jo gaa i Luften med engang," fo'r Marthe op.

„Aa, man er naturligvis forsigtig, indelukket Rum og saa videre."

„Men det er da vel forbudt at tænde Lys eller røge Tobak der ombord, Far?"

„Og koge Mad, mener Du," lo Kommandøren.

— „Aa nei, de tar det vist nok saa lunt ... Ser Du, Sjøfolk er jo vant til, at der bare er en tynd Planke mellem dem og Sjøen; de sover som bedst, naar de hører, det skvalper en Tomme udenfor. Og ind til Petroleumen er der altids en Jernplade saa tyk som en Linie eller to. Jeg har havt en Portion Nitroglycerin under Hænde; den taaler ikke Tryk eller Slag. Hyggeligt var det ikke; men Du ser, — jeg er ikke fløiet i Luften."

„Saa det gik virkelig godt?" spurgte hun og mærkede først sin Aandsfraværelse ved hans tørre:

„Jo, Barnet mit, jeg sprang i Luften, det er bare den Stump igjen af mig, som sidder her!"

„Men, kjære Marthe, hvor har Du dine Tanker? Det gaar dog ikke an rent at sidde og maabe sig væk!" brast Kommandørinden ud.

„Jeg kom bare til at tænke paa noget andet, Mama."

„Det vil sige, Du har Hodet fuldt af Jans Brev," sagde Mama ærgerlig. „Du store, voksne Pige, gaa der og være optat af disse Skibssager, som han kunde sætte i Glorie for Dig, dengang Du netop var konfirmeret ... Det er dog Maade paa Barnagtighed; det er, som Du endnu lekte med Dukker!"

Kommandøren udstødte et Par utaalmodige Kræmt og gik.

„Naturligvis er baade Far og jeg fornøiet, fordi det gaar ham godt," forklarede Kommandørinden. „Vi har i bedste Maade hjulpet og tat os af ham, og det er virkelig smukt at se, hvor taknemmelig han i sine Breve hænger ved Huset. Men hans Plads og Sphære blir jo aldrig inden vor Kreds, det maa Du forstaa, Marthe."

„Men Mama!" udbrød Marthe, — „tale om Jan paa den Maade ... Fordi han er fattig ..."

„Det er sletikke Fattigdom og Rigdom, jeg mener; han kan godt bli mere formuende end vi. Men det er Forskjellen i Dannelsestrin. Han kom-

mer til at gaa frem og tilbage mellem Amerika og Europa med sit Petroleumsspand; og hvad skal vi tale med ham om andet end kanske kjøbe Petroleum af ham."

„Aa Mor, aa Mor, hvor ondt Du snakker ..." brast Marthe oprørt ud. „Du véd ikke, hvad Du siger!"

„Naa naa, Marthemor! Du blir jo ganske heftig," strøg Mama hende over Haaret. „Der er slet ingen, som har imod Jan. Men det er et raat Liv, han har at slaa sig frem i, — og han er da forandret, kan Du tænke Dig. Om han af og til skriver hid for gammelts Skyld, saa er det jo af det Slags, som Tiden snart bleger væk. — Saa saa, saadan stor, fornuftig Pige ...

Véd Du hvad, Marthe, jeg tænker, Du gaar ovenpaa efter min opsprættede Pelskaabe, saa skal vi se, om vi kan finde ud noget rigtig vakkert af Skindbesætningen til Krave og Kanter for Dig ..."

„Det er saamæn ganske heldigt," tænkte Kommandørinden, da Marthe forsagt og nedslagen som et Straa i en Hagelbyge smøg sig ud af Døren, „at vi har Atlanterhavet mellem os og denne Jan. Det er da Gudskelov bare Brevene, vi faar ind af Døren ..."

Cecilie stod klædt og færdig til at gaa ud med Karsten. Han skulde have nogle udsøgte fine Lommetørklæder hos Printz og ønskede Søsteren med paa Raad.

Karsten forstod sig paa, naar en Dame var comme il faut og havde intet imod at vise hende frem paa de Par Visiter, de saa kunde gjøre med det samme, for at faa endelig Aftale og Bestemmelse om en kombineret Slæde- og Skøitetur Lørdag Eftermiddag op til Værksvandet. Blot saadan som Kjo-

len sad paa hende, høihalset sort og tætsluttende med en mørkerød Sløife ved den hvide Kravestrime, — enkel og kraftig.

Den simple sorte Uldkjole med mørkerødt i Halsen, den glatte Krave og de smaa raske opbrættede Manchetter for Haandleddene var Udslaget af mange Forsøg og Udpønskninger, mange kasserede Façoner.

Slædeturen var arrangeret af Løitnanterne Jerwel og Mourier, Vinterens Løver, den sidste nys hjemkommen fra Tjeneste i den franske Marine.

Det Spørgsmaal, der stod igjen at faa afgjort, var nu blot, hvilket Samlingssted Turen skulde gaa ud fra, — om fra Wanckels eller Kommandørens?

Hos Focks, Falkenbergs og Meyers herskede der dog idag under Visiterne kun én Mening om, at det naturligvis maatte blive fra Kommandørens. Det laa i Luften, at man fandt, at den lidt hastig opskudte Wanckelske Familie vilde komme til at inkassere en vel stor selskabelig Honnør; — man havde overhovedet mindre Lyst til at lade sig bruge til at fetere Løitnant Witts vordende Svigerforældre.

For Cecilie var det jo en liden Skuffelse, da Mourier, som de mødte sammen med Premierløitnant Beck, beklagede, at han desværre havde maatte love lille Elise Falkenbergs Mor egenhændig at kjøre og ta sig af hendes Datter paa Turen. Men Beck stod parat til at være hendes Kavaler, om hun vilde gjøre ham den Ære.

„Jeg takker Dem næsten, Mourier," lo Cecilie, — „for jeg kan ikke sige, jeg just har den største Tillid til Deres Kjøring."

Men indvendig var hun ikke fri for en Skygge af Forundring over, at det skulde træffe sig saa, at det just var den uomdisputerlig smukkeste af de unge Piger, Løitnant Mourier var bleven nødt til at kjøre i Spidsslæde. Han havde jo været selvskrevet til at gjøre hende sin Opvartning først.

Det blev et prægtigt Vinterveir den Lørdag, klart og Frost. Klokken tre om Eftermiddagen kom Bred- og Smalslæder opkjørende næsten samtidig paa Pladsen foran Værftschefsboligen.

Premierløitnant Beck var en overordentlig beleven Kavaler at have til at styre for sig. Han var bekjendt for sit gode Hoved og sin flængende Tunge, og Cecilie gav ham intet efter. De ordentlig overbød hinanden, og Bemærkningerne faldt bidende og kvikke fra begge Sider. Passiaren gik med et stigende Liv, saa de næsten ikke lagde Mærke til Veien, før Værksvandet uventet laa foran dem mellem Granerne.

Man gjorde Holdt ved Opsynsmandsboligen, hvor dampende Kaffe stod og ventede. De lange besværlige Reisekaaber blev aflagte, og snart saas de skøitedygtige Damer og Herrer nede paa de store, høit opkravede Isstykker ved Stranden.

Løitnant Beck bandt galant Cecilies Skøiter og førte hende med en vis Ostentation ud paa Isen. Hun havde Øvelse fra Barneaarene af paa Kanalen og Dammen og løb let og elegant.

Hun glemte i Øieblikket alt omkring sig for denne ubundne Fart med Brystet i fri Aandedrag fyldt af det rene, frostfriske Veir, medens en svag bleg Strime af Nymaanen løftede sig underlig kold over Skovtoppene.

Der var saa megen indestængt Livskraft i hendes velbyggede Skikkelse, der trængte til at faa Luft, at det først var efter en god Stunds passioneret Løb for egen Regning, det faldt hende ind at stanse og se sig om.

Hun havde nærmest ventet at være mere eller mindre efterfulgt af de andre. Men hele Selskabet med Undtagelse af Kadetunderofficer Willock, der kredsede i Nærheden af hende, løb derinde paa den lille Vig, hvor de havde spændt Skøiterne paa, under høirøstet Latter og Snak, — Mourier aldeles optaget

af at lære og baglæns lede Elise Falkenberg ved Haanden paa hendes første Skoletrin. Jerwel løb i behændige Cirkler om Anna Valeur, der lod til at øve en særlig Tiltrækningskraft paa ham, og selv den aandelig fordringsfulde Beck var optaget af at give en temmelig stum nykonfirmeret Blomst de første Lektioner paa glat Is.

Cecilie stod med en irriteret Fornemmelse af ligesom at være kommet udenfor Ringen. Det havde ikke faldt nogen ind at følge efter hende.

Jo nu kom Løitnant Jerwel med to Kusiner paa Slæb, som han slap, da han kom i Nærheden af Cecilie.

Han maatte hen for at udtrykke sin Beundring; han havde aldrig set en Dame løbe saa elegant og sikkert paa Skøiter. Frøken Witt pligtede næsten at komme ind i Vigen igjen for at være Mønstereksemplar for de unge Elever der, — en Mening, som Beck paa Distance erklærede sig høilydt enig i, medens Mourier, pludselig opgivende Lektionen inde ved Land, nu kom i Fart udover.

Han gav sig til at kredse om hende og næsten stormende galant fange hende ind i alskens Ringe og Ottetal.

Det var en Leg, han var Mester i, og som morede dem begge under gjensidige Behændighedsprøver, saa han tilslut foreslog et Kapløb Haand i Haand op og ned af Isen.

Visse Tegn lod hende, da de for anden Gang kom i Nærheden af de andre, gjætte, at det mulig kunde være Mouriers Mening at forsvinde hen til sin interessante Undervisning igjen.

Hun satte sig simpelthen paa det Point at hindre det, — ikke netop for hans Skyld; men hun agtede ikke at tabe sin Prestige for den lille Aarsungen inde ved Land ...

Hun begyndte at raillere Mourier med dette egne Blik, der lod hans Forfængelighed føle, at han stod

under en smuk Kvindes Kritik. Hun kom helt i Aande, spøgte og snertede, gav og gjengjældte, og lidt efter havde, — hvad Cecilie ikke undlod at lægge Bræt paa, — de fleste samlet sig om dem.

Hun fik en Fornemmelse af dog at have raadet med Selskabet.

Der kom som et naturligt Veir over hende, en slagfærdig Friskhed, som baade indtog og dominerede. Bemærkningerne føg, medens man gled forbi hinanden.

Beck havde nok med at passe sine Ben, raabte han ... Han kjendte det, som han risikerede en Kugle om Ørene, hvergang han kom forbi Frøken Cecilie!

Han skulde ikke være forknyt, lød det igjen. Anna Valeur havde slet ikke let, da han pirouetterede baglæns foran hende og saa med engang dumpede og sad og saa op paa hende fra Isen.

„Bare Skade ved et saa vakkert Fruentimmer, at hun er saa anstrengende pikant," bandte Beck, da han var ude af Skudhold.

Men Cecilie havde hævdet sin Førsterangsplads, skjønt — hun følte det med en vis Bitterhed, — ikke uden Anstrengelse.

Maanens Krumhorn havde løftet sig et godt Stykke over Aasryggen. Den dæmrende Skumringstime med Tinten af det begyndende Maaneskin lagde noget skyggeagtigt, mere frit fortroligt, konventionelt ubundet ind i Stemningen.

Hun saa Karsten gjøre sin Hoveritjeneste hos Wally, der kun daarlig kunde gaa paa Skøiter og hele Tiden trængte hans Støtte, — og syntes pludselig, det blev saa trist at se paa.

Stakkars Bror, stakkars Bror! lød det indeni hende. Du er jo saa vakker, saa stolt en Gut ... og saa — — Hun syntes, de kunde ta hinanden i Haanden og bare resigneret lade det gaa udfor begge to, slig som Livet bedrog dem. Var kanske nogen en-

gang mere lovende end Karsten og — det dæmrede næsten i en indvendig Graad for hende, — hun selv?

Der dukkede et Billede op ...

Hun fik med ét saadan Medlidenhed med Karsten; ... han kunde dog faa slippe løs lidt ... Hun var saa vis paa, han vilde trække Pusten og flyve som en fri Fugl henover Isen, og more sig med de andre unge Piger, om hun nu løste ham af.

Hun fo'r lige hen til Wally:

Nu vilde hun forpagte hende, erklærede hun, en lang Stund for sig.

Hun spasede og lo med hende og trak hende over Isen. Wally havde bare at staa paa Skøiterne ... Hun og Mourier og Beck skulde afløse hverandre. Hun vidste, Wally ikke var ufølsom for Udmærkelsen.

Mourier? ...

Hun saa sig om; — han laa paa Isen ivrig sysselsat med at hjælpe Skøiterne bedre paa Elise Falkenberg.

„Beck! spænd Dem for med mig," raabte Cecilie.

„Kan ikke, — er alt engageret. Frøken Meyer staar og venter."

Og nu saa hun ogsaa Jerwel trække sig indover til den yngste Ungdom, hvor Karsten løb og passiarede og gjorde sine Sving med noget af en løssluppen Foles Fart.

Hun havde en saaret Følelse af, hvorledes man dækket af Skumringen igjen gled fra hende; det var mere naturligt at snakke og fjase med disse femten, sekstenaarige!

Hun sørgede ufortrødent for Wally. Den unge Willock, der var og blev hendes sværmeriske svorne, hjalp hende.

Hun drog Laura Fock med; — og der kom Marthe trækkende Kaptein Turman ved et Bastes Lommetørklæde. Ja den, som kunde være saa tro-

skyldig lykkelig, saa naturlig intet anende som Marthe!

Hun kjendte en bitter Fryd ved at vide, at Broderen ialfald fik være med og more sig derinde og være dum. Fuskede de andre sig væk, saa — hvorfor skulde ikke han ogsaa faa Lov til det? ...

Cecilie var overgiven og næsten støiende munter, medens hun elskværdig holdt paa at faa sat Liv i de andre ...

Aa, hvor hun trak paa Wally! — det var, som hun kjendte sin egen Skjæbne tynge og stritte bag sig.

XIII.

Cecilie havde i Stilhed gaat og grublet i flere Dage; det var intet mindre end en Idé, hun var optaget af.

Den var udklækket den Aften, hun kjørte hjem fra Skøiteisen og sad der i Slæden bitter og ulykkelig ovenpaa Dagen ... Bare det samme op igjen Aaret rundt, pynte sig og gaa i Selskaber, de samme Mennesker, det samme Snak, — tage imod, rydde og pudse, tragte The, tragte Kaffe, spille og synge fore og være kvik, — og saa rydde bort igjen ...

Aa, den som kunde ta sig noget til, ha et ordentligt Arbeide!

Men hvad kunde hun gjøre?

Lærerinde? — tvinge og plage Smaabørn, som hun selv var blet plaget? ...

Hendes Tanke ledte paa maafaa.

Oprette en Handel med alt, som hører til kvindelig Klædedragt, ... begynde ganske smaat ... eller kanske med Uldgarn?

Det forandredes til en Modehandel.

Ikke i nogen Smaaby, i selve Hovedstaden; hun vidste, hun havde en udmærket Smag ...

Medens Beck konverserede og var kvik i Maaneskinnet, tronede hun i Aanden i en Butik med Baandæsker og Kapper og Hatteformer i Hylderne og et Par Værelser bagom og skrev Regninger. Hun saa dem alle have saadant Pres for at faa det færdigt. De skulde med her og der og lade sig lyve alskens Ting op i Øinene og se til, om de kunde holde sig lige høit i Vinden iaar som ifjor.

Og hun sad saa lykkelig og havde travlt og samlede Penge til at reise til Udlandet for at studere de nyeste Moder.

Hun gik og tænkte paa det i to, tre Dage efter Kjøreturen, indtil Planen om Modehandelen pludselig en Aften, da de skulde lægge sig, brød i veltalende Ordelag ud over Marthes Hoved.

„Buden ud igjen!" klagede Cecilie; de havde faat en Invitationsbillet til Willocks. „Kan vi da ikke nogengang sige nei, Mama?"

„Hvorfor det? Det er naturligvis deres Mening at gjøre lidt Stas af Karsten og Wally i denne Tid."

„Jeg er saa kjed af det."

„Sig forvænnet Du, — bare altfor feteret, Barnet mit! Du begynder virkelig at bli saa rent ujevn i den senere Tid. — Marthe faar ta' sin grønne med Slaget."

„Jeg synes virkelig, Folk kunde ha noget andet at gjøre end bare saadan gaa og komme og be' hverandre. Jeg kunde ha' saadan Lyst til en Gang at ha' noget virkeligt Arbeide, — saa jeg kunde undskylde mig med noget andet end Hovedpine ... Tak, jeg har travlt!"

Cecilie sagde det med et hidsigt Nik under Tanken paa sin ny Plan.

„Hvor Du snakker, Cecilie; det er ordentlig forfængelig Tale. Tænk, om Du virkelig stod saa, at Du var nødt til at tjene dit Brød ... Du tar vel din blaa?"

„Aa den brune gjør det nok saa godt."

„Du maatte da mindst ta din store Kniplingskrave og Manchetter til. Kanske blir der en Svingom efter Bordet."

„Uf, nu har jeg begyndt at faa Hodepine efter det hver Gang."

„Jeg skal sige Dig, Cecilie, Du skal passe Dig lidt for det Humør; man kan tidsnok komme udover dette, der ligesom er Blomsterdunet ved en ung Pige ... Du er blet lidt for kritisk og ho'demæssig; — jeg har ofte tænkt paa at sige Dig det. Det er en noksaa farlig Vei, Du er slaat ind paa, — at ta Mandfolkenes Privilegium og ville dominere! Der er en liden kvindelig Hemmelighed, som heder at glimre ved at lade andre glimre ...

Du har jo saa mange Fordele, Barn! — men smidig er Du ikke. Et Fruentimmer maa ha lidt af Kattepoten, kunne viske over og faa det elskværdige frem ... Se bare Marthe, stakkar, hun mangler langtfra sin Fremtræden. Med sit godmodige, kvikke Væsen kan hun saamæn snart være paa en grøn Gren."

„Jeg tror, jeg døde, fik jeg ikke ialfald snakke lidt fra!" udbrast Cecilie saa heftigt, at Mama saa paa hende.

„Jeg har saadan Lyst til at gjøre noget, Mama!"

„Du gjør det, Du skal gjøre, min Pige."

„Gaa i Selskab er da sandelig ikke at udrette noget."

„Hm—m, sig ikke det," — indvendtes der med et vist betænkt Eftertryk. „Der er kløgtigere Hoder end dit, som kommer der; — og hvorfor mener Du alle de alvorlige Mænd gaar i Selskab?"

„Mandfolkene har sit Arbeide og gaar ud for

at adsprede sig; — og saa skal vi lade, som vi gjør det samme, — bare snakke hen i Veiret for at hvile ud!"

„Der snakker nok én hen i Veiret nu."

„Jeg mener blot, at det maatte gaa an for os ogsaa at ta sig noget for."

„Reise ud og bli Gouvernante og lære fra Dig Tysken din, mener Du? — nei," smilte Mama, idet hun tilfredsstillet saa op og ned paa sin smukke Datter og samtidig studerede lidt paa hende i den blaa, „Du staar Gudskelov ikke foran det Nødmiddel endnu."

„Ja men naar jeg nu har fundet ud noget, jeg virkelig duer til, Mama! Det er ikke noget, jeg saa gjerne vil bli som Modehandlerinde."

„Ja, det kunde bli saa hyggeligt — levere Pynten til alle de andre, som gik i Selskab."

„Det er netop det, jeg vilde."

„Saa, ja. Jeg ser Laura Fock og Elise Falkenberg og Wally rynke paa Næsen til Dig og kanske trække af paa Regningen, fordi Du har git dem Hattebesætninger eller Blomsterpynt, de ikke liker."

„Jeg mente da slet ikke at være her i Byen."

„Bevare mig, hvor Du kan være barnagtig, Cecilie; først fik Du nu lære og gaa ind som Sypige i en saadan Handel."

„Etsteds langt borte, Mama!"

„Hvor de ikke kjendte Kommandør Witt? — det blev ikke her i Landet det ... Véd Du hvad, jeg er rent himmelfalden over Dig, Cecilie, Du er da nu over tyve Aar og saa by din Mor saadant rent — Væv. Jeg véd jo, det skyldes denne uheldige Blegsot, som vel skal begynde igjen nu med Vaaren. Men Du maa virkelig vogte Dig for saadan at gaa og se Dig lei paa al Verden, Cecilie! Du kan være vis paa, det gjør ikke noget godt Indtryk. Vær munter og elskværdig, saa kommer Du nok til at more Dig selv ogsaa, skal Du se ...

Har jeg ikke Ret, Karsten?" vendte Kommandørinden sig mod ham. Han kom med den blaasorte Hage frisk nyraget og Hatten i Haanden for at gaa ud. — „Cecilie har nogle Griller om at trække sig tilbage fra Verden og tage ud og selv tjene sit Brød."

„Ja det er et Stadium det! Jeg har talt med mange unge Piger; naar de faar Virkelysten paa sig, er der altid gaat dem noget imod. De mærker Aktierne synker lidt i Byen og saa blir de hidsige paa Gouvernanteposter i Præstegaarde og hos Proprietærer paa Landet. Men med den Slags jomfrunalske Synaals- og Lærerindetendentser blir man Piskedausen ikke gift! ... Jeg vilde bare sige Jer, at Mourier var oppe hos mig og fortalte, at der blir et rigtig fint, stort Selskab hos Willocks. Han kom fra Falkenbergs, Elise holdt paa med Pynten; hun vidste, hun skulde did alt igaar."

„Saa?" henkastede Cecilie kort; det lod virkelig til, at den Konfirmationsungen begyndte at faa Privilegier.

„Jeg tar' den blaa, Mama, den brune sidder slet-ikke saa godt. Og saa maa jeg ud i Byen og faa mig et Par lange Hansker ..."

Karsten fulgte hende lidt efter henover Gaden til Printz; han skulde ud til Wanckels.

„Du gjør lidt i at være skarp, Cecilie, i den senere Tid, naar Du er ude."

„Ja jeg gjør det; et Væsen maa man da anta mod Herrerne; naturlig gaar det jo ikke an at være!"

„Saa—aa? da tænkte jeg, det var netop det, det kom an paa at være; — — og ikke denne Maade at fare frem som et saltet Straffens Ris, straks et Mandfolk uforvarende er kommet til at slarve lidt paa en Mening. Et Fruentimmer behøver da ikke at bli en ren Tornebusk, fordi om hun har lidt godt Hode ...

Men Tingen er, Cecilie," — han piskede sig paa Benet med den lille myge Fiskebensstok, han gik

med; han følte han tog i noget voveligt mod Søsteren, — „at denne bidende Tunge ikke passer for Dig ... længere! Et pur ungt Blod kan sige saa meget, ser Du; men i Længden — hm, — saa gaar det ikke; der kommer lidt af Ragekniven frem, forstaar Du. Det er ikke bare Dunet længere ..."

„Adjø, Karsten! jeg skal nedover efter et Mønster — indom til Minka Krog," kom det ironisk.

Hun skyndte sig nedover Gaden og ind den opmaagede Tvervei forbi den lille røde Kagebutik.

Det var ikke længere den, som trak; det var Madam Andersens Leiebibliothek, hvor baade hun og Laura Fock og andre Veninder havde deres Privatkontoer.

Og, da hun en halv Timestid efter gik hjemover, gjemte hendes elegante Ilderskinds Muffe en fedtet Roman med halv afrevet Nummer paa Ryggen.

Den første af den Slags havde unægtelig udvidet Horisonten. Nu slugte hun dem udover Natten med Lyset paa Hovedpuden.

XIV.

Der gik nok et kjedt og slidsomt Aar, før Karsten vandt frem til Maalet for sin foreløbige Ærgjerrighed, at vise sin smukke udprægede Person paa Kommandobrættet som Chef ...

Men nu var ogsaa den Ting naat.

Og allerede den paafølgende Høst fandt han at burde begive med Dampskibsfartens Besværligheder. Han var hjertekjed af Beafen til Frokost og Laksen og Kalvestegen til Middag den hele udslagne Sommer Dag ud og Dag ind. Den sukkrede Taarntærte,

som smuldrede og minkede udover hele Turen, taalte han næsten ikke mere at se ...

— Det var vidtløftige Overlægninger i begge Familier, baade hos Wanckels og Witts, medens Forberedelserne til Udstyret stod paa udover Vinteren — og ikke uden sine stille Rivninger. Men det var unægtelig et nydeligt Hus, der blev sat, en Komfort, som straks lod én føle Karstens flotte Smag.

Han giftede sig udpaa Vaarsiden og skulde nogle Uger efter foretage en Bryllupsreise til Udlandet.

Men det gjaldt, følte Kommandørinden, at faa lagt sin Indflydelse ind med den rigtige Tyngde; Karsten var i al sin fulde ubundne Frihed vant til sin Mors ledende Haand og Raad. Og disse Penge trængte sandelig sin tilstrækkelige Modvægt og Støtte af deres overlegne sociale Stilling, skulde han ikke komme til at bli for afhængig af de Wanckelske. Wally var ikke saa lidt fordringsfuld med Hensyn til at ville holde Karsten for sig selv; — det var dog ikke Karsten, som var gaat op i Wanckels, men Frøken Wanckel, der var blevet en Witt!

Det, Kommandørinden i den Anledning pinte sin Tanke med, var for Øieblikket nærmest Sagens selskabelige Sider.

Der kunde dog ventes en vis Optræden ogsaa fra Kommandørens i denne Festens Tid i Anledning af de nygifte, — noget udenfor det Præg, der laa over et almindeligt Selskab.

Og saa blev der virkelig, — hun havde nu overveiet det paa det nøieste, — intet andet tilovers end at foreslaa Witt, at det gjordes af med et ordentligt Bal.

Ja, det kom til at koste mange Penge, skulde det være i fuld Stil og svare til den Wanckelske Rigmandsmaalestok, saa Karsten kunde føle, der faldt nogen Ære og Glans for ham.

Jo mere hun grublede, desto mere paakrævet

nødvendig stillede det sig; og der dukkede efterhaanden ogsaa andre Hensyn frem:

Det kunde trænges, at Marthe optraadte lidt ogsaa udenfor det jevne hverdagslige, — saadan i en vis Folio som Husets Datter ved en større Anledning.

Og Cecilie, — Kommandørinden drog et Suk, — det var noget eget der. Alle var jo saa optat af hende — til en Tid. Men noget dybere! Det var, som hun skræmte og stødte dem fra sig igjen.

Efter i fire fem Aar at have danset ude hos andre, vilde det dog være noget for hende at faa vise sig paa eget Balgulv ...

Men hele Anretningen med Midnatssupéen, Isen, Champagnen! — Hun saa sin Mands Ansigt til Forslaget, — to gule Læderfolder om hver Side af Mundvigen og et Smil, saa knusende uforstaaende.

Det var saa mange Penge, bare Champagnen ... Aldrig i Evighed gik Witt ind paa dette!

Kommandørinden værkede og grublede. Ballet i Kongesalen med det imponerende Billede i Fonden og Rækken af Uniformer og Toiletter paa det hvide Gulv under Lysekronerne bevægede sig og glimrede mere og mere for hendes Fantasi. Det var ikke til at gaa og bære paa længere.

Hun gjennemgik Sagens Detailler for Karsten, — Spørgsmaalet om Hornmusiken, Fruernes Plads, hvem der burde føre op, hvorledes Supéen skulde anrettes, og Spillebordene for de ældre fordeles i de indre Værelser. Det endte med et Suk:

„Men Far, ser Du!"

Og Karsten saa saa inderlig godt Far. Men det vilde jo bli noget at gjøre Front med foran Svigerforældrene ...

Til sin Overraskelse fandt Kommandørinden denne Gang ogsaa Cecilie ordentlig varm for Sagen. Det var ellers i den senere Tid ikke hendes Vis at

sætte et fornøiet Ansigt op, naar der var Tale om Tilstellinger eller Indbydelser.

Naar Cecilie alligevel stadig mødte med det friske Smil, de livlig interesserede Øine, den velklingende, lidt spottende Latter og den ubetinget smagfuldeste Dragt, saa var det ikke, fordi hun jo længst var kjed af Selskabeligheden. Det var alt saa færdigt, saa indvendig aftrasket, saa altid kun den samme tomme, ørkesløse Maade at faa Tiden slaat ihjel paa. Men der laa en inticerende Forfængelighedens Strid og bævede under. Hendes Stolthed vilde ikke give tabt, hun maatte være den første mellem de unge.

Før havde det ikke været saa nøie, om Kjolen slog en Rynke eller noget netop klædte saa allerbedst. Nu var Toilettespørgsmaalet blevet hende et helt Studium, en pinlig Udspekuleren.

Mama mente imponeret, at Cecilie tegnede til at blive hende selv op ad Dage; — der var ingen Ende paa Nøiagtighed i Prøvinger, Udstuderinger og Forslag; hun brød sig sandelig ikke med Hensynet til, hvad det kostede! — Sidde, sidde, hed det først og fremst, og et Par Hansker kasseredes i et Nu. Selv Karsten havde faat Respekt for Damen ved Søsteren saadan, som Mama og Sypigen og alt i Huset fik bøie sig for dette.

Men, naar Mamas Plan om Ballet i Kongesalen fængede saa stærkt hos hende og ordentlig omfattedes med en syttenaarig Ungpiges hele hede Utaalmodighed, turde det have sin særlige Grund.

Fasting var i disse Dage kommet til Stedet. Han skulde have sin Station der mulig hele Aaret og bo hos Focks.

Der var kommet Oprør i hendes Blod fra det Øieblik, hun hørte det.

I de fire Aar, siden hun havde set ham, havde hun jo undertiden været noksaa optaget, eller interesseret ialfald, for én eller anden. Hun havde kjendt

Mænd med virkelig prægtige og elskværdige Egenskaber — fradraget visse Skjultheder og Uoprigtigheder, som nu engang tillaa denne Verdens Mandkjøn, — og hun havde ovenikjøbet bestræbt sig for at sætte dem saa høit op paa Piedestal for sig selv som blot muligt.

Men egentlig forglemme sig for nogen af dem, saa hun kunde miste de to Øine, hun havde i Hovedet, — nei!

Hun havde engang oplevet, hvad det vilde sige at føle en Funke tændt i sig, og havde siden gaat ligesom prøvende og ventet paa en Gjentagelse.

Hun havde indbildt sig, at det alt var nogenlunde glemt eller ialfald saavidt overgroet, at hun til Nød kunde behandle det som en saar Erindring; men længe gjemte Følelser brød igjen op med en ubeherskelig Magt.

Hun speidede i lidenskabelig Spænding efter et Skimt af ham; den kjendte Gang og Skikkelse vilde hun opfanget om aldrig saa langt og mellem aldrig saa mange.

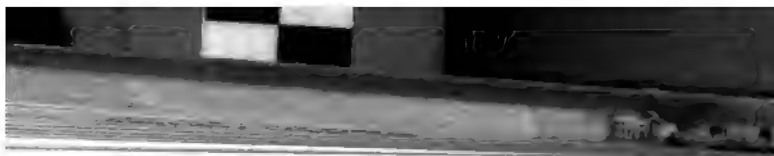
Og Ballet hjemme, — kanske kunde hun der møde ham første Gang!

— Mama havde opstillet sine Brikker: Hensynet til Wanckels, til Karsten, til Døttrene og ikke mindst, at Karsten havde sendt dem en hel Kasse Champagne af den, han havde forsynet sin Kjælder med fra Barnett & fils i Reims.

Kommandøren stod imidlertid som en Moringsstolpe midt i Brændingen; han overskylledes af den, men viste sig lige urokkelig.

„Han var ikke blevet ør af Karstens Luksus og agtede ikke at lade sig smitte!"

Saa fik han taale at høre Hovedargumentet, erklærede Kommandørinden: — Godtfolk skumlede og undrede paa, om Kommandør Witt ikke snart vilde søge Afsked. Han fik vise, at han var i sin Vigør og optog sin fulde brede Plads, som de maatte finde

sig i at gaa afveien for. Det var nødvendigt, at der repræsenteredes og engang imellem vistes, at de tog Del i Livet om dem ...

Kommandørinden havde sin særegne Grund til at give Ballet snart, helst i næste Uge.

Der var indløbet Brev fra Jan, der meldte, at han havde faat Ansættelse som Kaptein paa det store Jernskib Lucida, der gik fra Newport til Bremen med Petroleumsfade. Han skulde overtage Posten i April i Bremen og havde arrangeret sig paa at være hjemme i Norge en Tid først og aflægge Kommandørens et Besøg.

Men Kommandørinden følte ingen Lyst til at faa Hr. Skipper Børresen figurerende mellem dem netop paa Ballet eller feire en Hjemkomst, der duftede af Petroleum.

Cecilie havde i Ugens Løb forberedt én Dragt, angret den igjen, ladet sy og omsy. Hun tog af og paa sig, prøvede ved Lysskjæret for at se, hvad der klædte til Haar, Hudfarve, Figur, og hendes Tanke havde svævet som en speidende Fugl over Wallys nye Toiletter fra Udlandet, om det var mulig at plukke en Idé, der kunde virke i hendes ...

Dagen før Ballet havde Fasting gjort sin tjenstlige Visit. Den var kort, og hun gik ikke ind; hun havde ikke havt Mod paa et tilfældig hverdagsligt første Møde, — næsten frygtet den gamle halvtossede Forvirring, han saa havde misforstaat. — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Det gjaldt at ingen gik paa Gangen, om Cecilie kunde faa sove et Par Timer om Eftermiddagen før Ballet; hun saa saa medtaget ud, mente Mama.

Naa her var Pretentioner! mumlede Kommandøren, der maatte liste sig med knirkende Trin op af Trappen.

Der var ingen, som fik vide, at hun ikke havde lukket et Øie hele Natten.

Saa kom Paaklædningen under nervøs urolig Forventning ...

Og nu — for sidste Gang efter de mange Prøver, — stod hun endelig der for Speilet med en Seiersfølelse og hørte, hvad hun selv saa, at hun var glansfuld smuk iaften!

Ved paa forskjellig Vis at forhale og uddrage Tiden opnaaede hun først at være i Salen en Time sildigere, end Kommandøren i sin prompte Villie havde paabudt.

Hun vilde komme med friskt Toilette, og saa, — at der mulig ventedes paa hende ...

XV.

De sidste Gjæster var gaat, og Lysene i Lysekronerne slukkedes i Salen, medens Skjæret faldt desto stærkere fra Sideværelset, hvor Dessertbordet endnu stod med høie Vaser, Levninger af Geléer, Iser og Kager og en Mængde hensatte Glasse paa den vinplettede Dug.

„Jeg tror, jeg vil lægge Beslag paa Dig, søde Wally," udbrød Kommandørinden, „og sende Dig op og hjælpe Smaapigerne med at faa ordnet paa Soveværelserne. Vi har jo maattet arrangere alt til Toilettet og Reisetøiet deroppe. Du ser, jeg behandler Dig som en af Familien. Du har været saa inderlig smuk iaften i den dunkelrøde Fløiel, — rigtig som en ung Frue. Du har nu vel moret Dig?" forhørte hun og fulgte hende ud af Døren.

„Aa, Nella!" kaldte Kommandørinden. „Hent ind en Flaske Champagne af Kurven. Du faar spen-

dere den paa mig, jeg er aldeles febertørst. — Og saa to rene Glas, Du. Jeg maa ha' en liden Prat med Karsten nu ovenpaa. Man kan jo aldrig ha en hyggelig Stund med ham alene mere, mærker Du nok, Nella, uden man skal ha Trediemand med ...

Et Glas Champagne, Karsten? nu ovenpaa Du, — ikke sandt?" raabte hun.

Karsten gik op og ned inde i Halvdunkelheden og røg sin Havaneser. Hun tog hans Arm og spadserede med en tilfreds Omskuen gjennem den lange Sal ind til Dessertbordet.

„Tak, Nella! — forsyn Dig nu rigtig godt af Desserten og pluk ud alle de brugte Glasser.

Jeg tror, jeg kan sige, det har været vellykket i alle Dele. Og Far, Du Karsten, — han var virkelig oppe, havde ordentlig lidt af at staa paa Skansen iaften ... Men hvad siger Du saa om Marthe? Jeg trode næsten ikke mine egne Øine. Hun gjorde formelig storartet Lykke!"

„Ny, ser Du, Mor, — det har sin Tiltrækning."

„Ja men det var ikke saadan let Festdamelykke, det var virkelig noget, som tog dem, — saadan tækkelig lysende af Glæde, som hun var! De kappedes rent om hende, og i Mangel af at faa danse med hende kom de hen til mig og udbredte sig, — Jerwel og Schmidt; — og Dreier forfulgte mig næsten. Det er ikke vanskeligt at se, at hun har sin Fremtid i sin Haand!" plumpede det ud af Kommandørinden; hun var endnu under Indflydelse af sin Overraskelse.

„Skaal, Mama!" lo Karsten. Han sad magelig tilbage i Lænestolen og drak smaat under gjentagen Stirren ind i Vædsken.

„Jeg mener, Du næsten holder paa at faa lidt Embonpoint, Karsten!" spøgte hun; — „men det klær Dig ikke ilde. Du har nu hellerikke anstrængt Dig for stærkt med Dansen iaften."

„A—pah, Mor," — han stødte Cigardampen ud

foran sig i Luften; han havde virkelig drukket adskillig iaften; — „en Mand, som har giftet sig og sat Hus! ... Interesserne omstuves saa forunderlig. Naar man engang har voksne Børn at sætte i Vinden, saa faar man bemøie sig med Baljubelen igjen."

„Og Cecilie, Karsten, — hun gjorde da sin sikkre, overlegne Lykke."

„Ja—ah," gispede han.

„Hun tog sig overordentlig ud; — og Du saa, hvor hun forstaar at faa det livligt om sig."

„Jeg havde nær sagt, gid hun var lidt mere dum! De snor sig ligesom fra hende, — Fanden maa vide Grunden."

Kommandørinden sad hen i Tanker med Glasset paa Fanget. Hun kunde rentud ikke begribe, hvor hun havde havt sine Øine henne, Marthe var dog virkelig et elskeligt Barn ...

Karsten var halvt i Drømmenes Verden med Nakken mod Stoleryggen. Panden var blank og blevet lidt høi og haarslidt paa det sidste.

Da Wally kom, vak han op ... Hun maatte skynde sig og ta' paa sig; de maatte jo engang afsted!

Marthe gik deroppe paa Soveværelset og klædte sig af og nynnede paa Dansemusiken.

Det gik i Fart paa hendes Vis; men hun havde saamegen Moro at give tilbedste for Cecilie. Hun huskede op saa det ene og saa det andet og maatte sætte sig ned og udbrede sig over det.

Saa op igjen og fortsætte Afklædningen til en Stump af Dansemelodien. Hun havde aldrig brudt sig om at danse; men iaften kunde det være det samme nu, naar ...

Kanske ikke en Maaned til ... Hun keg saa smaat med det ene Øie.

Hun havde gaat i et Slags Feber siden Jans Brev og var lidt letstemt baade til Latter og Graad. Hun havde moret sig græsselig iaften; der dukkede op saa meget ...

,,Nu er jeg iseng," raabte hun. ,,Blir Du aldrig færdig? — om lidt saa sover jeg, Cecilie."

Hun reiste sig halvt op i Sengen:

,,Det var dog et gruelig morsomt Bal, synes Du ikke?" Hun kom i Latter ... ,,Se bare, hvor lang og forladt Kjolen hænger der ...

Det danser endnu for Øinene mine," lød det noget efter saare søvnigt.

— Cecilie stod fortænkt foran Speilet. Det tykke, nær nedbrændte Lys i en af de staselige Selskabsstager kastede sit gule Skjær, medens hun stirrede grundende ind i det.

Hun var saa klar paa Aftenens Resultat, — at hun var dødelig skuffet, og saa lidenskabsløs frigjort til at se paa sig selv og sit eget Væsen.

Hun havde set Fasting komme rask og fri henover Gulvet imod sig og Marthe i Begyndelsen af Aftenen. Hun huskede, at Lysene i det samme ligesom havde virret hende for Øinene. Hans Ansigt viste Spor af, at han havde ligget ude ved sine Fyrbygninger i alskens Veir, og det bar et eget lunt Smil, halvt det lette Leilighedens, halvt med tusend Ting i. Han hilsede lidt forceret kordialt, — det skulde være til dem begge. Men hun saa, han studsede, da han betragtede hende og maatte tage sig igjen, som han dog ikke havde husket hende saa smuk. Og hun selv blev vist frygtelig bleg. Det var et Øieblik mellem dem.

,,Uforandret, Frøken! — ser jeg" — smilte han saa med en Kompliment og gled forbi.

Under Pauserne inde ved Spillebordet havde han stillet sig i Døren. Der lyste næsten altfor tydelig Beundring i den Mine, hvormed han fulgte hende; men — det var kolde Øine, hun følte paa sig, nær-

mest som optagne af en stærk kritisk Grublen; ikke en Funke i hans Blik af det gamle! — Og han var gaat lige efter Supéen.

Det var færdigt, — forbi! ...

Men der var noget andet, som ogsaa nu skulde være forbi.

Hun havde længe nok taget dette Balliv som et Arbeide, gruet sig lange Tider til hvergang. Nu var hun gaat træt! — Havde hun noget der at gjøre længere? Hævde sig? ... Det skulde hun nok sørge for alligevel.

Hun havde alt under Rivalskabet med de yngre en og anden Gang faat en Mistanke om, at der var disponeret mellem Herrerne indbyrdes om, hvem der skulde optage Kommandørens Datter, og af adskilligt nu iaften faat ialfald noget af en Anelse om Pligtdanse.

Hun stirrede ind i Speilet paa sig selv ... Hun var virkelig overmaade vakker; — og den Hals og de Skuldre! — til hendes Toilette ...

Hun saa ogsaa selv ganske upartisk, at hun nu var stram ved Munden, som hun kunde være, naar hun blev bitter og gav et af sine skarpe Svar.

Hun var sig bevidst, at hun gjorde Indtrykket af at være kold og følesløs, medens hun brændte indvendig, og at være uskaansom i sine Domme, naar hun blev hidset op til at være morsom og bidende — der var noget af en Knivseg i det, havde Karsten sagt. Hun blev stiv og stram og hovmodig i Smilet og var saa nær til at saares som et glødende Jern — bare af Kunstighed ...

Men saadan var hun ikke kommet ind i Balsalen iaften; det var nu — bagefter, — hun saa saadan ud, nu, Skuffelsen havde lagt sin Is der ...

Eftersom hun tog af sig, lagde hun med en vis Lyst til at anskueliggjøre, hvad der foregik indeni hende, Stykke efter Stykke af sig hen paa Sofaen.

Der laa Baldragten omhyggelig ordnet med de

hvide Sko og Blomsterpynten ovenpaa, som havde hun bredet Ligklædet over sin Ungdom og sine Forhaabninger.

XVI.

Det var ikke godt at vide, hvad for Slags Meddelelser, Marthe kunde have havt; men før seks imorges havde hun været ude og spadseret i det ruskede, regnmættede Veir.

Hun var hjemme til Frokost, rød og opkjaset; hun havde trængt saa til en rigtig god Tur, sagde hun.

Og uden, at nogen vidste af det, tog hun paa sig og gik ud paany.

Vinden trykkede og susede ind af Gangdøren, da hun aabnede den, og Linen paa Flagstangen udenfor smeldte og smeldte med en ensformig Lyd.

Hun stod igjen uden at have mærket Veien oppe ved det lille røde Vagthus, hvor hun havde været, da det lysnede imorges.

Vinden peb og ulede om Knarterne og tog i Klæderne, medens hun saa og speidede ud over den graa Sjø.

Regnskyerne lukkede Horisonten som en taaget Rand. Der kunde dukke frem hvadsomhelst hvert Øieblik.

Sydover gik Baaerne i vildt Oprør som en Række hvide jagende Støtter, der reiste sig med Skumsprøit og igjen sank, blottende stygge, sortgraa Skjær. En og anden Maage tumlede sig i Indløbet og skar gjennem Vinden udover, hvor et Par større Fartøier gik for dobbeltrevede Mersseil og Skum om Bougen, medens deres nøgne tøveirssorte Stænger pegede ind i Disigheden ...

Det forekom hende den ene Gang efter den an-

den, som der kunde være Røg inde i det tykkeste af Horisonten; men det var kun Skyerne, som væltede sig urolig mørkt paa den Kant.

Hun havde skrevet, at hun vilde være deroppe, naar Udenlandsdampskibet kom. Og hun vidste, han vilde se efter hende. De havde sit bedste Minde fra dette Vagthus.

For at dæmpe sin Uro gik hun af og til hen og satte sig paa Bænken og forsøgte at tænke paa, hvordan han saa ud nu, hvordan han vilde bære sig ad og hvordan det skulde gaa?

Men hun kunde sletikke tænke; hun var bare optat af at vente.

Der ... der! ... dukkede Damperen ud af Taagen.

Hun stod og stirrede og trak ind Luften ... Røgen blev hastig tydeligere og større; den laa som en udspændt lang sort Strime lavt henover Havfladen.

Hun stod som fastplantet uden Idé om hvor længe. Haaret var vaadt foran under Hatten, og Kaaben havde trukket sin tunge Del af Fugtigheden.

Damperen voksede sig større og større, alt blev stedse tydeligere, indtil den med ét løb susende og larmende lige mod Indløbet nedenfor og kom saa nær, at hun næsten kunde raabt ned paa Dækket.

Agter ved Rælingen stod en Mand og gjorde ivrig Tegn opover med Hatten.

Hun svingede med sit Lommetørklæde uden at vide, at hun med den anden Haand ogsaa gjorde det samme med Paraplyen.

Hun stirrede gjennem Graaden, kjendte Jan paa Maaden med Hovedet, og at han sendte Bud til hende gjennem Luften.

Hun kom i halvt Sprang hjem og skyndte sig ovenpaa til Gangvinduet for at se Dampskibet landsætte Passagerer ude paa Havnen.

Hun hørte Cecilie sige inde ved Dækketøi-Skabet til Mama:

„Det kunde godt hænde, at Jan var med Dampskibet idag."

„Snak ikke saa, vi vil haabe, det varer endda fjorten Dage."

Marthe trykkede Hovedet nær imod Ruden for at skjule Ansigtet, da Cecilie kom og stillede sig ved Siden af hende og ivrig saa ud:

„Gid vi havde Kikkerten, saa kunde vi se dem, som sættes iland i Baaden."

Men Marthe havde længst skjelnet Jan. Nu fløi hun ned efter Kikkerten og var i Øieblikket oppe igjen. Hun saa og saa.

„Nu hvad ser Du?"

„Jeg, jeg ... se selv."

Istedetfor at levere Søsteren Kikkerten satte Marthe den nok engang selv for Øinene. Baaden var nu næsten inde ved Bryggen.

„Saa laan mig den da?"

„Ja — — de—r ..."

Men hun tog den ikke fra Øiet, før Jan var oppe af Bryggetrappen.

„Har Du set saa tvær!"

„Jeg var bare ikke vis paa; — jeg syntes ..."

„Ja nu! — det er ikke godt at se mellem alle dem paa Bryggen;" Cecilie stod og ledte med Kikkerten.

Marthe var borte.

Hun var fløiet ned og havde aabnet Gangdøren, før Jan endnu ringede, og mødte ham med et Ansigt rødt af Regndrevet og Graaden og halv forstyrret af den voldsomme Sindsbevægelse ...

„Jan — Jan!" — hun trak ham skjælvende ind i Gangen med en Omfavnelse, som de begge blot vilde holde Virkeligheden fast, — forsikkre sig om den ...

Pludselig fo'r hun op, hun hørte Støi. Hun fik netop hvisket:

„Sig ingenting idag, Jan!" — da Cecilie kom springende ned af Trappen med et høit overrasket:

„Jamæn er det Jan!"

„Ja her er han, Cecilie!"

„Alt det sorte Skjæg! — og saa brun, som Du var barket. Jeg har glædet mig saa til Dig, at Du ikke ved det; — saa blir her da lidt muntert igjen ... Du faar ikke bare ta Dig af Marthe dennegang, hører Du," spøgte hun, medens han hang sin Wams og den bløde, stukne Silkehue væk ... „Der er blet svært til Mand af Dig. Er vi endnu lige høie, tror Du? Værsgod maal Dig, før Du slipper ind."

Han studsede ved at se paa hende:

„Og Du, Cecilie, er da ogsaa blet lidt — anderledes. Det vil sige, ikke mindre vakker," tog han sig, medens han mønstrede hende. „Men Du er vist blet noksaa — hm, ... Sig mig, er det Dig, som har Kommandoen her i Huset nu?"

„Naa, Du trænger nok til at se Mama igjen," lo Cecilie. „Kom nu ind."

„Far! tænk Jan er kommet," raabte hun i Kontordøren og sprang saa op paa Gangen efter Mama.

Jan og Marthe blev alene i Stuen.

Det londonske Slaguhr og de store sortindrammede Lithografier med Kongens og Dronningens forgyldte Portræter i Spidsen gik en hel svimmel Runddans for deres Øine ... Det var virkeligt, — de var sammen, — stod der og saa paa hinanden ...

Hun var blevet en fuldvoksen udviklet Kvinde, endda tusinde Gange mere den samme ubegribelige selvforglemmende, fremfusende unge Pige, som han fra først af havde stridt saa for ikke at blive bundet af, og som han siden havde sat ind alt, hvad han eiede af Evne for at vinde ... Ikke Spor hos hende af at være udglattet til noget ligt de andre!

Og hun læste i hans Ansigt Spor af Arbeide og Anstrengelse, — noget som en nervøs Rynke ved Øiekrogene og en blaa Aare. Hun opdagede et stort hvidt Ar, der trak sig indunder Hagen:

„Det er derfor, Du bærer Skjæg, Jan?" Hun

strøg over det med Følelsen af, at han havde faat det under Kampen for at naa frem til saadan, som de nu stod der sammen. Skjægget til de brede Skuldre gjorde ham ligesom en Smule mere undersætsig; den korte stærke Hals, hvorom Tørklædet laa slængt, var brunet som en Trærod ...

„Faar jeg se paa Gutten, hvor er han?" lød Kommandørens Stemme i Døren. — „Godt gjort, min kjære Jan, knap seks og tyve Aar og alt Mand for Dig selv!

Gutten bor naturligvis hos os," vendte han sig til Kommandørinden. Hun havde givet sig Tid til at tage en anden Kappe paa og modtog Jan med en vis mild Venlighed, hvoraf der dog ligesom trak noget kjøligt.

„Du bør vist ikke sige „Gutten" længere, Witt. Jan Børresen er jo nu blet en hel" — hun ledte lidt efter Udtrykket — „Skibsfører"."

„Tak, men jeg har ladet Tøiet bringe til Hotellet og bestilt Logi der."

„Snik Snak, Du véd da, dit Værelse staar her hos os."

„Tak —; men jeg kan faa Forhindringer; jeg véd ikke, hvad Time jeg kan komme til at at reise, — jeg maa nok ligesom ha' Klokkestrengen i Haanden."

„Jeg vil ikke vide af andet. Du bor her den Stump Tid, Du har," afskar Kommandøren enhver Indvending.

„Jans forrige Værelse er jo brugt til Pulterkammer; men Nella vil vist gjøre sit bedste for at faa det istand," yttrede Kommandørinden lidt formelt.

— Det skulde staa skuret og pudset akkurat, som han havde det i gamle Dage, færdigt til Aftenen, lovede Nella opstemt, da Marthe kom ud med Ordren. Jan og hun var gode gamle Venner.

Efter Middagen faldt det saa kjedeligt, at Marthe

maatte ud et Ærinde. Hun skulde prøve sin nye Vaarkjole.

Kommandørinden havde lovet Jomfru Mathisen, at det ikke skulde staa paa dem. Det var bedst, at Marthe gik straks og saa, hvor langt hun var kommet; Mathisen var saa rent overlæsset med Søm i denne Tid, alle skulle ha' sine Vaardragter færdige.

Marthe sendte Jan et Blik; — han fulgte hende naturligvis.

Kommandørinden fandt imidlertid for godt at lægge Beslag paa ham:

Børresen maatte sætte hende lidt ind i sine Forholde. Hans Udsigter i Stillingen beroede vel ogsaa i nogen Maade paa Petroleumspriserne? — Var han tilfreds med de Herrer Redere? Der var jo saa mange underlige Slags Forholde derover, som man heldigvis ikke vidste af her ...

„Skynd Dig nu, Marthe! saa Du kommer afsted.

... Saa det er brave Mennesker, virkelig brave Mennesker? Ja det er naturligvis Undtagelser ..."

Marthe var endelig med sin yderlig skuffede Mine og et langt Øiekast ude af Døren.

Kommandørinden fortsatte Samtalen en Stund og forlod saa Stuen:

—„Jeg haaber, Du ikke har glemt, at vi har Kaffeen halv fire," sagde hun i Døren.

Jan gik med Huen i Haanden, lagde den sammen og brettede den og studerede paa, om det vel gik an at slippe ud efter Marthe ved at paaskyde, at han skulde hente sit Tøi fra Hotellet, eller om han var nødt til at vente paa Kommandørindens Kaffe.

Cecilie sad lidt fortænkt og saa af og til hen paa ham. Der var noget saa sjøfrisk lige ud af Arbeidet kommet ved ham.

„Du sa', jeg var forandret, Jan," slap det ud af hende. „Du mente vist noget med det. — Du synes, jeg er bleven ligesom ældre?"

„Ja—a, en Pige paa tre, fire og tyve Aar kan nok stønne under Alderens Vægt!"

„En Pige paa tre, fire og tyve er gammel, Jan!" brød hun hæftig ud; hun havde en Trang til Fortrolighed. „Hun slutter akkurat i de Aar, da I begynder at foreta' Jer noget."

„Da ser det ud til at være Kræfter nok i Dig, Cecilie! Du er slet ikke død i mindste Maade."

„Aa nei, jeg kan nok holde mig nogle Aar endda, er det det, Du mener ... men — man er en Blomst, ser Du Jan, som staar i et Vandglas."

„Og saa blir man da Kone engang, det er da Pokker til Utaalmodighed," lo han.

„Saa naa ja, — hænge sig paa en Knag, mener Du, helst en forgyldt."

„Da tænker jeg, der er nok af dem, som knæler for Dig; — for Eksempel —"

„Aa bry Dig ikke med at gjætte. — — Du ser saa foretagsom ud, Jan," afbrød hun sig. „Du véd ikke, hvor jeg misunder Dig!"

Det gjorde hende godt at faa krænge sit Hjerte lidt ud, og det skede saa naturligt paa gammel Kammeratsfod, at Jan et Øieblik spekulerede paa, om han ikke gjorde rigtigst i ogsaa at krænge sit Hjerte for hende.

Han betænkte sig imidlertid; — han holdt paa at gaa glip af Marthe derude.

„Vilde Du ha slige Næver?" spurgte han og viste frem sine to adskillig medtagne Greb; han tog i Døren og skyndte sig ud.

— Mama havde saameget Brug for Marthe; og Marthe fo'r hen, hvor hun troede, Mama blot pegte, og hørte galt den ene Gang efter den anden. Hun gik som paa Gløder. For Tanken susede det hele Tiden, at Jan var inde i Stuen, og at hun stod lige foran Afgjørelsen. Nu skulde det bekjendes, det hun havde gaat med i alle disse Aar ...

Hun faldt i Staver og grundede over, hvad hver af Forældrene vilde sige — og Cecilie og Karsten.

Hun gjenfandt sig stadig svedig angstfuld foran Mamas Mine.

Kommandøren overraskedes i Gyngestolen ved, at Marthe i Skumringen pludselig satte sig hen og lagde Haanden paa hans. Han strøg hende lidt forundret over Kinden.

Hun fik ikke mere end hvisket et Par Ord til Jan, da hun gled forbi ham, før Lampen tændtes.

Og, da de saa ud over Aftenen sad ved sine Arbeider om Bordet, var det ordentlig svimmelt. Hun styrkede sig jo ved at vove et og andet Blik hen til Jan; men det var, som hun ikke kunde finde paa et Ord at sige. Hun holdt Øie med Mamas Ansigt og grublede paa, hvorledes det vilde se ud, naar hun imorgen Formiddag fik vide, hvorfor Jan var kommet.

Og Jan gjorde paa sin Side sit bedste. Han svarede bare en eneste Gang distræt, saa Cecilie lo af ham og sagde, at han endnu sad og seilede efter Reisen. Han var et Øieblik faldt hen i at gruble paa, hvordan han vilde begynde til Kommandøren imorgen. Ellers fulgte han meget opmærksomt, hvorledes Marthe syde, og syntes, det var mærkeligt, hvor mange Gange Traaden maatte trækkes ud i en Søm paa en Aften.

Da der sagdes Godnat, fandt de et Øieblik til hinandens Hænder. De forsøgte at se freidige paa hinanden og give Mod.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Kommandøren var i godt Humør idag og passiarede ved Frokostbordet, medens de drak Kaffeen, og Jan sad og lod, som han smurte paa Brødet og dreiede og vendte det. Han var bleg og svarte saa underlig beskedent og kortfattet.

Han agtede at bryde Isen nu lige efter Frokosten, be om en Samtale med Kommandøren og Kommandørinden; — og han stirrede sjæleangst ind

i, hvad der vilde ske, om han nu mødte et Nei. Han kjendte sig bare saa afmægtig; det stod ikke i hans Magt at rive Marthe fra Forældrene.

Marthe taalte næsten ikke at se Jan sidde saadan, — bleg og fugtigsved ...

Og saa skulde Mama kanske være blind nok til at være imod ham!

Der kom med ét saadan Sindsro over hende. Hun vidste saa trygt og helt ud, hvad hun vilde; — og at fra det blev hun aldrig til at rokke. Hun var Jans over alle Hensyn — ogsaa til Forældrene! ... Det steg som en Trods i hende.

Det var, som om Loftet var faldt ned over Kommandørinden, da Jan kom med sit Andragende.

Hun havde et helt fortærende Raseri i Brystet.

Men den overhængende Nødvendighed af at hindre Kommandøren fra i Øieblikket at udtale sig, lod hende beherske sig. Hun havde al sin Møie med at hindre ham fra at følge sin øieblikkelige bevægede Indskydelse og gaa videre med noget Slags Løfte om Samtykke, end raadeligt var. Hun holdt med Bestemthed paa, at de maatte faa Tid til ordentlig at overveie denne vigtige Sag. Oprigtigheden og den aabne Færd var sandelig ikke her hverken paa Hr. Børresens eller den stakkars uerfarne, hun vilde ikke nytte et Udtryk som forledede, Datters Side; — men noget nobelt Brug af sit Ophold under deres Tag kunde han ialfald ikke siges at have gjort.

Efter det første uundgaaelige Udbrud begyndte hun at appellere ogsaa til Jans egen Følelse; — han syntes vist ikke, det var saa urimeligt, om de som Forældre tog sig lidt Tid til at betænke, hvad de *kunde forsvare* for sin Samvittighed.

— Kommandørinden var ganske altereret og blussende i Ansigtet, da hun kom ud fra Samtalen. Foreløbig havde det jo lykkedes hende at opnaa en Udsættelse.

Men det kogte i hende. Marthe, som virkelig kunde ha' en Fremtid! — og saa skulde hun tages ombord af saadan en Skipper Børresen som et Petroleumsfad ...

„Tænk, at Marthe har gaat saadan og gjemt paa dette nu i fire fem Aar!" kom Cecilie optaget ind. „Hun har fortalt mig det altsammen. Jeg synes det ikke er værdt at pine dem længere. De vil jo ha' hinanden!"

„Kjære Dig, Cecilie, fly' nu ikke Du ogsaa i Lyset! Du er da forstandig nok til at skjønne, at det er en romantisk Barnegrille, Marthe har lavet sig op. Hvad véd hun endnu om, hvem hun virkelig vil fæste sig til?"

„Ja der kan da ialfald ingen anden vide det. Men det er vist rent utænkeligt, at to, som vil ha' hinanden, skal faa hinanden!" lød det bittert.

„Det er hverken din Fars eller min Mening at sætte os imod, hvem saa Marthe valgte, naar vi først forstod, at der var Alvor i det, — selv om vi maatte drage et noksaa tungt Suk ved at se hende dale ned til slet og ret Skipperkone. Men jeg mener rigtignok, at det er ganske nødvendigt, at de faar Tid til at se paa hinanden med voksne Øine."

„Skal det da ikke være nogenting, at Jan har stridt og arbeidet for at faa hende i al den Tid? Han tjener jo nu rundelig til at kunne sætte eget Hjem. Jeg synes, det er ordentlig stort gjort af ham; — og han er nu seks og tyve Aar."

„Du taler utrolig uerfarent, Cecilie! En Mand strider og arbeider under alle Omstændigheder for sig selv for at komme sig frem. Men det klinger nu saa høit, at det skal være for Marthe. Jeg kan uden Hekseri tænke mig, at Jan Børresen vil ha' en

af Kommandør Witts Døttre. Men, naar vi skal veie Sagen, saa er det dog Marthe, vi først og fremst maa tænke paa, som er vort Barn. Hun har jo aldeles ingen Maalestok endnu. Dette er en Smaapigedrøm; hun maa sandelig faa se sig lidt om i Verden og prøve sig."

„Du vil da ikke, Mor! at hun skal svare Jan, som har trot paa hende i alle disse Aar, at nu vil hun først se efter, om hun ikke kan bli forelsket i nogen anden? Jeg tænker, han vilde være saa kvit og færdig med hende som saa!" hun slog med en heftig Gestus ud med Haanden.

Der var en upassende Hede i Tonen, som fristede Mama stærkt til at minde om Grænsen; men det var for vigtigt at faa Cecilie bearbeidet nu:

„Det var nu egentlig fra først af bare Vidunderlighederne ved Jans Søliv, som trak; — og saa blev han Helten. Men at lade hende blindt holde ved den Roman, Cecilie," — rystede Kommandørinden paa Hodet ... „Det er jo saadan egen uvirkelig Fantasi hos Marthe; alt vokser sig fast for hende; og saa hengir hun sig til det saa voldsomt."

„Hun kommer aldrig til at holde af nogen anden, saa godt kjender jeg Marthe, Mama!"

„Ne—i, hun har klynget sig fast nok — desværre — til denne fikse Idé. Men, naar vi kommer ned paa Jorden og ser i Virkeligheden, saa staar Marthes Natur for mig saa ganske, ganske anderledes. Hun er netop saa modtagelig. Eller hvad synes Du om hende paa Ballet forleden? Døm blot med egne Øine, Cecilie! Der skulde just ikke være saa meget igjen af den evig elskede Jan den Aften. Hun var jo aldeles væk, fik ordentlig et helt nyt Væsen, saa betaget var hun af den Hyldning, hun fik. At det ikke var nogen Umulighed, at hun kunde komme til at se med milde Øine paa nogen af dem, som gjorde hende saa hed Opvartning, — det saa nu jeg. Men dette var egentlig første Gang hun var

ude og havde nogen Anledning til at gjøre Erfaringer."

Cecilie svarede ikke; hun kom til at huske paa, hvor ude af sig af Glæde Marthe virkelig havde været oppe paa Værelset, da hun pratede og snakkede saa ulidelig hele Tiden.

„Nei, ser Du, Cecilie, det er Virkeligheden, hun endnu ikke har faat prøve; — og det bør vi alle efter Evne lægge vor Indflydelse til, at hun kan faa. Det er saa underlig med Sammenligningen; og, naar Jan er reist igjen, kan der komme ganske anderledes stærke Indtryk ... Aa nei, misforstaa mig bare ikke, her er ikke Tanke hverken hos Far eller mig om at modsætte os noget, blot en Opsættelse paa et Aarstid ialfald, før vi lader hende gaa hen og bestemme sig. Hun bør faa lidt Tid til at maale Hr. Jan Børresen med den ideale Sømand, hun har gaat og lavet sig op; — kanske kommer hun til at føle, at hun ikke bør haste saa stærkt ... Men det staar naturligvis rent til hende selv."

„Hun slipper ham aldrig, Mor!"

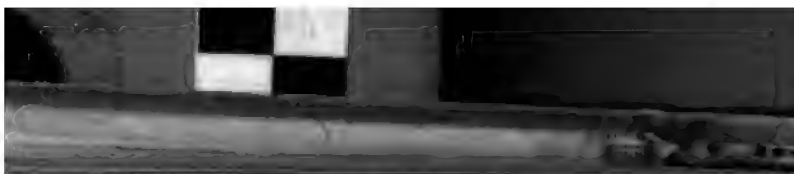
„Naa desto bedre. Det er jo blot, at hun ikke gaar hen iblinde og — ja jeg kan ikke la være at sige, hvad jeg mener, — kaster sig bort! Du maa være enig med mig i dette, Cecilie; de maa kunne taale at prøve sine gjensidige Følelser."

„De véd saa inderlig godt, hvad de vil begge to, Mama. Men de faar jo finde sig i det, naar baade Du og Far staar saa stærkt paa det."

Det var ikke paa den vante varsom-pertentlige Maade, at Kommandørinden bagefter, da hun blev alene, fulgte sin Trang til at fare sig over Pandebuklerne. En Smule Forstaaelse havde hun dog opnaaet hos Cecilie af, at det ikke gik an at løbe lige hen og sige Ja og Amen! — Men det var en Strid ...

Hun lukkede Øinene med et træt Suk.

Jan kunde nok gjøre sit Indtryk paa en ung Pige; hun var ikke blind for det ... Men hvem maatte

ikke over saadant? Hun kunde dog ikke lade Barnet forsvinde fra hele den Dannelsens Luft, hun levede og var født i, hele sin Omgangskreds, for at blive en amerikansk Skibsførers Mrs. i en eller anden Havneby ude i Verden!

Det gik ikke an her at give sig over; og det var jo hende, som maatte staa for alt det, som ubehageligt var.

— Næste Dag kom Jan og Marthe sammen hjem fra en tidlig Morgentur.

Mama var i den Anledning meget stram, og efter Frokosten tog hun Marthe alene ind for sig:

Saalænge alt endnu svævede uafgjort, maatte hun paa det bestemteste holde paa, at Marthe ikke paa nogen Maade tillod sig at omgaaes Jan Børresen anderledes end enhver anden Herre. Det eneste Sted, de under de nuværende delikate Forhold havde at mødes, var for alles Øine og i Stuen. Hun havde ellers ventet, at Jan selv havde fattet den Æresforpligtelse, der nu paalaa ham til ikke at nærme sig hende, før der var givet ham Ret til det ... „En, der var lidt mere af vor — hvad skal jeg sige, — Tænkemaade, vilde jo straks have følt det ..."

Der gik over en Uge paa det Vis. De saa hinanden ærlig og redelig næsten ikke uden i Stuen. En Berøring med Hænderne i Trappen, en Hvisken oppe paa Gangen i Forbigaaende om Aftenen, naar man skulde tilsengs; — en eneste Gang en Omfavnelse inde i Mørket og et brændende Kys fra Marthes Side.

Det var, da Skaalen en Dag randt over, og Jan aldeles ude af sig havde sagt, at det værste, han i sit Liv havde gjort og nogengang kom til at gjøre, var at gaa saadan paa Hosesokker og næsten ikke turde se over til hende.

Jans kolde øvede Dømmekraft lod ham ikke skuffe sig. Han følte fra hvad Kant Vinden blæste, og hvilken Mening der laa indbagt i Kommandør-

indens venlige Sukkerkugler. Han gik der stille, pint, saa Marthe ret, som det var, fristedes til at gaa ind og rent ud erklære, at Jan og hun var og vilde være forlovede. Hun sad undertiden næsten paa Randen af at bryde ud ...

Kommandøren taalte ikke rigtig at have Marthes Øine saadan hængende ved sig. Forelskelsen med Lidenskaben, Gløden og al Uforstandigheden dukkede som en afbleget Stribe Land op i Erindringen, og han lovede sig ved sin Sjæl og Salighed, at de om et Aar skulde ha' hinanden, — om Marthe da vilde som nu.

Men til den Tid fik det forblive med, hvad Jutta vilde! Hun havde Ret, naar hun fordrede, at der skulde gaa en ordentlig fuld Overveielse foran noget saa vigtigt som et Giftermaal.

Han tog saa gjerne en Passiar inde i Stuen baade om Forretninger, Seilkutumer og Tiderne for Hyrer. Men, naar den Ende var spundet, var det, som han fik Følelsen af, at Touget dog egentlig var længere. Han sad lidt og harkede halv forlegen og tog saa Veien til Kontoret.

Karsten vedblev fra første Dag at lade, som han intet vidste af, hvad der var passeret. Han fandt, at Jentungen havde havt et klækkelig dumt Indfald. Det var bare, at Fætter Jan pynteligst mulig, saa der ikke blev nogetslags Ymt om det i Byen, til sin Tid blev ønsket lykkelig Reise til Bremen og heldig Fart over Atlanterhavet. Det var jo gledet nok saa brav disse Par Uger, og om to, tre til var det over.

Men Kommandørinden paa sin Side var alt andet end beroliget. Hun trode at se Funker fare mellem disse tændte mørke Øine og Marthes stumt sørgmodige, og at de undertiden næsten syntes ladede med Trods. Hun følte, der gik Tale i Luften.

Men Kommandørindens sikkre Væsen gav Gefreiderrollen saa taktfuldt, at Skildvagten paa Post aldrig et Øieblik kom frem. Paa de Tider, da der

kunde være Anledning for Jan og Marthe til at træffes i Stuen, sad hun der saagodtsom bestandig eller ogsaa var der noget for Marthe at udrette i Huset. De kunde ligesaa godt været adskilte ved tusinder af Mile!

I hele Gaar Eftermiddag og Aftes havde Marthe blot vogtet og ventet paa, om de et eneste Øieblik kunde blive alene, — og netop ved Sengetid lod Mama hende læse høit oppe hos Far paa Soveværelset, til han sovnede.

Iaften nølede hun med et vist Haab nede i Stuen. Men da Mama kaldte paa hende oppe fra Trappen, og hun hørte, at hun virkelig skulde op paa Sovekammeret igjen og læse høit, blev hun rent fortvilet.

Ikke saa meget som Godnat til Jan iaften heller ...

Hun brast ud i en Graad saa utøilet, at Kommandørinden rask lukkede Stuedøren og tog hende op med sig paa sit eget Soveværelse.

„Du maa da virkelig forstaa at beherske dit Sind en liden Smule, Marthe, og ikke tillade Dig at give Dig hen til din Misstemning, saa det høres over hele Huset!"

Men Ord var spildt paa Marthe; hun stod og saa paa Moderen med Øine, der var saa ulykkelige, og saa kastede hun sig lidenskabeligt paa Ansigtet ned i Mamas Hovedpude.

Skulde hun da ikke faa Lov til at tale med Jan nogengang! jamrede hun.

Som hun havde glædet sig til, at han endelig engang skulde komme ... Og saa —

„Hvorfor har Du lagt ham saa for Had, Mama?" brød hun ud.

Men hun angrede det i det samme og sprang hen og kastede sig i Moderens Fang:

„Aa nei, nei jeg mente det ikke, jeg mente det *ikke* ... Jeg véd jo, Du er saa god og snil. Men

Mama, Du maa lade mig faa Jan ... Kjære Mama! Du maa det, hører Du. Far siger Ja, bare Du vil. — Vi skal bli saa glade i Dig, Mor. Du kan tro, Du skal nok faa mærke, at vi holder af Dig ..."

Hun laa næsten i Vildelse og saa op i Moderens Ansigt, som hun vilde tage om blot en Gnist af Haab af det.

Kommandørinden bøiede sig over hende bekymret hovedrystende; — hun syntes, hun rent kunde hade dette uvedkommende Menneske, som skulde saadan bryde ind og gjøre al den Sorg.

„Jeg kommer ikke til at holde af nogen anden i Verden end bare, bare Jan," klagede hun.

„Jeg vil være Jans, Mor. I faar ikke Lov til at skille os ..."

Hun var saa aldeles ude af sig, at Mama rent ud maatte sætte hende for sig hen paa Sofaen og gjentage for hende Grundene én for én ...

... Og skulde hun ikke kunne vente et Aars Tid, naar Far og Mor saa alvorlig fandt, at hendes eget bedste krævede det?

Marthe higstede og græd, og Mama sad og talte og stellede saa godt for hende, gav hende at lugte af sin Lugteflaske og lidt efter nogle Draaber Nafta. Hun maatte ikke gaa, før Mama saa sin lille Pige nogenlunde rolig. Det var ikke andet end, hvad der var ret og fornuftigt altsammen, det vidste hun jo ...

Men Kommandørinden var blevet for Alvor forskrækket. Dette gik aabenbart ikke an. Jan lod slet ikke til at forstaa, at man ventede, at han skulde ha den Takt at fortrække under disse Omstændigheder. Hver Dag, de var sammen, kunde blive skjæbnesvanger. Her var rentud Fare for, at Barnet skulde sætte sig denne Idé saa fast i Hovedet, at den aldrig gik ud igjen.

Tidlig den næste Formiddag tog Kommandørinden paa sig og kjørte ud til Karsten.

Marthe og Cecilie havde Ærinde ned til Fru Fal-

kenberg, der sad inde med Sypigen, og saa skulde de op til Focks og høre om Modejournalerne.

Kommandørinden kom først hjem, da de holdt paa at dække Middagsbordet; hun havde maattet blive hos Karsten og drikke Chokolade ...

Men saa havde hun jo en Efterretning! — hun havde allerførst maattet ind til Far paa Kontoret med den; — hun trode endnu ikke sine egne Øren, saa, hun kunde sige lykkelig, var den for Marthe! „Tænk, Karsten og Wally har udtrykkelig inviteret Dig til at følge med dem paa deres Udenlandstur — tre Maaneder; — og nu, det er blevet saadant deiligt Vaarveir, reiser de med Udenlandsdampskibet paa Fredag, — tænk allerede om tre Dage!

Naa jeg maa sige, her blir Brug for Sypigen! Vi faar hjælpes ad saagodt vi kan, allesammen ... Og hvad sagde de hos Focks, Cecilie? — Imorgen først, — vi maa ha' hende allerede nu straks i Eftermiddag; Du maa sige Fru Fock Grunden ...

Marthe! nu vil jeg virkelig ikke ha' noget Jaaleri og Tøv. Dette er vel saa stor en Sag for Dig, skulde jeg mene, at Du faar ta' Fornuften en Smule fangen og bare være rigtig tilfreds og glad, fordi noget saa sjeldent falder i din Lod.

Og kan hænde, at dette lykkelige Tilfælde er godt for andre Ting ogsaa," udtalte hun alvorligt, da Marthe næsten tumlende paa Benene uvilkaarlig fulgte efter hende. „Børresens taktløse Ophold her i Huset holder jo paa at pine Livet af Dig; det er, som Du ikke er rigtig klog om Dagene. Jo før Prøven begynder, desto bedre for Eder begge to, fatter Du ikke det?"

Marthe saa aldeles ikke ud som hun fattede det.

Hun var stum nedtordnet og ganske hvid. Hun forstod det næsten ikke; det sang bare i Ørene, at hun skulde reise fra Jan.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— De sad og syde dernede i Spisestuen hele

Eftermiddagen og Aftenen. Klokken blev halv tolv, før Travlheden sluttede, og man gik tilsengs.

Deroppe paa Værelset sad Marthe stille fortabt paa Sengekanten og gjorde ikke Tegn til at klæde sig af. Der var noget ophidset over hende. Af og til lyttede hun og ligesom vak.

Hun fik have Ro, — faa Fred til at sørge ud, tænkte Cecilie. Det var saa blodig Synd i dem begge to ... Men kanske var det alligevel bedst, der blev en Ende paa denne forfærdelige Seigpining.

Hun lagde sig stille uden at snakke til Søsteren.

Lidt efter slukkede Marthe Lyset, og Cecilie trode at høre, at hun vred op Laasen og gik ud i Gangen uden helt at lukke Døren efter sig.

Cecilie syntes lidt efter, at der lød en gjentagen forsigtig Banken henne paa Jans Dør.

Hun vilde vel se til at faa tale med ham, stakkar ...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

— Det var, som Kommandørinden nu var kommet ud over en dybt trykkende Bekymring og aandede op igjen. Det havde været en rigtig pinlig, vanskelig Tid!

Nu havde hun igjen faat Dampen op, og Forberedelserne og Udstyret til Marthes Reise formede sig mirakuløst under hendes vante Hænder.

Der var kun disse Par Dage igjen; men det var en ren Pine, at se de to gaa der, som Luften var hed mellem dem. Det havde naturligvis været saa inderlig let og hyggeligt for hende bare at klappe sammen og lade dem faa hinanden, — som Far og Cecilie var saa godmodige at ville! ...

— — Maanen lagde en svag Stribe høit oppe paa Væggen, da Marthes Skygge gled indover Gangen for at faa sagt Jan alt det uendelige, hun havde paa Hjertet den sidste Aften.

Han tog bleg skjælvende imod hende i Døren og strøg hende ømt varsomt over Haaret ...

De holdt hinanden fast; der var vild Sorg i Afskeden ... ...

— Da de endelig skiltes, havde de gjort op deres Beslutning: — Dette var ikke Skilsmisse. Naar han om fire a fem Maaneder var tilbage igjen, vilde hun følge ham, trods alt og udover alle Hensyn; og de skulde sætte Bo og Hjem derover, hvor han var.

XVII.

Cecilie var vant til, at Kadetterne og de unge Herrer vendte sig om og saa efter hende, naar hun gik paa Gaden. Det var en noksaa gammel Hyldning nu, og hun havde begyndt at faa en temmelig tør Bevidsthed om Værdien af det. Det var slaat fast, at hun var vakker, og hendes Selvfølelse lod hende ikke et Øieblik tvile om, at hun ogsaa nok vilde være blevet en Smule bemærket i hvilkensomhelst anden By.

Det var jo smigrende at eksistere som en Stue- og Gadedekoration; men hvad saa mere? Det kunde da virkelig ikke kaldes at leve!

Alle de, som havde Arbeide og Interesse, levede; Jan og Marthe levede — saa ondt, de havde det, den ene sørgende i Schweitz, den anden paa Atlanterhavet. Karsten havde skrevet, at Marthe maatte være slagen enten til Skibsreder eller Mægler; hendes største Lyst var desværre endnu at fordybe sig i Skibslisterne i Hotellernes Aviser.

Marthe havde da ialfald nogenting at fordybe sig i; hun græd kanske, naar hun lagde sig paa Puden om Aftenen; — men hun, Cecilie, havde slet *ikke* det ringeste hverken at græde eller le over; hun

havde bare at smile og se til saa godt, hun kunde, at lade være at sige Oprigtigheder, — hun var jo ikke naiv ung nok længer til at dette klædte!

Gaves der da ikke paa Jorden noget for hende at stile paa eller gjøre? Hun var kommet over Modehandlerindestadiet og overhovedet al Lyst til at dø med Naalen i Haanden, siden den stakkars stille, forkjørte Jomfru Mathisen en Dag havde faat op af Halsen en liden sammenfiltret Kugle, der viste sig at bestaa af bare afbidte Traadender, som hun maatte ha drøvtygget. Det var vist det eneste mærkelige, der var timets hende i hele hendes trælsomme Liv.

Lærerinde for Smaapiger? — hun vilde ikke for aldrig det ha paa sin Samvittighed at have siddet og lært op alle disse Gaasunger, som skulde strække Halsen og kvæles i al Kunstigheden, — at sige, naar de ikke var begavet med den Sort letvindte Natur som Laura Fock; hun passede ind i alt.

Laura nød ordentlig, naar hun kunde fortælle en Skandalhistorie ... *Den* levede saa forfærdelig og *den* saa rent forskrækkelig; — hvad det nu kunde være, de gjorde. Hun var saa flad, saa flad, — rigtig den sidste, Cecilie kunde ønsket, skulde komme i saa nær Omgangsforhold til Fasting. Han var jo bare Arbeide i Sommer og aldrig ude hos nogen; og Laura interesserede sig nu bare for Havnearbeider og Karter og Fyr!

Cecilie kunde ikke dy sig for at harcellere lidt til Beck over, at Laura lod sin Bror Jess ro sig ud i Baad for at studere, hvorledes de muddrede op Løbet inde paa Havnen.

Men det, at Fasting var der paa Stedet, gjorde Luften ligesom urolig om Cecilie. Hun maatte øve sig i at huske paa, at han nu var hende et ligegyldigt, uvedkommende Menneske. Han holdt paa med sine Planer, drev sit frem; — og hun følte med saadan Tomhed, at det ikke, aldeles ikke, vedkom

hende. Hun havde intet Forhold til det, var ikke med; det rørte hende ikke.

Der var Tider, da hun syntes, det rent var som Dødvande om hende.

Naar de tilfældig kunde træffes, blev hun kold som Is. Det var jo ogsaa saa ligegyldigt nu ...

Hjemme kom der Visiter og Opvartninger og Besøg i den vante gamle Gjænge først paa Sommeren. Der var Snak og Livlighed nok, medens der var fremmede; men ligesom saa forunderlig tomt, naar de var gaat igjen.

Der kunde undertiden komme en saadan ubændig Trang over hende til at arbeide.

„Jeg mener næsten, Du sidder inde med for mange Kræfter, Cecilie," sagde Kommandørinden en Dag utaalmodig over igjen at blive plaget af hendes urimelige Paafund. „End om Du overholdt lidt mere at spadsere dine Morgen- og Aftenture?"

„Jeg holder virkelig ikke ud Dag efter Dag at ta' paa mig og gaa og komme hjem igjen — trappe paa Hjulet som et Ekorn i et Bur."

„Er det dit Hjem, Du taler om? Jeg maa sige, det er en smuk Kompliment. Du vil nok engang komme til at indse, hvilket Gode det er at være Datter i et godt Hjem og bli opvartet og faa det, som man vil, paa hver Finger. Men Menneskene taaler ikke at ha det altfor godt."

„Ja jeg har det virkelig altfor godt, Mor; det er det, jeg synes. Men det ligger vist ikke for mig at gaa og bare være Datter hele mit Liv."

„Vil Du endelig ha nogen Beskjæftigelse, saa er der jo saa mange passende naturlige Ting at finde paa. End at lære at male hos Fru Scharfenberg — paa Porcelæn? ... Og hvorfor driver Du ikke paa med Sangen, som Du engang havde saadan Fornøielse af?"

„Fordi jeg ikke har noget Talent, Mor, hverken for det ene eller det andet. Jeg havde lidt Smag;

men den kunde jeg jo ikke bruge," kom det bittert. „Men jeg er jo ikke dum i Hodet, der maatte da kunne være noget at lære?"

„Du kan jo baade tysk og engelsk. Oversæt Bøger."

„Tak, jeg kjender alle disse pene, passende Beskjæftigelser, som man kan øve hjemme i Stuen!"

„Dette er nu bare Humør og Grættenhed, Cecilie. Du har begge dine Forældre at være til for; jeg skulde tro, det er et noksaa vakkert Kald det. Men det er denne uheldige, urolige Lyst hos Dig til at være noget andet end Du er ..."

Det endte med, at Cecilie lidt efter tømte Buffeten for Plet og Sølvtøi og gav sig til at gnide og pudse. —

— Kommandørinden gik jo med sine Fremtidsdrømme i Anledning af Karsten.

Han kom nu til at føre et rigt, repræsenterende Hus og var kommet ind i de Livsbetingelser, som hans Natur krævede. Og den, som trode, der manglede Ærgjerrighed! ... Men Karsten maatte kunne bevæge sig rummelig i Verden akkurat som hun selv altid havde havt Trang til; og det kunde nok hænde, at hans Personlighed nu kom til at bli bemærket.

Hendes Planer om Sønnens Karriere fløi ikke lidet høit.

Og hvilken Hygge for hende, saalænge Karsten fik bo der paa Stedet! Men til Vinteren maatte Marthe føres frem for Alvor; hun havde jo rent ud endt ivaar med at blive Stjerne ... Hendes Toilette maatte holdes i en vis hjemmetækkelig Stil; det vilde være en Feil at præsentere hende som Pragtblomst. Hun var nydelig i den kirsebærrøde ivaar.

Og Reisen med alle dens ny Indtryk holdt nu vel paa at lufte bort denne Barnenykke, hun havde gaat og drømt og opelsket i Ensomheden. — Og saa fik de slutte den Historie med et vakkert forstandigt

Brev til Jan. Han blev saamæn meget bedre tjent med en net Boardingshousjomfru ...

XVIII.

Cecilies Interesse for Fasting var — trods alt, hvad hun selv mente og tænkte i denne Sommer, — ikke uddød. Hvert hans Skridt, hvad han gjorde, og hvad der taltes om ham, bragte Strenge til at dirre i hende.

Laura Fock, hendes Bror Jess og Fasting var ude paa Seiltur sammen. Det optog hende ikke saa lidt. Næsten mod sin Villie stod hun og fulgte Baaden fra Vinduerne, naar den stak ud fra Bryggen ...

Hvor var da Fasting henne? Det var hende en Gaade ...

— Den lange, stille Sommer syntes aldrig at skulle tage Ende. Den eneste i Huset, som likte sig, var Kommandøren, der aldrig kunde faa nok Hede; den jog Rheumatismen væk, og han havde desuden nu sin fredelige Aarstid med Arbeidet paa Værftet.

Desto mere livligt og rastløst blev det, da Karsten igjen kom tilbage, — han og Wally og Marthe, alle tre i udenlandske Reisedragter.

Der havde ikke været nogen Maade paa Karstens Flothed mod Marthe, — et helt Vinterudstyr! — et Par Balkjoletøier med Blomsterborder saa lette og bløde som den rene Luft og det, Kommandørinden sværmede for, — ægte Pariserblomster til Haaret og dertil en indlagt Elfenbens Vifte med hvide Silkedusker, som Kommandørinden ikke engang turde spørge om Prisen paa.

Og Cecilie var da hellerikke glemt, — en sluttende parisersyet Silkekjole, — Karsten havde ladet

Wally skaffe sig hendes Mønster, — en Parasol, — og en Hat, ogsaa fra Modens Centrum, som bare var vidunderlig, lød det enstemmig.

For Mama var der mellem andre Ting en rund Æske, der ikke blev gjort noget Væsen af, den kom straks bort. Men Kommandørindens hvidgraa Haar viste sig fra den Dag uden Sammenligning mere fulminant skinnende og rigt fyldig under Kappens tynde Flor.

De første Dage gik saagodtsom hen blot med at være nede hos Karsten og se paa alle de prægtige Indkjøb til dem selv og Huset, der efterhaanden toges op af Kasserne, og hjælpe dem en Smule med Raad.

„Det maa have kostet mange Penge, Karsten!"

„Ja saamæn," lo han. — „Men saa havde Svigerfar lovet os en ordentlig Bryllupsreise med fuldt Kreditiv. Og det er jo egentlig alt bare Indkjøb, som sparer i Længden. Rige Folk faar det alligevel billigere, ser Du Mor."

Kommandørindens Tanker med Marthe havde Karsten nu læst ud af hendes egen Sjæl, det lyste frem af alle Presenterne. Der var altid saadan Omtanke for Hjemmet hos Karsten!

Og Marthe, — hun var aldeles ikke mere denne uberegnelige Kastevindsnatur, som én aldrig kunde være rigtig tryg paa. Dette rørende, næsten ydmyge ved hende, var kommet endnu mere frem nu efter Udenlandsreisen. Ikke et Nei i hendes Mund; det var rent som hun blot stod forlegen for at gjætte, hvad hendes Forældre kunde ønske. Mama maatte undertiden rigtig gaa hen og klappe hende, og saa fik hun Taarer i Øinene. Hun var en blød Natur! ...

Og Kommandørinden vogtede sig vel for at gjøre nogen Antydning om Jan. Det Saar maatte faa gro til af sig selv. Spindelvæv, hed det, skulde være saa godt til Charpi, og Forglemmelse var det ikke mindre.

Hun søgte efterhaanden at faa sat hende i Gang med lidt af hvert, der kunde optage hende. Den ny Kjole, Marthe skulde have, af smaastribet Silke, var jo i og for sig en stor Opmuntring.

Og medens der i Dagene udover blev overlagt og klippet og syt, fik Mama ogsaa leilighedsvis spillet hen paa de Udsigter, der laa bag Kjolerne og Pynten, og alt det, de havde at tænke paa og faa istand til Vinteren. Det var ikke afveien at gi' hende lidt Ærgjerrighed i Blodet i den Retning.

Marthe lyttede føielig, opmærksom til.

Lidt underlig blev jo Kommandørinden en Dag. Marthe stod med Panden lænet mod Vindussprossen og fulgte tilsyneladende, hvad hun foreslog til Pynt paa Kjolen; men hun saa ud som hun havde grædt, da hun vendte sig. Det var vel en liden Attake af Grillerne igjen! Men hun var jo saa snil og medgjørlig, lod sig i ét og alt aabenbart lede af, hvad Mor vilde.

Paa det sidste havde hun fundet paa at sætte sig ud i Pigekammeret hos Nella om Eftermiddagene og syde saa flittig og ivrig, at det var en Fornøielse.

Kommandørinden gik derind imellem for at faa hende til at tage sig en Tur før Aftensmaden.

„... Jan er dunstet adskillig bort allerede, Nella," sagde hun en Dag med et lunt Blik efter Marthe, der netop var gaat.

Der kom intet Svar. Den lille løsnede, stramt ombundne Svansestump af en Flette bag i det graa Hoved pegede krumt stridig op i Veiret, og Mundpartiet tyggede paa noget.

„Jovist, jovist, Nella, — Du hører jo ikke et Ord om ham, siger Du selv."

Nella nikkede langsomt paa den énvise Maade, som Kommandørinden saa vel kjendte.

„Du skal altid være saa forborgen, Nella!" kom det ærgerligt. „Det havde været din simple Pligt at

sige fra, hvad Du vidste om alt dette før. Du skal ikke fortælle mig, at Du har været rent blind."

Nella havde et eget Udtryk, da Kommandørinden gik ind igjen; hun saa beklemt og trykket ud ...

— Men Marthe gik der og regnede og regnede paa Dagene, — om fem Uger, — i Begyndelsen af Oktober senest, — vilde Jan være her tilbage ...

Kommandøren havde aabnet sin Embedspost. Det var altid en Lettelse, naar den Sag var over.

Med en tilfreds Smaahvislen mellem Læberne stod han en Stund ved Vinduet og saa udover Pladsen og satte sig saa mageligt til i Lænestolen for at læse Aviserne.

Et Par af de mindre fik kun et flygtigt Overblik; det var nærmest Bagsidens Bekjendtgjørelser, der dvæledes lidt ved, før Turen kom til de større i Omslaget.

Han lænede sig bagover for at faa Lyset bedst ind halvt i Nakken, halvt fra Siden.

Der kom af og til et „Hmm" og et Brum og en lidt larmende utaalmodig Ombrætten af Avisen. Han ønskede undertiden, han havde én og anden af disse Pennehelte paa et Dæk, saa skulde han lære dem at gjøre kort Proces ...

Pludselig rettede han sig med et lidet Udraab og begyndte med Heftighed at læse, medens han holdt Bladet op for sig med begge Hænder. Han stirrede i Spalten, som han kunde mistro sin egen Evne til at opfatte, og Bladet rystede i Hænderne.

Endelig lod han det synke og sad og saa ned i Gulvet med Avisen i Haanden.

Han blev siddende længe urørlig.

Den høie Pande var svedig og sank mere og mere sammen i Rynker. Det gamle Ansigt med de store benede Grundtræk, der løb ind i et tyndt graat

Kindskjæg, blev ligesom kort under Bekymringens sammenskruende Vægt. Næsen laa udover Munden, der mumsede alderdomssvagt og skjælvede under den overvældende Sindsbevægelse.

I Stilheden hørtes ikke andet end Betjentens Pen, som skrabede paa Papiret henne ved Pulten.

Kommandøren begyndte igjen at se i Avisen; men læste ikke ud.

„Hm, Hm ..."

Det var som Ansigtet igjen samlede sig. Han brættede Avisen saa, at den Spalte, der optog ham, kom frem.

„Hm — hm," lød det langsommere. Han kneb Munden sammen til en endelig Beslutning og reiste sig.

Med Avisen puttet ind i Brystlommen gik han ud af Kontoret, stansede et Øieblik i Gangen og aabnede sagte Døren til Stuen:

„Er Mama der?"

„Nei, hun er ude i Haven."

... „Saa Du Fars Ansigt, Cecilie?" sagde Marthe, da han sagte lukkede Døren.

„Det skulde nu vel ikke være noget med Karsten!" udbrød Cecilie. „Jeg véd ikke, hvordan det er; men jeg er ligesom aldrig rigtig tryg for, at der ikke pludselig kan være noget med ham." Hun kom til at se hen paa Marthe, som sad bleg og spændt og stirrende ud af Vinduet.

„Han gaar barhodet ud til Mama!" udstødte Marthe.

— — „Er Du der, Jutta?" kom Kommandøren ind i Haven.

Kommandørinden gik med den store Solhat fra Sommeren og Kjolen opbrættet over det røde Skjørt og oversaa sine Georginer, medens hun klippede en og anden til Blomsterfadet.

Hun rettede sin anselige Skikkelse og saa paa Kommandøren med Saksen i Haanden:

„Men kjære Dig, Witt, Du har jo ikke Hue paa ... Anne!" raabte hun ind over til Bryggerhuset; „spring ind ..."

„Hør Jutta, følg mig ind i Lysthuset," sagde han lavt. „Jeg maa forberede Dig paa en rigtig alvorlig Underretning. Det gjør mig saa ondt, saa ondt, ser Du; — og mest for den stakkars Marthe! ... Du forstaar vel, det gjælder Jan. — Jo han — han — er ikke mere mellem de levendes Tal, — den prægtige dygtige Gut! ... Jeg holdt af ham Du, — og havde i Hjertet glædet mig til — ja nu er den Vise ude! „Lucida" er brændt op midt i Atlanterhavet med fuld Petroleumslast. Man har fundet Skroget drivende som et forkullet Skal. Her staar en hel Skildring i Avisen, indtaget fra amerikanske og engelske Blade, og saa Navnene paa Kaptein og Besætning, som alle er omkomne. Ser Du, der — staar Jan Børresen, Kaptein, norsk af Fødsel ...

Der er ingen Tvil. Det Skib, som kom til, havde den foregaaende Nat set det lyse op i Horisonten, og de forkullede Levninger viste, at der ikke var sat en eneste Baad fra Borde. Der er kommet en Eksplosion paa."

Kommandørinden havde overvældet sat sig ned paa Lysthusbænken; hun kjendte sig i Øieblikket saa ilde, næsten som hun holdt paa at faa ondt. Det var noget som Samvittighedsforskrækkelse, der paakom hende.

„Jeg har jo ikke tænkt andet end paa Marthes bedste," stønnede hun og vaggede med den store Hat paa Hodet ... „Men," — hun fik Taarer i Øinene og greb Kommandørens Haand med begge sine, — „kjære Witt! Du maa lade mig slippe for at være den, som gaar til Marthe med dette! Jeg støtter mig til Dig, véd Du, ber Dig ... Jeg, jeg kan det ikke ... Naar det gjælder, saa er det jo Dig ..."

Kommandøren stod og saa paa hende med et eget underlig gjennemskuende Blik:

„Jeg forstaar Dig, Jutta! Jeg har jo ogsaa rigelig min Part af Skylden, fordi jeg er for gammel og sover ved Roret. — Men," sagde han med ét, saa det dirrede i ham, — „jeg skulde git alle de Aar af mit Liv, siden hun var født, for at Barnet ikke nu lagde Skyld paa os."

Han gik langsomt bort og mødte i Haveporten Marthe, som i stigende Uro nu kom ud med hans Hue.

Han strøg hende om Kinden og greb hendes Arm:

„Du maa følge mig ind, Barn ... Jeg maa forberede Dig paa en — ikke rigtig god Efterretning ... Her er en Avis, som Du maa læse ... Der er Ting, som man maa ..."

Marthe saa Mama i Haveporten efter dem:

„Er det Jan? — Der i Avisen? ... Aa Gud!"

Hun tog den ud af sin Fars Haand og løb af et Instinkt op paa Soveværelset.

Kommandøren og Fruen stod lidt efter og lyttede udenfor hendes Dør, medens Cecilie holdt sig bleg hos dem.

De havde hørt et Skrig nede fra Gangen, og saa var det med ét blevet stille.

Da de kom ind, laa hun hvid besvimet nedenfor Sofaen.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Marthe havde ligget tilsengs nu paa tredie Dag.

Hun havde læst det Stykke af Avisen op igjen og op igjen, til hun læste det i Drømme og saa hele Branden og Jan midt i Luerne, — var med i hele Angsten, uden at der var Mulighed for at kunne redde ham, og vaagnede med et vildt Skrig.

Der var nogle Linier i Skildringen, som havde fæstet sig i hende fremfor alt:

„Det sodede Brandsted laa og drev midt i Havet

som et tomt, sort Skal med kun den indsvide Stenkulstjære og Kulstøtterne efter Træværket. Da de bordede det, og Baaden stødte mod Siden, gik der en underlig lang Tone gjennem det uhyre, øde Jærnskrog. Lyden voksede henigjennem Spanterne og rungede stedse dybere i det tynde, skjælvende Malmskal, indtil det sang ud bævende og klagende i Luften ..."

Marthe laa og hørte en høitidelig, mægtig Dødssang, en uhyre Klokke ringe over Jan der ude paa Havet.

Hun havde ligget som i Feber. Men nu satte hun sig pludselig op i Sengen.

Hun var Jans Enke, hvad saa hele Verden mente.

Det var en vis løftet Ro og en fattet, resigneret Beslutning i den Maade, hvorpaa hun stod op og klædte sig paa.

Hun vilde uden Dølgsmaal betro sig til sin Far, lægge Sandheden aaben for ham; hun havde jo intet Valg ...

Marthe havde været inde paa Kontoret hos sin Far. Det var en haard, graadfuld Tilstaaelsens Stund.

Lidt efter gik Kommandøren op paa Soveværelset til sin Hustru.

Han havde taget Styrkebæltet paa; — hans gamle Hjerte var hos Marthe. Han kjendte Verden og vidste, hvad den bar i sit Skjød for hende, — alt det, hun kom til at maatte bøie sin unge, ranke Ryg for, stakkars Pigebarn ...

— Kommandørinden var vant til at have sin Toilettetid fredet: den faldt sammen med hendes Mands Formiddagsinspektion paa Værftet, og Kommandøren fik ikke nogen synderlig Velkomsthilsen;

hun holdt paa at behandle sine løse Bukler med Krøltangen. Men der var noget i det gamle Ansigt idag, som sagde, at Smaagræl ikke var paa sin Plads, — noget paa engang forgræmmet og mægtigt. Hun saa uvis paa ham med en opdragende Angst, — — vilde han tage Afsked? — —

— — Krøltangen var glemt, og Lokkerne laa henslængte paa Sengetæppet, da Kommandøren havde betrot sin Hustru Marthes Tilstaaelse.

Hun havde sat sig ned og oversaa taus dumpt Rækkevidden af Meddelelsen. Der blev et Tomrum, var som et Skred kommet farende over hendes Forhaabninger.

Der steg en hæftig Bitterhed i hende mod Jan. Den gav sig Luft i voldsomme Udbrud, medens Kommandøren sad taalmodig sammensunken. Han indsaa, hun maatte have Udløb.

... De havde tænkt at bære Sorg for ham her i Huset; ja nu kunde de med rette sørge! ... Hun kunde skrige til ham og kræve ham til Regnskab for sin uskyldige Datter ...

... Havde hun ikke søgt at værge Huset mod ham fra det allerførste? ...

„Naa, naa, nu kan det være nok!" afbrød Kommandøren. — „Der er stærke Undskyldninger for dem begge. De blev rent unaturlig drevet af Dig, Jutta, ved alt det Tryk, Du la over dem. Du skal vel vogte Dig for nu at krænke Marthes Sorg ved at nedsætte Jan; — der kan være gjort nok af det for. Hun faar det tungt og trykket nok i Verden; hos os — hendes Forældre — skal hun ha Fred ...

... Der var saadan forunderlig Selvfølelse under hendes ydmyge Tilstaaelse" — faldt Kommandøren hen i Betragtninger ... „som hun alligevel ikke vilde havt, det skulde være anderledes. Ser Du, Jutta, ret beset, er dog dette Forhold den eneste Trøst, hun nu har midt i Ulykken, — den eneste, som holder *hende* oppe."

„Naa det maa jeg sige, en deilig Trøst, — et forspildt Liv!"

Kommandørinden sad foroverbøiet paa Sengekanten og knugede eller vaskede Hænderne med en vis Fart; de stenbesatte Ringe laa endnu henne paa Speilbordet:

„... Som om her var andet at tænke paa end, hvad vi har at gjøre, Witt, for at undgaa Skam og Skandale! Vi faar sende hende til Tyskland for at perfektionere sig i Sproget, og det straks ... Det høres jo rimeligt, efterat hun nu ogsaa har været i Schweitz, at hun vil gjøre noget af sin gamle Kristiansfeldter-Tysk."

XIX.

Det havde været travlt med Opgjør, Udbetalinger og Lønninger paa Værftschefens Kontor hele Formiddagen. Sølvmønt i forseglede Poser, i Tutter og blanke eftertællede Stabler var udleveret til de forskjellige, og alt lykkelig og vel noteret og kontrolleret, og Jærnskabet slaat igjen og lukket.

Det var et Pust hver Gang med disse Penge- og Regnskabsopgjør; det syntes paa Kommandørens indknebne Mund, der mere end ellers var i stramt Bid; han havde ondt for ikke at røbe en nervøs Skjælven paa Haanden, naar han noterede. Han stod ti Gange hellere, saa gammel han var, paa Kommandobrættet i en ordentlig Byge end nu med hans Aar og Følelse af tiltagende Glemsomhed i dette ængstelige Regnskabsvæsen, hvor Ansvaret kunde strømme ind ad en hvilkensomhelst arithmetisk Læk.

Idag var det Tørn over! Panden med det tynde

graa Haar paa Siderne var betydelig lysnet, og han gik synlig lettet frem og tilbage paa den korte Gulvstump, medens Betjenten lagde sammen og gik.

Oppe i det ene Hjørne af Pulten stod endnu endel Sølvtutter ovenpaa nogle Pengesedler. Det var de vanlige Maanedspenge til Husholdningen, som Mama pleiede at lade en af Smaapigerne afhente.

Han saa ikke netop behagelig overrasket ud, da hun selv viste sig i Døren. Det anede ham, at det var noget, han skulde presses for; han havde gjentagne Erfaringer.

„Der, Jutta," sagde han og viste hen paa Pulten, „har Du dit."

„Tak Vennen min ..."

Hun stod og samlede sammen Pengene:

„Ja vi kunde jo kommet saa godt ud af det, havde vi ikke Børnene at støtte. Marthes Reise, Du ..."

„Snak ikke om det. Det var den Sne, som faldt ifjor."

„Og saa" — hun trak et svært beklemt Suk —, — „Karsten! Hans Stilling er jo saa pinlig ved Siden af Svigerforældrene nu, de har saa vanskelige Tider; han kan ikke paafaldende mindske sit Hus uden at skade Wanckels Kredit. Enhver vilde jo skjønne, at det skede, fordi han ikke længere kunde faa de vanlige Tilskud der."

„Saa bør han flytte til en anden By; — det er den simple Udvei af den Nød."

„Hvor er Du henne, Witt, — en kostbar Flytning ikke to Aar efter at de er gift! blot for en overgaaende Krise. Wanckels Formue er aldeles urokket, siger Karsten, den ligger i Fartøier og solide Værdier; det er blot de kontante Penge, det skal være saa uhyre vanskelig for overalt nu. Jeg maa sige, det er let med disse Pengemænd, at det skal være saadan snart oppe og snart nede — Og Karsten gaar der saa fortrykt; — nu" — hun sukkede — „skulde han

absolut havt to hundrede Specier. Han havde paaregnet dem saa sikkert, som han levede, og saa er det rent umulig at faa dem dernede paa Kontoret! ... Han var hos mig, jeg véd ikke min arme Raad, Witt! — han var saa rent ude af det. Han havde faat en Veksel fra Wanckel for Pengene paa tre Maaneder, sagde han; men den er ikke mulig at anbringe nu straks; — og saa — hør og betænk nu først, kjære Witt! — mente han, at Du kunde hjælpe ham ved at tage den. Det var bare, at Du hævede idag af, hvad Du har i Sparebanken. Jeg siger Dig, vi faar gjøre det for Gutten, Witt!"

Der var noget trodsigt, men samtidig hjælpeløst i det Blik, Kommandøren sendte sin Hustru. Det var nu den tredie Gang, han skulde rykke ud med Penge for disse vanskelige Tider hos Konsul Wanckels ...

„Karsten har alt faat det lille, han engang kan vente i Arv, véd Du, Jutta. Det var naturligvis bare en liden, umærkelig Klat for ham de otte hundrede Specier! Men saa kan din og min Hovedpude bli nok saa haard, naar vi bare faar Pensionen at leve paa. Kanske Du vil, vi skal ta' imod Hjælp af ham da," kom det graablegt dirrende.

„Kjære Ven, hvorfor overdriver Du saa, — bestandig og bestandig. Du kan jo rent komme til at miste din Søns Kjærlighed paa det. Her er jo ikke Spørgsmaal om andet end paa en fin Maade at forstrække Wanckels med to hundrede Specier."

„Fint? ... Jeg skal ha Retten til at plyndre for Pengene baade hos Karsten og Wanckels ... fint!" — han hven op som en Hingst, — „at presse de sidste Draaber ud af sin gamle Far!"

„Witt, Witt! — er Du ikke urimelig nu; ser Du det ikke selv? ... Vilde Karsten presse Dig for alt i Verden?"

„Der, tag Sparebankbogen," sagde han skjæl-

vende; — „men ingen Veksel, siger jeg Dig ... jeg, jeg taaler den ikke for mine Øine."

„Kjære Witt da, — at Du skal ta' alt saa bedrøvelig mørkt; det er næsten ikke til at holde ud! Det er, som jeg skulde være din onde Aand. Jo det er det, Witt, jeg føler det ... og, var det ikke, fordi Karsten trængte det saa, — aldrig i Evighed tog jeg paa mig den Slags Ærinder! Men Du kan tro, jeg er ikke lidet stolt af, at det dog alligevel er hans Far, som støtter nu. Aa ja, jeg mener, det kan gjøre godt hos Wanckels ogsaa ..."

Da hun var gaat, stod Kommandøren længe betænkt ved Pulten. Udtrykket var haardt.

Han havde en bitter Følelse af sin egen Magtesløshed, taalte ikke længere hverken Sindsbevægelse eller Ansvar. Han saa, hvorledes hans Alderdom blev et forsvarsløst Bytte for Juttas stærkere Villie; hvorledes han som et hjælpeløst Vrag kunde blive drevet op i hvadsomhelst, — kanske ende sine Dage som medindviklet i en Handelsmands Affærer ...

Han havde drømt om en Hviletid fra sin ansvarsfulde Stilling; men Jutta havde faat ham til at staa.

Og slig kunde de drive ham ...

Han smilte lidt eget læbeløst: — de blev til Fiender igrunden allesammen ...

Ansigtet blev næsten listig tilfreds — tog han sin Afsked, saa undgik han dem!

Han lagde den ene Haand op paa den anden paa Pultens Laag, som han langsomt betænkt pressede Beslutningen ned. —

Siden Marthe ifjor efter et Fravær af henved et Aar var kommet tilbage fra Tyskland, havde Kommandørinden for at aflede mulige Formodninger

med en vis Ostentation søgt at sætte hende i Vinden som den nyhjemkomne Datter.

Hun havde en Trang til at komme paa en mildere, mindre stiv Fod med Opinionen. Hun, Kommandørinden, som hidtil uden Modsigelse havde præsideret i Bymeningens Høiesteret, — blot et lidet Pibl dernede fra Stolpe i Pommern, og hun var moralsk afsat, — mere end inhabil!

Men det havde været Anstrengelse næsten over alle Grænser at faa det blot nogenlunde til at gaa. Der kunde være ventet en adskillig stærkere Følelse hos Marthe af, at hendes uoprettelige Daarskab kunde paalægge sine Opoffrelser; og hun maatte jo indse, hvor vigtigt det var for hende, at alt blev holdt i den rette Gjænge.

Mama mærkede altfor godt, at de smaa Forsøg, hun gjorde paa at være medgjørlig, ene og alene skede, fordi hun saa, hvor trykket og ulykkelige de allesammen var for hendes Skyld.

Men Marthes Natur var saa rent uheldig med, at hun ikke kunde lægge en Side ned i Forglemmelse — ialfald for den nødvendige Tid, — som vi alle maa gjøre saa mangen Gang. Det, som var i Sindet, stod i Ansigtet, og det, hun gik og tænkte paa, skrev sig ligesom udenpaa hende. Der var noget saa ustyrlig i Marthes Følelse, som en Fugl, der er kommet ind i en Stue og bare vil ud mod Ruden.

Kommandørinden vilde sige, at det næsten var en Mor, som røbede sig i den sørgmodige Tone, der laa over hende. Hun maatte se til at kry sig op og finde lidt af sin gamle Livlighed igjen, — kunde drive op lidt Tosseri ogsaa, det var saa aldeles nødvendigt.

Marthes vemodige, resignerede Øine modsagde alle Tilløb; hun bød høist kun til med sit tækkelige Smil. Hun følte sig hundrede Mile borte fra alt, hvad de forlangte af hende. Al hendes Sind og

Tanke hang tungsindig fastgrot ved det ene, — hendes lille Gut nede i Stolpe.

Hun gik og tænkte paa, hvordan hun vel skulde faa sendt didned et Par smaa Skjorter, hun havde faat istand til Guften, Strømperne og Livet og et hæklet Vuggeteppe. Hun saa for sig lille Jans Ansigt med de alt, før hun forlod ham, mørknede Bryn, den morsomme, snurrige Næse, den mærkelige Mund, der havde saa forunderlig mange Udtryk, og begge de deilige smaa Hænder, som nu kramsede efter Frau Jahr; han havde ikke Lov at være til for sin egen Mor, han stakkars liden! ...

Men Kommandørinden følte jo, at dette blev umuligt, skulde Skinnet bevares; Marthe indbød til Forundring.

Og saa vidste Kommandørinden ingen anden Udvei end saa smaat at forespeile hende Haabet om, at hun mulig om to, tre Aar kunde faa reise didned igjen en Tur. Kommer Tid, kommer Raad, tænkte hun.

Og det var mærkelig, hvor det virkede. Der var som en stille Fylde ved Marthe, og, naar hun en og anden Gang fik et Skjær af den gamle Munterhed, syntes Kommandørinden, man næsten kunde glemme alt dette sørgelige.

— Marthe sad oppe paa Værelset en Eftermiddag paa et eget Vis beskjæftiget. Hun havde ikke kunnet modstaa at tage sin store gamle Stadsdukke op fra Sofaen i Kongesalen og bare klæde og prøve lidt paa den og saa smaat rede Seng for den dernede i Komodeskuffen. Hun blev temmelig befippet og var aldeles ikke vis paa, om det havde lykkets hende at faa den tidsnok undaf, da Cecilie kom rask indover Gangen for at tage paa sig til sin vanlige Spadseretur før Aftensbordet.

Cecilie saa temmelig stramt undrende paa hende: „Jeg synes, Du skulde ta paa Dig og gaa med

ud, Marthe, — ikke sidde der og tulle og lege, havde jeg nær sagt."

Marthe forstod godt, hvorfor Cecilie var i saadan Fart og Uro idag. Fasting og Laura var kommet hjem til Focks i Besøg; de havde ikke været hjemme, siden de blev gift for to Aar siden, samme Høst Marthe reiste.

„Skulde Du ikke ha Lyst til at snakke fra en Gang, Du ogsaa," udbrød Cecilie igjen. „Jeg kan ikke begribe mig paa Dig, Du siger ikke et Ord; — jeg synes, Du maatte kunne sende et helt Veir udover!"

Marthe satte et Par forskrækkede Øine paa hende; hun var ikke vant til, at der blev rørt ved noget af hendes.

„— som Du er blet trakket paa!" vedblev Cecilie. — „Vi skal i Morteren, ser Du; men hverken faa skrige eller kny. — Der er to Mænd, jeg har trot ordentlig paa i denne Verden; — og de har skuffet mig saa dybt, som man bare kan skuffes ... De er ligedan alle, allesammen ..."

„Du mener Jan, Cecilie? Jo—o, Du mener Jan ..."

Der trak op en Bævren i Marthes Ansigt, som hun følte sin totale Afmægtighed til at rede ud noget Forsvar for ham.

„Aa Gud, aa Gud, hvor lidet I begriber af det!" brast hun ud aldeles ulykkelig ...

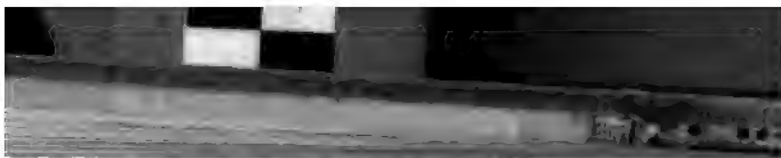
Der opstod en Taushed.

„Saa saa, vær ikke vred paa mig, Marthe, — hører Du," sagde Cecilie; hun havde i en vis Ilfærdighed faat Hat og Hansker paa.

Der var ingen Greie at faa paa Marthe!— Og kanske bedst, hun blev i sin troskyldige Illusion; hun var for from for denne Verden ... Men samvittighedsløsere Menneske ...

Hun var afsted, — gjorde sin Pligt og gik sin Aftentur, medens det urolige Blod drev hende.

Cecilie var begyndt at holde sin egen oppositio-

nelle Kontrabog med Skjæbnen — og Mandfolk i Særdeleshed. Hun havde samlet op et helt Væld af Bitterhed, og hendes skarpe Øie ledte ligesom efter Misforholde for at faa givet den Luft. Og hun var ikke den, som ikke forstod at kredense det, saa det baade morede og bed.

Hun kunde gjerne gaat Gaden om Dammen og Kirken, saa hun ikke kom forbi Vinduerne hos Focks. Hun skulde naturligvis trække sig bort, ikke vise sig og sky give Plads ... Men hvorfor det? ...

Hun dreiede rask ind i Gaden, og saa rolig ind af Vinduet, hilsende til Fru Fock, som hastig vendte sig og kaldte paa Laura.

Nu nikkede Cecilie ogsaa et Par Gange tilbage til Laura, medens hun gik videre.

„Hun er stolt at se til," sagde Fasting, som blev staaende ved Vindusposten og saa efter hende.

„Stakkars Cecilie!" yttrede Fru Fock, — „jeg tror virkelig, hun føler selv, at Folk er ræd hendes Tunge."

„Lidt dømmesyg, hører jeg, de siger, hun er," indrømmede Laura let. Hun var blevet liden og rund og koneagtig og begyndte at ligne Moderen som en ny Krone et mere slidt Tokronestykke.

„Der var en Bund der," — sluttede Fasting en Betragtning for sig selv; — „men den drukner, som prøver at sokne efter den ... Der er Kvindfolk, som har mange, mange Havarier paa sin Samvittighed," slog han det hen i Spøg.

„Fy, Fasting! — ikke snak saa om Cecilie, hun er jo min gamle Veninde; — værsgo vær snil!"

„Jeg kommer virkelig til at huske paa," aabnede Fru Fock sin et Øieblik betænkt sammensnurpede Mund, „dengang hun kom hjem fra Kristiansfeldt, og Kommandørinden betrode mig, hvorledes hun havde lovet sig selv ikke at tillade Cecilie at gifte sig, før hun var over de tyve. Men nu tror jeg nok, Kommandørinden ikke længere er saa ivrig

paa den Haandfæstning. Der har jo været umaadelige Pretensioner i det Hus. Men saa skal vi ikke dømme Menneskene; — vi for vor Part har ialfald ikke set andet end godt af dem ..."

XX.

Henved et halvt Snes Aar var gaat hen med sine store Forandringer. Marine-Etablissementet var degraderet i Betydning. Der laa et Strøg af det forladtes Vemod i selve Lufttonen over alle disse offentlige Værksteder, Bygninger og Barakker saavelsom selve Stedet, der havde trukket sin Vækst og Næring af det. Her var billigt at bo for Pensionister, nok af ubeboede Leiligheder, og Livet mellem de gjenværende Familier forholdsvis stille mod den gamle Glanstids stærke Selskabelighed.

Kommandør Witt havde længst taget Afsked. Han bebode nu et af de ældre Træhuse i Byen, hvis blanke Ruder med de velpudsede Speidere foran og skinnende Gangdørlaas over Trappen vidnede om, at gamle Nellas Haand endnu gik lige ufortrøden.

Kommandøren arbeidede sig daglig med sin Krykkestok egensindig nedover mod Havnen; der fik ingen følge ham. Det var hans Formiddagsarbeide at vide, at han havde været dernede og kranglet med gamle Bendtz; og det kostede hver Dag et Slag med Jutta, som ihærdig fremhævede Forehavendets Farer og Risikoer og ikke glemte hver Gang at regalere ham med Rækken af hans smaa Distraktioner og Uheld.

„... Og saa blir Du saa træt igjen, Witt, at Du gjør, som dengang Du satte Dig ind i Klubben over Aviserne og sov fra Middagen."

„Jeg siger Dig, Jutta! jeg kunde gaa en Gang til saa langt uden at kjende det."

„Snak, Witt, det véd Du godt, Du ikke kan."

„Jeg siger Dig, jeg kunde gaa dobbelt saa langt — tre, fire, fem — ti Gange saa langt!" fistlede han ude af sig selv og traskede afsted. Uniformspjekkerten hang vid om ham; han saa liden og bøiet ud, medens han stolprede ned ad Trappen.

Kommandørinden sad fængslet til Rullestolen og sov og læste Romaner og blev i slet Humør, naar der ikke kom Besøg om Dagen. Hun fordrede af deres bekjendte, at de gjorde sin Opvartning, og man vidste, hun holdt Kontrol og Regnskab og gjerne optog en Forsømmelse som en Undladelse af at vise den gamle skyldige Honnør.

Ellers gik alt for sig med en gjennemført Økonomi. Den var dikteret af Nødvendigheden. Med Konsul Wanckels store Fallit og Karstens betydelige Forlegenheder i den Anledning var alle de Sparepenge, Kommandøren havde haabet paa som en Hjælp for sin Alderdom, strøgne med. Karsten maatte, hvad det skulde koste, støttes saavidt, at han kunde blive staaende i sin Embedsstilling.

Der var jo ogsaa visse andre Udgiftsposter, som i Stilhed trak. De havde paa en Maade formet sig til et Suk hos Kommandørinden, som om der gjemtes den hemmelige Aarsag til alt, hvad der trykkede.

Og Marthe forstod Betydningen. Det var det stille „Hys", som hvilte over Huset ...

— Tiden havde gaat hærjende over Marthe. Udover noget vist afpillet blegt i Ansigtstrækkene laa Øinene med det egne stumme taalmodige, undertiden forskræmt spørgende Udtryk. Hendes Liv var gaat hen med sin Verden inde i sig selv i skjult Længsel først efter Jan og siden — i alle disse Aar, indtil Blikket blev det stille med den dybt indbrændte Ild, — efter hendes lille Gut; — han, som ikke turde nævnes.

Hun havde et over alt andet lysende Punkt for sin Erindring — de to Maaneder, hun for halv sjette Aar siden havde været nede i Stolpe og ladet ham kalde sig Tante, men omfavnet ham og legt med ham og havt ham paa Fanget som en Mor og klædt ham og lagt ham tilsengs og siddet over ham om Natten gjerrig paa at se ham drage Aande og sove og kjende Varmen af ham og læse alle de kjære Ligheder og alt det forunderlig mærkelige ved hans Træk. Og om Dagen sagde hun norske Ord for ham og fortalte ham om en Mand, som var saa snil, og som han maatte holde af, og som havde faret tilsjøs, og havde ganske sorte Øine som lille Jan selv og endnu mørkere Haar.

Nu levede hun paa en tynd Spindelvævstraad af et Haab om engang at faa komme didned igjen. Hver Skilling, hun kunde indspare, blev gjemt tilside for den Mulighed.

Fru Jahr kvitterede for Betalingen hvert Fjerdingaar og skrev og beskrev ham efter Marthes indtrængende Bønner; der turde ikke være Breve oftere for ikke at vække Opmærksomhed.

Og alt fra dengang, hun var dernede, havde Jan lagt ind med egenhændige Breve til sin Tante i Norge. Hun rugede og hang over de smaa Skrivelser, fulgte og gjættede ud af dem Guttens Vækst fra de første store klodsede Træk med alskens barnlige Tegninger i og under de norske Ord, han stregede op her og der for at vise, han huskede altsammen, som Tante altid spurgte saa om i Brevene, han fik gjennem Fru Jahr, — til den flinke, mere samlede Skoleguthaand, der var dresseret i Skjønskrift.

Hun gjorde sig op i Tanken en kvik, rap, bluseklædt Skolegut, som var hendes dernede, og hvis Øine spillede og blinkede svarte af Liv. Han maatte vel være saa eller saa stor nu; Jan havde jo ikke været af de høie, men despot og stærk ...

Hun kunde i lange Stunder staa og hænge ud

af Kjøkkenvinduet og se Gutterne lege paa den anden Side af Gjerdet ved Vandposten.

Disse Barnestemmer holdt hende fast og fængslede hende til Pletten urørlig. Hun saa et Glimt af sin Jan her og der imellem dem. Og at faa stikke Sukker eller et Kagestykke til en og anden, som traskede forbi Trappen om Morgenen med Bogremmen over Skulderen, var hendes Fryd; hun følte sig i et stille Forbund med dem.

Jan begyndte at sende pressede Blomster og Sommerfugle fra Skolens Udflugter med Læreren. Men med de hændigere Udtryk blev det ligesom fattigere paa de gamle naturlige Udbrud; han maatte have levet fra sig, glemt alt dette fra de var sammen, der stod for hende saa frisk som fra igaar ...

Det gjøs som en Kulde ud af Brevene, at han blev mere og mere fremmed for hende, havde andre Ting i Hovedet, prægedes af Interesser og Tanker, de levede i dernede.

Hun følte for hver Gang, at han kom længere og længere fra hende. Hun stirrede i det med næsten Fortvivlelse, pintes af en stigende dyb, usigelig Angst for at miste ham. Disse Mønsterprøver paa Haandskrifter, han nu sendte, — der stod som en isnende Adskillelse af dem.

Hun kunde staa fortænkt og stirre paa sine Spareskillinger; — der vilde gaa Aar, før det naaedes som hun behøvede, og han blive ganske, ganske fremmed ...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — Den vanlige Lørdagspuds var gaat over Huset idag fra tidlig imorges.

Skurekonen følte sig ordentlig kontrolleret. Hun var under et Par Øine, der i Mangel af andet at bruge sig paa, havde vundet et vidunderligt Skarpsyn for Støv og Pletter og ikke tillod Skurekluden nogen letfærdig Overfaren. Cecilie saa alvorligt efter og tog det grundig. Hun fo'r selv overalt med

Støvekluden, eftergik Nella, hvor hun havde været paa Dørklinker, Vindusposter og Skilderirammer, og gjorde det om igjen; for — ivrede hun, — Nella var blevet ligesom nummen i Hænderne, saa hun slap alt, hvad der skulde lidt Magt til, halvgjort fra sig.

Det var som et Uveir gjennem Huset, aabne Vinduer, Flytten af Møbler, Feiekosten i Loftet, Sus af Skuringen, medens Vaskebøtten erobrede sig Terræn fremover det hvide, umalede Gulv med den fugtig-mørke Tone bag sig. Og under det lød Marthes haarde Hosten; hun taalte ikke Trækken af Raadampen.

Det var ordentlig en Lettelse, da Cecilie ved Elvetiden gik ud til et Møde i den frivillige Fattigpleie, hvor hun var en af de virksomme Medlemmer. —

— Cecilie lod dem undertiden kjøbe Guld for dyrt, mente Kommandørinden; man risikerede jo Helbreden. Hun havde formelig maattet skynde sig fra Sovekammeret idag, fordi der skulde vaskes.

Kommandørinden satte sig ved Vinduet i den alt lunede og tørre Stue; det var jo prægtig at føle alt saa pudset og rent.

Der saa hun i Speideren Fru Falkenberg komme nedover Gaden paa Formiddagsbesøg.

Hun ringede med Bordklokken:

„Aa Marthe, gjør istand Chokolade Du, og sæt ind Kager — i Pletkurven. Du tar de forgyldte Kopper. Lad Nella springe over Gaden og faa nogle friske Hvedeboller ... Og læg lidt Kongerøgelse paa Ovnen. Drei lidt paa Rullestolen for mig først."

Det blev en ganske lang Visit. Fru Falkenberg havde alt godt og glædeligt og dertil ogsaa adskillig sørgeligt at aflevere om sin gifte Datter Elise og sine to Sønner, der var paa hver sin Kant af Landet.

Hun var vidtløftig af sig, og Kommandørinden hørte deltagende til med sit elskværdigste Smil,

medens hendes blændende hvide Tandrække gav et lidt forvirret Indtryk af det store, gamle, furede Ansigt. Det var den bedste Maade at faa Beretningen engang endt paa, saa hun selv kunde begynde paa sit Yndlingsthema om Karsten.

... Det var jo disse knappe Indtægter, — klagede Kommandørinden, — som var saa dobbelt følelige for ham med hans Livsvaner; — og saa feteret Selskabsmand, som han var, kunde han ikke unddrage sig det meget Omgangsliv, der herskede derhenne paa Stedet. Men hun følte sig bare saa inderlig glad og lettet alligevel over, at han var ophørt med den haarde Rute paa Nordland. Hendes Ængstelser de to Aar! ... Det var sandelig heltemodig af ham at ta fat paa den. — Ja Karsten var en Natur! Det erfarede hun ikke mindst den Dag, han pludselig stod inde i Stuen dernede i Kommandørboligen og erklærede, at nu havde han besluttet at sælge hele sit deilige Indbo paa det allernødvendigste nær og søge sig bort. „Jeg maatte beundre ham, — ikke et Ord af hans Mund om, at han havde nogen at bebreide ..."

Hun afskar pludselig Themaet med:

„Saa Deres Elise er ikke saa rask, Fru Falkenberg?"

Cecilie kom ind af Entrédøren, og Kommandørinden vidste, der ikke længere var den ønskelige Luft for hendes Udtalelser om Karsten.

Cecilie fandt — og det havde hun paa vanlig oprigtig Vis sagt sin Mor, — at Karsten bare laa, som han havde redet. Han havde gaat hen og giftet sig for Penge og var blevet tat ved Næsen.

Nu traadte hun ind i Stuen og hilste Fru Falkenberg, medens hun tog Hatten af det svære Haar; de tykke kastaniebrune Fletninger var sat op i Knude bag.

Det var en ferm, statelig Skikkelse, lidt fyldig med kanske vel raske Bevægelser og et smukt, skarpt,

fast Ansigt. Udtrykket eiede noget af det, Fru Falkenberg pludselig blev saa retrygget og agtsom paa Stolen ved, saa hun med ét huskede, at Visiten havde varet længe, alt for længe. Der var et eget stramt buespændt Drag ved Munden, som om den bar en ikke netop for alle behagelig Mening, — noget vist til Indignation dirrende færdigt:

„Naa hvad siger De, Fru Falkenberg! Vor gamle Ven Kaptein Jerwel, som skrev de vakkre Vers over sin Hustru ifjor, — han har trøstet sig nu; tat en ung Pige paa sytten Aar. De er saamæn alt gifte! „Kjærligheden i Himlen bor", stod der i Verset, — jo saamæn! — Jeg var ganske rørt jeg, da jeg læste det ... Alle Mandfolk burde kunne gjøre Vers, — dreie dem paa Lire. Det er saadan vakker og letvindt Maade at komme fra det paa ..."

Fru Falkenberg lo nedover Trappen. Nu havde Cecilie Witt faat noget at fare med igjen ... naar havde hun nogensinde sagt et godt Ord om et Mandfolk!

„Kjære, der ringede det paa Gangdøren dernede, Marthe," udbrød Kommandørinden ... „Bare det ikke er Far, som igjen er paavei til at gaa feil ind til Toldinspektørens. Skal han nu staa der, naar de aabner Døren igjen! ... Pas paa ham lidt i Trappen Du."

Kommandøren kom strævende opover; han stansede ved hvert tredie Trin og tog ufortrødent fat paa igjen af og til med et mistænkeligt Blik op, om nogen var ude og saa efter ham. Han havde foretaget sig en Tur hen til Posthuset og faat sig stoppet Aviserne i Sidelommen.

Oppe paa Gangen hjalp Marthe ham Frakken af og tog op Posten.

„Nei, nei, siger jeg Dig; kom hid med den."

Han stak Haanden ind i Avisomslaget og fandt frem et Brev, han havde forvaret.

Det var tysk Stempel; Marthe saa det.

Han aabnede det inde hos Kommandørinden.

Indlagt laa det vanlige Brev til Marthe. Han dreiede det i Haanden, brettede og bøiede lidt paa det igjen, som om han undrede sig; der var noget indeni som et tykt Kortblad. Han rakte det uden at sige et Ord til Kommandørinden.

Ogsaa hun følte og bøiede paa det, indtil hun med et „Hm", der ligesom gav Pust for deres begges Tanker sagde:

„Levér det nu ikke til Marthe, saa Nella ser det, Witt."

Ved Middagsbordet rettede Kommandøren ubemærket et og andet forskende Blik hen paa Marthe. Der var et vist bevæget Skjær i hendes magre tynde Ansigt og noget ved Øinene, som viste, hun havde grædt; men hun var saa vant til at skjule, hvad der gik i hende ...

Kommandøren smaasnorkede paa Sofaen i Soveværelset, da Marthe kom ind med Kaffeen; Avisen var faldt ned paa Gulvet.

Han vaagnede ved, at hun satte Koppen paa Bordet foran ham.

„Tak," sagde han og saa vist paa hende — „Tak, Marthe! — Hm, hm ... Det var et noksaa tykt Brev Du fik, Marthe. — Alt vel?" spurgte han va'r.

En saadan Hentydning var ikke faldt i alle de Aar, og Marthe fik pludselig Taarer i Øinene:

„Ja, tak Far!" svarede hun næsten tonløst og vilde skynde sig ud af Døren.

Kommandøren reiste sig paa Sofaen og kræmtede:

„Marthe! ... hm, — vil Du lade mig se det Fotografi, Du fik?"

Hun studsede, som hun behøvede Tid til at forstaa:

„Tak, Far! ..."

Hun tog Konvoluten op af Lommen og leverede ham den.

Han havde sat sig helt op, da hun hastig kom sig ud af Døren.

Marthe gik spændt rastløs hele Eftermiddagen. Hun kunde ikke tage sig noget for, gjorde sig Ærinde snart her og snart der og skvat op, naar der toges i en Dør.

Hun havde faat en saadan Gysen i sig og stod i Skumringen ude i Kjøkkenet foran Ovnshullet i Komfuren og varmede sine kolde Hænder.

Kommandøren aabnede varsomt Døren og saa sig om, og, da Nella holdt paa at fylde Gløder paa Ildskuffen til Ovnen i Stuen, lukkede han den igjen.

Lidt efter kom han ud til Marthe med Fotografiet.

„Det var en vakker Gut ... prægtig Gut ... rigtig en prægtig Gut! — Det er Synd i Dig — og Synd i Gutten ... og Synd i os allesammen ..." begyndte Stemmen at skjælve; han gik ind, som om han frygtede for at overmandes af sin Bevægelse.

Marthe gik der og skar op og gjorde istand til Aftensbordet; hun tænkte paa, hvorledes hun skulde faa sidde alene iaften og se paa Billedet ...

Hun havde med alt sit levet i Hjemmet som en ensom Fange i et mørkt snævert Rum. Nu var der aabnet en Sprække ialfald til Lys og Fortrolighed.

XXI.

Cecilie holdt paa at faa en Mani for at pudse og polere. Hun gned Bitterheden og sin Kraft ind i det gamle Mahognimøblement. Stolrygge, Bordskiver og Chiffonierer skinnede saa at sige af hendes Forargelser.

I de sidste fjorten Dage havde Polérkluden hvilt, og Nellas Koster og Børster og „Brændevin og Kridt" været uvanlig lidt i Vinden.

Marthes Hoste, der i de sidste to tre Aar havde været haard i Vintertiden, tog pludselig en alvorlig Vending, da hun efter en Forkjølelse tidlig ivaar fik hæftige Anfald af Blodspytning og Afmattelse.

Hun var saa uforsigtig, sagde Kommandørinden; men hun var jo nok saa rask imellem, naar hun blot kunde komme lidt til Kræfter; og Opiumspiller var et aldeles probat Middel mod Nattehosten, naar de blev regelmæssig brugte, — og saa Uldliv!

Kommandøren talte om den varme Tid, den var bedre end al Medicin.

Først, da Anfaldene blev hyppigere, veksledes der Blikke; og der gik som en kold Træk gjennem det gamle Hus, da Doktoren betænkelig rystede paa Hovedet.

For Cecilie kom dette som noget ubegribeligt forfærdeligt, der ligesom med ét rørte op i al hendes Følelse for Søsteren.

Og, medens hun sad udover Nætterne i Ængstelse for hvert nyt Hosteanfald, begyndte hun at øine Drag og Linier af det, som Hverdagslivet og den daglige Vane havde lagt sit Støv over ...

Marthe var saa munter engang, vild og ubændig, ikke til at raade med; — og siden! stille, føielig og ligesom færdig til at godtgjøre sin Tilværelse ved at vige for alle. Og hvor havde det ikke faldt af sig selv, at hun, Cecilie, skulde være den første, opvartes først, forsynes først ...

Hun havde under Sygdommen med en saar Følelse begyndt at lægge Mærke til, hvor Marthe var taknemmelig for enhver Haandsrækning, — hvor beskeden og ydmyg, — ligesom uværdig. Hun? — Marthe? — hendes Søster? ...

Det havde det Liv, de, hendes nærmeste, daglig førte sammen, gjort af hende! — Slig, uden dy-

bere Forstaaelse, kunde Menneskene ufrivillig pine hverandre, gaa og træde hverandre paa Hjerteroden, saa Blikket sænkedes, og Ryggen bøiedes; — det kunde være éns egen Søster, man gik og smaasnakkede med og var smaasnil med og stortrakkede paa.

Hun sad og tænkte paa Marthes Liv og paa sit eget ...

Cecilie vak op ved, at Marthe stønnede og blev urolig. Det var gjerne Forbudet paa en af hendes Attaker.

Nu rejste hun sig i Sengen; hun følte sig saa beklemt, sagde hun, og begyndte at se sig hjælpeløs om.

Cecilie holdt hende i den magre, af Angst klamme Haand og tog om hende nu, Hosten begyndte. Den gjennemrystede hele hendes Legeme og hun kjendtes saa tynd og svag.

Det var et haardt Anfald, Blod — Blod ...

Bagefter laa hun bleg med en Rand af kolde Svedperler om Panden, og Øinene lukkede sig i Søvn af Træthed og Afmattelse allerede, medens Cecilie bredte over hende.

Da hun flyttede Natlampen, for at den ikke skulde plage Øinene, saa hun et lidet Kort ligge nedenfor Sengen.

Det var et Fotografi.

Hun sad længe bag Sengegjærdet og holdt det ind til det svage Lampeskjær.

Det var Jans Lug, — hans sorte Øine, Marthes Gut!

Marthe havde det under Sengeteppet, og det bar Spor af at være eiet længe.

Og saadan havde hun gaat uden Fortrolighed alene ...

Den vakkre Gut! Der laa Marthes Liv; — hun havde maattet gjemme sit bedste undaf ...

Cecilie laa vaagen om Natten, og der modnedes i hende en Beslutning:

Hun vilde sætte alt ind paa, at Marthe skulde faa se Jan.

Hensynet til Marthe, at hun kunde naa sit Livs største Glæde, inden hun forlod dem, havde ogsaa hos de to gamle nu veiet over ethvert andet Hensyn. Trods alt det høist prekære for Familien og de mange Vanskeligheder ved Sagen var Jan besluttet hjemkaldt, og de havde lovet Marthe, at han skulde opdrages hos dem som en Slægtning, de tog til sig.

— Marthe havde i hele Dag vidst, at Gutten skulde komme, og ligget og smilt og tænkt; det var som et ungt, lykkeligt Skjær over det saa medtagne Ansigt.

Hun havde følt sig saa let helt fra imorges, været næsten hostefri. Men nu blev hun saa urolig; hun vendte sig fra den ene Side til den anden, reiste sig op og laa igjen og spurgte med ét ængstelig om Tiden. Jan ventedes med Dampbaaden Klokken fem ...

Hun kastede sig fremover; Anfaldet kom.

Det blev heftigt. Der kjæmpedes og stredes halvkvalt for Aanden; den mistedes og droges igjen med Forsøg paa svage Ynk nu og da i Mellemrummene under de svære Hostetogter ...

De stod om hende alle i Angst for Udgangen; — det kunde se ud, som det dog ikke skulde blive saa, at hun fik se Sønnen.

„Det gaar nok over," nikkede Nella sagte, som hun svarede paa alles Tanker; „hun er ikke reisefærdig, før hun har faat se Gutten sin!"

Kommandørinden og Cecilie vekslede et Blik; Nella havde altsaa gaat der i alle disse Aar og forstaat altsammen.

Marthe laa stille hen en Timestid.

Nu lukkede hun op Øinene og begyndte at se urolig hen mod Døren. Hun maatte have hørt noget derude paa Gangen.

Cecilie aabnede varsomt Døren.

En sorthaaret tretten, fjortenaarig Gut ventede udenfor med Ansigtet opsvulmet af Graad.

„Nu kan han komme, Far," sagde hun sagte.

Gutten var i et Nu henne ved Sengen.

Han ligesom studsede og stirrede paa den udtærede Skikkelse, som laa der med de store lysende Øine rettet paa ham og skalv og rørte paa de hvide Hænder, som hun vilde løfte dem imod ham.

Han bøiede sig pludselig overvældet til hende.

Da hun havde faat hans Hoved ned, smilte hun og lagde begge Hænder om hans Kinder og strøg saa hans Haar.

Hun arbeidede gjentagende for at faa et Ord frem, medens hun laa og saa paa ham ...

Hun havde mistet Stemmen og begyndte at se kjærlig angst paa ham; — hun følte, hun skulde forlade ham.

„Tante tænker bare paa Jan," — udtalte han skjælvende ude af sig selv paa norsk efter det, hun havde lært ham.

„Mor!" — rettede hun ilfærdigt og reiste sig halvt.

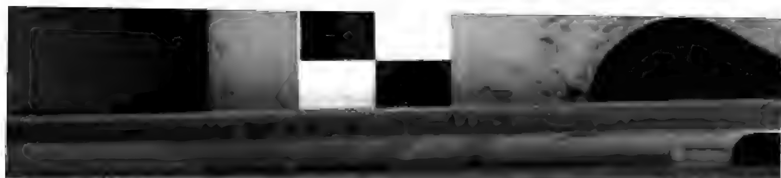
Hun faldt tilbage mod Puden. Hænderne gled fra hans Kinder.

Hun var sluknet ...

Cecilie saa det først; hun greb om Jan.

Hun havde ham at leve for, — saa at sige Smuler fra stakkars Marthes fattige Bord.

ET SAMLIV

(1887.)

I.

Han med den brunrøde Lug under Straahatten hed Mørk, Jakob Mørk; han var netop blet Sagfører paa Stedet. Og nu i en halv Maaned havde hun, den høie blonde med den hvide Hat, som drev saa skydsende ivrig paa med Armen stukket langt ind i hans, hedt Fru Mørk, Fru Letta Mørk, — Alette skreves det forresten paa Breve og Visitkort. Men han kaldte hende nu ialfald for Letta og alle hendes Veninder ligesaa, item Brødre og Fættere. Der var noget ved hendes myge lange smale Figur, som det Navn passede saa til, sa han.

De to nygifte lod til at være ekstra fornøiede der, de gik paa Broen. De havde nok foresat sig at holde Pladsen nærmest Rækværket og gjorde sig af alle Kræfter alvorlige, naar de mødte nogen, de maatte udenom.

Javist var de i godt, udmærket brillant ekstra Perle-Humør! ... De havde just fulgt Onkel og Tante Vosgraff og Fætter Tobias, — det var Alettes høit ansete Slægt; gamle Vosgraff var Justitiarius, — ned paa Jernbanen, med rørte Ansigter og Buketter tat Farvel, og ovenikjøbet, — ja det var hende, som gjorde det saa inderlig, paastod Jakob forarget, — bedt dem endelig komme snart igjen; Besøget havde jo bare varet i seks Dage, en anden Gang maatte de —

I de seks Dage havde de bare plaget Livet af

dem, seigpinet dem — hver paa sin Kant, Onkel Justitiarius paa sin, Tante paa sin, og dertil Tobias, — der havde ikke været Tanke paa at faa Fred eller være sammen for de to i al den Tid saameget som i et Minut.

Straks den første Dag havde de, — det var nu Onkel, som fandt, at det var rigtigt, at der gjordes Bekjendtskaber, og Tobias, som stod efter at bli trakteret og faa harcellere Smaastadsfolk, — ligefrem styrtet ud i Visiter og ikke git sig, før de havde faret Stedet rundt, plukket ud godtsom hver eneste antagelig Familie. Og da Justitiariussens naturligvis maatte faa Kontravisiter, havde Tante Vosgraff endevendt Huset og foranstaltet en almindelig Opmønstring og Parade for Stedet af alle de nygiftes smukke Ting og Bryllupspresenter, — hvad der nu egentlig var noksaa morsomt; Letta kunde ikke tænke sig en heldigere Maade at faa gjort det paa. Og Onkel og Tante, som var Alettes Gudforældre og i saadan overvældende Overflødighed havde sørget for saagodtsom hele Udstyret næsten, som de, — børnløse som de var, — i hende saa en Datter, nød ogsaa i høi Grad Tilfredsstillelsen ved den Beundring, der vankede.

Onkel og Tante maatte jo underholdes hele Dagen snart i Stuen og snart i Haven, og naar de var ude eller kunde ta sig en Lur oppe paa Soveværelset, — de unge havde afstaat dem sit eget, — straks stak Tobias, som ellers laa og rækede sig og læste, — frem og var livlig. Huf, det værste, Letta vidste, var at være tvungen til at le af Fætter Tobias, naar han var vittig! Og ret som det var, tog han Jakob under Armen og drog ud med ham.

„De var, de var, de var afsted," gik hun nu i Takt og nynnede ...

De skyndte sig uden at se sig om fjasende og spasende henad den store, prægtige Bro, begge optagne af det samme, som gjorde saa hjerteglad, at

det trillede indeni dem, — deres Stue fri og tom igjen og bare for dem selv! ... Hun vilde danse gjennem alle Værelserne, naar hun kom hjem ...

Det var rent ud lumsk, hvorledes de nærmede sig og saa i pludselig Fart skjød forbi den besværlige snaksomme Generaladjutant, som de havde faat vide gik om og svor paa, at den unge Fru Mørk pinedød var til at bli forelsket i. Og de hilste, som de vilde hindre Folk fra at komme ilag med sig, hvergang de mødte nogen. Der var mange, som tog sig en Spaseretur nedover i den vakkre Vaarkvæld for at se paa Flommen, som nu var paa sit høieste.

Vand, bare Vand ...

Den mægtige Elv durede opsvulmet og sort gjennem Buerne, saa Broen rystede, og Brokarrene næsten ikke saas. Den brede, blanke Strøm gjorde just et Stykke ovenfor som ved en majestætisk Villieforandring et Sving i Landskabet, saa det i et betagende Panorama dreiede sig rundt om den høitliggende By med Volden og Skanserne paa Toppen. Det saa ud som en stor Indsjø med mindre Sjøer langt udover, og op af Vandet stak her og der Øer, Lunde og Træer, — Hæggen stod til Livet i Vand og dryssede Blomster og duftede, — Gjerder dukkede op i lange Streger, medens Bondehuse og Storgaarde længere henne laa med Glimt i Glimt af Vandet helt hen til, hvor Skogaasene løftede sig med fjerne Høidelinier bag.

Deroppe fra susede og fossede Bielvene, færdige til at sprænge Broer og Flødningslændser, stedse voksende og stigende ved Tilløb fra alle Bække, indover Fladland og Eng.

Den frisk skudte Knapsoløie og Løvetand paa Grøftekanterne gulnede dybt under Vandet og droges af Strømmen efter Stenglerne. Der gik som et eget svimmelt Sus i Kvælden af al denne Naturens svellende og svulmende Flomkraft.

Men de to forsømte totalt Udsigten.

Ved Enden af Broen morede han sig med at forskrække hende ved at ballancere paa en Tømmerstok, og blev hun vred. Og længere oppe i Veien opholdt han hende med en bortslængt Siljupisk, som han fandt. Barken var løsnet øverst. Han plistrede og vilde gjøre sig en Siljupibe af den ... begyndte at banke og vri', — nu, Sæven gik i Træerne, var der en Fløite i hver Pisk ...

Han tyde hen til den gamle grønskede Byens Brønd, som stod med Lugen aaben; nede i dens mørke Kjølighed laa den jernbeslagne Bøtte halv sænket under Vandet efter Kjættingen. Han blev nu opsat paa, at de skulde gjøre Landtur en af Dagene for at skjære Siljufløiter; de skulde fiske og koge Kaffe ...

Hun stod der brændende efter, at han engang skulde blive færdig; og han snakkede; — det var, som han nød Fornøielsen dobbelt ved at se hendes Utaalmodighed.

Au, det gik galt! ... Barken sprak i det øverste, som han næsten havde det løsnet.

Han lagde Pisken igjen over Knæet og bankede i ny Iver med Pennenknivskaftet et Stykke nedenfor.

„Nei, véd Du hvad, Jakob, skal Du holde paa med dette ... Og vi, som skulde skynde os!"

Han var straks, straks færdig. Han bankede og masede og vred.

Hun pustede ud i Utaalmodighed den ene Gang efter den anden.

„Lad mig faa se den, Jakob!" kom det saa.

Han rakte hende troskyldig Pisken, og hun kastede den rask ned gjennem Brøndlugen. Hun saa ham saa overgivent seirrig lige i Øinene og havde en Maade, da hun leende vilde afsted, saa Siljupiben forsvandt i Glemselens Dyb ...

„Hvor deiligt at vide, at vi er alene sammen

igjen, vi to Du," — udbrød hun — „at ingen raar uden vi selv!"

„Ja Du raar, mener Du!" ... han saa fornøielig ærtende paa hende.

„Vil jeg noget andet end Du nogensinde i Verden, Jakob?"

— — Var nogen af dem, da de kom hjem, blevet spurgt, om Maanen var oppe, havde de vist keget ud af Vinduet for at se efter.

Endelig havde de da Fred. De havde ikke været alene sammen ved sit eget Bord eller i sin egen Stue nu i seks, seks Dage! ...

Og Onkel Vosgraffs vilde ikke følt sig smigret, om de havde set de Miner, hvormed de to stod i den aabne Sovekammerdør og saa didind paa alt det, som var hængt op og forandret og stelt til og arrangeret for deres Skyld, — før det i en Ruf igjen blev omflyttet og ombyttet, med Pigen tilhjælp, og der bagefter ryddedes for aabne Vinduer gjennem alle Værelserne med en Fart som en Hvirvelvind. Den perlestukne Silkepude kom ud af Sofaen, Fodteppet med den ophøiede Hund fra Pladsen foran den og det grønne Broderi med Duskene væk af Gyngestolen. Mørks store Blækhus stod paa Stuebordet, fra Justitiarius brugte det i Eftermiddag. Han kjørte det med en vis Blodtørstighed ind paa Kontoret igjen og smed den Lænestolstrøster ud til Letta, som Tobias havde benyttet til sine Middagslurer paa Sofaen derinde. Avisen laa endnu usammenlagt efter ham, som han havde sluppet den.

Det var et helt Jag, før de havde faat Skik paa det alt igjen og kunde se sig om, — hvert Spor udslettet, bortblaast ... lige til „Indtrykket efter Tante i Sofaen," paastod Jakob.

Og saa bagefter tog de en Ekstratur ned i Haven for at se, at der virkelig ingen var der heller længere; Letta maatte jo ogsaa hen og undersøge, om der ikke endnu skulde være kommet saavidt Gulle-

rod, at der kunde findes nogen spiselig; hun led af Svaghed for alt, hvad der hed Kart, fra hun havde havt Blegsot.

Dernede skulde de da ogsaa rigtig være ude for Uheldet — plumpe lige i Armene paa denne underlige Susingen, Adjunkt Krabbe, der bode ovenpaa, og som Jakob aldrig kunde slippe fra, naar han begyndte at snakke. Han havde faat Huset med Konen, og var Lærer ved Middelskolen. Hans Skikkelse ludede frem mellem Løvet, og han dreiede det store Hode med den for snaue Hattebræm mod Mørk, som han var traadt lige ind i hans Forestillingskreds:

„Leidenerflasken Di, — Leidenerflasken" ... han nikkede med en vis polisk Underfundighed ... „det er det, vi er," — stødte han saa pludselig Jakob for Brystet med Pegefingeren, — „De og jeg — og De ogsaa, Frue!" ... Det sidste lod til at være ham en Fornøielse at bemærke, — — „allesammen, — sim—pelt—hen elektromotoriske Kraftsamlere. Det er Overskuddet af Elektriciteten, som gjør den menneskelige Energi, — omsætter sig til Tanke og Handling og, be'r Omforladelse," — det gjøde eller klukkede noget fornøiet i ham, — „Følelser, Frue! Og saa forstaar De" — hermed pegte han Mørk ud af Ligevægten, saa han maatte ta et Skridt bagover, — „kommer det bare an paa, om man er et Additions- eller et Subtraktionsstykke her i Verden, — om Maskinen producerer mere Kraftstof, end den afgir, — simpelthen, ser De, Frue ..." han saa sig om efter hende.

„Nu har jeg fundet Tantes Skammel, Jakob!" raabte Letta inde fra Lysthuset. Hun gjorde med den i Haanden et Udfald gjennem Garnet, de var faldet i, og stillede sig lidt henne i Haveveien, som hun ventede paa ham.

„Kommer øieblikkelig, Letta."

„Jeg siger" ... Krabbes store Ansigt med den

krumme Næse og de to runde Øine — det havde lidt af det, man faar, naar man ser sig i en Havekugle, — nikkede langsomt beseglende uden at mærke Afbrydelsen, — „Lægekunsten vil finde Midler til at bevare Energien, — sim-pelt-hen opspare Kraftoverskuddet ... Drive det til at gjøre Napoleoner pr. Fabrik!" blinkede han inderlig fornøiet.

„Kommer Du, Jakob!" lød det ulykkeligt.

Jakob kunde rendt den stædige Krabbe, som stod foran ham med stive Øine og stak ham i Brystet, overende for at naa den slanke Skygge derhenne i Veien. Han gjorde sig løs med en halv Frase og skyndte sig efter.

II.

Kortspillet var alt igang sidste Tingdag ovenpaa en livlig Middag, og Tobaksskaadden laa tung over Kaffe- og Curaçaosubbet.

„Alt afsted, Hr. Mørk?" ...

„Det er et sørgeligt Tegn hos den unge Slægt, at det er Konerne, som mer og mer regjerer."

„Man træffer ikke en virkelig Mand i sit Hus længere af dem, som er under de firti! Og det skal jeg sige Dem, Hr. Mørk, kommer af, at de letsindigen og uviseligen bortsætter sin Førsteret i Hvedebrødsdagene. Se Dem om her, — lutter gifte Folk, som har vidst at bevare sig i den rette Kommando."

Den tiltalte stod med Hatten paa og støttede en Mappe med Retspapirer mod den kolde Kakkelovn; han strævede med at faa bundet den sammen med en Hyssing, som han holdt mellem Tænderne.

„Ikke? ... ikke, Hr. Mørk?" lød det fra Lensmanden; han holdt paa at drage Spillebordet væk fra

de blændende Solstrimer, der randt indover Gulvet gjennem det blaffende Rullegardin. „Hvad? — bare en Rubber, — saa vi slipper Blindemand?"

„Nei Tak!" Munden bed sig fast om Hyssingen, medens han drog til og slog lidt Kryl paa Ryggen.

„Vor Liebe und Liebesweh" — deklamerede Sorenskriverfuldmægtigen.

„Foretrækker at være Ægtemand for Blindemand?"

„Lovet at være hjemme?"

„Gjort Ed ... svoret naturligvis."

„Tiurleik i Holleia!" ...

haglede det under Lystighed og Vrinsken fra meget forskjellige Dannelsestrin.

„Set slig Raring" ... lød det, da Mørk var ude af Døren.

„Skal være et godt Hode, siger de."

„Tror snarest, at alt det Flos paa Frakkekraven kommer af Uredighed inde i det" ...

„Men la Di Mærke til, Foged," hviskede Overretssagfører Brink, „hvor arge baade Engelschön og Kassereren var, fordi han reiste saa tidlig? De véd, de skal staa Sparlagenspræken begge to i Kvæld for Konerne, fordi de sidder her og turer efter Tingtiden."

Mørk kjørte paa, saa Skvætten fra Veisporene stod ham i Nakken.

„Øi vil Du gaa!" ...

Den alderstegne, hvidgraa Skydshest foran Karjolen lagde alt Ørene tilbage; den holdt nøie Udkig med de forskjellige Finter, som den utaalmodige kjørende prøvede med den elendige Svøbe, han havde faat med fra Skydsstationen, og dens rødsprængte gløttende Øie beregnede erfarent Vægten og Værdien af hver Gestus. Den kunde skvætte

til ved en eller anden Sindrighed, men tog ikke ringeste Hensyn til de blot tomme Knald, hvori Instrumentet udladede sig henover dens magre Rygstykker, ligesaalidt som til ærerørige Udtryk.

Den durende Fart sagtnede efterhaanden af og til noget, der med Nød og neppe kunde kaldes et Dilt.

Der var for Øieblikket indtraadt en vis Fredstilstand med Skridtgang. Han rækkede sig tilbage i Karjolen; den gamle Skindlap, der bar Navn af Skvætlæder, laa seget skjævt nedover Knæerne, medens Mappen med Retspapirerne mere og mere under den jevne Dumpen syntes at søge ud i det fri fra den afslidte Spænderem.

... Det er og blir dog noget andet at vide, at én kommer hjem til sin Kone, end slig at trave op paa en Hybel. Ja ogsaa se til at finde Kammerater ... eller en Restauration. — Først rundt om Billarden Time efter Time. Og saa Toddy og Cigarerne og Gasluften. — Ingen Tvivl om, at én lever anderledes billig ogsaa ...

... Saa staar hun der i Gangen, naar jeg kommer, og plirer mod mig og tænker, at nu har hun mig da godt og vel i Lommen igjen. De Fruentimmer er Pokker saa morsomme ...

„Øi, vil Du gaa din! ..." afbrød han hidsig med Svøben; „mener jeg ikke, Du vil lægge Dig til at sove her paa Landeveien."

Det dultede igjen afsted.

Saa stansede det næsten.

„Behager Du at gaa — Øi, — ø—i, ø—i! ... Jeg skal lære den Skydsskafferen, den Dyreplageren, — nøde mig til at sidde her og slaa og dænge ...

Svint Dig!" — tog han pludselig saa braat i, at Hesten gjorde et opskræmt skvættent Tilløb, og det gik et Stykke for stramme Tømmer.

Men den havde aabenbar ikke Natur for det flygtige Trav paa Kjærlighedsstien og angrede øien-

synlig at være overlistet. Den slog sig ganske sta', indtil den igjen efter endel Omstændigheder bragtes til at dumpe afsted.

Landskabet havde endnu noget regnvaadt blankt ved sig. Eftermiddagssolen stak i Øinene fra alle Pytter, og nedenfor Veien blinkede det ene Indvand efter det andet mellem Furutræerne som smalle Strimer afbrudt af Stubbemark og Myr.

... Jeg har hende allerede nede i Veien, tænker jeg, med Silketørklædet knyttet under Hagen. Saa skal hun sidde op i Karjolen ... hun skal holde Tømmerne med de fine, hvide Hænderne, medens jeg sidder bag paa ...

... Mærkelig, saa lidt Folk igrunden forstaar, hvad det vil sige at være gift, — det er som en separat Tilværelse ... Naturen er slu den; den kjender sine Pappenheimere, som han siger Adjunkten ovenpaa, — den bevarer de mest faretruede Kjærner med desto tykkere Skal. Og Kjærnen i hele Menneskevæksten, — Kjærligheden — har den forvaret midt i Spidsborgeriet ... i den filistrøse Form, som de kalder Ægteskabet. Kjærligheden er en Fantasi, siger de ...

„Pru — pru" ...

Han søgte at stanse Hesten, som vilde vige af Vejen.

„Saa naa, Du vil drikke; det vil jeg ogsaa."

Han hoppede rask ud af Karjolen.

Der randt en Bæk, og han drak et Stykke ovenfor Hesten i en Stilling, der var i høi Grad modsat Vandtyngdens Love; han var i den lykkelige Alder, da Mennesket kan staa paa Hovedet og drikke uden at ane, at det gjør et Kunststykke.

„Jeg skulde tro, det er noget andet dette end alt Ølskvalet paa Tinget."

Efter en kort Overskylling af Ansigt og Hænder sad han igjen oppe i Karjolen.

„Og nu har vi frisket os til ny Gjerning, Bor-

ken!" lød det; han vigede Hesten op fra Grøften og lod Svøben knalde.

Det lunkede afsted med ensformig Humpen og Dumpen, hvorunder han af og til nødtes til at putte Mappen med Retssagerne ind med Svøbeskaftet. De var ikke mange, de Sager han havde at procedere, bare fem. Hele hans Sagførerskab havde kun eksisteret vel et Fjerdingaar eller fra lidt før, han giftede sig ivaar.

... Og saa alt fem Retssager ... Eller ogsaa bare fem ...

Man kunde kalde det Fremgang eller ei, eftersom én tog det. Men saa skulde der nu bli anderledes gjennemgribende ta't fat end sket til Dato. Man gjør Ture opover Distriktet naturligvis, slutter Bekjendtskaber. Og der kan ...

„Øi, — Ø—i—i — høi ... Hyp Dig, vil Du gaa" —. Han havde høitidelig maattet love Letta ikke at lade hende vente tredie Tingdag senere end til syv aller-allersenest.

Hesten svarede med at fange den tynde Svøbesnor med et rask Rundsvip af Halen, og der blev et helt Besvær.

... Ja da kunde det passe ganske ypperlig at ta hende med. Det blev ganske anderledes tillidsvækkende, naar han tog ind hos Skogseiere og Proprietærer som paa familiemæssig Visit med Hustru, om end kun leilighedsvis for at hvile. Egentlig maatte han ha egen Hest, for man tar ikke saadan ind og hviler med Skydshest.

Han maatte se til at faa greiet dette med at holde Hest, det gav straks mere Udseende af Praksis. Men — han stirrede dybt betænkt ind i Lænden paa det magre Skydsøg med de haarslidte Flækker. Hofterne gik op og ned som et Par Stylter under Huden, alt eftersom den flyttede Bagbenene, — det koster. Det var værdt at prøve, om man ikke kan faa leiet hos Kjøbmand Berg, — han har to, — for en Uge ...

„Eh, eh, — øi, vil Du se til at faa Benene med Dig. Jeg vil anbefale Dig ikke at fortabe Dig i Udsigten!" Der vankede en hidsig Paamindelse.

Landeveien løb netop ud af Skogen langs et langt vakkert Vand med Bondegaarde opunder Aasen paa den anden Side.

Vakkert nok, om man kunde leve af Udsigten ... Letta og jeg kunde ellers leie os Baad her og ligge og fiske, — vi to ude paa Vandet, — og saa koge Ørreten og faa tyk Melk og Flødegrød deroppe paa en af Gaardene ...

„Hei, min gode Mand! hvad Slags Fisk gaar her i Vandet, — Ørret eller Gjedde?"

„Hæ—æ."

„Er her Ørret eller Gjedde, spør jeg, — kanske Sik?"

„Hæ — i Vandet?"

„Javist."

„Aa—aa," — Fyren kløde sig i Hovedet:

„Er den Manden kanske Sagfører?"

„Javist, javist."

„Naa ja, det tænkte jeg :.. Jamæn tænkte jeg saa."

„Kanske der ikke er videre Fisk?"

„Aa jomæn kan det være, naar én har Lykken med sig — og saa Garn ja. Men saa tænkte jeg, den Manden kanske kunde sige mig, om det er lovlig, at Saka mi gaar nu paa tredie Aaret inde i Sta'n?"

„Ved Overretten?"

„Ja, det er nok saa det ja."

„Jeg maatte kjende Saken din først, skjønner Du."

„Ja ser Sagføreren, det var nu fra den første Oprindelse, at jeg blev fornægtet at faa Skjøde paa Gaarden, endda jeg har Kontrakt."

„Hvad for en Gaard?"

„Ja ser han, Sagfører, for at faa Grunden i det,

maa han vide, at Far min og Jonsruden de gjorde Mageskifte. Ja mæn gjorde de det."

Lettas Ansigt skimrede frem for ham. Dette kunde blive en lang Historie ... Men det var en Kunde!

„Hør nu, hvad heder Du, min Mand?" kom det med et reddende Indfald.

„Jeg heder nok Halvor Moberget, jeg."

„Hør nu, Halvor, dersom Du vil, at jeg skal ta Greie paa Saken din, saa skal jeg komme ud her en Dag, saa kan Du leie mig en Baad. Kona mi, — jeg har saadan en snil Kone, ser Du, — hun vil gjerne være med mig og fiske; hun har slig Moro af det. Og saa kan vi snakke saa længe, Du vil om Saken."

„Aa jo, jeg har nok Baad ogsaa, og vi skal nok komme overens, tænker jeg om Leien, det er ikke for det. Men jeg vilde nok gjerne høre med Sagføreren lidt om en anden Ting ogsaa. Ja for jeg tænker at reise til Sønnen min over i Amerika til Høsten, og saa —"

„Ja det snakker vi ogsaa om da, min kjære Halvor!"

„Men saa vilde jeg nok spørge — for jeg har set Sagføreren paa Tinget og han er just som en ny Lime, skjønner jeg, om han vil tage sig paa at sælge Gaarden for mig slig, som den er uden Skjøde. Og saa skulde der nu greies med de to gamle Sakerne om Fiskeretten. Ja for, ser Sagføreren, om han vilde værdiges at stige af og drikke en Skaal Melk, saa skal han se baade Kart og Aastedsbefaringer. For den Saken, som jeg tabte ved Høiesteret, den" ...

Der var ikke længere nogen Raad; Bonden fik lede Hesten ind den kranglede Vei gjennem Grinden og opover Tunet hen til Stuedøren.

Og det blev en lang Session; — han saa utaalmodig gjennem Ruden Sorenskriverens Vogn og Sag-

førernes Karjoler rulle, den ene efter den anden, forbi nede i Landeveien.

Klokken var blevet over otte, og den sidste Sol skinnede gul ind paa den store, halvtømte Melkespilkum med alle Klinkerne i, før den unge Sagfører havde faat gjennempløiet, forhørt og prøvet Halvors ikke færre end fire Sager saavidt, at han begreb, at han maatte have for sig en af disse haarfine juridiske Hoveder, der saare vanskelig faar Ret for sig i denne Verden, men prøver desto flere Processer. Der var ikke én eneste af de Sager, — de to gjaldt Skogen ovenfor, de to andre Vandet nedenfor Gaarden, — uden at der jo eksisterede nogle Guldkorn af Ret at procedere paa; Ulykken var blot, at der var saa rent for lidet af dem.

Og da han nu Klokken over halv ni kjørte afsted, var han yderst tvilsom, om han ikke havde spildt sin Tid. Summen af Opgjøret var, at han havde erhvervet i Kommission at sælge en liden Bondegaard, hvortil selve Eierens Ret var mere end omtvistelig, og hvorved der hang saa mange Processer som Traade ved en Manæt i Sjøen. Det var naturligvis ogsaa derfor Fyren vilde til Amerika ...

„Fo—la ... Fo—ola ... Fo—o—la ..."

Han havde hidtil af inderste Hjerte angret sit lyse Indfald i Eftermiddag at bemægtige sig en Returhest, der stod for Tingstudøren færdig til at vende hjem. Men under Længselen efter at naa til Stationen havde den stædige, alderstegne rent forandret Natur, saa han nu maatte holde igjen. Den travede afsted med ustyrlig Hidsighed og satte Fødderne under sig med et Fodskifte saa let og nydeligt, at det kunde minde om en gammel feiret Danserinde, der for en Gangs Skyld faar det Indfald at vise sig, — ikke ganske fri for Tanke om at snuble bevares, lidt Mindelse om Stivbenethed.

De var alt forbi Jernbanestationen og passerede Broen nedenfor Byen netop, som Aftentrænet durede

og peb under en af Buerne. Et let Svæv af Elvetaagen eller Røg drog sig i Stilheden hen i Luften tvertover Midten af Byhøiden ...

Den unge Mands Tanke spandt sig ind deroppe, hvor Alette nu gik og ventede.

„Ne—i, min Ven, ikke den Vei, — me—n did" ...

Borken vilde med et snedigt Tilløb dreie ind til den kjendte Holdeplads og skjævede nu bagefter bare modstrævende og stædig fra den ene Grøfteside til den anden med en seigt udtrukket Senhed i Bagbenene for hver Gang, et af dem skulde flyttes, der kunde bragt et Uveir over den, om den kjørende ikke havde siddet saa spændt paa, om dog Alette ikke skulde komme frem nogetsteds i Veien.

Ved den sidste tomme Udsigt opover faldt der et Svøbesveip, hvori meget var opsparet, og Karjolen larmede afsted i pludselig Fart, indtil den stansede ved Krabbes hvide Murhus.

Han gjennemspeidede forgjæves Vindusraden nedenunder med de smukke Gardiner, medens han utaalmodig raabte an en Gut, som skulde kjøre Hesten op til Skydsstationen. Kun Fru Krabbes Hoved og solide Skuldre stak hastig nysgjerrig frem mellem Bladplanterne i det aabne Vindu i anden Etage.

Han fandt ingen Alette i Gangen og brød hastig ind i Stuen ...

Ikke der heller ...

„Alette!" raabte han.

Laasen fra Soveværelset vredes sagte om:

„Jakob! er Du der endelig," kom hun nedslagen ind.

„Men Alette da, — hvad er det?"

Hun saa paa ham med stigende Sindsbevægelse; Ansigtet bar et helt Veir, hvori Taarerne stod færdige, som de blot havde biet paa ham for at bryde ud.

„Kjære, kjære Letta min da, hvad gaar der af Dig?"

Han tog om hende og vilde kysse hende; men hun blot borede Hovedet ind mod hans Bryst for at undgaa det.

„Letta, Ungen min egen ... tal da! Har nogen gjort Dig noget? Har jeg gjort Dig noget?"

Hun drog Hovedet fremdeles undaf.

„Du lovede saavist, saavist at være hjemme tidlig i Eftermiddag" ...

Hun forskede ham forgrædt prøvende ind i Øinene, — helt ind i Samvittigheden; og Tvilen blev kun endnu mere til sørgelig Vished:

„Du bryr Dig ikke om mig ... Nei, Du bryr Dig ikke om mig, Jakob! ... Tilstaa det kun."

„Men kjære dumme Letta min da, hvor kan Du blot et Øieblik tænke —"

„Det er bedre at sige rent ud, Jakob, Du har ikke tænkt paa mig i alle disse Dage!" Hun vandt sig koldt fra ham, og han søgte at holde hende tilbage:

„Jeg ikke tænke paa Dig, — jeg?" — Han slog Armene om hende.

„Rør mig ikke, Jakob, lad mig være ... Aa jeg er saa skuffet, saa skuffet! — Som jeg har ventet paa Dig, gaat her alene i tre hele Dage. Seks, syv allersenest, sa' Du, og nu er Kloken over ti. Jeg tænkte, Du slet ikke var kommen hjem, jeg."

„Stakkar ja, stakkars min ja."

„Havde Du bare eiet den ringeste Tanke paa, hvordan jeg har havt det," hun holdt paa at give efter for det fristende Taareudbrud og talte med lidt Higsten. — „Jeg havde gjort det saa nydelig istand til Aftensbordet og tænkte, vi skulde ha det saa rent hyggeligt — første Gang Du havde været borte! — tat frem af det fine Bordservice fra Onkel. Der var ikke noget, jeg ikke havde tænkt paa. Og saa — men naturligvis, det hele er saa ligegyldigt

for Dig, som har saa meget andet at bry Dig om — saa ubetydeligt og smaat naturligvis. Men jeg, — jeg har nu engang ikke andet end bare Dig, jeg ... Og som jeg havde glædet mig!"

„Men kjære Konen min da! Du maa da forstaa, jeg ikke var Mand for at komme før. Jeg forsikkrer Dig, Alette. Men det var en Bonde ... Nei hør nu da!"

„Og saa har de git sig til at sidde her, Fru Krabbe og Frøken Dahl, i hele Aften for at trøste mig, fordi jeg var saa ensom, sagde de. De har undret og undret over, hvorfor Du ikke kom, og Fru Krabbe har fortalt saameget om, hvor de drikker og spiller og turer der paa Tinget. Allesammen kom de kjørende hjem, Fogden og Sorenskriveren og Sagførerne, — allesammen! Jeg har knap turdet kige ud engang, for at de ikke skulde tænke, jeg var urolig. Men Du længtede ikke efter mig Du, nei ikke det mindste. Holdt Du virkelig paa at glemme mig rent, Jakob!"

„Du skulde vide, hvor jeg har smurt paa den stakkars Skydshesten for din Skyld ... Og saa ser Du, var det en Bonde — en ren Procesmager, jeg kunde ikke slippe fra ham."

„Aa Jakob, synes Du ikke, Bønderne kan komme til Dig paa Kontoret, ellers kan Du jo bli borte fra mig hele Aaret. Du stygge, stygge Jakob! ... Vil Du love mig aldrig at lade mig vente saadan mere?" Hun tog hans Haand og klemte den op til Hjertet, der bankede stærkt.

Hun var kommet til at sidde paa hans Knæ; men sansede sig pludselig og begyndte at aande i Lommetørklædet for at Pigen ikke skulde se, hun havde grædt; hun maatte ud og bede hende gjøre Aftensbordet istand.

„Bi lidt, Du har tat det nydelige blommede Forklæde paa idag, ser jeg; det er som et kirsebærrødt Belte om Livet, — gruelig smukt, lad mig se!"

„Du tror kanske jeg har tat det paa for de fremmede?"

„For hvem ellers?"

„Aa kunde det nu ikke tænkes, at det var for nogen anden? — det var det, Du saa mig med den Dag, vi blev forlovet. Har Du glemt det, Jakob?"

„Mærkelig tækkelig om Livet saadan ikke haard og stram, men elastisk myg" ...

„Ja lad det nu være, siger jeg, jeg har ikke Tid."

„Du," — vendte hun sig pludselig henne ved Døren, „jeg har havt hele Thestellet, vi fik af Tante Trane, fremme i Eftermiddag med baade Pletkanden og Muggen og en af Mors Damaskes Duge med de smaa broderede Servietter, Du véd, — og saa Ludvigs Theskeer. Du kan tro, de har set sig om; de var enige i, at saa fuldt og komplet udstyret ind til det allermindste havde de aldrig set et nysat Hus. Frøken Dahl mente, at det skulde være umuligt at finde paa at gi os noget til en Fødselsdag. De var da inde i Soveværelset ogsaa, kan Du skjønne. Fru Krabbe var nu ellers ikke saa tækkelig, hun kunde naturligvis ikke forstaa, hvad vi saa skulde ha at glæde os til siden, naar vi havde alt fra først af saa komplet."

„Hvad vi skal ha at glæ' os til? ... ha, ha, — ho, ho, ho, saa det kan hun ikke skjønne stakkar, nei ... Har jeg ikke set Dig lyslevende for mig i hele Dag, og var jeg ikke saa rasende, fordi Du ikke mødte mig, ikke saa meget som saa ud efter mig ongang. Jeg skulde blet hos den Bonden, skulde jeg!"

„Ja Du er styg, er Du, Jakob."

„Og Du, Alette, er saa deilig, at Du véd det ikke, — bare ikke véd det selv, jeg forsikkrer Dig" ...

„Men tænker Du da slet ikke paa, at jeg maa faa istand til Aftensmaden, at jeg maa skynde mig."

Den vige Skikkelse snoede sig løs fra ham; men stansede igjen frem paa Gulvet:

„Jeg har kold Brasen og Peberrodssauce til Dig — i Gelé — og saa Bringebær."

„Du Alette, kom hid lidt, der er noget galt ved Haaret dit."

„Aa Snak!"

„Jovist, siger jeg Dig, ved Øret, der er gledet frem en hel Haardusk."

Hun ledte paa maafaa med Haanden for at rette paa det.

„Nei kom bare hid ... Der ... akkurat der, — hvor jeg nu peger" ... han kyssede hende paa Øret.

„Tænkte jeg det ikke." Hun vilde afsted.

„Du kan da sige mig, Alette, om Du endnu er sint ... Ikke det ringeste? Tør Du se mig i Øinene paa det. Ikke det allerringeste ... ikke en Smule? — Jeg véd ikke, hvad der er for noget ved Dig; men Du er endda vakkrere end, da jeg reiste, det er noget, jeg véd ikke hvad ved Holdningen — Maaden med Overkroppen og Hodet" ... hun saa et Øieblik med et Glimt af Nysgjerrighed paa ham, — „naar Du saadan har lidt Hast og ikke vil vide af Snak."

„Ser Du, nu siger Du jo selv, jeg har Hast."

„Hør nu, jeg skal hjælpe Dig," han fulgte efter hende ... „Jeg siger Dig, der er intet af alt, hvad Du kan optænke, som klæ'r Dig bedre end en saadan Blusefaçon med det røde Forklædebelte om Livet" ...

— — Hvor hun havde gjort Bordet nydeligt, da han saa kom ind i Spisestuen, — to Servietter af de smaa kulørte, de to blaa huslige Kopper, blaa Melkemugge, blaa Æggeglas, blaa Vandskyller, — og saa de smukke Knive med Hjortehornsskaft og de solide Sølvgafler. Bare to Pladse, — to af alt, saa smaat og hyggeligt og net ...

Og der stod lidt tilsideskudt Jakobs Gyngestol, hvori han havde siddet og læst for hende om Eftermiddagene i hele Sommer, og hvis Meier havde gyn-

get dem gjennem Hvedebrødsdagene, medens de udvekslede og betrode hinanden sit Liv og sine Tanker, hvorledes deres Forelskelse var kommet fra den første Anelse. De paastod og gjentog, at der var intet i hele Verden, som blot kunde lignes med det, at de to nu sad der i samme Stol og gyngede sammen og drog samme Luft og Aande. De vidste det om igjen hver Dag, bare den ene havde været en Tur i Byen, eller Jakob havde siddet to Timer paa Kontoret; det var saa usigelig herligt at føle hende ligesom i Atmosphæren, vide hun holdt paa at lave til Middag, eller se hendes Straahat nikke i Haven nogetsteds nede ved Karsen og Gulerødderne eller mellem Bærhækkene. Og, som han sad fordybet i sit Arbeide paa Kontoret, kunde der komme en liden Kvist, en Stikkelsbærkart ... nok en, lige i Papirerne. Hun stod gjemt under det aabne Vindu eller kunde stikke Panden og Øinene op og nikke til ham, naar der var nogen inde. Hvor let hun var i de fine Sko, — og hvor som ingenting alt andet var for dem begge to end det at faa være sammen.

Og saadan havde de levet der i Huset med den lille Have helt fra Mai, — gjennemlevet Jordbær-, Ribs- og Stikkelsbærtiden. De havde begyndt med at ha de første Vaarprimler paa Bordet; de havde byttet dem med Levkøier og Reseda og saa en Tid svælget i Overflod paa Roser. Nu begyndte Nellikerne at sprætte; ikvæld stod Glasset fyldt af dem paa Bordet, stærke og duftende ...

III.

„Kommer med Aftentrænet, hold alt fremmed Slæng væk, saa vi kan snakke sammen i Fred."

Saa lød Telegrammet. Jakobs gamle Kammerat,

Jørgen Basberg Berven, havde telegraferet i Formiddags fra Hovedstaden for at sikkre sig, at han var hjemme.

Alette kunde jo straks i Øieblikket ikke finde det andet end noget mærkelig intimt og monopolhavende paa Jakob og — men Jakobs bedste Venner var jo nu ogsaa hendes. Han og Jakob havde delt Værelse sammen og hjulpet hinanden med sine Nødskillinger i den Tid, den ene laa ved Universitetet og den anden sled med at skulle blive Tekniker; de havde kjendt hinanden ud og ind, og Jørgen Basberg Bervens Navn kom igjen som et Omkvæd i alt, hvad Jakob fortalte om sit Liv, før han havde mødt hende.

En saadan gammel Kammerat, som havde kjendt Jakob fra Guttedagene af, — Forholdet beskjæftigede i høi Grad hendes Fantasi. Hvordan han saa ud? Og hvordan hun kunde komme til at tage sig ud for ham? — Jakobs bedste Ven, det var ligesom en Del af ham, som hun endnu havde igjen at blive likt og billiget af, en Erobring, det var nødvendig at gjøre.

Hun gik mere spændt optaget, end hun vilde være ved, og var den hele Dag paa det ivrigste sysselsat med Modtagelsen.

Hun saa for sig under alt, hvad hun gjorde, dette „bedste" Venneøie, som naturligvis vilde bruge sig til det yderste for at faa ud, om den Kone, Jakob havde faat, var en tilstrækkelig Perle for ham.

Hun maatte et Par Gange ind paa Kontoret og slaa Armene om Halsen paa Jakob. Det var slet ingenting, sagde hun. „Jeg vilde bare vide, at jeg har Dig, at Du holder rigtig, rigtig af mig, mere end af nogen anden i hele Verden, hører Du ..."

Og Aftensbordet skulde blive saa fint og enkelt baade med Service og Retter, — ikke Spor af noget, der kunde udlægges, som om hun vilde udstille sit nye Hus og sligt! Han skulde finde alt saa inderlig jevnt og hverdagsligt.

Hun prøvede sig i den Anledning flere Gange foran Sovekammerspeilet, om det gik an med en liden tækkelig Morgenkappe; det var næsten bare de blegrøde Baand ...

Da Jakob endelig om Aftenen var reist ned til Stationen for at modtage Vennen, gik hun i sin lette lyse Sirtses Kjole med de krusede Strimler om Halsen urolig om i Værelserne. Hun vidste med sig selv, at hun havde Aftenanretningen fiks og færdig, Themaskinen snurrende over sine Gløder paa Sidebordet og Pigen med hvidt Forklæde parat ude i Kjøkkenet med alt det, som skulde bringes ind.

Hun mønstrede sig et Par Gange foran Speilet og rettede lidt paa Haaret ...

Hvor det dog varede længe, før Trænet kom iaften!

Hun keg i ét væk ud af Vinduet, gjennembladede nogle Noder med Fingrene over Tangenterne — for det Fald hun skulde synge, og vendte en Rose i Vinduskarmen indover ...

Der lød endelig Susen af Toget nedenfra, — fem Minuter over otte, som det pleiede ...

Nei, hvor Jakob saa morsomt optaget ud, da de saa kom rullende opover sammen, de to, i den gamle Skyds-Gig. Det maatte være noget, Berven havde fortalt, som de lo saa af ...

Og lidt efter hørte hun Jakob høirøstet i Trappen; det var en saadan gutteagtig Opsluppethed i Stemmen; — de havde hver sin Manér at le paa, Berven ligesom hostede iblandt.

„Her har Du ham, Alette!" lød det, og ind traadte endnu med det lystige Veir over sig en sortsmudsket, temmelig høi, smal Herre.

Alette hæftede sig straks ved de brune, polisk undersøgende Øine; Tænderne skinnede inde i det korte sorte Skjæg, medens han smilte.

„God Aften, Frue, gjør jeg Forsty—styrrelse i Huset?" ... Jørgen Berven stammede undertiden lidt,

naar han var hjertelig. — „Var jeg for ligefrem i Telegrammet? — Jo, sig det kun; jeg har tænkt mig det — bagefter ... jeg tænker altid bagefter."

„Jakob har ikke talt om andet end Dem i hele Dag; og saa var jeg jo nysgjerrig, kan De vide."

„Og De er ikke det ringeste vred, fordi jeg saa flot væk trækker paa mit gamle Privilegium hos Deres Mand? Jeg har været gift med ham før De, ser De. Ja bevares, det er ikke for paa nogen Maade at ville maale mig med Dem, Frue; jeg gir tabt, som De ser!" — Han var en Smule nervøs høirøstet.

„Det er heller ikke saa lidt, jeg paa Forhaand sidder inde med om Dem, maa De vide; jeg indbilder mig at kjende Dem ganske godt."

„Fra Jakob ja. Og bare Ros naturligvis?"

„Det skal De íkke bry Dem om, Frue! Jakob har altid været saa total uden Dømmekraft, naar han engang liker nogen. Det kommer bare an paa at være paa den rette Side af ham; da kan man ogsaa mishandle ham, — aa — aa, — saa det maa være en Fryd at være gift med ham!"

„Da faar jeg ikke megen Respekt for Deres gamle Kjendskab," mente Alette. — „Jakob er slet ikke den, som lar sig haandtere."

„Aha, jeg forstaar, han anskues endnu i den første Kjærligheds rosenrødt! — Men véd De ikke, Frue, at Oprigtighedens bittre Mandel hører til Specerierne i ethvert Husholdningsskab? Efter Hvedebrødsdagene trækkes den Skuffe ud, har jeg hørt, for at kryddre Ægteskabet — af samme Grund, som Gud salter Havvandet, det taaler ikke at staa stille, ellers raadner det."

„Aa De maa vide, Jakob og jeg kan hinanden; vi har begyndt med at være oprigtige fra først af og sige hinanden Feilene."

„Jeg kan tænke mig i bedste Belysning ..." lo

Berven. „Jeg har ialfald den Fortjeneste, at jeg har baaret mig skikkelig ad mod ham, og jeg overgir ham i et Par Hænder som — ja som nok" ...

„Naa hvad som nok?" — Hun saa ham udfordrende ind i Øinene. — „Naa — aa, — hvad som? ... Hvad Slags Hænder mener De?"

„Bevares, jeg har længst set, at Deres er smukke, Frue, og noksaa kraftige ogsaa!"

„Saa — aa, — det har De set?"

... „Og Deres Ansigt gir mig tillige den Tro, at det ogsaa kan være gode Hænder. Men, ser De, Frue, det, der tiltrænges i et Ægteskab, er rent ud barmhjertige Hænder."

„Fortæl ham, Alette," raabte Jakob, der havde gaat ud og ind og hængt bort Tøiet, „at vi har Røgelaks og Æggerøre og dertil andre gode Ting, saa skal Du se, hvor blid han blir."

— „Sig mig, Berven," sagde Alette lidt efter, da hun ved Aftensbordet satte Theen til ham, — „tror De, ærlig talt, at noget Fruentimmer paa den grønne Jord egentlig var god nok til at være Kone for ham der?"

„Jeg tror simpelthen at det er en Administrationssag, Frue, — at han er en af dem, som maa huslig administreres ... De kan være slank som en Misteltein og tækkelig som en Engel, har De ikke den Gave, saa — ja De véd, jeg kjender ham, jeg har administreret ham længe nok."

„Du har nu altid ment om Dig selv, at Du var en fin Hund!" forlød det fra Jakob. — — — „Men saa kan Du vel skjønne, jeg er lidt nysgjerrig efter at vide, hvad Du reiser efter, Jørgen?"

„Jo, — jeg tænker at slaa mig paa Skogsforretninger, ser Du, begynde ganske smaat og forsigtig naturligvis, Du véd, min Far ... paa Kontoret hjemme havde vi nok af den Slags, og lidt af Tæften hænger der ved. — Tusind Tak, Frue!" ... han satte Brødkurven bort uden at forsyne sig. — „Og saa har jeg

ialfald syv tusind Kroner at begynde med og dertil Dig heroppe at faa juridisk og sagkyndig Hjælp af ... Tak, jeg skal ikke ha ... Aa, Ansjos naa, tak jo" ... Han tog distræt én paa Gaffelen og vendte sig igjen mod Jakob:

„Kjender Du noget til Skogene deroppe ved Vestaaen?"

„Nei nu blir Theen virkelig kold for Dem, Berven!"

„Tusind Tak, Frue; men jeg liker den bedst kold, — og véd Du, der er en hel Del Skog deroppe, som skal sælges for Anders Etnedalens Bo; det er lidt af det, jeg vil ha fat i, ser Du. Der bor en flink Tømmerbas der lige ved, en af Fars gamle Mærkere, som jeg nok skal faa vide Besked af" ...

„Se Dig for først; de Karer véd ikke af Brorskab i Femkort."

„Aa, jeg har nu ogsaa andre Kilder, — og saa mig selv da. Jeg agter at reise op og bese Skogene, gaa igjennem dem, gjøre mig til Skogmand."

„Har Du Karter over de Steder?"

„Ja vel, ude i Væsken."

„Lad se!"

De bredte Kartet ud over det lille Sidebord og undersøgte i syv lange og syv brede, før de kunde komme til at spise igjen.

De mærkede i Iveren ikke engang, at de fik ny varme Tallerkener til Fuglestegen, saa snakkede de, endda Alette søgte Jakobs Fingre og mindede ham. En liden flygtig Kompliment i Anledning af Syltetøiet til Stegen; men ellers næsten, som en Kone i Huset ikke var til! ... Hun kunde for den Sags Skyld gjerne sat frem, hvad hun vilde, — det var og blev bare ham og Jakob.

De vendte tilslut Stolene mod hinanden, saa Dugen gled skjæv under Albuerne, medens Berven ganske distræt bad om at bli kvit Porcellæns Thekanden bag sig.

Det var saa hun tilslut kjendte, hun blev stiv i Ansigtet, saa rent tilovers sad hun der. De hørte ikke, naar hun bød, — bare af og til et tankeløst Tak til hende og „vi opholder Dem vist, Frue," fra Berven.

Ikke andet end Forretninger, — hvor ialverden kunde de more sig saa ved alt dette kjedelige ... Og saa om, hvor der paa hele Jordens Rige var blet af saa den ene og saa den anden af disse Perleskatter af Kammerater.

Jakob ikke saameget som saa op paa hende én eneste Gang den hele Tid. Hun stod en Stund bag hans Stol og hørte til med Armen paa hans Skulder og lod Fingrene glide gjennem hans tætte Nakkehaar; hun plagede ham med Villie lidt; men han var saa rent fraværende.

Og da de saa endelig brød op fra Bordet og støiende og leende gik ind i Stuen, huskede Jakob knap at takke for Maden. Saavidt Levemaade havde dog Berven!

Saa kom Jakob frem i Døren igjen med Piben i Haanden og raabte, at de maatte faa Toddybrættet sat ned i Lysthuset; — „ikke sandt, Jørgen?" vendte han sig om. Han saa saa lystig og glad paa hende, som det var det morsomste, han kunde finde paa.

— Hun gik alene igjen derinde i sin saa omhyggelig istandgjorte Stue.

... Denne Jørgen Basberg Berven, han havde altsaa levet og været fuldt kjendt og fortrolig med Jakob mange Aar før hun, — været nær inde i alle hans Tanker, delt med ham, naar han var glad og, naar noget gik ham imod ...

Det blev tilslut, som han sad inde med endel af hendes Jakob.

Hun kom igjen til at tænke paa det blaa Telegram, som laa derinde paa Skrivebordet, — det havde ikke faldt hende ind før at se det an saa; men det var virkelig, naar alt kom til alt, et temmelig

hensynsløst Stykke Meddelelse, — saa rent affeiende, — næsten som et Skvæt afveien til hende, for nu vilde de to snakke sammen! ... „Alt fremmed Slæng", stod der, — det lod til, at hun ogsaa var indbefattet ...

Dernede sad de Time efter Time udover Natten.

Hun havde tændt Natlampen og laa og lyttede og ventede paa, at hun skulde høre, de skiltes. Berven skulde jo over til Hotellet.

Endelig snakkede de fremme i Haveporten. Hvor de lo ...

At de kunde staa der saa længe!

Saa blev det stille. Hun trak et Lettelsens Pust.

Men Snakket dukkede op udenfor paa Gadetrappen. De var igjen begyndt paa med noget, som aldrig vilde tage Ende.

Nu hørte hun da tydelig Berven sa' Godnat.

Det var Jakob, som trak det ud og igjen tog fat ...

De maatte ha sat sig dernede paa Trappen!

Hun stak Fødderne i Tøflerne, gik hen til Rullegardinet og gjorde en forsigtig Aabning. Berven rev af en Fyrstikke, saa det lyste i Ansigtet med Cigarstubben. De var i Begreb med at gaa opover til Hotellet. Berven havde et Plaid over Skulderen, og Jakob fulgte demonstrerende og lystig. Stemmerne hørtes endnu om Hjørnet.

Hun kunde ikke længere; hun satte sig ned og græd af Skuffelse.

Der var han da! — Hun hørte hans Skridt i den tomme Gade og derefter paa Trappen og lyste lidt i Speilet paa sit forgrædte Ansigt.

Hun vilde hen og bade Øinene, men betænkte sig; Jakob skulde se, hvorledes hun havde grædt. Hun slog et Sjal om sig og satte sig ventende; han skulde ikke ha den Trøst, at hun ligegyldig havde gaat hen og lagt sig.

Han kom ganske oprømt og begyndte straks unbefangent ømt:

„Nei, sidder Du oppe, Letta? Og bare for at vente paa mig ... Du kunde da gjerne ha lagt Dig! men slig er de Fruentimmer ... Du kan tro, vi har pratet. Han er ingenting, før han kommer paa Tomandshaand. Det, Du hørte af ham, var ingenting ... Hvad? hvad? synes Du ikke om ham ... For noget Snak. Jeg siger, Du kommer til at like ham bedre og bedre, eftersom Du lærer at kjende ham; han har det med at være lidt affekteret mod Damer. — Men, Letta da, vender Du Dig bort fra mig? Støder mig fra Dig? Har han ... har jeg ... Letta min da! hører Du."

„Aa fortsæt kun, som Du har gjort i hele Aften."

„Jeg? — er det noget, Du er stødt over, har jeg fornærmet Dig paa nogen Maade?"

„Nei bevares, Jakob, hvor kan Du tænke det, — bare trampet paa mig i hele Aften ... og Du véd saa godt, jeg ikke kan ta' igjen. Jeg troede virkelig, Du vilde holde lidt paa, at Du havde en Kone i Huset. Men de er sandelig ikke mange, de Opmærksomheder, der er spenderet paa mig; det var næsten, saa jeg undsaa mig for Pigen, som saa, hvor tilovers jeg sad der."

„Havde Du bare sagt mig et Ord, — bare git mig et Vink ... Det er saa længe siden vi har set hinanden, ser Du. Og Jørgen er engang slig, at han glemmer alting."

„Jørgen, Jørgen, — hvad bryr jeg mig om, at et Menneske er uopdragen ... Du kan ikke mene, at Du ikke forstaar, at Du har været hjerteløs, Jakob!" — hun reiste sig og saa ham bleg ind i Øinene.

„Jeg hjerteløs, — mod Dig ... mod Dig?"

„Aah," — hun vendte sig med en Skuldergestus, som hun vilde ryste ham af sig, og faldt ned i Stolen igjen.

„Men Letta da!"

Letta stirrede stille fortvilet i sine Hænder, som hun knugede; hun vilde eller kunde aabenbart intet høre, og drog kun engang imellem et Suk ...

„Men hvad er dog dette? Det er altsaa noget, som er gaat Dig alvorlig nær?"

„Sig mig oprigtig, Jakob: Har Du talt til mig eller saa meget som set paa mig den hele Tid?"

„Jo—o det har jeg da, Letta; — men første Gang, ser Du, Jørgen og jeg —"

„Det er sandelig smigrende for mig, at Du har saa meget at betro en Ven. Og, naar Du dertil viser ham, hvor rent tilovers hun er, hun, som er din Kone" —

„Naa, naa Letta, begynd nu ikke at fantasere Dig op noget, — hører Du. Som Du ikke véd, jeg bærer Dig paa Hænderne, holder af Dig, saa at — jeg bare ikke skjønner, hvor Du er kommet ind paa dette. Her kommer jeg saa glad" —

„Ja træd bare rigtig paa mig! Gjør mig det bare rigtig tydelig, hvor jeg var tilovers, siden det fornøier Dig saa. Men det vil jeg si' Dig, Jakob! jeg sætter ikke min Fod ind i Stuen imorgen. I kan spise til Frokost sammen, som I har spist til Aftens; — det er saa fuldstændig nok, at Pigen sørger for det."

„Men Alette" ...

„Jeg maa kunne faa slippe at gaa ind bare for at lade mig overse ... Aa jeg er saa skuffet, saa skuffet over Dig, Jakob!" — Hun lagde sig over med Ansigtet i Hænderne og hulkede, og han søgte forgjæves at tage dem væk.

„Men forstaar Du da ikke, at det var sine egne Forretninger, han var saa opsat af, — at han tænker at grundlægge noget her. Du maa da indse, at der ogsaa er noget, som heder Forretninger, hvor Konerne ikke netop kan være med" ...

Hun retted sig med et op i Stolen:

„Hvor Du er Prokurator, Jakob, nu vil Du fra

det, — nu er han blot Forretningsven ... Du véd saa godt, hvad jeg mener. Du skulde bare sagt mig, at det var næst efter baade den ene og den anden af dine gamle Venner, jeg skulde faa min Plads ... Men jeg har ingen anden, jeg holder mere af end Dig, jeg Du!" brød hun voldsomt ud. — „Rør mig ikke, rør mig ikke ... Det er saa skammeligt, saa skammeligt ... Jeg véd ikke, hvor jeg skal gjøre af mig efter dette ..."

„Du gjøre af Dig? — har Du noget andetsteds at være end hos mig, Alette min ...... Sørg nu ikke længere, hører Du ... Jeg indrømmer Dig, at jeg har været gruelig tankeløs, rent hensynsløs egoistisk mod Dig, — alt, hvad Du vil, Aletten min; — men se bare op paa mig. Du kan tro, det skal ikke bli saa imorgen. O—og, Alette min da? Du er da vel ikke saa rent bort i Natten gal, at Du engang bare kan tænke Dig, at jeg holder af nogen blot et Sandskorn saameget som af Dig ... Den er saa vakker, Alette" ... Hun laa bortvendt med Armen, han havde fat i, paa Ryggen. — „Du forstaar da, at jeg ikke taaler, at nogen er uopmærksom mod Dig. Du kan tro, det skal bli rettet, jeg skal" —

„Du vil nu vel aldrig sige det til ham?" kom det pludselig med et forskrækket Blik paa ham.

„Sige det, nei, men jeg skal" —

„Og saa skulde han være saa naadig, — det manglede bare" ...

„Jeg skal da ikke sige det" —

„Jeg sætter ikke min Fod i Stuen."

„Jo Du gjør, Alette min; — jeg vil se den unge Kone, som forstaar at sætte sig i slig Respekt som Du. Der er noget eget saadant ved Dig, Alette ... Ja han sa' det netop ogsaa, Jørgen; han var svært indtaget i Dig, maa Du vide; vi talte ikke saa lidt om Dig siden" —

„Du indbilder Dig nu vel ikke, at jeg bryr mig en Smule om hans velbehagelige Mening? ... Jeg bryr

mig bare om Dig jeg, Jakob!" Hun tog ham om Halsen. — „Du lar ham ikke mærke et Kny om dette, det lover Du mig" ...

— Ved den lidt hastige Frokost, før Jakob maatte paa Kontoret, hvilte Jørgen Bervens Øine en og anden Gang noget længe paa den ene og den anden af Værtskabet. Han havde Følelsen af en vis Kjølighed, som den man kan fornemme efter et Tordenveir, der maa have raset nogetsteds; der var ligesom kommet ind en vis roligere endog lidt formel Venlighed istedetfor den fri, løsslupne, kammeratslige Overgivenhed igaar. Allerede, da hun kom ind saa rask og nydelig i den klædelige Morgendragt med Æggene under Servietten og spurgte, hvorledes han havde sovet, trode han at se Spor af røde Øine hos den unge Frue. Der var noget ligesom vel udsøgt for at være saa tidlig paa Dagen; — men det var en Pokkers indtagende Kone med sin gjemte Holdning, som hun udmærket godt forstod at lade føle.

Under Middagen passede Jakob saa nøiagtig paa at række ham Tallerkenen, som Fruen øste for, og var saa ihærdig som en Smed paa at holde hende inde i Passiaren. Han spurgte og snakkede med hende om Stegen, da den kom, og var saa interesseret i, hvordan hun lagde den for, — Jakob, som aldrig tænkte paa den Mad, han spiste! Og saa afbrød han, da Jørgen igjen vilde ind i Forholdene. „Det opsætter vi," sagde han, „Du kan skjønne, Alette gider ikke sidde her og høre paa Forretninger. Det tar vi paa Kontoret, før Du reiser."

Og saa gik Passiaren om Damer og Begivenheder i Hovedstaden og Theatret og alt det, Jørgen

nu brød sig Pokker om længere, — og, han skjønte godt, — Jakob med.

Var Fyren under Tøffelen alt? ...

IV.

„Huf nei" ... Alette smekkede Blækket af den fint udskaarne Pen; — „jeg finder virkelig ingenting at skrive om ... At det er graat Høstveir idag og Gadeklisset udenfor ganske indbagt med gule Blade fra Træerne, det er, hvad jeg er istand til at opdrive; men hvad saa — Nei saamæn, om jeg har noget mere at traktere Ingeborg Gram med!"

Hun reiste sig utaalmodig fra sit lille Skrivebord og lagde den smukke Mappe med de to fine af Russelæder lugtende Perme sammen mellem alle Nipssagerne ... „Jeg tror heller ikke, man har saameget at fylde et Brev med, naar man blir gift. At vi har været hos Apothekerens og hos Fogdens i Selskab nu for anden Gang, som var akkurat som den første. Beskrive Stuen for syvende Gang" ... Hun saa sig om med en noget kjed Mine; — alting var komplet, der var ingenting mere at bemærke ved det.

Med den ene Haand støttet mod Livbæltet gik hun et Par Gange langsomt i fruemæssig Følelse frem og tilbage og nedlod sig saa paa en af Stolene ved Vinduet ...

Bare Søle derude og et Par Paraplyer mod Vinden ... En Kone arbeidede med Skjørtet over Hodet for at faa sin store Kurv ind gjennem den ene Halvdør over hos Bageren ... ikke nogen, hun kjendte i Gaden.

... Der gik Krabbe opover til Skolen i sit Plaid. Det var aldrig godt at se, enten han var skutrygget

eller pukkelrygget; Regnen randt ned ad Paraplyspilrerne, og der dryppede vist ogsaa af den store Næsen hans, mens han blev staaende der og filosofere. Han snart stod og snart flyttede sig ...

Hun tog sig en Tur ud i Kjøkkenet. Der var koldt; det var for tidlig paa Formiddagen til at gjøre op paa Komfyren til Middag ... alt stod saa blankt og fikst og færdigt, at det ordentlig var ødt.

Hun huttrede lidt og frøs, — saa et Øieblik ud i Gangen. Jo, der var nogen paa Kontoret, foran Døren var vaadt af Fødder; hun kunde ikke gaa ind til Jakob! ...

Der var ikke noget andet at ta sig for end at sy paa Kanavaen for at faa Tiden til at gaa til Middagen eller — hun tog en Roman og satte sig hen i Gyngestolen.

„Bare der nu engang hændte noget i denne kjedelige Bogen!" udstødte hun utaalmodig; hun bladede rask og keg fremover, før hun gav sig til at læse.

Stueuhret slog halv og hel, og hun hørte, Karen brække Stikker til at tænde op med i Kjøkkenet ...

Der lød Stemmer derude, Pigens og en grovere ...

„Nu faar vi da Ved i Ovnen, ordentlig Furuved!" kom Jakob fornøiet ind; — han havde været barhovedet ude i Regnen og anvist Vedmanden, som kom med Læssene, hvor han skulde stuve den ind ... „Og betalt den Du," — han bøiede sig ned og kyssede hende. „Vi har nu vel en Stund af fire Favne" ...

„Uf, Du er ganske vaad, Jakob, Du kunde da tat Paraply ... Men hvem er det, Du har havt paa Kontoret, Du, jeg hørte der blev snakket saa?"

„Aa, det var nogen, som skulde noget naturligvis."

„Bli stævnet eller hvad det nu heder?"

„Ha, ha, ha, — nei det bad han rigtignok ikke om!"

„Kan Du ikke si' det da, — procedere eller? ..."

„Nei, søten min, for det skjønner Du Dig ikke paa!" ... han klappede hende i smilende Medfølelse paa Kinden. — „Om Manden forlangte at bli stævnet?" lo han.

„Det er noget, Du er i godt Humør for, Jakob, jeg skjønner det paa Dig."

„Javist ja, Alette, den Vedmanden, som jeg betalte ... Jeg skal betale Husleien idag, 14de Oktober, skjønner Du, til Krabbe. Og det er saamæn ikke saa daarlig gjort, at jeg nu, saa ny, jeg er, — første Aaret, — har tjent saavidt, at jeg har Pengene akkurat liggende færdig paa Dagen ... Det er ikke saa daarligt, nei! — Men saa kom Vedmanden, ser Du, som en Streg i Regningen. Men saa var Lykken igjen, at der i Formiddags vankede et ganske bra Salær for en Handel, jeg ordnede, og saa er vi usigelig holdne, Letta min!"

Han begyndte at brydes med hende i Fingrene og søgte at knække hende ned.

„Saa var det en Eiendomshandel da?"

„Eller én, som bad om at bli stævnt — eller dømt ... eller noget sligt, — hvad Alette?"

„Huf Jakob, nu ligner Du næsten Fætter Tobias, saa overlegen" ...

„Og Du er saa nydelig, saa nydelig, saa nydelig" ... han tog hendes Hænder og klappede dem sammen, — „kan sidde i din egen Stue, — forskudsvis betalt, — og brænde Ved i favnevis" ...

Da han om Aftenen gik smaasyngende ind fra Kontoret med Lys i Haanden, mødte han Fru Krabbe i Gangen. Hun saa noget prøvende paa ham og brød saa ud:

„De har nu vel aldrig betalt Husleien til Krabbe?"

„Jo—o, Frue, og han har ogsaa kvitteret."

„Men saa" ... hun fo'r ovenpaa og kom straks ned i Trappen igjen med Sedlerne i Haanden.

„Ja var det ikke det, jeg vidste! De maa aldrig betale Husleien til Krabbe, Hr. Mørk. Vær saa snil at huske paa det; han glemmer saa og putter det altid væk nogensteds, saa han selv ikke husker det. Disse laa nu i Baglommen paa hans Yderfrakke. Jeg skal sige Dem, naar man har saa for mange Tanker som Krabbe, saa ska'r det ikke at ha en Kone, som er lidt praktisk. Han sidder nu med alle Stilebøgerne, som han maa rette hver Onsdag og Lørdag, ni og tredive Stykker" ...

En Dør aabnede sig ovenpaa, og der viste sig lidt af en Slobrokskikkelse.

Fru Krabbe saa hastig op. „Kommer straks, Krabbe!" skyndte hun sig.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Det var en Nydelse efter Aftensbordet at sidde og høre det sprage i Ovnen af deres nye Ved, medens Lampen med den florlette Papirskjærm gjorde det koseligt i Stuens Lunhed, og Alette laa paa Knæ foran Ovnspladen for at faa Ilden frisket op med nye Høvlspaan og Flis. Vedstykkerne var lidt vaade udenpaa af at være kjørt i Regnveiret idag, men nu brændte det ogsaa, saa det durede:

„Ser Du, Jakob!"

Jakob svarte ikke denne Gang; han sad lidt betænkt og gik hen og stoppede sig en Pibe. Det var et Spørgsmaal i en af hans Retssager, og han havde taget en juridisk Afhandling over Emnet med sig ind til Aftenlekture.

„Jeg synes først, det blir rigtig Aften, naar jeg ser Dig tænde Piben, Jakob!"

„Ja ha Du, — saa Du synes det, Alette min," lød det lidt distræt.

„Det er næsten ikke, som jeg har Dig om Dagen."

„Nei stakkar" ...

Han greb Bogen, som laa omvendt opslaat ved ham paa Bordet, og dreiede Gyngestolen, han sad i, saa han fik Lampeskjæret halvt ind fra Nakken.

„Vil Du, jeg skal læse Brevet fra Konstance Kiønig for Dig? hun skriver ikke mindre end elleve Sider Du, — om alle Ting derhenne i ***sund."

Han trak en Del nødig Øinene fra den Sammenhæng, han var inde i ... Kjender hende jo ikke det allerringeste. Og saadanne lange Breve fra — hm, — man maa være i Humør til dem, ser Du ... Nei lad mig faa slippe det iaften, Letta min; vi tar det en anden Gang."

Hun reiste sig lidt rask og blev staaende en Stund og saa paa Spillet af Ilden i Ovnsmundingen i Beraad med noget at tage sig for, gik saa hen og rørte lidt tvilraadig ved Hækletøiet, men lagde det snart fra sig igjen.

„Sig mig, Jakob, synes Du ikke, vi skulde ha lidt Syltetøi iaften ogsaa?"

„Hvad? — — Jo—o, det var ikke saa dumt, kom bare med det."

„Hvad skal det være, — synes Du Bringebær eller Jordbær?"

„Aa, hvad Du vil, de er svært gode begge to, — det, Du har mest af" ... Han havde igjen Hodet i Bogen.

Hun kom lidt efter ind med to Assietter og Theskeer paa et lidet net Bret:

„Det er Jordbær, og det er Bringebær, vælg nu, hvad Du vil; er jeg ikke snil mod Dig?"

„Snil Du? — jovist er Du snil; der er ingen som Du, det véd Du nok." Han tog den nærmeste Assiet og begyndte at spise og læse.

Indholdet var klaret i en Ruf.

Alette havde sat sig hen i den lave magelige Hvilestol med sin Assiet beregnet for en længere Nydelse. Hun lagde sig dovent tilbage og godgjorde

sig, sparede paa Jordbærrene, tog lidet paa Skeen og bare smagte ...

Jakob sad der med det ene Ben over Knæet og dette lille raske Vip med Foden, som hun kjendte saa godt. Hans Hode blev saa stort i Skyggen paa Væggen, og det knirkede i Stilheden, naar han bladede om.

„Jeg synes, Du skulde faa Dig nogen penere Benklæder, Jakob, end disse lyse, som Du har gaat med i hele Sommer."

„Aa—aa, — faar tænke paa det" ...

Assietten var skrabet og sat bort. Hun strakte sig lidt i Stolen. Omsider tog hun sig sammen, reiste sig og gik hen til Pianoet.

Hun tændte Lysene og ledte mellem endel Noder, til hun fandt frem det, hun vilde, og satte sig til at spille.

Efter et Par Løb paa Tangenterne vendte hun sig om:

„Den kan forresten spilles paa to Maader Du; den kan ogsaa tages saadan."

Han saa lidt forvildet op:

„Saa naa."

Hun vedblev at spille.

Da hun havde endt Stykket, sad hun og ventede paa, at han skulde sige noget og dreiede sig saa lidt om med Pianotaburetten.

Han sad og grublede og knirkede i smaa Rap med Gyngestolen.

„Jakob da!"

Han blev opmærksom, og Lyden ophørte.

Nu tog hun nogle Akkorder og begyndte at synge. Hun vidste, hvad han likte, og foredrog nogle Smaasange, som altid satte ham i Stemning og rev ham med. Han pleiede at paastaa, at ingen sang dem som hun, — taalte rentud ikke at høre nogen anden.

Hun lagde hele sin Sjæl i et Par af dem ...

„Den kjedelige Bogen!" henkastede hun, da der ikke kom et Kny fra Jakob.

„Aa jeg hører nok."

Hun fortsatte efter lidt Betænkning med en tredie Sang fuld af Erotik:

„Kan der være noget deiligere end de Ord af Heine?"

Han hørte ikke.

Hun reiste sig fra Pianoet ...

„Jeg plager Dig vist med Sangen min iaften, Jakob!"

„Nei kjære, bliv bare ved, saalænge Du har Lyst," kom det lidt utaalmodig fra Bogen.

Hun blæste ud Pianolysene med en vis Forargelse og satte sig hen i Sofaen i Halvmørket udenfor Lampens Lysring. Det gik lidt i hende, at han saadan mente at kunne fritage sig for at høre, naar hun sang bare for hans Skyld.

Hun sad og lyttede til Regnen, som rykkevis slog mod Ruden; af og til drog der sig et Vognlæs skurende forbi.

Omsider hørte hun Fru Krabbe komme ned af Trappen og laase Gangdøren ...

„Hun gjør da ogsaa al Ting deroppe," bemærkede Alette. „Jeg er vis paa, det er hende, som ogsaa har friet til og tat Krabbe, da hun saa, han manglede én til at passe paa sig... Vi skulde vel engang været deroppe hos dem Du, de har bedt os nu to Gange."

„Hm—m, jaha," mumlede han.

„Det er virkelig ikke saa morsomt, naar Du skal sidde og læse hele Aftenen, Jakob! ... Klokken er ti, jeg er saa søvnig."

„Gaa ind og læg Dig Du, Letta min!"

Hun sad lidt og gispede ...

Endelig gik han hen og stoppede sig en ny Pibe.

„Nei nu kan jeg ikke mere, begynder Du nu

paa en ny, Jakob?" Hun reiste sig mat og vandt sammen Hækletøiet.

„Gaa bare Du, Vennen min, jeg kommer straks, jeg er færdig."

Hun stod lidt tvilraadig ved Bordet med Lyset tændt.

„Ja jeg siger Godnat; jeg véd, jeg sover, naar Du kommer." Hun strakte sig henover ham og kyssede ham paa Kinden.

V.

Ovnen havde forbausende hurtig spist de fire Favne og var alt et godt Stykke inde paa en ny Forsyning suppleret med en Portion af den mere varmegivende Bjerkeved; det durede uafladelig.

Alette sad i den lune Stue med en Fodskammel under sig og Sybordet trukket ind paa Gulvet. Hun broderede Halslinningen paa en liden Barneskjorte; det skulde jo bli et Pragtstykke. Rummet med den grønne Pose under Bordet havde hun at putte den ned i, om der kom nogen Visiter, — og for at dække sig — en Krave, der var halv paasyt Mønstret, liggende under det opslagne Laag med Naalen istukket og Prenen i et af Hullerne. Der laa alt syv færdige og nydelig sammenlagte inde i Sovekammeret i den store nederste Kommodeskuffe, — og i Eftermiddag blev der én til at lægge ned. Den Skuffe var bare til den, som ventedes.

Det var kommet paa i den triste Tid, da Vinterføret lagde sig, og det mørknede med tætte, tunge Snefloker paa Ruden. Den Tid var gaat over uden, at hun videre lagde Mærke til den. Under Rok og Fok derude, der stablede vilde Driver tvertover Veie

og Gjerder, havde hun været mere og mere optaget af sit, — dette ene.

Der var blevet ligesom saa meget at beskjæftige sig med, det fyldte saa forunderlig Dagen ... Og i disse Par kolde Vintermaaneder nu efter Jul, da der snakkedes om Vandet, som bundfrøs, og Elvesnoen, som satte Hustræk gjennem alle Dørsprækker, og gav dem, som kjørte, Frostflekker, og knap var til at holde ude med Ulveskindspels, og om Tandpine og Halsonder, — begyndte og endte al hendes Tanke i dette.

Det Mysterium, hun gik og fuldbyrdede, gav hende ligesom en vis Selvfølelse og andet Syn paa alt, — paa Jakob ogsaa, — noget næsten som at forudkjende sig som Mor i Huset med Ansvar og Myndighed.

Det var ikke Ungpigen længere, som havde saa let for at fare Trapper og svindse afveien og ta op, naar noget faldt ned ...

Og Jakob passede paa og var bekymret paafærde næsten, som det skulde være paa glatte Skøiteisen, bare hun gik ud en liden Tur. Han gjorde sig det ene Svipærinde efter det andet ind i Stuen, kom farende om Formiddagen midt i Kontortiden for at se efter, om det var godt og varmt hos hende, og, om hun endnu sad der bøiet og syede; hun vidste, hun havde ikke godt af det og var saa rent for gal til at drive paa. Han tog den lille Barneskjorte fra hende og holdt den ud efter de to smaa Ærmer; det var ikke let at se, hvad disse brune blikkende Øine sa' under Brillerne ...

„Nei har Du virkelig git Dig til at løfte paa det tunge Sybordet; Du véd jo, Du skal ikke gjøre det, Du kan da saameget som rope ind til mig, naar det skal flyttes."

„Skjænd nu ikke, Jakob."

„Ja men er der Fnug af Samvittighed i dette? — har Du ikke netop bare det at tænke paa, at

Du ikke skal gjøre noget, som kan ska' Dig. Du glemmer det den ene Gang efter den anden. — Og saa sidder Du der og syr og syr; jeg ser Dig jo næsten ikke røre paa Dig."

„Nu strikker jeg Jakob, se" ...

„Strømper?"

„Ja."

„Hm, — skal det være Foden det der?" Smilet og Pliret ved Øinene var halv generet, halv jønende.

Hun trak den fra ham:

„Huf Du er lei, — saa skal Du aldrig faa se den mere!"

„Aldrig?"

„Nei ikke, naar Du ærter."

„Ærter jeg? — jeg véd saamæn ikke noget mærkeligere at se paa end Dig og de Strømperne."

„Der skal være seks Par, tre Par hvide og tre røde, ser Du. De er forfærdelig morsomme at strikke;" — hun glattede Strømpen sagte ud paa Sybordet med Haanden.

„Men den skulde nu vel ikke mangle Hæl?" kunde han ikke lade være.

„Synes Du virkelig, den mangler Façon?" spurgte hun med ét bekymret.

„Kommer jo aldeles an paa, hvordan Foden er, det, véd Du."

„Nu ser jeg paa Dig, Du mener at gjøre Nar igjen" ...

„Slet ikke; men, om jeg sa', det lige saa meget ligner Begyndelsen til en Pengepung som til en Strømpe, saa løi jeg ikke."

„For et Trold! — Indbild Dig bare ikke, Du er morsom" ...

„Naa, naa, Letta min, — ta den frem igjen, hører Du. Jeg mener jo bare, at den er saa rent liden og nydelig;" han kjærtegnede den, — „at jeg finder paa alt muligt Tøv, skjønner Du" ...

„Du kunde gjerne være lidt snillere, synes jeg."

„Jeg staar jo rent ud paa Hodet for den, og for Dig med. Tror Du jeg ellers er skabt til en slig Vaasebøtte ... Jeg forsikkrer Dig, det er bare en Sytraad mod et Ankertoug slig, som jeg holdt af Dig før mod det, jeg gjør nu!" udbrød han varmt og kyssede gjentagende Haanden og Strømpen, hun holdt; — „jeg er saa ræd og va'r om Dig som et Æg" ...

„Har Du Talent til noget, Jakob, saa er det til at ærte, og saa til at slippe fra det igjen. Du er virkelig født og baaren til Sagfører." Hun beundrede ham igrunden altid, naar han saadan drev med hende. Hun havde ham ikke, og hun havde ham; han smat som en Aal mellem Hænderne paa hende.

Han klappede hende varsomt paa Kinden, som han var bange for sin egen Heftighed; — han maatte ind paa Kontoret igjen og tjene Penge.

Derinde gik han hver Dag som en nyopsat juridisk Barberkniv, færdig i Tankerne til at skjære haarfint gjennem Stedets alle mulige Kvæstioner.

Uheldigvis maatte den endnu ofte under en større Del af Kontortiden blinke tomt i Luften. Han tog frem Sager, som han alt havde gjort færdige, og lagde dem ind igjen paa deres Bogstav i Hylden. Der laa jo rigtignok nu Dokumenter i mange Rum; men den var ham alligevel for sparsomt fyldt.

Han drev frem og tilbage, saa ud af Vinduet, stansede ved sin Kopierpresse, hvis Jernhaandgreb han svingede betænksomt rundt som til Prøve; den var emnet til at kopiere Breve, om det saa var for et helt Postkontor! Han selv kjendte en Driv og Skruekraft i sig, som bare begjærede noget som en Snip af Tag i Forholdene for at varpe til sig som med et Vindespil.

Han gik og tænkte paa Fremtiden, da Hjemmet vilde blive udvidet. Det var, — saa simpelt forudseligt, det kunde være i sig selv, — dog som Udgangs-

punktet for et helt nyt Øie paa Livet, en hel ny Ild og Iver i ham. Der kom Forhaabninger og Lidenskab op, som gav det et Indhold, der mere og mere optog ham. Han vilde tjene Penge, Penge, Penge, ... kanhænde spekulere lidt, mure forsigtig, tage Stillingen Skridt for Skridt.

Det var ikke lidt at slaa igjennem, før én kunde vinde fast Fod i et Distrikt, hvor der var saa mange Konkurrenter før, og de stod alle sammen som en Mur, der i al Taushed nægtede den nye Mand at komme ind. Han tænkte med en vis Fryd paa, hvorledes han skulde bryde igjennem. Han havde alt prøvet sig baade med den ene og den anden af dem og snart opdaget, at havde de sine Avancer og Fordele, saa havde han sine.

Han satte sig til at gjennemse Kassebogen, som han gjerne kunde afskrevet udenad Post for Post, saa tydelig huskede han alt, hvad der havde rørt sig paa hans Kontor. Naar Ind- og Udgiftsposter igjen naade til nederst paa Siden, skulde der linieres Streger og opgjøres Saldo og det begyndte jo at gaa nok saa rapt; han havde tjent adskillig mere, end han brugte; — men, som der nu maatte tages i, langt, langtfra rapt nok ...

„Du faar belave Dig, saa vi kan ha én til Middag idag, Letta!" kom han ind. „Jeg har bedt Ole Elgesæter spise hos mig, — stor Skogbonde, ser Du ... Han har havt en Forretning inde paa Kontoret i Formiddag og gik blot lidt ud i Byen nu. — Jeg holdt paa at ta ham med mig ind for at faa et Glas Vin."

„Men Jakob! Du vilde da vel ikke ... Mens jeg sidder her i Morgenkjole, uklædt, som jeg er, til at ta imod nogensomhelst ... Du har da ikke Spor af Tanke heller" ...

„Kjære søten min, er ikke Du pen og anstændig," han klappede hende om Kind og Hage. — „Du er saa rørende nydelig, at Du véd det ikke, — netop i denne rynkede Blusekjole; der er noget ligesom saa tækkelig sandt ved den."

„Ja saa siger Du, Jakob" ... Hun gjemte Hovedet ind til ham; „men Du kan da skjønne, jeg generer mig. Jeg tænkte, Du vidste, at Du ikke lod nogen fremmed slippe ind i Stuen, uden at Du varskode mig."

„Rigtig noget Tøv af Dig, Alette! jeg havde nær sagt, lidt jaalet Du. Det er jo næsten, som Du skulde behøve at gjemme Dig undaf for Folk" ...

Han saa godt, at hun var blevet lidt mager og spidsnæset og mørk under Øinene, stakkar — men saa usigelig vakker ... Og, naar hun slig slog op Øinene og saa saa bebreidende paa ham —

„Nei men kjære Letta min, Du maa endelig ikke la Dig plage af det, — endelig ikke, hører Du, Du har ikke godt af det, Du véd det, Letta! — en anset, pen Storbonde Du" ...

„Og vi, som skulde havt Plukkjød og Sod med Kaalrabi ... Karen maa ud og faa fat i noget til en Oksesteg!"

Hun ryddede Arbeidet bort i en Ruf, og der vankede øieblikkelig Besked ud i Kjøkkenet. — —

Det var ikke saa let at faa en Middag istand nu nogenlunde i betids. Det gik paa i ganske feberagtig Iver, og hun hørte alt Jakob og hans Gjæst snakke inde i Stuen, inden Stegen vilde brune sig.

Ole Elgesæter havde faat en god Snaps at bie paa til en Begyndelse ...

— „De Hænderne har nok ikke tat i mange Gryter!" bemærkede han, da Alette øste op Suppen ved Middagsbordet; — det var en lun Fyr og en fin Kompliment. „Kvindfolket slipper ikke saa fra det hos os oppe paa Landet."

„Mange Tjenestefolk har De, Ole Elgesæter?" spurgte Alette.

„Aa—aa, de er ikke saa god at regne Tal paa — fire, fem Jenter og to tre Karer til Hverdags. — Stalden og Fjøset, ser De; — og saa et Snes Husmænd og Konerne deres tilbords i Hø- og Skuraannen, — og saa at niste ud paa Skogen til Hugst og Kjøring ..."

„Ja, ser De, Ole Elgesæter, jeg har bare én Pige jeg."

„Saa kjøber Di Melken og Maden og leier Hestene og Huset, — det kommer altsammen bare fra Skillingen ... Kona mi vilde nok bli rar tilmode, naar hun nu med ét stod der slig uden noget i Hænderne. Hun kom til at rende bare rundt om ingenting paa Gulvet der, hvor Væven stod, tænker jeg. Det er hver sin Skik og Opdragelse det ... Men saa er der da det, en Kone i Byen ogsaa pent lar være at slippe fra bare med at betale, — æh—hæh," han blinkede polisk til den unge Ægtemand; — „der bærer saamæn ingen Barna frem for hende" ...

Han syntes rigtig at gotte sig; de to snare Øine nikkede hen til Alette, som han ventede at faa hendes særlige Erkjendelse af Dybsindigheden.

Alette sad unægtelig lidt fortrykt foran disse inkvirerende Øine; hun forstak sig uvilkaarlig endel bag Suppeterrinen.

„De har vel været gift i mange Aar De, Ole Elgesæter?" parerede Jakob.

„Jeg var akkurat syv og tyve fyldt, da jeg fik Elgesæter med Olea; og siden har det gaat bra fremover, saa vi er da tilfredse, har ingen Aarsag til andet, nei. Ole Elgesæter behøver bare at skrive Navnet sit paa en Lap Papir, saa kan én gaa frit ind i Banken med det."

„Vil De ikke tage de Stykker der paa Siden af Fadet," bød Alette. „Jeg gjætter, at De vil ha det, som er mest stegt."

„Ja Byfolk vil ha Kjødet raat, de, saa forskjellig er Opdragelsen." Det Thema lod overhovedet til at ligge som en Undren i ham. „En kan leve lykkelig paa begge Maader," indrømmede han — „at sige, eh he, naar én har noget at leve af, — saa kan én koge det lidet eller længe, eftersom én vil ... Ja De er nu bare paavei med den første De, Frue," optog han igjen det husvarme Emne med et vist plirende Humør, — „min Olea har havt otte hun og endda ikke forsømt sin Gjerning én eneste Dag uden den snaue Tid, hun laa."

„Det maa være en ferm Kone," sagde Jakob.

„Ja saamæn, ufortrøden er hun, der skal ingen sige andet. Og i al den Tid gaat der med Barnet ved Brystet, det ene efter det andre."

Alette ringede med ét paa Bordklokken:

„Aa Karen, lad os faa andre Tallerkener." Hun sad der hed og forlegen.

... „Og lystrer som en Sytraad, ja det gjør hun. Men saa vil hun ogsaa lystres," sagde han med et fint lidet Nik til Fruen, — „ellers gik det nok ikke i vort Stel. Det er saa rart, naar Vuggen begynder at gaa i et Hus" ...

Det var da rigtig en Pokkers Fyr ogsaa, tænkte Jakob.

„De har da ialfald nok af Træpinder at lægge under Gryden, Ole Elgesæter," afledede han.

„Kan ikke klage."

„Og nu vil han igjen kjøbe Skog, Alette! og det en ordentlig én."

„Strækker aldrig Armen længere end Pungen rækker, — saa ved én, at én har, det én har ... Men hvad si'er De om, at jeg tar med mig Manden Deres opover ikvæld, Frue! Jeg vil ha en Sag afgjort paa Flekken, jeg, det er saa min Manér. Saa kan vi faa Handelen sluttet og Kontrakten underskrevet paa Kjølberg iovermorgen. Han skal ikke lide nogen Nød paa Elgesæter."

„Nu alt i Eftermiddag?" henvendte Alette befippet og saa paa Jakob.

„Fri Skyds og fri Reise med mig og Salær ovenpaa, — eh he," — lo han; han var lidt hæs, som Fedmen i Halsen brydde ham; — „det er ikke det værste, som kan vederfares en Mand, som, eh heh," — han blinkede fiffig hen mod Alette, — „kan vente Kunder tilhuse af den Sort, som ikke betaler for sig ... De lever ikke af bare Luft ne—he—i."

Det var rent fornøieligt, saa det sidste var sikkert, det svandt hen i en Hoste ... „En faar ta imod, til Læsset blir fuldt."

Det undgik ikke Jakob, hvorledes Alette sad der halvt paa Graaden med nedslagne Øine, medens der spøgte et indigneret Oprør under.

„Hvad siger De om at vente til imorgentidlig, Ole Elgesæter? jeg kan være parat Klokken fem f. Eks. om De vil," prøvede han.

„Syv Mile og egen Hest" ... han rystede paa Hovedet; — „det er nu Maaneskin og, naar vi kjører Elven, saa rækker vi til Bergsæt ikvæld, — det er Svogeren min det, Hans Bergsæt. Saa er vi hjemme paa Elgesæter i pen Tid imorgen ... Lidt har jeg endnu at udrette ude i Byen ... Sagføreren faar være saa snil at være færdig Kl. seks senest i Eftermiddag." Han tog frem et tykt Sølvuhr i Kasse; — „ja saa ompas, saa kommer jeg med Bredslæden for Døren."

„Æh, hæ, hæ ... Frua liker det nok ikke rigtig!" — jønte han, da han nu adskillig oplivet og rødflekket i Ansigtet fra Kulden, han havde kjørt i, tog Farvel og gik ud paa Kontoret for at ta Reisestøvlerne og Ulveskindspelsen paa. — „Vi skal tulle ham ind som et Svøbelsebarn i Slæden, — god Bjørneskindsfeld ... Hun Olea hade det ogsaa med, at der skulde være saameget Graaben paa Isen det første Aaret, vi var gifte, men siden gik det over" ... lød det endnu ude fra Gangen. —

— — „Du paaskjønte nu vel Vittighederne, Letta!" kom Jakob ind.

„At Du ogsaa kan ha Hjerte til at ærte mig, Jakob," sagde hun næsten i Graaden.

„Ah bah! Du tar Dig da ikke nær af det Alette. Det var jo en pen lykket Middag, Du havde faat istand," trøstede han. „Du er rigtig flink, synes jeg."

Det skjælvede lidt ved hendes Læber:

„Jeg sad der som en stakkars Skive, han blot fornøiede sig med at træffe saa godt, han kunde, hele Tiden" ...

„Ja jeg saa nok, Du stak Dig bort saa bra, Du var istand til, bag Suppeterrinen."

„— og — og det var, saa jeg ikke kjendte, hvor jeg sad ... jeg blev rent ræd for det næste, han skulde finde paa."

„Bare Kurtise fra hans Side, Du; han syntes, det var som en Helg ved Dig han ogsaa."

„Det er jo aldeles ikke vor Omgang, det maa Du da bekjende, Jakob!"

„Stor Skoghandler Du; det kan eie sine adskillige gode Sider at ha det Bekjendtskab."

„Paa det Vis kan vi jo faa hele Kontoret i Stuen ... Vi sælger da ikke vor Gjæstfrihed!" sagde hun indigneret.

„Hm—m, nei." — Det blussede lidt op i ham; han følte det noget ømfindtligt at svare helt ud i det Emne. — „Faar dele Folk i Indtægter og Udgifter, ser Du Alette," slog han det hen i Jøn. „Selskaber her paa Stedet det er Udgifter — for os endnu da; — og Bønder og Proprietærer, det er Indtægter. Det er en tyk blaa Streg at sætte, — paa den ene Side Kredit, paa den anden Debet, skjønner Du, — og den Karen, som sad her idag, han forstod Forskjellen mellem de to Ting, det kan Du stole paa."

„Og saa tvinge Dig til at reise — nu alt i Aften!

— Jeg tør næsten ikke tænke paa at være alene alle disse Dage."

Hun betoges mere og mere af Forestillingen ...

„Det har været saa ondt, saa ondt, saa Du véd det ikke," hviskede hun modfalden og sammensunken der, hun sad, — „hvergang Du har været borte om Natten."

Han bøiede sig ned og gjemte hendes Hoved ind til sig i de varme Hænder, medens han strøg over Haar og Kind og søgte at berolige.

„Naar jeg gaar saadan udover Aftenen og véd, Du ikke er nogetsteds at faa fat paa, og at jeg tilslut skal slukke Lyset alene, — saa kan jeg med ét bli saa ræd," hulkede hun. — „Jeg er jo ikke saa frisk, ser Du, og synes, jeg er saa forfærdelig ensom ... Jeg opholder Karen fra at lægge sig saalænge jeg bare kan, og sidder og nidsyr ved Lampen til sent udover for at faa Tiden til at gaa. — Det er, som noget kunde komme over mig. Jeg tør ikke se paa Ruden, naar Mørket ligger saa sort der" ...

„Det er nervøs, Du er, Ungen min!"

„Og saa den tomme Sengen din, naar jeg lægger Armen hen paa den om Natten ... Jeg tar din Hovedpude, maa Du vide; jeg er glad, jeg har den" ...

Hun klyngede sig hed og hektisk til ham, medens hun vedblev at snakke sig op: — „Og saa kommer jeg til at ligge og tænke paa, at Du er mellem alle disse fremmede Mennesker, som spiller og drikker, — jeg har jo hørt saameget om det nu, — og at de ogsaa kanske faar Dig til at drikke formeget, saa Du ikke véd, hvad Du gjør, Jakob."

„Hør nu Alette! tror Du, jeg har nogen at være til for nu, eller tror Du det ikke?"

„Og hvordan skal det gaa længere udover, naar Du ogsaa skal reise?" stirrede hun fortvilet ud for sig.

„Vi faar være lidt tappre hver paa sin Kant —

hvad?" ... begyndte han at opmuntre hende — „og af os er Du ikke den, som er veik, naar det kommer til Stykket, det véd Du saa inderlig vel; — og Humør og Nervøsitet og sligt hører jo til for Dig nu ... Tænk, om Du havde været Sjømandskone, Du!"

„Jeg vilde aldrig, aldrig giftet mig med en Sjømand!"

„Ikke, om jeg havde været Sjømanden heller ... og kommet saa myg og friet?"

Hun trak ham ned til sig og kyssede ham.

„Tror Du, det var saa dumt, Letten min, om jeg gik op til Krabbes, før jeg reiser, og bad Fru Krabbe se ned til Dig her om Aftenerne? — Du kan jo traktere hende, til hun daaner! Hvad, — Du mener kanske, hun kommer til at fare op og ned af Trapperne mellem Dig og Krabbe som en vis Mand paa en Flaske?"

„Hvor Du er slu Jakob," lo hun, — „nu har Du staat der og faat det til, saa det ligesom er blet overkommeligt og lyst alligevel!" —

— Medens Ulveskindspels, Skjærf og Reisestøvler laa udbredt paa Stolene i Stuen for at befries for de adskillige Graders Kulde, de havde i sig ude fra Forstugangen, — begav de sig op i en liden Visit til Krabbes. Det var forsaavidt kinkigt, som de hidtil havde forholdt sig temmelig tilbagetrukket i Spørgsmaalet om en intimere daglig Omgang og gjentagende ladet Fru Krabbes ivrige Tilnærmelser ubesvarede.

Hun holdt paa at tænde Lampen, da de kom, og Thebordet stod dækket, formodentlig ventende paa Krabbe. Der var lidt smaaborgerligt over saavel Stuen som Anretningen med den brugte Serviet paa Voksdugen og Mysosten paa Held paa en for liden Assiet, Gammelosten uden Laag over og saa Stentøiskopperne.

Fru Krabbe studsede lidt; — hendes Ansigt saa

ved Leiligheder til Overraskelse ud, som hun blaaste paa en hed Suppe. Hun syntes dog straks at gjætte, hvad der førte dem didop; og Alette blev placeret magelig i Sofaen under en hel Del Snak om Stedets Anliggender, der havnede i det huslige, hvordan Krabbe ikke var at bevæge til at modtage Elever fra Skolen i Logis, skjønt det vilde være en saa stor Ting for dem.

En Næse pudsedes som en Trompet indenfor en Dør, og lige efter kom Adjunkten ind stiv og blidt forbindtlig endnu pakkende Lommetørklædet ind i Baglommen.

„Hvorledes befinder Fruen sig?" spurgte han.

„Saa ... saa saa ...?" Han stirrede længe og betænkt paa hende og saa overmaade velvillig ud. Der steg øiensynlig en Forestilling op om, at Spørgsmaalet kunde været heldigere ...

„Maa jeg takke Dem, Frue!" begyndte han saa.

Samvittigheden steg op i Kinderne paa Alette. Hun havde begaat for mange lystige Beskrivelser i sine Breve om „denne forfærdelige Filologen", som de kunde støde paa i Kalot, Slobrok og Tøfler og risikere at bli indviklet i en dybere Diskussion med paa de mest uventede og ubeleilige Steder.

„Ser De," forklarede han, — „i Stolen derhenne ved Ovnen, der er nu min Yndlingsplads om Aftenerne, naar De spiller nedenunder ... De har bragt mig til at interessere mig for Folk, som begynder et Samliv, Frue, — og, mens De spiller, sidder jeg og fantaserer mig en Menneskevækst, som den kunde være. Jeg hører det ligesom synge i Knoppen," — han ludede skjævt lyttende med det store Hoved. „Der synger saa mange Knopper i Verden; men her er det, som jeg sidder og lytter paa én, jeg tilfældigvis kjender noget til ... som betaler Husleie til mig," — trak han sig beskedent ind i sit Skal.

„Nei Krabbe da," kom hans Kone med Thekop-

perne opskjænkede paa et Bræt, — „Du snakker da vel ikke om den nu!"

Men han kunde jo ordentlig være indtagende, tænkte Alette, — for vakkre Øine han havde!

Adjunkten styrede nu hen mod den unge Sagfører, og Jakob, som frygtede for, at Meningen var at regalere ham under hans knappe Tid med en eller anden længere Betragtning, gjorde en tilsvarende undgaaende Manøvre.

„Jeg staar paa Reise, Hr. Krabbe!" forklarede han og gik hastig hen og løftede paa Rullegardinet. „Jo Maanen er alt oppe derude, — har ikke mere end en knap halv Time igjen, til jeg skal afsted." Han saa paa sit Uhr.

Adjunkten gik imidlertid paa med sit ... „Det kunde interessere mig engang rigtig at se, hvordan en saadan Huskværn maler — fra Grunden af ... Der gaar de rundt om i Landet, — den ene Familiekværn ved Siden af den anden; — og saa faar vi alleslags Rapporter om dem, som man ikke maa lide paa." Det spillede underfundigt ved Øinene. — „Men hvad der kommer ud af det, hvorpas nær hinanden de to Møllestene maa skrues, for at de ikke skal male tomt, eller ogsaa, naar det er for tæt, bare slide paa hverandre, Schs—s—s" ... silede han Luften mellem Tænderne, „det er et Spørgsmaal ... Og saa det, som kommer ud af det," greb han Mørk ivrig i Knappen, — „den næste Generation" ...

Mørk og Alette vekslede nødstedte Blikke.

Paa sin praktiske Manér kom Fru Krabbe kilende med et Kagefad ind imellem dem. „De maa endelig forsyne Dem, Hr. Mørk! — Ikke? — Aa jo" ...

„Tak nei; men jeg forsikkrer Dem, Fru Krabbe," fulgte han ivrig efter hende, — „et bedre Indfald end at lade mig faa en god Kop The nu lige, før jeg reiser, kunde der ikke tænkes;" — han talte haardt mod sin Samvittighed, det var, hvad han

vilde kalde noget Skval. — „Og naar De saa vil ta Dem lidt af min Kone, mens jeg er borte" ...

„Fru Krabbe har været saa snil at love mig" ... begyndte Alette.

— „saa vil jeg være Dem hjertelig taknemmelig."

„Aa tag Dem endelig en Kop The til, Hr. Mørk!" nødte Fru Krabbe; — „det har De saa godt af; her har jeg netop skjænket en til Dem."

Jakob følte, han maatte bevise sine Ord i Gjerning og forsynede noget skoldhedt i en stor Kontorkop, til det blev melkeblegt.

Krabbe drog sin Stol hen til ham ... „Vore Børn, det er vort Billed det," hviskede han polisk. „Naar en Maler afbilder et andet Menneske, saa bliver det alligevel sin egen Aand, han slider for at faa frem, — snurrig nok!" gjøde han stødvis inde i sig, — „sig selv, Fyren maler, — sætter bare sig selv ind i en anden Figur ..."

„Heldigt, at han ikke er Portrætmaler," trøstede Jakob sig i Tankerne.

„Faktum er dog, at vi bare slaar vort eget Billede i denne Verden som Keiseren sit paa Mynten — bare os selv, bare os selv, vor egen personlig-keiserlige Mynt!" ... Han sad skutrygget med Armene overkors, fortabende sig i Tanken.

Jakob saa op mod Loftet, som han taalmodig afventede noget, der nu vilde stige i Høiden, og slurfede Theen i størst mulige Drag.

„Kan Du indbilde Dig, at Sagføreren har Tid til at gruble paa alt dette nu da, Krabbe!" brød hans Kone ind. — „Jo jeg skal nok se til hende, Hr. Mørk, vær De tryg; — og er det noget ellers, saa bare send Bud op" ...

VI.

Jakob maatte have været mere fordringsfuld, end han var, om han havde klaget over manglende Fremgang i sin Sagførerpraksis. Det havde faldt heldig til med Reiser og Forretninger saagodtsom udover hele Aaret, og i den sidste Tid lod det til, at det skulde gaa i én Kehraus; han maatte være betænkt paa at skaffe sig baade Hest og Karjol og en Gut med nu til Oktober Flyttedag, — og dertil et Stykke af en Betjent, som kunde forsvare Kontoret, naar han var borte.

— Det var en silende Regndag, han kom hjem fra en Reise dyngvaad til Skindet, og fik tørre Klæder bragt ud til sig paa Kontoret. De tunge Støvler, han slængte af sig, laa med hver sin Bæk henover Gulvet.

Ikke Tale om andet end at bytte helt; han maatte være knusk, knusk tør ligetil Haaret, før han gik ind. Han havde glædet sig den hele Vei idag til at komme hjem til Letta, som alt var oppe igjen, og til den lille, — Gutten med de skjæve Øine, den snurrige Næse og det pludselige keitede Greb lige i Ansigtet paa ham, naar han laa paa Knæ derinde ved Vuggen, indtil de formelig maatte drive ham bort.

Alette mødte ham i Stuen.

„Hys hys, gaa sagte," hviskede hun, „han sover derinde."

„Saa, — saa Du?"

„Jeg er glad, Du er hjemme igjen, kan Du tro; nu skal Du faa varm The straks."

„Lad mig se paa Dig, Alette!" han holdt hende ud foran sig; — „det er først nu, Du er paa det smukkeste, — ligesom saa ny og hvid og saa ... En saadan ung Kone Du, er det vakkreste i Verden," lød det lidt kunstig spøgende; det var egentlig noget andet han vilde sige, — — noget om, at den nye

blege Moder var mere rørende, end han rigtig havde Ord for; det skjævede som sædvanlig af mod hans Ømfindtlighed for at gi sig tilbedste ... „Men nu, Du har Gutten, kan vel jeg gjerne fare til Bloksbjerg. Sig mig, Vennen min," han kyssede hende, „har Du alligevel længtet lidt efter mig? ... Jeg var saa vaad, Du ..."

„Jeg holdt akkurat paa at faa ham til at sove, da Du kom, og fik bare saavidt pegt paa, hvad Pigen skulde ta ud til Dig."

„Og nu sover han?"

Han gik paa Taa hen imod Sovekammerdøren.

Det maatte da kunne gaa an bare at kige lidt ind, — hvad? Han begyndte at vride ganske sagte paa Dørlaasen.

„Nei Jakob, hører Du, lad være!" hviskede hun.

Han vred usigelig sagte med et langt Mellemrum mellem hvert Knirk, indtil Laasen pludselig sprang op noget uventet stærkt.

De saa forskrækket paa hinanden; men alt lod til at forblive roligt, og gjennem Dørglytten saa han Vuggen med det blaa Forhæng over til halvt midt paa. Der vistes ikke andet end lidt af den ene Haand, der laa halvknyttet med Tommelfingeren fri fremskudt paa Teppet. Det var, som den sov den ogsaa ...

Den blev for fristende. Det hjalp ikke, at Alette gjorde Miner. Det maatte gaa an at gaa paa Tæerne hen og kige bare lidt paa ham.

Om Jakob ikke kunde dy sig for at røre ved den lille rødtoppede Tommel- og Pegefinger, som strittede slig uskyldig hver sin Vei, eller det var Vuggen, han kom til at støde an i, saa Alette virkelig ikke, og det samme kunde det være.

„Der kan Du se, Jakob!" hun bøiede sig rask over Vuggen og tog den lille op, som var vaagnet og begyndte at skrige.

Jakob stod der og følte sig som en Forbryder.

„Jeg kunde ikke for det, ser Du, Alette! Skal jeg rope paa Barnepigen?"

„Nei, luk bare Døren! — jeg vil ikke, hun skal høre, han er urolig, ellers har jeg hende herinde igjen. Jeg er rent pint, hvergang jeg ser hende ta i Barnet, og jeg kan jo ikke nægte hende det heller ... Men Du véd ikke, hvor jeg har ligget og ærgret mig ved at se paa, hvordan hun stelte med Gutten. Bare, hvordan hun tar i ham, Du, saa haardt, som hun rykker og slider i ham, — ikke Spor af Haandlag! — jeg er rent ængstelig for, at hun skal røre ved ham."

„Saa siger vi hende op, gir hende kort og godt hele Halvaarslønnen og faar fat i en anden paa Flekken."

„Aa nei, hun gjør jo saa utrolig sit bedste, og holde af Gutten gjør hun ogsaa. Jeg tror, hun er jaloux paa mig, Du, for det er, som hun ikke taaler at se, at jeg har ham selv, og jeg er da virkelig Mor for ham ... Nu skal Du se, han sover" ...

„Jeg skal da ikke saa meget som røre ved ham Alette, jeg skal da faa" ... bøiede han sig over Vuggen.

„Der hører jeg, de kommer med The til Dig i Stuen, Jakob. Aa, støi nu ikke i Døren, er Du snil." —

Jakob fik knap Tid til at drikke Theen og læse de Breve, der var indløbet under hans Fravær, før Pigen stak Hodet ind af Døren og meldte, at nu var de komne igjen de Folk, som havde søgt ham paa Kontoret før idag.

„Vis dem bare ind, jeg er der straks."

Han var med Liv og Sjæl inde i Forretningsmøllen. Det var en Tanke, han i sit inderste Hjerte haanede, den, at en Mand ikke skulde kunne arbeide tolv Timer om Dagen og, om det kneb, Natten med. Tingen var overhovedet at faa noget at bestille, saa skulde det altid bli ekspederet. For sit

Vedkommende saa han ingen Grund, hvorfor han ikke ganske alene skulde klare alle de Stedets og Distriktets Forretninger, som nu fordelte sig paa fire, fem Sagførerkontorer.

Han var paa det sidste blevet lidt magrere og hidsigere i Øinene; der var kommet noget vist mere udfordrende dobbeltlunt i Smilet, og han havde altid Fart i Frakkeskjøderne ...

— Det var saavidt, han ikke vækkede den lille, naar han sent om Aftenen kom ind fra Kontoret.

Men saa sørgede Gutten til Gjengjæld for at holde baade ham og Alette vaagen om Natten. Han havde akkurat fundet paa den Tid at skrige paa, — taug saagodtsom hele Dagen; det var, som han havde regnet ud, at det da ikke var ubeleiligt nok. Han vilde ha, at nogen skulde bryde sig om, at han skreg, den Karen!

Det var en gammel Vismand, de havde faat, paastod Jakob ... „se bare den svære Panden, Alette! og dette erfarne Drag ved Kjæverne, Du. — Han véd ikke, om det lønner sig at være grætten heller ... Ikke Tanke om nogen Sønnefølelse for mig, det er Dig, Knægten vil ha fat i. Det er vist bra Villie i ham, — se, se, hvor han trodser med Armene. Det er til Dig, han vil" ...

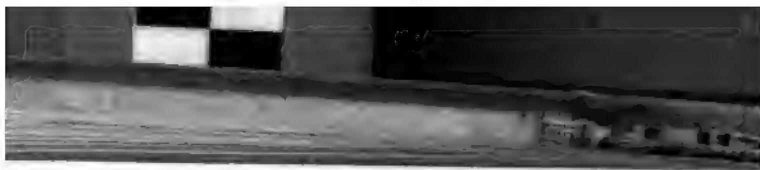
Og saa holdt Gutten paa Nat efter Nat, saa det tilslut blev aldeles at udpine Alette, som maatte gaa der med ham.

Hun byede og sang. Han havde aldrig trot, Alette kunde saa mange Barnesange. Der kom de, den ene Stumpen efter den anden; og hun vidste at lægge en søvndyssende Opium i Stemmen, saa Gutten maatte gispe; — og Jakob gjorde det da ogsaa selv, mens hun svævede der ved Natlampen.

Men se, om han ikke begyndte at skrige igjen! ...

Alette blev baade bleg og medtaget af al denne Nattevaagen; det begyndte at gaa paa Helsen løs.

Og saa ondskabsfuld, — det var altid netop, som

hun holdt paa at faa Blund i Øinene, at han fandt for godt at bryde løs, — rent ud, som han bare skulde ligge og passe paa ...

Saa maatte Letta op igjen.

En kunde næsten komme til at hade Gutten, han havde jo den rene direkte Hensigt at dræbe Moderen!

Vysse vysse, gik Vuggen; men han lod sig nok ikke nøie med det, den Herren; han vilde op, han, byes i Armene! ... Og der gik Alette igjen og sang næsten graatefærdig overdøvende ham. Det var fjerde Gangen nu paa én Nat, — og ude af det røg Jakob op:

„Laan mig Gutten, Alette! Jo, hører Du, gaa hen og læg Dig en Stund, saa skal jeg prøve. Du skal se, jeg skal nok faa ham til at sove jeg" ...

Det var som Fyren studsede ved den uventede nye Hvileplads, han fik. Han taug næsten straks, lukkede Øinene, og det saa virkelig ud, som han sov. Men, da Prøven skulde gjøres ved at lægge ham ned i Vuggen, satte han pludselig igjen i paa en frisk.

„Det nytter Dig ikke, Jakob," reiste Alette sig halvt i Sengen.

„Sov bare Du, Letta. Forstaar Du ikke, han vil ligge i Armen hos mig;" — og saa begyndte Jakob at gaa og bye og synge.

Videre musikalsk var han ikke, men han havde fattet Knebet med efterhaanden at lade Tonen drage sig mere og mere forførende søvnig og vuggeagtig; — og der sov da ialfald Alette! ... Den lille laa aabenbar bare og lurte paa, at han skulde være godtroende nok til at holde op at bye for at vise sig fuldstændig færdig til at ta fat, hvor han slap, — Jakob kjendte ham nu. Og saa drev han paa med Englandsvisen: „Det som skinner vester hist," uafladelig og uafladelig med Gutten tæt varmt ind i Armene en hel Klokketime, til Uhret inde i Stuen

slog tre. Der sov Gutten, der var ikke Tvil om det; og sovet blev der saa af dem alle til Barnepigen kom ind om Morgenen.

„Naa Alette, fik jeg ham ikke til at sove!" —

Følgen af hans Mesterstykke var, at hans musikalsk-hypnotiske Evne maatte tages i Beslag som sidste Middel, hver Gang Gutten var urolig om Natten. Naar han havde reist og arbeidet om Dagen, og saa gik og sang Englandsvisen, kunde han føle sig, som han svævede i Drømme, saa overtræt var han. Men, at Gutten dog ikke vilde sove rigtig uden at have ligget i hans Arme, smigrede ham mere, end han egentlig havde Rede paa selv; den lille drog ham magnetisk, — „for nydelige Fingre nu, han sover, Du Alette!" ...

Medens Jakob klarede Kvæstionerne inde paa Kontoret med en vis leende Sikkerhed, var der et Spørgsmaal inde i Stuen, som mere og mere voldte alvorligt Hovedbrud og tilslut lod til at skulle ende i at blive den rene gordiske Knude.

Gutten skulde jo døbes, og at han skulde hede Johan Henrik — efter Jakobs Far Nr. 1 og gamle Vosgraff Nr. 2, — var ogsaa paa det klare. Men saa, — hvem af Fadderne skulde bære Gutten frem til Daaben, enten Alettes Mor nede i Tønsberg eller hendes Tante Fru Justitiarius? Det blev rent ud et uløseligt Dilemma. Fru Vosgraff ansaa sig for selvskrevet; hun havde sendt en nydelig Daabskjole og meldt, at hun og Vosgraff vilde komme op til Barnedaaben. Og de kunde da umulig heller la Mor staa og ta af Kappen.

Det var en sand Pine at manøvrere med de Breve ...

VII.

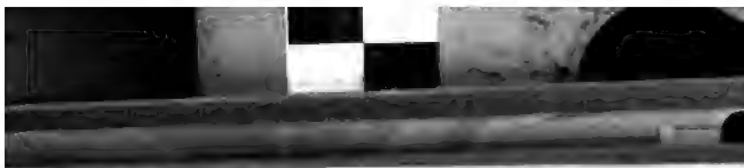
Det havde været en travl Dag, og Kopierpressen havde behandlet en forsvarlig Post, den Jakob selv i sidste Øieblik havde skyndt sig hen for at faa indleveret. Han var endnu udover Aftenen beskjæftiget med at sætte op en vidtløftigere Husleiekontrakt, som skulde underskrives af Overtoldbetjenten og Korpslægen, der begge taalmodeligen sad og ventede, — den første, Leieren, af og til kræmtende ikke rigtig tilfreds med Summen, den anden, Huseieren, smilende fornøiet med den store rundknappede Stok snart under Hagen, snart under Næsen. Det var en lun fællesironisk Forstaaelse af Situationen: Her var de nu i Forretninger fægtende til det yderste hver paa sit, og om en Timestid eller halvanden sad de igjen som gemytlige Makkere ved Whistbordet oppe paa Hjørneværelset i Hotellet med hver sit varme Glas Toddy. Der plirede ved Lampeskjæret en færdig Witz for Anledningen i Korpslægens Mine, én der skulde spilles ud ikvæld.

Jakob havde helt fra Morgenen af gaat med Opmærksomhed og Tanke anspændt og dertil maattet paahøre en Masse unyttigt og vidtløftigt Snak. Han følte Trang til noget at puste ud i, noget der kunde friske op og gi' Afveksling, og det faldt ham ind, at bede Overtoldbetjenten og Korpslægen spise til Aftens hos sig. Det var da nogen, han kunde væve og snakke Politik og le lidt sammen med. Medens Kontorbetjenten renskrev Dokumentet, tog han sig i den Anledning en liden Speidertur ind i Stuen.

Der hang et Uldteppe over en Stol ved Ovnen, og gjennem den aabne Dør lyste det i Sovekammeret; Alette og Barnepigen var netop ifærd med at bade de to smaa.

„Hm, — altsaa Badeaften" ...

Han gik didind. Det var jo et ganske nydeligt Syn at se dem sprælle i Badeballien og finde sig saa

inderlig vel der helt, til de skulde op paa Fanget og tørres, først den mindste, den lille Pige fra ihøst; — hun kom godt og vel uden Skrig eller Indvendinger i Vuggen, og saa Guttemand, der ikke var fuldt saa føielig. Han sparkede og fægtede inde i det varme Lagen og skreg, som han skulde stikkes, da han tørredes i Hovedet med Haandklædet; men lod sig bagefter ganske rolig og tilfreds bære ind i sin lille Seng i Barnekammeret.

Alette tog den lille Kuppellampe, som var hensat paa Stolen ved Badeballien, og bar den ind i Stuen.

Der var noget ved den halvmørke utilstrækkelige Oplysning, den gav, som mindede op for hans lidt saare Humør hans Skuffelse, da han kom ind i Stuen.

„Huf uhyggeligt ... og saa hedt Du," — kom det.

„Ja vi har da havt andet at gjøre iaften; — men vent nu, saa skal jeg faa tændt en ordentlig Lampe til Dig."

Der stod en Barneskammel iveien for ham, og over Stolen ved Ovnen laa endnu noget Tøi.

„I burde ikke gjøre Stuen til Sove- og Barnekammer, Alette; — vi maa jo ha den fri, om der kommer nogen," piblede Utaalmodigheden igjen frem ... „Der ligger en Strømpe der henne paa Gulvet!"

„Aa Guttemands, — Jakob! Vil Du kanske ikke, han skal ha Lov til at miste en Strømpe? ... Du mukker nu vel ikke mod ham?"

„Det blir saa uordentligt, Du ... ellers saa" — fulgte det mildnende.

Det var Tonen i Ordet uordentlig, der kom til at saare hende:

„Ja der kan vist være et og andet i Veien her, naar Du ser vel efter," — sagde hun, medens hun klippede og rettede paa Lampevægen, før hun satte Glasset paa ... „man har lidt at gjøre her ogsaa, ser Du."

„Kjære Alette, Du véd da, at Du kan ta al den Hjælp, Du bare peger paa, vi har jo Raad til det. Du behøver bare at sidde inde i Stuen og kommandere og la dig opvarte."

Det blussede op i hendes Øine; det var, som de Ord havde en særegen Evne til at forarge hende:

„Tak, jeg véd jo, Du synes, Du rigtig overvælder mig nu ... Vi blir bare Biting for Dig herinde i Stuen, Jakob! Du gaar i dit, Du, — Forretninger, Forretninger" ...

„Ja naturligvis, Bagateller, som vi helst burde skyve fra os! — Kan jeg mere end by' Dig al den Hjælp, Du bare er istand til at optænke, bære Dig paa Hænderne."

„Aa, Du kan by' lidt mere, Jakob, ... lidt af Dig selv!" — kom det presset. „Det var ikke saa før. Du kan tro" ...

„Se saa, se saa! Jeg mener virkelig, Du vil, jeg skal korte Kontortiden og slaa Harpen," udbrød han utaalmodig. „Her kom jeg ind ganske træt for at spørge, om jeg kunde be Toldbetjenten og Korpslægen til Aftens" ...

„Det var da ogsaa en Aften at vælge, netop en af de to i Ugen, jeg bader Børnene! Jeg maatte desuden aldeles klæde mig om."

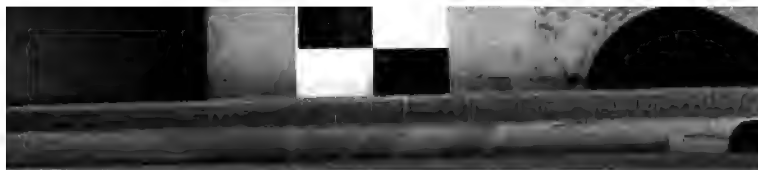
„Nei nei, der er naturligvis ikke Tale om at be dem heller — nu! ... Jeg faar gaa ud paa Kontoret igjen og se til at bli dem kvit."

„Men, Du Alette," — sagde han og saa paa Uhret. „Klokken er alt over otte; jeg synes, det skulde være paatide at faa Aftensmad."

„Du véd, hvad der har været i Veien; men nu skal det snart bli, skal Du se, kjære Ven, — bli nu ikke utaalmodig" ...

— Kontorlampen var næsten nedskruet, og Jakob gik derinde og fløitede og ventede. Det lod til at skulle trække ud ...

En af Børnene skreg derinde ...

„Og den Fornøielse at gaa her og vente kan jeg risikere to Gange i Ugen," mumlede han sulten, træt og kjed.

Faa mig noget ordentlig tillivs, — en god Beaf og et Glas Toddy sammen med Tolderen og Doktoren deroppe ...

„Hm, hm," — han saa igjen paa Uhret og gjorde et Par utaalmodige Sving paa Gulvet.

Lidt efter stod han med Huen paa og i Overfrak i Døren til Kjøkkenet:

„Sig til Fruen," lød det kort til Pigen, „at jeg gaar op i Hotellet iaften." —

Alette var endelig efter et Ophold med Gutten naat saa langt, at hun kunde slaa Speilæggene i Panden; de skulde bæres varme ind paa Assietten; — det blev sent for Jakob! — Pigens Besked stansede hende netop, som hun havde slaat Knæk i det første.

Hun blev staaende og ballancerede Blommen over Spilkummen fra det ene Skal i det andet, medens Æggehviden randt. Det varede egentlig lidt, før hun forstod det ...

Jo, han havde havt Huen og Frakken paa, stadfæstede Karen.

Det var i Begyndelsen omtrent, som han skulde ha sat sig i Vognen og git sig til rent at kjøre fra hende, — saa der stod hun ... Uden videre gaat!

Hun slog ikke mere end det ene Æg i Panden og vidste, hun alligevel stegte ét for meget ...

„Dæk ikke, — jeg kan faa Theen iskjænket herude, Karen. Aa nei, — ikke Assietten med Kjødet ... Jeg har nok med lidt Brød og Smør."

Hun trak Stolen lidt paa skraa hen til Kjøkkenbordet, medens hun drak Theen, og aarkede næsten ikke at række efter noget nu, det stod der med slig Uhygge over sig, forladt og vraget.

Efter den første Overraskelse tog Harmen hende.

... Ikke saa meget som selv komme ind! — il-

trede hun sig op, — bare kort og godt lade sige, at nu var han gaat, — rigtig udtænkt! Han vidste, hun skyndte sig alt, hvad hun aarkede, med Aftensmaden ...

Hun stod længe ved Vinduet i Stuen og fulgte Skimtet af den oplyste øverste Etage oppe i Hotellet.

Havde hun det da saa morsomt — hun gik der alene og strævte og stelte, og han bare keg ind imellem glemsk og forretningstræt ...

Hun kastede sig hen i Sofaen med Puden under Kinden.

Virkelig ville fornærme mig saa! — Kanske han vilde vise, han var Herre i Huset? ...

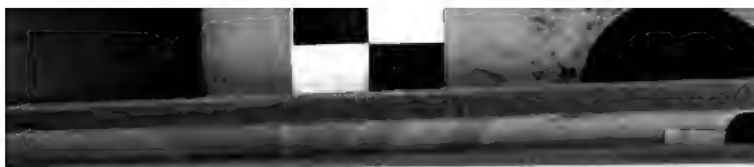
Der gjærede i hende en ubevidst irriteret Følelse af at være budt Stigen fra Elskerens sværmende blinde Uendelighedsord ned til et praktisk Forhold, — Ægtemanden, som kunde forlange Aftensmaden paa Klokkeslettet!

Hun laa og stirrede ind i Jakobs Forbrydelse, til det blev ganske koldt i Stuen. Hun vidste næsten ikke, hvordan hun kunde bli god paa ham igjen . . .

Medens hun langsomt klædte sig af, kom der adskillige bittre Ting op i hende ... Hun skulde bare gaa ud til nogen hun ogsaa! — overlade alt til Pigerne; bare ta Hjælp! — Det var ikke værd at bry sig hverken med Guttemand eller Lillemor mere! ...

Hun laa og ventede og hørte efter hver Lyd, om det skulde være ham. Der laa en Beslutning over hende, som ikke varslede Jakob netop nogen let Vei til Solsiden igjen; han skulde finde hende ganske kold og rolig.

Hun maatte have sovet en god Stund, da hun vaagnede ved, at det gik sagte i Døren. Han bevægede sig saa forsigtig lydløst, han kunde, paa Taa for ikke at vække den lille i Vuggen, medens hun

laa og lod, som hun sov og fulgte Skyggen af ham fra Natlampen.

Han bøiede sig varsomt over Sengen.

„Sover Du Alette?" prøvede han.

Da han intet Svar fik, begyndte han sagte at smaafløite; men tog sig straks igjen.

Saa hummede eller brummede han lidt, medens han trak af sig Støvlerne, som til noget morsomt, han tænkte paa ...

„Alette, sover Du? — virkelig?" ...

Skyggen skraanede, som han lyttede —

Javist sov hun; Pusten droges jevnt og hørligt.

Nu kom han sagte og stak Hodet ned imod Vuggen, der stod saa nær ved hendes Seng, at hun kunde naa i den med Haanden.

Det blev ellers ikke saa let at holde Rollen. Hun kunde ikke taale Kjærtegn af ham nu; og han stod og saa paa hende og kyssede hende forsøgsvis paa Panden, før han gik hen og lagde sig, som han dog kunde have en Tanke om, at det alligevel ikke hang saa rigtig sammen med den Søvn.

Mente han virkelig at lægge sig til at sove uden nogen Forklaring! ... Hjertet bankede stærkere og stærkere i hende, saa hun næsten selv kunde høre det.

Hans Aandedrag blev regelmæssigere og regelmæssigere.

Endelig satte hun sig sagte op. Hun bøiede sig over ham saa godt, hun kunde skimte ved Natlampen.

„Jakob!" lød det halv bønlig, og hun lagde Haanden varsomt hen paa ham.

Men Jakob sov allerede fast og trygt paa sin slette Samvittighed.

Hun maatte græde ud sin Sorg og Skuffelse, og Taarerne randt modige hede, der hun sad. Hun lagde Hovedet hen til hans ...

... Det lette lille Kys ... Hvor hun angrede, at

hun ikke var vaagnet, — ladet, som hun vaagnede, — og havde slaat Armen om hans Hals ...

— — Hun vækkedes den næste Morgen ved, at Jakob ivrig spurgte Pigen, hvad Klokken var.

Billedet af Forurettelsen fra igaar vaktes med frisk Styrke ved at se ham saadan skynde sig i Klæderne bare i fuld bekymret Tanke paa Forretningerne. Naturligvis, — hvad der vedkom hende, var ingenting mod det!

„Naa da, Alette, mærkede Du virkelig ikke, at jeg kom inat. — — Aa naa, snik snak, Du er da vel ikke vred paa mig, — fordi jeg gik igaaraftes! ... Der var ganske morsomt Du ... og jeg har sovet som en Sten dybt paa Havsens Bund. Har den lille skreget? — Ikke? —

Fornærmet? ... Tøv! — Sludder, siger jeg Dig ... Nei skal vi nu ha Scener! ... Jeg har bent ud ikke Tid, Du. — — Det er ret, sæt Kaffeen ind i Stuen, Karen! — har hele Kontoret paa mig og maa ha klaret af et Indlæg til Klokken ti. — Brug nu Forstanden. Vil jeg Dig noget ondt? Vil jeg vel Mama noget ondt, Lillemor? — Der kan Du høre, Letta! Kan Du være saa barnagtig urimelig ... Ikke svare mig et Ord. Jeg maa sige, Du forstaar virkelig at gjøre Dig behagelig," endte han pludselig hidsig, — „og faa en Myg op til en Elefant. Jeg har bare slet ikke Tid, Du!" Han tog haardt i Døren og skyndte sig ind paa Kontoret.

Han gik virkelig, idag ogsaa ...

Det var første Gang de havde lagt sig til at sove uden at sige Godnat og være Venner. Hun havde aldrig trot, saadant kunde hænde.

— Det var en sneglende lang Formiddag, og Jakob viste sig ikke.

Han kom rask ind til Middagen. Minen overmaade freidig, rigtignok med et Snarkast i Blikket over Brillerne paa hende, for at se, hvordan det stod.

„Kjødsuppe med Boller! — deiligt. — Aa jeg er saa sulten, — havt Folk paa Kontoret i hele Formiddag."

Alettes stille forbeholdne Væsen skulde just ikke opmuntre til at gaa videre; og han begrov Fortsættelsen i en ivrig Spisen af Suppen.

„Ønsker Du mere?" kom det, da han hastig havde tømt Tallerkenen.

„Tak nei. — Og Steg, Du! det var bra" ...

Hans Glæde i Maden var aabenbar ude af Stand til at fænge. Der blev taust igjen, medens hun pligtskyldig blid rakte ham Sauceskaalen og alt Tilbehør, det ene efter det andet.

„Udmærket!" hævdede han tyggende den engang gjorte Begyndelse ... „Men kjære, spiser Du ingenting, — denne deilige Steg? — Syltetøi véd jeg nok, Du tar;" han skjød Assietten hen til hende.

Det sidste forvovne Forsøg blev uden Virkning, og han sad en Smule raadløs, medens Gaffel og Kniv gjorde desto stærkere Støi paa Tallerkenen for at antyde, at han sad i Skynding.

„Burde Du ikke se til at komme Dig ud en Tur idag, saa vakkert Vaarveir, Du! — det vil opmuntre Dig, Alette," sagde han, da han var færdig og lagde Kniv og Gaffel ned.

„Tak, jeg har det da saa tilstrækkelig muntert, som jeg har det; det maa Du da se."

Han reiste sig og skjød Stolen under Bordet.

„Det er ret, Jakob, — gaa Du!"

„Du maa da forstaa, jeg har travlt."

„Jeg skal prøve at vænne mig til det," lød det tonløst.

„Vænne Dig til? — hvad?"

„Du havde ikke travlt igaaraftes, Jakob; men Du havde dog Hjerte til at gaa fra mig, — og siden lægge Dig uden saa meget som at sige et godt Ord til mig."

„Du sov jo."

Aah! —

Han fik et knusende foragteligt Blik, skjønt hun dog ikke fandt for godt at indlade sig nærmere paa dette.

„Du sov naturligvis ikke. Jeg siger, Fruentimmerne er underfundige."

„Ja vær Du morsom! — Du bare gaar din Vei Du, naar her er lidt kjedeligt."

„Naturligvis gaar man sin Vei, naar det er kjedeligt. Du sørger snart for, at jeg gjør det samme idag igjen!" brød han utaalmodig ud, — „gaa der og lumre, saa jeg ordentlig er ræd for Dig ... Fordi jeg slæbte mig her igaaraftes sulten og træt og ikke vidste, hvor jeg skulde gjøre af mig."

„Aa — Jakob, tror Du ikke, jeg nogengang kan være træt ogsaa;" — hun saa helt bort og begyndte at tage Tallerkenerne af Bordet; „jeg gaar her i det samme hele Dagen og vysser og bærer og synger."

„Rigtig Pøit af Dig, Du! — Neimæn, om jeg havde ventet det, — næsten ikke til at svare paa. Som jeg ikke faar baade bysse og synge og bære Jer allesammen med Kontoret," — han spankulerede hastig med Hænderne stoppet i begge Lommer henover Gulvet ... „Jeg er en Egoist naturligvis," — vendte han sig med ét og blev staaende paa langt Hold ... „en stor Egoist, som aldrig tænker hverken paa Dig eller Børnene — nei skulde jeg bry mig om dem!" sang han op i Stemmen.

„Aldrig havde jeg aarket at sove fra det hele, naar jeg vidste, at Du laa der og var bedrøvet og havde det ondt, det véd Du, Jakob; — jeg havde nok kommet til Dig jeg, Du!" Taarerne perlede hende i Øinene, medens hun nærmede sig ham.

„Aah! vilde jeg da noget andet? — men Du lægger Tryk paa mig, hindrer mig, stopper mig, gjør Du, — et rent utaaleligt Tryk, siger jeg Dig ...

Jeg gaar jo rent, som jeg har gjort noget galt," begyndte han at ase sig op.

„Fordi jeg plager Dig med at længes efter Dig om Dagen" ...

„Ja det er sandt, jeg er jo saa langt borte, hele Gangen og Kontoret ... Hvad?" klappede han hende, „synes Du ikke en Kone med to Børn bør være lidt fornuftigere."

„Du træffer saa mange Folk hele Dagen, Jakob! men jeg gaar her alene bare i mit, jeg," klagede hun.

„Kjære Dig Letta, dersom Du vidste, hvor gjerne jeg skulde overla Dig dem!"

... „Og naar saa Du ogsaa blir borte eller gaar der distræt" ...

„Ja, ja, ja, kjære Vennen min ... Men skal vi begynde med det nu?" lød det bønlig, medens han strøg hende over Kind og Hoved. „Jeg har ikke Tid Du," forsikkrede han. „Aa ja, aa ja, stakkars min, Du har det nu vel ikke saa godt. — Men Du skjønner da, at jeg har forrykende travlt, Alette!" brast det ud.

„Saa saa, saa saa, Barnet mit," tog han sig igjen føielig trøstende.

... „Men nu maa jeg paa Kontoret, ser Du," prøvede han uendelig blidt.

„Vær nu ikke saa — rent — sørgelig — Du!" nikkede han et Par Gange opmuntrende i Døren ...

Den sidste Opfordring havde Alette ikke saa let for at efterkomme, der var noget inderlig forargerligt ved den. Ikke en Anelse af Forstaaelse! Han gik i sit, og hun i sit ...

— Hun havde endelig slaat sig til Ro ud paa Eftermiddagen og sat sig til at strikke paa en Uldklokke til Lillemor, da Jakob kom ind igjen fra Kontoret.

„Jeg er vist urimelig Du," kom han hen til hende; — „skjønner mig slet ikke paa, hvordan Du

har det. Jeg tror virkelig, Mandfolk er nogle store Skarn."

„Siger Du nu det," sagde hun glad.

„Af Naturen, — bare af Naturen ... Men jeg er kommet til at tænke paa det i Eftermiddag. Du gaar virkelig her alene og kan ikke andet end bli' i daarligt Humør stakkar. Du har Ret, siger jeg Dig, Letta!"

Hun reiste sig med ét og tog ham om Halsen:

„Kjære Dig, — Gutten min!"

Han trykkede hendes varme nervøse Skikkelse til sig ... „Har jeg da nogen anden end Dig, Alette?"

„End jeg da, Jakob! — end jeg da," klyngede hun sig lidenskabeligt op til ham. „Jo vi skal være sammen" —

„Saa har jeg tænkt, ser Du, Letta, at Du trænger lidt Selskab, — nogen, Du kan ha om Dig, — be op til Dig nogen af dine Kusiner eller Veninder for Sommeren — eller, om Du vil, Vinteren med; vi har jo Plads nok.

Hvad? — liker Du det ikke? Du ser saa paa mig ... Men var det saa dumt da?"

„Aa nei, — nei Du," kom det langsomt som revet ud af en Illusion; — „det kunde kanske være nok saa ... nok saa morsomt."

„Naada, — hvem?" nødte han.

„Det maatte da være min Kusine Konstance Kiønig," funderede hun.

„Javel, javel, hun er jo baade hyggelig og kvik i Brevene ... Saa tar Du Pennen og skriver straks, — ber hende komme jo før jo heller!" —

VIII.

Konstance Kiønig havde været hos dem nu alt i en Uge. Hun havde sit eget nette Værelse, ud-

styret med Alettes alle mulige Hensyn — ogsaa til at hun skulde faa sin Frihed til at være alene, naar hun vilde, og læse, skrive sine Breve eller tage sig sin magelige Ro. Hun havde været ude som Lærerinde i seks, syv Aar og var nu taget hjem til sin Mor for at hvile ud en Tid, — hvad der havde foranlediget Alettes Indbydelse.

Det var to ganske forskjellige Maader, de havde at se Folk an paa, Alette og Konstance, endda de begge havde svært Sans for de morsomme Sider. Der var det nu for Eksempel Krabbe, som Alette først havde udleveret saa galt, som det bare gik an, men som hun nu tilslut alligevel vilde holde paa, medens han for Konstance blev den bitterligste Husdot af et Menneske, der nogensinde kunde faa Nathuen over Øine og Ører. Nei, — da var Fruen at foretrække; — praktisk og flink og dygtig ...

... „Du Alette," forhørte Konstance fortrolig, — „I kommer da ud engang imellem?"

„Aa ja saamæn" —

„Det er bare det, som undrer mig, I har da ikke været borte én eneste Aften, medens jeg har været her."

„Du synes, her er langsomt og kjedeligt?"

„Nei jeg! — Men for Dig, Alette" ...

„Ser Du, Jakob har saa liden Tid, han er mangengang ikke færdig paa Kontoret, før sent om Aftenen."

„Jakob ja. Men Du?" — kom det prøvende; hun studsede af og til i Øinene, før hun fandt sig tilrette i Huset, — „blir det ikke ensformig og tomt for Dig? Du arbeider jo ikke paa Kontoret."

„Man maa dog være en Smule for sin Mand, — og, naar Jakob" ...

„Ja saa sidder Du hjemme og er til for ham."

Alette gjorde et rapt Kast paa Hovedet. Der var lidt i Tonen, som hun nok kunde havt Lyst til at opholde sig ved. Men nu kom Barnepigen med

Lillemor klædt paa Armen til at gaa ud, og Guttemand skulde med. Han sad paa Gulvet midt i en Rude Solskin og sled og bed ufortrødent i Hestehaarshalen paa sin Træhest.

De kom da endelig afsted ud gjennem Gangdøren; og de to Damer var igjen inde i Stuen, Alette ryddede op Leger og Tepper efter Guttemand, medens hendes Veninde sad henne i Gyngestolen smaavuggende og halvt liggende, som det lod, blot beskjæftiget med at se paa sine smukke Fingre. Af og til gled der et Blik over dem hen paa Alette:

„Saa deiligt det var ude, Du!"

„Ja jeg tænker, Børnene skal ha godt af det."

— „rent Sommerveir. — Men har Du egentlig noget at passe paa herhjemme nu da, Du ... Skulde vi ikke gaa os en Tur? — og end om vi iaften gik op til Apothekerens, saa gjorde vi af det Besøg. — Fruen bad os jo saameget, da hun var her indom forleden."

„Ja — men Jakob, ser Du ... han kan jo ikke gaa her alene hjemme."

„Himlen bevare mig fra at bli gift og være til for nogen, Du! Jeg du'de aldrig i Evighed til det. Der sidder din Mand paa Kontoret og er til for Dig, og herinde sidder Du og er til for ham."

„Vi gaar da mangengang ud sammen, véd Du ... og saa forhippet faar da virkelig ikke en gift Kone være paa at more sig!" lød det lidt affeiende og ikke uden at lade føle sin gifte Værdighed foran den ældre Kusine.

„Du er tre, fire og tyve ... Blir man saa adstadig, naar man er gift, Du! — saa det ikke engang kan falde Dig ind at gaa en Tur alene, naar det er sligt Veir ... Sig mig, I har jo Hest og Trille — og Gut?"

„Jamæn har vi saa! — Og vi bruger den ogsaa; men Jakob er jo noksaa kjed af Kjøring, kan Du begribe, — alle Forretningsreiserne" ...

„Tænk, om han stak Hodet ind i Stalden og saa, den var tom; han skal jo ikke bruge Hesten idag ... Jeg har faat saadan græsselig Lyst paa noget, Alette! — bare at se Jakobs Ansigt, naar vi bad om Trillen til at kjøre ud i Eftermiddag. Vil Du, at jeg skal be ham?"

„Tak, jeg kan gjøre det selv. Du tar ellers meget feil, hvis Du tror, jeg ikke faar den, blot jeg peger paa den. Hele Spørgsmaalet er bare, om jeg selv vil det."

„Om Du vil ja, — — Du har nok grundig forvænnet ham."

Alette var lige efter inde paa Kontoret og kom tilbage fulgt af Jakob, som viste sig yderst forekommende ... Det var hans Feil, rent galt af ham, at han ikke havde tænkt paa at byde Konstance Vogn før; den stod naturligvis til Tjeneste, naarsomhelst hun blot vilde nævne det med et eneste Ord. Det var overhovedet aldeles uhyre, hvor den stod til Tjeneste.

Den blev spændt for under hans ivrige Omhyggelighed, og selv hjalp han dem, — den vævre askeblonde Kusine først, — op i Vognen ...

Hvor de vilde kjøre hen? Bevares, han indlod sig ikke paa den farlige Ting at give nogetslags Vink eller Raad; de var jo selvstyrende Damer ... Jo da, han skulde hilse Lillemor og Guttemand, naar de kom hjem i sin Ekvipage!

Afsted rullede de, medens han stod paa Trappen og med en vis Tilfredsstillelse sammenlignede sin Hustrus smukke mere stilfulde Skikkelse under Parasollen med Kusinens djærve raske lavere. Han tog Brillerne af og gned dem med et lunt Dobbeltudtryk i Smilet ...

En saadan Kusine har aabenbar kun Idé om Rettighederne ...

Slig ohne weiter at behage Hest og Vogn for Døren, — om det netop kan være holdbar Husskik

i Længden, det ... Gad vide, hvor længe hun har staat paa de ni og tyve, som hun siger ...

— Han var adskillige Gange fremme i Kontorvinduet og keg og saa ud om Eftermiddagen; det varede nok saa længe, inden de to Damer kom hjem ...

Han sad som ivrigst neddukket i et Indlæg, som han haabede paa at kunne faa færdig endnu til Aftenstid, da han hørte Vognen udenfor. De lo og snakkede i Gangen, og saa stak Alette, endnu i Hat og Kaabe, Hovedet ind:

„Her er vi. Du kan tro, vi har moret os, Jakob!"

Hun var endnu med det friske Veir om sig henne hos ham ved Skrivebordet og kyssede ham varmt to, tre Gange. „Du kommer nu vel ind ... Véd Du, om Lillemor har været snil?" spurgte hun hastig og var igjen ude af Døren.

Det var som en ny Passage i den vanlige Husgjænge, denne Fart af Hustruen saadan ud paa egen Haand; og han sad igrunden ganske nysgjerrig efter at faa vide, hvordan de havde havt det.

Men saadan straks at fly ind; — man fik da pine dem lidt ...

Der blev rent livligt inde ved Aftensbordet. De to havde kjørt en lang Tur den smukke Vei langs Elven og paa Hjemveien gjort et Par Visiter, som endnu bølgede dem i Blodet. Og, medens Konstance opvartede med sit friske ny Øie baade paa Egn og Mennesker, sørgede Jakob og Alette tilstrækkelig for, at hendes mangelfulde Viden blev suppleret.

„Sig mig, Hr. Sagfører," tog hun i, — „De synes nu vel, vi har raset begge to i Eftermiddag; — at Hesten har kjørt lybsk fra Stalden og Deres Kone fra Huset?"

„Og Du kan tro, vi har moret os," bestyrkede Alette.

„Forsikkrer Dig, Alette, Du kom saa ny og frisk

ind til mig paa Kontoret, som Du havde været i Amerika," erklærede Jakob.

„Hvad, — er hun virkelig kjedelig ellers, naar hun er sammen med Dem?" kom det maliciøst. „Jeg begynder forresten at tro, at Du alt har skjæmt din Mand ganske ordentlig ud, Alette. Det skulde være mig, som havde Hest og Vogn!"

„Ja da kom der nok Fart! Sig mig, vilde De ta Manden med ogsaa da?" forhørte Jakob.

„De mener, der skal absolut en Mand i Vognen; det er dog Hesten, som trækker. — Men De kan tro, de gjorde store Øine hos Grüners, da de saa Fru Mørk uden at være heldet op til sin Ægteherre. Det var, som de ikke rigtig trode, Du kunde staa alene, Alette! Bevars, hvor saadanne Koner gjør sig benløse ... Det vilde vist være Dig en forfærdelig Tanke, om Du skulde gaa ud en Aften alene."

„Ja der er igrunden noget i det; jeg vilde synes, det var noksaa uhyggeligt."

„Nei, vilde Du?" spurgte Jakob overrasket.

„Jeg er saa underlig uvant til at være bare mig, ser Du ... jeg kjender godt, jeg er blet lidt generet."

„Nei, stakkars Dig, er Du virkelig det? Saalænge har Du vugget og byet, til Du begynder at bli menneskesky" ...

Han faldt i Tanker, og der skjød et Blik over Themaskinen hen paa hende:

„Jeg mener, vi faar øve og hærde os op til at være sammen med Folk igjen, jeg — som Romerne gjorde med Cimbrerne og Teutonerne ... Hvad Alette? Lad os nu begynde med et Velkomstselskab for Frøken Konstance imorgen eller iovermorgen, — bare saa fort, Du kan. Jeg tviler ikke paa, at det vil drage Konsekvenser, saa vi faar Indbydelser baade hid og did — især nu, vi har en Nyhed som din Kusine at angle med."

Forslaget vandt ubetinget Bifald. Der kom en

livlig Forhandling om Udvælgelse af Gjæster, medens Theen og Smørrebrødforsyningen fornyedes med en Appetit efter Turen, som Jakob ikke kunde nægte sin Beundring.

„Nei nu maa vi engang gaa fra Bordet!" sluttede Alette; hun skulde ind og faa Børnene tilsengs.

— Klokken blev nær halv ti, før hun igjen naade til at komme ind i Stuen.

„Men, kjære Jakob, er Du ikke gaat paa Kontoret?" udbrød hun forbauset. „Lampen staar der og brænder."

Jakob drev paa Gulvet i ivrig Passiar med Konstance.

„Sluk den bare, Alette; det blir saa alligevel ikke noget af med Arbeidet iaften.

... Og saa anlægger De Deres Sparepenge i en Livrente?" fortsatte han interesseret.

„En enslig Pige, som jeg, staar anderledes paa egne Ben, naar én véd Fremtiden sikkret."

Hun sad i Gyngestolen med Nakken mod Trøsteren, og i det lyse blonde Ansigt grov der sig et Par Smilehuller, naar hun bøiede sig frem og snakkede ivrig, som neppe havde synderlig med Erotik at gjøre.

„Tja—tja," lød det betænkt fra Jakob — „jeg har jo ogsaa lagt op lidt Penge ... og har ogsaa havt mine Anfægtelser om, hvor jeg skulde gjøre af dem. Og jeg er kommet til det, at man faar ha Tillid til og flyde paa Forholdene i det Distrikt, man virker i, — tro paa Skogen ... Hvad, Frøken Konstance, der er dog lidt Ræson for en Forretningsmand i det?"

Alette stod lidt og hørte paa ... De snakkede virkelig for fuldt Alvor om Forretninger.

„Og saa har jeg gjort en liden Begyndelse og kjøbt et Par Skogparceller. De kan staa og vokse. Det er ogsaa en Sparekasse."

„Nei mæn, Jakob! — og det har Du ikke sagt mig. Saa vi virkelig eier to Skoge Du?"

„Ja saamæn, — det er to Gange tusind Kroner, jeg har liggende ved Siden af Bervens Skog ved Vestaaen. Og faar jeg samlet lidt Penge til udover Aaret, smelder det større i. — De ser paa mig, som De tænker, jeg er Spekulant, Frøken Konstance! — nei, vær De rolig. Men lidt, — lidt maa man dog sætte paa et Kort, skal der være Udsigt til at vinde noget, — hvad siger De, Frøken? — Ellers kan man jo ligegodt lade Dem staa i Banken" ...

Spørge Konstance om saadant! undrede Alette med en lidt rask Reisning paa Nakken.

... „Der faar være lidt Veir i Forretningen, — lidt Peber og Salt paa Indlæggene, — saa Skogen kan staa og suse med lidt Fremtid ... gi' Tømmer til et Hjem ...

Alette sad og stirrede paa ham. Saadan havde han aldrig snakket til hende. Det var ganske nyt for hende, dette om deres eget ...

Samtalen vedblev meget livlig om Skogen og om, hvad der var Hazard og hvad kun en fornuftig Tillid til det Distrikts Forholde og Liv, man levede med i.

Jakob talte sig ganske ivrig, og Konstance, der ikke havde saa lidt praktisk Skjøn fra de forskjellige Steder i Landet, hun havde været, holdt Emnet varmt med sine interesserede Bemærkninger.

Det Lys, Konstance endelig tændte for at begive sig ind paa sit Værelse, fik staa og brænde et godt Stykke ned, før der blev Alvor af at bryde op.

Alette fulgte hende ind, som hun pleiede; men blev der mod Sædvane kun ganske kort.

„Virkelig Vet i hende, Du," erklærede Jakob oprømt, da hun kom ind igjen, — „sund Forstand!"

„Jeg blev belært baade om et og andet iaften, jeg ikke vidste før!" kom det fra Alette.

„Ikke sandt? — hun er ganske morsomt interesseret for et Fruentimmer at være?"

„Og Du har heller ikke havt saa svært for at være fra Kontoret iaften," lød det lidt knapt.

„Hvad?" ... han saa lidt opmærksom paa hende. — „Hm, nei!" — lo han, „hun kan prate Forretninger, ser Du, og sligt trækker. — — Saa hyggelig Du! — Dersom Du vidste, hvor jeg holder af dette Hjem, denne Stue, denne Kone" ...

„Med lidt Peber og Salt paa ja; sig det kun Du."

„Men det er Dig, som er Sjælen i det, — saa frisk, som Du kom idag. — Tviler Du, Alette?"

„Nei min Ven, jeg tviler ikke —"

„Naa da, — se paa mig."

„Jeg tviler ikke, hører Du; — jeg tror, Du holder af mig."

„Forguder Dig, skal Du sige, — saa rank og høibaaren i alt dit Væsen! — Og nu skal Du saamæn ud mellem Folk og gjøre Dig lidt mere gjældende. Jeg vil, Du skal vise Dig og komme til din Ret; — det er jo rent, som jeg har været en Fangevogter for Dig. — Naa, er det ikke nok? ... Du er saa rar."

„Det er nu ikke saa morsomt, at én altid skal være bare af en høiere Verden heller."

„Se saa, der har vi det! — Er der noget i Verden, jeg lever for uden Jer, — arbeider jeg ikke for Dig, gjør jeg andet end tænke paa Dig og Børnene, og saa —"

Han skridtede i Oprør frem og tilbage.

„Aa ja, jeg skjønner det jo," — tog han sig; „det er min egen Skyld, som har ladet Dig sidde herhjemme alene, saa Du bare har mig at faa Humør paa ... Du maa naturligvis ud mellem Mennesker ... Se bare idag, hvor hyggelig det har været, — — helt til vi blev alene!" kunde han ikke lade være at tilføie.

Han gik ærgerlig ind i Sovekammeret.

IX.

Det var rigtig et muntert livligt Sted, fandt Konstance. Himlen maatte forresten vide, hvad Mesteparten af de Mennesker havde at bestille, for de havde Tid bestandig!

De havde rigtig turet hele Sommeren. Var det ikke Selskaber eller Smaabesøg, saa var det Landturer, og Konstance havde en forunderlig Gave til at faa sat sine Medmennesker i Farten; hun taalte ikke at gaa ledig to Dage, før der den tredie absolut maatte findes paa noget. Snaksom og livlig, raillerende og harcellerende morede hun Folk. Hun var et selskabeligt Talent med skabende Idéer, der undertiden kunde blive besværlige for Værtskabet, men satte Liv i Gjæsterne, og hun maatte derfor kun nødig savnes.

Og hjemme gik saa Snakket og Kritiken over det altsammen lystig mellem hende og Alette. Havde Alette en heldig Sans for de komiske Sider, saa havde den anden det med, at hun altid stak, naar hun var morsom. Livet, der overalt havde paalagt hende mange Hensyn og Fortielser, havde ladet den bittre Braad vokse i hende; og her var hun tilfældigvis kommet i Forholde, hvor hun kunde give en fængslet Tunge frit Løb.

„Sandelig, hun var ingen braadløs Honningbi," erklærede Jakob; „men kvik, kvik var hun!" ...

Og under den Tid isommer, Onkel og Tante Vosgraff var oppe i Besøg, var hun uvurderlig, en ren Frelsens Engel at ha i Huset. Onkels Uro og Tantes Snak, — hun vidste at sysselsætte begge Dele; hun var vant til at leve med alleslags Vægter og Pligt paa sig. Den Kunst at slaa Tonen an med ældre Herrer forstod hun. Og mod Tante! — som hun kunde med et halvt Øie se og beundre, hvad der var dyrebart i hendes Antræk, — og desuden gi

hende sine Vink om Stedets Forholde og Personligheder.

Justitiariusens nød for hver Gang, de var deroppe, med en vis berettiget Stolthed mere og mere den øiensynlige Fremgang i de to unges Stilling paa Stedet.

„Isandhed et heldigt Talent, han tjener minsæl bedre end en Statsraad" ... Det var visse opsatte Personer, der beæredes med denne Justitiariusens intime Udtalelse.

Og Sagfører Mørks Hus var blevet at regne blandt Stedets selskabelige. Der var ogsaa adskillig Forskjel mellem den noget frygtsomme Alette, som begyndte at vise sig ude ivaar, og den friske, anstandsfulde Fru Mørk nu, som under det sedate, passende Fruevæsen maatte skjule lidt af, hvorledes hun morede sig, som lod sig nøde til at danse og to Gange opfordre til at være med i „Enkemand søger Mage", naar Ungdommen legte ude.

Jakob betalte med en vis Tilfredshed de forøgede Udgifter ved den ny selskabelige Maade at føre Livet paa. Og, naar Alette mod Aftenstid viste sig i Kontoret pyntet til at gaa ud og vilde afpresse ham et Løfte om at komme efter saa snart som muligt, og Døren havde lukket sig med et: „Mor Dig nu godt!" kunde der nok melde sig Forestillinger om, at et Slag Kort og en Passiar alligevel ikke var afveien, saa han efter en vel anvendt Timestid kom til at tage en Svip indom Sovekammeret og Børnene for at pudse sig og drage efter.

Han var heller ikke saa lidt forfængelig af at kunne opvise baade et smukt Hus og en smuk Hustru. Det stadige Omkvæd i hans Mund til Alette var, at hun var den vakkreste i Verden; det var en Fryd at se, hvor hun tog sig ud, han vilde aldrig i Evighed ha en anden Kone!

Han sagde det op igjen og op igjen; og det lagde sig virkelig ogsaa et Par Gange som et Pla-

ster paa hendes Ærgrelse over, at han paa Hjemveien om Aftenerne saagodtsom bare henvendte sig til Konstance, naar der skulde tales om noget alvorligere, — om Mennesker og deres Forhold og Affærer deroppe.

Hun kunde ikke lade være at bli saar, da det lod til, at disse Hjemturer fra Selskab hver evige Gang skulde ende i slige Drøftelser! ...

Og, da han saa en Aften, de kom hjem, fik sit varme Udbrud besvaret med et Par forgrædte Øine, blev han ordentlig irriteret og kaldte hende for lunet.

Men det var slet ikke morsomt, at han nu den ene Gang efter den anden gav sig til at sidde inde i Stuen og fortælle Konstance — bare til Konstance! — saa om et og saa om et andet fra Kontoret. Hun kunde ikke for, at Graaden kom hende i Øinene, naar de senere var alene, og da blev han utaalmodig og saa ironisk paa hende over Brillerne ... „Hun var da vel ikke jaloux? — misundte hun hende? — Den stakkars Pige har bare sin usædvanlig sunde Forstand at brillere med i denne Verden ... Vær Dig selv, søten min, — det er tusind Gange mere end al Ræsonneren" —

Der kunde jo ogsaa hænde, at hun selv var ualmindelig nærtagende, hun var slet ikke i det Humør, at det laa for hende at se alting saa let og lyst ... langtfra videre rask om Dagene, nødt til at tage sig det lidt mageligt og, ret som det var, hvile paa Sengen nu udover Høsten. Hun hang lidt tung paa Jakobs Arm; det var jo saa, at Familien igjen kunde ventes at blive forøget. Og, naar hun de sidste Gange havde følt sig altfor utilpas til at gaa i Selskab, havde hun dog gjort det alligevel for at hænge i Sælen og følge Konstance. Hun sad der og saa humørløst med Øinene baade det ene og det andet, hun ellers vilde ha moret sig ved, og maatte drive op alle sine Kræfter for at være nogenlunde livlig.

Til iaften var de igjen udbudne, — vist et nok saa stort Selskab hos Kaptein Böckman.

Hun havde fortiden ikke mere end et Par Selskabskjoler, som passede, og havde tat dem frem nu mod Aften for at finde ud, hvad Pynt hun kunde ha paa dem. Men, da hun skulde klæde sig, var hun virkelig alt andet end oplagt. Hun gik lidt i Skumringen og var uvis; hun vilde vente i det allerlængste med at bestemme sig.

„Hu, tu, tu, — ud i Mørket og Sølen, Jakob!" sagde hun, da han kom ind for at faa Lampen tændt paa Kontoret.

„Tror Du ikke, det vilde opmuntre Dig lidt, Letta min, — Du kan jo la spænde for og kjøre?"

„Det skulde være saa deiligt at faa være alene hjemme en Aften og ligge paa Sofaen og hvile og læse, — — hvad siger Du, Jakob!"

„Ja ja, Vennen min, som Du vil, kanske Du har bedst af det."

„Ja nu skal det være bestemt; jeg hænger Kjolen ind igjen, jeg" ...

— „Konstance, Konstance!" raabte hun ind af Døren til hende. „Du kommer til at gaa alene i Selskab iaften ... Hvad tar Du paa? — Du gaar saa formeget med det samme. Du kan saa godt faa en Kniplingskrave af mine og sætte op Haaret med min ny Sølvpil" ...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — Alette havde gjort sig det hyggeligt den Aften i Sofaen ved Lampen. Guttemand kravlede og legte saa roligt nedenfor paa Gulvet, og hun hørte det nynne fra Barnekammeret.

Det var som en saadan Fred at føle sig alene uden Konstance engang. Og inde paa Kontoret havde hun Jakob; han arbeidede for dem allesammen, stakkar!

Hvor han var glad i dem ... Hun kunde ordentlig se ham for sig med Lampeskjæret over sin rødlig

brune Lug og det brede Ansigt, der var saa levende i Trækkene; han havde en Rørelse ved Kjæven, som han smaatyggede Tobak, naar han tænkte ...

Klokken var nær ni, da han endelig kom ind, hastig, med Lampen i Haanden.

„Er Du færdig for iaften, Jakob?"

„Ja, og gaar ind og klær mig, Du, — tænker, jeg har endnu god Tid, til de spiser deroppe."

„Blir Du ikke ... Og jeg, som — "

„Hvad?"

„Nei slet ingenting, Jakob. — Gaa Du, naar det morer Dig."

Han var alt inde i Sovekammeret.

Hun satte sig heftig op i Sofaen:

„Huf, Du skraber saa med Stolen, Guttemand!" greb hun lidt hvast i ham, saa den lille satte i at vræle.

Hun tog ham op til sig:

„Saa saa, Gutten min, græd ikke Du! — Jeg var styg mod Dig, var jeg ... Men vi skal være alene vi, ser Du. Det er det samme med os ... og meget morsommere ude ... Naa naa, Du er søvnig, stakkar; Mama skal lægge Guttemand" ...

Guttemand, som engang var kommet paa Gleisen, suttrede endnu, da Jakob igjen kom ind i Selskabsdres.

„Godnat da beggeto," kyssede han dem i Farten. „Lad mig nu se, Du er snil mod Mama, Guttemand ... Jeg trænger til at kvikke mig med en Passiar. Og Konstance maa jo ogsaa hentes, ser Du!" —

— — Den næste Morgen ved Kaffebordet beskrev Konstance Selskabet overmaade kvikt. Hun havde et helt Læs at fortælle, og stadig henholdt hun sig til Jakob, om hun overdrev. Medens Øinene ligesom blaanede under de halvlukkede Laag, lagde Ansigtet sig smilløst bagover, som hun selv blot gad pege paa det, som var komisk, og Jakob spiste og lo og bekræftede lunt:

Jo, det stod ikke til at nægte, Konstance havde sat ham de rette Briller paa Næsen til at se med igaar.

Det var sidste Gang, hun var der, før hun reiste, opgjorde Konstance med et lidet Suk, — og saa havde de da virkelig sørget for, at hun ikke skulde glemme dem.

„Hvad siger De, — De mener da ikke noget med at forlade os snart?" udbrød Jakob ganske varmt.

„I Slutningen af Oktober, véd De. Det er da ikke saa længe til nu det;" hun bøiede sit askelyse Hoved med Favoriterne ved Øret ned mod Tallerkenen.

Alette havde reist sig noget pludselig rask under denne sidste Forhandling; hun havde jo Børnene og Morgenstellet paa sig.

„Det er vel paatide, vi ber hende ordentlig bli hos os ogsaa i Vinter Du," kom Jakob efter hende ind i Sovekammeret.

„For et Held, at vi har hende at ta til i Huset nu, Du begynder at bli saa klein," vedblev han, da hun ikke svarte.

„Ja, jeg kan nok tænke mig, at Du vilde finde Huset mærkeligt tomt uden hende," kom det endelig noget underlig sagte; hun vendte ikke Hovedet til ham og vedblev at ordne noget Barnetøi hen i Skuffen.

„Hvad mener Du nu med det?" spurgte han utaalmodig, — „noget mere praktisk lod der sig da vel ikke opfinde, om vi ledte med Løgt, — en Veninde, Du kjender ud og ind og er tryg paa!"

„Ja Du er virkelig omtænksom, Jakob, — paa det Punkt" ... forlød det adskillig langsomt.

„Det er da for din Skyld — naturligvis" ...

„Nei, Jakob!" hun rettede sig med ét fra Skuffen, og saa vist paa ham, — „ikke for min Skyld, men for din. Aa nei, træk ikke saa paa Munden, — jeg

skal vel være jaloux eller misundelig paa hende igjen."

„Det forekommer mig, som jeg ikke har sagt nogenting, Alette! — ikke et Ord."

„Nei, — men jeg véd blot saa inderlig vel, hvad Du mener ... Og sig, hvad Du vil, det er krænkende for en Kone at se nogen sætte sig i hendes Plads i sin Mands Fortrolighed."

„Fortrolighed? — Fordi hun er kvik og interesseret for Snak om praktiske Ting. Man maa altsaa ikke indlade sig med Folk, som er morsomme — eller kvikke — eller interesserede, naar man er gift?"

„Det kommer sandelig an paa det!"

„Ne—i, de sætter sig naturligvis alle paa Konens Plads; — en Kone skal række éns hele Horisont rundt hun, ellers — bevars" ...

„Du véd godt, Jakob, det er ikke det, jeg mener!"

„Ne—i, — ne—i, — nei ... man maa bare sky dem, som er morsomme, jeg forstaar det saa godt, Du, — Fruentimmer vel at mærke! — Man skal kjøres med Skylapper endogsaa gjennem sin egen Stue."

„Ja driv Du paa; — men be hende bli her? — endnu en hel Vinter — jeg?" Ansigtet brændte, medens hun skalv i Stemmen, — „nei, Jakob, det gjør jeg ikke!"

„Bevars, bevars Frue! som Du vil, som Du ønsker" ...

„Jeg er ikke jaloux," brød det ud i en Taarestrøm, — „jeg er bare saa pint ulykkelig og har været det helt, siden hun kom i Huset ... Du er ikke en Aften i Stuen for min Skyld, — det er af hendes Naade, jeg har Dig der ... Og igaar gik Du uden videre og lod mig sidde" ...

„Der behøves ikke mere, Alette! Du har sagt saa nok ... jeg er saa fuldstændig tilfreds med Oplysningerne. — Du tar naturligvis feil af det hele,

men det er det samme ... Og jo før Du paa en venlig Maade faar sat din Veninde paa Dør, desto bedre. Sig mig," gav han lidt hævnlysten af sig i Døren, — „agter Du at korrespondere med hende bagefter?"

X.

Der gik aabenbart mere og mere noget i Sindene om vaagnende florissante Tider gjennem det vidtløftige Skogdistrikt. Stedets Avis offentliggjorde den ene Handelstermin efter den anden stigende Tømmerpriser. Træer af mindre Størrelser, der før stod værdiløse, kunde nu hugges med Fordel og gjøres i Penge. Og Skogen stod der kvadratfjerdingvis og kvadratmilevis indover Aasmarkerne og groede saa sikkert som Eierens Skjæg og bar Guld for hver Tomme, den voksede i Dimension. Hver lidt høiere Prisnotits kunde løfte dens Værdi med hundreder eller tusinder af Dalere.

Der suste en vis begyndende Svimmelhed i Luften hjem over Bondegaardene og indover den lille By fra det uendelige Skogtag, der strakte sig — med den fældende Økse i tusinder Huggeres Næver, — ubekjendt, umaalt, vidt. Og det suste op fra Elven, der randt fuld af Tømmerstokker fra det mystiske Eldorado.

Der gik Rygter om Skoghandeler, der bekræftede sig. Folk, som igaar ikke havde havt Kredit for fire Skilling, var nu Eiendomsmænd med velspækkede Tegnebøger og en hel Bedrift under sig.

Stedet havde begyndt at faa et mere uroligt Fysiognomi. Hist og her inde i Byen som nedenfor paa begge Sider af Elven stak der op et Træhus under Opførelse eller netop færdigt, medens Eierne

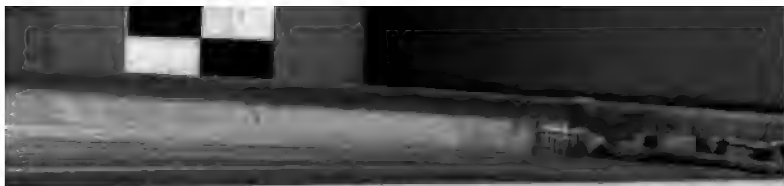
som oftest rykkede ind med en liden Butik eller Ølhandel eller et Værksted i nederste Etage endnu, før Bordklædningen var kommet eller endog Vinduerne sat ind ovenpaa, hvor der fremdeles byggedes og snedkereredes.

Og oppe i Hovedgaden saas — foruden den kjendte kombinerede Galanteri- og Bondehandel — alt to nymalede Huse, et hvidt og et gult, der hvert var vokset med en hel Etage, medens de nedenunder prangede med store moderne Butiksvinduer. Paa Pladsen lige overfor det Stykke Slette udenfor Kirkegaarden, der bar Navn af Torvet, havde Spekulanter fra Landsbygden nylig indkjøbt en stor Tomt med paastaaende gamle Huse til Nedrivning; — det forlød, at Meningen var at oprette et Hotel, og af Antydningerne til Grundmuren at slutte, vilde det blive et Træpalads af ganske anselige Dimensioner.

At Udvidelsen af Bygningsrækken ikke vilde stanse med dette, kunde skjønnes af, at en Arkitekt havde fundet sin Regning ved at nedsætte sig paa Stedet. Og der taltes om den ene Hovedbygning efter den anden, som skulde paabygges eller reises i ny moderne Stil af Proprietærer paa Gaardene udover Distriktet.

Og kunde der vel gives et bedre Bevis for, hvorledes en saadan Bygningsfeber kan ligge som en Smitte i Luften end, at nu havde selve Adjunkt Krabbe, — det vil da sige Fru Krabbe, — spekuleret, kjøbt Tomten ved Siden af med den lille gamle Tømmerstue paa og git sig til at bygge og udvide sig.

Det var Sagfører Mørks nedenunder, som trængte en større Bekvemmelighed, ellers havde de maattet flytte; det havde længe nok knebet for Plads. De smaa Tilbygninger, der var gjort paa Udhuse og Vognremisse, strak ikke mere til; der krævedes en hel Udvidelse af selve Beboelsesleiligheden. De kunde ikke længere i al smaabeskeden Fordringsløshed pakke et helt Selskab sammen i et Par smaa

Stuer, og et ordentligt Gjæsteværelse, hvorved de kunde gjengjælde den Hjertelighed, der vistes dem af forskjellige Venner ude i Distriktet, maatte ogsaa kaldes en Nødvendighed, — ikke at tale om, at der absolut trængtes et Forværelse til Kontoret, hvor Betjenten, Tobiesen, kunde ha sin Pult og Plads.

Der var et noksaa stort husligt Bestyr hos Mørks, tre Tjenestepiger og en Gaardsgut og paa Kontoret én, undertiden to, Betjente.

Foruden den ældste henved otte Aar gamle Johan Henrik, gik, kravlede og kløv der nu i mere eller mindre opreist Stilling tre smaa andre om i Stuen: Lillemor, Alf og Viking; — den sidste Tilvækst fra ifjorsommer.

Men Alette kunde trygt reise fra Huset baade én Dag og to, hendes Karen og hendes sikkre Barnepige var som Pillarer at stole paa, og Gudbrand Gaardsgut drak sig aldrig fuld uden naar han var færdig med sit Stel om Lørdagskvældene, og da blev han altid veltalende over „Frua".

Hun var jo ogsaa noget over al hans landlige Erfaringskreds ophøiet, naar hun sad der i Bredslæden, som han kjørte, i Pelsværkshue og Kaabe frisk smilende og nikkende under Sløret til en og anden, de mødte. Han følte en vis svimmel Ærbødigsheds Rus. Det faldt til et Par Gange, at han kom til at holde hendes Muffe; der laa et Lommetørklæde, som duftede af Eau de Cologne, — aa, — som det maatte være, naar det var Fruas.

En af Fru Mørks kjæreste Fornøielser var saadanne Bredslædeturer med den smukke gule Hest foran, helst naar hun kunde kjøre indom en eller anden Veninde og tage hende med sig. Og saa, vel indpakket i det klare, kolde, friske Vinterveir gjennem Granskogen, der stod og veiede Sneen paa Grenene eller blinkede med Isnaalene i Eftermiddagssolen som et helt Rige af Sølvfilegran, — over i Kaffe- eller Thebesøg til Bøllings paa Storstad, Kap-

teinens paa Liberg, til Provstegaarden, Böckmans eller opover til Veiinspektørens paa Sørsæter. Det var jo ogsaa altid nyttigt at forhøre paa Storstad eller Liberg om, hvad Selskabelighed der kunde ligge i Luften over paa den anden Side af Elven; det turde hænde, at det meste af den Sort paa deres Side bestemtes der i Bredslæden af Fru Mørk og en af de Fruer, som kjørte med hende.

Det var længe siden, Alette havde sluppet den Grille, at hun ikke skulde kunne kjøre ud uden Jakob. Dels reiste han jo selv saa inderlig tilstrækkelig, og dels kunde det ikke falde ham ind at fare ud fra Kontoret og Forretningerne midt om Dagen slig, som han nu sad i det.

Der var jo altid lidt Møie med at rive sig løs fra Børnene. Hendes Svaghed forkjælede dem, og hendes moderlige Øie opdagede stadig forunderlig mærkelige Egenskaber hos hver af dem, — fire forskjellige suveræne Villier, der skulde pleies og føies. — Men nu var de alle besørgede i fuld Leg, og hun skyndte sig at tage Reisetøiet paa:

„Om der kommer nogen flere, Jakob, og jeg skulde finde paa at bli der iaften, vil Du saa reise over og hente mig?"

„Du mener, der kunde være et Slag Kort at faa kanske? — Send ialfald Bredslæden tilbage — saa faar vi se" —

Det var den staaende Formel, og af og til hændte det ogsaa, at han kom. Kortbordet, om han fik Lyst paa det, stod altid nærmere ved Haanden oppe i Hotellet, der ved de mange Distriktets gjennemreisende var blevet som en liden Børs.

Forretningen gik — med hans Kontorhjælp nu — ligesaa magelig og let, som den i disse udmærkede Tider kastede rundt af sig. Den var for en stor Del bleven en selvvirkende Maskine, der arbeidede blot med lidt overordnet Tilsyn. Hvad der engang havde

været haardt Stræv, var nu bleven Rutine indtil næsten kjed Virtuositet.

Ne—i, han havde Tid nok; han begyndte ogsaa at bli bredere og lægge sig ud. Den gamle Energiens Eg var ligesom lidt tilsløret, og der laa heller over ham — naar han ikke i Forhold til fremmede eller Klienter var den gamle hvasse livlige, — et vist trist Udtryk, der havde let for at gaa over i et fortrædeligt. Alette fandt, at han kunde være adskillig grætten, der skulde næsten ingenting til hjemme i Huset, før det trak op til noget, og hun var paa det sidste blevet noksaa varsom.

— — „Jørgen Berven kommer nedover fra Skogene sine engang idag, Alette!" kom Jakob i Sovekammerdøren med et Brev i Haanden. „Han blir et Par Dage. Du faar ialfald la Pigen sætte Gjæsteværelset istand."

Tonen lød lidt grætten. Da han kom gjennem Stuen, laa alskens Legesager for Børnene trukket og slængt udover, og Alette sad der, først nylig opstaat, halvt paaklædt foran Speilet og arbeidede med Krøltangen, som hun hedede over Spiritusmaskinen ved Siden af, medens et Par af Børnene fo'r ud og ind og legte.

... „Idag siger Du?" hun vendte sig heftig om, saavidt hun ikke hindredes af Krøltangen, og saa paa ham halvt over Nattrøieærmet. „Han forstaar da virkelig ogsaa altid at komme beleiligt, — akkurat, som vi er budne til Bøllings iaften" ...

Hun blev ved med sin Frisur.

„Ingen Raad med det!" trak han endelig paa Skulderen, da der ikke syntes at ville komme noget yderligere Bidrag til Situationen; hun sad der inde i sit store udslagne Haar.

„Naturligvis maa vi bli hjemme" ... Hun saa hastig hen paa ham. „Aa kjære! Du sætter Dig da ikke paa Stolen, hvor Snørlivet mit ligger ... Det er lidt kjedeligt, de bad os saa udtrykkelig svare paa,

om vi kom iaften, — saa det vil se nok saa underlig ud, — slet ikke bli saa godt optaget."

„Nei nei, Du kan jo reise! Jørgen og jeg hygger os saa inderlig godt sammen herhjemme — vi to." Der lød noget gjemt under af Bitterhed.

„Reise da, jeg? Det véd Du saa vel, jeg ikke gjør, Jakob ... Men Du er saa vrippen straks, Du tror, jeg rører ved denne uskatterlige Berven."

— „Hm!" ... han kom til at fortabe sig i hendes smukke raske Bevægelser med Armene ... „Det er et vakkert Haar, Du!" han tog hen i det.

„Aa kjære, rør ikke!" hun trak sig utaalmodig undaf, ængstelig for Haaropsætningen.

„Naa naa, jeg skal ikke plage Dig."

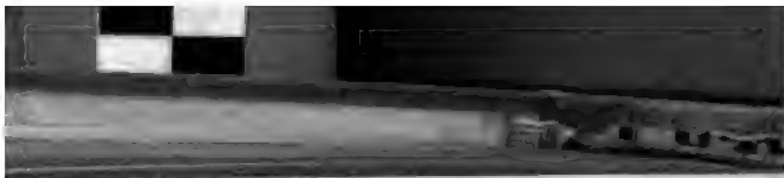
... „Men vi maatte da vel kunne ta ham med os?" grundede hun. „Jeg maa sige, fare der altid bare som reisende uden en ordentlig Selskabsdragt med sig, det er lidt pretentiøst, hvad Du saa siger."

„Han kan nu ta op fem og tyve tusind Kroner af hver Lomme, og det gjør altid et Par graa Benklæder mere passable. Men Du taaler ham egentlig ikke i nogen Dragt, det er Sagen."

„Jeg forsikkrer Dig, jeg vil intet heller end, at Du skal ha nogen at snakke med, Jakob, — saa véd jeg, Du er fornøiet. Ja gaa nu, gaa nu Vennen min," affærdigede hun ham, — „Gjæsteværelset skal bli istand."

Han gik med en vis Fart ind i Stuen, og blev staaende ved Vinduet ...

... Derinde sidder hun og aner ikke, at hun kunde gjort mig saa glad som en Nar, bare hun vilde ha slaat det Haaret om mig. Men det er vi naturligvis vokset over ... naturligvis altfor opfyldt af alt andet til, at det kunde falde hende ind at spendere nogen Tanke paa mig. Børnene ... Selskab ... fremmede — og alt muligt andet, til hverdags er det jo bare *os selv*. — Det er ingenting at sige paa det! ...

„Karen!" næsten rev han op Kjøkkendøren — „ryd afveien alt dette Skrammel efter Børnene."

Det var altid en — med en Smule Bitterhed iblandet Forfriskelse for Jakob at se Alette komme saadan fin, smagfuld pyntet til Selskab med hele Holdningen livfuldt spændt af det, hun skulde ud i; — det var en Parademonstration, som baade eggede og irriterede ham mere, end hun drømte om.

Og iaften, hun viste sig inde paa Kontoret for ham og Jørgen Berven og erklærede sig færdig til at gaa i Slæden, — de skulde alle tre over til Bøllings — var hun mere indtagende end nogensinde. —

Berven havde sin lille Interesse af at iagttage hende derover i Selskabet. Hun var i sit Es, naar hun saadan kom ud, ligesom vokset til noget mere end, naar han saa hende gaa halvkjed derhjemme. ... Hun havde en, han vilde næsten kalde det pikant Maade at sætte Foden paa, der hang sammen med Ryggens Rankhed og gav hende en vis Eiendommelighed, der ikke var til at fornægte.

Hvad ... hun spiller da vel ikke for sin Jakob? Hun strøg virkelig nogle Gange paa forskjellig Hold paa skjøns forbi hans Udsigt, som hun kunde beregnet Virkningen ... Kunde godt være Fruentimmerkneb. Det var ialfald lidt gaademæssig, lidt at fundere paa ... Aa nei vel ... hm, hm, — forfængelig for ham! ... Lyst til at knuse ham i Selskab, saa han kommer til at huske det hjemme i Stuen, naar hun gaar i Nattrøie eller lar ham bie med Maden, til hver af Børnene har faat sin dyrkede Villie ...

— — En saa smuk og tækkelig og livlig Kone og dertil Mand og Børn utvivlsomt saa ubrødelig hengiven, — gaves der et misundelsesværdig lykkeligt Ægteskab at opdrive i denne mangelfulde Verden, saa var det vel Mørks!

Dette begyndte nu næsten at blive staaende Komplimenter, hvor det velsete Par kom, og begge maatte de jo lige saa stadig i Beskedenhed tilstaa, at de selv ialfald ingen Grund vidste til at modsige det.

Var Alverden saa at sige blevet murende enig om dette Stedets lykkelige Faktum, saa havde dog Jørgen Berven under sine hyppige Ophold i sin Vens Hus faat sit Indkig i, at der dog kunde være enkelte Abere at notere der ogsaa.

Han var nu engang en Pessimist og paastod, at det var med Ægteskaber som med Handelsfirmaer. Falliten kom ikke frem, før den maatte i Dagen. Sæt bare en Krise paa det; — og endda faar man slet ikke vide om de fleste Misérer, for det ender netop der mere end nogen andensteds i en Underhaandsakkord paa fem og tyve, femten ja paa fem pro cent — om at leve passabelt og fordrage hinanden indbyrdes — for Barn og Slægtninge og Skandales Skyld, naturligvis! For hver ordentlig Ægteskabsfallit, der ender i Skilsmisse, er der ti Arrangements ... eller, stammede han, Af—Afsløringer, om De heller vil det, det er saa inderlig dødt det! ...

Jørgen Bervens store Livsindtryk var, at Forholdet mellem hans Forældre netop havde aabenbaret en saadan kalket Grav. Han havde staat som Barn paa det saa tryg som den Jord, han traadte paa, trod paa det som paa Gud, — — og saa brast det alligevel en Dag under Foden.

Sin Vens Forhold fulgte han med synderlig Interesse. Det saa virkelig fra Begyndelsen ud som en Undtagelse. Af visse Smaating, som kunde træffe til, naar han var der, havde han imidlertid ogsaa begyndt at drage sine Slutninger — til Indtægt for sit — om, at der ogsaa her kunde være et og andet Fradrag at gjøre fra den rent ideale Fuldkommenhed.

XI.

Johan Henrik traskede til Skolen hver Morgen. Det var en svare Bekymring fra hans Mors Side for at faa ham ordentlig afsted til præcis otte. Han skulde være paaklædt og ha spist først, — og saa det, han maatte ha med sig i Bogremmen, nøie undersøgt, saa han ikke kom til at glemme noget, stakkar! — og saa, om han havde Lommetørklæde ...

Den elleveaarige Gut sattes i Fart som en Keglekugle lige fra Moderens Haand i Sovekammeret, fulgt af hendes beskyttende Øie ude gjennem Trappen og Gangen, til han blev borte oppe i Gaden. Iøvrigt fandt Mama en vis Beroligelse i, at han sognede til en Klasse nedenfor den, han egentlig efter sin Alder skulde siddet i; der var de fleste yngre end han, saa han var mindre udsat for at lide Overlast.

Der havde været ikke saa liden Strid mellem Alette og hendes Mand om det Tidspunkt, da Gutten skulde sættes i Skolen. Alette havde læst, at intet var skadeligere for Hjernens Udvikling end, at der begyndtes fortidlig, ja at det egentlig ikke kunde gjøres sent nok; — og Jakob som havde saameget andet at tænke paa og var vant til endnu at overlade det hele Børnedepartement til Moderen, gav Kjøb for Freds Skyld, indtil han en vakker Dag opdagede, at Johan Henrik gik i sit ottende Aar uden at ha lært mere end at læse indenad i ABCen med Moderen og skrive Tallene.

Det førte til en pludselig Krafthandling, idet Jakob uden at bry sig om hverken, at det ikke var Indtrædelsestermin eller engang den første Dag i en Uge, uden videre tog Sønnen ved Haanden og selv fulgte ham til det, som skulde blive hans fremtidige daglige Bur.

Han var siden ved det jævne Bænketryks Magt blevet løftet op i Skolens tredie Klasse, medens den

tre Aar yngre Alf endnu førte en mere tornefri Tilværelse i Skolens nederste.

Men saa var det dette Spørgsmaal om Lekserne, hvormed Skolerne hensynsløst overanstrengte Børnenes Hjerner. Det viste sig ialfald paa Karaktererne, afskar Alette enhver lidt ivrigere Forhandling med hans Far om den Ting, at Gutten havde ondt for at klare det, de andre var jo alle øvet i at læse og huske, fra de var ganske bitte smaa! — Desuden Johan Henrik havde nok saa rare Indfald, — saa slet ikke paa Tingene som alle og enhver ... Hans Far vilde undret sig over hans Natur, — om han idethele-taget havde havt nogen Tid tilovers til at lægge Mærke til og lære at kjende sine Børn!

Nu var det imidlertid netop af Karakterbogen, at ogsaa Jakob mente at burde gjøre sine Slutninger. Gutten kom hjem og rev Kasketten af sin hvide Lug og slængte den hen i en Krog, medens Skoleremmen med Bøgerne aflæssedes paa nogen for Øieblikket beleilig Plads. Synderlig Tanke om, at Karakterbogens Indhold skulde belemre Remmen med nogen moralsk Tyngde, syntes ikke tilstede og var da ogsaa ganske upraktisk, saalænge Mama hver Lørdag uden nærmere Indgaaen i Detaillen forsynede Bogen med sit: „Forevist".

Efter at Jakob imidlertid en Dag havde tilladt sig et Indblik i den Basis, hvorpaa denne Guttens lykkelige Tilfredshed var begrundet, og havde opdaget, at hans Meriter over saagodtsom hele Siden stod antegnet med Firere og Femmere, var det som en hyggelig Gjænge med ét var forstyrret.

Johan Henrik indfandt sig en Lørdag med en Femmer i Geografi og en ditto i Religion.

... Det kom af, — lød det inde paa Kontoret, at han havde mistet Kartet, saa han havde maattet læse uden det igaaraftes, og i Religionen havde det været ham umulig at faa vide Leksen ...

„Der hører Du, Jakob, det er slet ikke Guttens Skyld, han har ikke kunnet for det."

„Nei, nei, — gaa Du, Mama!"

„Og Anmærkningen igaar for Skrivning?"

Det kom af, at han havde havt saa daarlig Pen —

„Og den Sekser der for Historie?"

„Jeg vidste ikke, at det var Historie, vi skulde ha, jeg trode" —

„Naa saa," lød det blidt.

„Og den der — for Geografi igjen? den har Du vel ogsaa en Grund for?"

„Ja den kom af," — lød det modigt — „at ... at" ...

„Hør nu, min kjære Gut, alt dette, Du siger, det kommer af, — synes Du det gjør nogen Forandring paa dine Femmere og Seksere? Om Du falder i Elven eller ned af Trappen og slaar Dig, hjælper det da noget, at Du kan fortælle, hvad det kom af? —

Ser Du! ... Og naar jeg nu maa straffe Dig, saa blir det ikke mindre slemt, om Du snakker aldrig saa langt om, hvoraf det kom. En Femmer er en Femmer og Bank er Bank, det nytter ikke at strø Sukker paa det. Og kommer der for mange af dem i én Uge, vanker der det samme om Lørdagen, som Du bekommer nu idag!" — —

„Kjære Alette, Du skjønner da, det er alle de Undskyldninger, vi maa plukke af Gutten, — enten det kommer af det eller det" — søgte han bagefter at overbevise hende.

Det lod imidlertid ikke paa nogen Maade til at ville lykkes; det var netop dette „det kommer af", som hendes Moderhjerte følte med. Hun fandt dybt saaret, at det var yderst haardt og uretfærdigt at straffe Gutten uden alt Hensyn til det, han kunde ha at fremføre, — og det gjorde heller ingen anden Far end én, som kom fremmed mellem sine Børn fra Forretninger ... Hun var ikke vant til at behandle dem saa koldt, ligesom efter Maal og Vægt.

Jakob havde en pinlig Følelse af, at hun ligesom havde forskanset sig for ham i sin Kjærlighed til Børnene; det var jo ordentlig i Lidenskab hun reiste sig imod ham, som én, hvis Nærværelse bare knugede hende og dem ...

Var han en Nar eller hvad var han? ... Midt i hendes stærkt indignerede Forurettelsens Udbrud over hans Haardhed og Hjerteløshed, — der ikke engang nu, Gutten græd i Sideværelset, vilde medgive, at han havde Uret; — medens hendes Læber dirrede, og Øiet saa paa ham næsten som han havde forgrebet sig paa hende istedetfor paa Gutten, — stod han egentlig og ledte i hendes hidsige Øine, ved hendes vakkre, vrede Læber og næsten tiggede indvendig om, at der alligevel maatte falde et lidet varmt Glimt af hendes eget kjære inderste selv, som mindede om, at det tilslut dog var de to, som var hinanden mest af alt.

Men han saa bare Moderen i fuld Glød; — han selv var et Tilbehør, der ikke længere kunde tænkes i Forbindelse med lidenskabelige Svingninger. Den ny Ild i Hjemmet var Børnene; han var gaat over i Hverdagsmøllen. Ikke en Tanke paa hendes Pande at spore af andet, det var saa selvfølgelig ...

De stod der med hver sine Pligter mod Børnene og Hjemmet; men en Funke af den gamle Eros! — — Vuggen, der havde begyndt at gaa festlig som en ny Kjærlighedens Høisang, havde endt i en hverdagslig tør Knirken ...

Og alligevel, — midt i forretningstrætte Stunder, eller i Øieblikke, da hans Tanke laa som fjernest derfra, kunde Illusionen komme over ham, — hendes Stemme med ét faa et saa rørende kjært Fald i Tonen, at han ordentlig listede sig til at gaa og lytte efter Gjentagelse, Synet af hende — midt i en kjedelig Trætte — lade en Alette skimte frem, som mindede og greb ham med en svimmel Længsel fra de forrige Dage, — medens hendes helt af sit andet

interesseredе Sind og Øie fornægtede det, gjorde det saa umuligt som selve Ligegyldigheden at fange hende ...

Og dog, han kunde ikke andet! — som han stod der overfor hendes oprørte Bebreidelser, slog han pludselig Armene vildt heftig om hende, drog hende til sig og kyssede hende.

Det kom saa aldeles overraskende, og han læste i den Grad Forbauselsen i hendes Blik, at han fo'r ud af Stuen.

Nøglen til Kontoret smekkedes i ... Han sad og stirrede i Gulvet og saa og tænkte, — og indsaa, at det gik i Hundene ... Han sled og offrede sig for hende og Familien og kunde da vel vente sig noget igjen ...

Han overgav sig tilslut til det, han ikke havde gjort i mange Aar — han græd ...

— — Men paa Disputen havde det en forunderlig Virkning. Ikke et Ord mere om Johan Henrik, — og til Gutten blot snille Formaninger: Far mente det jo saa vel ...

Det var, som Alette skimtede et og andet.

Dette pludselige Udbrud havde virkelig forvirret hende. Der var gaat noget saa uhyre af ham. Det var slet ikke bare et vildt Indfald, det var noget, han ikke sa', som laa saa hjerteskjærende i Øinene paa ham; hun saa det for sig og syntes saa Synd i ham, — og kunde blive saa glad ...

Aftensbordet stod saa omhyggelig dækket, da han kom ind, Theen saa varm og vel trukket og alt saa paa Pletten færdig. Børnene var ble't besørget saa stille afveien, at de ikke skulde plage Far, — lunt af Ovnen, Lampen tændt, og hun selv bare optaget af ham.

Hun var paafærde med at forsyne hans Tallerken, havde husket paa at sætte ind en liden Ret, han likte, fra der var fremmede igaar, og havde bare Smaahyggeligheder at snakke om.

Hun var næsten ydmyg i sin Omhyggelighed. Og, da Børnene nu kom ind én for én for at sige Godnat, berode det paa, om Far gik paa Kontoret eller blev i Stuen, om hun kunde blive saa længe ude hos dem.

Jakob havde en underlig grebet Følelse af hendes Tilnærmelse; — den stod af hendes hele Væsen dybere end nogen Tilstaaelse.

Og da hun igjen tilfældig gled forbi ham, medens han sad i Gyngestolen med noget, der skulde hede Opmærksomheden optaget af Aviserne, fangede han hendes Arm og drog hende til sig:

‚Aah!" — udbrød han og lagde hendes Haand paa sin Pande, — „jeg kan undertiden længes, længes saa efter et lidet varmt Ord af Dig" ...

„Jeg véd jò aldrig, hvad Du kan gaa og tænke paa, — saa er det en Skog og saa en Proces ... Vidste jeg, det var mig, kan Du nok tro ... Jeg forstaar det ikke, Jakob, at Du kan være saa deilig barnagtig" ...

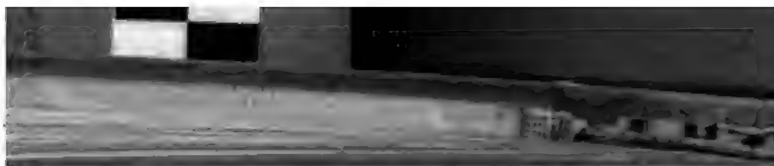
Han havde fældt Taarer før om Dagen, nu laa hun op til ham og græd. — De syntes, de havde fundet hinanden igjen den Aften. —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Det var blevet saa anderledes gjennem varmt mellem dem, siden dette Opgjør kom paa; de følte det begge to.

Det var klart, at der maatte lidt Hensynstagen fra begge Sider, lidt Afslag paa sit fra dem hver. Men gjorde de ikke det saa inderlig gjerne!

Jakob fandt nu ofte Tid til at være med hende paa en Kjøretur, — de var begge saa oplivede og kvikke, og hun saa vakker med den friske Vinterkulde i Kinderne. Han vilde ta' hende med sig paa Reiser opover Distriktet, sætte hende af underveis hos en eller anden af deres gode bekjendte. Og noget saadant blev ogsaa et Par Gange sat igjennem.

Men saa var det Børnene; ganske for sin Fornøielse gik det jo ikke an at ta Livet heller.

Og om hun skulde gaa ud om Aftenerne, naar Jakob ikke kunde være med? — der var en Nøden og en Pruten. Hun vilde ikke, og Jakob maatte den ene Gang efter den anden gribe til at forsikkre, at han havde Arbeide, der vilde opholde ham saa sent udover, at det kunde være det samme for ham, enten hun var hjemme eller ei.

XII.

Solen skinnede om Sommeren over Ager og Eng. Men, om det tørkede og sved i Straaet eller gav Kronaar, det blev nu mangensteds kun en Bibekymring.

Hovedsagen var Skogen ... Skogen ...

Den yrrede med Trætoppe for Fantasien, svimlede i Luften, uro'de Blodet. I den spekuleredes der, i Anledning af den reistes der, og kjørte Bonden i Karjol med havreforet Hest foran, medens Gaardstellet fik gaa sin Gjænge under Konens Tilsyn eller den voksne Søns, der slang ledig hjemme hævet over Tungarbeidet og blot grublede paa at komme til at spekulere selvstændigt.

Det var ikke godt at vide med hvor store Formuer, de sad, som nu eiede Skog.

Trælastpriserne var fremdeles stegne, og med dem Eiendomsværdierne. Den ene opsigtsvækkende store Handel afsluttedes efter den anden og aftraadtes ofte igjen straks efter til Trediemand med en Gevinst, der nævntes i tusinder.

Det var allerede længe, som om den faste Grund holdt paa at blive bevægelig. Jordegodset, som havde siddet arvefast fra Far til Søn, begyndte at

gaa fra Haand til Haand som Indsatserne paa et Spillebord, og Skogene at skifte Eiere noget nær saa raskt som i den Juleleg, der kaldes at „bytte Sæde".

Og atter og atter stadfæstede det sig, at det sidste ny Sæde ogsaa var det bedste. Hvad der om Vaaren havde været vovelig Handel, kunde alt om Høsten vise sig at være Spotpris og Røverkjøb. Distriktet havde ikke selv havt Idé om, hvad det sad inde med for Værdier, hed det.

Og paa Jakobs Kontor og med ham som Mellemmand afsluttedes en Række af disse Handeler, der alle kastede sine rundelige Salærer af sig.

Jakob Mørk var paavei til at blive en formuende Mand. Med det Overblik, hans Forretning og mange Forbindelser gav ham over Skogtrafikens Chancer, manglede det ham ikke Anledning til at faa sine Penge ind med i en god Handel. Og var de blevet sammenlagte alle de Skogparter, han havde kjøbt eller Del i, saa da og saa da, vilde det have vist sig, at han var et Stykke af en interesseret Eiendomsmand i Distriktet. Det gav ham mange Reiser, Overlæsselse med Forretninger og fuldt op at tænke paa.

Johan Henrik og Alf risikerede sjelden at faa Karakterbogen efterset mere end én Gang om Maaneden, og da gik de, — bebreidede Alette ham, — som til en Henrettelse. Eller havde det hændt saameget som én eneste Gang at Gutterne var kommet ud fra ham, uden der var Sorg?

„For hvem, Alette? — for Børnene eller for mig? At se de lange Gutter stadig pryde nederste Bænk ... Det desperate er, at det ikke altid er mig, som anstiller Lørdagsbetragtninger over Karakterbogen med dem, men bare Du, Alette! De snur Dig rundt, jeg ser det, jeg ser det ... og jeg eier ikke Tid til at gjøre noget ved det."

„Ja Du faar dem rigtig til at elske Dig!"

„Jeg faar ialfald se til at elske dem ... Det er fordi Du er for snil med dem de seks Dage i Ugen,

at jeg maa bruge Spanskrøret den syvende. — Og, naar det saa bare kan ske hver fjerde Lørdag, skjønner Du, Regnskabet blir desto mere ophobet. Alf raderer ud Karaktererne Du, — staar der saa ræd med sine blaa Øine og sin lange Hals og de krøllede gule Haar; — Dig op ad Dage fra Du var sytten atten. — Og saa kjende, han ordentlig skjælver mellem Hænderne paa mig; — jeg siger Dig, det er en Bøddelforretning! Naa, jeg lod det jo ogsaa klaske mere end det sved til."

Saa hyppig fraværende og saa optaget af Kontoret, som Jakob var, blev hans Befatning og Eftersyn med Børnene nærmest kun af en uveirsbygeagtig Art. Han raste kort, og saa var det over for lange Tider. Lige efter havde han dukket sig ned i Forretningerne, høist med et Slags tilfredsstillet Følelse af maaske dog at have git et Stød til at faa det ind i en bedre Gjænge. Naar han blandede sig ind, maatte det ialfald ske med Kraft.

Disse Aabenbarelser af hans Faderlighed paa eller ud fra Kontoret laa som en halv Angst over Huset. Den levede i Gutternes Miner, naar han kunde stryge saa den ene og saa den anden gjennem Haaret og spørge, hvordan det var gaat idag paa Skolen? De blev altid saa lettede, naar han igjen var ude af Stuen.

Og Alette befandt sig jo som i en stadig Forsvarsstand mod ham, — ligesaa vaagen og paafærde for at dække over, hvad der kunde mishage, som ivrig efter at aabne hans Øine for de forskjellige mærkelige Egenskaber, der mere og mere kom tilsyne hos hver af dem.

Det er utrolig, hvor let noget kunde knækkes i et Barn! ... „Skræm ikke Alf, ber jeg Dig; han er saa underlig, kan sidde i halve Timer om Eftermiddagen inde ved Pianoet med Leksen paa Nodeholderen og bare engang imellem slaa an nogle Toner. Nu har han gjort en hel Melodi, Du ... Og Johan

Henrik, ser Du ikke, at der er noget saa intelligent ved ham; men han lærer bare det, han har Lyst paa. Der gaar ingenting ved Tvang med ham" ...

Og Jakob maatte jo erkjende, at var hans Børn absolut ingen Skolehelte, saa var det paa den anden Side ganske mærkelig, hvorledes de, — den yngste Viking med, — forstod at opføre sig. Alette havde et rent Talent til at gi dem et let og velopdraget Væsen.

Der stod den lange velvoksede Johan Henrik med sit snauklippede mørke Hode og tækkelige skjælmske Ansigt i Gangen, naar de skulde ha fremmede, og bukkede og hjalp til at ta Yderklæderne af Gjæsterne, og var paafærde med Stole og alt, hvad der kunde feile, saa beleven og opmærksom som en hel indøvet Kavaler.

Og, naar han saa senere staaende bag en Stol med et let Smil deklamerede „Hundemordet" af Wessel eller: „En Bondedreng som hedte Hans", høstede han Applaus som en hel Skuespiller uden derfor at komme det ringeste ud af sine naturlige Folder.

Alf indtog paa sit stilfærdige Vis ikke mindre. Han gled ind mellem Damerne og stod altid fortrolig hos nogen og smaasnakkede. Han lod sig ikke nøde, skjønt det bankede synlig i Halsen paa den smale blege, skjære Gut, naar han skulde hen og præstere det lille Stykke, han selv havde komponeret, eller spille noget af det, han havde lært.

Og Lillemor! — den elleveaarige lyshaarede Elisabeth, — fo'r op og ned af Trapperne til Krabbes. Hun havde slaat sig paa Adjunkten, eller rettere han paa hende, fra hun var liden af.

Og sikkert var det, at ved den ringeste Trykkethed eller Uro i Luften, — enten det var mellem Forældrene eller det lumrede et Opgjør for Gutterne, — gled hendes kortskjørtede Skikkelse med Fletterne ind af Døren hos Krabbes. Hun sad der da i Begyndelsen taus, som en Høne, der er stille paa Pin-

den, og lyttede ængstelig, indtil Krabbe fortalte en eller anden Ting, som efterhaanden drog hendes Opmærksomhed til sig.

Hun kom ned med alskens Brokker, hun havde faat ind deroppe, og som det faldt hende alt andet end let at tydeliggjøre for Brødrene, der just ikke gav synderlig god Jordbund for Forstaaelsen, men lo og ærtede med Krabbes Besynderligheder. Hans Person og Væsen var Skolegutternes almindelige Vittighedsskive, — var han end paa den anden Side den, hvis Salt midt under hans høist uregelmæssige Maade at lære fra sig paa, baade kryddrede dem Tilværelsen paa Skolen og gav dem et Øie at se med.

Lille Elisabeth kunde sidde og læse sine Lekser og holde til derovenpaa hele Eftermiddagen; og Alette var tryg fra den Side, hendes Karakterbog paa Frøken Bangs Pigeskole kunde, som Jakob udtrykte sig, godt være divideret mellem begge Brødrene.

De vidste altid, hvor de kunde finde hende.

Der var et utrolig afvekslende og righoldigt Felt for hendes Fantasi deroppe, — foruden hele Fru Krabbes Kjøkken, — illustrerede Bøger, en svær rød Magnet, Mikroskop og forskjellige Smaaapparater til fysiske Eksperimenter. Og der var Plads under den store grønne Pult til Hylder og Dukkeskab.

Selv sad Krabbe gjerne foroverbøiet paa Pladsen ved Ovnen og saa paa hende, medens hun legede eller bladede i hans Bøger og den store Mythologi med Billederne.

... „Det var det, som gjorde alle Guderne saa skinnende glade, Du; de havde saa meget Liv i sig, at de kunde juble og fryde sig sammen med al Verden ... Og, naar Menneskene sørger, saa de synes, ikke engang Solen skinner rigtig paa dem, saa er det, fordi de ikke aarker at være med i Livet ...

Pai, — pa—ih" ... sad han og saa med de halv lukkede Øine gjennem Fingrene ... „Naar éns Liv

er en vissen Gren; — og man har gjort den store, store Opdagelse af, hvad det er at leve, — saa kan man endda ha tilbage et Slags Halvliv, Glæde i, at nogen anden faar leve. Det er som et lidet grønt Blad igjen paa en bar Kvist det!"

Naar han saa gik op og ned paa Gulvet i Slobroken, og en pludselig Tanke greb ham, var der noget af en vild Indianer fra Billedbogen ved ham. Han gjorde et Par ivrige ekstatiske Pas henover Gulvet, rettende sig bagover med noget, der skulde betyde et rask Sving, og blev staaende med Hænderne i Lommen i Slobroken og nikke.

Elisabeth var vant til hans Væsen; han gik ind under hendes Forestilling som Billederne i Bøgerne.

Naar hun saa kom derovenfra, var det at stikke Hodet ind hos Tobiesen, som sad i det yderste Kontor, for at se om Gutterne var der, og tigge om Lak, Penne og Penneskafter. Den runde tykke Tobiesen var deres alles Ven og fortrolige, som skaffede Papir til Drager og Papirhatte, lagde Omslag om Bøgerne, linierede for dem og gjorde i en Ruf istand Gutternes Regnestykker, saa de blot havde at skrive dem ind.

XIII.

Paa Vinterføret stod Slædelæs nede ved Jernbanestationen og modtog Pianoforter, Speile, Bredslæder og Møblementer, der var forskrevne fra Hovedstaden til Eiendomsmænd langt opover Distriktet; — og Champagne og Vinsorter forvildede sig ned i Kjældere, som før neppe havde huset andet end Øl og Brændevin. Den rastløse Import pr. Jernbane var det sikkreste Mærke paa de stegne Resourcer sva-

rende til den voksende Tømmermasse, Elven iaar havde sendt nedover fra Skogene.

Yngre og ældre Folk med Hodet fuldt af Spekulationer strøg i Bred- og Smalslæder med raske Travere forbi hinanden paa Landeveien, hilsende og stansende, eller satte Hestene ind hos hverandre, for under et Slag Kort at kjøbe, sælge eller faa Affærer afsluttede.

Og foran Julen var Jernbanen fyldt af Gjæster, der spredte sig udover Distriktet. Her var Humør til Juleturing, flot Gjæstfrihed i Luften, og den, som holdt ud, kunde flyttet sig fra Selskab til Selskab, snart sagt, saa høit op, som Elven randt. —

— — Jakob og Alette sad vel indpakkede i Bredslæden under den lune Bjørneskindsfeld med deres raske trygge Hest foran. De var paa Hjemturen fra stort Juleselskab og Bal femte Juledag oppe hos Doktorens paa Nordsæt.

Det føg og det blaaste henover Isen, medens en og anden Lysning i den urolige, skydrivende Maanenat af og til gav et Skimt af den med Granbusker varede og opmærkede Vei paa Elven. Men Jakob var vant og den skarpskode Hest med. Han kunde gjerne kjørt den i Søvne; den langede tappert ud.

De havde to og en halv Mil at kjøre, og der var ikke vekslet et Ord paa den første Halvdel af Veien, neppe engang, da han pakkede hende ind i Slæden; -- hun havde ikke svaret videre da heller, da han spurgte, om hun sad godt og varmt.

Han havde hele Tiden en vis Fornemmelse af, at det alligevel ikke var netop i Søvnens blide Rige, hun svævede, og en og anden Bevægelse, naar han prøvede paa at undersøge det, lod ham mere og mere paa det rene med den Ting.

Han begyndte ligesom at kjende det paa Nerverne; her var vist nogetslags Humør paafærde ... Ja ja, værsgod ... hvi skulde man tjene hende i at ta Hul paa det. Hyp!

Det gik igjen fremover; Buskene føg i Lysningerne af Maanen forbi paa begge Sider, og Slæden gjorde af og til et Dump over en Skavl eller en Isknude ...

„Nu er vi ved Rolstad Du, har ikke mere end en halv Mil igjen, Letta!"

„Saa!" — udstødte hun.

„Sidder Du godt; er det ikke trangt for Dig" ...

„Aa nei tak!" hun flyttede sig blot endnu mere fra ham.

„Jeg tænkte virkelig at være opmærksom mod Dig jeg, Letta."

„Saa, — ja Du er en meget høflig Mand mod din Kone."

„Det er vist ikke alle Koner, som kan sige det," mente Jakob.

„Jeg paaskjønner det jo ogsaa."

„Du har været saa behagelig hele Veien; jeg har mærket en vis sympatisk Rørelse, bare jeg har kommet nær Dig. — Det er det hyggelige Humør det, som Manden skal regaleres med i Slæden naturligvis, — naar han har været ude og moret sig."

Han smekkede med Tungen til Hesten.

„Jeg ønsker slet ikke andet end, at Du morer Dig, Jakob. Men det er jo lidt mærkeligt ... man kommer til at tænke" ...

„Hvad mærkeligt?"

„Aa, — at det akkurat skal være i de Selskaber, hvor Frøken Thams kommer, Du er saa oplivet."

„Saa—aa, det har Du da endelig fundet ud!"

„Jeg siger det for din egen Skyld; ellers fik Du nok ikke høre meget af mig om det! — Men det tar sig ikke ud at se en ordentlig anset Mand, som Du, sidde og gjøre sig til Nar for et ganske ungt Pigebarn, der bare øver sig i at kokettere med ham ... Og naar jeg saa ser Dig virkelig gaa fra Spillebordet og gi Dig til at sidde og snakke Alvor med den lokkerystende lille Skjønhed, som tydelig anser hele Ver-

den bare som en Sukkerbit for sine smukke Tænder, — og iaften rentud har siddet og knasket Dig med alle dine Opmærksomheder ... saa har jeg, — jeg forsikkrer Dig, det er ikke for min egen Skyld," afviste hun med Kulde, — „siddet saa skamfuld og saa bange for, at man skulde lægge Mærke til Dig, at jeg kunde ønske mig langt, langt borte!"

„Nu svarer jeg Dig ikke, Alette, Du maa være syg ... eller ha Syner."

„Ja naturligvis er jeg syg; — Du skal ikke faa høre et Ord mere af mig om det. — Og Syner, siger Du? — ja jeg kan sige, jeg har set mig ordentlig kvalm iaften; dit Ansigt blev rentud til flydende Smør og Honning, mens Du sad der og udleverede Dig — og lidt til kanske! — aldeles i Beundringsfeber."

„Aa Snak Snak, Du maatte skamme Dig, Du fornuftige Kone, — gi' Dig til at bli desperat, fordi jeg taler med en ung Pige! Vil Du vide det, saa ja — hun interesserer mig virkelig, Du, — og jeg spekulerer noksaa meget paa, om det ikke skulde være en Kone for Berven. Det er et ganske sjeldent indtagende Væsen, ubetinget noget yndigt, — saadan livfuldt Ansigt og den Figur ... Han kommer aldrig til at gifte sig nogengang, blir det ikke der."

„Nei nei, jeg forstaar, Du er begeistret."

„Véd Du hvad Alette!"

„Jeg siger bare, sørg Du for din Ven; — men Du maa undskylde, at jeg ber Dig om ikke at la mig være med, naar Du gjør Dig til Nar. Desuden, — vær rolig for, han ser med et halvt Øie, at hun er bare noget let Sukkergods!"

„Saa det mener Du?" — han lo lidt eget hen for sig.

Alette forstod godt, at det var noget ondskabsfuldt noget, som skulde frem om, at det ikke netop var hos hende eller Koner i Almindelighed, der var at vente upartisk Dom i denne Sag.

... „Du synes kanske, det ikke er det bedste Venskabsstykke at raade Folk til at gifte sig?" ærtede han ... „Man skulde jo tilslut gjort Erfaringer om den Guldfugl, Lykken! — Den er som Maaneskinnet," mumlede han ... „adskillig vanskelig at opdage. Bare Spørgsmaal, om man helst skal kalde det mørkt ... Hyp Du!" ...

Det krasende Skridt i Isen af de skarpe Greb under Hestehovene lød kraftig med jevn Regelmæssighed, medens Smaastumper fra Veibanen idelig slængtes fra Dyrets Bagben og sprællede og slog mod Slædeskjærmen.

„Lad det nu være godt, Alette," bad han, idet han trak Felden op om hende.

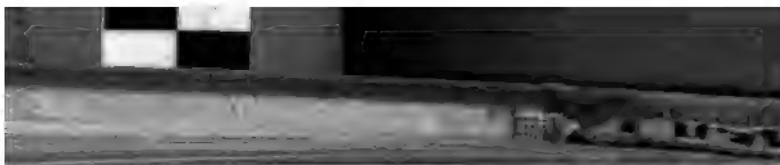
„Jeg véd ikke andet, end at det har været godt hele Tiden fra min Side."

„Ja, ja, ja ... Jeg synes heller ikke, vi skal gi os til at plage hinanden i al Ufornødenhed. Ikke en Sorg paa nogen Kant, bare vi ikke skaber os den selv ... Naa, vil Du ikke sige, vi har det nok saa bra — efter menneskelige Omstændigheder ... Det skal være godt at komme hjem og iseng, Du," gispede han.

XIV.

At Johan Henrik skulde dumpe til Artium! — det var noget, som — bare var til at le af. Men jamæn var han ikke dumpet ...

Han havde ligget inde i Hovedstaden og læst med Privatmanuduktør de sidste Par Aar, siden han meldte sig ud af Skolen, hvis Luft tilsidst næsten vilde kvæle ham. Denne regelmæssige, stadige dag-

lige Tvang holdt paa at underkue al selvstændig Eiendommelighed hos Gutten, rent ud at dræbe det bedste i ham!

Det havde kostet en hel hjemlig Kamp at faa sat det igjennem. Han var selv saa dybt overbevist, og hans Mor havde under Krampegraad og Taarer sat alt paa Spidsen for at redde sin Søn fra at „mases i denne aandelige Lermølle".

Hvilke glimrende Breve fik ikke Alette fra ham, saa kvikke, at de gjerne kunde trykkes hvert evige et. Han havde næsten bare betydelig Omgang, var indforlivet og Dus med Kunstnere og Skuespillere, og begik selv, — hvad der kun var mellem ham og Moderen, — Digte i bunden og ubunden Stil.

Hans Far havde regaleret ham med et tørt Brev. At han dumpede, kom naturligvis af, at han ikke havde bestilt noget eller at han havde bestilt alt andet end det ene, som forelaa. Det var bare én Raad, hvis man vilde bli til noget, og det var at ta i, og saa spidse alle sine Kræfter til Sneplog. Man blev det hverken ved at danse og udmærke sig i Julen hjemme eller fiffe inde i Hovedstaden. Tilslut vilde han minde ham om, at det hverken var hans Far eller Mor, som var dumpet til Artium, men akkurat ham selv, — Johan Henrik.

Det var et rigtig hjerteløst Brev, syntes Alette. Nu, Gutten havde lidt saadan dyb Skuffelse, var det vel netop lidt Kjærlighed og Trøst, han trængte til! Han passede saa uendelig lidt til at gaa derinde og føle sig overset af sine Venner, — han, som var saa uhyre nærtagende, og ømfindtlig netop paa det Punkt.

Hun sendte Brev paa Brev, forstod paa al Vis, hvorfor det var gaat saa uheldigt; men bare bad, bønfaldt, tiggede og befalte, at han skulde komme hjem.

Johan Henrik lod imidlertid ikke til at ha nogen Hast. Der maatte tilslut et ordentlig Greb i Klokke-

strengen til fra Faderens Side. Han sendte et Telegram, der blot var at efterkomme.

Og Lørdag Aften ved Ottetiden var Alette med Viking til Kusk med Vognen nede paa Jernbanestationen for at hente ham.

Der saa de ham, som Trainet rullede ind, sidde indenfor det nedslaaede Vindu i ivrig Konversation.

Han traadte ud, og hans høie Skikkelse i den graa Sommerdragt vedblev at bukke med Hatten halvt af over det mørke Haar og Seglasset i Øiet; han svarte og bukkede i ét væk uden at bli færdig, medens Alettes Hjerte stormede bag ham.

Og da hun saa havde taget om ham og kysset ham, slog han atter Kupédøren op og præsenterede:

„Jeg mente bare, De maatte faa se min Mor ... Det er Herredshøvding Lundberg med Frue og Svigerdatter, — svenske, Mor!"

„Saa ja naa," — hun smilte venligt og hilste; hun havde ikke netop Sind til at interessere sig for nogen Lundberg nu; men det gjorde dog godt at se Sønnen saa venlig antaget.

Henne ved Hesten stod Viking, der var konfirmeret ivaar, i Jakke med Bukserne ned i Støvlerne og Hænderne i Lommen og ventede paa, hvad Broderen vilde sige om deres nye fine Vogn; der var Reflektor og tykt slebet Glas i Lygterne.

„Just ikke meget praktisk Vet i saadan en sprænglærd Fyr," erklærede han, da Johan Henrik uden at ville vise Nyheden synderlig Opmærksomhed steg op i Vognen efter Moderen.

Da de saa rullede over Broen hjem, maatte hun gjentagende trykke hans Arm ... „Jeg har været saa ængstelig, saa ængstelig for Dig, Johan Henrik!" sukkede hun.

„Aah!" han saa med et mørkt uafhængigt Ansigt nedover mod Fossen, — „jeg har jo i Nødsfald min Pen!" ... Der gik i ham en svimmel Kvalme nu, han snart skulde møde Faderen.

„Den Artium tar Du uden nogen videre Møie næste Aar."

„Tror Du jeg tviler paa det, Mor? — der var tre hundrede, som alle var dummere end jeg, og som fik den. Men ser Du, at det skulde falde lige ind i, at jeg gik og bryggede paa en Digtning, det er naturligvis noget, som det ikke gaar an at forklare Far. Og saa faar jeg tie og ta det," sagde han med en mandig bred Skutten paa Skuldrene. —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Der kom Far ind fra Kontoret gjennem de flot og bekvemt udstyrede Værelser, hvor alt stod aabent efter den hede Sommerdag, og hilste snilt paa Johan Henrik, medens han stod hos Moderen og den syttenaarige Søster. Han klappede ham paa Skulderen:

„Bedre Lykke næste Gang, Gut! — det blir at ta i nu."

„Ja men nu skal han ha Sommerferier og styrke sig," værgede Alette for ham.

Først efter denne Sammenkomst vel overstanden begyndte Johan Henrik at faa Øie paa, hvad der var kommet af nyt rundt om ham hjemme. Det var, som Portiererne, den bekvemme lille Sofapuf til at sidde med Ryggen tre mod hverandre og det store, firkantede Speil over Buffeten, hvori han havde set sig selv uden at tænke ved det, da han kom ind i Spisestuen, nu pludselig dukkede op af et Mørke.

Han afgav den aabne Erklæring, at det var prægtigt saadan at komme hjem. Og Mor! ... hun var blet endnu lidt fyldigere; men det passede godt for hende.

Og Elisabeth, — han vilde sagt, „som har faat sin Middelskoleeksamen!" — men fik det i Halsen og dreiede det om til — „jeg tror, hun er blet høiere" ...

Han var ganske jublende efter sit befride Hjertepres, fortalte og snakkede, — Vittigheder og Byhistorier, Forundringer og Forhaabninger om hinanden i én Talestrøm.

Han agtede nu at sprænglæse. Han vilde ha Ferier. Han vilde ha laudabilis; og det var aldeles uden Betydning for Livet, hvad Karakter man fik. Ialfald kom det vist til at bli det for ham, han agtede ikke at bli nogen Fagmand!

Og saa var han inviteret paa Besøg til Herredshøvding Lundberg, som han reiste med idag, han vilde gjøre en Tur didind til Høsten; men ikke før han var færdig med et Arbeide, han skrev paa ...

— — Alette syntes, hun ligesom havde faat en anden Fred og Ro nu, hun havde to af Gutterne hjemme, endda de holdt det livlig nok og satte Huset paa Ende.

Saa skulde de hid og saa did, saa trak Johan Henrik hende ud i Besøg, hvor hun aldrig havde tænkt sig, bare fordi det var en morsom Fyr at snakke med eller en vakker Datter, og saa drog han sammen med andre i lange Karavaner, udstyret med Mad for to tre Dage, op i Fars Skoger.

Men det var ikke den Slags Uro, der tog paa Sindet, saadan som at gaa der og vide dem paa egen Haand hjemmefra. Og, naar hun nu ogsaa fik Alf vel hjem i Ferierne fra Tharandt i Sachsen, hvor han laa for at studere Forstvæsenet, saa vilde det bli som en ren Sindshvile, — Allesammen, saa hun kunde række i dem med Haanden!

— „Her er Brev fra Alf, Du!" sagde hun til Johan Henrik, han kom ind, medens hun gik og klædte sig om Morgenen. „Det er rigtig en stor Glæde for ham, at han bare paa et Par Timer kan komme ind til Dresden og høre god Musik. Han skriver, han er derinde, hvergang Wagner opføres ... Far synes, han bruger mange Penge; men Musik er da den uskyldigste Fornøielse han kan ha! Og han er jo nødt til at være lidt flot mellem alle de store Godseiersønner, som ligger der i Tharandt og studerer. De er saa prægtige Kammerater, skriver han. — — Jeg har altid saa ondt af den Gutten! —

det er, som han hænger saa forunderlig ved Musiken ... Du skal se, Johan Henrik, at det var Musiker, han skulde været!"

Sommerferierne var over og udnyttet paa al fornøielig Vis; de drøiedes ud, saalænge det blot gik an at beholde Alf hjemme fra Tharandt.

Det havde været som en Stas med disse to hjemkomne Sønner, der var saa kjendte og likte i, nær sagt, hver Familie i Egnen.

Hjemme kom der jevnlig Ungdom i Besøg, og de fik rutte med Fars Cigarer og nytte deres to Heste, der efter Dagens Program fik Bidslet i Munden som Vogn-, Karjol- eller Rideheste.

— Den Fryd var nu forbi. Alf reist, Viking igjen paa Skolen, og Johan Henrik skulde ved sin Fars Omsorg gaa for et Forspand af to Privatlærere.

Det husligeUhr var optrukket og havde alt gaat i glædelig Gjænge nu i over én Uge. Faderen sad travl paa Kontoret, og Johan Henrik læste og røg Tobak inde paa sit Værelse tvertover Gaarden. Jakob saa Lærerne komme, én Formiddag Klokken elleve og én Eftermiddag Klokken tre, og saa gaa igjen efter Timen. Han blev i godt Humør ved Regelmæssigheden, endda han netop nu havde faat endel at tænke paa. Der var en Betalingsindstillelse af et Trælasthus, der godt kunde drage sine Følger for et Par Venner oppe i Distriktet. Det kom ialfald til at volde ham Reiser og nu imorgen en til Hovedstaden paa nogle Dage.

— Det kjendtes saa underlig ferieagtig, syntes Johan Henrik, efterat Faderen var reist om Morgenen, saadan at kunne gaa gjennem Værelserne med Snadden i Munden og synge og tralle uden at behøve at møde denne kontrollerende Myndighed og

faa et mønstrende Blik: — „Sidder Du ikke inde hos Dig selv og læser?"

Han drev ud og ind; men havde jo Formiddagstimen, som skulde klares. Det var ordentlig et Tiltag idag at skulle sætte sig til i sidste Øieblik at faa pløiet igjennem de Par Kapitler af Livius.

Saa kom Middagen, — og saa ved Totiden Posten med Aviserne, som jo altid gav lidt nyt at studere.

Aa nei, han var totalt ikke oplagt, — det fik gaa an for én Gangs Skyld at sende en liden Brevlap op til Kandidat Hansen, at Mathematiken ikke gik idag ...

Det blev Ferie-Eftermiddag det!

Han feiede og pirueterede foran Moder og Søster i Stuen:

„Vil Du ud og kjøre med mig, Elisabeth?"

„Nei Tak, — Du kan være alene om at kjøre fra Mathematiken din. Du kunde gjerne drevet paa, synes jeg."

„Ne—i saa samvittighedsfuld Du, — paa mine Vegne," ærtede han i en tilgjort følsom Tone ... „Saa vil vi slet ikke ud Du, — med mig Du, — fordi vi har det saameget morsommere oppe hos Krabbes Du, naar denne høist interessante vordende Mediciner kommer! ... Vi kunde ellers let gaa glip af ham Du — aa han er vist saa morsom at underholde sig med Du, den Morten Finne! — Saadanne høie Materier, som Fruentimmer liker," lød det saa saare overlegent, — „om, hvad der kan udrettes til Verdens Bedste og den Sort. — Det er jo som en rød Klub deroppe om Eftermiddagen ... Og saa er Du rød, fordi Morten Finne er rød; — var han gul, blev Du naturligvis gul," — harcellerte han. „Og Morten Finne er rød, fordi Krabbe er rød, — som en kogt Krabbe, — bare for at komme der i Huset og træffe Dig og neppe for at sidde inde i Værelset hos

den Skolegutten, Johnsen, de har faat i Logis … Saadan bider det ene det andet i Halen" …

„Johnsen er akkurat saameget Skolegut som Du, Johan Henrik! Men han mangler jo rigtignok dit nærmere Bekjendtskab til Artium," snertede hun hidsig.

„Han er en Pughest, min Pige, — og blir maaske Præceterist, som enhver øvet og tilredet Pughest kan bli," — gav han igjen artig bukkende … „Og saa kjører jeg altsaa over til Kapteinens paa Lidberg uden min elskværdige Søster.

Viking kom og vær med Du," opfordrede han.

Viking smilte forbeholden spodsk:

„Er det Hestene, Du mener, eller vil Du kanske flyve?"

„Bare fra Læsningen, skjønner Du, enten han skal trave eller flyve!" lød det fra Elisabeth.

„Ja, for Tobiesen har tat Brunen paa Forretningsreise og blir borte baade idag og imorgen, og Blakken staar med Bagbenet ombundet for Betændelse i Hoven, véd Du" …

Det var jo en Streg i Regningen. — Men forlegen for at faa slaat en Feriedag ihjel skulde man dog ikke behøve at være …

Han tog Hatten og gik op i Byen indom Fogdens til Kaffe og Sagfører Dahls til The, og der blev han om Aftenen og spillede Kort med Damerne.

Han led af en vis Anger, da han gik tilsengs, over at have taget Hul paa den gode Orden, hvori han nu var kommet, og der svævede nogle dunkle Forsætter for den næste Dag med ham ind i Søvnen.

De stod ogsaa op med ham om Morgenen, og, medens han klædte sig, anstillede han den sædvanlige ligesaa tilfredsstillende som underholdende Beregning i Tankerne over, hvor langt han vilde være kommet til Jul, naar hver Dag gav saa og saa

mange Vers i Homer, saa og saa mange Kapitler af Latinen osv.

Der faldt ham ind en Idé til et Digt, som han burde skrive ned, før han mistede det.

Den Nydelse engang ordentlig og fuldt ud at faa overgive sig til sin Aands fri Indskydelser blev dog saa altfor fristende. Og naar han nu afsagde Lærerne, var det ikke en Feriedag, han vilde skaffe sig, men rentud en Arbeidsdag, han overtog af strengeste Sort.

Han blev ogsaa uafbrudt ved at skrive til Middag.

Men ovenpaa det Krafttag vilde han rigtignok ogsaa ha Eftermiddagen til at hvile sig paa.

Om Aftenen kom Tobiesen da endelig hjem med Brunen, og Johan Henrik gik og grublede paa, hvilken Tur han skulde lægge an for Morgendagen.

„Saa Du har bedt Gudbrand gjøre istand Karjolen," kom Viking hidsig ind. — „Tænk Mor, Johan Henrik vil ta Brunen ud imorgen, endda den har gaat nu i to Dage. Far vil like det, naar han kommer hjem!"

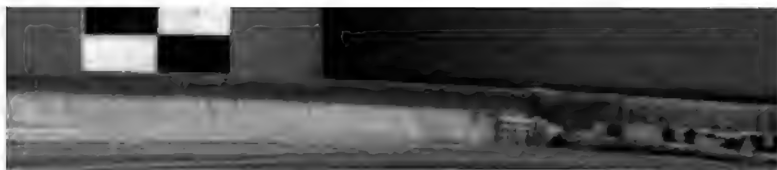
„Du skal vel rapportere det, Du?"

„Jeg tænker Hesten rapporterer det selv jeg, naar Du faar kjørt den bra."

„Vær nu ikke saa stridig, Viking," bad Alette. „Johan Henrik kan jo kjøre pent, og Gudbrand gi den bra Havre. Du véd, det blir ikke mange Turer af herefter, nu her maa læses saa alvorlig."

Viking drev ærgerlig ud.

„Lægger Du Mærke til, hvilket Hjerte Gutten har for Hestene, Johan Henrik," yttrede hun eftertænksom. „Alt praktisk, det ligger for ham, — Hester og Kjøring. Lad ham bare faa reise ned paa Jernbanen og greie med Pakker og Forsendelser ... Far maa jo kunne se til at skaffe ham ind i noget, som ligger for ham med Tiden ... en Gaard at styre. — Var det ikke for Fars Skyld, saa fik

jeg ham ikke til at sætte sin Fod paa Skolen, og naar Gutten siger, han spytter af Bogen, saa mener han det saamæn!" ...

XV.

Jo det viste sig virkelig, at Johan Henrik havde havt Ret i, hvad han bestandig gik og ærtede og brydde Søsteren med; men som Alette ikke havde trod et Gran paa; — han eiede et mærkeligt Blik, den Gutten!

En vakker Dag, — det snede og snede, som Himmelen var fuld af Bomuld, — havde Elisabeth været inde i Sovekammeret med sin Mor og Far og saa — med det af bare Lyksalighed skinnende og straalende og tudende Ansigt — strøget op Trappen forbi Johan Henrik; — han saa, der var noget paafærde og tænkte, der var Brand ovenpaa hos Krabbes, sa' han siden. — Hun kom ned igjen i stille og høitidelig Procession sammen med Vedkommende, Hr. Studiosus medicinæ Morten Finne.

Jakob maatte sige, han var blevet totalt overrasket ved saadan pludselig at faa sin Datter om Halsen midt i, at han sad og grundede og sled Haaret af sig over Pantehæfterne i Varaasskogen ...

Han burde naturligvis ha kunnet vente sig noget saadant; Elisabeth var jo nu alt over atten Aar. Men, som han egentlig altid kun svævede om i Peripherien af, hvad der rørte sig i hans Familie, saa — — —

... Der havde altsaa været Maaneskin i Huset, mens han gik der og ingenting saa!

... En intelligent ung Mand, ser det ud til, — med Mod paa Fremtiden ... Begynder denne Livets

Illusion som vi andre ... Der er jo al Grund for os til at være tilfredse.

— — Tilfredse, havde Jakob sagt, — tilfreds ...

Det var netop den Fornemmelse, Alette ikke rigtig kunde opdage hos sig.

Hun var slet ikke af dem, som fandt, det var saadan storartet Jubelaffære, hvergang to faldt paa at sætte hinanden Fluer og Indbildninger i Hodet; — og saa Aar for Aar maatte gjøre Afslag! — Hun havde nu været gift i over tyve Aar og gjort sine Erfaringer. Hun og Jakob var da gaat ind i det saa varmt som nogen ...

Naar hun tænkte paa, hvor skjælvende fuld af uhyre, ubændig Lykke og Tro paa, at det skulde vare, hun havde været dengang, — og saa saa Elisabeth ligedan nu! ... Ja det var som at mindes en Vase fuld af de friskeste, mest svulmende Blomster ...

Vasen den holder, — det er vel saa Naturens Orden. — Men Blomsterne ... At man skal gjøre sig selv ulykkelig ved at sætte al den Fantasi paa det, — det er bare det ...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — I Forlovelsesselskabet var Adjunkt Krabbe ualmindelig morsom at se paa; Johan Henrik iagttog ham trolig.

Han rørte sig stille festlig om i Krogene, hvor han stod taus og nikkede til Folk, som ikke begreb hvorfor, indtil de gjerne én for én trak sig undaf. Og altid med et halv skjælmsk bevidst faderligt Øie didhen, hvor Elisabeth var.

Først ud paa Aftenen, da Punschen kom, begyndte han at gi sig Luft for sin Feststemning. Han greb pludselig den stakkars uskyldige døvhørte Kaptein Böckman ved Knappen ...

„Et Menneskehjerte Di, driver Blodet elleve Fod i Sekunden, det er seks hundrede og seksti Fod i Minutet det, Kaptein! — Tænk Dem al den ubevidste

Kraft et Menneske sidder inde med, — slig kjører Hjertet paa i sytti Aar, — i sytti Aar! — Og tænk Dem saa, hvilket Væld af Kraft det saa maa ha at disponere i Tiltrækning og Frastøden, Kjærlighed og Had! Man snakker om ubenyttede Fosser og Vandkraft; — men her har vi nok en hel ubenyttet Verdens — hu-- um" ... sagde han, opmærksom paa, at han spildte sit Krudt ...

Krabbe havde Hjertet fuldt iaften, og havde nu tilslut varpet sig didhen, hvor han egentlig havde sigtet hele Tiden, til Husfruen, der hidtil havde været optaget.

„Hvad det er at leve, Frue, — at faa leve" ... Han saa hende sørgmodig forskende ind i Øinene, — og Krabbe kunde bli vakker, der var ikke Spørgsmaal om det, tænkte Alette. — „Er det ikke saa, at vi kan tælle de Gange, vi kan sige, vi har levet? ... Det er Straalepunkterne i vort Liv, som vi aldrig glemmer, mens hele Resten ligger som en By i Mørket ... End om vi kunde faa hele Livet til at bli — virkelig Liv? — og, naar det glipper for os, Frue! saa for vore Børn. Der kan leves i en stor Kjærlighed" ...

-- Dette var vakkert nok, gjorde Alette sig op bagefter. Men Adjunkten var jo et totalt upraktisk Væsen.

Det, hun følte sig irriteret ved, var, at al denne Adjunktens høistemte Pretension om Livet i Rosenkulør naturligvis gjennem hele Paavirkningen deroppefra var sat ind i Blodet paa Elisabeth!

Hun kunde ikke lade være at pirke lidt hen i Datterens Forestillinger; det kunde kanske dog gi' en Støtte for hendes Dømmekraft midt i den Rus, hvori hun svævede:

„Du gaar nu vel ikke og tænker Dig, at det, Du føler nu, er nogen Undtagelse, Elisabeth, fra hvordan andre Forlovede har det; de er saamæn forelsket nok i den Tid allesammen. —

Man skulde ikke tro det bagefter ..." undslap det hende.

„Vidste jeg, det ikke skulde vare," -- udbrast Elisabeth lidenskabelig, — „vilde jeg bryde det i denne Dag!"

„Ja saadan si'er man, naar man gaar paa de høie Strenge. Men Livet har saa mange Sider Du. Der kan jo være Tilfredsstillelse igjen alligevel, — en anset tryg Stilling, — Børnene ... Det er slet ikke det samme som at leve enslig."

„Tusind Ganger heller leve enslig, Mor! end at være fastlænket til et andet Menneske for hele Livet, naar jeg ikke holdt af ham; — jeg mener saa meget, at jeg syntes, jeg ikke rigtig kunde leve uden ham! — Tænk, — ikke, ikke for nogen Pris at kunne bli kvit ham, — det er jo værre end Slaveri for Livstiden ... Og saa skulde jeg ikke ville bryde!"

„Dette er nu saadanne Overspændtheder ovenfra Krabbe! Tænk bare lidt over, — om Du virkelig alligevel *vilde* bryde, dersom Du vidste, at det kanske blev endel lunkent og hverdagsligt mellem Jer — for Eksempel om ti Aar? Tænk over det ... Du vilde dog nok ikke miste de ti Aar for aldrig det; — de var gode at ha at leve paa siden."

Elisabeth stirrede paa Moderen; der fo'r noget gjennem hende, — samlede sig med ét adskillig op om Fars og Mors indbyrdes Forhold ...

Hun dreiede med engang af og spurgte blot:

„Men Mor, hvorfor skulde det ikke *vare*?"

Mama rystede paa Hodet, hun vilde ikke ind paa den Side. Hun stod ved Sybordet og trak i Sytøiet hen i egne Tanker ... „Det er underlig med Adjunkten, det er ligesom en fiks Idé, — noget han vil faa ud ... Nu er det din Forlovelse, han gaar saadan med Liv og Sjæl op i. — I sin Tid var det for mig og din Far, da vi var nygifte ... Kan Du forstaa det?"

„Men det forstaar jeg da saa godt, Mor! Han

har naturligvis altid været for styg og egen og besynderlig til at nogen ung Pige har villet ha ham, og Fru Krabbe er da rigtig i alle Maader saa altfor tarvelig og uforstaaende for ham; — hun kan jo aldrig ha' været noget pen heller; hun ser ud, som hun var klippet af nederst over Skjørtet og blet for lav. — Og saa med hans Hjerte og Begavelse, — det er jo næsten, som han skulde være strandet paa en øde Ø."

Mama saa lidt forbløffet paa hende:

„Jeg véd ikke jeg, Elisabeth; men det er imellem, som Du skulde være ældre end din Mor!" — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Det er og blir nu først den skjære Nødvendighed, som sætter det rette Jern i Folk, ræsonnerede Jakob; — Opdragelse i Velstand gjør bare vek og myg i Ledene ...

Der var jo lidt anderledes prompte Fart og Greie ved Morten Finne, end Jakob var vant til hos sine Gutter. Han manuducerede ved Siden af Studierne for at kunne holde sig derinde ved Universitetet og skaffe sig Tilskud til det knappe, han havde hjemmefra. Bare en Kasket paa det lyse, krusede Hoved og en liden graa knap Jakke, — han skulde budt Johan Henrik eller Alf den at gaa ud i Selskab med! ...

Jakob var blet ganske glad i Fyren. Elisabeth kunde saamæn blandt alle denne Verdens tilfældige Forekomster ha gjort et daarligere Valg.

Han saa sig mangengang lei paa Johan Henriks lunkne Maade at ta sit Arbeide paa, — saadan magelig overlangs; og han tillod sig at holde en Smule Kontrol og Opsigt, om det just ikke smagte den unge Herre. Lærerne, baade Hansen og Jentoft, sa' jo, at han læste. Men der stod Tobaksrøgen ud igjennem det halvaabne øverste Vindu i hans Værelse over Gaarden, og ret som det var kom

der Venner, som skulde ha et Glas Øl ind til sig. Altid en saadan velsignet Overflod paa Tid!

Inde i Stuen var han fuldt beskjæftiget med Tegningerne og Ridsene til det Hus, de havde gjort en liden Begyndelse til, ude paa Landstedet.

Dette irriterede nu tilfældigvis Jakob i denne Tid, da han hellere følte sig oplagt til at opsætte hele Bygningsplanen et Aarstid, indtil der igjen var kommet Liv i Tømmerpriserne. Det udenlandske Marked var fortiden overfyldt, saa det ikke var muligt at sælge til antagelige Priser. Hvorfor saa lægge ivei med ny Udgifter! han sad sandelig i nok saa meget; og Penge var dyre for Øieblikket.

Han kunde ikke frigjøre sig for en vis Ængstelse for en af sine Medinteressenter i Varaasskogen, Proprietær Vingaard. Saa grundmuret, som den Mand var anset for at være, — forhaabentlig var det bare Snak; — men der gik virkelig visse Rygter om Kautioner og Forlegenheder ...

Naa, det var jo noget, som det var klogest ikke at røre ved fortiden — tie muk stille ... Men, naar Dødvandet i Priserne var over, skulde det være underlig, om han ikke skulde kunne faa ham væk fra Makkerskabet ... Han var virkelig blet endel opskræmt.

... Men for Johan Henriks ubekymrede Sjæl laa det jo i Skyerne, hvor Pengene kom fra! Han saa ham sidde der halve Eftermiddagen med Papirruller udover Bordet inde i Stuen og gruble og grunde; han fik Arkitekt Holm med paa ny Projekter og Rids og tilslut Alette og de andre aldeles ivrige. Grundmuren maatte absolut være færdig før Frosten og Telen kom i Jorden, — og Bygningstømmeret kjøres frem paa Føret!

Nei det var jo ikke til at begribe, hvorfor Far havde imod, at det vakkre Schweitzerhus stod der færdig til næste Høst ...

— Der kom en hel Misstemning, da Jakob en

Aften uden Spor af Grunde lod til kort og godt at stille sin Villie imod dette, som de nu alle havde sat saadan stor Glæde i.

Johan Henrik havde saa klart og greit sagt alt, hvad der var at sige, Mor var saa helt for det, Planen laa saa prægtig ordnet i alle Dele; men det var som for døve Øren; han gik i al Lydighed plystrende ind paa sit eget Værelse; og Viking drog med et lidt vel stærkt Smeld i Døren hidsig efter:

„Var ikke dette at spare paa Skillingen og lade Daleren gaa, saa stod hans Forstand stille!" ...

„Det er rentud en Sorg, Du gjør Børnene med denne Halsstarrigheden din, Jakob!" sagde Alette oprørt. — „Og Johan Henrik, som har lagt saameget Hode og saameget Arbeide i det —; jeg saa, hvor det gik ham nær."

„Aa jeg maa sige, jeg vilde ønske, Johan Henrik heller la sit Hode og sit Arbeide i det, som bygger hans Fremtid. Men alt andet, — kun ikke det, han skal gjøre!"

„Det er ret, bebreid ham nu ogsaa, at han har Evner; han har jo aldeles overbevist selve Arkitekten."

„Vilde bare ønske, han ogsaa kunde overbevise Professorerne, Du! — Han er overhovedet ganske særlig vel udviklet for den konsummerende Side af Livet, opdraget som Rigmandsbarn" ... kom det med et Blik til hende.

„Du mener vel, det er mig, som har staat for det, Jakob? — Du har ialfald den Fordel, at Du kan sige, Du lidet har tænkt paa dem — uden én og anden Gang, naar der skulde vanke Skjænd eller Straf. Derfor har Du nu heller aldrig naat deres Fortrolighed; — og koster det Dig da heller ikke synderlig at skuffe dem i en Glæde. — Vær rolig for, at Johan Henrik og Viking nok husker paa denne Aften, da en hel vakker Bygning faldt sammen for dem! Du tar saa Troen fra dem, Jakob. —

— Jeg skulde saa gjerne finde mig i det for min Part, naar jeg saa én eneste rimelig Grund. Men saadan bare nei — og nei ... det gjør ikke godt paa nogen Du. — Jeg havde nu ogsaa engang sat mig ind i, hvordan vi skulde indrette alt der med Værelser til Johan Henrik, naar han kom med Duskeluen, og til Alf og Elisabeth og hendes Kjæreste. Og saa nei, — bare ned med det, — jeg, Husfaderen vil det ikke" ...

Han saa, hvor hun var opfyldt til Taarer af Skuffelsen, hvorledes hun fægtede for hvert Ønske hos disse Sønnerne ...

„Naa saa byg væk, byg væk" ...

Han retirerede for det forgrædte Ansigt.

XVI.

Det var Jørgen Bervens prægtige svarte svede Hest og af Veisølen aldeles overskvættede fine lakerede Karjol, som rullede gjennem Portrummet og ind paa Gaardspladsen hos Jakob.

„Er de hjemme her, Gudbrand, Mørk selv, mener jeg? — — Saa, — paa Kontoret ... Sæt den ind Du, strigl den bra og brug Halmvisk efter ... Og vent lidt med at gi den Vand," raabte han, som han med Reisevæsken i Haanden skyndte sig op ad Dørtrappen.

Det var stadig de samme ungdommelige Bevægelser, kun med en lidt mere knoklet og leddet Magerhed i Figuren og nu med graa Flekker i Skjægget nedover hver af Kindvinklerne og midt paa Hagen.

Allerede i Gangen mødtes han af Jakob, som gjorde Mine til at følge ham ind i Stuen.

„Aa nei Du, lad os greie, hvad vi har at gjøre inde paa Kontoret først," bad Berven.

„Tænkte, Du kunde trænge et Glas Vin nu, Du har reist" ...

„Aa nei, Du véd, der blir saa mange Dikkedarer derinde, — Snak og sligt, — bedre at faa det bagefter ...

Men, hvad er det, som staar paa, Jakob?" sagde han, da Døren til det inderste Kontor var smekket igjen efter dem. „Du pleier ikke at invitere mig til Dig paa det Vis, — jeg faar Brev midt op i Skogen ... Daarligt Humør, ser jeg. — Gaar nu ikke og er ængstelig vel, Jakob?" — Han stod og saa paa ham: „Ja Du spekulerer da vel aldrig paa at faa mig ind i nogetslags? ... Did faar Du mig ikke, ser Du. Ikke for mit Liv!" —

„Spekulerer heller paa at faa mig selv ud af noget; — den Varaasskogen sætter mig graa Haar i Hodet, ser Du."

„Pyt, Skogen er god nok!"

„Vi har maattet løse Proprietær Vingaard, vor Fjerdemand, ud af Handelen Du, Mathiesen og Ringnæs og jeg; — han gaar fallit en af Dagene han! — Og saa er jeg forfærdelig pint for Penge i denne Tid ... Det er jo svære Terminer, jeg paa det Vis har maattet overtage, — og en Pengeknaphed overalt, som ikke er til at beskrive. Det eneste, én er sikker paa, det er sine Udgifter. — Ja, — nu har jeg da lykkelig klaret den Termin, som skal ud iaar! men, jeg si'er Dig, rent ud ved at ta Huden af mig, — — skrabe og optage alle Tilgange baade her og der, saa Kontorkassen er som et tomt Spand. Og der staar jeg nu med Piner og Plager for de daglige Klareringer ... Forsikkrer Dig, det er saa det vækker i mig, naar Folk kommer paa Kontoret; jeg kan ikke betale med Tilgodehavender, jeg maa ha kontant i Haanden jeg. — — Er jeg blet mager, synes Du?"

„Aa—aa, — jamæn tror jeg det."

„Ja blir jeg det ikke, saa er det min gode Konstitution, for værre end jeg ligger i Sælen i denne Tid!" pustede han ud.

„Nei Du er ikke videre vant til Modbør."

„Aa Tobiesen!" sa Jakob ud af Døren, „vil De sige inde, at Berven er kommet og blir her til Middag."

„Nu ja, Jørgen! kort og galt, Du kan lette mig for mange Plager, om Du vil laane mig femten tusind Kroner paa ét Aarstid, saa jeg kan betale dem af efterhaanden. Du er jo saadan en Kontantibus."

„Paa første Ord, véd Du; det kunde Du bare sagt i din mystiske Brevlap."

„Er Du gal, gi' fra mig med min Haandskrift, at jeg er i Knibe for Penge!" spøgte Jakob lettet. „Og desuden, det haster ikke med at faa dem, bare det sker fort og straks."

Berven satte sig hen ved Pulten og tog Pennen.

„Bare Trælasten vilde live lidt paa sig igjen Du," sa Jakob.

„Smøre sig med den Urt Taalmodighed, véd Du, til der blir afsolgt tilstrækkeligt over i London" ..

„Hm, — ren Vindstille i Forretningerne helt fra ifjorvaar," brummede Jakob, som drev paa Gulvet.

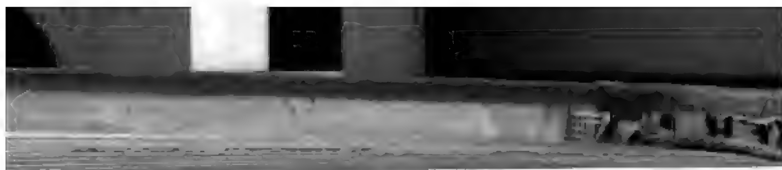
„Naturligvis, naar Folk har hugget og skibet ud, som de var gale. Det er et Pust det, som faar taales, — og som kan gjøre sit gode til at sigte Uvederhæftigheden lidt ... Der Du, har Du Anvisningen."

„Tak skal Du ha, Jørgen!" — Han drev igjen et Par Gange op og ned af Gulvet og stansede saa endnu med Papiret i Haanden og saa paa ham.

„Hvad mener Du om Tiderne, Jørgen?"

Jørgen sad med Albuen paa Pulten vendt mod ham:

„Hvad mener Du, som sidder i Affærerne? Naar

man har faat karret sit ud af Ilden, har man ikke længere de rette Fornemmelser, ser Du."

„Ja vidste jeg det!" Jakob gik og smaafløitede.

„Saalænge der bygges ude i Verden, maa de jo ha Tømmer," mente Berven — — „og alle vore kompetenteste Affærsmænd, som det heder i Kunstsproget, er jo aldeles bestemt enige om, at der ikke kan være Tale om nogen alvorlig Nedgang i Tiderne." Tonen var lidt skeptisk.

„Ja det forlyder saa, — bare holde paa Kortene, — ikke sælge" ... yttrede Jakob med et vist Blik paa ham. „Og ingen kan jo sige, hvad Vind der blæser imorgen. Men saameget er ialfald klart, at, varer Vindstillen ved, saa faar vi adskillige Falliter heroppe. De drikker Toddy og spiller Kort nu og venter paa et nyt Ryk i Tiderne, — og skriver paa Papirer for hverandre. Svær Nød for Kontanter!" ...

— Inde ved Middagen dreiede Forhandlingerne mellem Familiens Medlemmer sig om Indretningen paa Landstedet. Der var snart helt færdig derude, bare lidt i Spisestuen igjen.

Johan Henrik var nylig kommet hjem. Han havde ivaar igjen fristet Studentereksamen og kommet fra det med et non, — et Udfald, som han ubetinget hævede sig over. Hovedsagen var bare at ha faat den Eksamen med mindst mulig Skade paa sin Sjæl, saa han engang kunde naa frem til det, han virkelig laa for.

Han havde i Formiddag været henne hos Snedker Willumsen og set, hvor langt man var kommet med Møblerne ...

„Udskaarne uden Stop og Puder; men Stil!" — forklarede han Berven; — „ikke alskens Gebrækligheder af Pindestole, som knases og kommer til at hinke paa tre Ben. Enkelt og komfortabelt, det har jeg holdt paa — i Navn af al civiliseret Smag. Ikke sandt, Berven?"

„Jo—o, — aa jo! —" Det skulde være morsomt at vide, hvad Jakob holdt paa, sad han og tænkte, det var nok helst paa sin Pung det.

„Du skulde ud, Berven, og se det nu," mente Viking, — „det er bare en Sviptur med Hesten i Eftermiddag, jeg skal være med jeg. Nu er der drænet under Huset, saa der er tørt som Knas. Og vi kan reise ud paa Vandet og fiske, om Du vil, der er nok af Abor og Gjedde. Men rigtignok bare en elendig liden Pram, vi har at ro ud med ... Far faar la os faa en ordentlig Baad til næste Sommer, en, som vi kan sætte Seil paa."

„Aa det er af den Slags, som taaler at opsættes, min kjære Viking!" afviste hans Far ham kort. „Du faar ikke udstrække Dig til for mange Projekter."

„Der er saameget Fisk i Vandet, at den snart betaler Baaden Far," sa Viking med sin troværdige stø Vederhæftighed. „Jeg kjører selv Sten til Landgangsbryggen, naar jeg er derude."

„Ja, De kan tro, der har været Arbeide," udviklede Alette. „Og til Høsten skal vi faa Gartneren med og plante Frugttræer og Bærbusker. Børnene er saa hidsige paa, at det skal være derude i vort eget Hus, vi skal holde Sølvbrylluppet om et Par Aar. Det var jo morsomt at ha Haven og Træerne lidt tilvoksede til den Tid."

„Og saa slaas vi om Navnet," sa Viking. „Granholtet eller Rognhaug vil nu jeg ha."

„Ja det er sandelig det, som gjør os mest Møie af alt," erklærede Johan Henrik; han fo'r med Haanden gjennem sit vakkre mørke Haar: „Det blir disse banale: Alettenlyst, Sorgenfri, Kvældshvil" ...

„Tja, — til den Tid!" ... ræsonnerede Jakob. „Det kommer sandelig ikke an paa bare at bygge Lysthus, det beror ogsaa paa, med hvad Humør man sidder i det."

„Aa kjære, man faar da se til at ha lidt Humør paa sin Sølvbryllupsdag; — det er nu ialfald en

Festdag, som Børnene vil mindes," sagde Alette med Vægt.

„Naa saa, Børnene!" ... lo han eget.

„Ja ja, det er dog for dem, vi lever, Jakob!"

„Jeg har altsaa i visse Maa—Maader et Fortrin, Frue, — som ingen Børn har" — stottede Berven; „jeg faar leve for mig selv" ... Han spiste, som han pleiede, overmaade langsomt, og de sad og ventede paa at kunne byde ham mere af Ørreten.

„Saa har man ialfald ingen Skuffelse, naar man er saa heldig bare at elske sig selv," — sagde Alette, hun sad og smaaslog med Servietten mod Bordet.

„Hvad siger Du, Elisabeth, om den Ting?" nikkede Berven gemytlig over til hende. „Hører Du fra ham nogengang, denne Medicineren din?"

„Jeg er saa lykkelig over, at Mor skal ha kjøbt Gardiner," lo Elisabeth; — „saa faar jeg følge med til Byen, naar hun nu reiser ind."

„Ja det er adskilligt, vi maa ha', Jakob, skal vi faa nogen Glæde af Landstedet iaar. Jeg maa jo bo hos Onkel Vosgraffs; de er ganske fornærmede over at jeg ikke kom ind til hans en og syttiende ... Og da er det fornuftigst at ta det med én Gang — en Del til Sengene, Tepper og saadant" ...

„Og nogle Speile maa vi absolut ha derude i Værelserne," erklærede Johan Henrik.

„Er det Meningen maaske at fortsætte Stu— Studierne til Anden-Eksamen i den landlige Ensomhed?" anbragte Berven, der havde et særligt Øie for Johan Henriks sikkre Overlegenhed.

„Hvorfor ikke?" lød det ligegyldig; Johan Henrik tog ikke Korreks.

„Ne—i hvorfor ikke ... der vil jo være mange Behageligheder for en ung Herre. Fiskeri, Jagt, Sport" ... harcellerede Berven.

Der blev en pinlig Taushed.

Alette var harm; Berven kunde sige, hvad han

vilde der i Huset, — naturligvis ikraft af sit gamle hellige Forhold til Jakob!

„Jeg maa jo sige," tog hun i, „at i alt, som vedkommer Landstedet, retter jeg mig saa ubetinget efter Johan Henrik; — det har da, saamæn, ogsaa selve Arkitekten maatte gjøre."

„Føler mig sletikke smigret, Mor; den Arkitekt Holm er ikke mere end en ordinær Dygtighed."

„Nei nei; — siden Du har gaat saa ind i det, saa har Du vel ogsaa — hm, — nøiagtig Begreb om Regningerne? ... Det er ligesom Halen ved Dragen det," — drog Berven uforstyrrelig paa, medens han lagde Servietten sammen.

„Tak for Mad," sa' Jakob, han reiste sig lidt braat og skjød Stolen under Bordet. „Send os Kaffeen ind paa Kontoret, Alette!"

— De var lige efter igjen derinde i det allerhelligste — de to, — ved Kaffeen, og Jakobs Pibe dampede noget stærkt.

Berven holdt sig som sædvanlig til sin egen fine Merskumssnadde i Etuiet og sin udvalgte Tobak.

Han stod endnu foran det lille Bord ved Sofaen og præparerede Nydelsen omhyggeligen. Nu rev han Fyrstikken og drog til sig, til Piben var kommet ordentlig i Gang ...

„Hum puh ... Du Jakob!" sagde han og blev staaende med Snadden halv løftet i Haanden og se paa ham ... „Du Jakob! ... jeg maa sige, hvad jeg mener, véd Du ... Og jamæn synes jeg, det er rart, at Du lar hele din Familie sidde derinde saa uvidende som Grønspætter om, at Du har Pengesorger om Dagene."

Jakob kræmtede uvillig henne i Sofaen.

„Jo—o, jeg synes det! ... Det var, rent ud sagt, som et Stykke bagvendt Verden at høre paa, hvorledes de alle, — Kone og Barn —, bare bemøiede sig for at faa seilet og rod og gravet og reist væk Pengene dine; — og det nu! ... Jeg maa sige Dig,

Gut, jeg synes Synd i Alette; hun er baade for god og for forstandig til, at Du slig bare skal føde hende med Rosiner og Mandler; — Du sætter hende jo slet ikke ind i nogen Ting! Det er Synd i hende, er det. Og Du er en noksagt, — nu véd Du det ... Gak hen og gjør det om igjen!"

Jakob saa hastig hen paa ham; der steg noget i Ansigtet, som han beherskede:

„Aa ja, jeg skal vel lære af Dig, som taler af saamegen Erfaring? ... Det er nu som at se ind i et helt Maskineri, et saadant Forhold, ser Du, — som Du ikke véd noget om ... Tror Du ikke, hun kan ha saa inderlig nok med sine egne Omsorger paa alle Kanter og Plager og Bekymringer af Børnene, — som nu engang er hendes Svaghed! — — Ogsaa skulde jeg dertil gjøre hende alskens Forskrækkelser for Pengevanskeligheder, som hun aldrig har været vant til, — og naturligvis bare vilde ta med Overdrivelse. Jeg skulde kanske skræmme Livet af hende med Tiderne ogsaa ... Ja Du snakker!"

Berven dampede ivrig ... „Bare la' hende faa Behagelighederne ja, ... spare hende for de smaa Sorger og la hende faa den store, — at Du ingen Fortrolighed har til hende! ... Saa—saavidt skjønner jeg mig ogsaa paa Ægteskabet, at jeg véd, en Kone aldrig i Verden ta—takker sin Mand for det ... Ja, jeg synes nu Konen maatte heller — hade ham, ... føle sig foragtet ... o—og skudt for Glug!"

„Driv paa med din Kjæphest, Du Jørgen, saa røger jeg. — Jeg véd jo, Du sidder inde med megen Rhetorik fra gamle Dage paa det Punkt. Men, — ser Du, det, Du havde Vet paa, det var at nytte Konjunkturerne, og derfor fik Du Skog; og det, Du ikke havde Vet paa, det var denne Giftermaalsgreien, som altid har ligget som en Floke inde i dit Hode, — og derfor fik Du ikke nogen Kone ... Nei, — jeg har ikke mere at sige, og gid Du ogsaa var færdig! Sæt

Dig nu hellere i Ro istedet for at ivre Dig op i andres Affærer; Du staar der som en lang tør Fyrstikke, der er gaat Ild i."

Det var mulig Vennens Indblanding i hans huslige Affærer kunde have gaat ved en anden Leilighed; men idag kjendte Jakob helt inde fra Middagsbordet de laante femten tusind Kroner bli ligesom tyngere og leiere i Brystlommen. Han var aldeles ikke vant til den Situation at være Laantager. Inde i Stuen havde han følt sig flau og næsten regnskabspligtig for ham hver Gang, der blev nævnt en Udgiftspost. Og nu inde paa Kontoret stod Kreditor der og reviderede alt hans — baade til Hjerte og Nyrer. Naturligvis havde han Ret til det; saalænge han sad der med hans femten tusind Kroner!

Berven var ikke den af de to, som pleiede at gaa slagen ud af en Disput ... Han bankede med Snadden i den hule Haand:

„Je—jeg kræver ialfald af din Forstand, at Du ikke lar Dig paaføre unødige Sorger og Bekymringer. De aner jo ikke, de piner og plager Dig ... Bare ved at ta lidt i og sæ—sætte Dig imod Galskaben, kunde Du faa hele Huset paa en bedre Fod."

Jakob begyndte at se Anvisningen tvertigjennem Lommebogen, — Checquet til Banken, sammenlagt i tre, med det skjævt skrevne Jørgen Berven under.

... „Dette Landsted trækker og suger Penge daglig af Dig ... Det var jo bare, at Du ventede til næste Vaar med at ha det færdig; saa var Du da kvit det; — vi er alt et Stykke ind paa denne Sommer nu. Og til Vinteren behøver da Johan Henrik sandelig ikke Landsted!" ...

„Jeg skal overveie det, Jørgen," sa' Jakob og lagde sin længst udgaaede Pibe fra sig paa·Kaffebordet. — „Men jeg har rigtig siddet og tænkt paa endel andet, mens Du har snakket ... Ser Du, jeg

har faat ud, at jeg nogenlunde kan hjælpe mig alligevel uden at laane de femten tusind Du" ...

„Men, kjære Dig, Du kan beholde dem i to tre Aar, vil Du!"

„Tak; — eller fire, vil Du vel sige; men saadant er ikke Laan det." — Han tog frem Lommebogen og rakte Anvisningen hen mod ham ... „saa Tak, Jørgen, her har Du den tilbage!"

„Jo, jo, jo, jeg mener det alvorlig," nødte han den paa Berven, — „det blev jo saa alligevel noget, jeg maatte sørge for at faa betalt igjen ... Saa har jeg da ikke det paa mig."

Berven stod lidt stille ... „Siger Du nei! — til mig?"

„Skal jeg laane, vil jeg helst holde mig til en Bank; — der har man hellerikke med nogen personlig Kreditor at gjøre."

„O—og Du vil ikke ta den, — Jakob" ...

Berven stod med Papiret i Haanden; den skalv en Smule.

„Gaar ikke Du!" sa' Jakob afgjort.

„Ikke? siger Du" ... Der kom noget fugtigt op i Øinene.

„Naa — jaja — — saa har Du egentlig ikke noget Brug for mig længere, Jakob," — lød det langsomt, — „saavidt jeg skjø—skjønner ... og da maa jeg bede Dig om at faa min Hest spændt fo—for; — jeg vil gjerne være oppe ved Skogen igjen i Aften."

„Det er naturligvis, som Du helst ønsker, Jørgen! — Det generer mig virkelig at tænke paa, at jeg har bryd Dig saa langt. Jeg burde ha tænkt før paa, hvordan det ser ud at laane." Han havde ordentlig Trang til at se ham afgaarde.

Berven sagde ikke et Ord mere. Han tog op Reisevæsken og satte den ned igjen, og stod bleg og som lidt uvis, da han havde faat Støvfrakken paa, om han skulde gaa ind i Stuen.

Han valgte at aabne Døren halvt og hilse sit Adiø i al Korthed til Elisabeth, som sad der.

— Jakob stod kold høflig paa Gadetrappen, da hans gamle Ven uden at nikke eller vende Hovedet smekkede paa sin svarte, raske Traver og rullede afsted ...

Han blev staaende med det lidt graasprængte Hoved ubedækket en Stund og se efter ham.

„Jeg mener, jeg er rent fra Vettet jeg!" — fo'r han pludselig op og gik hastig ind paa Kontoret.

... Han maatte rent ud ha været fra Forstanden! — Skilt sig med sin eneste gamle prøvede, sikkre Ven, — — for en Kone, som ikke var hans Fortrolighed og Bekymringer nærmere end — hm ...

Han gik længe derinde. Mundstykket paa Piben, som han af mekanisk Vane havde tat til og glemt at tænde, var bidt itu mellem Tænderne, da han lagde den fra sig.

XVII.

Jakob kom, endnu med Svøben i Haanden, ind paa Kontoret for at faa Skjærfet og Ulveskindspelsen af sig. Han havde kjørt hele Dagen og var rød i Ansigtet af Kulden.

„Martin Ringnæs er røget fallit, Tobiesen! — Vi faar den Fornøielse, Mathiesen og jeg, at maatte klare ogsaa hans Fjerdepart i Varaasskogen."

„Saa? — Skulde én ha hørt paa Magen, den rige Manden" ...

„Rige ja; — de ligger snart overende hele Endossementskjæden, — som Korthus."

„Jaha, — det er det fortvivlede Sagbruget, som

de skulde drive saa stort allesammen baade med Udskibning og andet!" — brød Tobiesen ud.

Jakob forsøgte et Par Gange utaalmodig at faa sparket den ene af Reisestøvlerne af sig.

„Lad mig hjælpe Dem," sa' Tobiesen.

„Det er naturligvis dem, som der har været nogen Rassel i, som har lagt ud, mens der var Veir i Tiderne. — Og nu er vi alle saa kloge Tobiesen! Bagefter faar vi høre Visdommen" ... Han spændte Støvlen henover Gulvet.

„Jamen disse Spikkelanterne," indvendte Tobiesen halsstarrig, — „de trode nu, de sad midt op i Kalifornien. Det er Maade paa Letsindighed ogsaa!"

„Huf, jeg mener, De vil koge Dem herinde i Eftermiddag! ... Nei, nei, nei, gjør ikke noget ved det," sa han, idet han tog i Dørklinken for at gaa ind; „det er naturligvis mig, som kommer ind fra Kulden."

„Jeg hørte, Du kom," mødte Alette ham i Kjøkkendøren, „og har bedt dem varme op lidt af Frikaseen fra Middagen; Du har vel ikke spist endda" ...

Hun gik ud i Kjøkkenet igjen for at skynde paa.

Der var ingen i Stuen; Elisabeth var gaat op i Byen, sagde Pigen, som saa til Ovnen.

Han gik frem og tilbage paa Gulvet.

„Nei men Alette da," lukkede han utaalmodig paa Kjøkkendøren, — „kan det ta saadan Tid at faa istand lidt Mad? — Og saa faar da nogen tænde Lampen!"

„Ja, Vennen min, det blir straks altsammen; — bare Du ikke er grætten, Jakob!"

Alette tændte den store, vakkre Lampe og rullede ned Gardinerne, medens Pigen dækkede Bordet og satte Maden ind.

„Se saa, naar Du faar Mad, Vennen min, saa blir Du nok snillere" ...

Hun satte sig lige overfor ham med Strikketøiet.

„Vi har faat en Kasse Øl fra Kristiania idag Du. Det er af det, Du har der. — Var Du indom hos Sorenskriverens? Ikke? ... Det er en lang Reise, Du har gjort, Jakob, fire, fem Dage; jeg husker næsten ikke; — det gaar saa ensformig her nu, vi er saa alene, — bare Elisabeth og jeg hjemme" ...

Hun saa, han var i daarligt Humør, og ledte efter en Maade at komme ind paa det med ham.

„Det er jo saa mange Falliter nu. Oppe hos Fogdens iforgaars talte de bare om de daarlige Tider," begyndte hun.

„Ja—a, man kan konversere hyggelig om det ogsaa!"

„Men Sagførerne tjener jo Penge paa det. Du siger vel ikke desværre! til det, Jakob?" spøgte hun.

De rappe Strikkepinder blinkede i Lampeskjæret pinlig nervøst lige ind i Hodet paa ham.

„Lyset skjærer mig ind i Øinene, kan Du ikke flytte Lampen, Alette!" lød det irritabelt.

„Jo Vennen min.

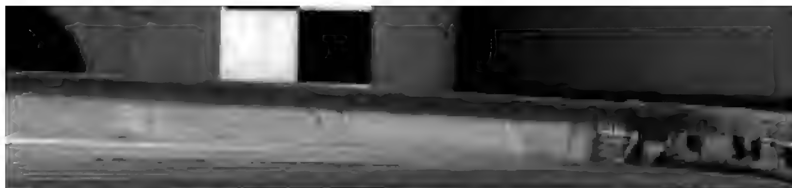
Og saa har vi havt Brev fra Viking," prøvede hun igjen. „Han er ikke rigtig fornøiet; Landbrugsskolen er altfor theoretisk anlagt, siger han. Han har nok saa stor Lyst paa Skotland, stakkar! Men Du faar selv læse Brevet. — Og Alf" ...

„Ja jeg véd det, Alette, — véd, det er den ellevte, han skal ha Penge! — og Johan Henrik sit" ... Det dirrede i ham; — „bevars, de maa ha det paa Dagen."

„Ja det maa de da rigtig, Jakob. Stakkars, hvordan skulde de vel ellers greie sig? Og det er da saa liden en Ting for os at huske paa at være lidt akkurate."

„Ja naturligvis" ...

— Han var gaat ind paa Kontoret, og Alette sad alene igjen i Stuen. Lampeskjæret faldt ned

paa den mørke Kjoleskulder og det lidt fyldige, ganske karakterfulde Ansigt. Det havde et trist grundende Udtryk, og hun strikkede ivrig rask.

Hvad var det dog, som gik af ham? Hun havde længe følt, at det var noget ... De gik saagodtsom alene nu, — Børnene paa hver sin Kant. Men det var rent, som hun manglede Arme til at naa ham!

Hun hørte, han tog Overfrakken paa i Gangen og gik ud af Gadedøren. —

„Lampen staar nu vel ikke og brænder endnu hos Mørk?" forhørte hun lidt efter inde hos Tobiesen, han stod med Huen paa for at gaa; — hun vilde blot vide, om Jakob tænkte at komme hjem igjen snart eller var gaat op paa Klubben.

Nei den viste sig at være slukket.

„Sig mig, Tobiesen," — hun satte sig et Øieblik ned derinde paa Kontoret, — „Mørk var ikke videre i Humør iaften, og jeg kom ikke til at spørge ham; det er derfor jeg er lidt urolig. Det er vel ikke nogen Sag, han har tabt? jeg véd, han tar sig altid nær af det."

„Nei Frue," Tobiesen borede de smaa raske Øine ned i Pultlaaget, — „ikke det jeg véd."

„Naa det var rigtig godt, det vilde været saa kjedeligt at gaa her iaften og tænke paa, at der var noget iveien ...

Men, Tobiesen, det er ikke nogenslags Stridigheder eller Uenighed, han er kommet ind i med nogen?"

„Nei slet ikke, det jeg véd, Frue — slettes ikke."

„Det er jo saa slemme Tider nu for Folk heroppe. Han har vel nogle Pengeærgrelser Mørk ogsaa?" spurgte hun opmærksom paa hans Ansigt.

„Aa, det er vel ikke til at undgaa et og andet Tab, naar én sidder i saameget." Tobiesen pirkede med Pennen i Pulten, som han grundede over, hvordan han skulde fortsætte ... „Og for dem, som

har spikkeleret i Skog, kan det være mangt et Knipetag."

„Men her kan altsaa være Knipetag, Tobiesen?" sonderede hun.

„Ja ikke her!" tog han sig hurtig. — „Fruen maa slet ikke misforstaa mig. Nei vi her, vi ser bare paa de andre, vi ... Om Dommedagen engang kom over al denne Spikkelationen, saa — stod det, — hø, hø, hø, — nok ikke endda saa farlig til her!"

„Nei, Mørk har jo sin gode Forretning og er saa anset og solid ... Og kjære, — om vi nu kom til at tabe endel; — ja, selv om vi mistede alle disse Skogeiendommene, — jeg skulde sandelig ikke drage et tungt Suk for det, Tobiesen! Jeg har aldrig nogengang ønsket Rigdom. De er saamæn allerlykkeligst, som bare har rundt og godt, hvad de trænger, og jeg er vis paa, Jakob ikke har havt synderlig Glæde af alle disse Skogene sine; men nok af Mas og Uro! Og det er jo ikke hans Fag heller; han havde havt saa nok i sin Forretning ... Der er Alf gaat hen og blet Forstmand, som han nu slet ikke passer til; — havde det endda været Viking! ...

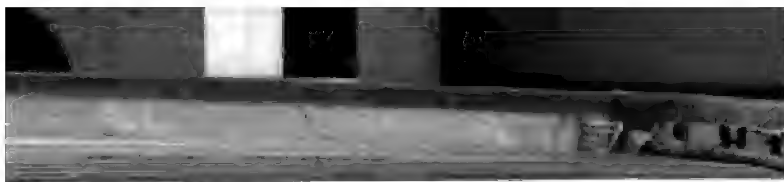
De skal vel gaa De, Tobiesen, jeg saa, De stod med Huen, da jeg kom."

— Skulde det virkelig være Pengeærgrelser, som gik af Jakob, grublede hun. —

Han laa vist vaagen om Nætterne; Lysene i Stagen inde paa hans Værelse var mangen Gang helt nedbrændt om Morgenen ...

Han var ikke til at forstaa sig paa; — kunde pludselig komme i slet Humør ved det mindste Ord. Og det var, som det altid blev galt, naar hun mente det bedst og søgte varsomt at komme ind paa det med ham.

Det oprørte hende, at hun saadan skulde være nødt til at gaa med Kunster til Tobiesen og passe

paa og studere sig rent ihjel paa, hvad der var iveien!

Hendes Tanker spillede paa alle Kanter.

Det kunde da ikke være nogen, han var forelsket i, -- holdt af? — — Gik han der kanske og sørgede? De kan jo faa saadanne Raptusser ... Havde hun kanske været ganske blind? — han var altid saa mørk og grætten, naar han kom hjem fra Reiser ...

Hun grebes et Øieblik af en vild Angst; og hun mønstrede og ledte fjernt og nær omkring efter en mulig Gjenstand.

Han likte godt at snakke med Damer, naar de var ude i Selskab, — kunde være komplæsant nok, naar han var i det Lune; — — Men nogen enkelt! ... hun rystede paa Hovedet.

... Vide, at han havde det ondt, at det var noget, han led under; — kanske bare en Indbildning, kanske en Forfængelighed? ... og saa Døren som igjenslaat for hende ... Der ophobede sig en Bitterhed; hun syntes næsten, hun begyndte at hade ham!

Da Alette kom ind i Stuen, sad Elisabeth og læste paa et Brev fra sin Kjæreste; — hun havde naturligvis gjemt det som andet Sukkergodt helt fra i Eftermiddag, Posten kom.

Det pinte hende altid at se Datteren saa uendelig sikker og tryg paa Fremtiden, som Livet ikke skulde gjemme nogen Fare; — og i Aften, — naar hun tænkte paa al den Skuffelse, Elisabeth sad der og legte med ...

Hun følte, hun var paa Randen af at sige et og andet, som vilde gjøre hende ondt. Og det var saa Synd, at røre ved al den Lykke. De havde den jo bare mens de havde den!

„Sig mig, Elisabeth, skriver Morten noget om Ammanuensisposten derinde?" søgte hun at aflede sig selv.

„Han faar den, Mor, straks han er færdig til Høsten," fortalte hun lysende af Glæde.

„Naa, men da er det jo ikke saa utænkeligt alligevel, at I to kan ha Bryllup paa vor Sølvbryllupsdag."

„Tror Du ikke, Morten netop skriver det, Mor!" -- Den raske lyse Pige fo'r op og slog Armene om Halsen paa Alette. — „Det er bare saa rent, rent, saa jeg ikke kan forestille mig, at det kan hænde nogengang" ...

„Vi maa nok forestille os det, Du; — det er paatide, vi begynder at tænke paa at faa sammen baade et og andet til dit Udstyr. Det skader ikke at se os lidt om, hvergang vi er inde i Byen; man kan overkomme nydelige Møblementer."

„Aa Mor, Morten og jeg er alt blet saa enige om, hvordan vi vil indrette os; vi vil begynde med Birketræs Møbler, ganske tarveligt. Vi faar jo ikke mange Penge at leve af, og vi er saa aldeles lige lykkelige, om vi har det aldrig saa tarveligt, det er jeg saa vis paa!"

„Ja ja Elisabeth, vær nu ikke saa uendelig fuld af Illusioner! — Tænk Dig, at Du vil gjøre det bedst mulige ud af det, Barnet mit. — Men Du maa jo da forstaa, at det ialfald ikke er saa let at gjennemføre et saadant Forhold. Se lidt paa Virkeligheden og ta' nu, for Eksempel, de nærmeste her ved Siden af os. Der er Sagfører Søvigs og Kjøbmand Møllers, — synes Du, de Koner skal prise Livet? Og de har vel begyndt med at være kanske ligesaa forelsket som Du, — og ha de samme Forhaabninger som Du."

„Ja, men det er da virkelig fordi de slet ikke har levet sammen i nogen Ting. Mand og Kone skal da ikke bare gaa ved Siden af hinanden og trælle og trække som to Heste uden Spor af fælles Interesse!"

Det var noget i dette sidste afgjorte fra Datte-

rens Side, som ordentlig ærtede Alette op; — disse Talemaader, det var noget saa fjollet.

„Du mener da vel ikke, Elisabeth, at Du skal kjøre med i din Mands Praksis og kvaksalverere som klog Kone eller sidde paa Kontoret og skrive Regninger for ham? Han trænger, saamæn, baade til at faa Knapper i sine Klæder og til at faa en Kone i Stuen om Aftenen, som ikke bare er ligesaa træt og udaset, som han."

„Jeg mener, at jeg vil interessere mig for ham selv Mor, saa at han intet hellere vil end at faa snakke med mig om sin Gjerning, — netop det, som bekymrer ham. — Og, kan jeg hjælpe ham, saa desto bedre; men jeg duer vist ikke videre til den Slags."

Alette blev ganske rød og taus; hun saa næsten ikke hen paa Datteren. Paa det Punkt om Fortroligheden med Jakob var det kanske, hun i sin Tid havde strandet ...

XVIII.

Tante Justitiarius var tilfældigvis aldrig rigtig vel, naar de vilde kjøre ud til Rognhaugen.

Hun var fin, paastod Johan Henrik; hun begreb naturligvis, at det var, fordi de var kommet der i Besøg, saa man blev for mange, at de ikke isommer kunde flytte ud til Landstedet, men maatte foretrække at lufte sig for aabne Markiser lige ved Gadestøvet hjemme i Byen ... Hun var aldeles døv, naar de nævnte Rognhaugen, det var rentud en speciel Svigten af Høreorganet netop ved den Sammenstilling af Bogstaverne. Selv om Sølvbrylluppet til næste Vaar var hun haardnakket ikke istand til

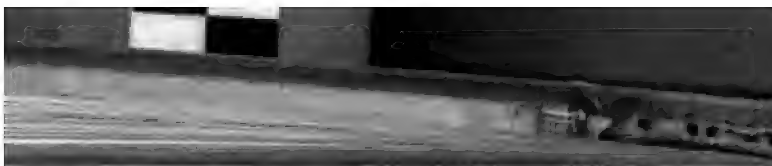
at høre, saasnart der kom noget om, at det skulde staa paa Rognhaugen. Det var som en Tangent, der ikke slog an, Ordet blev til Luft! ...

Men ellers hørte hun aldeles mesterlig brillant! erklærede han. Det fjerneste Anslag til en Indbydelse, og hun lagde straks i en vis urolig Feststemning Ansigtet værdigen i Folder mellem Parykkens to sorte Haartunger, forberedende sig paa at skulle ud paa en første Æres- og Sofaplads igjen nogetsteds. Hun maatte jo altid arrivere kjørende, selv om det bare var fem Huse ifra; men ellers var det en Fornøielse at se hende hastig rokke opover Gaden og pile ind i en Butik.

Da var det saamæn anderledes Udbytte ved at følge gamle Justitiarius husimellem. De maatte spænde sig for, snart han og snart Elisabeth. At den gamle bar sine tre og sytti Aar saa mærkværdigt, maatte de jo overstaa bag hver Dørstok. Men saa vankede der et Glas Vin og anden Høflighed, hvor de kom, baade Formiddag og Eftermiddag; og naar Fuldmægtig Tinn, — Fætter Tobias, som han hed for bestandig, — greb Glasset og holdt sine smaa bevægede Speaks, om hvad han huskede der i det samme Hus for, — lad mig nu se, — sytten eller just tyve Aar siden! Og hvad vidste han ikke altsammen. Da var der en anden Foged, en anden Sorenskriver, en ganske anden Præst og ditto skiftet Klokker — for ikke at tale om, hvordan han huskede Kjøbmandsskilterne. Og han fik altid Folk særligt rørt, fordi det var saa og saa længe siden.

I saadan Erindringsrus svævede han gladeligen to Gange om Dagen. Men jamæn fik han ikke ogsaa deres gode Vin frem; saa han var yderst lønsom at ha med ude paa Visittogterne.

— „Kjære Dig Jakob," klagede Alette, „det gaar ikke an saadan at lade bare Johan Henrik overtage Onkel; jeg skjønner paa ham, at han føler, at Du negligerer ham. Kan Du ikke kjøre med ham over

til Bøllings i Eftermiddag, Gudbrand maa være hjemme for at hente Viking ved Sekstiden nede paa Jernbanen."

„Ja jeg har jo saa inderlig god Tid til Lystture nu," lød det noget ironisk.

„Du faar saamæn gjøre det, Jakob! — jeg ser, han gaar og tar sig nær af det. Han slog nu i Formiddags saa smaat paa, at de maatte reise snart; — og det var ikke for det gode, jeg kjender ham jeg."

„Nei nei, jeg faar naturligvis først og fremst være Vært ... Men Du faar se til at være lidt sent ude med Kaffeen, — en god halv Time, om Du kan. Jeg maa ha Posten først, det er saa vigtigt for mig, Alette!"

„Saa Du? Er der noget, som" —

„Du har begyndt at spørge saa," udbrød han utaalmodig; — „Du kan da vel tænke Dig, at jeg ikke bestandig kan gi mig til at gjøre en hel Udvikling for Dig."

Det begyndte at bli hedt nu, syntes Jakob. Alle disse Mennesker, som skulde fornøies, medens han gik der i Spænding og svedede og hedede i Leveren to Gange om Dagen over, hvad Posten kunde bringe ... Ikke en antagelig Grund til at bli kvit dem, — medmindre han vilde støde i Raaberten ud for alle Vinde, at han fløi som en pisket Top. Ikke før et Papir greiet, før han havde et andet over sig! Han maatte gjøre som Hummeren, — offre Kloen, — alt, hvad han eiede i Varaasskogen — for om mulig at redde Livet ...

„Hør, Tobiesen," instruerede Jakob ham inde paa Kontoret, før han steg i Vognen med Justitiariusen, — „skulde der komme noget med Posten i Eftermiddag, som De kan tænke Dem er af Vigtighed, noget fra nogen Bank ... eller ja, De skjønner, som ser ud til at pressere, — saa slaa en Konvolut om det, — ordenlig lukket, — og send det med en

Ekspres over til mig ... Lever ind Aviserne og, hvad De ser, er private Breve;" han saa vist paa ham, „men la' ikke nogen, — ikke Johan Henrik eller nogensomhelst, forstaar De, — stikke Næsen i Posten. Luk den ned i Pulten."

Jo Tobiesen forstod. Han skjønte paa adskilligt, at Folk alt saa smaat blinkede til hverandre om, at det kunde staa lidt fast for Sagfører Mørk nu med denne store Varaasskogen.

... „Det havde aldrig hændt," — stod Alette og nødte Justitiariusens ude paa Trappen, — „at de ikke var blet over den enogtyvende, Tantes Fødselsdag, naar de var deroppe. Der kunde ikke være Tale om, at de fik reise før. Ikke sandt, Jakob?"

„Nei naturligvis" ...

Jakob hjalp Justitiarius op i Vognen, og de rullede afsted.

„Tolv — femten — tredive — én og sytti, ... tolv — femten — tredive — én og sytti" ...

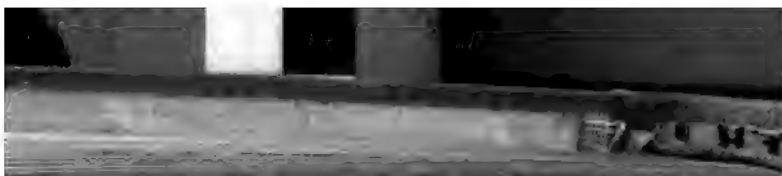
Tobiesen var faldt hen i mekanisk at summere op og ned i Kassabogen og alt, hvad der bød sig af Talrækker. Han sad med en svimmel Følelse af Fare.

Der var kommet Rygter om, at ogsaa Mathiesen var gaat fallit ...

Blikket speidede og lurede efter om Principalen vidste noget om det.

Der sad han inde paa Indrekontoret og klarede Breve og Ekspeditioner som sædvanlig eller kom ud og raabte efter noget, han vilde ha søgt frem af en Hylde.

Rigtignok lukkede han idag Døren, som han ellers lod staa halvaaben imellem dem, naar han saadan havde at snakke ud til ham.

Det var kanske et Mærke ...

Men der kom han travl ud og forlangte tre fire Auktionsopgjør.

Nei, han havde vist ikke hørt noget om det. Han havde nok havt andet at tænke paa da end de smaa Fillegreierne.

Og nu gik han og plystrede derinde. Han plystrede svært længe.

Kanske han alligevel havde faat noget at plystre over.

Nu kom han frem i Døren og saa paa Uhret: — „Ikke ét endnu!"

Tobiesen saa paa sit, — „fem Minuter over, det er aldeles sikkert det."

Kanske han ventede Besked med Posten? ...

— Posten var kommet, medens de sad ved Middagsbordet, og det Brev, som stadfæstede Falliten, laa paa Aviserne ved Siden af ham, medens Johan Henrik spillede med fordækte Vittigheder over Fætter Tobias, og Passiaren med Onkel Justitiarius og Tante gik sin Gjænge — om Mennesker, de havde været sammen med, Indbydelsen til Fogden iaften og om Alf, som burde faa Fars Skogeiendomme at styre, naar han endelig var færdig med Forstskolen. Der var intet naturligere ...

Tallerkenen begyndte at skimre dobbelt for Jakob.

„Naa, har man faat noget at tænke over?" spurgte Justitiarius.

„Aa, det faar man med hver Post" ...

„Naturligvis — naturligvis" ...

„Man skulde ikke modtage sin Post ved Bordet," mente Alette; „det er en Uvane det."

„Peber paa Maden," spøgte han.

„Skal Du ikke spise da Jakob?"

Tak, han var tilstrækkelig forsynet for idag.

— — Jakob havde sendt Tobiesen ud paa en Forretning om Eftermiddagen, og selv sad han

inde paa Kontoret. Han havde gi't den Besked, at han havde travlt og ikke maatte forstyrres.

... Han stod altsaa nu alene for hele Kjøbesummen for Varaasskogen! Terminen til Høsten, der havde ligget som en graa Stribe for ham, blev mørkere og mørkere, jo længere han sad og stirrede paa den derinde i Ensomheden.

Det var kommet over ham som en dump Forfærdelse og blev til en knugende Vægt, medens det brændte i hans inderste Stolthed. Han havde overværet megen økonomisk Ruin, set den Sjælekval, og trode, han vidste, hvad den Ting var, men havde dog aldrig før i denne Dag egentlig begrebet, hvad det vil sige at kjende Grunden for Alvor svigte under sig.

Pengestor og sikker, som han havde levet, saa han sig nu gaa der ydmyget og som Mindremand foran dem, én for én paa Stedet, — vogte sig for at støde for ikke at faa nogen Mands Ansigt imod sig paa Ulykkens Dag, — smyge sig forbi Sparebankkasserne. — Paa Tæerne ... Paa Tæerne for dem alle ...

Der var ikke Tredieparten af Værdien at opdrive for nogen af hans Eiendomme!

Han fik fægte og slaas og rive og glide sig frem, lægge sammen, hvad han kunde, af Sikkerheder for at faa Laan, prøve at faa Navne mod at gi sit Navn, sætte op Miner og gaa som den brede, trygge Mand, — om det skulde være muligt ialfald at kunne ride over den første Termin.

Hans sunde Forstand gjentog, at det simpelthen var umuligt, — kom der ikke inden den Tid et Mirakel i Skikkelse af en ny Chance i Trælastpriserne.

Men saa fik man haabe paa Miraklet! — Ingen la' Hodet paa Blokken, før han var nødt til det; — og ikke bare sit Hode, men —

Og derfor havde han altsaa slidt og stridt og

prøvet at bære sig ad som en redelig Mand for at se det ryke altsammen, — tilslut at maatte buk sig baade hjemme og ude ...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Han kunde staa i Vinduet om Dagen og udover Landskabet, der bakkede sig med Skog Huse ned mod Elven, — til Snippen af Broen, hv hans Vogn og to Heste endnu durede freidig n over, og til Veien, hvor han havde kjørt saa mang Gang lige fra hans første Ungdom med Alette, han trode, han havde Lykken og Kjærligheden Vognen.

... Om Strømmen skulde vende sig, — om St politiken, — om Australien kanske skulde begyn at sluge Trælast, — om Konjunkturerne skul ændre sig og bli opadgaaende; — det var paa d mindre end en Traad af en Udsigt, hans hele øk nomiske Eksistens hang. Det var det Glimt af Sprække ind til Vederhæftighedens Land, hans sær stede Sjæl maatte døve sig ved at kige i. — D var hele den Grund, han, den agtede solide Forr ningsmand, med al hans i tyve Aar oparbeide Tillid stod paa!

Nei, han var lidet skikket til at staa i d uvederhæftige Situation. Han kjørte ikke ud m Trillen uden at tænke sig den og Hestene sat Auktion, hele Indholdet af Vognremissen trukket paa Gaarden ...

— Han hørte som gjennem en svimmel Rus, de overtalte Justitiariusens til at slaa sig til I endnu en Tid deroppe, at de snakkede og overlag om Dagene, om hvorvidt Viking burde til Skotlan og hvorledes Alette og Fru Justitiarius forhandle om Elisabeths Udstyr.

De gik i Selskab og de havde Selskab, og ha var selv med ... Alette var vakker og glad og havd alle Hænder opfyldt af at passe al Ting nu, de va saa mange i Huset, diktere Johan Henrik Brev

ind til Byen efter Saltvandsfisk i Is og Kjød og Laks og, hvad der kunde være at finde paa at traktere med i denne for Mad vanskelige Sommertid .. Hun grundede paa, hvad Gutterne maatte ha af Linned og Klæder nu, medens de var hjemme.

Og Jakob overstod Tante Justitiariuses Fødselsdag!

Der kom Visiter, den ene efter den anden, af Stedets mest ansete Herrer og Damer for at lykønske. I Modsætning til, hvad der var saa stemningsvækkende ved hendes Mand, faldt det ikke nogen ind her at lægge Vægt paa hendes Aar; — „hun havde blot Fødselsdag," gik Johan Henrik og morede sig.

Kagen og Vinen var alt adskillig angrebet. Bølling og Kapteinen paa Liberg og Kommandantens og Sorenskriverens og Provsten var inde i Stuen. Man var ved Formiddagens Høidepunkt.

Og saa kom det Øieblik, da Jakob maatte opdrive sin bedste høitidelige Humor og samle alle de tilstedeværendes Lykønskninger i Skaalen for Fru Justitiarius; — en Henvendelse, som gamle Justitiarius besvarede med et Ønske for „det Hus, som Jakob byggede". Medens de svære Tider nu ligesom blæste Hustagene af rundt om heroppe i Distriktet, stod Huset her blot desto fastere; — det var de store Indtægters Tid for Sagførerne og — i Parenthes ordentlig fælt at se en Mand saadan florere paa andres Ruin ...

„Pas nu paa," hviskede Johan Henrik, — „nu faar vi Fætter Tobias: — Saa og saa mange Aar har hun vaaget over dette Hus!" —

Der klinkedes og der svartes, og der kom under en noget gammeldags pompøs Høitidelighed fra visse Hold adskillig baade tom og sand Stemning op.

Og der vandrede Jakob mellem dem som behagelig, rolig Vært, sad og konverserede og reiste

sig med Glasset i Haanden og hørte paa Talerne og stødte mod andre Glas ...

Han følte sig bare som udenforstaaende og død. Han saa som gjennem et Slør, — som noget forbigangent kjært, — sin likte staselige Frue gaa der med den lidt egne Holdning ganske bevæget ved, at det kanske var sidste Gang, de nu havde de to gamle deroppe!

Det var en varm Eftermiddag, Vinduet stod oppe og Jakob vandrede gjennem begge Værelserne i Kontoret. Almanaken hang paa Væggen over Tobiesens Pult ... Hvert Blad, der reves af den, var en Dag af hans økonomiske Eksistens, et Skridt nærmere mod Terminen.

Han var blet ligesom smallere og magrere, og over ham laa der nu, han var alene, noget usigelig distræt og trykket; det var det i Øiet, som ikke ser Land.

Han hørte, der kom en Karjol ind paa Gaardspladsen ... Og nu snakkedes der ...

Men hvad var det? Han stod pludselig opmærksom.

Nei, det var ikke til at ta feil af, — det var Bervens Stemme ...

„Fem stive Mile kjørt i Solstegen idag, Gudbrand! Gir Du den Vand, saa slaa—slaar jeg Hodet af Dig ... Og hvordan staar det til her?" lød det noget mere dæmpet.

„Aa Frua er nu fornøi'd; hun har faat begge Sønnerne hjem, og saa turer de om med de gamle fra Byen, og — ja det er længe siden, Di har været her nu, Berven ... Nei se paa Svarten, jeg mener han kjender sig igjen, han vil paa Stalden, heisan hvor han knægger. Ja der er nok nogen andre inde ogsaa, — de fra Præstegaarden."

Jakob stak Hodet ud gjennem Vinduet. Han hilste blot med en indbydende Haandbevægelse.

„Alene paa Kontoret Jakob?" raabte Berven op.

„Snilt af Dig, Du vil komme, Jørgen," mødte Jakob ham stilfærdig, han klemte hans Haand med et langt bekymret Tryk. — „Det staar ellers daarlig til med mig Du," sagde han og saa ham stivt i Øinene.

„Saa ja, — ser Du, — her ko—kommer jeg med et skriftligt Bud fra Tostie & Comp. paa hele Varaasskogen" ... Han tog frem Tegnebogen ... „Kan Du bruge det, saa ... Det staar bare paa Dig nu, om Du vil anta det. Lavt Bud naturligvis."

Jakob stod foran Berven uden egenlig at tænke noget. Han læste Tostie & Comp.s Bud og saa paa Underskriften og følte sig blot, medens Blikket svævede over de skrevne Rader, langsomt stige Lag paa Lag som baaret af en Elevator gjennem de forskjellige Etager op i Vederhæftighedens Rige. Han ligesom ravede paa Hælen efter den nødvendige Balance og blev aldeles bleg, før Blodet steg op i Hovedet, saa det suste for Ørene.

„Det vil sige, at jeg er bjerget det, Jørgen!" næsten bare hviskede han med et Pres af Luft dybt fra Brystet.

... „Jo Du, det vil sige, at — her staar Jakob Mørk igjen paa Benene for Dig! — og evig, evig Tak skal Du ha', Jørgen!"

Han begyndte at skridte kort og afbrudt paa Gulvet. Han havde Møie med at beherske sig.

„Saa Du skjønte, det stod galt til, Jørgen!" ...

„Aa Du, da Mathiesen røg, saa" —

Berven havde beholdt Hatten paa. „Jeg se—ser indom Dig, naar jeg kommer nedover igjen om et Par Dage, Jakob! Du faar prøve at fo—fordøie det lave Bud saalænge" ... lød det nervøst lystig, idet han skyndte sig ud. —

— — Jakob havde fulgt Berven til Karjolen og set ham reise.

Frelst! — bjerget ... susede det i ham, da han hastig sprang op ad Trappen ...

„Men er Berven reist?" mødte Alette ham i Gangen.

Der stormede med ét op i Jakob, at det var hende, hende, han nu skulde være nær og faa lægge sit Hoved ind til og juble sit reddet! sammen med, — reddet, hun og Huset og alt ...

Han tog pludselig om hende og pressede hende voldsomt til sig.

At det kunde gjøre saadant Indtryk paa ham, at denne Vennen var kommet igjen! gik det i hende med bitter jaloux Følelse:

„Provstinden og begge Døttrene blir her. Jeg har hele Aftensmaden" ... afværgede hun halv forlegen. Hun havde jo længst forstaat, at det var noget iveien mellem dem, siden Berven aldrig kom mere.

XIX.

En Maidag, som den kunde være ... Maatte jo kaldes godt Veir, — lidt vindkoldt; der laa en blaa Bris paa Vandet nedenunder; — endel Skydrift i Luften med hvide Skydotter trængende sig frem over Randen af Aasen; — men, naar Solen fik ta udover Dagen, blev det kanske endogsaa varmt ...

Det var Johan Henrik og Alf, som foreløbig halvpaaklædte anstillede sine Morgenbetragtninger over Veirudsigterne fra Verandaen ude paa Rognhaugen, medens Kaffeen sattes ind bag Glasdøren i Havestuen, og Viking stod nedenfor i opbrættede Selskabspermissioner med en gammel blød Hat og

en Overfrak kastet over Skjorteærmerne og saa til, hvorledes der lagdes den sidste Haand paa et foreløbig opsat Skur til at sætte Heste ind i.

Familiens længe forberedte dobbelte Høitid oprandt idag, — Morten Finnes og Elisabeths Bryllup og Fars og Mors Sølvbryllup!

Og det havde været en streng Tørn for Sønnerne i hele den sidste Uge sammen med Moderen at faa ordnet alt herude til Festen, — Far var blet saa nøie med Udgifterne, siden han havde tabt alle de Penge paa Varaasskogen, — og faa pyntet op overalt, Pianoet og et Ekstralæs med Stole og Møbler hjemmefra kjørt ud til Benyttelse for Leiligheden, faa improviseret alskens Sæder og Siddepladse og hvert Rum draperet og nyttet paa bedste Maade, — ogsaa for det Fald, at det skulde bli daarligt Veir og Regn, saa Gjæsterne maatte være inden Døre.

Der blev en flygtig Kommen og Svinden ved Frokostbordet af Familiens forskjellige Medlemmer i mere eller mindre fremskredet Toilette. Elisabeth fik sit bragt op paa Værelset, og Mor kom ind med opsat Haar og et Sjal over sin hvide Underdragt.

Hun rørte næsten ikke ved Kaffeen; — det var, som hun gjentagende havde at strides med uvilkaarlige Ryk inde i Brystet, noget krampagtigt, en vis Humørstemning, som vilde frem langt indefra, og som det idag blot gjaldt at holde fra sig. Og nu skulde hun op med Myrthekransen, som endnu laa i den runde Æske henne paa Hjørnebordet, og pynte Elisabeth til ogsaa engang at gaa som Sølvbrud paa samme Vis ...

„Mor tog sig altfor nær af, at hun skulde miste Elisabeth. Det var jo Verdens Gang," ræsonnerede Johan Henrik, da hun var gaat ovenpaa.

Morten Finne var kommet igaar Aftes og havde taget ind paa Hotellet; han maatte jo ikke se Bruden før i Kirken.

Efter Middagen skulde Gudbrand kjøre Brudeparret til Trænet, og Gjæsterne og alle undtagen Far og Mor følge dem ... Mor vilde ikke ta Afsked to Gange. —

-- Alf sad endnu smal og tynd med den bare, høie Hals og det bløde gulgraa Silkehaar og fantaserede og forsøgte videre nogle Akkorder til en Festmarsch, som han havde i Hodet, da Bruden og Sølvbruden ved Elvetiden viste sig inde i Stuen for at gaa i Vognen, som Gudbrand havde kjørt op foran Døren.

Mor var i violet Silke og med bart Haar, og Elisabeth var yndig i sin hvide Dragt med Sløret; — „hun var da frydefuld nok," mente Brødrene, — „hverken hørte eller sansede sig."

„Kan Du ikke se til at faa paa Dig, Alf, skynd Dig, hører Du; nu skal vi i Vognen!" kom Viking hidsig ind.

Alf tumlede med at faa ledt op nogle Skjortesnipper, som han ganske vist havde havt med sig fra Tharandt af den brede tyske Façon, de havde brugt i Teknikernes Chorverein.

— „rope paa Marthe nu; har vi Tid til det? Jeg mener Du vil stanse hele Greia, jeg ...

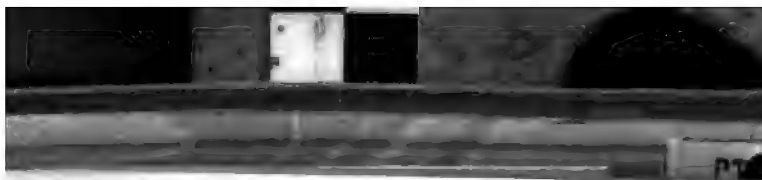
Jamæn gaar han ikke der og summer og leder endnu ...

Alf skal bare finde Snippen sin, Far," raabte han forarget ned til Vognen.

„Saa, — endelig ... Aa Du kan binde Slipset underveis. Har Du Hansker, Lommetørklæde?" ...

Og afsted kjørte de til Kirken, begge Brudeparrene i Kaleschevognen og Sønnerne med den énspændte Trille. —

— Lige efter Vielsen, og før man endnu fik kommet i Vognene, fo'r Trillen med den lille blakke Nordtjordrotte foran hjemover med Husets Sønner — i Kurérfart, som han sa', Johan Henrik. De

maatte være der parate til at ta imod og hjælpe Gjæsterne ind.

Og, da Vognen saa en halv Times Tid efter kom, stod de der alle tre oppe ved Huset med deres hvide Slips og de silkeforede Kjolesnipper flagrende i Vinden.

Det var Viking, der som altid, stø, praktisk og uforstyrrelig koldblodig, — han var forresten den første, som havde sagt „Fru Finne" idag, — sørgede for, hvor der blev af Heste og Kjøretøier, medens de to andre Brødre hver paa sit Vis belevne og galante tog imod Gjæsterne, Johan Henrik i sit ganske heldige Hjørne til at levere af sig lune Kvikheder og Alf saa fin og lidt mere fremmed udenlandsk.

Inde i Gangen var to af Husets Piger fremme i deres hvide Forklæder for at hjælpe Damerne og vise dem ind paa Toiletværelset.

Og, før man gik tilbords, oplæstes tre fire Telegrammer til Bryllupsparrene fra fjerntboende Venner, der sendte sine Lykønskninger; — og derunder et fra de gamle inde fra Hovedstaden ... De var for tidlige Vaarfugle til, at to saa gamle Ravne turde vove sig ud ...

Det sidste havde Justitiarius sat til paa egen Haand, det skulde Johan Henrik sværge paa!

Vogne, Triller og Karjoler stod forspændte i Rad ved Siden af Opkjørselen som i en Procession, og inde gik det i langsom Marsch til det festlige Spisebord. Det var, hvad der sagde sig selv med alle de indbudne, staaende Middag med Siddepladse og Smaaborde rundt om, og Gjæsterne efterhaanden leirende sig i alle Kroge og Hjørner lige ud paa Verandaen.

Inde i Spisestuen sad Hovedpersonerne og de første Honoratiores, og gjennem Døren lysnede og hvidnede det af Bruden og Brudepigerne.

Knive og Gafler huggede gjennem Eftermid-

dagssolen, som pludselig viste sig; den kom og gik med Skydraget. Udsigten nedover Vandet, som man havde tyd til saa ivrig som Konversationsemne, medens man ventede paa at komme tilbords, skulde ikke længere distrahere.

Jakob havde udbragt sit velkommen tilbords og gemytlig fremholdt Selvvirksomhedens Princip. Man var inde og forsynede sig og sin Dame paany, og de første Glas Vin begyndte allerede at live paa Stemningen.

Det var dog først Provstens Tale til det unge Brudepar, der skulde forløse Stivheden. En Stimlen sammen med Glassene i Haanden til begge Spisestudøre, medens de bagerste maatte strække sig for at se og høre; — og saa frem og drikke med Bruden, som graat, og Brudgommen, som — fremdeles bare pønsede, — det havde nær forbittret ham en Del af Dagen, bekjendte han siden, — paa, hvorledes han skulde komme fra de to Taler, der paalaa ham, — den til Forældrene og den til Brudepigerne.

„Det var jo heller ikke den mest belivede Del af Festen, at høre ham prøve at være saa kort som mulig og endda komme tilkort," — hviskede Johan Henrik.

Men Morten selv syntes nu først Dagen begyndte.

Surret og Livligheden tiltog, de tre Sønner var — uden at forsømme sig selv — saa at sige allestedsnærværende. Der kunde ingen være elskværdigere end Viking til at sørge netop for dem, som manglede lidt paa den fornødne Følelse af Mod til at trænge sig frem mellem Hædersgjæsterne inde ved Spisebordet.

Og Jakob tog sig af og til en Tur med Glasset ud igjennem Værelserne hilsende og snakkende ... Der sad idag her og der nogle Mænd, som Jakob i sit Hjerte følte et Kammeratskabsbaand med; han

havde kjæmpet sammen med dem den haarde Krisens Kamp, og kanske slap de ikke fra det bare med Huden som han. —

Der havde været en Epoke med Champagne under Skaalerne for Brudeparret og vilde, — nu Desserten og Kransekagen skulde gribes an — indtræde en ny for Sølvbryllupsskaalen, forkyndte Johan Henrik.

Det var Sorenskriveren, som reiste sig med den ny Kransekage mellem sig og Sølvbrudeparret og som mangeaarig Ven greb Ordet.

Her sad — begyndte han, — Jakob Mørk i høitidelig Livkjole glad og lidt graasprængt og holdt Fest baade for sin egen og sit Barns lykkelige Kjærlighed; og det var nok i og for sig et Syn, som kunde varme og forfriske éns Tro paa Livet — saadan at se Resultater. Men vilde man kjende Manden, Jakob Mørk, rigtig, saa træf ham en travl Hverdag paa Kontoret i den blaa, aabne, halvsludskede Frakke med Halstørklædsnippen paa Slæng ned om Skjortebrystet og endnu ikke barberet, fordi Folk ikke har ladet ham faa Fred, fra han stod op imorges ... Eller kom og se ham sidde saadan lun om Læberne og med Øinene, som altid saa greit vidste, hvad de vilde, bag Brillerne og snakke med Folk; og saa ta' sig saadan — Sorenskriveren gjorde det godt efter, — op i det lidt rødlige Sideskjæg. Det var Spørgsmaalets enkle Kjærne, han paa den Vis trak frem.

De vidste jo alle, at Jakob Mørk havde holdt paa at blive det, man kalder formuende. Og, at denne lune Mand havde gjennemgaat en økonomisk Ildprøve, som kanske faa i disse ellers saa svære Tider, var neppe nogen Hemmelighed ...

Alette stirrede et Øieblik maalløs paa Jakob.

Men, hvad man kanske ikke vidste, det var, hvorledes han havde holdt Haand over *hende*, som sad der ved Siden af ham. Hos hende inde i Stuen

var der blikstille, — til Hjemmets Fred naade de ikke, disse daglige, angstfulde Bekymringer, der som Rusten kan tære og minke paa et Liv; — hendes kjære Hoved skulde Sorgen ikke faa berøre ...

Og, har den Krisens Tid kanske lagt endel mere graat ind i hans Haar, — hun, som gaar der ved hans Side saa ungdommelig rank og som skabt til at være hans Støtte, — hende har han bevaret. Hun har isandhed boet i Læ af hans Kjærlighed ...

Sølvbruden sad graableg; hun stødte pligtskyldig sit Glas mod hvert enkelt, som raktes imod hende; — men de to indbyrdes glemte at klinke.

Sølvbrudgommen svarede paa Talen med en vis ry Humor, der gjorde Lykke, — om Livets Omstændigheder og, hvad man nu engang med Rimelighed kunde bringe ud af det. Man begyndte med Hvedebrød og fortsatte naturligen med det hverdagslige mere tarvelige men ganske sunde Rugbrød ... Han vilde være utaknemlig, om han kaldte sit Ægteskab andet end lykkeligt, eller skulde gjøre et Afslag i sin Tak til sin Hustru for de fem og tyve, han havde faat ...

Det var, som de to undgik hinanden den hele Tid bagefter.

Alette holdt til henne hos Elisabeth; — de skulde jo snart skilles ...

Og der kom gamle Krabbe hen til dem bred ludende i sin hvide høitknappede Vest, der havde Vinflekker, lidt illumineret i det store svede Ansigt og under et Pres af indvendig Bevægelse.

... „Jo, Fru Alette, hende der har jeg været med at opdrage, saa hun kan leve for noget, som er over Madkrybben ... Sandelig," — han nikkede langsomt, — „der skal mere end en lunken Kjærlighed til for at gjennemføre et Samliv, saa det blir en levende Udvikling. Det er en hel Hjertets og Forstandens Kunst ... Knuden er, lille Elisabeth," pegte

han ud med Fingeren, — „det gamle ... ikke bare at ta, men at gi'" ...

— Og nu begyndte Vognene at kjøre op foran Døren.

Elisabeth var inde hos Mor og byttede af Brudedragten. De havde tat deres Afsked der; og saa fulgte Far hende til Vognen. —

Sølvbruden og Sølvbrudgommen stod alene paa Verandaen, medens Vognene en efter en rullede henover Veien.

Saa reiste den sidste ...

Alette var gaat ind uden at se paa Jakob. Der var steget en saadan voldsom Følelse af Modbydelighed ved det hele op i hende.

Hun gav Ordre til Pigerne om at faa ryddet og flyttet ind Gutternes Senge igjen, saa det kom nogenlunde istand til Natten, og gik selv op paa sit Værelse for at tage af sig og blive kvit hele Sølvbryllupsstasen!

„Er du derinde, Alette?" — — aabnede Jakob halvt Døren.

„Saa saa, — Du synes at være færdig med Høitidelighederne?" spøgte han. „De er jo ogsaa reist nu allesammen. Det er bare os igjen!"

„Ja, vi to har ikke meget at sige hinanden idag, Jakob" ... yttrede hun tonløst.

Han stod som lidt i Beraad med sig selv:

„Var det noget ved Sorenskriverens Tale, Du ikke syntes om? ... han kunde jo ogsaa tiet med en og anden Smaating" ...

Hun saa bittert paa ham:

„Saadanne Smaating, mener Du, som at Du har gaat igjennem en hel farlig Krise for vort Hus ... havt Sorger til det yderste, som hele Byen kjender

— uden jeg, — og som man er saa venlig at fortælle mig paa min Sølvbryllupsdag."

„Ja, Alette," — erkjendte han; — „jeg har virkelig havt det sværere, end Du har vidst en Tid; — saa gjerne, gjerne villet spare Dig, ser Du" ...

„Ja jeg er sandelig sparet!" — sagde hun hen for sig. — — „Men, om Du havde sparet mig lidt mindre, saa havde jeg kanske ikke staat her saa fattig nu."

„Det er nu engang saa, at Du er gaat helt op i Børnene, Alette. — Og nu er de snart voksne og væk" —

„Aa Jakob, jeg har faat være glad ved at ha nogen at holde af, — faa være noget for!"

„Jeg har saamæn mere end gjerne villet, Du skulde være noget for mig, Alette!" — sagde han sørgmodig. „Du tror det er bare Dig, som har følt Savn ... Men, — det er nu alligevel ikke andet end Arbeide, som er holdbart i Længden for en Mand. Det gir Indhold i éns Dag;" han sad og vippede med Foden, — „ta ind med den ene Haand og øse ud med den anden, det gaar som en Mølle ... Naada, Du faar da ikke se saa ulykkelig ud!" Han rakte Haanden mod hende.

„Aa jeg synes bare, vi har det — elendig!" udbrast hun ... „Jeg mener, det er med Ægtefolk som med Dyrene, Vorherre har nægtet dem Talens Brug. De kan forgaa ved Siden af hinanden!"

„Det tør være noget i det, Du siger der, Alette" ... Han mindedes den Tid, han havde gaat midt i hendes Optagethed og al den selskabelige Hygge hjemme saa beklemt og angst for, hvad Dagen kunde bringe, at Stuen mangengang svimlede for ham.

„Det er det, som staar for mig," sagde hun sagte; — „skal nu Elisabeth faa det ligedan?"

„Jeg tror ikke, Du behøver at være bekymret

for det, Letta! Det ser ud, som de kan faa det rigtig godt de to."

„Jeg tror snarest, det er for mig selv, jeg skal være bekymret jeg, Jakob!" grundede hun. — „Hvordan er det blet saadan mellem os? ... Vi begyndte jo ogsaa engang som de; ikke en Tanke i den ene af os, som vi ikke vilde, den anden skulde kjende ... Det er langt, — langt fra det nu, Du? — Er det min Skyld? — Eller er det Dig, som har skudt mig fra Dig?"

Han sad og saa underlig paa hende ... „Kanske er det mig, Du, som har været en Idiot, — rigtig en Idiot ... Du har ikke havt det godt med mig Du heller, ser jeg, stakkar ... Men, — jeg kom saa mangen Gang med Hjertet fyldt, — paa min Vis, — for at lægge Hodet ind til Dig og faa Udløb for en Bekymring eller Glæde; — og saa havde Du ikke Tid eller var optaget af saameget andet. — Saa vænner man sig til at gaa der alene ... Og paa den Maade faar man sit Samliv ruineret Du!" sa han grebet.

Han sad og stirrede hensunken i det. Hendes Ansigt blev ligesom saa fjernt for ham. Det var, som de var kommet til at staa paa hver sin Side af en Elv uden at kunne komme over til hinanden, endda de bægge vilde ...

En Elv? — —

Det var Strømmen af en hel Livsførelse som skilte dem!

„Og Resultatet!" — undslap det ham — „Resultatet Du. Vor ægteskabelige Fallits praktiske Side, manifesteret blandt andet ved to miskjendte Genier af Sønner, Frugten af vor Opdragelse. Om de ikke havde deres Forældre at ty til vilde de ikke kunnet livnære sig. Hvad vil der om nogle Aar vel gaa for Tanker i deres Hjerter om, hvad de egentlig har deres Far og Mor at takke for andet end en total Uskikkethed for Livet.

Vi faar haabe, at vi begge er gaat bort, inden den Opgjørelse.

Og dog!" — kom det mørkt, — „der skulde blot en kraftig Haand til ... En hel Mand, som var plus sin Hustru og ikke en Mand som er minus sin Hustru. Men slig bagvendt kan Verden ligge Du. Det er og blir nu engang den samme Veiven rundt: Du taaler ikke, at jeg ta'r hvast i Gutterne, for da rinder dit Hjerteblod og — jeg aarker ikke se dit Hjerteblod rinde!

Og saa, naar det blir for tungt, sender vi vore to uundværlige Genier, — han, som Du mener burde bli' Komponist, til Landbrugsskole i Udlandet, og den anden et Kursus paa Studenterfabrik for at komme hjem igjen og ture Jul. Den Veiv kommer vi til at dreie, vor ganske Livstid — rundt, rundt."

Han kjendte pludselig hendes Hoved op til sit Bryst. Hun græd og græd —

„Ja Vennen min, det er bittert ...

Og saa Synd i Dig, — og i mig med" —

Han følte hendes varme vaade Ansigt op til sin Kind og hvorledes hendes Legeme rystede krampagtig under Hulken.

Han strøg og strøg hendes Haar mekanisk atter og atter ...

„Men vi faar indrette os Du," — sagde han resigneret.

„Med Tomheden?" hun reiste sig pludselig ...

„Og nu staar vi der, Jakob! Jeg med al min Forkjælelse af Barna, og Du med din Saarhed. Vi trænger sandelig til at holde sammen, skal det gaa. Bare Du vilde hjælpe mig og tale helt ud om, hvad der er fornuftigt og rigtigt for Gutterne, — og det baade til dem og mig, saa skal Du nok faa den Kone, som støtter paa, om det end svi'r lidt. Men det er dit Hjerteblod, som jeg aldrig har set, før i denne Kvæld, og derfor stod jeg der svag og alene."

Hun vendte Kjolen, der hang paa Stolryggen med Vrangen ud, saa Silken raslede i den vakkre Brudedragt.

„Ja, den som kunde begynde paa igjen, Alette," — kom det dybt fra.

„Med de Øine vi nu har paa det, tror jeg fast, Jakob!" udbrast hun heftigt, overgydt af en varm Farveskiften.

„Der er noget, som heder en indiansk Sommer, Letta ... Det skal være saadan vakker Tid Du, — saa mild og tempereret og klar i Luften. — Den kan falde til ud paa Høsten" ...

INDHOLD

AF

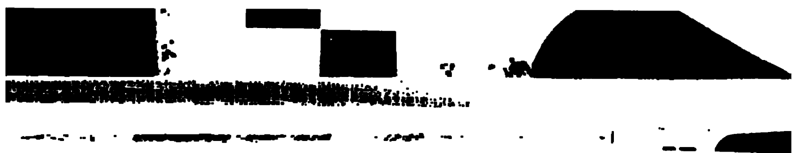
OTTENDE BIND.

Side

DATE DUE
